P.
OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBRI XV
Cum NOTIS THEARNARII.

LONDINI.
Typis Andr. Clark. pro R. Scott,
T. Basset. J. Wright & R. Chiswel.
M.DC.LXXVII

Reverendissimo in Christo Patri, ac Honoratissimo Domino,

D. GUILIELMO,

Cantuarienſi Epiſcopo,

Totius Angliæ Primati ac Metropolitano,

Regiæ Majestati à Consiliis sanctioribus, & Academiæ Oxoniensis Cancellario.

LAude usque nascenti cumulavit eos Antiquitas, laureâ æternum virenti coronabit eos Posteritas, quorum virtus Heroica miſellos duro fato aut iniqua fortuna preſſos, ex Orci quasi faucibus, vindiciis ſecundum libertatem datis, aſſeruit. Lemniſcatas utique laudes ad Nomen tuum, tanquam ad numen & aram Jovis Liberatoris & Vindicis, gratus ac memor, liber ac lubens figo, cujus virtute & gratia iſti qualeſcunque mei in Poëtis enodandis labores, chalcographorum pluſquam aheneis vinculis emancipati, & juri ſuo redonati, lucem vident. Atque utinam gratias laureatas æque agere mihi in promptu eſſet! quanquam & hoc fortaſſe æquius ſit, gratias, quibus referendis impar fiem, ſubinde agere, ſemper habere, uſque ſolvere; & debere tamen. Neque interea tam imprudens ſum rerum æſtimator, ut neſciam quinam debeantur illi honores; cujus pietate viget Eccleſia, renaſcuntur templa; cujus munificentia & gravitate, renident Sophiæ Lares, Muſarum ædes; florent ſanitati ſuæ reſtitutæ Academiæ, cujus prudentiâ ſtatuminantur Regia conſilia, Reip. ſalus ſarta tecta conſervatur. Debentur certe illi, jure ſolvuntur dedicata Theophylacti, Catenæ Jobi, SS. Patrum, graviſſimorum Theologorum, ex antiquitatis ſitu & ruderibus operâ ſuâ erutorum æterna monimenta. Et

quâ tandem fiduciâ, alter ego Sinætes aquæ cotylam, alter Mises malum Punicum offero, aut hac profani thuris acerrâ litare spero? Propensa certe, & mihi jam olim, ab iis usque annis, quibus utrique dulcia fuerunt hæc Humanitatis studia, spectatâ Gratiâ Tuâ fretus, animatum Bonitate templum supplex accedo. Cujus penetralia ingresso si non datur Theologiæ laurum figere: orare tamen in limine ut liceat, has qualescunque ederas suspendere, atque à longè adorare, cultor religiosus peto. Atqui, *ne fortè pudori Musa Palæphatiâ Tibi sit succincta papyro*; virtutis suæ conscia, precium sibi ponere non veretur. Et latent & lucent electro hoc inclusa poëtico, Theologia veterum, atque Sapientia. Illa, Mundi creationem, diluvium non pauca historias quæ SS. paginæ notitiam Ægyptiis acceptam relatam sapiunt, recensetː Hæc, fabularum utcunque involucris velatam, complectitur Philosophiam omnigenam; quam vel Samius ipse tacendo dixit; vel Stoæ, Academiæ, aut Lycei patres docuerunt; Scita scilicet & Placita, quæ Naturam, Mores, Politiam informant: Historiam denique ab Orbe condito ad Augusti tempora miro contextam artificio perpetuat. Quibus omnibus cum lucem adferre studuerim, tum id imprimis curæ & officii mei esse duxi, clara illa esset, nec quæ ex trivio sumpta patrocinium tantum devenustaret, μὴ μ' πλοῦ πύγμα σὴν, ὦ σιβαστὲ, μὴ τι ῥυμμὼ· εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδουν; ut olim Augusto Græculus. Ubi itaque demerendi deest facultas; pro more, ad vovendi decurrerem facilitatem; nisi satius duxissem, Virtutem, quæ suâ satis luce claret, in mentis adyto venerari, quam epistolæ propylæo adorare.

Amplissimæ Dignitatis tuæ

vetus fidusque cliens

THO. FARNABIUS.

PUBLII OVIDII NASONIS
* METAMORPHOSEΩN
LIBER I.

[1] IN nova fert animus [2] mutatas dicere formas
Corpora. Dii cœptis (nam vos mutastis [3] & illas)
Aspirate meis; primaque ab origine mundi
Ad mea [4] perpetuum deducite tempora carmen.

* Valet, uti par est, plurimum Fabii autoritas; qui lib. 4. Institut. cap. 1. Metamorphoseos mentionem facit in singulari. *Apulei* epigraphe etiam singularis est, ut quæ sui ipsius unica & singularis Metamorphosis. Virgilii Æneis, Statii Thebais & Achilleis efferuntur item singularia; ut quæ unius personæ, aut uno in loco gesta referant. Prævalent tamen, tum in opere ipso multifariæ transformationes, tum Metamorphoseis in Multitudinis numero inscribatur opus; tum Græcorum exemplum, quos sibi noster concinnatis potius illorum rhapsodiis, quam compilatis libris, imitandos sumsit. Namque Parthenius, poëta Chius, cujus unicus, quod sciam, supereſt versus ab A. Gellio citatus, l. 13. c. 25. ejusdem argumenti opus inscripsit Plurale. Suum item Antonius Liberalis Μεταμορφώσεων ἀγωγήν, ut &, quos ipse citat, Nicander ἑτεροιούμενα, Didymarchus Μεταμορφώσεων βίβλους, Antigonus ἀλλοιώσεις, Cotinna ἑτεροίων βίβλους, Planudes denique Græcam suam poëtæ nostri versionem inscripsit Μεταμορφώσεις. Quin & Mss. quorum mihi usum indulsit benignitas Clarissimi atque Eruditissimi Viri Domini *Rogeri Twisden* Equitis Aurati & Baronetti, titulum præferunt pluralem. [1] *Corpora mutata in novas formas.* sic. n. ipse Trist. 1. *in facies corpora versa novas.* Quam Hypallagen si admisisset modo, vel etiam advertisset Scaliger Hypercritic. c. 7. non licentes adeo atque infeliciter operis hujus principium, ob brevitatem puram ac scitam laudatum prius, locutionis deinde inusitatæ damnasset, neque pro laudato hoc Ovidii disticho bono obtrusisset nobis pentastichon malum & suum (consulto & eleganter à poëta factum judicat Ger. Vossius, ut qui de corporum conversione esset dicturus, à verborum conversione auspicaretur.) [2] Nec immiti æque censura, syllabam *mu* iteratum rosisset; quæ compositio veteribus poëtis, iisque majorum gentium, usque adeo non displicuit, ut etiam in delitiis foerit, obtinuerituque inter Schemata locum, Parecbasis nuncupata. [3] *Et illas!* inquit idem Scalig. *& quid aliud!* Non aliud certe quam ab irata Critica impactum fugillum supercilioso Censori, qui Cautalem à Copulativa non discreverit. Habet n. Conjunctio & vim Emphaticam in Ætiologia Invocationis. q. d. *Dii (nam &*, i. etiam *vos mutastis illas) aspirate cœptis meis.* Jamd dum explosa est ab eruditis Interpretatio ab ordine illo; *Nam mutastis vos & illas.* Quo quidem modo, inquit Raphaël Regius, sensus ex eleganti insulsus redditur; Peritque universa Emphaseos gratia. Ineptum utique foret & supervacuum, quando vox ista *illas* includat etiam ipsas Deorum mutatas formas. [4] Κύκλιον, ἱστορικὸν δὲ, continuum: quæ summa laus est tum ingenii tum artificii poëtæ nostri, fabulas tot, tam reconditas, tam varii argumenti, continua serie, & quasi contigua structura ad modum annulorum in torque aut catena consertorum, ab orbe usque condito ad Augusti tempora, connectentis. *Horat. l. 1. Ode 7.* Carmine perpetuo celebrare.

Chaos, & Mundi creatio. FAB. 1.

ANte mare & terras, quod tegit omnia cœlum, 1
Unus erat toto naturæ vultus in orbe,
Quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles:
Nec quicquam, nisi pondus iners, congestaque eodem
Non bene junctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan,
Nec nova crescendo reparabat cornua Phœbe,
Nec circumfuso pendebat in aëre tellus,
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quaque erat & tellus, illic & pontus, & aër. 15
2 Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aër: nulli sua forma manebat.
Obstabatque aliis aliud: quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus. 20
Hanc 3 Deus, & melior litem natura diremit.
Nam cœlo terras, & terris abscidit undas,
Et liquidum spisso secrevit ab aëre cœlum.
Quæ postquam evolvit, cæcoque exemit 4 acervo,
Dissociata 5 locis concordi pace ligavit. 25
Ignea convexi vis & sine pondere cœli
Emicuit, 6 summaque locum sibi legit in arce.
Proximus est aër illi levitate, locoque.
Densior his tellus, elementaque grandia traxit,
Et pressa est gravitate sui. Circumfluus humor 30

1 Antequam Mundi partes erant distributæ & designatæ, Cœlum expansum, sidera emersa, elementa discluſa; tellus sc. (subsidente ad centrum. quasi βαρυτης, τὸ βαρὺ, gravitas, ἡ ὑλη face) in medio pressa & ἰσορροπος suspensa, aqua diffusa, &c. latuerunt rerum semina inerti mole promiscue confusa, quam Chaos poetæ, primam materiam indigitarunt philosophi. *Unaque erat facies, ædera, terra, fretum*, noster 2. de Arte. ἐστὶ γὰρ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλαττα μορφὴ μία. Eurip. Menalippa. Atque hinc lucem sore augurer iis quæ sequ. *Quaque erat & tellus*, &c. Litatum simul Scaligeri captiunculæ. *Qui*, inquit, *poterant esse si non erant?* Repudium denique & nuncium misum lectioni Porphyrionis ad Oden 4. lib. 3. *Horat. Quaque fuit tellus, illic & pontus, ut aër. Quaque* pro *quaquaversum*, *ut* pro *ubi* exposito. 2 Hinc elementa, nondum formas suas, nondum loca propria, nec qualitates naturales nacta, impediebantur à se invicem, ne proprias exererent actiones ac munera. 3 Deus emendatæ jam rerum naturæ author, Natura naturans, Mens mundi, universi ποιητὴς, κτίστης, πλαστὴς, creator, conditor, diribitor, & formator 3 *Ille opifex rerum, mundi melioris origo*, infra, v. 79. qui numero, mensura, pondere dispesuit omnia: elementa singulis propria donavit sede, peculio suo dotavit. Sed videndus Philo περὶ κοσμοποιίας, & Ambrosii Hexameron, & Pisidæ κοσμουργία. 4 Mole confusa, Chao. 5 Tria rerum principia statuit Hesiodus in Theogonia, Chaos, Terram, Amorem. Empedocles elementa quatuor, & facultates duas, Amicitiam & Litem. Verum de his placitis ut & elementorum qualitatibus, videndus naturæ promicondus Aristoteles, & Philosophi alii: nec non Laërtius, atque Plutarchus de Placitis Philosophorum. 6 Proxime cœlum.

Ultima

1 *Ultima possedit, solidumque coercuit orbem.*

1 Extima terra naturali quidem fide & ratione occupat aqua: quo tamen extaret terra in hospitium & usum animantium, justa est recedere in cavitates quasdam, maria, fontium domos, flumina, lacus.

Hominis creatio. FAB. 2.

Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
Congeriem secuit, sectamque in membra redegit:
Principio terram, ne non æqualis ab omni
Parte foret, 2 magni speciem glomeravit in orbis.
Tum freta diffudit, rapidisque tumescere ventis
Jussit, & ambitæ circumdare litora terræ.
Addidit & fontes, & stagna immensa, lacusque,
Fluminaque obliquis cinxit declivia ripis:
3 *Quæ diversa locis partim sorbentur ab ipsa;*
In mare perveniunt partim, 4 campoque recepta
Liberioris aquæ, 5 pro ripis litora pulsant.
Jussit & extendi campos, subsidere valles,
Fronde tegi sylvas, lapidosos surgere montes.
5 *Utque duæ dextra cœlum, totidemque sinistra*
Parte secant Zonæ, quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura Dei, totidemque plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu;
Nix tegit alta duas: totidem inter utramque locavit
Temperiemque dedit, mista cum frigore flamma.
Imminet his aer, qui quanto est pondere terræ,
Pondere aquæ levior; tanto est onerosior igne.
Illic & nebulas, illic consistere nubes
Jussit, & humanas motura tonitrua mentes,
Et cum fulminibus 7 facientes frigora ventos.
His quoque non passim mundi fabricator habendum
Aera permisit. Vix nunc obsistitur illis,

2 Mare cum terra constituunt unum globum.
3 Nilus, Euphrates, Alpheus, alii fl. absorbentur quidem à terra; sed rursus emergunt. videtur autem posita innuere fl. quosdam, qui non emergunt, neque deferuntur in mare alveis apertis.
4 Æquore. Sic infra vers. 315. *lama liquidarum campus æquatum.*
5 In mare se exonerant. *Ripa* enim proprie fluminum sunt, *litora* maris.
6 Dividunt cœlum Astronomi secundum latitudinem in quinque Zonas; mediam inter Tropicos *Torridam* vocant; duas extremas, Polis subjectas, hanc ad polum Arcticum *Dexteram*, illam ad Antarcticum *Sinistram*. Inter has & Torridam alter utrinque *Temperatam* statuunt. Cui divisioni & Terram subjacentem respondere volunt. Mediam propter solis ardores antiqui credebant inhabitabilem, ut & duas extremas propter frigus. Vide Jo. de sacro Bosco, ad eum Clavium & alios. ad somn. Scip. Macrobium. Tusc. quæst. lib. 1. & quæ nos ad Georg. Virg. 1.
7 Jacobus à Cruce legit *facientes fulgura ventos*, motus iis versibus qui habentur l. 3. *Quis nimbos immistaque fulgura ventis Addidit, & tonitrus, & inevitabile fulmen*, pro fatuo & insulso sensu damnans lectionem vulgarem, nec quæ majestati divini operis respondeat; quæ tamen retineri potest, cum ex tulminibus fulgura possint intelligi, & frigus vento excitari.

(*Cum sua quisque regat diverso flamina tractu*)
Quin lanient mundum: Tanta est discordia [1] *fratrum.*
[2] *Eurus ad Auroram,* [3] *Nabathæaque regna recessit,*
Persidaque, & radiis juga subdita matutinis.
Vesper, & occiduo quæ litora sole tepescunt,
Proxima sunt Zephyro: Scythiam, [4] *septemque triones*
Horrifer invasit Boreas: [5] *contraria tellus*
Nubibus assiduis, pluvioque madescit ab Austro:
Hæc super imposuit liquidum & gravitate carentem
Æthera, nec quicquam terrenæ fæcis habentem.
Vix ita limitibus discreverat omnia certis:
Cum, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
Sidera cœperunt toto [6] *effervescere cœlo.*
Ne regio foret ulla suis animalibus orba:
[7] *Astra tenent cœleste* [8] *solum, formæque Deorum*
[9] *Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ;*
Terra feras cepit, volucres agitabilis aër.
Sanctius his animal, mentisque capacius altæ
[10] *Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset.*
Natus homo est: sive hunc [11] *divino semine fecit*
Ille opifex rerum, mundi [12] *melioris origo:*
Sive recens tellus, seductaque nuper ab alto
Æthere, [13] *cognati retinebat semina cœli:*
Quam [14] *satus Iapeto mistam fluvialibus undis*
Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.
[15] *Prenaque cum spectent animalia cætera terram.*
Os homini sublime dedit, cœlumque videre
Jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.
Sic, modo quæ fuerat rudis & sine imagine tellus,
Induit ignotas hominum conversa figuras.

1 Ventorum, qui Aurora & Astræi gigantis filii. Hes. Theog.
2 Ventos tantum principales à quatuor mundi cardinibus designat Nostèr. de cæteris vide Physicos, Meteorologos, nec non A. Gell. lib. 2. c. 22. Nosti sunt illi versus Manilii l. 1. *Aster ab ausiruli Boreæ, fugit Eurus ab ortu, Auster habet medium Solem, Zephyrusque cadentem.* Adi Senecam l. 5. Nat. Quæst. c. 16. ista citantem.
3 Arabia regionem. h. *Barad.*
4 Ἀμαξαι ἑπτὰ ursam majorem. A Gell. lib. 2. c. 21.
5 Meridionalis, Antarctica, Septentrionali opposita.
6 Sic Mss. omnes, pro quo interlinearis surrepsit lectio, *fulgescere.*
7 Platonicos sequitur, qui astra & Deos in ordinem animalium recuserunt.
8 Fundamentum ei cui subjacet, Τὸ στερεὸν, sic mare navibus solum, terra viris &c. Serv. ad Æneid. 7. ubi mensæ vel quadræ dicuntur à Virgilio *Cereale solum.* 9 In jus & possessionem, quasi in divisione, migrarunt. 10 In creatione ultimus, qui in dominio summus. 11 Hoc ex Academ. & Stoa, quibus anima humana est scintilla cœlestis, & divinæ particula auræ. 12 Digesti jam & exornati. 13 Cui admixtum nuper fuerat in confusa massa, Chao. 14 Prometheus, quem cur poëtæ finxerint a προμηθεῖσθαι, vide Cœlium Rhodigin. lib. 7. cap. 19. 15 Vide Cic. 2. de Natura Deorum, & de Leg. Seneca Epist. 94. Apul. 1. apol. Lactant. lib. 4. cap. 20.

Qua-

Quatuor mundi ætates. FAB. 3.

[1] *Aurea prima sata est ætas, quæ, vindice nullo,*
Sponte sua sine lege fidem rectumq; colebat.
Pœna metusque aberant; nec vincla [2] minantia fixo
Ære ligabantur: nec supplex turba timebat
Judicis ora sui; sed erant sine judice tuti.
Nondum cæsa suis, peregrinum ut viseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus descenderat undas:
Nullaque mortales præter sua littora norant.
Nondum præcipites cingebant oppida fossæ;
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ, non ensis erat: sine militis usu
Mollia securæ peragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis, rastroque intacta, nec ullis
Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus,
Contentique cibis nullo cogente creatis,
[4] *Arbuteos fœtus montanaque fraga legebant;*
Cornaque, & in duris hærentia mora rubetis,
Et quæ deciderant patula [5] Jovis arbore glandes.
Ver erat æternum; placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
[6] *Nec renovatus ager gravidis canebat aristis.*
Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant:
Flavaque de viridi stillabant ilice mella.

1 Fabulæ hujus originem accepcam relatam vo'unt Sibyllis, nec non Hebræis, à quibus forte imaudierant Græci quadam de statua per somnum oblata Nabuchodonosori, cui caput aureum, humeri argentei, &c. quam interpretatus est Daniel de quatuor imperiis. Refert Hesiodus 5 ætates: à quo non pauca mutuatus est noster, ut & ab Arato & Fabio Pictore. Quinam poëtæ in eodem argumento luserint, vide Indicem nostrum Poëticum.

2 Interdictum, pœnam minantia. Leges vere æreis tabulis incisæ clavis ferreis adfigebantur ut parietibus, ubi malos mores affigi fuerat æquius: ut jocatur ille apud Plautum in Trinummo. Al. legunt, *minacia collo Æra ligabantur.* Alii, *Nec vincla minantia fixo Ære legebantur.* [3] Κ[illegible] [4] Alii leg. *Arboreos fœtus* ut lib. 15. Pythagoras, & Virgil. Georgic. 1. [illegible]cu, *Jovi* sacra, uti taurus *Apollini, Herculi* populus, *Marti* fraxinus, (sed *Minervæ* olea, ut habet Avieni fab. 6 Nec opus erat opera aut impenso agricolæ ad meliem optimam.

Quatuor anni tempora. FAB. 4.

Postquam, [7] Saturno tenebrosa in Tartara misso,
Sub Jove mundus erat, subiitque argentea proles,
[8] *Auro deterior, fulvo pretiosior ære:*
Juppiter antiqui contraxit tempora veris,

7 Fabulam Saturni à Jove exacti & in Tartara deturbati lege apud Natalem Comitem lib. 2. c. 2. Lactantium 1. c. 13.

Macrob. l. 1. c. 7: [8] [illegible] Hesiod. ἔργα. 9 Æterni illius [illegible] sub Saturno in ætate aurea.

Perque hyemes, æstusque, & [1] inæquales autumnos,
Et breve ver, spatiis exegit quatuor annum.
[2] Tum primum siccis aer fervoribus ustus
Canduit; & ventis [3] glacies astricta pependit. 120
Tum primum subiere domos: domus antra fuerunt,
Et densi frutices, & [4] junctæ cortice virgæ.
Semina tum primum longis Cerealia sulcis
Obruta sunt, pressique jugo gemuere juvenci.
Tertia post illam successit ahenea proles, 125
Sævior ingeniis, & ad horrida promptior arma;
Non scelerata tamen. De duro est ultima ferro.
Protinus erupit venæ pejoris in ævum
Omne nefas; [5] fugere pudor, verumque, fidesque:
In quorum subiere locum fraudesque, dolique, 130
Insidiæque, & vis, & [6] amor sceleratus habendi.
Vela dabat ventis, nec adhuc bene noverat illos
Navita, [7] quæque diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultavere carinæ.
Communemque prius, ceu lumina solis & auræ, 135
Cautus humum longo signavit limite mensor.
Nec tantum segetes alimentaque debita dives
Poscebatur humus; sed [8] itum est in viscera terræ:
Quæsaque recondiderat, Stygiisque admoverat umbris,
Effoditur opes, irritamenta malorum. 140
Jamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat: prodit bellum, [9] quod pugnat utroque,
Sanguineaque manu crepitantia concutit arma.
Vivitur ex rapto: [10] non hospes ab hospite tutus,
Non socer à genero; fratrum quoque gratia rara est.
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti: 146
[11] Lurida terribiles miscent [12] aconita novercæ:
Filius ante diem patrios [13] inquirit in annos.
Victa jacet pietas: & [14] virgo cæde madentes
Ultima [15] cælestum terras [16] Astræa reliquit. 150

1 Temperie & tempestate incertos, modo calore æstuantes, modo frigore rigentes; atque hinc morbidos. Al. *in æquales autumnos*.
2 Lege 1. Georg. Virg. Inde; *Ante Jovem nulli subigebant arva coloni*, &c.
3 Stiria.
4 Al. *vinctæ*. sc. in modum cratis.
5 Ὦχετο μὲν πίστις, &c. Theognis. lege & Juvenalis Sat. sextam. *Credo pudicitiam Saturno rege moratam*, &c.
6 Avaritia per fas & nefas, per omne scelus ferro armata & veneno ad opes grassata.
7 Τίπτε μοι τῶν ἀπημοσύνη ἀλόφυρμαι, &c. *Anthol.* 1. ἐπὶ Νύμφ.
8 *Video*, inquit Seneca 7. Benef. c. 10. *ferrum ex iisdem tenebris prelatum, quibus argentum & aurum: ne aut instrumentum in cædes mutuas desset, aut pretium.* Lege & ipsius Epist. 94. & Plin. præfat. *Imus in viscera ejus*, &c.
9 Quis non audivit Philippi Macedonis sæva victricia, ἀργυρίας λόγχας. & asinum auro onustum: Græciam auro ejus non ferro subactam? 10 Οὐδὲν ξεῖνος ξείνοιο λάχε, ἢ ἀνὴρ ἀνέρος, &c. Hes. ἔργ. citantur hi nostri poetæ versus à Seneca, lib. 5. Benef. c. 15. 11 Affectat Juven. 1. Sat. *nigros efferre maritos*, veneno sc. extinctos. 12 Herbæ venenosæ genus, è spuma Cerberi. infr. l. 7. 13 Consulturus Mathematicos super diuturnitate vitæ patrii sui. *Nota Mathematica geneseos tuæ; sed grave tardas exaudire deos.* Juv. Sat. 14. 14 Ἀθανάτων μὲν πρῶτα θεὰ λευκώλενος Ἥρη, Παῖδα Κρόνου καὶ Ῥείης ἀριδείκετον ἔμμεν Ἥβην. 15 Astræi filia: Hesiodo Jovis filia: cur virgo fingatur, & græcanica Justitiæ imaginem vide apud *Alex. Gen.* l. 14. c. 4. 16 Vide quæ ad 1. fabul. 8.

Gigan-

1 Gigantomachia. F A B. 5.

Neve foret terris securior arduus æther;
Affectasse ferunt regnum cæleste Gigantes,
Altaque congestos struxisse ad sidera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
Fulmine, & excussit subjectum Pelion Ossæ.
Obruta mole sua cum corpora dira jacerent;
Perfusam multo natorum sanguine terram
Immaduisse ferunt, ealidumque animasse cruorem.
Et, ne nulla suæ stirpis monumenta manerent,
In faciem vertisse hominum: sed & illa propago
Contemptrix superûm, sævæque avidissima cædis,
Et violenta fuit. Scires 2 è sanguine natam.

1 Videtur fabula hæc Gigantum, montes montibus aggerentium quo cœlum expugnarent, adumbrata ex notione aliqua Historiæ sacræ, & respicere turris Babylonicæ structuram. Ἴσως τὸ περὶ τοὺς γιγάντας μυθολογούμενον περὶ τῶν γιγάντων εἶναι ὑπολάβοιτο ἀληθῶς. Philo Jud. 1. de Gigantibus. Erant autem γηγενεῖς Terræ & Cœli filii. Οὐκέτι γὰρ ἐγίγνετο καὶ, ἀΐδιος θ' Ὁλύμπιος Orpheus. Vide Claudiani Gigantomachiam, & quæ citantur à nobis in *Poetico Indice*, sub titulo, *Gigantomachia*. Videantur & Mythologi, Hyginus fab. 28. Apollodorus l. 1. Ant. Liberalis fab. 28. Ge. Sabinus, Natalis Comes l. 6. c. 21. & 22. quorum alii interpretantur Gigantes fuisse rebelles, seditiosos, impios, sacrilegos: alii Tyrannos, alii ventos Typhonas. Οὐ μὴν ἐς ἀγῶνα ἐλθεῖς τοῖς θεοῖς, ἀλλ' ὑβρίσαι μὲν πάλαι ἐς τοὺς νεὼς αὐτῶν καὶ τὰ ἕδη, &c. Philostratus lib. 5. de vita Apollonii cap. 6. in cujus Heroicis lege & ita, ἀμφισβητοῦσι. Philo lib. de Gigant. γῆν μὲ γὰρ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι οἱ ἄπιστοι καὶ τὸ σωμα θεοῦ ἀποῦσιν, &c. Josephus lib. 1. cap. 4. refert, progeniem hanc fuisse Angelorum, seu filiorum Dei cum filiabus hominum, congredientium. 2 Nec insciti Ægyptii tradunt vites è sanguine Gigantum natas, quippe quarum latæ mentes hominum insensatæ, demum θεομαχεῖν incitantur.

Lycaon in Lupum. F A B. 6.

Qua pater ut summa vidit Saturnius arce,
Ingemit: & facto nondum vulgata recenti
Fada Lycaoniæ refert: 3 mensa,
Ingentes animæ, dignas Jove, concipit iras:
Conciliumque vocat, tenuit mora nulla vocatos.
Est via sublimis cælo manifesta sereno,
4 Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni tecta Tonantis,
Regalemque domum: dextra, lævaque deorum
Atria nobilium valvis celebrantur apertis.
Plebs habitat diversa locis: à fronte potentes
5 Culicolæ, clarique suos posuere 6 penates.

3 Al. *cœnæ.*
4 De lacteo circulo, præter philosophos, vide Macrob. l. 1. c. 15. de somnio Scip. & Manil. astron. l. 1. & Hygin. l. 2. & Turneb. adv. l. 13. c. 2.
5 Qui. sc. Majorum sunt gentium: *Jano, Vesta, Minerva, Cerere, Diana, Venere, Marte, Mercurio, Jupiter, Neptunus, Vulcano, Apolline.*
6 Dii Minorum gentium, vide Apuleium lib. 4.

Hic

Hic locus eſt, quem, ſi verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixiſſe palatia cæli.
Ergo ubi marmoreo ſuperi ſedere receſſu;
Celſior ipſe loco, ſceptroque innixus eburno,
[1] Terrificam capitis concuſſu terque, quaterque
Cæſariem; cum qua terram, mare, ſidera movit.
Talibus inde modis ora indignantia ſolvit:
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempeſtate fui, qua centum quiſque parabat
Injicere [2] anguipedum captivo [3] brachia [4] cælo.
Nam, quanquã ferus hoſtis erat, tamen illud [5] ab uno
Corpore, & ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi, qua totum Nereus circumſonat orbem,
Perdendum eſt mortale genus: [6] per flumina juro
Infera, ſub terras Stygio labentia luco.
Cuncta prius tentanda: ſed immedicabile vulnus
Enſe recidendum eſt; ne [7] pars ſincera trahatur.
Sunt mihi [8] Semidei, ſunt ruſtica numina Fauni,
Et Nymphæ, Satyrique, & monticolæ Sylvani:
Quos quoniam cæli nondum dignamur honore,
Quas dedimus, certe terras habitare ſinamus.
An ſatis, O ſuperi, tutos fore creditis illos,
Cum mihi, qui fulmen, qui vos habeoque regoque,
Struxerit inſidias notus feritate [8] Lycaon?
Confremuere omnes: ſtudiiſque ardentibus auſum
Talia [9] depoſcunt. Sic cum [10] manus impia ſævit
Sanguine [11] Cæſareo Romanum extinguere nomen;
Attonitum tanto ſubitæ terrore ruinæ
Humanum genus eſt, totuſque perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas, Auguſte, tuorum,

1 Exprimere voluit illud Homeri Ill. 1.
Ἦ καὶ ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων. Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

2 Δρακοντόποδες finguntur gigantes: utrum ab invifa illa hominibus forma? an ab antiquo ſuperbo? an quod nihil rectum, nihil ſuperum cogitarint, totius vitæ eorum greſſu atque procedu in infernas mergente? ut Macrob. Saturn. l. 1. c. 20. & Cruinius l. 2. c. 11. an denique ab ambitione ſinuoſa? Natal. Comes l. 6. c. 22.

3 Κὼς Θ' ἑκατόγχειρε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ὀνειροδόκοιο πέλωρα, Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμοιϊν ἐλέλιντο, Πεντήκοντα δὲ κρανίαι ἐπὶ ἑκάστῳ ποτέβησαν, &c. Heſiod. Theogon. de Gigantibus, vide Hier. Magnum lib. 1. cap. 4. & V. E. V. Sapient. cap. 2. 4 Quod expugnare affectabant, Deoſque captivos ducere. 5 Ab una hominum progenie, Gigantum ſc. genere. 6 Vide lib. 2. Metam. verſ. 45. 7 Quæ ſit pars ſincera, docet, Semidei. & Numina ruris. Dæmones, Heroes. Αὐτὰρ ὑπαὶ γαίης θεοὶ γένοντ', ἐσθλοὶ καλέονται ἡμίθεοι, Heſiod. I. ἔργ. Ciofanus ex vet. cod. legit, *ſunt ruſtica numina Nymphæ, Faunique, Satyrique, & mont.* Noſter in libn. *Vos quoque plebs ſuperum, Fauni, Satyrique, Lareſque, Fluminaque & Nymphæ, Semideumque genus.* Quos omnes ſe in montes recepiſſe creditur, à Jove monitos, ut ſibi à diluvio caverent. 8 Arcadiæ tyrannus: de quo vide Apollodorum lib. 3. & Nat. Comitem lib. 9. cap. 9. 9 Ad ſupplicium. 10 Conjurationem in Auguſtum quorum meminit Suetonius cap. 19. neque enim placet in bello gere de Julio Cæſ. qui conjurationi non ſuperfuit. 11 A cujus vita ſc. pendebat ſalus Imperii jam geſtis patris & ſuis clari facti.

Quam

Quam fuit illa Jovi. Qui postquam voce manuque
Murmura compressit, tenuere silentia cuncti. 206
Substitit ut clamor pressus gravitate regentis,
Juppiter hoc iterum sermone silentia rupit:
Ille quidem pœnas (curam hanc dimittite) solvit;
Quod tamen admissum, quæ sit vindicta docebo. 210
[1] *Contigerat nostrum infamia temporis aures:*
Quam cupiens falsam, summo delabor Olympo,
Et Deus humana lustro sub imagine terras.
Longa mora est, quantum noxæ sit ubique repertum,
Enumerare: minor fuit ipsa infamia vero. 215
Mœnala transieram latebris horrenda ferarum,
Et cum Cyllenogelidi pineta [2] Lycæi.
Arcados hinc sedes & inhospita tecta tyranni
Ingredior, traherent cum sera crepuscula noctem.
Signa dedi venisse Deum; vulgusque precari 220
Cœperat: irridet primo pia vota Lycaon.
Mox, ait, Experiar, Deus hic, discrimine aperto,
An sit mortalis: nec erit dubitabile verum.
Nocte gravem somno, nec opinâ perdere morte
Me parat: hæc illi placet experientia veri, 225
Nec contentus eo, missi de gente Molossâ
Obsidis unius jugulum mucrone resolvit:
Atque ita semineces partim ferventibus artus
Mollit aquis, partim subjecto torruit igni:
[3] *Quos simul imposuit mensis; ego vindice flammâ* 230
[4] *In dominum & dignos everti tecta penates.*
Territus ipse fugit, nactusque silentia ruris
Exululat, frustraque loqui conatur: ab ipso
Colligit os rabiem, solitæque cupidine cædis
Vitiur in pecudes; & nunc quoque sanguine gaudet. 235
In villos abeunt vestes, in crura lacerti,

1 Verisimile est. Gentiles multa è sacris libris, vel lectione, vel auditione accepisse: vel etiam à Chaldæis & Ægyptiis, inter quos vixerant Hebræi. *Quis* inquit Tertullianus in apologetico contra gentes, *poetarum, quis sophistarum, qui non omnino de fonte prophetarum potaverit? inde igitur philosophi sitim ingenii sui rigaturi,* &c quæ seq. c. 47. Deus certe ipse, ut habetur I. Geneseos c. 18. dicit, Descendam, & videbo utrum clamorem qui venit ad me, opere compleverint, an non sit ita, ut sciam.

2 Mont. Arcadiæ, cujus regem Proleptice nuncupat poëta Arcada: quum Arcadia postea dicta sit ab Arcade filio Callisti quæ filia erat Lycaonis.

3 Hoc Hyginus lib. 2. tit. Arctophylax, refert de Arcade Callistonis filio, cæso à Lycaone. Verum idem in fab. 176. narrat, Lycaonis filios Jovem tentaturos, deus ne esset, carnem humanam cum alia mistam ei in epulo apposuisse. Quod itidem tradit Apollodorus l. 3. Natal. Comes. lib. 9. cap. 9. scribit Lycaonem in lupum versum, quod in ara Jovis Lycæi infante mactato humanum sanguinem libaverat. Boccatius refert Lycaonem ob fidem à Molossis de vitis sibi datum, eorundem legatis repetentibus edendum apposuisse. Aliter Clemens Alex. Admonit. ad gentes. Aliter Pausanias in Atticis. 4 Al. *in Domino dignos.* Ms. *in Dominum dignosque everti.* Ms. alter, *in Dominum dignos everti.* quam lectionem tuetur Glareanus, Appositive.

1 Multi multa de Lycanthropis. Plin. l. 8. c. 22. Cæl. Rhodig. l. 27. cap. 12. Aug. de civit. Dei lib. 18. cap. 17. & 18. Miranda sed non credenda Olau Magnus lib. 18. cap. 41. & Cigogna lib. 4. cap. 5. Hier. Magus lib. 4. cap. 12. Bullingerus lib. 2. adversus Magos. cap. 29. Boissardus de Magia. cap. 6.

1 *Fit lupus, & veteris servat vestigia formæ,*
Canicies eadem est, eadem violentia vultus:
Iidem oculi lucent; eadem feritatis imago est.

Diluvium & reparatio generis humani jactu lapidum. FAB. 7.

Occidit una domus; sed non domus una perire
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat Erinnys.
In facinus jurasse putes: dent ocius omnes
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.
Dicta Jovis[2] *pars voce probant, stimulosque frementi*
Adjiciunt: alii partes assensibus implent.
Est tamen humani generis jactura dolori
Omnibus: & quæ sit terræ mortalibus orba
Forma futura, rogant: quis sit laturus in aras
Thura: ferisne paret populandas tradere terras?
Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
Rex superûm trepidare vetat; sobolemque priori
Dissimilem populo promittit[3] *origine mira.*
Jamque erat in totas sparsurus fulmina terras;
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas, totusque arderet[4] *axis.*
Esse quoque in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia cœli
Ardeat; & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum.

2 Allusum videtur ad Curiam Romanam, in qua Majorum gentium patres sententiam dicebant; Minorum gent. patres in aliorum sententias pedibus ibant, unde pedarii dicti. A. Gel. l. 3. cap. 18.

3 Lapidum jactu, ut infra.

4 Cœlum.

5 Deflagrationem mundi futuram (inquit Lactantius lib. de ira Dei cap. 23.) vaticinata est Sibylla his verfibus: Καὶ τοτε φλὸξ ὀργὴν θεὸν ἔκτισε, πᾶσι βροτοῖσιν ἅπασαν ὑπ' ἀμφασμὸν πίπτουσα, Αλλ' ἐξεμβρίθουσα, καὶ ἐξολόουσα γένναν ἀνθρώπων ὑπὸ πυρὶ καὶ ὑγρῷ, καὶ ἐξολέσσει πάντα, subjicitque ibidem tres hosce Ovidii versus. Quod & Seneca præsciverit Consolat. ad Marciam, sub ipsa calce libri. *Cum tempus advenerit, quo se mundus renovaturus extinguat, &c. & omni flagrante materia uno igne, quicquid nunc est disposito luce, ardebit.* Idem Natural. Quæstionum lib. 3. cap. 28. *Qua ratione inquis? Eadem, qua conflagratio futura est. Utrumque fit, cum Deo visum ordiri meliora, vetera finire. Aqua & ignis terrenis dominantur. Ex his ortus, & ex his interitus est, &c.*

Duna

Pœna placet diversa;[1] *Genus mortale sub undis*
Perdere, & ex omni nimbos demittere cœlo.
Protinus Æoliis Aquilonem claudit in antris,
Et quæcunque fugant inductas flamina nubes:
Emittitque Notum. Madidis Notus evolat alis,
Terribilem picea tectus caligine vultum:
Barba gravis nimbis, canis fluit unda capillis,
Fronte sedent nebulæ, rorant pennaque sinusque.
Utque manu lata pendentia nubila pressit,
Fit fragor, & densi funduntur ab æthere nimbi:
Nuncia Junonis varios induta colores
Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus affert.
Sternuntur segetes, & deplorata colonis
Vota jacent, longique perit labor irritus anni.
Nec cœlo contenta suo est Jovis ira: sed illum
Cœrulum frater juvat auxiliaribus undis.
Convocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni
Intravere sui, Non est hortamine longo
Nunc, ait, utendum; vires effundite vestras:
(Sic opus est) aperte[2] *domos, ac*[3] *mole remota,*
Fluminibus vestris totas immittite habenas.
Jusserat: hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
Et defrænato volvuntur in æquora cursu.
Ipse[4] *tridente suo terram percussit: at illa*
Intremuit, motuque vias patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos;
Cumque satis arbusta simul, pecudesque, virosque,
Tectaque, cumque suis rapiunt penetralia sacris.
Si qua domus mansit, potuitque resistere tanto
Indejecta malo: culmen tamen altior hujus

1 Annon jure summo restitutas repetitum veniant SS. Patres, Justinus Martyr. 1. apol. Lactantius lib. 2. de origine erroris, alii; meritoque arguant Ethnicos furti simul & adulterii? *Qui*, ut ait Tertullianus Apologetico contra gentes, cap. 47. *Nostram hanc paraturam suis opinionibus ad fabulas & philosophicas sententias adulteraverant, & de una via obliquos multos tramites & inextricabiles fecerant.* Quocunque nefando laudierant de universali illo diluvio Noetico A. Mundi 1656. deferunt ad diluvium singulare, quod contigit in Thessalia A. Mundi 2437. regnante ibi Deucalione, qui, ut habet Artianus lib. 2. rerum Bithynicarum, in editos montes cum suis confugit. Sed audi Lucianum in lib. de Dea Syra referentem quæ tradiderint Græci

ὑζρισὰι ἀμέτρω ὕδατι, ἀδίκως ἔργα ἐργασαμένους, &c. *Injuriâ utique iniquis perpetrarunt opera, &c. quamobrem maxima illos consequuta est calamitas. Tellus enim multam aquam effudit, imbres magni fuerunt, flumina solito majora decurrerunt, mare effendit altius, eo usque, dum omnia aquis inundarentur, atque omnes perirent. Deucalione solus hominum superfuit in secundam generationem, pietatis gratia. Arcam quippe magnam, λάρνακα μεγάλην, cum uxore & liberis ascendit, cum ipso fera & pecudes, bina ex unoquoque genere, &c.* Quibus adde quod refert Plutarchus lib de solertia animalium. *Columbam è Deucalionis arca emissam nunciam fuisse tempestatis, cum rediret; serenitatis, cum evolaret.* Videatur & Berosus & Justinus lib. 2.

2 Fontes vide vers. 374. inf. 3 Obice quocunque. 4 Hinc terræ motus & cum his eluviones elicit ἐνοσίχθων, ἐννοσίγαιος.

Unda tegit, pressæque latent sub [1] *gurgite turres.*
Jamque mare & tellus nullum discrimen habebant:
Omnia pontus erat, deerant quoque litora ponto.
Occupat hic collem; cymba sedet alter adunca,
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat.
Ille super segetes, aut mersæ culmina villæ
Navigat: hic [2] *summa piscem deprendit in ulmo,*
Figitur in viridi [3] *(si fors tulit) anchora prato:*
Aut subjecta terunt curvæ vineta carinæ.
Et modo qua graciles gramen carpsere capellæ;
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
[4] *Mirantur sub aqua lucos, urbesque, domosque*
Nereïdes: sylvasque tenent delphines, & altis
Incursant ramis, agitataque robora pulsant.
[5] *Nat lupus inter oves; fulvos vehit unda leones;*
Unda vehit tigres; nec vires [6] *fulminis apro,*
Crura nec [7] *ablato prosunt velocia cervo.*
Quæsitisque diu terris, ubi sistere possit,
In mare lassatis volucris vaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
Pulsabantque novi montana cacumina fluctus.
Maxima pars undâ rapitur: quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi jejunia victu.
[8] *Separat Aonios Actæis Phocis ab arvis*
Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo
Pars maris, & latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi [9] *verticibus petit arduus astra duobus,*
Nomine Parnassus, superatque cacumine nubes.
Hic ubi Deucalion (nam cæteratexerat æquor)

1 Profunda aquarum mole.

2 *Piscium & summa genus hæsit ulmo, Nota quæ sedes fuerat columbis*, &c. Horat. od. 2. l. 1.

3 Sic Mss. uterque subscribit Mureto, l. 16. var. lect. c. 9. εἰ τύχοι. Cic. *si forte*, male vulgo legitur, *sic fors tulit.*

4 Sic Argo navem quæ prima, ut volunt, tentavit mare, Æquoreæ monstrum Nereides admiratæ apud Catullum in Argonautico.

5 *Ingeniosissimus ille poetarum*, inquit Senec. l. 3. Nat. quæst. c. 27. *egregie & pro magnitudine rei dixit*; Omnia pontus erat; deerant quoque litora ponto, *Nisi tantum impetum ingenii & materiæ ad pueriles inepti as redux set*; Nat lupus inter oves, fulvos vehit unda leones. *Non est*, inquit, *res satis sobria lasciviæ devorato orbe terrarum*, &c. *Magnificè hæc, si non cavavit, quid oves & lupi faciant.* Speró me habere quo nostrum ab hac fugillatione asseram; idque principis poëtarum exemplo. Neque enim hic (alibi forte) lascivit, sed serio & sobrie curat quid agat lupus inter oves; ut qui salutis suæ fatagat non respiciens prædam, sibi prospiciat, rapinæ utique immemor. Virgilius Georg. 3. in hypotyposi diræ & omnia populantis pestis, post tauros, equos, sues, homines, hostias lue abreptas, adjicit & feras rapinæ, præ languore, immemores, promiscue inter assuetas prædas obambulare. *Non lupus insidias explorat ovilia circum, Nec gregibus nocturnus obambulat.* quare? *atrior illum cura domat. timidi dant cervique fugaces, Nunc inter que canes & circum tecta vagantur.* 6 Ultrum ab exer is utrumque dentibus fulminis cuspides referentibus? an quia ut fulmen *obliqua præstringit lumina flamma?* sic & aper *obliquo latrantes dissipat ictu*, l. 8. 344. Ἐι δ' πλαγίως τοῖς ὀδοῦσι θήρ ὁ μιλῶν, τὸ σκέλος ἐπέθλασε. Pollux. lib. 5. c. 12. vide l. 8. v. 389. 7 Und s abrepto. 8 Hypallage Aonia i.e. Bœotia separat Phocenses ab Atticis: 9 Qui Herodoto dicti, Tithoreus & Hyampeus.

Cum

Cum conſorte tori parva [1] rate vectus adhæſit,
[2] Corycidas Nymphas, & [3] numina montis adorat,
[4] Fatidicamque Themin, quæ tunc oracla tenebat.
Non illo melior quiſquam, nec amantior æqui
Vir fuit, aut illa reverentior ulla deorum.
Iuppiter ut liquidis ſtagnare paludibus orbem,
Et ſupereſſe videt de tot modo millibus unum,
Innocuos ambos, cultores numinis ambos;
Nubila diſjecit, nimbiſque Aquilone remotis,
Et cælo terras oſtendit, & æthera terris.
Nec maris ira manet; poſitoque tricuſpide telo,
Mulcet aquas rector pelagi; ſupràque profundum
Extantem, atque humeros innato murice tectum
Cæruleum Tritona vocat; conchaque ſonanti
Inſpirare jubet: fluctuſque & flumina ſigno
Jam revocare dato. Cava buccina ſumitur illi
Tortilis, in latum quæ turbine creſcit ab imo:
Buccina, quæ in medio concepit ubi æëra ponto;
Litora voce replet ſub [6] utroque jacentia Phœbo.
Tum quoque ut ora Dei madida rorantia barba
Contigit, & cecinit juſſos inflata receſſus;
Omnibus audita eſt telluris, & æquoris undis:
Et quibus eſt undis audita, coërcuit omnes.
Jam mare litus habet; plenus capit alveus amnes:
Flumina ſubſidunt; colles exire videntur.
Surgit humus, creſcunt loca decreſcentibus undis.
[7] Poſtque diem longam nudata cacumina ſylvæ
Oſtendunt, limumque tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat: quem poſtquam vidit [8] apertum,

[1] Κίκυννος, λέμβος, ut ſupra ad verſ. 260.
[2] Nymphas antri Corycii. quod & ipſum dictum à nympha Corycia, ex qua Apollo genuit Lycorum, à quo urbs nominata eſt Lycorea. Pauſanias in Phocicis, & Delphici dicti Lycoreſchol. Apollon. l. 2. verſ. 713. atque hinc Lucianus in Timone ait, arcam appuliſſe ad Lycorim montem.
[3] Numina regionis, Indigetes, & Deos Topicos ſalutare atque adorare advenis moris erat.
[4] Terræ, quæ prima tenebat oraculum ſucceſſit Themis, huic Apollo. *Cum regna Themis tripodaſſima teneret.* Lucan. 5. 81. & quæ nos ibi *reſponſa Themidis priora Delphis.* Sidonius carm. 9. *ſpiritus elementorum*, inquit. Am. Marcellinus l. 21. *hæ poteſtates ſubſtantiales ſuppeditant nobis divinandi mu-*

nera & verba vaticina, quibus numen præſſe Themidi dicitur: quam ex eo quod ſina fatali lege decreta præſcire fas ſit in poſterum, quæ τὰ θεμιτὰ vocat ſermo Græcus appellat, ita cognominatam, in cubili ſolioque Jovis Theologi veteres collocarunt Ov. Met. 7. 760.
[5] Tubicini ſuo & armigero imperat Neptunus, receptui canat. de Tritonum figura videatur Plin. l. 9. c. 5. Neque Tritoni tantum, ut Deo marino, tuba ex conchâ. i. coclea marina quæ tortilis creſcit, ab anguſta parte qua inflatur, turbinatim & in amplum definit: ſed & priſci, ante inventam à Tyrrhenis tubam, hac uſi ſunt. Euſtath. & Virg. Æn. 6. *Sed tum forte cava dum perſonat æquora concha,* de Miſeno.
[6] Sole oriente & occidente. Univerſo denique terræ marisque tractu.
[7] Poſt multos dies, tempus longum: annum ſc. ſi Noëticum intelligas Diluvium.
[8] Emergentem ex cataclyſmo, inundatione aquarum. Sic & mare dicitur aperiri, verno tempore navigabile, & montes urbeſque, viatoribus. Male itaque legitur, *poſquam vidit inane.*

Et desolatas agere alta silentia terras;
Deucalion lacrymis ita Pyrrham affatur obortis:
O [1] soror, O conjux, O femina sola superstes,
Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde torus junxit, nunc [2] ipsa pericula jungunt:
Terrarum quascunque vident occasus & ortus,
Nos duo turba sumus: possedit cætera pontus.
Hæc quoque adhuc vitæ non est fiducia nostræ
Certa satis: terrent etiam nunc nubila mentem.
Quis tibi, si sine me satis erepta fuisses,
Nunc animus miseranda foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante dolores?
Namque ego (crede mihi) si te quoque pontus haberet;
Te sequerer conjux, & me quoque pontus haberet.
O utinam possem populos reparare [3] paternis
Artibus, atque animas formatæ infundere terræ!
Nunc genus in nobis restat mortale duobus:
(Sic visum est superis) hominumque [4] exempla manemus.
Dixerat, & flebant: placuit cæleste precari (nemus
Numen, & auxilium [5] per sacros quærere sortes.
Nulla mora est; adeunt pariter [6] Cephisidas undas,
Et nondum liquidas, sed jam vada nota secantes.
Indeubi libatos irroravere [7] liquores
Vestibus, & capiti; flectunt vestigia sacra
Ad delubra deæ: quorum fastigia turpi
Squallebant muscо, stabantque sine ignibus aræ.
Ut templi tetigere gradus, procumbit uterque
Pronus humi, gelidoque pavens dedit oscula saxo:
Atque ita, Si precibus, dixerunt, numina justis
Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum;
Dic Themi, qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit; & mersis fer opem, mitissima, rebus.
Mota dea est, [8] sortemque dedit: [9] Discedite [10] templo,

1 Patruelis, non germana. filia sc. Epimethei ex Pandora, uti & Deucalion erat Promethei filius, ex Asia uxore: uterque autem Prometheus & Epimetheus filii erant Iapeti.

2 Validissimum vinculum, naturæ sorte, cognationis lege, conjugii fœdere firmius: συνάγει γὰρ καὶ ἐχθίστους ὁ κοινὸς φόβος. Arist. polit. 5.

3 Prometheus fingitur hominum imagines è luto finxisse, atque has igne cœlitus surrepto animasse, vel quia rudes homines ad civilem vitam revocarit, artibusque inventis instruxerit, an quod primus artem invenerit statuas & simulacra fingendi. Lactantius div. 2. inst. de orig. err.

4 Exemplaria. *Comedam*, inquit Plinius l. 7. Epist. *ad exemplum veteris Comœdiæ scriptam tam bene, ut esse quandoque possit exemplar.*

5 Per oraculi responsa. videantur Turneb. l. 5. c. 21.

6 Cephisus Bœotiæ fl. Delphos præterfluens Lucan. l. 3. v. 177. *quos impiger ambit Fatidica Cephisos aqua.*

7 Aquæ vivæ, id est, fluentis, & Themidi sacræ aspergine se lustraverunt.

8 Responsum oraculi; ut modo vers. 368.

9 Ritu sacro atque ex more augurum.

10 *Templum* enim est locus auguris manu vel lituo designatus.

Et

Et [1] *velate caput,* [2] *cinctaſque reſolvite veſtes;*
Oſſaque poſt tergum magnæ jactate parentis.
Obſtupuere diu: rumpitque ſilentia voce
Pyrrha prior; juſſiſque deæ parere recuſat: 385
Detque ſibi veniam pavido rogat ore, pavetque
Lædere jactatis maternas oſſibus [3] *umbras.*
Interea repetunt cæcis obſcura latebris
Verba datæ ſortis ſecum, inter ſeque volutant.
Inde Prometbides placidis Epimetbida dictis 390
Mulcet; & Aut fallax, ait, eſt ſolertia nobis,
Aut pia ſunt, nullumque nefas oracula ſuadent.
[4] *Magna parens terra eſt: lapides in corpore terræ*
Oſſa reor dici: jacere hos poſt terga jubemur.
Conjugis [5] *augurio quanquam Titania mota eſt;* 395
Spes tamen in dubio eſt: adeo cœleſtibus ambo
Diffidunt monitis: ſed quid tentare nocebat?
Diſcedunt, velantque caput, tunicaſque recinctæ,
Et juſſos lapides ſua poſt veſtigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat, niſi ſit pro teſte vetuſtas?) 400
Ponere duritiem cœpere, ſuumque rigorem;
Mollirique [6] *mora, mollitaque ducere formam.*
Mox, ubi creverunt, naturaque mitior illis
Contigit; ut quædam, ſic non manifeſta videri
Forma poteſt hominis, ſed uti de marmore cœpta, 405
Non exacta ſatis, rudibuſque ſimillima ſignis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida ſucco,
Et terrena fuit, verſa eſt in corporis uſum:
Quod ſolidum eſt, flectique nequit, mutatur in oſſa.
Quæ modo vena fuit ſub eodem nomine manſit: 410
Inque brevi ſpacio, ſuperorum numine, ſaxa
Miſſa viri manibus faciem traxere virorum;
Et de fœmineo reparata eſt fœmina jactu.
Inde [7] *genus durum ſumus, experienſque laborum:*
Et documenta damus, qua ſimus origine nati. 415

1 *Velati capite* Deos adorabant humiles ſe & indignos confeſſi, aut veriti, ne quid mali omnis ſacra interturbaret. Plutarch. Rom. quæſt. 19. & Helenus Æneid. 3. *Purpureo velare comas adjectus amictu; Ne qua inter ſanctos ignes in honore Deorum Hoſtilis facies occurrat & omina turbet.* Et quæ nos ibi.

2 *Cinctaſque reſolvite veſtes:* piaculum enim in ſacrificio eſt, aliquid eſſe religatum.

3 Animas, quas lædi credebat antiquitas, illata cadaveribus aut tumulis injuria.

4 Reſpexiſſe ingenioſiſſimum poetam opinatur Muretus lib. 19. var: lect. cap. 2. ad hiſtoriam Rom. Liv. l. 1. cum Regiis adoleſcentibus reſponſum eſſet, eum regnaturum Romæ, qui primus matri oſculum tuliſſet, Brutus è navi deſcendens ſimulato caſu terram oſculatus eſt, &c. Verus item Grammaticus, de eo qui ad lapidem offendiſſet, dixit.

Τῆς ὀστέων ἐγχεομένης νόου: Quæ etiam valet analogia in venis terræ de aqua & metallis. 5 Interpretatione ſancta, ſana, felici. 6 Ad metamorphoſin hanc non fit motus in inſtanti; ſed per alterationem, accretionem, ortum & interitum. 7 *Unde homines nati durum genus.* Virg. Georg. 1. atque hinc à λαὰς lapis dicti volunt λαὸς populus, ἐκ δὲ λίθων ἐγένοντο βροτοὶ, λαοὶ δὲ καλῶν).

Supra de progenie nata è gigantum ſanguine *ſcires è ſanguine natum.*

Python. FAB. 8.

*Cætera diversis tellus animalia formis (ignis
Sponte sua peperit; postquam vetus humor ab
Percaluit solis, cœnumque udæque paludes
Intumuere æstu, fœcundaque semina rerum
Vivaci nutrita solo, ceu matris in alvo,
Creverunt; faciemque aliquam cepêre morando.
Sic ubi deseruit madidos septemfluus agros
Nilus, & antiquo sua flumina reddidit alveo,
Æthereoque recens exarsit sidere limus;
Plurima cultores versis animalia glebis
Inveniunt; & in his, quædam modo cœpta per ipsum
Nascendi spacium; quædam imperfecta, suisque
Trunca vident membris: & eodem corpore sæpe
Altera pars vivit; rudis est pars altera tellus.
Quippe ubi temperiem sumsêre humorque calorque;
Concipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cumque sit ignis aquæ pugnax, vapor humidus omnes
Res creat; & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti
Solibus æthereis altoque recanduit æstu;
Edidit innumeras species, partimque figuras
Reddidit antiquas, partim nova monstra creavit.
Illa quidem nolletsed te quoque, maxime Python,
Tum genuit; populisque novis, incognite serpens,
Terror eras: tantum spatii de monte tenebas.
Hunc Deus arcitenens, & nunquam talibus armis
Ante, nisi in damis capreisque fugacibus usus,
Mille gravem telis, exhausta pene pharetra,
Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.*

1 Ex corruptione quidem nasci insecta, neque Academia negaverit neque Lycæum; quin & adstruit ipsa experientia. Animantia quædam ex terræ visceribus Solis agentis vi nasci, inter Ægyptiorum placita recenset Porphyrius: à quibus fortasse fabulæ hujus, una cum ipsa similitudine Nili terram impregnantis, ansa: & fides historico Melæ hoc idem ex nostro referenti in Ægypto sui. Omitto quæ adducit Plutarchus l. 5. c. 19. de placitis philosophorum, & Convivial. quæst. 3. l. 2. Sed quis ferat Avicennam? qui lib. de Diluviis asserit ex religuo cadaverum humanorum semine à Sole animato, homines post immensas terrarum inundationes natos. a De Nili incremento & natura videatur Jo. Bapt. Scortia.

2 Sole. 4 Armis, Membris. namque humeri proprie hominum sunt. 5 Contrario sc. contrarium agente, calido in frigidum, quorum temperatus deinde calor agit in siccum & humidum, ut in materiam, quam sic contemperat, ut inde mixti resultet forma, concurrente interim cœli Solisque virtute. Empedocleam simul litem & amicitiam respicere videtur. Qua de re vide quæ ad v. 25. supra. 6 Ab alto, sole & cœlo. 7 Gigantes Tetra lubens & Ixra peperit, ut & progeniem ex gigantum sanguine; Pythona non item, sed invita. 8 A πύθω. Exhalationis n. putredinem à Diluvio gravem Sol radiorum tanquam sagittarum ictu attenuavit emaccavitque. Alias mythologias vide apud Macrobium lib. 1. Saturn. cap. 17. Nat. Comit. lib. 4. cap. 10. Cœl. Rhodig. lib. 16. c. 19. Ant. Liberal. cap. 28. Τυφὼν ἐγένετο γᾶς υἱὸς ἐξάπινος δυσμενὴς πρὸς ἰοὺς, &c. 7 Apollo κλυτότοξος. 10 Nebulis, minoribus vaporibus dissipandis. 11 Tabo, sanie venenosa.

Neve

Neve operis famam posset delere vetustas, 445
[1] *Instituit sacros celebri certamine ludos,*
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
Hic juvenum quicunque manu, pedibusve, rotave,
Vicerat, ęsculeæ capiebat frondis honorem.
[3] *Nondum laurus erat: longoque decentia crine* 450
Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.

1 Sic poëtarum, historicorum & Mythologorum torrent. Vide & Scal. poët. l. 1. c. 13. A Diomede tamen Pausanias in Corinthiacis Pythia instituta scribit: ab Eurylocho Thessalo, Pindari interpres. 2 Pugillatu, cursu pedestri & cursili. 3 Paraskeue & transitio ad fab. seq.

Daphne in Laurum. F A B. 9.

PRimus amor Phœbi Daphne [4] *Peneïa, quem non*
Sors ignara dedit; sed sæva Cupidinis ira.
[5] *Delius hunc nuper victo serpente superbus*
Viderat adducto flectentem cornua nervo: 455
Quidque tibi, lascive puer, cum fortibus armis?
Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros;
Qui dare certa ferę, dare vulnera possumus hosti,
Qui modo pestifero tot jugera ventre prementem
Stravimus innumeris tumidum Pythona sagittis. 460
Tu face, nescio quos, esto contentus amores
Irritare tua: nec lauder asserere nostras.
[6] *Filius huic Veneris; figat tuus omnia, Phœbe,*
Te meus arcus, ait: quantoque animalia cedunt
Cunctа [7] *Deo, tanto minor est tua gloria nostra.* 465
Dixit; & eliso percussis aëre pennis,
Impiger umbrosa [8] *Parnassi constitit arce.*
Deque sagittifera promptsit duo tela pharetra,
[9] *Diversorum operum: fugat hoc, facit illud amorem.*
Quod facit, [10] *auratum est, & cuspide fulget acuta* 470
Quod fugat, obtusum est, & habet sub arundine plumbum,
Hoc deus in nympha Peneïde fixit: at illo
Læsit Apollineos trajecta per ossa medullas.
Protinus alter amat; fugit altera nomen amantis,

4 Daphne fingitur Penei filia, quod laurus abunde nascatur in ripis Penei, qui fluvius è Pindi montis ortus, per Tempe amœnum Thessaliæ nemus labitur, infra 569. hodie *Salampria*, ut alii *Peneum*. Ladonis a. filiam esse volunt Philostratus, Aphthonius, alii. 5 Apollo in Delo natus fingitur, quod Sol orienti Græcis ex illa insula Cycladum una δῆλος manifesto appareat, quæ inf. fluctuare dicitur propter varium Solis ortum pro situ suo in Zodiaco, ab Æquatore versus alterutrum Tropicum. 6 Cupido, Amor qui ex Venere i. e. pulchritudine nascitur. Sed vide Fr. Sac. Sapientiam Veterum. c. 17. 7 Tibi. 8 Supra vers. 317. 9 Contrariorum effectuum, operationum. 10 Quantum ad amorem potiundum valeat aureus imber & Jupiter auripluus indicabunt Mythologi. 11 Fingitur Daphne Apollinem fugere quod Laurus umbram & opaca loca amet, Solem & apricum non ferat facile.

[1] *Sylvarum latebris, captivarumque ferarum*
Exuviis gaudens, [2] *innuptæque æmula Phœbes,*
Vitta coërcebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere; illa aversata petentes,
Impatiens expersque viri, nemora avia lustrat:
Nec quid [3] *Hymen, quid Amor, quid sint connubia cu-*
Sæpe pater dixit; Generum mihi, filia, debes.
Sæpe pater dixit; Debes mihi, nata, nepotes.
Illa velut crimen [4] *tedas exosa jugales,*
Pulchra verecundo suffundens ora rubore,
Inque patris blandis hærens cervice lacertis,
[5] *Da mihi perpetua, genitor charissime, dixit,*
Virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianæ.
[6] *Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas,*
Esse vetat; votoque tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat, visæque cupit connubia Daphnes:
Quodque cupit, sperat; suaque illum oracula fallunt.
Utque leves [7] *stipulæ demptis adolentur aristis,*
Ut facibus sepes ardent, quas forte [8] *viator*
Vel nimis admovit, vel jam sub luce reliquit:
Sic Deus in flammas abiit; sic pectore toto
Uritur, & sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos:
Et, quid si comantur? ait. videt igne micantes
Sideribus similes oculos: videt oscula, quæ non
Est vidisse satis: laudat digitosque, manusque,
Brachiaque, & nudos media plus parte lacertos:
Si qua latent, meliora putat. Fugit ocior aura
Illa levi: neque ad hæc revocantis verba resistit.
Nympha precor, Penei, mane: non insequor hostis:
Nympha mane: [9] *sic agna lupum, sic cerva leonem,*
Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ,
Hostes quæque suos: amor est mihi causa sequendi.
Me miserum! ne prona cadas, indignave lædi
Crura notent sentes, & sim tibi causa doloris.
Aspera, qua properas, loca sunt: moderantius, oro,
Curre, fugamque inhibe: moderantius insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen. Non incola montis,
Non ego sum pastor; non hic armenta, gregesve

1 Venandi studio & ferarum cæsarum spoliis.

2 Ἀσύμφθορον.

3 Nuptiæ. Vide quæ nos ad Senecæ Thebaid. v. 262. de Hymenæo.

4 De facibus quæ in nuptiis præterebant ut sponsis vide quæ ad Senecæ Thebaida, v. 263. & 507.

5 Ipsa Diana apud Callimachum Δός μοι παρθενίην ἀιώνιον ἄφρα φυλάσσω. Concessit Jupiter. Ἡ ῥα καὶ ἀθανάτοισι θεὰ ἐπιόμασε πάντες & Μᾶ τῆτα μενεδηΐα φίλη παρθένε φῆσθα. eodem hymno in Dianam.

6 Peneus.

7 Stipulæ ita incendi rationem & causam reddit Virg. 1. Georg. 161. *Atque brevem stipulam crepitantibus urere flammis. Sive inde occultas vires, &c.*

8 Viatores ajunt noctu iter pergentes ferre secum faces, quas adveniente luce negligenter abjiciant aliquando, unde sepibus incendium. *Semiustamque facem vigilata nocte viator Ponet.* Fast. lib. 4. vers. 164.

9 *Non ego te, tigris ut aspera Getulusve leo frangere persequor.* Horat. l. 1. od: 23.

Horridus obſervo: neſcia, temeraria, neſcis
Quem fugias, ideoq; fugis. mihi [1] *Delphica tellus,* 515
Et [2] *Clarus, &* [3] *Tenedos,* [4] *Patareaq; regia ſervit.*
Juppiter eſt genitor: per me quod eritque, fuitque,
Eſtque patet: [5] *per me concordant carmina nervis.*
[6] *Creta quidem noſtra eſt: noſtra tamen una ſagitta*
Certior, in vacuo quæ vulnera pectore fecit: 520
Inventum medicina meum eſt, [7] *opiferque per orbem*
Dicor, & [8] *herbarum eſt ſubjecta potentia nobis.*
Hei mihi, quod nullis amor eſt medicabilis herbis;
Nec proſunt domino, quæ proſunt omnibus artes!
Pluraque locuturum [9] *timido Peneïa curſu* 525
Fugit, cumque ipſo verba imperfecta reliquit.
Tunc quoque viſa decens: nudabant corpora venti,
Obviaque adverſas vibrabant flamina veſtes,
Et levis impulſos retro dabat aura capillos.
Auctaque fuga forma eſt: ſed enim non ſuſtinet ultra 530
Perdere blanditias juvenis Deus: utque monebat
Ipſe amor, admiſſo ſequitur veſtigia paſſu.
Ut [10] *canis in* [11] *vacuo leporem cum Gallicus arvo*
Vidit; & hic prædam pedibus petit, ille ſalutem:
Alter inhæſuro ſimilis, jam jamque tenere 535
Sperat, & extento ſtringit veſtigia roſtro;
Alter in ambiguo eſt, an ſit comprenſus, & ipſis
Morſibus eripitur, tangentiaque ora relinquit:
Sic Deus, & virgo eſt: hic ſpe celer, illa timore.
Qui tamen inſequitur, pennis adjutus amoris, 540
Ocior eſt, requiemque negat; tergoque fugacis
Imminet, & crinem ſparſum cervicibus afflat.
Viribus abſumptis expalluit illa; citæque
Victa labore fugæ, ſpectans Peneïdas undas,
Fer pater, inquit, opem, [12] *ſi flumina numen habetis.*
Qua nimium placuit tellus, ait, hiſce vel iſtam, 546
Quæ facit ut lædar, mutando perde figuram.
Vix prece finita, torpor gravis occupat artus:
Mollia cinguntur tenui præcordia libro:
In frondem crines, in ramos brachia creſcunt. 550
Pes modo tam velox pigris radicibus hæret.
Oracacumen habent: remanet nitor unus in illa.

1 Delphi urbs Phocidis in Achaia ad Parnaſſum, oraculo Apollinis clara.
2 Opp. Ioniæ ubi mons & lucus Apollini ſacer.
3 Inſ. maris Ægei.
4 Urbs Lyciæ, templo & oraculo Apollinis clara.
5 Vaticinationis utique Deum. Reſpici autem volunt ad verſ. illum Il. 1. de Neſtore Οὐ γάρ πω τοιοὺς ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι, οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν.
6 Κρὴς μὲν ὅδε τοξευτὴς ἀλαχὴ ἐνὶ ἔργῳ, κεῖνος δ' ἀοιδὸν Φοίβῳ καὶ πάντων ὑπερέπτατο, καὶ ἀοιδῇ. Κρὴς δὲ θεὰ καὶ μάντις, ἐπ' ἄκρον Φοίβε Ἰητρὸν ὀϊστεύσαντι πεδάσσατο Δωσάτοιο. Callimachus hymn. in Apollinem.
7 Ἀκέσιος, ἀλεξίκακος. male itaque legunt, *opifex.*
8 Quas in medicina potentes ſol è terra elicit.
9 Al. *Rapidi.*
10 *Leporemque leſum Gallici canis dente.* Martial. lib. 3. Epigr. 47.
11 Patente campo, in quo nullæ ſegetes, arbores nullæ.
12 Namque, quoniam, Cauſalis nempe, non conditionalis dubitativa.

1 Laurum Apollini (inquit Eusebius præpar. Evang. 11.) dedicarunt, quia ignea est, unde odio Dæmonibus, & si comburitur, plurimum sonat, quod prædicendi virtutem significat, &c. *Non Phœbi Delphica laurus Terribili sonitu flamma crepitante crematur.* Lucret. l. 6. Divinationis symbolum esse volunt. Lycophronis Cassandra Δαφνηφαγῶν φοίζαζεν ὀπὶ λαυρέᾳ ὄπιν

Hanc quoq; Phœbus amat, positaq; in stipite dextra
Sensit adhuc trepidare novo sub cortice pectus.
Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui Deus. At quoniam conjux mea non potes esse,
2 Arbor eris certe, dixit, mea: semper habebunt
Te coma, 3 te citharæ, te nostræ, laure, pharetræ.
4 Tu ducibus lætis aderis, cum 5 læta triumphum
Vox canet, & longas visent Capitolia pompas.
Postibus Augusti eadem fidissima custos
Ante fores stabis, 6 mediamque tuebere quercum,
Utque meum 7 intonsis caput est juvenile capillis,
Tu quoque 8 perpetuos semper gere frondis honores.
Finierat 9 Pæan: factis modo laurea ramis
Annuit, utque caput, visa est agitasse cacumen.

Vera cano, sic usque sacras innovia Lauros Vestæ. Vates apud Tibullum, l. 2. eleg. 1. Vide quæ nos ad Senecæ Oedipum. v. 16. Neque φυτὸν solum μαντικὸν, sed ἀλεξίκακον est. Cujus virtutes vide apud Matthiolum in Dioscoridem l. 1. c. 90. & Dodonæum 6. 5. 2 Hinc laureati in scena citharœdi. Laurus, inquit Plinius l. 15. c. 30. triumphis propriè dicatur, gratissima domibus janitrix Cæsarum Pontificumque. Quæ sola & domos exornat & ante limina excubat. & infra. Romani præcipue lætitiæ victoriarumque nuncia additur literis, & militum lacæniis pilisque. Fasces Imperatorum decorat. Ex his in gremio Jovis Opt. Max. deponitur, quotiès lætitiam nova victoria attulit. Trist. 4. el. 1. 4 Triumphi pompam, acclamationes, jocorum, licentiam, coronas, sacrificia, ornatus, &c. lege apud Alex. ab Alex. l. 6. c. 6. 5 Hinc intelligunt nonnulli mediam inter duas lauros ante Imperatoris fores plantatam stetisse quercum: aliud tamen declarant Dionis hæc verba l. 53. καὶ γὰρ τὸ φ, τὰς δάφνας περὶ τὰ βασίλεια αὐτὰ πεφυτεῦσθαι, καὶ τὸ ἀ σέβεσθαι ὑπὸ ἀνθρώπων ἀρτάδην, τόν τε οἶκον αὐτὸν αἰεὶ τοὺς πολεμίους νικῶντι καὶ τὰς πόλεις σώζοντι ἐφοίβιον. Vide & Ovid. Trist. l. 3. eleg. 1. & Val. Max. l. 2. c. 3. 6 Apollo, quem eundem cum Bacchio esse volunt, comatus fingitur & imberbis, quo radii Solis & vigor nunquam senescens significatur. Hesychio est, ἀκαρσιακόμας ἐξ οὗ δηλοῖ Φοῖβος ἀπυθὲς, καθαρὸς ὢν πάντοτε παῖς. 7 Itidem laurus est ἀεσθαλὲς perenni virore frondens. 8 Apollo, ἰοχέαιρα, sagittis. i. radiis feriens, vel παιώνιον morbos sedans. Ab acclamatione ἰὴ παιᾶ Scal. Poet. lib. 1. cap. 23.

Iö in vaccam, Syrinx in fistulam, & Argus in caudam pavonis. FAB. 10, 11, 12.

9 Thessaliæ.
10 Quorum amœnitatem celebrant multi. Venustius nemo quam Ælianus l. 3. Var. hist. cap. 1.
11 Lapsu præcipiti.

Est nemus 9 Æmoniæ, præruptа quod undique claudit
Sylva, vocant Tempe 10 per quæ Peneüs ab imo
Effusus Pindo spumosis volvitur undis:
11 Dejectaque grave tenues agitantia fumos
Nubila conducit, summisque aspergine sylvis

Instau-

Influit, & sonitu plus quam vicina fatigat.
Hæc [1] *domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni*
Amnis: in his residens, facto de cautibus antro,
Undis jura dabat, nymphisque colentibus undas.
Conveniunt illuc populariа flumina primum,
Nescia [2] *gratentur,* [3] *consolenturne* [4] *parentem,*
Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
[5] *Apidanusque senex, lenisque Amphrysus, & Æas:*
Moxque amnes alii, quo, qua tulit impetus illos,
In mare deducunt fessi erroribus undas.
Inachus unus abest; imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas, natamque miserrimus Io
Luget, ut amissam, nescit vitane fruatur,
An sit apud manes. sed, quam non invenit usquam,
Esse putat, nusquam, atque animo pejora veretur.
Viderat à patrio redeuntem Juppiter illam
Flumine: & ô virgo Jove digna, tuoque beatum
Nescio quem facturа toro, pete, dixerat, umbrа,
Aut horum, aut horum nemorum (& monstraverat
Dum calet, & medio sol est altissimus orbe.) ambas)
Quod si sola times lucebras intrare ferarum,
Præside tuta Deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe Deo; sed qui cælestia magna
Sceptra manu teneo, sed qui vaga fulmina mitto.
Ne fuge me (fugiebat enim) jam pascua [6] *Lernæ,*
Consitaque arboribus, [7] *Lyceа reliquerat arva:*
Cum Deus inducta latas caligine terras
Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem.
Interea medios Juno despexit in agros
Et noctis faciem nebulа fecisse volucres
Sub nitido mirata die, non fluminis illas
Esse, nec humenti sensit tellure remitti:
Atque suus conjux ubi sit circumspicit; ut quæ

1 Fontes ipsos appellant poëtæ domos numinum aquaticorum. Hor. ode 7. l. l. *Et domus Albunea resonantis.* Cyrene 4. Georg. Virg. *Sonitum thalami sub fluminis alti sensit.* Mox v. 583. *Inachus imo reconditus antro Fletibus auget aquas.* Supra v. 279. *aperire domos,* &c.

2 Propter filiam Apollini dilectam & in laurum conversam.

3 Propter filiam amissam.

4 Non ex Peneo oriuntur, sed hospitali. Peneus excipit.

5 Utcunque hi, vett. Misque mei habeant *Eridanus* & interpretes negligenter audaces obtrudant nobis hunc in Thessalia fluvium, Geographi tamen non agnoscunt Eridanum aliud quam Italum. Strabo quidem & Pausanias admittunt cognominem fl. in Attica. Verum ille non est popularis Thessaliæ. Legendum ergo *Apidanus.* Vide quæ nos ad Lucanum 6. 372. v. Etsi contra tendat scriter Herc. Crosanus. 6 Paludis Argiæ in Peloponneso. 7 Perperam legitur vulgo *Lycea,* cujus, cujus prima corripitur: quum Lyrceus etiam sit Areadiæ mons ex quo Inachum fluere apposite Geographi. Strabo 6. l. Ἐσθιώδη δὲ τὰ Ἄργη διὰ πλῆθος τοῦ ὕδατος, ἀπὸ δὲ τῶν Λυρκείων. Idem l. 8. Περὶ δὲ αὐτὴν πλησίον ὁ Ἴναχος, πηγὰς μὲν ἔχων ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν ἐκ Λυρκείου τοῦ Κυνηγείου ὄρους τῆς Ἀρκαδίας; Pausanias in Corinthiacis, Αὐγαίαις opp. unica litera mutata dictum esse posset a Lyrceam à Lyceo Abantis nato, quia eam occupavit. Item Apollonius 1. l. Stephanus, & Statius 4. l. *Aret Lernæ nocens, aret Lyrceus, & ingens Inachus.* Al. *Dircea.*

Deprensi totiès bene nosset furta mariti,
Quem postquam cœlo non repperit: Aut ego fallor,
Aut ego lædor, ait. delapsaque ab æthere summo
Constitit in terris, nebulasque recedere jussit.
Conjugis adventum præsenserat, inque nitentem
Inachidos vultus mutaverat ille juvencam.
Bos quoque formosæ fuit, speciem Saturnia vaccæ,
Quanquam invita, probat: nec non & cujus, & unde
Quove sit armento, veri quasi nescia, quærit.
Juppiter [2] è terra genitam mentitur, ut auctor
Desinat inquiri, petit hanc Saturnia munus.
Quid faciat? Crudele, suos abdicere amores:
Non dare, suspectum. Pudor est, qui suadeat illinc:
Hinc dissuadet amor. victus pudor esset amore;
Sed leve si munus [3] sociæ generisque torique
Vacca negaretur; poterat non vacca videri.
Pellice donata, non protinus exuit omnem
Diva metum, timuitque Jovem, & fuit anxia furto,
Donec Arestoridæ servandam tradidit [4] Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat.
Inde suis vicibus capiebant bina quietem;
Cætera servabant, atque [5] in statione manebant.
Constiterat quocunque loco, spectabat ad Iò:
Ante oculos Iò, quamvis aversus, habebat.
Luce sinit pasci: cum Sol tellure sub alta est,
Claudit, & indigno circumdat vincula collo.
Frondibus arboreis, & amara pascitur herba:
Proque toro, terræ non semper gramen habenti
Incubat infelix; limosaque flumina potat.
Illa etiam supplex Argo cum brachia vellet
Tendere; non habuit quæ brachia tenderet Argo:
Et conata queri, mugitum edidit ore,
Pertimuitque sonos, propriaque exterrita voce est.
** Venit & ad patrias, ubi ludere sæpe solebat,*
Inachidas ripas: novaque ut conspexit in unda
Cornua, pertimuit, † seque externata refugit.
Najades ignorant, ignorat & Inachus ipse,
Quæ sit, at illa patrem sequitur, sequiturque sorores

1 Adulteria, stupra.

2 Ignoto & obscuro genere ortum, cujusque ignorabantur parentes, eum veteres appellabant Terræ filium.

3 Junoni, & sorori & conjugi.

4 Argus universi mundi machinæ typus est, cujus caput cœlum se fert imaginem, oculi stellarum, quæ inferiora respiciunt. Iò ergo, si terram capias, non minus at Argo nocturno, vicibus alternis, respicitur quam à Cyclope diurno, i. Sole, Si vacca fit, Lunam crescentem referunt cornua, nuptaque est Ovidi, cujus cornua pleno orbe coeuntia Solem referunt. Utrumque numinum loco Ægyptios, Persas, alios coluisse notum est. Alias Mythologias quæ Historiam, quæ Physicam, nec non Mores spectant, habes apud Natal. Comitem lib. 8. cap. 1. vide etiam Clarissimi Viri Jo. Seldeni 4. caput Syntagmatis 1. de Diis Syris.

5 Metaph. sumpta à re militari.

* Al. *Venit & ad ripas.* † Al. *Sese exterrita fugit.*

Et patitur tangi, feque [1] *admirantibus offert.*
Decerptas senior porrexerat Inachus herbas; 645
Illa manus lambit, patriisque dat oscula palmis:
Nec retinet lacrymas. &, si modo verba supersint,
Oret opem, nomenque suum, casusque loquatur.
[2] *Litera pro verbis, quam pes in pulvere duxit,*
Corporis indicium mutati triste peregit. 650
Me miserum! exclamat pater Inachus inque gementis
Cornibus, & niveæ pendens cervice juvencæ,
Me miserum! ingeminat: Tune es quæsita per omnes
Nata mihi terras? Tu non [3] *inventa reperta es.*
Luctus eras levior. retices, nec mutua nostris 655
Dicta refers; alto tantum suspiria ducis
Pectore; quodque unum potes, ad mea verba remugis.
At tibi ego ignaros thalamos, tedasque parabam;
Spesque fuit generi mihi prima; secunda nepotum:
De [4] *grege nunc tibi vir, & de grege natus habendus.*
Nec finire licet tantos mihi morte dolores: 661
Sed nocet esse Deum; præclusaque janua lethi
Æternum nostros luctus extendit in ævum.
Talia dicenti stellatus sanguine Argus;
Ereptamque patri diversa in pascua natam 665
Abstrahit. Ipse procul montis sublime cacumen
Occupat; unde sedens partes speculatur in omnes.
Nec superum rector mala tanta [5] *Phoronidos ultra*
Ferre potest, natumque vocat, quem lucida partu
[6] *Pleias enixa est,* [7] *letboque dare imperat Argum.* 670
Parva mora est, [8] *alaspedibus,* [9] *virgamque potente*
Somniferam sumpsisse manu, [10] *tegimenque capillis.*
Hæc ubi disposuit, patria Jove natus ab arce
Desilit in terras: illic tegimenque removit,
Et posuit pennas, tantummodo virga retenta est.

1 Patri & Nymphis sororibus, familiare obsequium vel speciem admirantibus.

2 Non IO, quas literas pes bovis exprimere videtur. Neque n. inde filiam suam mutatam ab alia vacca distinxisset. Quin potius existimemus mentem eandem & rationem in Iô manssisse, uti in Actæone, Ulyssis sociis, aliis: adeoque ductu pedis expressisse nomen, unde agnosci posset.

3 Neque hic locus habet elegantiam Laur. Vallæ l. 3. c. 1. Neque illa duorum ludimagistrorum lis apud Alex. ab Alex. l. 1. c. 21. super differentia verborum *Invenio* & *Reperio*. Elegantior mihi olim suboluit sensus, ex illis Cereris verbis, ubi innotuisset, illi de filia à Plutone rapta: *Et quæsita diu tandem mihi nata, reperta est: Si reperire vocas amittere certius: aut si scire ubi sit reperire vocas*, 5. l. infra vers. 514. Quasi dicat Inachus, *Tu inventa, non es inventa tamen: quam prædam me inventurum sperabam desideratamque, ecce vaccam invenio. Itaque tui desiderata luctus erat levior, quam ita forma mutata inventa.* Quam conjecturam meam postea ab aliis confirmatam reperi. 4 Armento. 5 Iô qua ratione dicatur Phoronis, non liquet: nisi à fratre ducatur Patronymicum. Erat enim Phoroneus Inachi filius, qui primus homines dispersos in unius civitatis jus compulit. Regio autem illa ab Argo Phoronei ex filia nepote nomen accepit, ut habet Pausanias in Corinthiacis. 6 Maia, una ex septem Atlantis filiabus *Pleiadum pulcherrima*. 7 Unde nomen illi Ἀργειφόντης. 8 Talaria. 9 Caduceum. Virg. 4. Æneid. 10 Cassiam, petasum.

Hac agit ut pastor, per devia rura capellæ, 67
Dum venit, adductas: & [1] fistulis cantat avenis.
Voce novæ captus custos Junonius artis,
Quisquis es, hoc poteris mecum considere saxo,
Argus ait: neque enim pecori fœcundior ullo 68
Herba loco est, aptamque vides pastoribus umbram.
Sedit Atlantiades, & euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem; junctisque canendo
[2] Vincere arundinibus servantia lumina tentat.
Ille tamen pugnat molles evincere somnos: 68
Et, quamvis sopor est oculorum parte receptus;
Parte tamen vigilat: quærit quoque (namque reperta
Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta.
Tum Deus, Arcadiæ gelidis in montibus, inquit,
Inter [3] Hamadryadas celeberrima [4] Nonacrinas 69
[5] Naias una fuit; Nymphæ Syringa vocabant.
Non semel & Satyros eluserat illa sequentes,
Et quoscunque deos umbrosaque sylva, feraxque
Rus habet: [6] Ortygiam studiis, ipsamque colebat
Virginitate Deam, ritu quoque cincta Dianæ 69
Falleret, & credi posset Latonia, si non
Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
Sic quoque fallebat. Redeuntem colle Lycæo
Pan videt hanc, [7] pinuque caput præcinctius acuta
Talia verba refert; Tibi [8] nubere, Nympha, volenti 70
Votis cede Dei. [9] Restabat plura referre:
Et precibus spretis fugisse per avia Nympham,
Donec arenosi placidum [10] Ladonis ad amnem

1 Fistula ex septem disparibus avenis in alæ formam crescentibus, compacta: sic lib. 8. v. 191. de alis Dædaleis: *sic rustica quondam Fistula disparibus paulatim surgit avenis.*

2 Sopire fistulæ cantu vigiles Argi oculos.

3 Nymphas arborum, quæ cum arboribus nascuntur una & intereunt: ἀπὸ τοῦ ἅμα & δρῦς.

4 Arcadicas. Nonacris mons est Arcadiæ cum urbe cognomine.

5 Nympha propriè, fontis aut fluvii præses, ἀπὸ τοῦ νάω, fluo.

6 Dianam, natam in Delo insula quæ & Ortygia, à copia coturnicum.

7 Corona è pinu, quæ propria Panos arbor.

8 *Nubere* proprie de sponsa dicitur, quæ flammeo caput velata ad sponsum deducitur. De viro tamen dicitur κατὰ χρῆσιν τοῦ. *Uxori nubo meæ.* Martialis 7. lib. 12. epigr. Juvenal. 2. Sat. *nubit amicus:* Sic Suetonius & Tacitus de Nerone. Vel ἀρχαϊκῶς cujusmodi sententiam citat Donius ex Pomponio vetere fabularum autore: *sed meus frater postquam videt me in de ejectum domo, Nupsit postea donate vetule, uxoreque Afra.* Seneca 21. controv. *Tyrannus permisit servis, ut dominabus suis nubant.* Sed Mariangelus & Conanus probant quod in Capran. l. leg. *Talia verba refert: referebat* vero *referre.*

9 Restabat ut reliquam fabulam pertexeret: sprevide ſt. nympham illius preces, fugisse, nymphas ut mutari posset, mutatam fuisse.

10 Ansam fabulæ dedit natura fluvii, quem Dionysius vocat, Εὐκέλαμος ποταμὸν ἠϋσταφυλον Λαδῶνα. σύριγξ Græce significat fistulam pastoritiam à συρίζω sibilo. Lucretius l. 5. *& Zephyri cava per calamorum sibila primum Agrestes docuere, &c.* Ille inventa retulit Panæ in numerum Deorum sed de plebe. Natal. Comes 5. l. 6. c. legatur & Francisci Baconi de Sapientia veterum, 8. c. *Pan sive Natura.*

Vencrat; hic illam, cursum impedientibus undis;
Ut se mutarent, liquidas orasse sorores:
Tanaque, cum prensam sibi jam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphæ calamos tenuisse palustres.
Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
Effecisse sonum tenuem, similemque querenti:
Arte nova vocisque Deum dulcedine captum,
Hoc mihi [1] colloquium tecum, dixisse manebit:
Atque ita [2] disparibus calamis compagine ceræ
Inter se junctis nomen tenuisse puellæ.
Talia dicturus, vidit [3] Cyllenius omnes
Succubuisse oculos, adopertaque lumina somno.
Supprimit extemplo vocem, firmatque soporem
Languida permulcens medicata lumina [4] virga.
Nec mora; [5] falcato nutantem vulnerat ense,
Qua collo est confine caput; saxoque cruentum
Dejicit, & maculat præruptam sanguine rupem.
[6] Argе jaces; quodque in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est; centumque oculos nox occupat una.
Excipit hos, [7] volucrisque sua Saturnia pennis
Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit, nec tempora distulit iræ;
Horrificamque oculis animoque objecit [8] Erinnyn
Pellicis Argolicæ, stimulosque in pectore cæcos
Condidit, & [9] profugam per totum terruit orbem.
Ultimus immenso restabas, [10] Nile, labori.
Quem simul ac tetigit, positis in margine ripæ
Procubuit genibus, resupinoque ardua collo,
Quos potuit solos tendens ad sidera vultus,
Et gemitu, & lacrymis, & luctisono mugitu
Cum Jove visa queri est, finemque orare malorum.
Conjugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finisse ut pœnas tandem rogat: inque futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit; & [11] Stygias jubet hoc audire paludes.
Ut lenita Dea est, vultus capit illa priores,
Fitque quod ante fuit: fugiunt de corpore setæ:

1 Alii leg. *consilium*, alii *concilium*.
2 Supra ad vers. 677.
3 Mercurius in Cyllene monte Arcadiæ natus.
4 Soporifera. Qua fretus *Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat:* 4 Æneid.
5 Harpe.
6 Apptopriari potest hæc insultatio vino sepultis, quibus interiit animi lumen. Natalis Comes interpretatur de ira, quam Mercurius, i. e. cœlestis vis & ratio quæ est in nobis placat ac componit: ita ut furor centoculus omnem captans iracundiæ ansam à sana ratione & molli oratione mitigetur, figatque ἀργὸν τόξον tardus & deses, 5. l. 5. c. Macrobius 2. l. Saturn. cap. 1. de Cœlo Argi fab. interpretatur.
7 Pavonis.
8 Furoris œstrum. *Hoc quondam monstro horribiles ex-*

ercuit iras Inachia Juno pestem meditata juvencæ. Virgil. 3. Georg. 9 Vide Apollodorum sub initio lib. 2. 10 A Phœnicibus raptam ex Argis Io scribit Herodotus in Clio per initium libri, & ab iis in Ægyptum deportatam. Ibi ajunt, cum Ægyptios multa nova inventa docuisset, Api regi nupsisse eam. 11 Vide, quæ ad 189. vers. supra.

Cornua decrescunt: [1] *sit luminis arctior orbis:*
Contrahitur rictus: redeunt humerique manusque.
Unguláque in quinos dilapsa absumitur [2] *ungues.*
De bove nil superest, formæ nisi candor, in illa:
Officioque pedum Nymphe contenta duorum 745
Erigitur, metuitque loqui, ne more juvencæ
Mugiat: & timidè verba intermissa retentat.
Nunc Dea [3] *linigera colitur celeberrima turba.*
Hinc [4] *Epaphus magni genitus de semine tanden*
Creditur esse Jovis: perque urbes juncta parenti 750
Templa tenet. Fuit huic animis æqualis & annis,
Sole satus Phaethon, quem quondam [5] *magna loquen*
Nec sibi cedentem, Phœboq; parente superbum (tem.
Non tulit Inachides: matrique, ait, omnia demen
Credis, & es tumidus genitoris imagine falsi. 755
Erubuit Phaethon, iramque pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi convicia matrem.
Quoque magis doleas genitrix, ait, [6] *En! Ego liber,*
Ille ferox, tacui. pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse, & non potuisse refelli. 760
At tu, si modo sum cœlesti stirpe creatus,
Ede notam tanti generis, meque assere cœlo.
Dixit, & implicuit materno brachia collo; (rum,
[7] *Perque suum,* [8] *Meropisque caput, tedasque* [9] *sorTraderet, oravit, veri sibi signa parentis.* 765
Ambiguum est, Clymene precibus Phaethontis, an in
Mota magis diti sibi criminis, utraque cœlo
Brachia porrexit: spectansque ad lumina Solis,
Per jubar hoc, inquit, radiis insigne coruscis,
Nate, tibi juro, [10] *quod nos audituque videtque;* 770
Hoc te quem spectat, hoc te, qui temperat orbem,
Sole satum: si ficta loquor, neget ille videndum
Se mihi; sitque oculis lux ista novissima nostris.

1 Contractis oculis non est in tantum βοῶπις, ut antea.

2 Digitos unguibus præarmatos.

3 *Lana segnissimi pecoris excrementum*, inquit Apulejus in Apologia, *jam olim Orphei & Pythagoræ scitis profanus vestitus est. Sed enim mundissima lini seges inter optimas fruges terra enorta, non modo indutui & amictui sanctissimis Ægypticiorum sacerdotibus, sed opertui quoque in rebus sacris usurpatur*, rationem reddit Mart. Capella 2. l. Frumentum Isis in Ægypto, Triptolemus apud Atticos docuere. Eademque Isis lini usum sementemque monstravit.

4 Herodotus in Euterpe Apin Græca lingua Epaphum esse ait, & in Thalia: Est autem hic Apis, idemque Epaphus, è vacca genitus, &c.

5 Μεγάλα λέγοντα, λαλοῦντα, μεγάφρονα. 6 En, ego ille antea liber & ingenuus, ego inquam ille ferox prius, jam pudore consternatus tacui. Δειλοὶ γὰρ ἀνδρες, κἀν θρασυστομῶσι πρίν. 7 Solenne veteribus juramentum, per caput, tata, genium, dextram. *Per caput hoc juro, per quod pater ante solebat.* Virgil. 9. Æneid. 8 Vitrici, patris falsi. 9 Trium meminit 2. lib. quarum duas nominat, Phaethusam & Lampetien: tres alias Io. Tzetzes 127. Chil. 4. Æglen, Hemithean, Dioxippen nominat. Hygin. fab. 154. septem. 10 Ἥλιος ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις. Homer Od. μ.

Nec longus patrios labor est tibi nosse penates:
Unde oritur, terræ domus est contermina nostræ. 775
Si modo fert animus; gradere, & scitabere ab ipso.
Emicat extemplò, lætus post talia matris
Dicta suæ Phaethon, & [1] concipit æthera mente:
Æthiopasque [2] suos, positosque [3] sub ignibus Indos
Sidereis transit, patriosque adit impiger ortus. 780

1 Cœlum, Divinitatem, & omnia sibi summa pollicetur.
2 Quibus ipse imperavit. Berosus.
3 Sub Sole verticali.

LIBER II.

Phaëthon. FAB. I.

[4] REgia Solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante [5] auro, flammasque imitante [6] pyropo:
Cujus ebur nitidum fastigia summa tegebat:
Argenti bifores radiabant limine valvæ.
Materiam superabat [7] opus: nam [8] Mulciber illic
Æquora cælarat medias cingentia terras,
Terrarumque orbem, cælumque quod imminet orbi.
Cæruleos habet unda deos, [9] Tritona canorum,
[10] Proteaque ambiguum, balænarumque prementem
[11] Ægæona suis immania terga lacertis;
[12] Doridaque & natas: quarum pars nare videtur
Pars in [13] mole sedens virides siccare capillos;
Pisce vehi quædam. Facies non omnibus una est,
Nec diversa tamen, qualem decet esse sororum.
Terra viros, urbesque gerit, sylvasque, ferasque,
Fluminaque, & nymphas, & cætera numina ruris.

4 In Rhetorum scholis, è quibus penitus instituta prodiit noster, præceptum est, *negotia ut sint honesta, adituque illustres.* Quin & hoc solenne poëtis ut Transitiones atque exordia à Topographiis & Chronographiis ducant. Curavit ergo noster ut à speciosa palatii descriptione auspicaretur hiber hic secundus. In qua deser. volunt nonnulli poëtam intendisse digitum ad Augusti Templum cum porticu & bibliotheca magnifice extructum in parte Palatii. Alii, habuisse eum ante oculos regiam Latini à Virgilio descriptam 7 Æneid. Ego certè credo Poëtam, quo fuit ingenio, in mentem suam tantum tinxisse calamum, atque inde cum Phaethonte suo *concepisse æthera mente.* Nisi forte in manibus habuerit Euripidis Phaethonta qui nobis interiit, cujus meminit Athenæus 11. lib. & cujus à Longino, dum exempla poëticæ phantasiæ adfert, specimen citatur, imbibe præcepta Phœbi Phaethontem suum monentis instituentisque 3 infra ad vers. 54. & 133. 5 Lege Senecam hos versus citantem, epist. 115. 6 Gemma radiante instar carbunculi. Neque enim placet de ære coronario intelligere: quod Plinius lib. 34. cap. 8. scribit *auri certis scrupulis mixtum praterea Pyropi bractea ignescere.* 7 Tum artificium, tum argumentum. *Materia non cedit opus.* Martial. 8. 51. 8 Vulcanus, ad cujus artificium in Achillis clypeo. Il. 18. respexisse poëtam volunt. 9 Vers. 333. lib. 1. 10 Vide lib. 8. vers. 737. 11 Ἐγκέλαδον θεὸν, Deum marinum, Hesychio, quem tamen eundem cum Briareo facit Homerus Il. α. & Virg. 10. Æneid. 12 Oceani ac Tethyos filiam, Nerei uxorem, matrem Nympharum marinarum. 13 Scopulo, lib. 13. vers. 924. Glaucus de se; Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.

Hæc super impositæ est cœli fulgentis imago;
Signaque sex foribus dextris, totidemque sinistris
Quo simul acclivo Clymeneia limite proles
Venit, & intravit dubitati tecta parentis;
Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus,
Consistitque procul: neque enim propiora ferebat
Lumina. [2] *Purpurea velatus veste sedebat*
In solio Phœbus, claris lucente smaragdis.
A dextra lævaque Dies, & Mensis, & Annus,
Seculaque, & positæ spatiis æqualibus [3] *Horæ:*
Verque novum stabat cinctum florente corona:
Stabat nuda Æstas, & spicea serta gerebat:
Stabat & Autumnus calcatis sordidus uvis:
Et glacialis Hyems canos hirsuta capillos:
Inde loco medius rerum novitate pavente
Sol oculis juvenem, quibus aspicit omnia, vidit:
Quæque viæ tibi causa? quid hac, ait, arce petisti
Progenies Phaethon haud inficianda parenti?
Ille refert, O lux immensi publica mundi,
Phœbe pater, si das usum mihi nominis hujus,
Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat;
Pignora da genitor, per quæ tua vera propago
Credar; & hunc animis errorem detrahe nostris.
Dixerat. At genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios, propiusque accedere jussit:
Amplexuque dato, nec tu meus esse negari
Dignus es; & Clymene veros, ait, edidit ortus.
Quæque minus dubites, quodvis pete munus; & illud
Me tribuente feres: promissi testis adesto
Diis juranda palus, oculis incognita nostris.
Vix bene desierat: currus petit ille paternos
Inque diem alipedum jus & moderamen equorum.
Penituit jurasse patrem; qui terque quaterque
Concutiens illustre caput, [5] *Temeraria, dixit,*
Vox mea facta tua est; utinam promissa liceret
Non dare! confiteor, solum hoc tibi, nate, negarem.

1 Sedebat itaque Phœbus in Æquatore, hinc inde Zodiaci signis divitis 6 Septentrionalibus ad dextram, 6 Australibus ad sinistram.

2 Ipso Solis radio Phœbi solium videtur describptum, quod cingunt satellites, stipatores, custodes, famuli, accensi, assectæ, clientes, quibus omnes à Sole dimensum suum.

3 Solis ministræ, cœli janitrices, πυλοφύλακες ἔχειν, Homer. Il. 8. πύλαι μιν ἔχον ἐφετμῇ, ὃς ἔχει οὐρανὸν, &c.

4 Ὅς τε μάλιστα Ὀρκον δείσαντα θεῶν πολὺ μακάρτατος θεοῖσιν. Homer. in hymno Apollinis. Θεῶν μέγαν ὅρκον. Hesiod. Theog. Ὄρκωμοσίαν ἀφθίτοις ἐπέεσσι. Lycophron. rationem vide apud utriusque commentatorem Jo. & Is. Tzetzen. Reddidimus & nos ad vers. 712. Hercul. furent. Senecæ.

5 Temeritas mei promissi effecit in temerariam tuam petitionem. Nec video quid sibi velit quorundam expositio, ut *tua* sit sextus casus & subaudiatur *voce*. Tua scilicet voce, mea vox temeraria facta est. Nec eorum quibus *Tua*, est *tui juris*.

Vide & Clariss. Fr. Baconi Sapientiam Veterum 5. c. *Styx sive Fadera*. Vide infra lib. 3. vers. 291.

Dissua-

Dissuadere licet: non est tua tuta voluntas.
Magna petis, Phaethon, & [1] quæ non viribus istis
Munera conveniunt, nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis: non est mortale quod optas.
[2] Plus etiam quam quod superis contingere fas est
Nescius affectas. placeat sibi quisque licebit:
Non tamen ignifero quisquam consistere in axe
Me valet excepto, vasti quoque rectore Olympi,
Qui fera terribili jaculatur fulmina dextra,
Non aget hos currus. Et quid Jove majus habetur?
[3] Ardua prima via est, & qua vix mane [4] recentes
Enituntur equi; medio est altissima cœlo:
Unde mare, & terras ipsi mihi sæpe videre
Sit [5] timor, & pavida trepidet formidine pectus.
Ultima prona via est, & eget moderamine certo.
Tunc etiam, [6] quæ me subjectis excipit undis,
Ne ferar in præceps, Thetys solet ipsa vereri.
Adde quod assidua rapitur [7] vertigine cœlum,
Sideraque alta trahit, celerique volumine torquet.
[8] Nitor in adversum: [9] nec me, qui cætera, vincit
Impetus; & rapido contrarius evehor orbi.
Finge datos currus: quid ages? poterisne rotatis
Obvius ire polis, [10] ne te citus auferat axis?
Forsitan & lucos illic, urbesque Deorum
Concipias animo, delubraque dita donis
Esse: per insidias iter est formasque ferarum.
Utque viam teneas, nulloque errore traharis:
Per tamen [11] adversi gradieris cornua Tauri,
[12] Æmoniosque arcus, violentique ora Leonis,
Sævaque circuitu curvantem brachia [13] longo
Scorpion, atque [14] aliter curvantem brachia Cancrum.
Nec tibi quadrupedes, animosos ignibus illis,

1 Ex Phaethonte Euripidis, cujus meminit Athenæus 11. l. videntur desumpti versus isti 3 Μὴ δήτα παῖδ' ἐπ' ἅρμασιν πατὴρ ὢν, μὴ μὰ Δία· quos citat Clemens Alexandrinus 3. lib. παιδαγωγῷ, 2. c.
2 Vers. 190. infra.
3 Ascensus acclivis, medium caligans, descensus præceps: uti & honorum.
4 Ex opinione vulgi, cui Sol noctu quiescere creditur, & res in plano agi videtur.
5 Infra ad v. 179.
6 Mare, secundum sensum, & opinionem vulgi, cui litus incolenti videtur Sol Oceano se mergere: ut etiam navigantium, ut Lucret. 4. l. *In pelago nautis ex undis ortus, in undas Sol fit uti videatur obire & condere lumen*, &c. 7 Motu violento, quo primum Mobile orbes subjectos ab ortu ad occasum, inde per Antipodum Horizontem ad ortum nostrum 24. horarum spatio incitatissima conversione rapit, super polos mundi. 8 Motu naturali, quo orbes singuli, motione sibi propria, ab Occidente in orientem feruntur, super polo Zodiaci. 9 Neque me sub Ecliptica linea manentem moratur illa primi Mobilis impetuosa rotatio; sicut deviant cæteri planetæ retrogradi, citius aut tardius moventes, propter Aphiden. 10 Ne te rapiat celerrima cœli rotatio. 11 Orientem quippe spectat Taurus. 12 Sagittarium, ex Chirone Thessalo. Vexat se hic Scal. 7. Hyperetes. quod annuum Solis laborem postea ad unius diei pensum exigit. Sed neque imperitus rerum harum Ovidius. Speciose, non exacte locutum inducit Solem, quo juvenem deterreat. 13 Duorum quippe signorum pene spatium occupat, in Libram porrectus. 14 Contra quam Scorpius: hic sc. occasum versus, ille orientem spectat.

1 *Cum primum alto se gurgite tollunt Soles, eosq; lucemque elatis naribus efflant.* Virg. 12. Æneid.

2 Vide, inquit Senec. l. de Providentia, quam alte ascendere debeat virtus: scies illi non per secura vadendum esse. Ardua prima via est, & qua vix, &c. Hæc cum audisset ille generosus adolescens; Placet, inquit, via, ascendo. Est tanti per ista ire exsuro. Non desinit tamen pater acrem animum metu territare. Utque viam teneas, nullo errore trahara; Per tamen adversi, &c. Post hæc ait, Finge datos currus. His, inquit juvenis, quibus me deterreri putas, incitor; libet illic stare, ubi ipse Sol trepidat: Humilis & inertis est, tuta sectari: per alta virtus it.

3 Ex officina Vulcani.

4 Non est cur difficillimo poetæ litem intendat Diomedes Grammaticus affectati decoris & nimii cultus: si ad principem poetarum Virg. attendat, lumen orationi ab hac eadem repetitione sæpius conciliantem, Æn. lib. 4. 5. 7. 11. & 12. Nec raro Homerum idem facitantem Lege Senecæ epistolam 115. qua ratione hos inducat versus. 5 Radiis Solaribus ad leve & solidum corpus refractis. 6 Aurora Græcis poëtis est ῥοδοδάκτυλος, ῥοδόπηχυς, ῥοδόπεπλος, ῥοδόχειρ &c. 7 Evanescunt & languidæ, a solis majore luce minores obscuratæ. 8 Translat. à re militari. 9 Veneris stella, quam terræ propiorem serius lustrat Sol quam cæteras stellas. 10 Supra ad v. 26.

Quos in pectore habent, quos ore, & [1] naribus efflant.
In promptu regere est: vix me patiuntur, ubi acres
Incalucre animi, cervixque repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris autor,
Nate, cave: dum resque finit tua corrige vota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis: do pignora certa timendo,
Et patrio pater esse metu probor. Aspice vultus
Ecce meos: utinamque oculos in pectore posses
Inserere, & patriis intus deprendere curis.
Denique quicquid habet dives circumspice, mundi
Deque tot ac tantis cœli, terræque, marisque,
Pisce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum, quod vero nomine pœna,
Non honor est: pœnam, Phaethon, pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
Ne dubita, dabitur (Stygias juravimus undas)
Quodcunque optaris: sed tu sapientius opta.
Finierat monitus: dictis tamen ille repugnat,
[2] Propositumque premit, flagratque cupidine currus.
Ergo, qua licuit genitor cunctatus, ad altos
Deducit juvenem, [3] Vulcania munera, currus.
[4] Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo.
Per juga chrysolithi, positæque ex ordine gemmæ,
Clara [5] repercusso reddebant lumina Phœbe.
Dumque ea magnanimus Phaethon miratur, opusque
Perspicit; ecce vigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, & plena [6] rosarum
Atria: [7] diffugiunt stellæ; quarum agmina cogit
Lucifer, & cœli [8] statione [9] novissimus exit.
Tum pater, ut terras mundumque rubescere vidit,
Cornuaque extrema lucis evanescere lunæ;
Jungere equos Titan velocibus imperat [10] Horis.

Fussa Deæ celeres peragunt, ignemque vomentes
[1] *Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis*
Quadrupedes ducunt, addunique sonantia fræna.
Tum pater ora sui sacro [2] *medicamine nati*
Comigit, & rapidæ fecit patientia flammæ:
Impositumque comæ radios, præsagaque luctus
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit:
Si potes his saltem monitis parcere parentis;
Parce, puer, [3] *stimulis, & fortius utere* [4] *loris.*
Sponte sua properant: labor est inhibere volantes.
[5] *Nec tibi directos placeat via quinque per arcus.*
Sectus in obliquum est lato curvamine limes,
Zonarumque trium contentus fine, polumque
Effugit Australem, junctamque Aquilonibus Arcton.
[6] *Hac sit iter: manifesta rotæ vestigia cernes.*
Utque ferant æquos & cælum & terra calores,
Nec preme, nec summum molire per æthera currum.
Altius egressus cælestia tecta cremabis;
Inferius, terras? Medio tutissimus ibis.
Neu te dexterior [7] *totum declinet ad Anguem;*
Neve sinisterior pressam rota ducat ad [8] *Aram;*
Inter utrumque tene: *fortunæ cætera mando,*
Quæ juvet, & melius, quam tu tibi, consulat opto.
Dum loquor, Hesperio posita in litore metas
Humida [9] *nox tetigit: non est mora libera nobis.*
Poscimur, & fulget tenebris Aurora fugatis.
Corripe lora manu: vel, si mutabile pectus
Est tibi; consiliis, non curribus utere nostris,
Dum potes, & solidis etiam nunc sedibus astra;
Dumque male optatos nondum premis inscius axes;
Quæ tutus species, sine me dare lumina terris.
[11] *Occupat ille levem juvenili corpore currum:*
Statque super, manibusque datas contingere habenas
Gaudet, & [12] invito grates agit inde parenti.

1 Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum, Ambrosiam pro gramine habent, l. 4.
2 Cui inerat virtus, ἀλεξιπυρος, vel ἀνεξίπυρος.
3 Flagellis.
4 Frænis.
5 Non eundum rectâ per 5 circulos parallelos: sed per Zodiacum, qui Æquatorem obliquè intersecans Tropicum Cancri à dextra, Arcticum versùs, attingit; Tropicum Capricorni à sinistra, ad Antarcticum.
6 Longinus ὦ θεῖ' ὕψος laudans Phantasiam Euripidis ista citat ex Phaethonte ipsius. Τὸ γὰρ φαίθοντι συμβουλεύσας τὰς ἁψῖδας ὁ ἥλιος, ἵππε, &c. Phaethonti habenas tradens Sol, impellenti non in Lybicum æthereum incidens, &c. sed ito supra septem Pleiadas cursum tenens.
7 Qui flexu sinuoso labitur anguis Circum, perque duas, in morem fluminis

Arctos. Virg. 1. Georg. 8 Sidus Australe, constans 7 stellis, non longè à cauda Scorpii. Latus autem mundi Australium, depressius; Boreale, nobis sublime. 9 Et ipsâ spatio confecto, emensa cursum occidit litore Hesperio. 10 In regia mea, curru nondum conscenso. 11 Τοσοῦτ' ἀπέστης ἥμερας ἡνίας, κρίσις δὲ πλούτει πτερυγίων ὀχημάτων, μεθήκεν. Longinus ex Euripide, supr. 133. v. 12 Cui extortum hoc munus, quod non interpretatur beneficii loco, nedum gratiis digno.

Interea volucres [1] Pyroïs, Eoüs, & Æthon,
Solis equi, quartusq; Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent, pedibusque [2] repagula pulsant.
Quæ postquam Tethys fatorum [3] ignara nepotis,
Repulit, & facta est immensi copia cæli;
Corripuere viam, pedibusque [4] per aëra motis
Obstantes scindunt nebulas, pennisque levati
Prætereunt ortos iisdem de partibus Euros.
Sed leve pondus erat, nec quod cognoscere possent
Solis equi, solitaque jugum gravitate carebat.
Utque labant curvæ justo sine pondere naves,
Perque mare instabiles nimia levitate feruntur:
Sic onere insueto vacuos dat in aëre saltus,
Succutiturque alte, similisque est currus inani.
Quod simul ac sensere, vuunt, tritumque relinquunt
Quadrijugi spatium, nec quo prius ordine, currunt.
Ipse pavet, nec qua commissas flectat habenas,
Nec scit, qua sit iter; nec, si sciat, imperet illis.
Tum primum radiis gelidi caluere [5] Triones,
Et [6] vetito frustra tentarunt æquore tingi.
[7] Quæque polo posita est glaciali proxima serpens,
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli,
Incaluit, [8] sensitque novis fervoribus iras.
Te quoque turbatum memorant fugisse, Boëte;
Quamvis [9] tardus eras, & te tua plaustra tenebant.
Ut vero terras despexit ab æthere summo
Infelix Phaëthon penitus penitusque jacentes,
Palluit, & subito [10] genua intremuere timore;
Suntque oculis [11] tenebræ per tantum lumen obortæ:
Et jam mallet equos nunquam tetigisse paternos:
Jam cognosse genus piget, & valuisse rogando:
Jam [12] Meropis dici cupiens. Ita fertur, ut acta
Præcipiti pinus Borea, cui [*] cuncta remisit
[13] Frena suus rector, quam Diis, votisque reliquit.
Quid faciat? multum cæli post terga relictum;
Ante oculos plus est; animo metitur utrumque:

1 Alia aliis poëtis & mythicis equorum Solis nomina: quos vide.
2 Βαλίδας, ὑπολύσεις, carceres.
3 Nescia, quanta ruina immineret Phaethonti, quem peperit Clymene filia Tethyos.
4 Ἀεὶ δ' ἵπποι ἐπ' ἀέρος ἐπ' ἀκροτάτου πτέρυγας. Longinus, ut modo.
5 Ἄρκτοι μεγάλαι καὶ ἐλάται. Urſa major, conſtans, ex 27. ſtellis, quarum ſeptem lucidiores plauſtri formam referunt.
6 Anachroniſmus Poëticus, ſi fabulam adverras, qua Juno pellicem Calliſto cum filio in aſtra relatos indignata, hoc ab Oceano impetrabit; infra v. 530. ſi veritatem, quia polo elevato vicina hæc aſtra, Helice & Cynoſura.
7 De quo modo, v. 128.
8 Æſtu approximante aſperior & ſavior.
9 Utpote polo vicinior, adeoque ſubitus illi minor.
10 Quibus vigor ineſt & veteri roboris indicium; & hæc tamen intremuere; ſic *kinnulus*, Horat. 1. lib. 23. Ode, *& cuncta terrarum ſubmovet.* Et in SS. literis, Belthazzar, Dan. 5. 11 Vertigo caligans offuſa eſt oculis & animo in media luce, imo in tanta. *Ἔμφασις ἐξουσίας.* 12 Qui maritus Clymenes, mortalis jam filius dici potius cupiens quam Dei. Namque Homero γάϊα μήστωρ ἀθανάτων. * Vitia. 13 Clavum.

Et modo quos illi [1] *fas tum contingere non est,*
Prospicit occasus, interdum respicit ortus.
Quidque agat ignarus, stupet: & nec fræna remittit,
Nec retinere valet, nec nomina novit equorum.
Sparsa quoque in vario passim miracula cælo,
Pastarumque videt trepidus [2] *simulacra ferarum.*
Erigit locus, in geminos ubi brachia concavat arcus
[3] *Scorpius, & cauda, flexisque utrinque lacertis*
Porrigit in spatium signorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri [4] *madidum sudore veneni*
Vulnera curvata minitantem cuspide vidit;
Mentis inops, gelida formidine lora remisit:
Quæ postquam summo sensere jacentia tergo;
Expatiantur equi, nulloque inhibente per auras
Notæ regionis eunt, quaque impetus egit,
Hac sine lege ruunt, alioque sub æthere fixis
Incursant stellis, rapiuntque per [5] *avia currum.*
Et modo summa petunt, modo per [6] *declivia, viasque*
Præcipites spatio terræ propiore feruntur;
Inferiusque suis [7] *fraternos currere Luna*
Admiratur equos ambustaque nubila fumant.
Corripitur flammis ut quæque altissima tellus,
Fissaque agit rimas, & succis aret ademptis.
Pabula canescunt; cum frondibus uritur arbor;
Materiamque suo præbet seges arida damno.
Parva queror; magna pereunt cum manibus urbes:
Cumque suis totas populis incendia [8] *terras*
In cinerem vertunt; sylvæ cum montibus ardent.
[10] *Ardet Athos, Taurusque, Cilix, & Tmolus, & Oete,*
Et tum sicca, prius [11] *celeberrima fontibus, Ide;*
[12] *Virgineusque Helicon, &* [13] *nondum Oeagrius Æmus:*
Ardet in immensum [14] *geminatis ignibus Ætna,*
[15] *Parnassusque biceps, & Eryx, & Cynthus, & Othrys,*
[16] *Et tandem nivibus Rhodope caritura, Mimasque.*

1 Alii leg. Fatum contingere non est.

2 Signorum monstra; pro cæteris Scorpion.

3 Signum Zodiaci constans stell. 22. duorum penè signorum spatia occupans, chelas siquidem Libram constituere videntur; scorpium vero ipsum cauda recurva designat.

4 A caloris vicinia sudantem, æstuantem, sævientem.

5 Avia cum Phaethonta rapax vis Solis equorum Æthere raptavit toto, Lucret. 5. l.

6 Declivia loca. proba lectio *declivia*. licet alii obtrudant *declive*.

7 Phœbi, cujus soror Phœbe, & genere, & officio, & lumine mutuato.

8 Excusanda hic subit Ovidii solennis luxuria: quam tamen interpolant ingenium poëtæ, signantia epitheta, fictivæ allusiones; quæ modo Phytheæ sue

piunt, modo historiam respiciunt. 9 Ineptissime *gentes* legi pronunciat Cloſmar, cum *gentes* & *populi* idem sint. fidem etiam appellat vett. codicum. Mel tamen Mss. *genues* habent. 10 Ardet Athos mons Macedoniæ, Taurus Ciliciæ, Tmolus Phrygiæ, Oeta Thessaliæ, &c. de quibus videantur Geographi, nisi ubi aliud quid occurrat interprete dignum. 11 Quam inde πολυπίδακα appellat Homerus. Sunt qui leg. *creberrima fontibus*. 12 Musis virginibus sacer Bœotiæ mons. 13 Nondum infamis morte Orphei qui filius erat Oeagri, de quo vid. l. 11. v. 1. 14 Nativis suis l. 15. v. 340. atque his incendiis Phaethontæi. 15 Vers. 316. l. 1. 16 Non alias caritura; ut quæ perpetuis candescat nivibus.

Dum

Dindymaq; & Mycale, [1] *natusq; ad sacra Cytherr*
Nec prosunt [2] *Scythiæ sua frigora : Caucasus ar*
Ossaque cum Pindo, majorque ambobus [3] *Olympus*
Aereæque Alpes, & [4] *nubifer Apenninus.*
Tum vero Phaethon cunctis è partibus orbem
Aspicit accensum, nec tantos sustinet æstus :
Ferventesque auras, velut è fornace profundâ,
Ore trahit, currusque suos candescere sentit.
Et neque jam cineres, ejectatamque favillam
Ferre potest, calidoque involvitur undique fumo ;
Quoque eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
Nescit ; & arbitrio volucrum raptatur equorum.
[5] *Sanguine tum credunt in corpora summa vocato*
Æthiopum populos nigrum traxisse colorem :
Tum facta est Libye raptis humoribus æstu
Arida ; tum nymphæ passis fontesque, lacusque,
[6] *Defluxere comis :* [7] *quærit Bœotia Dircen ;*
Argos Amymonen, [8] *Ephyre Pirenida undas.*
[9] *Nec sortita loco distantes flumina ripas*
Tuta manent : Mediis Tanais fumavit in undis,
Peneusque senex, [10] *Teuthranteusque Caycus,*
Et celer Ismenos, cum Phocaico Erymantho,
[11] *Arsuruſq; iterum Xanthus,* [12] *flavusq; Lycormas,*
Quique recurvatis ludit [13] *Mæander in undis,*
Mygdoniusque Melas, & [14] *Tænareus Eurotas :*
Ardet & Euphrates [15] *Babylonius, ardet Orontes,*
Thermodoonque citus, Gangesque, & Phasis, & Ister.
Æstuat Alphens, ripæ Sperchiades ardent,
Quodq; suo Tagus amne vehit, [16] *fluit ignibus aurum :*
Et, quæ Mæonias, celebrarant carmine ripas,
Flumineæ [17] *volucres medio caluere Caystro.*
Nilus in extremum fugit perterritus orbem,
[18] *Occuluitque caput, quod adhuc latet : ostia septem*
Pulverulenta vacant, septem sine flumine valles.

1 Bacchatus jugis. Ubi audito stimulant Trieterica Baccho Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithæron. Virg. 4. Æn. vid. & nostrum sub exitu l. 3.

2 Multa de Scythiæ frigore questus est noster poëta in lib. de Tristibus, & de Ponto.

3 Nubes cacumine superans. *Nubes sustinet Olympus.* Lucanus de Olympo magicis ipsi precib. 6. l. 477. v. unde & pro *cælo* usurpatur.

4 Vertice se attollens pater Apenninus ad auras. Virgil. 12. Æn.

5 Inter Metamorphoseis, numerare licet plurimas causas naturales ad fabulas detortas transferri.

* Al. Desevere.

6 Nec invenit. desiderant sc. multæ regiones fontes suos.

7 Corinthus.

8 Quam & latissima & altissima flumina exsiccata sunt.

9 Mysia fl. aliis Paphlagoniæ, à Teuthrante rege Pelephi patre.

10 Troiano nempe bello, ubi Vulcani vi arsit & exaruit Xanthus. Il. φ. ὁ δ' ἰς πεδίον προρέεσκε καλὸν ἐϋρρεῖτα σάμαρδον, &c. 11 Flavas volvens arenas Lycormas, Æroliæ fl. 12 Mæander fl. Phrygiæ sinuosis flexibus prolapsus (600 ut numerant gyris) in fontem suum multoties referri videtur. 13 Alii leg. *Tænareus Eurotas.* Laconiæ fl. 14 Mediam Babylonem interfluens. 15 Liquuntur auriflui amnis ramenta, *si credere fas est.* 16 Cygni. 17 Hic etiam ortum Nili, qui inter abditissima Naturæ arcana latet, ad fabulam transfert, uti dictum ad v. 235. modo, de cujus fl. origine & inundationis caussis vide quæ nos ad Lucanum 10. lib. 190.

Sar-

Sors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
Hesperiosq; amnes Rhenum, Rhodanumque, Padumq;
Quique fuit rerum [1] promissa potentia Tibrim.
Dissilit omne solum, penetratq; in Tartara rimis
Lumen, & infernum terret cum conjuge regem:
Et mare contrahitur, siccæque est campus arenæ
Quod modo pontus erat; quosq; [2] altùm texerat æquor,
Existunt montes, & [3] sparsas Cycladas augent.
Alma petunt pisces: nec se super æquora curvi
Tollere consuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum summo resupina profundo
Examinata jacent: ipsum quoque Nerea fama est,
[4] Doridaque, & natas, tepidis latuisse sub undis.
Ter Neptunus aquis cum torvo brachia vultu
Exerere ausus erat; ter non tulit aeris ignes.
Alma tamen Tellus, ut erat [5] circundata ponto
Inter aquas pelagi, contractosque undique fontes,
Qui se condiderant in opaca viscera matris,
[6] Sustulit [7] omniferos collo tenus arida vultus:
Oppositaque manum fronti, magnoque tremore
Omnia concutiens paulum subsedit; & infra
Quam solet esse, fuit: [8] sacraque ita voce profatur;
Si placet hoc, meruique, quid ô tua fulmina cessant,
Summe Deûm? liceat perituræ viribus ignis,
Igne perire tuo, clademque [9] autore levare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in verba resolvo:
(Pressérat ora vapor) tostos en aspice crines,
Inque oculis fumum; volitant super ora favillæ.
Hosne mihi fructus: hunc fertilitatis honorem,
Officiique refers, quod adunci vulnera aratri
Rastrorumque fero, totoque exerceor anno?
Quod pecori frondes, [10] alimentaque mitia fruges
Humano generi, vobis quoque thura ministro?
Sed tamen exitium fac me meruisse: quid unde? 290
Quid meruit [11] frater? cur illi tradita sorte
Æquora decrescunt, & ab æthere longius absunt?
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit;

1 Respicit forte ad Jovis promissum 1. Æneid. Virg. aut Calchantis vaticinium 13. l. Q. Calabri v. 336. Al. permissa.

2 Et æci modo atque sub aquis latentes scopuli apparent, augentque Cycladum insul. numerum.

3 Unde & σπορ-άδες dictæ. Virg. 3. Æneid. Sparsaque per æquor Cycladas, & crebris leginus freta comita terris. Cycladas vero quod κύκλον, i. circulum inter se formant.

4 Oceani & Tethyos filiam, Nerei uxorem, matrem nympharum marinarum.

5 Cincta Oceano, qui terrarum solidum coercet orbem. l. lib. 21. vers.

6 Videtur poëta respexisse ad locum Pausaniæ in Attic. Ἔστι δὲ ἐν γῇ ἄγαλμα ἱκετεύουσι Ζεὺς Ἀία. Est apud Athenienses simulachrum terræ Jovi supplicantis ut è cœlo imbrem demitteret.

7 Ipsa quippe terra est alma mater, omniparens Pandora. 8 Quia Dea, Vesta, Cybele, non fera, ut legunt nonnulli. 9 Jove potius quam Phaethonte. 10 Prodiga rerum omnium quæ ad victum mortalium, & ad cultum Deorum pertinent. 11 Neptunus, cui in divisione Mundi sorte obtigit mare, ut Jovi cœlum, Plutoni inferi.

At cœli miserere tui: circumspice, [1] *utrinque*
Fumat uterque polus; quos si violaverit ignis,
Atria vestra ruent. [2] *Atlas en ipse laborat,*
Vixque suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terræ pereunt, si regia cœli;
In chaos antiquum confundimur. Eripe flammis
Si quid adhuc superest, & rerum consule summæ.
Dixerat hæc Tellus: neque enim tolerare vaporem
Ulterius potuit, nec dicere plura; suumque
Rettulit os in se, propioraque Manibus antra.
At pater omnipotens superos testatus, & ipsum,
Qui dederat currus; nisi opem ferat, omnia fato
Interitura gravi, summam petit arduus [4] *arcem;*
Unde solet nubes latis inducere terris;
Unde movet tonitrus, vibrataque fulmina jactat.
Sed neque, quas posset terris inducere nubes,
Tunc habuit, nec, quos cœlo deinitteret, imbres.
[5] *Intonat, & dextra libratum fulmen ab aure*
Misit in aurigam: pariterque, animaque rotisque
Exuit, & sævis [6] *compescuit ignibus ignes.*
Consternantur equi: & saltu in contraria facto
Colla jugo [7] *excutiunt, abruptaque lora relinquunt.*
Illic frena jacent, illic temone revulsus
Axis, in hac radii fractarum parte rotarum:
Sparsaque sunt late laceri vestigia currus.
At Phaethon, rutilos flamma populante capillos,
Volvitur in præceps, longoque per aera tractu
Fertur: ut interdum de cœlo [8] *stella sereno,*
Quæ si non cecidit, potuit cecidisse videri.
Quem procul à patria diverso maximus orbe
[9] *Excipit Eridanus, fumantiaque abluit ora.*

1 Plato in Timæo, fabulam refert ad montanarum regionum incendia. In Phædone ad affectuum incontinentiam; ita Clemens Alex. Stromat. 5. Lucianus in Astrologia ad Solis curium à Phaethonte deprehensum, sed imperfecte relictum. Tertullianus ad conflagrationem Sodomæ. Ramires ad Heliam in curru igneo raptum. Pentecontarch. 26. Alii ad temerariam Principum juvenum imperia.

2 Ex rege Mauritaniæ, Astronomiæ peritissimo cœlique motus docente, mons altissimus, cujus vertex nubes superans aciem oculorum fugit, à Poëtis fingitur cœlum sustinere, ab accolis appellatur *columna Cœli* l. 5. v. 657. Virg. 4. Æn. *cœlum qui vertice fulcit.*

3 Phœbum.

4 Armamentarium cœli.

5 Utcunque neget Lucretius lib. 6. Fulmina gignier è crassis alteque putandum est Nubibus extructis. Nam cœlo nulla sereno. Nec leviter densis miscentur nubibus unquam. Hic tamen eminuit cœlo tacitum sine nubibus ullis Fulmen. Lucan. 1. &c. Diespiter per purum tonantes egit equos volucremque currum. Horat. Ode 34. l. 1. 6 Oxymoron q. d. eximit ignibus ignes. 7 Ita Mss. elegantius per Hypallagen, quam quod vulgo legitur *eripiunt.* 8 Meteoron exhalatio superius inflammata, vento transversim ad terram dejecta, tractumque stellæ cadentis præ se ferens. 9 Longe quippe ab Æthiopia distat Eridanus Italiæ fl. max. Ἠτοι ὁ μὲν πολλοῖσιν ὑπερθορὼν ὄρεσσι πίπτε μάλ' ἐγγὺς, Ἠμαθόεις Φαέθων πίσυνος ἄρμασιν ἠελίοιο. Apollonius 4. lib. Arg.

Sorores Phaëthontis in arbores. FAB. 2,3.

Najades Hesperia[2] trifida fumamia flamma
Corpora dant tumulo, signant quoque[3] carmine saxum:
Hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni;
Quem si non tenuit, magnis tamē excidit ausis.
At pater obductos luctu miserabilis æro
Condiderat vultus: &, si modo credimus, unum
Isse diem[5] sine sole ferunt: [5] incendia lumen
Præbebant, aliquisque malo fuit usus in illo.
Ipsa Clymene postquam dixit, quæcunque fuerunt
Tantis dicenda malis; lugubris & amens,
Et laniata sinus, totum percensuit orbem,
Exanimesque artus primo, mox ossa requirens:
Repperit ossa tamen peregrina condita ripa,
Incubuitque loco, nomenque in marmore lectum
Perfudit lacrymis, & operto pectore fovit.
Nec minus[6] Heliades lugent, & [7] inania morti
Munera dant lacrymas, & cæsæ pectora palmis
Non auditurum miseras Phaethonta querelas
Nocte dieque vocant, adsternunturque sepulchro.
Luna quater junctis implerat cornibus orbem;
Illæ more suo (nam morem fecerat usus)
Plangorem dederant,[8] è queis Phaethusa suorum
Maxima, cum vellet terræ procumbere, questa est
Diriguisse pedes: ad quam conita venire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.
Tertia, cum crinem manibus laniare pararet,
Avellit frondes: hæc stipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
Dumque ea mirantur, complectitur inguina cortex,
Perque gradus uterum, pectusque humerosque manusque
Ambit: & extabant tantū ora vocantia matrem.
Quid faciat mater, nisi quo trahit impetus illam,
Huc eat atque illuc? &, dum licet, oscula jungat?
Non satis est; truncis avellere corpora tentat,
Et teneros manibus ramos abrumpere: at inde

1 Nymphæ Italicæ.

2 A fulmine quod trifidum, trifulcum, tricuspe fingunt, propter triplicem potestatem, subtilem, fuligineam, urentem; vel quia lucet, ferit, & ardet.

3 Epitaphio, eoque rite concepto, inscriptoque. Situs n. est, qui combustus & tumulatus. Cic. 2. l. de legibus.

4 Huc alludit Seneca, c. 21. de vita beata. Qui hoc facere proponet, volet, tentabit, ad Deos iter faciet. nam ille, etiamsi non tenuerit, magnis tamen excidet ausis.

5 Lumina sc. satis superque ab incendio.

6 Phaëthontis sorores, trium hic mentio. Jo. Tzetzes 137. Chil. 4. nominat 5. Hyginus 154. fab. nominat septem.

7 Sic Virgilius 6. Æneid. Animamque nepotis His saltem accumulem donis, ac fungar inani munere, & Æneid. 11. Exanimum mœsti vano comitamur honore; non auditurum sc. miseras Phaëthontæ querelas Nocte dieque vocant. 8 Phaëthontis sorores alii in αἰγείρους populos nigras, alii in alnos mutatas fuisse fabulantur. Virg. 6. Ecloga. Jo. Tzetzes 137. Chiliad. 4.

San-

Sanguineæ manant, tanquam de vulnere, guttæ;
Parce precor, mater, quæcunque est fauci[a] cla[m]
Parce precor: nostrum laceratur in arbore corp[us]
Famque vale: cortex in [2] verba novissima veni[t]
[3] Inde fluunt lacrymæ, stillataque sole rigescunt
De ramis [4] electra novis; quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

1 Quid miserum Ænea laceras? jam parce sepulto: Parce pias scelerare manus, &c. Polydorus apud Virgilium 3. Æn.
2 Extremum sc. vale.
3 Rem naturalem, ut solet, fabulæ accommodat. Quam vero arboris esse lacrymam volunt, [n] 37. c. 2. & 3. Solin. cap. 23. Ambros. hexaem. l. 2. c. 15. bituminis esse g[e]nus asserit. Dalecampius ad 3. cap. 37. l. Plin. in Septentrionalium litorum tra[c]tu è terra scaturiens, molle quidem sed maris fluctibus & temporis diuturnitate [du]rescere; lege etiam Lucianum περὶ ἠλέκτρου. 4 Nomen indi[tum] vide[t] à Sole, qui Homero ἠλέκτωρ. Homer. Iliad. 3. τίνυσθ᾽ ὑπαὶ ἠλέκτωρ ἰζζάνειε.

Cycnus. FAB. 4.

A Fuit huic [5] monstro proles [6] Stheneleia Cycnus
Qui tibi materno quamvis à sanguine junctus
Mente tamen, Phaethon, propior fuit. Ille relicto [7]
(Nam Ligurum populos, & magnas rexerat urbes
Imperio, ripas virides, amnemque querelis
Eridanum implerat, sylvamque sororibus auctam:
Cum vox est tenuata viro, canæque capillos
[8] Dissimulant plumæ, collumque à pectore longe
Porrigitur, digitosque ligat [8] junctura rubentes:
Penna latus velat, tenet os sine acumine rostrum;
Fit nova [9] Cycnus avis, [10] nec se cæloque, Jovique
Credit, ut injuste missi memor ignis ab illo;
[10] Stagna petit, paludosque lacus, ignemque perosus
Quæ colat, elegit contraria flumina flammis.
Squalidus interea genitor Phaethontis, & expers
Ipse sui decoris: qualis, [11] cum deficit orbi,
Esse solet; lucemque odit, seque ipse, diemque;
[12] Datq; animum in luctus, & luctibus adjicit iræ;
[13] Officiumq; negat mundo. Satis, inquit, ab ævi
Sors mea principiis fuit irrequieta, pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.

5 Heliadum in arbores electriferas mutatarum.
6 Stheneli filius. Sed & alter Cygnus proles Neptunia ab Achille cæsus, in avem cognominem mutatur. inf. l. 12. v. 72. Aliam longe fabulam de Cygno Apollinis filio narrat Anton. Liberalis 12. fab. Metamorphos.
7 Tegunt. Trist. l. 4. el. 8. Jam mea cygneas imitantur tempora plumas.
8 Cartilaginosa, ut in aquatilibus volucribus.
9 Cygnum Ligurum regem in Musicis claruisse refert Pausanias in Atticis: sed in avem mutatum minime fide dignum viderit uti nec ipsum avem mortis suæ præsciam canere. Lege Lucianum, περὶ τῆς ἠλέκτρου καὶ τῶν κύκνων. 10 Naturalem causam transfert ad fab. 11 Ubi deliquium & Eclipsin patitur, opaci Lunæ corporis interjectu obscuratus, neque tamen simul toti deficit orbi, sed parti. 12 Indulget luctibus & indignationi, infensus Jovi. 13 Agendi currum, cujus beneficio illustratur orbis.

Qui-

Quilibet alter agat portantes lumina currus :
Nemo est, omnesque dei non posse fatentur ;
Ipse agat, ut saltem, dum nostras tentat habenas,
Corbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc sciet, ignipedum vires expertus equorum,
Non meruisse necem, qui non bene rexerat illos.
Talia dicentem circumstant omnia Solem
Numina, neve velit tenebras inducere terris
Supplice voce rogant : missos quoque Juppiter ignes
Accusat, precibusque minas regaliter addit.
Colligit amentes, & adhuc terrore paventes,
Phœbus equos, stimuloq; dolens & verbere sævit :
Sævit enim, natumque objectat, & imputat illis.

1 Supra vers. 60.
2 Per invidiam plurali utitur numero, cum de uno loquatur.
3 Al. leg. *rebus.*
4 Juno infra 4. lib. 472. vers. Imperium, promissa, preces confundit in unum.

Calisto in Ursam, & Arcas in Arctophylaca. F A B. 5, 6.

AT pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit, & ne quid labefactum viribus ignis
Corruat, explorat. quæ postquam firma, suique
Roboris esse videt, terras hominumque labores
Perspicit (Arcadiæ tamen est impensior illi
Cura 6 suæ) fonteſque, & 7 nondum audentia labi
Flumina restituit ; dat terræ gramina, frondes
Arboribus, lætasque jubet revirescere sylvas.
Dum redit, itq; frequens, in virgine 8 Nonacrina
Hæsit, & accepti caluere sub ossibus ignes.
Non erat hujus opis lanam mollire trahendo,
Nec 9 positas variare comas : sed fibula vestem,
Vitta 10 coercebat neglectos alba capillos,
Et modo leve manu jaculū, modo sumpserat arcū
Miles erat Phœbes : nec 11 Mænalon attigit ulla
Gratior hac 12 Triviæ. Sed nulla potentia longa est.
Ulterius medio spatium Sol altus habebat,

6 Al. *Despicit.* ut Virg. 1. Æn. Cum Jupiter æthere summo Despiciens mare velivolum, terrasque jacentes, Litoraque & latos populos.
7 Ubi natus est. Namque Cretenses ortum sibi Jovis vendicantes, pro mendacibus rejicit Callimachus 1. hym. Ἐυ Δίου Παρρασίῃ Pausan. &c. tradit idem Pausanias in Arcadicis. 8 Necdum, credo, poterant, nupero arefacta incendio. 9 Arcadica. Nonacris enim mons est Arcadiæ cum urbe cognomine, sed & Nonacris uxor erat Lycaonis, cujus nata erat Calisto. 9 Al. *Posita.* Sic Elegia de medicamine faciei. Vultis adornatos positu variare capillos. 10 Al. *coercuerat.* 11 Montem Arcadiæ. 12 Dianæ, quæ tres sortitur vias sub Zodiaco, secundum longitudinem, latitudinem, altitudinem ; motu se, proprio nec non violento, ab Ecliptica devio, & Apsidalium, Eccentrico, in ὁμοκλίῳ & ἑτεροκλίῳ. Sed vide quæ nos ad Hippolytum Senecæ v. 411. quibus adde quæ habet Athenæus l. 7. c. 21.

Cum

Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas,
1 Re nittit, laxat arcum. *Exuit hic humero pharetram lentoque 1 retendit*
Arcus; inque solo, quod texerat herba, jacebat:
Et pictam posita pharetram cervice premebat.
2 Al. *Carentem.* *Juppiter ut vidit fessam, & custode 2 vacantem*
Hoc certe furtum conjux mea nescïet, inquit:
Aut si rescierit, sunt ò, sunt jurgia tanti?
Protinus induitur faciem, cultumque Dianæ,
Atque ait, O comitum virgo pars una mearum,
3 Solo quod texerat herba, modo v. 241. *In quibus es venata jugis? De 3 cespite virgo*
Se levat; & salve numen, me judice, dixit,
Audiat ipse licet, majus Jove: ridet, & audit,
Et sibi præferri se gaudet, & oscula jungit,
4 Lasciviora, licentiora quam quæ à virgine dari parerat. *Nec moderata satis, nec 4 sic à virgine danda.*
Qua venata foret sylva narrare parantem
Impedit amplexu, nec 5 se sine crimine prodit.
5 Et vi virgini illata se prodit. *Illa quidem contra, quantùm modo fœmina posset,*
(Aspiceres utinam Saturnia, mitior esses)
Illa quidem pugnat: sed quæ superare puella,
6 Voti compos. *Quisve Jovem poterat? superum petit æthera 6 victor*
7 Diana, ἀπὸ τῆς ἀκτῖνας, à retibus quibus usa venatrix Dea. Aliis, quod nomen hoc sibi assumerit. dignata est Diana in honorem & memoriam Britomartis comitis suæ, quæ Minoen præ amore insequentem cum fugeret, se in mare præcipitavit. Gretes postea dira, graſſante peste, oraculo moniti virginis cadaver retibus è mari extraxere, atque Dianæ templum sub Dictynnæ nomine extructum dicavere. Diodor. 6. lib. paulo aliter refert hanc fab. in Corinthiacis. Alii Dictynna est luna, ἀπὸ τῆς δίκτυ τῶς ἀκτῖνας. Aliter etiam Anton. Liberalis c. 40. Βριτόμαρτις. *Juppiter; huic odio nemus est, & conscia sylva.*
Inde pedem referens, penè est oblita pharetram
Tollere cum telis, & quem suspenderat arcum,
Ecce suo comitata choro 7 Dictynna per altum
Mænalon ingredïens, & cæde superba ferarum,
Aspicit hanc, visamque vocat: clamata refugit,
Et timuit primo, ne Juppiter esset in illa.
Sed postquam pariter Nymphas incedere vidit,
Sensit abesse dolos, numerumque accessit ad harum.
Heu quam difficile est crimen non prodere vultu!
Vix oculos attollit humo: nec ut ante solebat,
Junctа Deæ lateri, nec toto est agmine prima:
Sed silet, & læsi dat signa rubore pudoris.
Et nisi quod virgo est, poterat sentire Diana
8 *Mille notis culpam: Nymphæ sensisse feruntur.*
Orbe resurgebant lunaria cornua nono,
Cum Dea 9 venatu 10 fraternis languida flammis

8 Plurimis signis, indiciis. 9 Ita omnino legendum contendit Herc. Ciofanus, contra Raphaelem Regium qui præfert *venatrix*. Ms. noster sanior habet, *venatu*; legatur eadem hæc fabula sub initio 2. lib. Fastorum. 10 Solis, Phœbi, Diani, cujus soror Luna, Phœbe, Diana.

Talia nemus gelidum, de quo cum murmure labens
Rivus, & attritas versabat rivus arenas.
Ut loca laudavit, summas pede contigit undas;
Hic quoque laudatis, Procul est, ait, arbiter omnis:
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis. 460
Parrhasis erubuit: cunctæ velamina ponunt:
Una moras quærit,[2] dubitanti vestis adempta est:
Quæ posita, nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ, manibusque uterum celare volenti,
Procul hinc, dixit, nec [3] sacros pollue fontes, 465
[4] Cynthia: deque suo jussu secedere cœtu.
Senserat hoc olim magni [5] matrona Tonantis,
Distuleratque graves in idonea tempora pœnas:
Causa moræ nulla est: & jam puer [6] Arcas (idipsum
Noluit Juno) fuerat de pellice natus. 470
Ergo simul obvertit sævam cum lumine mentem;
Scilicet hoc etiam restabat, adultera, dixit,
Ut fœcunda fores, fieretque injuria partu
Nota, Jovisque mei testatum dedecus esset.
Quid impune feres: adimam tibi namque figuram, 475
Qua tibi, quaque places nostro importuna marito.
Dixit, & arreptam prensis à fronte capillis
Stravit humi pronam. Tendebat brachia supplex:
Brachia cœperunt nigris horrescere villis,
Curvariq; manus, & adunco crescere in ungues. 480
Officioque pedum fungi, laudataque quondam
Ora Jovi lato fieri deformia ritu.
Neve preces animos, & verba precantia flectant;
Posse loqui eripitur: vox iracunda, minaxque,
Plenaque terroris rauco de gutture fertur. 485
Mens antiqua tamen facta quoque [8] mansit in ursa,
Assiduoque suos gemitu testata dolores,
Qualescunque manus ad cœlum & sidera tollit;
Ingratumque Jovem nequeat cum dicere, sentit.
Ah! Quoties sola non ausa quiescere sylva, 490
Ante domum, quondamque suis erravit in agris!
Ah! Quoties per saxa canum latratibus acta est,
Venatrixque metu venantum territa fugit!
Sæpe feris latuit visis oblita quid esset,
Ursaque conspectos in montibus horruit ursos: 495

1 Caliſto Arcadica. eſt autem Parrhaſia regio Arcadiæ, ubi mons & ſylva cognomines, quam à Parrhaſo Lycaonis filio nomen habere tradit Stephanus.
2 Al. *Cunctanti.*
3 Fontes, quibus perennis erat ſcaturigo, numen habere credebantur.
4 Diana, à Cyntho Deli monte, ubi nata.
5 Juno.
6 Videatur Germanicus Cæſar interpres Phœnomenon Arati, & Natalis Comes 9. lib. cap. 9.
7 Caliſto, ut habet Palæphatus, venatrix erat. Illa ingreſſa aliquando urſæ cubile interfecta eſt ab urſa, quæ mox egreſſa, à Caliſtus comitatu in urſam illam mutata credebatur. Sed vide Pauſaniam 4. l. 8. Hyginum, l. 2. c. 1. Commentatorem in Arati Phænomena.
8 Uti in Io, Actæone, Cadmo, aliis transformatis.

ardus. Herc. Ciofanus, alii. 10 Alii tranſponunt, venantumque metu venatrix territa fugit?

9 *Ah!* Janus Gebhar-

Per-

Pertimuitque lupos, quamvis [1] *pater esset in illis.*
Ecce Lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest, ter quinque ferens natalibus annos:
Dumque feras sequitur, dum saltus eligit aptos,
Nexilibusque plagis sylvas [2] *Erymanthidas ambit,*
Incidit in matrem, quæ restitit Arcade viso,
Et cognoscenti similis fuit. Ille refugit,
Immotosque oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit, propiusque accedere fugit:
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
Arcuit omnipotens, pariterque ipsosque, nefasque
Sustulit, [3] *& celeri raptos per* [4] *inania vento,*
Imposuit cœlo, [5] *vicinaque sidera fecit.*
Intumuit Juno, postquam inter [7] *sidera pellex*
Fulsit, & ad [8] *canam descendit in æquora Tethyn,*
Oceanumque senem, quorum reverentia movit
Sæpe Deos: causamque viæ scitantibus, inquit,
Quæritis ætherei quare regina Deorum
Sedibus hic adsim? Pro me tenet altera cœlum.
Mentior: obscurum nisi nox cum fecerit orbem
Nuper honoratas summo [10] *mea vulnera cœlo*
Videritis stellas illic, ubi [11] *circulus axem*
Ultimus extremum, spacioque brevissimus ambit.
Est vero, cur quis Junonem lædere nolit,
Offensamque tremat, quæ prosum sola nocendo?
O ego quantum egi! quam vasta potentia nostra est!
Esse hominem vetui; facta est Dea: sic ego pœnas
Sontibus impono; sic est mea magna potestas.
Vindicet antiquam faciem, vultusque ferinos
Detrahat, Argolica quod in ante Phoronide fecit,
Cur non expulsa ducit Junone, meoque
Collocat in thalamo, socerumque Lycaona sumit?
At vos si læsæ tangit contemptus [13] *alumnæ,*
Gurgite cæruleo septem prohibete trione,
Sideraque in cœlum stupri mercede recepta
Pellite, ne puro tingatur in æquore pellex.

1 Lycaon sc. in ursum mutatus, ut lib. 1.

2 Arcadicas. Erymanthus quippe Arcadiæ mons est, apro ab Hercule cæso celebris. Alii leg. *Erymanthidos.*

3 Al. Et pariter raptos per inania vento.

4 Immensum vacuum. Lucr. 1. lib. per spatium aërium, quod inane videtur.

5 Sibi invicem, ut & polo Arctico.

6 Ira & indignatione.

7 Cynosuram & Helicen vel plaustrum.

8 Spumis, nec non ætate, ut quæ omnium rerum, imo ipsorum Deorum mater, ὠκεανὸν καὶ θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα τιθῆν. Unde & iis reverentia. Hom. Il. ξ.

9 Ita Mss. nostri, vet. codd. ac melius quam vulg. *mentior.*

10 Cordolia mea.

11 Circulus Arcticus. Vide quæ ad 45. vers. 1. l.

12 Restituat illi formam priorem, sicut & restituit suam Io nepti Phoronei vacca in mulierem restitutæ, 740. vers. lib. 1. 13 Ira Juno, Iliad. ξ. Οἱ ἐν ἐρσῆσι δίεσσιν, ἵν' πρεσβυτάτη μοί ἐστι πολὺ, διὰ ἔμπορος Ὠκεανός &c. ratione Physica, quod ex aqua rarefacta & attenuata gignitur ac nutritur aër, cujus regionem infimam statuunt Junonem. 14 Ad fabulam traducit ejusdem naturalem, quod sidera polo nobis elevato vicina non subeant, horizontem qui poëtis & vulgo *mare.*

Corvi

Corvus, Coronis, & Nyctimene. FAB. 7, 8, 9.

Di maris annuerant: habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum [1] *pavonibus aera pictis,*
Tam nuper pictis cæso pavonibus Argo,
Quam tu nuper eras, cum candidus ante fuisses,
Corve loquax, subito nigrantes versus in alas!
Nam fuit hæc quondam niveis argentea pennis
Ales, ut æquaret totas sine labe columbas:
[2] *Nec servaturis vigili Capitolia voce*
Caderet anseribus, nec amanti flumina Cycno.
Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci
Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
Pulchrior in tota, quam [4] *Larissæa Coronis,*
Non fuit Æmonia, Placuit tibi, Delphice, certe,
Dum vel casta fuit, vel inobservata: sed [5] *ales*
Sensit adulterium [5] *Phœbeius; utque latentem*
Detegeret culpam non exorabilis index,
Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
Consequitur pennis, scitetur ut omnia, cornix:
Auditaque viæ causa. Non utile carpis,
Inquit, iter; ne sperne meæ præsagia linguæ.
Quid fuerim, quid sim que videz, ut eritumq; require;
Invenies nocuisse fidem: Nam tempore quodam
[6] *Pallas Erichthonium prolem sine matre creatam*
Clauserat Actæo texta de vimine cista,
Virginibusque tribus [7] *gemino de Cecrope natis*
Servandam dederat; sed enim inconfessa quid esset;
Et legem dederat, sua ne secreta viderent.
Abdita fronde levi densa speculabar ab ulmo,
Quid facerent. Commissa[8] *duæ sine fraude tuentur*

1 Quorum caudas gemmis stellantibus ex Argi oculis ornarat Juno lib. 1. vers. 723. Pictis vero pavones proprie trahunt currum Junonis, propter variegatam & multi-colorem aëris naturam: qua de causa & Iris eidem nuncia & ministra est.

2 Repetitio παρεκβάσεως ad connexionem seq. fabulæ.

3 Allusum ad historiam, quæ habetur apud Livium 5. l. Gallos per noctis silentia ad summum Capitolii obsessi adscendisse, ita ut non custodes solum fallerent, sed & canes: anseres tamen clangore & strepitu alarum excitasse M. Manlium, dein alios, qui Gallos præcipites deturbarunt.

4 Ex Larissa Thessaliæ urbe, Achillis patria. 5 Corvus, propter auguria, Apollini sacer. 6 De ortu Erichthonii è semine Vulcani, vim Minervæ paranti, in terram effuso, obsignati, & tribus virginibus Cecropidis commendati, vide Lactantium l. 1. de falsa religione c. 17. Antigonum ἱστορίων παραδόξων συναγωγῆς. Pausaniam in Atticis. Nomen illi fecerunt ἔρις cum Minerva, & χθὼν unde satus. Natal. Com. 4. l. 5. c. & 9. l. 11. c. 7 Cecrops διφυὴς dictus, vel, quia ex Sai urbe Ægypti advena Athenis primus regnavit, utriusque linguæ peritus: vel quia primus marem fœminæ matrimonio junxit, ut autor est Justin. l. 2. Tzetzes in Lycophronem. 8 Antigonus ἱστορίων παραδόξων συναγωγῆς refert Agraulon (sic enim nominat Aglauron) & Paudrosos ciftam aperuisse, & conspexisse circa Erichthonium duos serpentes, quod negant alii, volunt que ——

Pan-

Fandrosus atque Herse; timidas vocat una sorores
Aglauros, nodosque manu diduxit, & intus
Infantemque vident, [1] apporrectumque draconem
Acta deæ refero; pro quo mihi gratia talis
Redditur, [2] ut dicar tutela pulsa Minervæ,
Et ponar post [3] noctis avem. Mea pœna volucres
Admonuisse potest, ne voce pericula queramur:
At puto, non ultro, nec quicquam tale rogantem
Me petiit: licet hoc ex ipsa Pallade queras:
Quamvis irata est, non hoc irata negabit.
Nam me Thocaica clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit, fueramque ego regia virgo
Divitibusque procis (ne me contemne) petebar,
Forma mihi nocuit; nam cum per litora lentis
Passibus, [4] ut soleo, summa spatiarer arena,
Vidit, & incaluit pelagi Deus, utque precando
Tempora cum blandis absumpsit inania verbis,
Vim parat, & sequitur: fugio, densumque relinquo
Littus, & in molli nequicquam lassor arena.
Inde deos, hominesque voco: nec contigit ullum
Vox mea mortalem: mota est pro virgine virgo,
Auxiliumque tulit. Tendebam brachia cœlo:
Brachia cœperunt levibus nigrescere pennis.
Rejicere ex humeris vestem molibar: at illa
Pluma erat, inque cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis;
Sed neque jam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam; nec, ut ante, pedes retinebat arena,
Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
Evehor, & data sum comes inculpata Minervæ.
Quid tamen hoc prodest, si diro facta volucris
Crimine [5] Nyctimene nostro successit honori?
An, quæ per totam res est notissima Lesbon,
Non audita tibi est, Patrium temerasse cubile
Nyctimenen. Avis illa quidem: sed conscia culpæ
Conspectum, lucemque fugit, tenebrisque pudorem
Celat, & à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti, Tibi, ait, revocamina, corvus,
Sint precor ista malo: nos vanum spernimus omen,
Nec cœptum dimittit iter: dominoque jacentem

1 ------Appositum draconem sibi videre visas, quod Erichthonius serpentinos haberet pedes, lapsum inferne & caudam serpentis.

2 Cornicem ob garrulitatem aversatur prudentia Dea. In Minervæ templis lusciosque raro, Athenis omnino non adspicitur. Plin. 10. lib. 12. cap.

3 Noctuam, quæ Minervæ sacra, quia noctivida in tenebris perspicit, ales noctis quæ Euphrone dicta, namque ἐν νυκτὶ βυλὴ. Ut & propter oculos cæsios qui illi cum Minerva communes quæ & ipsa γλαυκῶπις. Quin & frequens est Athenis urbi Minervæ.

4 Tum cornix plena pluviam vocat improba voce, Et sola in ficca secum spatiatur arena. Virgil. 1. Georg.

5 Nyctei regis Lesbi filia, quæ patris amore capta, incesti pœnas dedit in noctuam mutata; hinc lucifuga, ab avibus, interdiu si prodeat, incessitur.

Cum [1] *juvene Æmonio vidisse Coronida narrat.*
Laurea delapsa est audito crimine [2] *amantis,*
Et pariter vultusque Deo, plectrumque, colorque
Excidit, utque animus [3] *tumida fervebat ab ira,*
Arma assueta [4] *capit, flexumque à cornibus arcum*
Tendit, & illa suo toties cum pectore juncta
Indevitato trajecit pectora telo.
Ista dedit gemitum, tractoque à vulnere ferro
Candida puniceo perfudit membra cruore:
Et dixit, Vœui pœnas tibi, Phœbe, dedisse,
Sed perisse prius: duo nunc moriemur in una.
[6] *Hactenus: & pariter vitam cum sanguine fudit.*
Corpus inane animæ frigus lethale secutum est.
Pœnitet heu sero pœnæ crudelis amantem,
Seque quod audierit, quod sic exarserit odit;
Odit avem, per quam crimen, causamque dolendi
Scire coactus erat: necnon arcumque manumque
Odit, cumque manu temeraria tela sagittas:
Collapsamque fovet: seraque ope vincere fata
Nititur: & medicas exercet inaniter artes.
Quæ postquam frustra tentata, rogumque parari
Vidit, & arsuros supremis ignibus artus:
Tum vero gemitus ([7] *neque enim cœlestia tingi*
Ora licet lacrymis) alto de corde petitos
Edidit: haud aliter quam cum spectante juvenca,
Lactentis vituli dextra [8] *libratus ab aure*
Tempora discussit claro cava [9] *malleus ictu.*
Ut tamen [10] *ingratos in pectora fudit odores,*
Et dedit amplexus, [11] *injustaque justa peregit:*
Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
Semina, sed [12] *natum flammis, uteroque parentis*
Eripuit, [13] *geminique tulit* [12] *Chironis in antrum.*

1 Coronis filia fuit Phlegyæ, Apollini adamata, ex quo pregnans copiam sui fecit Ischyi Elati filio, quod cum Apollini corvi indicio innotuisset, telis eam confodit; utero tamen matris puerum extraxit, quem Æsculapium nominatum Chironi educandum tradidit. Ex Phlegya i. e. calore Solis, & Coronide i. e. aëris temperamento natus est Æsculapius, qui pater Hygieiæ, vide Natal. Comit. l. 4. c. 11.

2 Amatæ Coronidis.

3 Et tumida frendens Mavortius ira. lib. 12.

4 Arcum & sagittas.

5 Al. *rapit.*

6 Hæc dixit moriens: & cum Polite Virgiliano, Concidit ac multo vitam cum sanguine fudit. 2. Æneid. v. 532.

7 Deos didici securum agere ævum. Nec si quid gravius faciat, natura deos id Tristes ex alto cœli demittere tecto. Hor. 5. ser. 1. l.

Neque enim lacrymare Deorum est. 8 Ad certiorem firmioremque ictum, ut uno vulnere caderet, quod in victimis auspicatum. 9 Popæ, victimarii hostiam percutientis. 10 Ipsine Apollini displicentes? an mortuæ nihil profuturos? 11 Quorum se ingratum injustumque damnabat autorem. Jacobus Bononiensis interpretatur parvas extemporales exequias. Legitque, injustaque busta. minus recte. est enim ὀξύμωρον justa injusta. Vide Ger. Jo. Vossium 5. l. Institut. Rhetor. 12 Æsculapium, supra ad v. 601. 12 Ἀηδρώπῳ μίχθεις ὁμφαλὸν ἵππος ἐπὶ χθόνα μῆρα, &c. Jo. Tzetzes Chil. 94. l. 7. ut qui satus fuerit à Saturno in forma equi ex Philyra. Chirurgia quippe, quam & primi exercebant Medici, non ad homines solum, sed ad jumenta se extendebat, erantque iidem medici, chirurgi, veterinarii. Centaurus erat, sed justus, artis medicæ, equestris, venatoriæ peritissimus, nec non Astronomiæ & Musicæ.

Sperantemque sibi non falsæ præmia linguæ,
Inter aves albas vetuit consistere corvum.

Ocyrhoë in equam. F A B. 10.

S Emifer interea divinæ stirpis alumno 6
Lætus erat, mistoque oneri gaudebat honore.
Ecce venit rutilis humeros projecta capillis.
Filia[1] Centauri, quam quondam Nympha[2] Charic
Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit
[3] Ocyrhoen. Non hæc[4] artes contenta[4] paternas 6
Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
Ergo ubi vaticinos concepti mente furores,
Incaluitque [5] Deo, quem clausum pectore habeba,
Aspicit infantem, Totique salutifer orbi
Crescе, puer, dixit: Tibi se mortalia sæpe 6
Corpora[6] debebunt; [7] animas tibi reddere adempta
Fas erit; idque semel [8] Diis indignantibus aus
Posse dare hoc iterum flamma prohibebere [9] avita;
Eque Deo corpus fies exangue, Deusque,
Qui modo corpus eras[10] & bis tua fata novabis. 6
Tu quoque, chare pater, non jam mortalis, & æv
Omnibus ut maneas, nascendi lege creatus,
[11] Posse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
Sanguine serpentis per saucia membra recepto:
Teque ex æterno patientem numina mortis 6
Efficient, tripliceque Deæ tua fila resolvent.
Restabat fatis[12] aliquid; suspirat ab imis
Pectoribus, lacrymæque genis labuntur obortæ:
Atque ita; Prævertunt, inquit, me fata, vetorqu
Plura loqui, vocisque meæ præcluditur usus. 6
Non fuerant artes tanti, quæ numinis iram
Contraxere mihi; mallem nescisse futura.
Jam mihi subduci facies humana videtur:
Jam cibis herba placet; jam latis currere campi

1 Ipsius Chironis.
2 MSS. *Caici.* ut fit nomen fl. cujus ad ripas nata fuerit.
3 Ex ὠκύς & ῥόος. q. d. cursu velocem.
4 Medicinam, Astronomiam, Musicam.
5 Ἐνθουσιασμός, afflatu divino, de quo vide quæ nos ad 6. lib. Æn. Virg. & ad Lucan. 5. lib. vers. 80.
6 Letho vindicata.
7 Moribundos in vita retinere, mortuos in vitam revocare.
8 Plutone sc. querente, & Jove indignante Hippolytum ab equis discerptum restitui ab Æsculapio in vitam posse, ipse repertorem medicinæ talis & artis Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad undas. Virg. 7. Æn. Æsculapius & ipse

non sine flagitio Apollinis natus, quid fecit aliud divinis honoribus dignum, quod sanavit Hippolytum? mortem sane habuit clariorem, quòd à Deo mem fulminari. Lactant. 1. lib. de falsa relig. cap. 10. 9 Jovis, cujus filius Apoll nepos Æsculapius. 10 Primo è matris morientis utero raptus; secundo, ubi fulminis conflagratione revivisces divinitatem consecutus. 11 Chironi Hercules sagittas felle Hydræ tinctas tractanti, una ex iis decidit in pedem, cui vulneri cum mederi non posset, neque tamen dolorem ferre, precibus à Jove impetravit ut immortali nato mori liceret; mortuus, in sidera relatus Sagitta signum explet. 12 Dicendum ab Ocyrhoë fatidica.

Impetra

Impetus est; in equam, [1] *cognataque pectora ver-*
tor. 665
Tota tamen quare? Pater est mihi nempe biformis.
Talia dicentis pars est extrema querelæ
Intellecta parum: confusaque verba fuerunt.
Mox, nec verba quidem, nec equæ sonus ille videtur,
Sed simulantis equam, parvoque in tempore certos 670
Edidit hinnitus, & brachia movit in herbas.
Tum digiti coeunt, & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu levis ungula, crescit & oris
Et colli spatium, longæ pars maxima pallæ
Cauda fit, utque vagi crines per colla jacebant; 675
In dextras abiere jubas; pariterque novata est
Et vox, & facies: [2] *nomen quoque monstra dederunt.* Ἕππος.

1 Propter patrem, qui parte altera equus. Cur autem ego tota in equam transeo?

2 Ἵππος jam dicta, quæ prius Ocyrhoë Julius Pollux lib. 4. Ἵππος ἡ Χείρωνος, ὑπὸ μελαθρομένη εἰς ἵππον πατρὸς.

Battus in indicem. FAB. II.

FLebat, opemque tuam frustra [3] *Philyreius heros,*
[4] *Delphice, poscebat: nam nec rescindere magni*
Jussa Jovis poterat, nec, si rescindere posses, 680
Tunc aderas: Elim, Messeniaque arva colebas.
[5] *Illud erat tempus, quo te* [6] *pastoria pellis*
Texit: onusque fuit baculus sylvestris olivæ;
[7] *Alterius, dispar septenis fistula cannis.*
Dumque amor est curæ, dum te tua fistula mulcet. 685
Incustoditæ [8] *Pylios memorantur in agros*
Processisse boves: videt has Atlantide Maja
Natus, & [9] *arte sua sylvis occultat* [10] *abactas.*
Senserat hoc furtum nemo, nisi natus in illo
Rure senex, Battum vicinia tota vocabat. 690
Divitis hic saltus, herbosaque pascua Nelei,
[11] *Nobilium greges custos servabat equarum.*
Hunc timuit, blandaque manu seduxit, & illi,
Quisquis es, hospes ait, si forte armenta requiret
Hæc aliquis, vidisse nega: neu gratia facto 695
Nulla rependatur, nitidam cape præmia vaccam;

3 Chiron. Philyræ ex Saturno filius.
4 Apollo à Delphis, ubi responsa dabat.
5 Apollo divinitate exutus propter Cyclopas, qui fulmina fabricassent, quorum ictu periit Phaëthon, ut alii, Æsculapius, pavit armenta Admeti regis Thessaliæ. Sed quid Thessaliæ cum Elide & Messene, quid si liceat legere, Magnesiaque arva? quæ in Thessalia. Seneca in Hippolyto, v. 295. imputat hoc amori quo deperibat Deus regis filiam, Ant. Liberalis dicit filium

nominatque Hymenæum, nostet mox, Dumque amor est curæ. 6 Pastoritius rheno è pellibus. 7 Sinistræ, unde in versu præced. (sunt qui legunt) onus dextræ baculus lylv. ol. 8 Pylus urbs Messeniæ erat Nestoris patria. 9 Furto sc. gratuito, utque canit Horat. 1c. ode. lib. 1. *jocoso.* quem locum huic consonum lege. 10 Buculas 12. boves 100. taurumque armenti virum abegisse Mercurium refert Ant. Liberalis Metamorph. 23. 11 Palmis in certaminibus, Virg. 1. Georg. *Bladum palmas Epeiros aquarum.*

Et dedit. Accepta, voces has reddidit hospes:
Tutus eas; lapis iste prius tua furta loquetur;
Et lapidem ostendit. Simulat Jove natus abire,
Mox redit: & versa pariter cum voce figura, 7
Rustice, vidisti si quas hoc [1] *limite, dixit,*
Ire boves, fer opem, [2] *furtoque silentia deme;*
Juncta suo pariter [3] *dabitur tibi fœmina tauro.*
At senior, postquam est merces geminata. Sub illis
Montibus, inquit, erant; [4] *& erant sub montibus illis*
Risit Atlantiades: & Me mihi, perfide, prodis? 7
Me mihi prodis? ait; perjuraque pectora vertit
In durum silicem, qui nunc quoque dicitur [5] *index*
Inque nihil merito vetus est infamia saxo.

1 Pylios à Messeniis discriminante.
2 Furtum indica.
3 Ant. Liberalis refert chlænam Battò à Mercurio datam.
4 Allusum volunt ad Battum quendam ineptum poëtam, qui in versibus suis eadem identidem iterare solebat. Battum eadem verba titubanter repetentem deridet itidem Mercurius. Vide Erasmi adag. Βατταλογία & βατταρίζειν.
5 Utrum viæ & milliaria an utique metallorum? lapis Lydius, Heraclius, index Βάσανος Ant. Liberalis dict. 23. Metamorph. Ἑρμῆς δὲ χαλεσήνας ὅτι διχομύθος ἦν ἐμφάσεων αὐτὸν τῇ φιλοδοξίᾳ καὶ μαντικαλίαις εἰς πόρον, &c. λίγνις δὲ καὶ ὁ πάπος παροδεύοντας ἄχει τοῦ σκοπὰ Βάσανος.

Aglauros in lapidem. FAB. 12.

Hinc se sustulerat paribus [6] *Caducifer alis:* 7
[7] *Munychioque volans agros, gratamque Minervæ*
Despiciebat humum, cultique arbusta [8] *Lycei.*
[9] *Illa forte die castæ de more puellæ*
Vertice supposito festas in Palladis arces
Pura [10] *coronatis portabant sacra canistris.* 7
Inde revertentes Deus adspicit ales, iterque
Non agit in rectum, sed in orbem curvat eundem.
Ut volucris visis [11] *rapidissima milvius extis,*
Dum timet, & densi circumstant sacra ministri,
Flectitur in gyrum, nec longius audet abire, 7
Spemque suam motis avidus circumvolat alis:
Sic super Actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursum, & easdem circinat auras.

6 Mercurius, eloquentiæ Deus, manu gerens caduceum κηρυκεῖον, virgam geminis anguibus implicitam, qua innuitur vis atque efficacia eloquentiæ discordes hominum animos conciliantis.
7 Atticos. juxta Athenas inter Piræum & Sunium. λιμὴν ἢ Μουνυχία φερωνύμως, &c. Strabo 9. l. & Paus. in Atticis.
8 Locus amœnus prope Athenas à Lycio Pandionis filio nomen habens, u Athenienses deinde, operas præfecto Pericle, condiderunt gymnasium, fru sunt qui vel Lycæum Arcadicum aut Corinthiacum hic somniant.
9 In celeb rimo Palladis festo, cui hinc nomen κανηφόρια virgines nobiles ac nubiles c nistra ferebant Deæ, in quibus inerant ea quæ ad Panathenæorum & alia pomparum sacra pertinebant. Suidas. ---- ut Attica virgo Cum sacris Cereri Horat. Serm. 8. l. 2. Necnon Cereris Thesmophoriis aliisque Orgiis h κανηφόρους.
10 Corollis floreis redimita hæc canistra crediderim, quam d ad marginem usque plena, quod de poculis dicitur.
11 Quin & rapacissima.

Quam

Quanto splendidior, quam cætera sidera, fulget
Lucifer, & quanto, quam Lucifer, aurea Phœbe, 725
Tanto virginibus præstantior omnibus Herse
Ibat, eratque decus pompæ, comitumque suarum.
Obstupuit forma Jove natus: & æthere pendens,
Non secum exarsit, quam cum [1] Balearica plumbum
Funda jacit: volat illud, & [2] incandescit eundo; 730
Et, quos non habuit, sub nubibus invenit ignes:
Vertit iter, [3] cæloque petit diversa relicto,
Nec se dissimulat: tanta est fiducia formæ.
Quæ quanquam justa est, cura tamen adjuvat illam,
Permulcetque comas chlamydemque ut pendeat apte, 735
Collocat, ut limbus, totumque appareat aurum:
Ut teres in dextrâ, qua somnos ducit, & arcet,
Virga sit: ut tersis niteant talaria plantis.
Rara secreta domûs, ebore, & testudine cultos 740
Tres habuit thalamos: quorum tu, Pandrose, dextris;
[4] Aglauros lævum, medium possederat Herse.
Quæ tenuit lævum, venientem prima notavit
Mercurium, nomenque Dei scitarier ausa est,
Et causam adventus. Cui sic respondit [5] Atlantis 745
Pleioneque nepos. Ego sum, [6] qui jussa per auras
Verba patris porto: pater est mihi Juppiter ipse.
Nec fingam causas: tu tantum fida sororis
Esse velis, prolisque meæ matertera dici.
Herse causa viæ est: faveas oramus amanti. 750
Aspicit hunc oculis iisdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flavæ secreta Minervæ:
Proque ministerio magni sibi ponderis aurum
Postulat: interea telis excedere cogit.
Vertit ad hanc torvi [7] dea bellica luminis orbes, 755
Et tanto penitus traxit suspiria motu,
Ut pariter pectus, positamque in pectore sorti.
[8] Ægida concuteret: [9] subit, hanc [9] arcana profana
Detexisse manu, tum cum [9] sine matre creatam
[10] Lemniacam stirpem contra data fœdera vidit;

1 Balearium ins. sub Hispania, hodie *Majorca* & *Minorca*, incolæ olim peritissimi funditores.

2 Motu sc. & attritione æris incandescit & liquefit.

3 Terras petit, iter ab instituto ad cœlum reditu diversum.

4 Quia Γλαύκος atque Ἔρση nomen à rore habere videntur; sunt qui Ἄγραυλον etiam ab agris dici volunt, quasi agrestis & immitis, certe Antigonus ἰσοριῶν παραδόξων συναγωγῆς habet Ἀγραυλον non Ἀγλαυρον. respice vers. 561. quæ nos ad illum.

4 Mercurius.

5 Pleione autem uxor erat Atlantis, mater Pleiadum, in his Majæ, quæ Mercurii ex Jove mater.

5 Διάκτορον, internuncius Deorum, Mercurius, inquit Arnobius, quasi quidam Medicurcius dictus est: quod interloquentes duos media currat & reciprocetur oratio, &c. 3. l. adverſ. gentes. 6 Pallas, Diva armipotens, bello metuenda virago. Infra vers. 767. 7 Scutum loricam Jovi & Palladi propriam, τὴν αἰγίδα, capræ vel potius squammosa draconis corio contectam, in qua Medusæ caput, homines in lapides convertens. lib. 5. vers. 180. 8 Palladi in mentem venit. 9 Supra vers. 554. 10 Vulcaniam, cui sacra Lemnos ins.

Ingratamque Deo fore jam, ingratamque sorori,
Et ditem sumpto, quod avara poposcerat, auro.
Protinus Invidiæ nigro squallentia tabo
Tecta petit. Domus est imis in vallibus antri
Ablita, sole carens, non ulli pervia vento,
Tristis, & [1] ignavi plenissima frigoris, & quæ
Igne vacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi pervenit bello metuenda virago,
Constitit ante domum ([2] neque enim succedere tectis
Fas habet) & postes extrema cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores: videt intus edentem
[3] Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
Invidiam; visaque, oculos avertit: At illa
Surgit humo pigrè, semesarumque reliquit
Corpora serpentum, passuque incedit inerti.
Utque deam vidit formamque armisque decoram,
Ingemuit, [4] vultumque deæ ad suspiria duxit.
[5] Pallor in ore sedet, macies in corpore toto;
Nusquam recta acies, livent rubigine dentes;
Pectora felle virent; lingua est suffusa veneno;
Risus abest, [6] nisi quem visi movere dolores;
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitque videndo.
Successus hominum; carpitque & [7] carpitur una;
Supplicium; suum est. Quamvis tamen oderat illam,
Talibus affata est breviter [8] Tritonia dictis:
Infice tube tua natarum Cecropis unam,
Sic opus est, Aglauros ea est. Haud plura locuta,
Fugit, & impressa tellurem [9] reppulit hasta.
Illa deam obliquo fugientem lumine cernens,
Murmura parva dedit, [10] successorumque Minervæ
Indoluit, baculumque capit, quem spinea tortum

[1] Viles animæ, nulla virtute redemptæ à vitiis, homunciones ignaviæ hbi suæ & inertiæ conscii, cum ipsi non valeant boni aliquid de se sperare, non audeant ad egregiam aliquam artem aut facinus nobile adspirare; intra pigritiæ suæ tenebras latitantes ægris oculis alienæ gloriæ Solem ferunt. Lucret. 3. Macerat invidia ante oculos illum esse potentem; Illum aspectari claro qui incedit honore; Ipsi se in tenebris volvi cœnoque queruntur.

[2] Virtutem sequitur invidia & premit, non opprimit, aut obscurat. neque enim cedit virtus invidiæ quasi obnoxia; verum gloria invidiam vincit.

[3] Ut viperæ parentis suæ ventre eroso nascuntur: ita livor oppressum exedit animum, dolorem ex alieno bono pro pabulo habens. 4 Anastrophe. duxit supiria ad vultum. i. conspectum Deæ. 5 Aut enim rebus alterius opimis pallet, macrescit, obliquis oculis & limis intuetur, famæque aliorum maligno dente venenum inspirat cacoblepas iste livor, aut---6---Alienis malis tanquam suis bonis lætatur, pascitque se κακοῖς ἐφ' ἑτέροις, ὅπερ κεῖρε κακὸν. 7 Ὁ φθόνος ὀξὺ κάκιστον. ἴσχε δὲ τὸ κακὸν ἐς αὐτόν. Τύπτῃ γὰρ φθονερὸν ὄμματα καὶ κραδίην. 8 Pallas τριτογένεια, à palude Tritone Lybiæ, juxta quam nata est, ubi Stagni quieta Vultus vidit aqua, posuitque in margine plantas. Et se dilectæ Tritonida dixit ab unda. Lucan. 9. l. 352. vers. 9 Pro gestu se attollentium à terra. ut l. 4. vers. 711. atque ita judicante oculorum sensu. 10 Successum, locutione Græca, subaudito ἴσχει, cui ut medeantur alii, leg. Successibus atque Minervæ Indoluit.

Vin-

Vincula cingebant: adopertaque nubibus aëris,
Quacunque ingreditur, florentia proterit arva,
[1] *Exuritque herbas, & [2] summa papavera carpit,*
Afflatuque suo populsque, urbesque, domosque 795
Polluit, & tandem [3] Tritonida conspicit arcem,
Ingeniisque, opibusque, & festa pace virentem,
Vixque tenet lacrymas, quia nil lacrymabile cernit.
Sed postquam thalamos intravit [4] Cecrope natæ,
Quæ facit: pectusque manu [5] ferrugine tincta 800
Tangit, & hamatis præcordia sentibus implet,
Inspiratque nocens virus, picemque per ossa
Dispergit, & [6] medio spargit pulmone venenum.
Neve mali caussæ spatium per latius errent,
Germanam ante oculos, fortunatumque sororis 805
Conjugium, pulchraque deum sub imagine ponit,
[7] Cuncta quæ magna facit: quibus irritata, dolore
Cecropis occulto mordetur, & anxia nostr
Anxia luce gemit, lentaque miserrima tabe
Liquitur, ut glacies [8] incerto saucia sole; 810
Felicisque bonis aliter non uritur Herses,
Quam cum spinosis ignis supponitur herbis,
Quæ neque dant flammas, lenique tepore cremantur,
Sæpe mori voluit; ne quicquam tale videret:
Sæpe velut crimen rigido narrare parenti. 815
Denique in adverso venientem limine sedit
Exclusura Deum: cui blandimenta, precesque,
Verbaque jactanti mitissima, [9] Define, dixit,
Hinc ego me non sum nisi te motura repulsc.
Stemus, ait, pacto, velox Cyllenius, isto; 820
Celataque fores virga patefecit: At illi
Surgere conanti partes [10] quaqcumque sedendo
[11] Flectimus, ignava nequeunt gravitate moveri.
Illa quidem [12] pugnat recto se tollere trunco:
Sed genuum junctura riget, frigusque per ungues 825
Labitur; & pallent amisso sanguine venæ.
Viqu: malum late solet immedicabile cancer

1 Urentibus oculis fascinat, Uritque videndo.
2 Respicit tum naturam invidiæ, quæ summa petit, & pestilenti afflatu ceu fulmine summa vaporat. Lucr. 5. lib. tum historias duas: Tarquinii superbi summa papaverum capita baculo decutientis in horto coram nuntio misso sibi à filio Sexto qui simplices Gabios fefellerat, Liv. lib. 1. Necnon Thrasybuli supereminentes spicas coram Periandri nuncio demetentis. Lacrt. 1. lib. quod Periandrum fecisse, coram Thrasybulo nuncio refert Aristot. 3. Politicorum.
3 Athenas artibus, studiis, & pace florentes.
4 Aglauri.
5 Invidia quæ ut rubigo ferrum, animum exedit.
6 Ad intimas medullas, & præcordia.
7 Objecti speciem ampliat, quo gravius irritetur dolentque.
8 Vibrante radios modo remissiores, modo validiores.

9 Me precibus & blandis verbis sollicitare. 9 Alii leg. *quacunque*. Alii *quæcunque*. Alii intelligunt. *in*. optime autem legitur *flectimus*. Sic Catullus in nuptiis Pelei & Thetidos. Qui postquam niveos flexerunt sedibus artus. Vulgo quidem —— 11 Leg. *Flectitur*. 12 Contendit exurgere & se erigere.

Serpere, & illæſus vitiatis addere partes :
1 Frigus. *Sic lethalis* [1] *hyems paulatim in pectore venit,*
Vitaleſque vias, & reſpiramina clauſit,
Nec conata loqui eſt ; nec, ſi conata fuiſſet,
2 Pauſanias in Atticis ſcribit, Minervæ interdictum, ne depoſitam ciſtam curioſe inſpicerent, paruiſſe quidem Pandroſon : reliquas ſorores ciſtam reſignaſſe, viſoque Erichthonio, fu agitatas ex præcipiti arcis loco ſe miſiſſe. Quod de una earum intimi videtur Noſter in Diris in Ibin. Livida ſe ſcopulis ut virgo miſit ab alt Dixerat invito quæ mala verba Deo. 3 Tranſiit livor mentis in lapidem.
Voci habebat iter : ſaxum jam colla tenebat,
Oraque duruerant, ſigmanque exangue ſedebat,
Nec lapis albus erat : [3] ſua mens infecerat illam.

Europa à Tauro rapta. FAB. 13.

HAs ubi verborum pœnas mentiſq; profanæ
Cepit Atlantiades, [4] *dictas à Pallade terras*
Linquit, & ingreditur jactatis æthera pennis.
Sevocat hunc genitor, nec cauſam juſſus amoris,
Fide miniſter, ait, juſſorum nate meorum,
Pelle moram, ſubitoque cele delabere curſu :
Quæque tuam matrem tellus à parte [5] *ſiniſtra*
Suſpicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete ; quodque procul montano gramine paſcit
Armentum regale vides, ad littora verte.
Dixit : & expulſi jamdudum monte juvenci
Littora juſſa petunt ; ubi magni filia regis
Ludere virginibus Tyriis comitata ſolebat.
Non bene conveniunt nec in una ſede morantur
Majeſtas & amor. Sceptri gravitate relicta,
Ille pater rectorque deûm, cui dextra triſulcis
Ignibus armata eſt, qui nutu concutit orbem,
Induitur faciem tauri, miſtuſque juvencis
Mugit, & in teneris formoſus obambulat herbis :
Quippe color nivis eſt, [6] *quam nec veſtigia duri*

4 Athenas, quibus nomen indidit Παλλὰς nemini non auditum certamen Neptuni & Palladis de nomine novæ illius urbis, Vide Ariſtidis Panathenaicam.

5 Hæret hic interpretibus aqua, quibus ſummæ diviſæ ortæ, Qui fieri poſſit, ut Phœnices ſuſpiciant Pleiadas ſiniſtras? Quas credo ita compoſui poſſe. Primùm non hoc deſertim dicit poëta, Phœniciam ſuſpicere Pleiadas à ſiniſtra. Verum Amphibolia eſt. Namque & tellus Sidonis à ſiniſtra ſita poterat etiam ſuſpicere Pleiadas. Deinde pro imaginaria & relativa cœli ſitus ratione, varie à variis gentibus conſiderata. Græci quippe antica pars Septentrio, Romanis Meridies, ita tamen ut, licet anteriori corporis parte ad Auſtrum verſi eſſent, faciem tamen verſus Orientem flecterent. Ulti demonſtrat Ant. Delrius in curis ſecundis ad Thyeſten Senecæ verſ. 697. Sic poſitis Phœnicia ſiniſtra erit conſtellationi Pleiadum ; Coma converſis, Pleiades ſiniſtræ erunt ratione ſitus Phœniciæ. 6 Et non calcata candidiora nive. 2. de Ponto.

Cal-

Calcavere pedis, nec solvit aquaticus Auster.
Culla toris extant, armis palearia pendent.
Cornua parva quidem; sed quæ contendere posses
Facta manu, puraque magis pellucida gemma.
Nullæ in fronte minæ, [1] *nec formidabile lumen;*
Pacem vultus habet. Miratur [2] *Agenore nata.*
Quod tam formosus, quod præli a nulla minetur.
Sed quamvis mitem, metuit contingere primo,
Mox adit, & flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans; &, dum veniat sperata voluptas,
Oscula dat manibus (vix ablvix cætera defert)
Et nunc alludit, viridique exultat in herba;
Nunc latus in fulvis niveum deponit arenis:
Paulatimque metu dempto, modo pectora præbet
Virginea palpanda manu, modo cornua sertis
Impedienda novis. Ausa est quoque regia virgo,
[3] *Nescia quem premeret, tergo considere tauri.*
Tum Deus à terra, siccoque à littore sensim
[4] *Falsa pedum primo vestigia ponit in undis.*
Inde abit ulterius, mediique per æquora ponti
Fert prædam. Pavet hæc; littusque ablata relictum
Respicit; & dextra cornu tenet, altera dorso
Imposita est: [5] *tenues sinuantur flamine vestes.*

1 Nec oculi trucer.
2 Europa. Herodotus ipso in historiæ suæ limine refert Græcos quosdam, Cretenses postea nominat, raptam Io, ulteriores, navigasse in Phœniciam, inde inter alias Europam regis Agenoris filiam rapuisse. Navis insigne Taurus, vel, ut alii ferunt, dux prædonum Taurus, ansam dederunt fabulæ Europæ a Jove tauro raptæ. sed vide Clarist. Seldeni Syntagma de Diis Syris 2. c. 15.
3 Virg. 1. Æneid. Gremio fovet inscia Dido Insidet quantus miseræ Deus. 4 Quæque super pontum simulato vecta juvenco, Virginea tenuit cornua falsa manu. Eleg. 2. 1. Amorum, lege Moschi Idyllion. 2. Anacreontis Europam, Horat. 3. l. 27. Oden. 5 Mss. Tremulæ sinuantur flumine vestes.

LIBER III.

Homines è dentibus serpentinis orti. FAB. 1.

JAmque deus, posita [1] *fallacis imagine tauri,*
Se confessus erat, [2] *Dictæaque rura tenebat:*
Cum pater [3] *ignarus, raptam perquirere* [4] *Cadmo*
Imperat, & pœnam, si non invenerit, addit
Exilium, facto [5] *pius, & sceleratus eodem,*
Orbe pererrato (quis enim deprendere posset

1 Simulati, cujus speciem indutus Europam rapuerat.
2 Cretam ins. in qua Dicte mons.
3 Ignorans à quo rapta esset, raptam tamen perquirere Cadmo, &c. Sunt qui *natam* legant. E Mss. nostris alter, Cadmo perquirere natam. 4 Nec soli Cadmo, namque idem mandavit filiis, Phœnicii, qui in Africam profectus, ibi manebat, à quo Afri Pœni 5 & Cilici, à quo Cilices. Hygin. 178. fab. Thasum filium ab Agenore midium addit Natal. Com. 8. l. 23. c.
5 Ὀξύμωρον, pius sc. in filium quam quæri, impius in filium quem non redire, imperat, nisi sorore inventa. sic lib. 9. vers. 409. de Alcmæone 3 Natus erit facto pius & sceleratus eodem, sed vipe l. 7. vers. 341.

Furta Jovis?) profugus patriamq; iramque parentis
Vitat Agenoridès, Phœbique oracula supplex
Consulit: & quæ sit tellus habitanda, requirit,
Bos tibi, Phœbus, ait, [1] solis occurret in arvis,
Nullum [2] passa jugum, curvique immunis aratri:
Hâc duce carpe vias: & qua requieverit herba
Mœnia fac condas, [3] Bœotiaque illa vocato.
Vix bene [4] Castalio Cadmus descenderat antro:
Incustoditam lentè videt ire juvencam,
Nullum [5] servitii signum cervice gerentem:
Subsequitur, pressoque legit vestigia gressu,
Autoremque viæ Phœbum taciturnus adorat.
Jam vada [6] Cephisi, [7] Panopesque evaserat arva:
Bos stetit: & tollens [8] speciosum cornibus altis
Ad cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
Atque ita respiciens comites sua terga sequentes
Procubuit, teneraque latus submisit in herba.
Cadmus [9] agit grates, peregrinaque oscula terræ
Figit, & ignotos montesque, agrosque salutat.
Sacra Jovi facturus erat: jubet ire ministros,
Et petere è vivis libandæ fontibus undæ.
Sylva vetus stabat, [10] nulla violata securi,
Et specus in medio virgis ac vimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum.
Uberibus fœcundus aquis: ubi conditus antro
Martius anguis erat [12] cristis præsignis & auro,
Igne micant oculi; corpus tumet omne veneno;
[13] Tresq; micant linguæ; triplici stant ordine dentes.
[14] Quem postquam Tyriâ lucum de gente profecti

1 Non habitatis, desertis.
2 Vaccis non secus ac bobus & tauris ad culturam agri utebantur prisci.
3 Ἀπὸ τῆς βοὸς regionem dicti volunt; alii à Bœoto Neptuni & Arnes filio. Thebas vero urbem à Θήκη, quam Syra lingua bovem & vaccam significare volunt.
4 Castalius quidem fons & mons est Phocidis inter Delphos & Parnassum, è cujus vicinia Delphicum oraculum hîc intelligi vult. Cadmus inquit Apollodorus lib. 3. Delphos de Europa Deum scisciturus contendit. Deus illi de Europa quærere interdixit; sed bove viæ duce, &c. Nonnus 4. Δηλῆος ἀπὸ μάντιος μισόμφαλον ἄξονα Πυθοῦς, & mox, Κασταλίης πώλαζε νόμου ὑπήνορα δῶρα. 5 Modo ad vers. 6 Fl. Bœotiæ. 7 Urbis Phocidos. 8 Al. *spatiosum*. 9 Regionem aliquam ingressis, aut in patriam postliminio reversis moris erat salutare Deos topicos, religiosique loci, religiosè invocare, adorare, terram osculari. 10 Incidua. 11 Martius sacer, ὅτι Ἀλγυάνη ἐνὶ Θήκῃ Κάδμου, ὅτε Εὐρώπην διζήμενος πλατύκαιτα, Φοίνιε, Ἀρηϊάδῃ κρήνῃ Ἄρεϊ τεύχεα ἔδυτε. Apollon. Argonaut. Fontem hunc Aretiaden Marti fuisse sacrum testatur Pausanias in Bœoticis. Euripidi fons hic Dircæ est. 12 Cristis aureis ὑπ' ἀκτὶς λάμπει. Quamvis Philostratus tradit angues aquatiles crista carere. 13 Lingua serpentum, celeri vibrata hinc inde motu, triplex videtur. 14 Respexisse volunt Ovidium ad serpentem illum miræ magnitudinis, qui apud Bagradam fl. Africæ Atilii Reguli exercitum usu amnis prohibuit, multis militib. à correptis elisisque, de quo Plinius lib. 8. cap. 14. A Gellius 6. l. 4. cap. Silius 6. l. Orosius 4. l. cap. 8. alii. Mihi potius videtur imitatus Euripidem in Phœnissis, ubi Cadmi ipsius & serpentis habetur certamen. Lege Nonnum sub exitu lib. 4. hoc idem referentem.

Infausto tetigere gradu, demissaque in undas
Urna dedit sonitum: longo caput extulit antro
Cæruleus serpens, horrendaque sibila misit.
Effluxere [1] *undæ manibus:* [2] *sanguisque relinquit*
Corpus, & attonitos subitus tremor occupat artus.
Ille volubilibus squammosos nexibus orbes
Torquet, & immenso saltu sinuatur in arcus:
Ac media plus parte leves erectus in auras
Despicit omne nemus, tantoque est corpore, quanto
Si totum spectes, [3] *geminas qui separat Arctos.*
Nec, mora: Phœnicas, sive illi tela parabant,
Sive fugam, sive ipse timor prohibebat utrumque,
Occupat hos morsu, longis amplexibus illos,
Hos necat affatu, funesta hos tabe veneni.
[4] *Fecerat exiguas jam Sol altissimus umbras:*
Quæ mora sit sociis, miratur Agenore natus,
Vestigatque viros. Tegimen direpta leoni
Pellis erat; telum splendenti lancea ferro,
Et jaculum: teloque [5] *animus præstantior omni.*
Ut nemus intravit, [6] *lethataque corpora vidit,*
Victoremque supra spatiosi corporis hostem
Tristia sanguinea lambentem vulnera lingua:
Aut ultor vestræ, fidissima corpora, mortis,
Aut comes, inquit, ero. Dixit: dextraq; molarem [7]
Sustulit, & magnum magno conamine misit.
Illum impulsu cum turribus ardua celsis
Mœnia mota forent: serpens sine vulnere mansit,
Loricæque modo squamis defensus, & atræ
Duritia pelis, validos cute reppulit ictus.
At non duritia jaculum quoque vicit eadem;
Quod medio lentæ spinæ curvamine fixum
Constitit, & totum descendit in ilia ferrum.
Ille dolore ferox caput in sua terga retorsit,
Vulneraque adspexit, [8] *fixumque hastile momordit.*
Atque ubi vi multa partem labefecit in omnem;
Vix tergo eripuit, ferrum tamen ossibus hæsit.
Tum vero postquam solitas accessit ad iras
[9] *Causa recens; plenis tumuerunt guttura venis,*

1 Aqua ex urnis, nisi malis legere Effluxere urnæ manibus.
2 Sanguine sc. ab extimis partibus ad arcem cordis se recipiente.
3 Post tot notas Emphaticas, serpentis caput, efferentis ex longo antro, torquentis orbes, sinuati in arcus, erecti in auras, despicientis omne nemus, quibus magnitudinem illius conjici voluit, Hyperbolice tandem comparat illum constellationi illius serpentis. Qui sicu sinuoso elabitur anguis Circum perque duas, in morem fluminis, Arctos. Virg. 1. Georg.
4 Notatio meridiei.
5 Coriolanus quippe externa negligit arma, nisi adsident interni. Plutarch. Coriol.
6 Lethi data.
7 Saxum quidem ingens, sed hyperbolice molarem dixit lap.
8 More canum. Ἀλ: Μάρμαρον, ἄλμα λέοντος ἰόν- τος ἐχει ἔργον ἀρίστης Ἰφιτου. Nonn. Dionys. 4.
ταῖς λίθοις οἷς ἂν βληθῶσι, καλιττεύουσι, τὰ βάλλοντας ἰχνεύοντες. Plato de Republ. 5.
9 Vulnus à Cadmo inflictum.

Spumaque pestiferos circumfluit albida victus,
Terraque rasa sonat squamis quique halitus exit
*Ore niger Stygio, vitiatas inficit * herbas.*
Ipse modo immensam spiris facientibus orbem
Cingitur; interdum longa trabe rectior exstat:
Impete nunc vasto, ceu concitus imbribus amnis,
Fertur, & obstantes perturbat pectore sylvas.
Cedit Agenorides paulum, spolioque leonis
Sustinet incursus, instantiaque ora retardat.
Cuspide prætenta. Furit ille, & [2] inania duro
Vulnera dat ferro, figitque in acumine dentes.
Jamque venenifero sanguis manare palato
Cœperat, & virides aspergine tinxerat herbas:
Sed leve vulnus erat; quia se retrahebat ab ictu,
Læsaque colla dabat retro, [3] plagamque sedere
Cedendo arcebat, nec longius ire sinebat.
Donec Agenorides conjectum in guttura ferrum
Usque sequens pressit; dum retro quercus eunti
Obstitit; & fixa est pariter cum robore cervix.
Pondere serpentis curvata est arbor, & imæ
Parte flagellari [4] gemuit sua robora caudæ.
Dum spatium [5] victor victi considerat hostis;
Vox subito audita est, neque erat cognoscere promptum
Unde: sed audita est, Quid Agenore nate peremptum
Serpentem spectas? [6] & tu spectabere serpens.
Ille diu pavidus pariter cum voce colorem
Perdiderat, gelidoque comæ terrore rigebant.
Ecce! viri fautrix superas delapsa per auras
Pallas adest; [7] motæque jubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi [8] incrementa futuri.
Paret; & impresso sulcum patefecit aratro.
[9] Spargit humi jussos, mortalia semina, dentes:
Inde (fide majus) glebæ cœpere moveri;

* Al *arva.*

1 Quod ad mores attinet, lege mythologiam fab. Cadmi apud Delrium in Senecæ Oedipoden. vers. 747. Quoad historiam, Palæphatus lib. 1. refert Cadmum interfecisse Draconarum regem Thebanorum Martis filium; Draconis autem filios cum amicis contra Cadmum insurrexisse; qui tamen omnes viribus inferiores superari ab eo sunt, postquam discordiæ dissensionisque semina inter illos sparsisset. Sed & legatur Claud. Minos comment. ad Alciati emblem. 18. vide quæ infra ad vers. 115.

2 Supra ad vers. 69.

3 Recessu sibi cavebat ne plaga altius descenderet.

4 Pathos tribuitur arbori ex impatientia draconis saucii.

5 Cadmea utique victoria etiam victoribus infelix & damnosa.

6 Regno pulsus ab Amphione & Zetho ad Illyrios transiit, ubi ipse cum uxore Hermione in serpentes transmutati sunt lib. 4. vers. 565. Euripides in Bacchis.

7 Aratæ, vomere prosciss. 8 Γίγνεται ὀδόντων φυὴ, Euripid. in Phœnissis. refarciendo suorum damno. 9 Ὁ μὲν Ἀονίωσιν ἐπαοιδοῖς πείθων Κάδμος Ἀγηνορίδης γαιογενὴς εἴσατο λαὸν Ἄρεος ἀμφιόεντος ὑπὸ δρυὶ λίπτετο. Apollon. 3. lib. v. 1184. partem tamen dentium missam ad Æeten. vide l. 7. vers. 122.

Inquit Suidas λέγεται δὲ καὶ τοὺς κρανοὺς γυμνοῦσθαι, &c. ὅτι Κάδμος ἐπελθὼν πόλιν ἀρίστας κρήνας τυρώσας ἐφύλαττε δράκοντος ἱερὸν Ἄρεως ὄντος ὃν

1 *Prima*

Primaque de sulcis acies apparuit hastæ;
Gemina mox capitum pileo nutantia cono,
Mox humeri pectusque, onerataque brachia telis
Extiterunt, crescitque seges clypeata virorum. 110
Hic ubi [2] tolluntur festis aulæa theatris,
Surgere signa solent, primumque ostendere vultus:
Cætera paulatim, placidoque edicta tenore
Ora patent, imoque pedes in margine ponunt, 115
Territus hoste novo Cadmus capere arma parabat:
Quid cape, de populo, quem terra creaverat, unus
Exclamat, nec te civilibus insere bellis.
Atque ita terrigenis rigido de fratribus unum
Comminus ense ferit: jaculo cadit eminus ipse. 120
Hic quoque, qui dederat letho, non longius illo
Fervit, & expirat, modo quas acceperat, auras:
Exemploque pari furit omnis turba; [4] suoque
Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres.
Jamque brevis vitæ spatium sortita juventus 125
Sanguinem tepido plangebat pectore matrem;
Quinque superstitibus, quorum fuit unus Echion,
Ista sua jecit humi monitu Tritonidis arma,
Fraternæque fidem pacis petiitque, deditque.
Hos operis comites habuit Sidonius hospes; 130
Cum posuit jussam Phœbeis sortibus urbem.

1 Spicula, cuspides hastarum primum apparuerunt.

2 Surgunt, ubi evolvuntur aulæa parietibus affigenda.

3 Cadmus ubi armatos viros è terra exoriri conspexit, lapides inter eos conjecit. Tum ii à se invicem feriri se existimantes, mutuam inter se pugnam inierunt. Apollodorus 3. l. ex Pherecyde. Hi, ut tradunt Mythologi, quum proximarum essent regionum, adversus Cadmum subito consiterunt, ac propter repentinos quasi de terra ortos conflictus, ex omni parte confluentes vocabantur

Spartæ auctores. 4 Cadmus fertur ex Phœnicia advexisse primus literas in Græciam, Græcam characteribus expressisse linguam, ac rebus dedisse nomina. Herodot. in Terpsichore. Diodor. 4. l. & l. 6. c. de Rhodo. Hygin. 277. c. Pond. Virg. 1. l. 6. c. alsi. Erasmus serpentinos dentes interpretatur literas, quibus digladiantur inter se, conficiuntque se invicem seditiosi & literati. lege Barpet. Anuli carmen in typograph. Lugdun. & quæ habet Claud. Minos ad Alciati Emblem. 185. interisse sc. consonas mutua cæde, quinque vocalibus superstitibus. literas dici Cadmi filias notum est. 5 Quatuor reliqui dicti sunt, Udæus, Chronius, Pelor, Hyperenor. qui autore Pallade, projectis armis pacem invicem petierunt, impetrarunt, condendis Thebis Cadmo futuri comites.

Actæon in Cervum. FAB. 2.

Jam stabant Thebæ: poterat jam Cadme videri
Exilio felix. Soceri tibi [6] Marsque Venusque
Contigerant: huic adde genus de conjuge tanta,

9 Diodorus tamen lib. 6. scribit, Cadmum duxisse Harmoniam (quam alii vocant Hermionem) uxorem Jasii, non ut Græci fabulantur, Martis sororem, aut filiam. Nuptias à diis celebratas & dotatas.

1 Filias quatuor, Ino, Semelen, Agaven, Autonoën; filium unum, Podonum.

2 Ex Ino, quæ nupsit Athamanti, Melicertam & Learchum; ex Semele & Jove, Bacchum; ex Agave & Echione, Pentheum; ex Autonoë & Aristæo, Actæonem.

3 Sententiam hanc Solonis ad Crœsum, lege in Herodoti Clio copiosè relatam. χρὴ δὲ πάντα ἀνθρώπου ἐς τελευτὴν ὁρᾶν, ὅκως ὅκη ἐκβήσεται πολλοῖσι γὰρ δὴ ὄλβιον προδοὺς ὁ θεὸς ἀνέτρεψε ἐκ ῥιζέων, Eumpid. Andromach. Ita est profectò, alius de alio judicat dies; & tamen supremus de omnibus; ideoque nulli credendum. Plinius 7. l. c. 40. idem habet Sophocles in Oedipo tyranno, alii complures.

4 Belluis nonnullis, non homini propria, 1. l. 3. Od. Pennis non homini datis.

1 *Tot natos natasque, & pignora chara* 2 *nepotes*
Hos quoque jam juvenes. Sed scilicet 3 *Ultima semper*
Expectanda dies homini est; dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.
Prima nepos inter tot tibi, Cadme, secunda
Causa fuit luctus; 4 *alienaque cornua fronti*
Addita, vosque canes satiati sanguine herili.
At bene si quæras; *fortunæ crimen in illo,*
Non scelus invenias. quod enim scelus error habebit?
Mons erat infectus variarum cæde ferarum:
Jamque dies medius rerum contraxerat umbras,
Et Sol ex æquo meta distabat 5 *utraque*;
Cum juvenis placido per devia lustra vagantes
Participes operum compellat, 6 *Hyantius ore:*
7 *Lina madent, comites, ferroque cruore ferarum*
Fortunæque dies habuit satis: altera lucem
Cum 8 *croceis invecta rotis Aurora reducet,*
Propositum repetemus opus. nunc Phœbus utrisque
Distat idem terra, finditque vaporibus arva.
Sistite opus præsens, nodosaque tollite 7 *lina.*
Fessa viri faciunt, intermittunt que laborem.
9 *Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu,*
Nomine Gargaphie, 10 *succinctæ cura Dianæ,*
Cujus in extremo est antrum nemorale recessu,
Arte laboratum nulla; *simulaverat artem*
Ingenio natura suo. nam pumice vivo,
11 *Et levibus tophis nativum duxerat arcum.*
Fons sonat à dextrâ, tenui perlucidus unda,
12 *Margine gramineo patulos succinctus hiatus,*
Hic dea sylvarum venatu fessa solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo postquam subiit; Nympharum tradidit uni
Armigeræ jaculum, pharetram[13] *arcusque*[13] *retentat*

5 Oriente & occidente. 6 Bœotius. Bœotos Hyantas antiquitus dictos, inquit Plin. l. 2. c. 7. 7 Retia ex lino. 8 Ἠὼς κροκόπεπλος 9 Fontis Gargaphii in hac valle meminerunt Herodotus in Calliope, & Pausanias in Bœoticis, obstructum sc. fuisse à Persis in bello Persico, mox à Platæensibus restitutum. 10 Quo expeditior esset venatrix Dea. * Al. *sancta*. 11 Supra, Efficiens humilem lapidum compagibus arcum. v. 30. 12 Viridi margine clauderet undas Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum. venal. 3. Sat. 13 Remissum arcum, laxatum. Calisto l. 2. v. 420. Emittit hic Homero pharetram, lentoque retendit Arcu.

Alii

tera depositæ subjecit brachia pallæ;
Cincta duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Menis Crocale sparsos per colla capillos 170
Ligit in nodum; quamvis erat ipsa solutis.
Cipiunt laticem [3] *Nipheq;* [4] *Hyaleque,* [5] *Rhanisque,*
[6] *Pseca, &* [7] *Phiale, funduntque capacibus urnis.*
mque ibi perluitur solita [8] *Titania lympha,*
e! Nepos Cadmi, dilata parte laborum, 175
nemus ignotum non certis passibus errans
venit in lucum: sic illum fata ferebant.
si simul intravit rorantia fontibus antra,
Sicut erant nudæ, viso sua pectora Nymphæ
ercussere viro, subitisque ululatibus omne 180
plevere nemus, circumfusæque Dianam
orporibus texere suis. tamen altior illis
a dea est; colloque tenus supereminet omnes.
Qui color infectis adversi solis ab ictu
ubibus esse solet, aut purpureæ Auroræ; 185
fuit in vultu visæ sine veste Dianæ.
uæ quanquam comitum turba est stipata suarum;
latus obliquum tamen adstitit, oraque retro
lexit; & ut vellet promptas habuisse sagittas;
uas habuit, sic hausit aquas, vultumq; virilem 190
rfudit, spargensque comas ultricibus undis,
ddidit hæc cladis præmuntia verba futuræ:
Nunc tibi me posito [10] *visum velamine narres.*
si poteris narrare, licet, nec plura minata,
at sparso capiti [11] *vivacis cornua cervi,* 195
[12] *Dat spatiũ collo, summasque* [13] *cacuminat aures;*
Cum pedibusque manus, cum longis brachia mutat
Cruribus, & velat maculoso vellere corpus.
ddditus & [14] *pavor est. fugit* [15] *Autoneius heros,*

1 Cothur nos. Venus habitu venatricis assumpto. Æn. 1. Purpureoque alte suras vincire cothurno.
2 Himeni fl. filia. ex re adaptat nomina de Græco, κροκάλη calculus est litoralis, vel in imo fontis.
3 Quasi lotrix, à νίπτω.
4 Pellucida, ab ὕαλος vitrum.
5 Ῥαίνω, aspergo.
6 Ἀφιεῖς guttula roris.
7 Quæ quasi ἐ φιάλη aut capaci urna perfundat Dominam.
8 Diana, Titanis progenies, ut Sol Titan.
9 Pudicitiæ tenerum florem, & expressum; Verecundiæ tincturam, erubescentiam comparat Iridi rubori & Auroræ, quæ φόβος τις αἰδοῦς, πυθὴ μᾶλλον ἐοῦσα ἢ ἕξις, &c. Aristot. Ethic. 4. c. 9. Sus-

fus à corde per arterias spiritalis sanguis, ad phantasiam sublatus, inde cerebri gidita: repercussus deorsum fertur & per ora diffunditur. Vide Macrob. l. 7. c. 11. 10 Actæonis transmutati causa, inquit Diodorus l. 5. traditur à nullis, quod Dianæ concubitum, quum venaretur in montibus, adpetierit. Euripides, quod se illi Actæon prætulerit venandi arte. Juno apud Lucanum illi scoptice exprobrat deformitatem. visam sc. ab Actæone veritam, e adolescens ipsius turpitudinem, αἰσχος, evulgaret, immisisse illi canes. Dialogo nonis & Latonæ. 11 Τέτρανος ἐφύη. *Et quater egreditur cornicis secula cervus.* Auson. de ætat. 12 Producit, attollit in longum. 13 Acutas arrigit. 14 Cervo naturalis, ut cui cor magnum. Hinc nonnullis placet mythologia quam accepisse ferunt Anaximeni, Actæona ætate jam affecta timidiorem factum, pecudo omni in canibus alendis absumpto, extrema egestate pressum elanguisse. 15 Actæon, Autonoes filius.

Et

Et ſe tam celerem curſu miratur in ipſo.
Ut vero vultus, & cornua vidit in unda,
Me miſerum! dicturus erat: vox nulla ſecuta
Ingemuit; vox illa fuit; lacrymæque per ora
[1] Non ſua fluxerunt; mens tantum priſtina ma
Quid faciat? Repetatne domum, & regalia tecta
An lateat ſylvis? Timor hoc, pudor impedit illud.
Dum dubitat; videre canes, primuſque [2] Melam
Ichnobateſque ſagax latratu ſigna dedere;
[3] Gnoſius Ichnobates, Spartana gente Melampus,
Inde ruunt alii rapida velocius aura,
Pamphagus, & Dorceus, & Oribaſus, Arcades om
Nebrophonoſque valens, & trux cum Lælape Tho
Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
Hylæuſque ferox nuper percuſſus ab apro,
Deque lupo concepta Nape, pecudeſque ſecuta
Pœmenis, & natis comitata Harpya duobus,
Et ſubſtricta gerens Scylonius ilia Lagon,
Et Dromas, & Canache, Stricteq;, & Tigris, & A
Et niveis Leucon, & villis Asbulus atris,
Prævalidusque Lacon, & curſu fortis Aello,
Et Thous, & Cyprio velox cum fratre Lyeiſca,
Et nigrum medio frontem diſtinctus ab albo
Harpalos & Melaneus, hirſutaque corpore Lach
Et patre Dictæo ſed matre Laconide nati
Labros & Aglaodos, & acutæ vocis Hylactor,
Quoſq; referre mora eſt. Ea turba cupidine præd
Per rupes, ſcopuloſque, adituque carentia ſaxa,
Quaque eſt difficilis, quaque eſt via nulla, ſequun
Ille fugit, per quæ fuerat loca ſæpe ſecutus.
Heu! famulos fugit ille ſuos: clamare libebat,
Actæon ego ſum, dominum cognoſcite veſtrum:
Verba animo deſunt; reſonat latratibus æther.
Prima Melanchætos intergo vulnera fecit,
Proxima Theridamas, Oreſitrophus hæſit in armo.
Tardius exierant, ſed per compendia montis.
Præcipitata via eſt, dominum retinentibus illis
Cætera turba coit, confertque in corpore dentes.
Jam loca vulneribus deſunt. Gemit ille, ſonum
Et ſi non hominis, quem non tamen edere poſſit
Cervus, habet; mœſtiſque replet juga nota querel
Et genibus pronis ſupplex, ſimiliſque roganti
Circumferi tacitos, tanquam ſua brachia, vultus

1 Mutata, lacrymas tamen nonnulli cervis tribuunt.

2 Canum aliis nomina Græca indidit noſter, à forma, aliis à natura, aut colore; aliis à ſexu & genere; laudat etiam à patria, peccavit tamen aliquantulum contra præcepta Σπευτικά. Neque enim longis nominibus appellandi ſunt, inquit Columella 12. c. l. 8. de re ruſtica, quo celerius quiſque vocatus audiat. quod à Xenophonte habuit lib. de venatione. τὰ δ' ὀνόματ' ἀυτοῖς τοιάδε τινὰ βραχία, ἵνα ἐυανάκλητα ᾖ.

3 Cretenſi, ſed de laudatis generibus & patria canum videantur; κυνηγετικὰ & Σπευτικά.

comites rapidum solitis hortatibus agmen
ri instigant, oculisque Actæona quærunt,
velut absentem certatim Actæona clamant.
nomen caput ille refert: & abesse queruntur,
capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
et abesse quidem, sed adest; velletque videre,
etiam sentire, canum fera facta suorum.
Indique circumstant, mersisque in corpore rostris,
lacerant falsi dominum sub imagine cervi.
nisi finita per plurima vulnera vita,
Pharetratæ fertur satiata Dianæ. †

* Actæonem à veris canib. laceratum apud Corinthios, hujusq; fuisse facinoris authores Bacchides refert Max. Tyrius. * Stesichorus prodit, eum à Diana pelle cervina circumdatum incitatosq; ab ea in herilem

† canes, ne Actæon Semelen in uxorem duceret. Vide Pausan. in Bœot. Hierogl. 7. l. quod & suo tempore multis venatoribus Corsis accidisse, canibus suis furore quodam actis dilaniarentur, refert Jul. Scaliger, comment. in Aristotelem l. 1. de plantis rabie sc. in canibus grassante. Natal. Com. 7. l. 24. * Sunt qui Actæonem, neglecta rei domestic cura propter venationis studium, decoxisse tradunt, dum nimium canum & numerum aleret. * Alii ad prodigos referunt, qui promi magis quam di impuros parasitos, prædatorios ganeones & ellares amicos alunt; à quibus exhausti pereunt à re & spe bona. Barpt. Anulus, & Alcinus. * Alii aleatores perditos alluxum volunt, quibus Damnosi semper subsiluere Canes, ut sc. aleæ infausti damnosique. * Ad principes spectare epimythion vo- nonnulli, apud quos gratiosorum purpuratorum gratia valet ad odium ruinam principum. * Curiosos alienorum consiliorum rimatores significat hinc videtur Arnobius 3. l. Et spolietur Apollo germana, quam quondam in fontibus abluentem membrorum sordes corniger ille venator inspexit pœnam curiositatis invenit. Certe curiosus ille uxoris suæ, per amicum licitiæ explorator, in ficta Hispani Doxippotæ historia, meritas dedit veri onis pœnas. † Fabulam hanc denique ad secreta Principum accommodat Gl. Fr. Baconus c. 10. de Sapientia veterum. Qui, inquit, Principibus admissi, & præter eorum voluntatem secretorum conscii sunt, odium ffimum apud eos consequuntur. Itaque gnari se peti, & occasiones capi, vitam degunt cervorum more, timidam & suspicionibus plenam. Quin llud accidit, ut à servis & domesticis, in gratiam principum accusentur & rtantur, Ubi enim principis ostentio manifesta est, quot servi, tot fere proces esse solent. Infeliciter sane cessit poëtæ nostro, quod aliquid vidit, quod a lumina fecit, &c. Trist. 2. lib.

Bacchus femori Jovis insutus. FAB. 3.

Umor in ambiguo est: aliis violentior æquo
Visa dea est; alii laudant, dignamque severa
rginitate vocant: pars invenit utraque[1] causas,
a Jovis conjux non tam culpetne probetne
quitur, quam clade domus ab Agenore ducta
udet: & à[2] Tyria collectum pellice transfert
generis socios odium. Subit (ecce!) priori
usa recens: gravidamq; dolet de semine magni
e Jovis Semelen. tum linguam ad[4] jurgia solvit:

1 Rationes suæ causæ & argumenta.
2 Europa, Phœnissa.
3 Cognatos.
4 Minas, convitia, vel indignationes quibus secum stomachatur injurias.

Pro-

Profecti quid enim toties per jurgia? dixit:
Ipsa petenda mihi est; ipsam, [1] *si maxima Junx*
Rite vocor, perdam: si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet; si sum regina, Jovisque
Et soror, & conjux; [2] *certè soror. At puto furi*
Contenta, & thalami brevis est injuria nostri.
[3] *Concipit; id deerat: manifestaque crimina*
Fert utero: & mater, quod vix mihi contigit [4]
De Jove vult fieri. tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo: [5] *nec si Saturnia, si non*
Ab Jove mersa suo Stygias penetrabit ad undas
Surgit ab his solio, fulvaque recondita nube
Limen adit Semeles: nec nubes ante removit,
Quam simulavit anum, posuitque ad tempora canos
Sulcavitque cutem rugis, & curva trementi
Membra tulit gressu; vocem quoque fecit anilem.
Ipsaque erat Beroe Semeles [6] *Epidauria nutrix.*
Ergo ubi captato sermone, diuque loquendo
Ad nomen venere Jovis, suspirat; & opto
Jupiter ut sit, ait; metuo tamen omnia, multi
Nomine divorum thalamos iniere pudicos.
Nec tamen esse Jovem satis est: det pignus amoris:
[7] *Si modo verus is est; quamusque, & qualis ab ipsa*
Junone excipitur; tantus, talisque rogato
Det tibi complexus; suaque ante [8] *insignia sumat.*
Talibus ignaram Juno Cadmeida dictis
Formarat. Rogat illa Jovem sine nomine munus.
Cui Deus, Elige, ait, nullam patiere repulsam.
Quoque magis credas, [9] *Stygii quoque conscia sumus*
Numina torrentis. [10] *timor, & Deus ille Deorum est.*
Læta malo, nimiumque petens, perituraque amanti
Obsequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
Te solet amplecti, Veneris cum fœdus initis,
Da mihi te talem. Voluit Deus ora loquentis
Opprimere. exierat jam vox properata sub auras.
Ingemuit: neque enim non hæc optasse, neque illum
Non jurasse potest. Ergo mœstissimus altum
Æthera conscendit; vultumque sequentia trahunt
Nubila, quis nimbos, immistaque fulgura ventis
Addidit, & tonitrus; & inevitabile fulmen.

1 Adjurandi.

2 Soror Tonantis, hoc enim solum mihi nomen relictum est. Senec. Herc. fur. 1.

3 Eadem Juno 2. l. 472. v. Scilicet hoc etiam restabat, adultera, dixit, ut fœcunda fores, &c.

4 Quia tamen multis contigit, ut matres de Jove fierent, quibusdam videtur legendum *mas*, ut de Marte intelligatur, quem solum peperit Jovi. Addit tamen Hesiodus Vulcanum, Ilithyan, Hebem.

5 A patre degenerem fiem, nisi plumbeas iras geram. Vide quæ ad 12. l. Æn. sub fine, Et Germana Jovis, Saturniq; altera proles.

6 Ex Epidauro Peloponnesi urbe. Alteram cognominem habet Dalmatia.

7 Ἐι δὲ χ' ὡς ἐνίκεις; σὸν νύμφῳ & ὄζῳ Κρονίωνι, Ἥλιθίην εἰς σὸν λέκτρον σὺν ἰμερόεντι καρήνῳ, &c. Nonn. Dionys. 8.

8 Fulmen.

9 Vide quæ ad v. 46. l. 2.

10 Pejerantibus enim interdicuntur nectar & ambrosia per novennium, vel quia Jovi auxilium bello contra Titanas tulerunt filiæ illius, Vis, Robur, Victoria: vel quia Deorum conjurationem Jovi detexit.

tamen usque potest, vires sibi demere tentat.
quo centimanum dejecerat igne [1] Typhona,
armatur eo: nimium feritatis in illo est.
aliud levius fulmen; Cui dextra Cyclopum
itiæ flammæque minus, minus addidit iræ;
secunda vocant superi. caput illa, domumque
t Agenoream, corpus mortale tumultus
tulit æthereos, [3] donisque jugalibus arsit.
rfectus adhuc infans genitricis ab alvo
itur, [4] patrioque tener (si credere dignum est)
suitur femori, maternaque tempora complet.
rtim illum primis Ino matertera cunis
cat. inde datum Nymphæ [6] Nyseides antris
luere suis, lactisque alimenta dedere.

1 Vastæ magnitudinis Gigantem, belli quod Jovi Titanes intulerunt authorem. Vide l. 5. vers. 321. Adi Cl. Fr. Baconi Sapientiam veterum de Typhone seu rebelli.

2 De fulminum generibus v. Plin. 2. l. 51. c.

3 Sibi detis nomine à Jove, invita tamen, indultis.

4 Βριφὸς ἡμιτέλειον, & ἡλικόμητον ἀδμήτε τυτθὸν vocat Bacchum Nonn. l. 8. γο ὁ γαιηοχος ὡς ὄλος, ἡμῖν ἀνορορεῖ, ἠ ναυταχθὲς Ϝ σύμπαντα ? ait Neptunus apud Lucianum, sed quid sibi vult ὄθνειον; quia, ut vulgo exponunt, Semele est terra (namque eadem cum Maja, Bona Fauna, Ope est, Macrobio, Saturn. 1. l. c. 12.) Bacchus vitis, utrique à Jove æris moderato calore fœtus? An vero quod fructus terræ & vitis femoribus calcantium perficitur? An utique jocari licet, & (ridentem dicere vetat?) dicere; Bacchum, i. fœtum Semeles, i. Vitis per sex menses latere in utero matris, per tres alios menses eruditatem suam decoquere in horis conditum: expleto demique materno tempore h. e. novem mensibus, rite fieri potuique aptum? dispiciat lector. An forte laboramus in mera nugis, cui nec mica, nec gutta medullæ sanæ? quia Curtius l. 8. refert, Nysiam esse sub radicibus montis quem *Meron* incolæ appellant. Inde Græcos mentiendi traxisse licentiam, Jovis femine Liberum patrem esse celatum. μηρὸς n. sonat femur. 6 Infantem inquit Diodorus lib. 5. Jupiter Mercurio dedit ad antrum Nysæ, quod inter Phœniciam Nilumque est, deferendum: à nymphisque omni studio curaque educandum. Unde ab Jove Nysæque Dionysium dicerunt. quod Homerus in hymnis testatur. innuit fabula, quod Plato monet, infantem & temulentum Deum sobriis nymphis restinguendum esse. i. e. mero temperandum, & aqua diluendum. quod eleganti carmine expressit Meleager, Anthologiæ l. 1. c. 19. Αἱ νύμφαι Ϝ βάκχον ὅτ' ὀπὶ πυρὸς, &c.

Tiresias in augurem. F A B. 4.

Umque ea per terras fatali lege geruntur,
Tutaque [7] bis genitis sunt incunabula Bacchi:
Forte Jovem memorant diffusum nectare curas
posuisse graves, [8] vacuumque agitasse remissos
m Junone jocos; & Major vestra profecto est, 320
am quæ contingit maribus, dixisse, voluptas.
a negat. Placuit, quæ sit sententia [9] docti

7 Ex utero matris aborsæ, deinde ex Jovis femore. unde Διμήτωρ, & Διθύραμβος dictus modo ad v. 311.

8 Ab ira, rixa, zelotypia; jamone

osa utpote Jovi conciliata.

9 Quem Ἀιδυμάονα γυναικῶν τ' ἐπίδοτον vocat Lycophron.

Qua-

Quærere [1] *Tiresiæ. Venus huic erat utraque mo*
Nam duo magnarum viridi coeuntia sylva
Corpora serpentum baculi violaverat ictu;
Deque viro factus (mirabile) fœmina, septe
Egerat autumnos: octavo rursus eosdem
Vidit, &, est vestræ si tanta potentia plagæ,
Dixit, ut autoris sortem in contraria mutet,
Nunc quoque vos feriam. Percussis anguibus ill
Forma prior rediit, [2] *genitivaque venit imago.*
Arbiter hic igitur sumptus de lite jocosa,
Dicta Jovis [3] *firmat. Gravius Saturnia justa*
Nec pro materia fertur doluisse: suique
Judicis æterna damnavit lumina nocte.
At pater omnipotens (neque enim licet irrita cu
Facta dei fecisse deo) pro lumine adempto
[5] *Scire futura dedit, pœnamque levavit honor*

[1] Tiresiam mythologi annum interpretantur, propter alternas anni vices, modo marem, modo fœminam, vere, quo generantur omnia, marem; æstate, qua pariunt, fœminam. Redire autem ad generationem autumno. Lucianus in Astrologia ait, Græcos fabulatos Tiresiam ancipitis fuisse sexus, ὅτι ἦν πλανώμενον ἀστέρων ἑνὸς μὲν διλεῖς, εἷς δὲ ἐρῶντας δὶ ἔχοντα. 2 Nativa, quam natus sortitus est. i. masculæ. nunciavit, sc. tres fuisse amoris uncias in viro, novem in fœmina, diutur sc. voluptatem in fœmina quia frigidiore; ardentiorem in viro, quia cal Cœl. Rhodig. 14. l. 14. c. Apollodorus autem l. 3. pronunciasse eum ait, vem ac decem voluptatis partibus, mares novem, mulieres sentire decem & aliam refert ejusdem sententiam. 4 Sic Hesiodus, Tzetzes, Liberal tum poëtæ, tum interpretes. Callimachus vero in lavacro Palladis, & N Dionys. 5. Tiresiam oculis privatum fuisse eadem de causa; qua Actæon dum: à Pallade sc. quam nudam viderat, visus incussoditi pœnam dedi Propert. l. 4. 9. Magnam Tiresias aspexit Pallada vates, Fortia dum, Gorgone, membra lavat. 5 Vaticinii munere donavit & longævitate.

Echo in vocem, & Narcissus in florem. FAB. 5. & 6.

ILle per Aonias fama celeberrimus urbes
Irreprehensa dabat populo responsa petenti.
[6] *Prima fide vocisque ratæ tentamina sumpsit*
Cærula [7] *Liriope: quam quondam flumine curv*
Implicuit clausæque suis [8] *Cephisus in undis*
Vim tulit. Enixa est utero pulcherrima pleno
Infantem Nymphe, jam tunc qui posset amari,
[9] *Narcissumque vocat, de quo consultus, an esse*
Tempora maturæ visurus longa senectæ,

[6] Ex fide Mss. meorum, quorum uterque habet *Prima fide, vocisque*; alter subscriptum præfert. l. *fidei*. Nec minus ex authoritate Crofani quam Levini Torrentii, ad 7. oden. 3. l. Horatii, *Constantis juvenem fidei*, qui ibidem citat ex 6. Metamor. Utque fide pignus dextra 7. l. 733. v. *Tentamenta fidei*, inclino potius in hanc lectionem quam vulg. Vide A. Gell. 9. l. 10. c. 7 Congruum sane Narcissi matri ἀπὸ τῆ λειρίῳ, [8] lilio. 8 Fl. Bœotiæ, unde & Narcissus dictus Cephi 9 Ἀπὸ τῆ νάρκης, quod marcescat cito, si florem respicias; si puerum, suo desiderio marcidus torpuerit.

dicus vates, Si se non noverit, inquit.
a diu visa est vox augoris: exitus illam,
que probat, letbiqi genus, novitasque furoris. 350
am quater ad quinos unum Cephisius annos
liderat, poteratque puer, juvenisque videri:
ti illum juvenes, multæ [2] petiere puellæ:
fuit in tenera tam dura superbia forma;
i illum juvenes, nullæ tetigere puellæ. 355
icit hunc trepidos agitantem in retia cervos
ocalis Nymphe, quæ nec retinere loquenti,
prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo,
us adhuc Echo, non vox erat; & tamen usum
ula non alium, quam nunc habet, oris habebat,
dere de multis ut [4] verba novissima posset. 361
erat hoc Juno, quia, cum deprendere posset
Jove sæpe suo Nymphas in monte jacentes;
deam longo [5] prudens sermone tenebat,
n fugerent Nymphæ. Postquã hæc Saturnia sensit,
us, ait, linguæ quæ sum delusa, potestas 366
vi tibi dabitur, vocisque brevissimus usus:
que minas firmat. Tamen hæc [6] in fine loquendi
emuit voces, auditaque verba reportat.
rgo ubi Narcissum per [7] devia rura vagantem
it, & incaluit; sequitur vestigia furtim. 371
oque magis sequitur, flamma propiore calescit;
n aliter, quàm cùm summa circumlita tedis
otas rapiunt vivacia sulphura flammas.
uoties voluit blandis accedere dictis,
molles adhibere preces! natura repugnat, 375
sinit incipiat: sed, quid sinit, illa parata est
pectare sonos, ad quos sua verba remittat.

1 Herc. Ciofanus è codd. Urfini Vatican. vetuftioris fui, Aldini, & uno Cæleftino, legendum contendit, Namqi ter ad quinos, quam lect. confirmare videntur v. 454. Quid me puer unice fallis? & v. 470. primoque extinguor in ævo, cum prima pars ævi ad ætatis annum 14. plus minus extendatur, nihil muto.

2 Præfert idem Cioſ. *capere puella*, tum libb. autoritate tum exemplo Catulli, quem magiſtrum cum multis in locis agnoſcit noſter, tum hic plane. Catullus in carmine nuptiali 63. Multi illum pueri, multæ optavere puellæ. Idem cum tenui captus deſloruit ungui, Nulli illum pueri, nullæ optavere puellæ.

3 Ἀδυέσμενος vocatur Sophocli in Philoctete loquax garrula.

4 Ἀφὶ φωνῆς τ' ηχήσασ λειγύσασ repercuſſæ vocis aut ſonæ repræſentatio, Euodus 4. l. Anthologia. Ἠχὼ μιμολόγοις, φωνῆς πρυμνήσιον ὕμνων. 5 Dedita opera, ut Deam moraretur adeoque falleret.

6 Modo ad v. 361. quibus adde Epigr. 11. Auſonii. Aëris & linguæ ſum, &c. Extremos pereunte modos à fine reducens, Ludificata ſequor verba mea. 7 Qui ſe effuſe amant, atque immodicam de ſe conceperunt opinem, non multum in publico aut in rebus civilibus verſantur: hic enim negus multi & vilipendia occurrent, quæ ſe ſibi oſtendant animos ipſorum dejera: Itaque vitam plerumque degunt ſolitariam, privatam & umbratilem vi- n hominum comitatu cincti, qui illos colere atque admirari ſibi in animum ucant, ac velut Echo in omnibus dictis factiſque aſſententur, iis & verborum ſient obſequia. Cl. Baconus, in Narciſſo ſuo.

Forte

Forte puer [1] *comitum seductus ab agmine fidi*
Dixerat, Hic quis adest? Et, [2] *Adest, respondet*
Hic stupet, utque aciem partes dimisit in om
Voce, [2] *Veni, magna clamat: Vocat illa voce*
Respicit, & rursus nullo veniente, Quid, in
Me fugis? Et totidem, quot dixit verba, recip
Perstat, & alternæ deceptus imagine vocis,
Huc coeamus, ait; Nullique libentius unquam
Responsura sono, [2] *Coeamus, rettulit Echo:*
Et verbis favet ipsa suis, egressaque silva
Ibat ut injiceret sperato brachia collo.
Ille fugit, fugiensque manus complexibus aufe
Ante, ait, emoriar, quam sit tibi copia nostri:
Rettulit illa nihil, nisi, [2] *Sit tibi copia nost*
Spreta latet sylvis, pudibundaque frondibus o
Protegit, & solis ex illo vivit in [3] *antris:*
Sed tamen hæret amor, crescitque dolore repul
Et tenuant vigiles [4] *corpus miserabile curæ,*
Abducitque cutem macies, & in aera succus
Corporis omnis abit; vox tantum, atq; ossa supe
Vox manet: ossa ferunt lapidis traxisse figura.
Inde latet sylvis, nulloque in monte videtur;
Omnibus auditur: [5] *sonus est, qui vivit in illi*
Sic hanc, sic alias [6] *undis aut montibus orta*
Luserat hic Nymphas; sic cœtus ante virilet.
Inde manus aliquis de spectu ad æthera tollen
Si c amet ipse licet, sic non potiatur amato.
Dixerat: Assensit precibus [7] *Rhamnusia just*
Fons erat illimis nitidis [8] *argenteus undis,*
Quem neque pastores, neque pastæ monte cape
Contigerant, aliudve pecus; quem nulla volu
Nec fera turbarat, nec lapsum ab arbore ramus
Gramen erat circa, quod proximus humor alebat
Sylvaque, sole locum passura tepescere nullo.

1 Eleganter Poëta prius amovet à juvene fidorum comitum agmen, quam admittat resonas Echus voces, & falsas assentatorum acclamationes. Qui & ipsi quo tutius fallant perdantque, abducunt juvenes à parentibus, ab amicis, à monitorum ministerio, à consiliis sanis & virtutibus ipsis.

2 Mirum poëtæ artificium ut ipsæ voces fabulæ quasi aliud narrantis repetant ollarium amicorum & parasitorum verba; Adest, Veni, Coëamus, Sit tibi copia nostri.

3 Ad speluncas enim, saxa, rupes solidas & concavas, voces per aëris partes clarius repercussæ resiliunt.

4 Vocis Metamorphosin fecerat Junonis ira; corporis, Narcissi repulsa.

5 Qui Græcis φωνή.

6 Najadas & Orcadas.

7 Nemesis Dea, quæ rerum cum prosperarum nimis, aut adversarum vices rependit, scelestorum superbiam & insolentiam ulciscitur, innocentium deploratorum asserit. cujus effigiem Rhamnunte Atticæ pago cultam descripsit Pausanias in Atticis. Marcellinus sub exitu 14. lib. Strabo 9. lib. alii. Erat ornata & alata; dextra gestabat hastam fraxineam, sinistra phialam in qua erant Æthiopes, cervo insidebat. epimythium dabunt Am. Marcell. dicto 14. Petr. Crinitus 19. lib. de honest. disciplina. 6. cap. Erasmus in adagio, Rhamnusia Nemesis. Post omnes egregie Cl. Baconus, in Nemesi seu vicibus rerum.

8 Qua mollis unda argenteo errabat pede. Druræus in Alureda.

[1] puer & ſtudio venandi laſſus, & æſtu,
ubuit, [2] faciemque loci, fontemque ſecutus:
aque ſitim ſedare cupit, ſitis altera crevit.
aque bibit, viſæ correptus imagine formæ,
pem ſine corpore amat: corpus putat eſſe quod
umbra eſt,
ſtupet ipſe ſibi, vultuque immotus eodem
ret, ut è Pario formatum marmore ſignum.
ſtat humi poſitus [4] geminum ceu lumina ſidus,
t dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
ubeſque genas, & eburnea colla, decuſque
, & in niveo miſtum candore ruborem:
ſtaque miratur, quibus eſt mirabilis ipſe.
ſupit imprudens; & [3] qui probat, ipſe probatur:
nque petit, petitur; pariterque accendit, & ardet.
a fallaci quoties dedit oſcula fonti!
ediit quoties viſum captantia collum
bia merſit aquis, nec ſe deprendit in illis!
d videat neſcit; ſed, quod videt, uritur illo:
ue oculos idem, qui decipit, incitat error.
udele, quid fruſtra ſimulacra fugacia captas?
d petis, eſt nuſquā. quod amas, [7] avertere, perdes.
[8] repercuſſæ, quam cernis, imaginis umbra eſt,
habet iſta ſui, tecum venitque, manetque,
um diſcedet, ſi tu diſcedere poſſis.
illum Cereris, non illum cura quietis
ſtrahere inde poteſt: ſed opaca fuſus in herba
ſtat inexpleto mendacem lumine formam,
que [9] oculos perit ipſe ſuos paulumque levatus,
circumſtantes tendens ſua brachia ſylvas,
quis, lô ſylvæ, crudelius, inquit, amavit?
Scitis enim, & multis latebra opportuna fuiſtis)
uem, cum [11] veſtra tot agantur ſecula vitæ,
ſic tabuerit, longo meminiſtis in ævo? 445
placet, & video; ſed, quod videoque, placetque,
tamen invenio; tantus tenet error amantem.
que magis doleam, non nos mare ſeparat ingens,

1 Vide Narciſſi icona apud Philoſtratum l. 1. Iconem & ſtatuam Narciſſ. in Calliſtrati ſtatuis.
2 Amœnitatem & umbram quo capiebatur æſtuans: fontem, quem adpetebat ſitiens.
3 Speciem & imaginem corporis, cujus potiundæ ſpe lactabatur.
4 Oculos ſuos inſtar gemini ſideris lucentes.
5 Hercul. Ciofanus ex codd. Mſſ. contendit legendum; Et dignos Baccho, dignos & Apolline crines. cujus lectionis veſtigia præter citatos ab illo, & mei Mſs. habent. Et digitos Baccho dignos & Apolline crines, quam lect. ex ipſo Ovidio videtur non levi tibicine ſtatuminare.
6 Apoſtrophe pathetica ad Narciſſum.
7 Tu modo te averte, nulla erit umbra, nihil quod ames.
8 Ab aqua, tanquam à ſpeculo.
9 Per quos, veluti per feneſtras admittuntur ſpecies & imagines lethales. Vide v. 373. l. 14.

ic Homerus Iliad. β. (Ἴτμεν ἔπ' Ὄτρηρε, &c.) 11 Corvum multiplicat novies Phœnix reparabilis ales. Quem perpetuo decies prævertitis ævo Nymphæ Hamadryades, quarum longa vita eſt.

Nec via, nec montes, nec clausis mœnia portis:
Exigua prohibemur aqua. Cupit ipse teneri:
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis,
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi, minimùm est, quod amantibus obstat.
Quisquis es, huc exi: quid me puer unice fallis?
Quove petitus abis? [1] Certe nec forma, nec ætas
Est mea, quâ fugias: & amarunt me quoque; [2] Nymphæ
[3] Spem mihi nescio quam vultu promittis amico;
Cumque ego porrexi tibi brachia, porrigis ultrò;
Cum risi, arrides: lacrymas quoque sæpe notavi
Me lacrymante tuas, nutu quoque signa remittis;
Et quantum motu formosi suspicor oris,
Verba refers aures non pervenientia nostras.
[4] Ille ego sum: sensi; nec me mea fallit imago.
Uror amore mei: flammas moveoque, feroque.
Quid faciam? Roger, anne rogem? quid deinde rogem?
Quod cupio, meum est: [5] Inopem me copia fecit.
O utinam à nostro secedere corpore possem!
Votum in amante novum est: vellem quod amo non
abesset.
Jamque dolor vires adimit; nec tempora vitæ
Longa meæ superant, primoque extinguor in ævo.
Nec mihi mors gravis est posituro morte dolores:
Hic, qui diligitur, vellem diuturnior esset: (fas)
Nunc duo concordes animâ moriemur in unâ.
Dixit, & ad faciem rediit male sanus eandem,
Et lacrymis turbavit aquas, obscuraque [6] motu
Reddita forma lacu est: quam cum vidisset abire
Quo refugis? Remane; nec me, crudelis, amantem
Desere clamavit; [7] liceat quod tangere non est,
Aspicere, & misero præbere alimenta furori:
Dumque dolet, [8] summo vestem diduxit ab ore,

1 Scripsit Euanthes in fabulosis, sororem Narcisso gemellam fuisse cum oris formâ, tum comâ & omni corporis parte similem, quam unicè amavit. Hac mortuâ ille desiderii impatiens dicitur ad fontem venire solitus, ut ejus imaginem ibi intueretur. Verum ubi id solatium leve videretur, dolore denique periit, vel, ut aliis placet, se in fontem dejecit. Sed hæc ad Narcissi gratiam ficta esse ait Pausanias in Bœot.
a Echo, Najades, Oreades. supra v. 402.
3 Quas sibi delicias faciunt blandiciasque malesani φιλαύτους, undecunque sibi spem & gratiam captantes, undique placentiam?
4 Agnoscit tandem errorem suum ac vanitatem; nec tamen animum mutat. Sic amator ille apud comicum; Et illam sceleſtam me miserum esse sentio; Et tædet, & amore ardeo; & prudens, sciens, videnſque pereo; nec quid agam scio. Ter. Eunuch. 1. sc. 1. act. 5 Non de Narcissi solis pronunciatum puta, quadrabit idem in Eucliones, Gryphos, Verres, alios, quos pecuniæ, vini, libidinis copia fecit inopes. Ausonius de Narcisso: Si cuperes alium, postes. Narcisse potiri: Nunc tibi amoris adest copia, fructus abest, epigram. 95. Itidem 69. 6 Lacrymis planum fontis faciem spantibus obliterari. 7 Quod tangere non licet, aspicere liceat. 8 A summo pectore, vel collo, unde vestis incipit, vult Ciofanus. Aliis placet, summa vestem diduxit ab ora, vide l. 5. v. 398.

Nudaque marmoreis percussit pectora palmis.
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem,
Non aliter, quam poma solent, quæ candida parte,
Parte rubent; aut ut variis solet uva racemis
Ducere purpureum nondum matura colorem.
Quæ simul aspexit [1] *liquefacta rursus in unda:*
Non tulit ulterius: Sed, ut intabescere flavæ
Igne levi ceræ, matutinæque pruinæ
Sole tepente solent; sic attenuatus amore
Liquitur, & tecto paulatim carpitur igni.
[2] *Et neque jam color est misto candore rubori,*
Nec vigor, & vires, & quæ modo visa placebant,
Nec corpus remanet, quondam quod amaverat Echo.
[3] *Quæ tamen ut vidit, quamvis irata, memorque,*
Indoluit; quotiesque puer miserabilis Eheu!
Dixerat; hæc resonis iterabat vocibus, Eheu!
Cumque suos manibus percusserat ille lacertos,
Hæc quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
Ultima vox solidam fuit hæc spectantis in undam,
Heu [4] *frustra dilecte puer! Totidemque remisit*
Verba locus; dictoque vale, vale inquit & Echo.
Ille caput viridi fessum submisit in herba:
Lumina mors clausit domini mirantia formam.
[5] *Tum quoque se postquam est inferna sede receptus,*
In Stygia spectabat aqua. planxere sorores.
Naiades, & sectos fratri imposuere capillos.
Planxerunt Dryades: plangentibus assonat Echo.
Famque rogum, quassasque faces, feretrumque parabant:
Nusquam corpus erat. Croceum pro corpore [6] *florem*
Inveniunt, foliis medium cingentibus albis

1 Liquida rursus facto & limpida.
2 Ad φιλαυτίαν, ἀσωτίαν & φιλοκαλίαν ingenia exprimenda eleganter sumitur flos vernus, idemque φιλομαζίαν & pluviæ fititor cum ejusmodi ingenia spem sui sub initia prodigam præbeant, quam tamen mox fallunt & frugis bonæ expectationem destituunt.
3 Commoritur, Narcisse, tibi resonabilis Echo, Vocis ad extremos exanimata modos. Et pereuntis adhuc gemitum resecuta querelis. Ultima nunc etiam verba loquentis amat. Ausonius 97. Epigr.
4 Vano certè amore dilecte & perverso. siquidem stulta res est & iniqua, adolescentem in terreni corporis luxu umbram usque inspectare propriam, i. e. corpoream vitam, quæ animæ veræ dolum est postremum. quam cum arctius quam par est, amplexatur, vitam veram, i. e. animalem, per inscitiam amittit.
5 Quæscunque curas aut studia quis in animam contraxerit in hac vita, vel à natura, vel affectibus, aut vitæ ratione, ea manent etiam cum corpus exuerit. Plato in Gorgia. Curæ non ipsa in morte relinquunt. Virgil. 6. Æneid. quæ gratia currûm Armorumque fuit vivis; quæ cura nitentes Pascere equos; eadem sequitur tellure repostos.
6 Flos hic diis inferis sacer singitur, ut qui floreat tantum & transeat, neque ullum ex se fructum edat. ita & ingenia præcocia haud facile perveniunt ad frugem.

Pentheus. FAB. 7.

Cognita res vati meritam per Achaïdas urbes
Contulerat famam: nomenq; erat auguris inpe
Spernit [1] *Echionides tamen hunc ex omnibus unu*
Contemptor superum [1] *Penthem, præsagaque vide*
Verba senis; [2] *tenebras,* [2] *& cladem lucis adem*
Objicit: ille movens albentia tempora canis.
Quam felix esses, si tu quoque luminis hujus
Orbus, ait, fieres, nec [3] *Bacchica sacra videres!*
Namq; dies aderit, (quam non procul augurer esse
Qua novus huc veniet proles [4] *Semeleïa Liber.*
Quem nisi templorum fueris dignatus honore,
Mille lacer spargere locis, & sanguine sylvas
Fœdabis, [5] *matremque tuam, matrisque sorores.*
Et veniet: neque enim dignabere numen honore:
Meq; sub [6] *his tenebris nimium vidisse quereris.*
Talia dicentem [7] *perturbat Echione natum.*
Dicta fides sequitur: responsaque vatis [8] *agnitu*
[9] *Liber adest, festisque fremunt ululatibus agri:*
Turba ruit, mistæque viris matresque, nurusque,
Et vulgus, procereſque ignota ad sacra feruntur.
Quis furor [10] *Anguigenæ proles* [11] *Mavortia vel*
[12] *Attollit mentes? Penthem ait:* [13] *Ærane tanta*
Æra repulsa valent, & adunco tibia cornu?
Et magicæ fraudes? ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non strictis agmina telis,
Fœmineæ voces, & mota insania vino,

1 Echionis & Agaves filius. ipse resp. Baccho apud Euripidem in Bacchis, Πενθεὺς Ἀγαυῆς παῖς, πατρὸς δ' Ἐχίονος. cui Bacchus: Εἰ δυσχεραίνεις πυθόμενος ἀπόρρητα σὰ τὰ σὰ δράσεις. Necnon Luciano in concilio Deorum πανοῦ αἰμυίσσεσθον. nempe ὑπὸ τῶ μάντεως.

2 Cæcitatem.

3 De his infra ad v. 528.

4 Diodorus lib. 4. tres numerat Bacchos. 1. Indum, Inventorem vitis serendæ. 2. Jovis & Proserpinæ filium, agriculturæ inventorem. 4. Jovis ex Semele filium, cui inventa & victorias priorum tribuunt Græci. Jul. Firmicus de errore profanæ relig. Duos fuisse Bacchos tradit, Cretensem, & Thebanum, apud quem plura legere est de utroque non vulgo nota. Cicero 3. lib. de Nat. Deor. enumerat quinque. De nullo vero horum mentio à poëtis fit, nisi de Jovis hoc Semeles filio.

5 Agaven matrem, materteras Ino & Autonoën.

6 Vel sic, cæcus.

7 Interpellat, impedit ne plura loquatur. Alii leg. *protrahit*. i. e. impulsu & impetu à se amovet.

8 Exitum perinde sortiuntur.

9 De Bacchanalibus, sive Græco, seclerum omnium seminario, videatur Liv. 94. l. ubi in concione Post. Cato Consul inter cætera. Primum, inquit, mulierum magna pars est. deinde millimi feminis mares stuprati. & constupratores fanatici, vigiles, vino, stre- bus, clamoribusque nocturnis attoniti, &c. In his sacris Bacchantes thyrsos rentes pampinis hederasque coronati gestabant vites, hircos, cophinos, phal- per sylvas, montes, nemora furibundæ saltabant; dissono clamore, ululatu, ti- rum cantu & cymbalorum tinnitu omnia replebant. hic stupra promiscua, cæ- infandæ. Sed plura lege apud Patres 55. Arnob. 5. l. Aug. de Civ. Dei 6. l. c. & 18. l. c. 13. Clem. Alexand. in Protrep. Euseb. 2. l. præpar. Evang. c. 5. Ter- de spectaculis. Firmicum de err. prof. relig. 10 Thebani, progenies eorum ex dentibus Anguis orti sunt. supra, v. 105. 11 Anguis autem illi Marti sacer fios erat fontis Martii, ad v. 32. 12 Alii, *Attonuit*. 13 Cymbala.

Obs

bſcœnique greges, & inania tympana vincam?
oſne senes mirer? qui longa per æquora vecti
A Tyro, hac profugos posuistis sede penates,
unc sinitis sine Marte capi? Voſne, acrior ætas 540
juvenes, propiorque meæ? quos arma tenere
on thyrſos, galeaque tegi, non fronde decebat.
ſte, precor, memores, qua ſitis ſtirpe creati,
liuſque animos, qui multos perdidit unus,
unite ſerpentis: Pro fontibus ille, lacuque 545
teriit: At vos pro fama vincite veſtra.
la dedit letho fortes: Vos vincite molles.
t patrium retinete decus. Si fata vetabunt
tare diu Thebas; utinam tormenta, virique.
Mœnia diruerent, ferrumque, igniſque ſonaret. 550
ſſemus miſeri ſine crimine, ſorſque querenda,
on celanda foret, lacrymæque pudore carerent.
t nunc à puero Thebæ capientur inermi;
uem neq; bella juvant, nec tela, nec uſus equorum;
d madidi myrrha crines, molleſque coronæ, 555
urpuraque, & pictis intextum veſtibus aurum.
uem quidem ego actutum (modo vos abſiſtite) cogã
ſſionumque patrem, commentaque ſacra fateri.
An ſatis Acriſio eſt animi contemnere vanum
umen, & Argolicos venienti claudere portas? 560
enthea terrebit cum totis advena Thebis?
e citi, (famulis hoc imperat) ite, ducemque
trahite huc vinctum: juſſis mora ſegnis abeſto.
Hunc avus, hunc Athamas, hunc cætera turba ſuorũ
orripiunt dictis fruſtraque inhibere laborant. 565
lcrior admonitu eſt; irritaturque retenta
t creſcit rabies, moderaminaq; ipſa nocebant
c ego torrentem, qua nil obſtabat eunti,
enius, & nodico ſtrepitu decurrere vidi:
i, quacumq; trabes, obſtructi aq; ſana jacebant, 570
umens, & fervens, & ab obice ſævior ibat.
cce cruentati redeunt; & Bacchus ubi eſſet,
uærenti domino, Bacchum vidiſſe negarunt.
unc, dixêre, tamen comitem, famulumque ſacrorum,

1 Ne fraus fiat Pediæ legi, Græcorum more conſtet ſibi ultima ſyllaba in Tyro, cujus prior brevis eſt. Et tamen alter è Mſs. noſtris habet: Hac Tyron, hac profugos poſ. ſede penates. ut Virgil. 1. Æneidos. Ilium in Italiam portans, victoſque penates.

2 Jovem, quem ementitus eſt patrem. Οὐ δή-χομαι βροτὸν ἄνδρα γόνον θεόν. Bacchus apud Nonn. 44. l. Dionyſ. ἀλλ' ὁ τάλας ἴχνεϊ χαλκείῳ τιτραμένος, εἰς πῦρ μητρῷον ἐλεύσεται. Ὅτις ὄνος μαχλοῦ ζεύγλαν ὑφαίνεται μαστῷ.

3 Acriſius Argivorum rex, occluſis portis, neque Deum hunc neque ſacra ipſius admiſit.

4 Bacchus quem non civem agnoſcit Pentheus; nedum Deum.

5 Apud Euripidem in Bacchis, non audit Cadmum, non Tireſiam.

6 Vulnerati à comitibus Bacchi, dum Bacchum Bacchas prehendere tentarent. 7 Famulos tamen in Bacchis Euripid. Ἀλλ' ἀνάγετε, πῶλον ἐξ ἅρματος ἄγων ὑχθεὶς ἐφ' ἅρμασι, &c. ſum adducentes Bacchum, quem noſter Acœtæ ſub imagine inducit latentem.

1 Penthei fab. alii referunt ad ultionem divinam pœnas abAtheis & Divinorum contemptoribus exigentem. Alii ad ignarum Politiæ principem, cui intutum est conari uno ictu frangere populi concitati impetus, quos mora melius befacit, quam vis repente tollit. Clarisl. Baconus ad curiositatem detorquet, adi. 2 Qui hic est Tyrrhena de gente, quomodo versu 583. illi patria Mœ est? Tyrrheni, iidem Thusci & Hetrusci, a Lydis & Mœoniis oriundi, qui Tyrrheno Lydi fratre duce eam Italiæ partem appulsi occuparunt quæ Hetria appellatur ad mare Tyrrhenum, Thuscum, seu inferum. Ubi Lydia quadam Gens bello præclara jugis insedit Hetruscis. Virg. 8. Æn. Adi Dionys. licarnass. 4. l.

Cepimus: & tradunt manibus post terga 1 ligatis
Sacra dei quondam 2 Tyrrhena gente secutum.

Nautæ in Delphinos conversi, & Pentheus à Bachis discerptus. FAB. 8, 9.

Aspicit hunc Penthea oculis, quos ira tremendos
Fecerat, & quanquam pœna vix tempora tanto
O periture, tuaque aliis documenta daturo (inquit)
Morte, ait, ede tuum nomen, nomenque parentum,
Et patriam, morisque novi cur sacra frequentes.
Ille metu vacuus, Nomen mihi, dixit, Acœtes:
2 *Patria Mœonia est, humili de plebe parentes.*
Non mihi, quæ duri colerent pater arva juvenci,
Lanigerosque greges, non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipse fuit: 3 linoque solebat & hamis
Decipere, & calamo salientes ducere pisces.
Ars illi sua census erat: cum traderet artem,
Accipe quas habeo, studii successor & hæres,
Dixit, opes: moriensque mihi nihil ille reliquit
Præter 4 aquas, unum hoc possim appellare paternum.
Mox ego, ne scopulis hærerem semper in iisdem,
Addidici 5 regimen dextra moderante carinæ
Flectere, & 6 Oleniæ sidus pluviale capellæ,
7 Taygetemque, 8 Hyadesque, oculis, 9 Arctonque notatas
Ventorumque domos, & portus puppibus aptos.
Forte petens 10 Delon, 11 Chiæ telluris ad oras
Applicor, & dextris adducor littora remis:
Doque leves 12 saltu, udaque immittor arenæ.
Nox ubi consumpta est, aurora rubescere primo
Cœperat: exurgo 13 laticesque inferre recentes
Admoneo, monstroque viam quæ ducit ad undas.

3 Reti, inquiunt, ex lino. Quid si ipsam fignet lineam vel setam? Namqi Glaucus de se l. 13. v. 923. Nam modo ducebam ducentia retia pisces: Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
4 In quibus exercerem artem piscatoriam.
5 Artem nautieam. navis autem gubernatori necessaria est cognitio siderum & portuum.
6 Amalthez, inter sidera relatæ, quod Jovi infanti lac præbuisset prope Olenum opp. Achaiæ. quæ ortu & occasu suo pluvias inducit.
7 Pleiadas, quarum una est Taygete.
8 Stellas 5, in capite Tauri. ἀπὸ τοῦ ὕειν. quia etiam pluviæ, uti Vergilius.
9 Versam Boream, Cynosuram, vel Helicen. 10 Insulæ maris Ægei. 11 Chios insula est maris Icarii, Scio. 12 navi in litus. 13 Aquam.

Ipse, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
Prospicio: comitesque voco, repetoque carinam.
Adsumus en, inquit, [1] sociorum primus Opheltes:
Utque putat, prædam deserto nactus in agro 606
Virgines puerum ducit per littora forma.
Ille mero, somnoque gravis titubare videtur,
Sinuque sequi; specto cultum, faciemque gradumque:
Nil ibi quod credi posset mortale videbam. 610
Sit sensi, & dixi sociis: [2] quod numen in isto
Corpore sit dubito; sed corpore numen in isto est.
Quisquis es, O faveas, nostrisque laboribus adsis:
Sis quoque des veniam. Pro nobis mitte precari,
Dictys ait, quo non alius conscendere summas 615
Ocyor antennas, prensoque rudente relabi.
Hoc Libys, hoc flavus [3] proræ tutela Melanthus,
Hoc probat Alcimedon, & [4] qui requiemque modumque
Voce dabat remis, animorum hortator Epopeus;
Hoc omnes alii: prædæ tam cæca cupido est. 621
Non tamen hanc sacro violari pondere pinum
Perpetiar, dixi: [6] pars hic mihi maxima juris;
Inque aditu obsisto. Furit audacissimus omni
De numero Lycabas; qui Thusca pulsus ab urbe.
Exilium, dira pœnam pro cæde luebat. 625
Is mihi, [7] dum resto, juvenili guttura pugno
Rupit: & excussum misisset in æquora, si non
Hæsissem, quamvis amens in fune retentus.
Impia turba probat factum, tum denique Bacchum
(Bacchum enim fuerat) veluti clamore solutum 630
Sit sopor, [8] aque mero redeant in pectora sensus;
Quid facitis? quis clamor? ait: qua dicite nautæ,
Huc ope perveni? quo me deferre paratis?
Pone meum, [10] Prorea, & quos contingere portus,
Ede, velis, dixit: terrâ sistère petita. 635
Naxon, ait [11] Liber, cursus advertite vestros:
Illa mihi domus est, vobis erit hospita tellus.
Per mare fallaces, perque omnia numina jurant,
Sic fore, meque jubent pictæ dare vela carinæ.

1 Duodecim quos nominat Hyginus, fab. 134. noster infra 20.

*Ἰμεροέις ἄρα κοῦρος ἐπήλυθε νηὶ μελαίνῃ
Ἄγνον ἔχων ἐπὶ νῶτον ὑπὸ πλοκάμοισι κεκρυφθείς.

Nonn. lib. 45. ubi tota hæc fabula.

2 Ἦ γάρ Ζηνός ὅδε γ' ἱερὸς, ἢ ἀπερρὸς Ἀπόλλων, Ἢ Ποσειδάων, &c. gubernator ad socios in Homeri hymno Διόνυσον ἢ λῃστάς.

3 Qui proræ assiduus custos navi prospicit. Proreta πρωρεύς.

4 Portisculus κελευστὴς. hortator moderator remigum.

5 Non finam hanc navem violari prædatura tam sacri ponderis. i. numinis, vel per Hypallagen. Non patiar numen violari hic navi.

6 Gubernator erat, ut habet Homerus modo dicto Hymno.

7 Dum resisto.

8 Quasi vero jam concocto & despumato ad sobriam mentem reversus.

9 Homerus in Hymno de Baccho & latronibus, & Nonnus, lib. 45. ferunt Bacchum à prædonibus vinculis ligatum fuisse, vincula autem ultro excidisse manibus & pedibus. 10 Supra, vers. 617. 11 Bacchus, ut Græcis Λυαῖος. Quod curis solvit corda, Lyæus erit.

1 Insul. Maris Ægæi, Cycladum celeberrima, quæ & Dionysia vocatur à fertilitate vitium & vini copia.

2 Ne Naxon deveharur puer.

3 Τυρσηνοὶ τὰς σὺν ἄγχιαλος χαράσσων. ὁ δὲ ὀδύσσεις Νεῦσαν ἐς ἀλλήλας. Hom. Hymn. B. aut L.

4 Ironice vel Interrogatorie.

5 Hæc sub Acœtæ persona.

6 Nautæ, prædones.

7 Μὰ ὀθνειλαμφαίνη ἢ μαρίοτας Διόν atque ipse jam Bacchus sibi præsentissimus; quamvis sub persona Acœtæ dissimulatus. sic Mercurius per se jurat apud Plautum in Amphit. So. Per Jovem juro, me esse Sosiam, neque falsum dicere. Mer. At ego per Mercurium juro, tibi Jovem non credere.

8 Vela prius collecta & antennis adstricta jam dimittunt

Dextera à Naxos erat, dextrâ mihi littus dari, 6
Quid facis, O demens? quis te furor? inquit *Opheltes,*
Prorse quisque timet: 2 *Levam pete, maxima* 3 *mu*
Pars mihi significat; pars, quid velit, aure susurrat.
Obstupui; capiatque alius moderamina, dixi:
Meque ministerio sceleris que, artifice remevi. 6
Increpor à cunctis: totumque immurmurat agmen.
E quibus Ethalion, 4 *Te scilicet omnis in uno*
Nostra salus posita est, ait: & *subit ipse, meumq*
Explet, opus, Naxoque petit diversa relicta.
Tum deus illudens, tanquam modo denique franu
Senserit, è puppi pontum prospectat adunca, 6
Et flenti similis, Non hæc mihi littora nautæ,
Promisistis, ait; non hæc mihi terra rogata est.
Quo merui pœnam facto? quæ gloria vestra est?
Si puerum juvenes, si multi fallitis unum? 6
5 *Jamdudum flebam; lacrymas* 6 *manus impia nost*
Videt, & *impellit properantibus æquora remis.*
7 *Per tibi nunc ipsum (neque enim præsentior ille*
Est deus) adjuro, tam me tibi vera referre,
Quam veri majora fide. Stetit æquore puppis 6
Haud aliter, quam si siccum navale teneret.
Illi admirantes remorum in verbere perstant,
Velaque 8 *deducunt,* 9 *geminaque ope currere tentat*
10 *Impediunt hederæ remos, nexuque recurvo*
Serpunt, in gravidis distinguunt vela corymbis. 6
Ipse racemiferis frontem circumdatus 11 *uvis,*
12 *Pampineis agitat velatam frondibus hastam.*
Quem circa 13 *tigres, simulacraq; inania* 14 *lyncu*
Victarumque jacent fera corpora 13 *pantherarum.*
14 *Exiliere viri,* (15 *sive hoc insania fecit,* 6

solvuntur, i. e. pandunt, explicant vela. 9 Remis velisq

10 Αὐτίκα σ' ἀκρότατοι περὶ ἰσίον ἐξετανύσθη Ἀμπέλ & ἐν
ᾗ ἴδια, καὶ ἐκρεμόωντο ἀ πολλοὶ Βότρυες. ἀμφ' ἰσὸν δὲ μέλα
εἱλίσσετο μισὸς Ἄρθμοι φλεόωσαι, &c. Hymn. Hom. supradict.

11 Vitibus. neque enim uvæ ferunt racemos, sed contra. 12 Thyrsi deserip

13 Feræ istæ significant terrificas species, imagines, & phantasmata, quæ ebrios oculis & animis obversantur. 14 Nautæ nimio graves Bacche, ut qui Deum in rum moverant, se præcipitarunt in manifesti periculi mare, gubernatore solo non transiliera modici munera Liberi, incolumi. Atque hic memorare lubet pidiss. historiam, quam refert Timæus apud Athenæum, lib. 2. cap. 2. Νε ἐν Ἀκράγαντι, &c. Juvenes quidam in domo quadam Ag genti potantes, usque adeo per ebrietatem dementati sunt, ut se crederent in remi navigare, sæva tempestate jactatos. vasa itaque & stragula domus ejecer per fenestras in viam, tanquam in mare, neque concursu populi spectantis &

Sim

Sive timor) primusque Medon nigrescere pinnis,
Corpore depresso & spinæ curvamine flecti
Incipit, Huic Lycabas, in quæ miracula, dixit,
Verteris? & lati rictus, & panda loquenti
Naris erat, squammamque cutis durata trahebat.
At Libys, obstantes dum vult obvertere remos, 676
In spatium resilire manus breve vidit; & illas
Jam non esse manus, jam pinnas posse vocari.
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
Brachia non habuit, truncoq; repandus in undas 680
Corpore desiluit; Falcata novissima cauda est,
Qualis dimidiæ sinuantur cornua Lunæ.
Undique dant saltus, multaque aspergine rorant;
Emerguntque iterum, redeuntque sub æquora rursus:
Inque chori ludunt speciem, lasciva que jactant 685
Corpora, & acceptum patulis mare naribus efflant
De modo viginti (tot enim ratis illa ferebat)
[1] *Restabam solus,* [2] *pavidum, gelidumq; trementi*
Corpore vixque animum firmat deus, Exc ite dicens,
Corde metum. Diamque tene. Delatus in illam 690
Accessi sacris, Baccheaque sacra frequento
Præbuimus longis, Pentheus, ambagibus aures.
Inquit, ut ira morâ vires absumere possit.
[4] *Præcipitem famuli rapite hunc, cruciat iq; duris*
Corpora tormentis Stygiæ dimittite morti. 695
Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acœtes
Clauditur in tectis: & dum crudelia jussa
Instrumenta necis, ferrumque, ignesque parantur,
[5] *Sponte sua patuisse fores, lapsasque lacertis*
[6] *Sponte sua fama est, nullo solvente, catenas.* 700
Perstat Echionides, nec jam jubet ire, sed ipse
Vadit, ubi festus facienda ad sacra [6] *Cithæron*

pellectilem projectam diripientis ad saniorem mentem redierunt. Quin & magistratibus postridie advenientibus causamque tantæ vesaniæ scisitantibus responderunt, tempestate se vexatos, navem ut allevarent sarcinas se supervacuas in mare abjecisse. Mirantibus prætoribus atque eos incusantibus, juvenum quidam, Ego, inquit, viri Tritones, metu consternatus sub imo navis tabulato delitui. Ignoscentibus eorum dementiæ magistratibus, atque ne in posterum se vino ingurgitarent monentibus, egerunt gratias, voverunt-que se iis quam primum ab hac tempestate incolumes portum tangerent, statuas tanquam Diis marinis posituros.

15 Neque ineptè finguntur ebrii mutari in pisces, eosque ducentes choreas, & laticem naribus effantes, ructu credo ac vomitu: in illud deniq; piscium genus qui ἀλῆσι dicuntur, vere ἁλφικῆς h. e. maris fues cui Cardani subtilitati de delphinis non reclamitat Jul. Scalig. exerc. 223. 5.

1 Sobrius è viginti solus. 2 Θάρσει δὶς κρᾶτιστε, &c. Bacchus gubernatori, in hymno dict. Hom. 3 Naxon, quam Strongylem, dein Dian, mox Dionysida, &c. appellarunt, Plin. 4. l. 12. c. 4 Καθεῖρξαν αὐτὸν εἰς τὴν σκάφην εἰσοῦσα χείρας, &c. Pentheus in Eurip. Bacchis. 5 Διαπέφυγεν ὁ ξένος. Ὑς ἄρτι δεσμοῖς ἦν κρατηγκρεμής. ibid. 6 Mons Bœotiæ nocturnis Bacchi Orgiis resonans. Thyas ubi audito stimulant Trieterica Baccho Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithæron, 4. Æneid.

Cantibus, & clara bacchantum voce ſonabat.
Vt fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen, pugnæque aſſumit amorem:
Penthea ſic ictus longis ululatibus æther
Movit, & audito clamore recanduit ira.
Monte fere medio eſt cingentibus ultima ſylvis
Purus ab arboribus ſpectabilis undique campus:
[1] *Hic oculis illum cernentem ſacra* [2] *profanis*
Prima videt, prima eſt inſano concita curſu,
Prima ſuum miſſo violavit Penthea thyrſo
Mater: & O geminæ, clamavit, adeſte ſorores:
Ille [3] *aper, in noſtris errat qui maximus agris,*
Ille mihi feriendus aper. Ruit omnis in unum
Turba furens: cuncta cœunt, trepidumque ſequuntur
Jam trepidum, jam verba minus violenta loquentem.
[4] *Jam ſe damnantem, jam ſe peccaſſe fatentem.*
Saucius ille tamen, Fer opem, matertera, dixit,
Antonoë: moveant animos [6] *Actæonis umbræ.*
[8] *Illa quis Actæon neſcit: dextramque precantis*
Abſtulit; Inoüs lacerata eſt altera raptu.
Non habet infelix quæ matri brachia tendat;
Truncaque oſtendens dejectis vulnera membris,
Aſpice mater, ait. Viſis ululavit Agave,
Collaque jactavit, crinemque per æëra movit:
Avulſumque caput digitis complexa cruentis,
Clamat, Io comites! Opus hoc victoria noſtra eſt.
Non citius frondes autumni frigore tactas,
Jamque male hærentes, alta rapit arbore ventus,
Quam ſunt membra viri manibus direpta nefandis.
[7] *Talibus exemplis monitæ nova ſacra frequentant,*
Thuraque dant, ſanctaſque colunt [8] *Iſmenides aras.*

1 Arborem conſcenderat Pentheus ſpectaturus Orgia, uti habet Euripides in Bacchis, Nonnus lib. 45. Dionyſ. Theocritus Idyll. 26 Αυγαῖς.

2 Nec tantum non initiatis, ſed & ſacrilegis & ſacrorum contemptoribus.

3 Θῆρα· ἴλιγγα, νέον λέοντα vocat Pentheum Euripides, Flaccus taurum, vitulum Perſius.

4 Ἐγώ τοι μᾶλλον εἰμὶ πείσεσθαι φίλην Ῥεῖθρον, ἢ τύπτοις ἐν δόμοις Ἐμοῖσιν Ὀλλύουσ'. Οἰλεύς σ' ἀπώλεσ', ὥσπερ μᾶτέρ' ἐμὴν μανεῖσαν ἔκτειν' Ἀμφιτρίτης πόσις. Ὁ δ' αὐθέντης ἐξέπνευσε, &c. Nuncius in Bacchis Euripidis. 5 Pe manes filii tui rogata, miſerere nepotis itidem diſcerpendi, niſi tu opem tule

6 Ὁ δ' αὐθέντης ἐξέπνευσε, κἀ διαφθορὰς Κύκλῳ ἐλίσσων ὄμμα χὠ μὲν ἐρρονεῖτ', &c. Euripid. Bacch. legend. & Theocriti Ἀγραὶ, & Nonn 46. Dionyſ. ubi & luſus Agaves ad ſanam mentem reverſæ. Senec. Oedip. 44

7 Τὸ σωφρονεῖν δὲ κἀ σέβειν τὰ τοῦ Διὸς, Κάλλιστον οἶμαι γ' ὄν κἀ σοφώτατον Θνητοῖσιν εἶναι κτῆμα, τοῖσι χρωμένοις ed nuncius narrationem cædis Penthei in Euripidis Bacchis. 8 Thebanæ, ab Ismeno fl. Bœotiæ, in qua Thebæ.

LIBER IV.

Dercetis in piſcem, Semiramis in columbam, & Naïs in piſcem. FAB. 1, 2, 3.

AT non Alcithoë [1] Mineïas Orgia cenſet
Accipienda dei: ſed adhuc temeraria Bacchum
Progeniem negat eſſe Jovis: ſociaſque ſorores
Impietatis habet. Feſtum celebrare ſacerdos,
Famuneſque operum famulas dominaſq; ſuorum,
Pectora [2] pelle tegi, [3] crinales ſolvere vittas,
[4] Serta comis, manibus frondentes ſumere thyrſos
Juſſerat: & [5] ſævam læſi ſore numinis iram,
Latichnatus erat. Parent matreſque, nuruſque,
Illa, & calathos, [5] infectaque penſa reponunt.
Thuraque dant, [6] Bacchumque vocant, [7] Bromiumque, Lyæumque,
[8] Ignigenamque, [9] ſatumque iterum, ſolumque [10] bimatrem:
Additur his [11] Nyſeuſq; indetonſuſq; [12] Thyoneus
Et cum [13] Lenæo genialis conſitor uvæ,
[14] Nyctileuſque, [15] Eleleuſque parens, & [16] Iacchus, & [16] Evan:
[17] Et quæ præterea per Grajas plurima gentes
Nomina, Liber, habes. Tibi enim inconſumpta juventa eſt,
Tu puer æternus, tu formoſiſſimus alto
Conſpiceris cælo: tibi, cum ſine [18] cornibus aſtas,
Virgineum caput eſt, [19] Oriens tibi victus, aduſq; Decolor extremo qua cingitur India Gange.
[20] Penthea, tu venerande, bipenniferumq; [21] Lycurgum.

1 Minei filia.
2 Νεβρίδ, hinnulorum, & ῥυτὶς ſulpium.
3 Quod in omnibus ſacris fieri ſolet.
4 Pampinea. Vite caput tegitur 5 lateri cervina ſiniſtro Vellera dependent, &c. l. 6. v. 59.
5 Imperfecta, operet per feſta intermiſſo.
6 Lux huic erat ab hymno in Bacchum. Horat. Ode 19. l. 2. & 25. Ode 3. lib. Senec. Oedip. verſ. 403. Sannazar. 2. l. 5. eleg. Mureti Galli ambo ad Catulli epithalamium 63. Jac. Gaddii, l. 1, 2. hymn. Anth. Græc. Epigr. c. 38. Videndus & Joach. Camerarius probl. 6. l. 8.
7 A fremitu Bromius, quod vociferatur Lacchus, Quod curis ſolvit corda Lyæus erit.
8 Fulminis ictu editum, ut l. ſuperiore. 9 Ex utero Semeles & Jovis femore cur δεύτερος vocetur, aliam rationem vide apud Strabonem, l. 13. Georg. 10 A Nyſa Indiæ urbe. 11. Idem qui eſt cum Sole uſque juvene & radiis comato. Macrob. l. Saturn. c. 18. & Mythologi alii, quos ſuper his conſule. 12 A matre Semele, quæ culta nomine Thyones Baccharum. 13 A torculari ſeu lacu, qui ληνὸς. 14 A nocturnis Orgiis. 15 A clamore in Orgiis & exhortatione in bello Gigant. 16 Solenne quippe erat atque è religione omnia nomina hymnis inſarcire, ne quod omitterent; ut &---17 Attributa & geſta, vide quæ nos ad Senec. Oedipum, choro 2. 18 Bacchus cur ſit cornutus, dixi ad Senec. Hippolyt. v. 753. 19 Ad Senec. Oedip. 114. 20 Libro 3. 21 Regem Thraciæ, cui cum vites omnes in odium Bacchi excinderet, immiſſa à Baccho inſania, falcem cruribus ſuis allifit, interiitque, ſed vide Homerum, Iliad. 6.

Sacrilegos mactat, [1] *Tyrrhenaque mittis in æquor*
Corpora. Tubijugum pictis insignia frenis
Colla premis [2] *lyncum: Bacchæ, Satyriq; sequuntur*
[3] *Quique senex ferula titubantes ebrius artus*
Sustinet, & pando non fortiter hæret asello.
Quacunque ingrederis, clamor juvenilis, & una
Fœminea voces, impulsaque tympana palmis,
Concavaque æra sonant, longoque foramine buxus
Placatus mitisque, rogant Ismenides, adsis:
Jussaque sacra colunt. Solæ Mineïdes intus
[4] *Intempestivâ turbantes festa* [5] *Minervâ*
Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
Aut hærent telæ, famulasque laboribus urgent.
E quibus una levi deducens pollice filum,
Dum cessant aliæ, [6] *commenta quæ sacra frequentat,*
Nos quoque, quam Pallas melior dea [7] *detinet, inquit,*
Utile opus manuum vario sermone levemus,
Perque vices aliquid, quod tempora longa videri
Non sinat, in medium vacuas referamus ad aures.
Dicta probant, primamque jubent narrare sororem.
Illa, quid è multis referat (nam plurima norat)
Cogitat: & dubia est, de te Babylonia narret
[7] *Derceti, quam versa squamis velantibus artus*
Stagna Palæstini credunt coluisse figura;
[8] *An magis ut sumptis illius filia pennis,*
Extremos altis in turribus egerit annos;
[9] *Nais an ut cantu, nimiumque potentibus herbis*
Verterit in [10] *tacitos juvenilia corpora pisces,*
Donec idem passa est; an quæ poma alba ferebat,
Ut nunc nigra ferat contactu sanguinis [11] *arbor.*
Hæc placet, hæc quoniam vulgaris fabula non est,
Talibus orsa modis, lana sua fila sequente.

1 Redi ad libr. præced. v. 670.
2 Vers. 669. l. superioris, & Nat. Com. l. 5. c. 13.
3 Silenus Bacchi alumnus, Lucian. concil. Deorum. Diodor. lib. 4.
4 Lanificio Minervæ invento Bacchi festis parum convenienti.
5 Noviter inventa, & ab his pro falsis habita.
6 Quam Bacchus Deus est.
7 Veneris filia, vel ipsa Venus cujus in Phœnicia Imaginem se vidisse testatur Lucianus, in lib. de Syria Dea. Δίκην inquit Ζεὺς. ἁμαρτία μὲν γυνὴ. τὸ δ' ὀνείδος ἐκ μυρίων ἐς ἄκρους πόδας, ἰχθύος ἱρὰ ἀποτετιλμένη). vel quia in aquas lapsa, servata fuisset à piscibus; vel quod Typhonem fugiens in piscem sese Cytherea novavit, &c. ut habet Manilius lib. 4. Ast. Ad quem vide Jos. Scalig. & quæ adjecit, Jo. Seldenus
8 Filia Semiramis in columbam versa Lucian. de Dea Syria. de expositione infantis Semiramidis, utque ab avibus nutrita sit, acreverintque, &c. Diodorus, lib. 2. 9 Nympha Nonolæ insulæ Erythræi maris, quæ juvenes adventus, quibus consuevisset, in pisces veneficiis mutavit. quæ & ipsa tandem à Sole, cui insulæ illa sacra, vindicta, piscem versa est. 10 Mutos, ἄλογους ut qui pulmonibus, arteria & gutture careant. 11 Morus.

Pyram

Pyramus & Thisbe. F A B. 4.

Pyramus & Thisbe, juvenũ pulcherrimus alter,
Altera, quas oriens habuit, prælata puellis,
Contiguas habuere domos: [1] ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
Notitiam, primosque gradus vicinia fecit;
Tempore crevit amor: [2] tedæ quoque jure coissent,
Sed [3] vetuere patres, quod non potuere vetare.
Ex æquo captis ardebant mentibus ambo.
Conscius omnis abest; nutu, signisque loquuntur:
Quoque magis tegitur, [4] tanto magis æstuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim,
Cum fieret, paries domui communis utrique.
Id vitium nulli per secula longa notatum;
[5] (Quid non sentit amor?) primi vidistis amantes,
Et vocis fecistis iter, tutæque per illud
Murmure blanditiæ minimo transire solebant.
Sæpe ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc,
Inque vices fuerat captatus anhelitus oris,
Invide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
Quantum erat, ut sineres toto nos corpore jungi?
Aut, hoc si nimium est, vel ad oscula danda pateres?
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
Quod datus est verbis ad amicam transitus aures.
Talia diversa nequicquam sede locuti
Sub noctem dixere Vale: paniique dedere
Oscula quisque suæ non pervenientia contra.
Postera [6] nocturnos aurora removerat ignes,
Solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
[7] Ad solitum coïere locum. Tum murmure parvo
Multa prius [8] questi, statuunt, [9] in nocte silenti

1 Babylonis arcem à Belo conditam, regiam & urbem, Semiramis, vira functo conjuge suo Nino, cinxit muro ex latere coctili bitumine interlito, cujus ambitus 365. stadia complectitur cum annuo (pato singula stadia singulis diebus ejicut perfecta. Altitudo muri inter turres, quæ erant 250. erat cubitorum 50. ipsarum turrium altitudo, cubitorum 60, latitudo 32 pedum, ut quadrigæ occurrentes facile commeare inter se possent. Qui plura volet adeat Diodo. 2. l. Strabon. 16. Curtium lib. 5. Herodotum 2. Hygin. 233. cap. mediam urbem interfluente Euphrate; per quem quo stratagemate capta fuerit à Cyro Babylon lege Xenoph. 7. lib. de inst. Cyri. vide Jo. Tzetzen, lib. 9. Chil. 275.

2 Nuptiæ in quibus cum aqua & ignis sacramenta adhiberentur, faces quinque è teda arbore à totidem pueris patrimis & matrimis præferebantur. vide quæ nos ad Senec. Thebaid. vers. 263. & 507. 3 Vetuerunt nuptiarum jure ne coirent; ne animis & affectu jungerentur, vetare non poterant. In conjugiis vero, supra alia omnia, nectendis vel solvendis male respondent coacta ingenia. 4 Vett. libb. Tectus magis æstuat ignis. & unus Mss. meus. 5 Quis fallere posset amantem, Virg. de Didone 4. Æneid. 6 Cœli faces stellæ ut lib. 7. v. 103. Postera depulerat stellas aurora micantes. 7 Alii. Ad solitum rediere locum. Alii. ad sol. venere locum. 8 De parentibus suis. 9 Concubia, intempesta. Al. Ut nocte sequenti fallere.

Fallere custodes, foribusque excedere tentent,
Cumq; domo exierint, urbis quoque tecta relinquant,
Neve sit errandum lato spatiantibus arvo,
Conveniant ad [1] *busta Nini, lateantque sub umbra*
Arboris. Arbor ibi niveis uberrima [2] *pomis*
Ardua morus erat, gelido contermina fonti.
Pacta placent: & lux [3] *tarde discedere visa*
[4] *Præcipitatur aquis, & aquis mox* [5] *exit ab iisdem.*
Callida per tenebras versato cardine Thisbe
Egreditur, fallitque suos, adopertaque vultum
Pervenit ad tumulum, [6] *dictaque sub arbore sedit.*
Audacem faciebat amor. *Venit ecce recenti*
Cæde leæna boum spumantes oblita rictus,
Depositura sitim vicini fontis in unda:
Quam procul ad Lunæ radios Babylonia Thisbe
Vidit, & obscurum timido pede fugit in antrum,
Dumque fugit, tergo velamina lapsa relinquit,
Ut lea sæva sitim multa [7] *compescuit unda,*
Dum redit in sylvas, inventos forte sine ipsa
Ore cruentato tenues laniavit amictus.
Serius egressus vestigia vidit in alto
Pulvere certa feræ, totoque expalluit ore
Pyramus: ut vero vestem quoque sanguine tinctam
Repperit, una duos, inquit, nox perdet amantes;
E quibus illa fuit longa dignissima vita:
Nostra nocens anima est: ego te miseranda peremi,
In loca plena metus qui jussi nocte venires,
Nec prior huc veni. Nostrum [8] *divellite corpus,*
Et scelerata fero consumite viscera morsu,
O quicunque sub hac habitatis rupe leones.
Sed [9] Timidi est optare necem: *velamina Thisbes*
Tollit, [10] *& ad pactæ secum fert arboris umbram.*
Utque dedit notæ lacrymas, dedit oscula vesti,
Accipe nunc, inquit, nostri quoq; sanguinis haustus:
Quoque erat accinctus, demisit in ilia ferrum.
Nec mora: ferventi moriens è vulnere traxit,
Et jacuit resupinus humo: cruor emicat alte,

1 Sepulchri Nini meminit, inquit Diodorus, altitudinis 9. stadiorum, latitudinis 10. conspicitur velut arx quædam, licet multis stadiis distans ab urbe, lib. 3.

2 Baccis. Poma inquiunt, sunt, quæ foris habent quod est usui & durum intus includunt: Nuces, quæ foris corio duriore teguntur, intus habent nuclei medullam. Pomi tamen nomen generale ferè est omni fructuum generi.

3 Ut nox longa quibus mentitur amica videtur. Hor. epist. 1. l. 1: Omnisque nimium longa properanti mora est. Seneca.

4 Ex opinione vulgi, cui res in plano agi videtur, & Sol occidere Hesperio mari.

5 Al. Surgit ab iisdem.

6 Constituta, ut, dies colloquio vel nuptiis dictus. Al. Pactaque.

7 Sedavit, placavit.

8 Discerpite, dilaniate.

9 Ex Stoa, cui mors ad manum præstat portum & libertatem à malis. Nunquam est ille miser, cui facile est mori. Senec. in Herc. Oetæo. Si piget luctus, habes Mortem paratam, pectus in tela indue. Idem in Herc. Furent. 1026.

10 Al. Et ad pactæ se confert arboris umbram.

Non aliter, quam cum [1] vitiato fistula plumbo,
Scinditur, &, tenui stridente foramine, [2] longas
Ejaculatur aquas, atque ictibus aëra rumpit.
Arborei fœtus aspergine cædis in atram
Vertuntur faciem: madefactaque sanguine radix
Purpureo tingit pendentia mora colore.
Ecce, metu nondum posito, ne fallat amantem,
Ira redit, juvenemque oculis animoque requirit,
Quantaque vitarit narrare pericula gestit.
Utque locum, & [4] visam cognoscit in arbore formam;
(Sic facit incertam [5] pomi color) hæret an hæc sit.
Dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum
Membra solum, retroque pedem tulit: oraque buxo
Pallidiora gerens, exhorruit æquoris instar;
Quod fremit, [6] exigua cum summum stringitur aura.
Sed postquam remorata suos cognovit [7] amores,
Percutit indignos claro plangore lacertos:
Et laniata comas, amplexaque corpus amantis,
Vulnera supplevit lacrymis, fletumque cruori
Miscuit, & gelidis in vultibus oscula figens,
Tyrame, clamavit, quis te mihi casus ademit?
Tyrame respondе: tua te charissime Thisbe
Nominat, exaudi; vultusque attolle jacentes.
Ad nomen Thisbes oculos [8] jam morte [9] gravatos
Tyrammus erexit, visaque recondidit illa.
Quæ postquam vestemque suam cognovit & ense
Vidit [10] ebur vacuum, tua te manus, inquit, amor q;
Perdidit infelix: Est & mihi fortis [11] in usum
Hæc manus, est & amor; dabit hic in vulnera vires.
[12] Persequar extinctum, letho q; miserrima dicar
Causa, comesque tui: [13] quique a me morte revelli
Heu sola poteras, poteris nec morte revelli.
His tamen amborum verbis estote rogati
O multum [14] miserique mei, illiusque parentes,
Ut quos certus amor, quos hora novissima junxit,
Componi tumulo non invideatis eodem.
At tu, quæ ramis arbor miserabile corpus
Nunc tegis unius, mox es tectura duorum,

1 Corrupto, ruptoque.
2 Longe emissas. Sed nonnullis placet lectio, Longe Ejaculatus aquas.
3 Redi ad vers. 25.
4 Hercul. Ciofano probatur magis, Et versam cognoscit in arbore formam. Arbor enim contraxerat colorem rubrum, ut sequens indicat versus: unde dubitat an eadem sit.
5 Bacon, mori fructus, supra ad vers. 89.
6 Ubi superficies à levi vento crispatur.
7 Amatum Pyramum.
8 Al. In morte gravatos.
9 Illa Dido Virgiliana, Æn. 4. Graves oculos conata attollere, rursus Deficit, infixum stridet sub pectore vulnus. Ter sese attollens, cubitoque innixa levavit: ter revoluta toro est, oculisque errantibus alto Quæsivit cœlo lucem, ingemuitque reperta.
10 Eburneam viginam.
11 In hoc idem, ut mihi quoque mortem conficiam.
12 Alli, Te sequar extinctum.
13 Inversio acutifatua.
14 Orbi jam liberi, quorum affectus cogere & coërcere voluistis. Nec miseri minus sunt liberi, qui cum illicitos amores suos parentum reverentiæ & charitati anteferunt, tristem non raro & infelicem sortiuntur exitum.

Signa tene cædis; pulloſque & luctibus aptos
Semper habe fœtus, gemini monumenta cruoris.
Dixit, & aptato pectus mucrone ſub imum
Incubuit ferro, quod adhuc à [1] *cæde tepebat.*
Vota tamen tetigere deos, tetigere parentes:
Nam color in pomo eſt, ubi permaturuit, ater;
[2] *Quodque rogis ſupereſt, una requieſcit in urna.*

1 Pyrami.

2 Cineres & oſſa.

Venus & Mars deprenſi, & Leucothoë in virgam thuream. FAB. 5.

Deſierat; mediumque fuit breve tempus, & orſa
Dicere [3] *Leucothoe: vocem tenuere ſorores.*
Hunc quoque, ſiderea qui temperat omnia luce,
Cepit amor Solem: Solis referamus amores.
[4] *Primus adulterium: Veneris cum Marte putant*
Hic vidiſſe deus: videt hic deus omnia primus.
Indoluit facto, [5] *Junonigenæque marito*
Furtatori, furtique locum monſtravit: at illi
Et mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat,
Excidit. Extemplo graciles ex ære catenas,
Retiaque, & laqueos, quæ lumina fallere poſſent,
Elimat: non illud opus tenuiſſima vincant
Stamina, [6] *nec ſummo quæ pendet aranea tigno.*
Utque leves tactus, momentaque parva ſequantur,
Efficit, & lecto circumdata collocat apte.
Et venere torum conjux & adulter in unum
Arte viri, vinciſque nova ratione paratis,
In mediis ambo deprenſi amplexibus hærent.
[7] *Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas,*
Admiſitque deos: illi jacuêre ligati
Turpiter, atque [8] *aliquis de diis non triſtibus, optat*
Sic fieri turpis: Superi riſêre: diuque
Hæc fuit in toto notiſſima [9] *fabula cœlo.*

3 Soror Alcithoës, filia Minei.

4 Fabulam hanc canit Demodocus in Homeri Odyſſea 8. Narrat Nonnus 5. Dionyſ. & 25.

5 Vulcano.

6 Ὑφ' ἁρμονίᾳ λεπτῇ, τοῦ κ' ἄνεμος οὐδ' ἴδοιτο, &c. Odyſſ. 8.

7 Vulcanus, qui dum matris auxilio occurreret adverſus Jovem, βιησθεὶς ποδὸς, ut ipſe narrat Iliad. α. præcipitatus à Jove de cœlo in Lemnum decidit, ubi eum Sinties exceperunt.

8 Mercurius, qui interroganti Apollini reſpondit, non gravia ſibi futura ejuſmodi vinculi, nec ingratum tale opprobrium, Odyſſ. 8.

9 Ἡ γὰρ Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως ἐς μοιχείαν τέλος Ὁμήρου ἀοιδὴν ἀπηρχάζετο. inquit Lucian. libel. de Aſtrologia. Ignea Martis ſtella ſignificat calorem, Veneris autem ſtella humorem temperatum; ex horum conjunctione conſtat generatio. quos Sol aſpectu ſuo elicit detegitque, Vulcani immodicus calor impedit, Neptunus, ut habet Homerus 8. Odyſſ. ligatos ſolvit: aqua ſc. extinguit calorem. ſymmetria hinc Phyſici Arnob. vero l. 5. ad mores refert. Quod in adulterio dicitis Martem & Veneres Vulcani eſſe circumretitos arte; cupiditatem dicitis atque iram vi preſſas conſilique rationis, vid. Cæl. Rhodig. l. 18. c.

Exig

Exigit indicii [1] memorem Cytherëia pœnam, 190
Inque vices illum, tectos qui læsit amores,
Lædit amore pari. Quid nunc, Hyperione nate,
Forma, colorque tibi, radiataque lumina profunt?
Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris,
Ureris igne novo: quique omnia cernere debes, 195
Leucothoën [2] spectas; & virgine figis in una,
Quos mundo debes, oculos. Modo surgis Eoö
[3] Temporius cælo, modo [4] serius incidis undis,
Spectandique mora brumales porrigis horas.
Deficis interdum, [5] vitiumque in lumina mentis 200
Transit, & obscurus mortalia pectora terres.
[6] Nec, tibi quod Lunæ terris propioris imago
Obstiterit, palles: facit hunc amor ipse colorem.
Diligis hanc unam: nec te [7] Clymeneque; [8] Rhodosque;
Nec tenet [9] Æææ genitrix pulcherrima Circes, 205
Quæque tuos [10] Clytie, quamvis despecta, petebat
Concubitus; ipsoque illo grave [11] vulnus habebat
Tempore. [12] Leucothoë multarum oblivia fecit;
[13] Gentis odoriferæ quam formosissima partu
Edidit Eurynome, sed postquam filia crevit, 210
Quam mater cunctas, tam matrem filia vicit.
Rexit Achæmeniasurbes pater [14] Orchamus, ipsque
[15] Septimus à prisco numeratur origine Belo.
[16] Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum;
Ambrosiam pro gramine habentia festa diurnis 215
Membra ministeriis nutrit, reparatque labori.
Dumque ibi quadrupedes cælestia pabula carpunt,
Noxque vicem peragit; thalamos deus intrat amatos;
Versus in Eurynomes faciem genitricis; & inter
Bis sex Leucothoën famulas [17] ad lumina cerni 220
Levia versato ducentem flamina fuso.

1 Sæve memorem Junonis ob iram.
2 Tempestivius, maturius solito, & quam par fuit.
3 Tardius.
4 Et mentis ægritudo transit in faciem. hinc tinctus viola pallor obscurat lumen tuum, terretque mortales.
5 Nec Lunæ corpus tibi ac terræ interpositum, Ecliptin lucisque tuæ defectum inducit, sed pallor ex amore.
6 Mater Phaethontis, de qua lib. 1. & 2.
7 Neptuni & Veneris filia fingitur, Phœbo intime adamata, è qua septem genuit filios, quæ nomen dedit insulæ Carpathii pelagi, quæ & Phœbo dilecta dicitur, quia nulla est dies tam nubila in qua Sol aliqua hora non cernitur, quod illi cum Alexandria & Syracusis commune. vel quod hæc inf. paludibus quondam humida solis calore arida facta sit & fertilis. ut habet Diodorus Sicul. lib. 6. de Rhodo inf. Horatio dicitur clara. i. Solis radiis, urbibus, portubus, templo & Colosso Solis. vide Comment. in oden 7. Pindari.
8 Persa mater Circes, Æææ dictæ ab Æa opp. Colchorum.
9 Nympha quæ Phœbum amavit.
10 Dolorem ob prælatam sibi Leucothoën.
11 Filia Orchami regis Achæmeniæ, & Eurynomes.
12 Arabiæ, Achæmeniæ.
13 A Belo, Abas, Acrisius, Danaë, Perseus, Bacchamon, Achæmenes, Orchamus.
14 Sub Cælo occidentali.
15 Caligant qui obtrudunt lect. ad lumina. Neque vident lumina mentibus ancillis convenire. quod nostro solenne est. 2. Fastor. Lumen ad exiguam famulæ (Lucretiæ) data pensa trahebant. Quod de Famulis ad lumina monet Dausque jus ad Sil. Ital. 1. l. non huc facit.

Ergo

Ergo ubi, ceu mater, carę dedit oſcula natę
Rei, ait, arcana eſt: famulę diſcedite, neve
1 Copiam ſermonis ſerendi remotis arbitris.
Eripite 1 *arbitrium matri ſecreta loquendi.*
Paruerant: thalamoque deus ſine teſte relictus,
2 Cu ſu ſub Zodiacum naturali.
Ille ego ſum, dixit, qui longum 2 *metior annum,*
3 Παντόπτης. πολυδερκὴς ἔχων αἰῶνον ἅμμα. Orpheus.
Omnia qui video, per quem videt omnia tellus,
Mundi oculus: mihi, crede, places, pavet illa: tuque
Et colus, & fuſus digitis cecidere remiſſis.
Ipſe timor decuit: nec longius ille moratus
In veram rediit ſpeciem, ſolitumque nitorem.
At virgo quamvis inopino territa viſu,
Victa nitore dei, poſita vim paſſa querela eſt.
Invidit Clytie: (neque enim moderatus in illam
Solis amor fuerat) ſtimulataque pellicis ira
Vulgat adulterium, diffamatumque parenti
4 Leucotheam.
Indicat, ille ferox immanſuetuſque 4 *precantem*
Tendentemque manus ad lumina ſolis, &, Ille
Vim tulit invitæ, dicentem, defodit alta
5 Crudelis, immitis. Alluſum forte ad ſupplicium Veſtalium corruptarum.
5 *Crudus humo: tumulumque ſuper gravis addit arenæ.*
6 Al. ejectum.
Diſſipat hunc radiis Hyperione natus, iterque
Dat tibi, quo poſſis deſoſſos promere vultus;
Nec tu jam poteras 6 *enectum pondere terræ*
Tollere nympha caput; corpuſque exangue jacebat.
7 Poſt Phaëthontem filium fulmine extinctum à Jove, qui Sævis compeſcuit ignibus ignes. Lib. 2. verſ. 318.
Nil illo fertur volucrum moderator equorum
? Poſt Phaëthontis vidiſſe dolentius ignes.
8 Phœbus quidem tentat revocare calorem vitalem in artus Leucothoës gelidos. Hypallage.
Ille quidem gelidos radiorum viribus artus,
Si queat, 8 *in vivum tentat revocare calorem.*
9 Prodibis è terra arbor thuſifera, cujus gummi incenſi in ſacris odor aſcendit ad nares Deorum. Achæmenia autem, Arabia, & Saba thure & aromatibus paſſim à Poëtis celebrantur.
Sed quoniam tantis fatum conatibus obſtat;
Nectare odorato ſparſit corpuſque locumque,
Multaque præfeſtus, 9 *Tanges tamen æthera, dixit.*
Protinus imbutum cœleſti nectare corpus
Delicuit, terramque ſuo madefecit odore:
Virgaque per glebas ſenſim radicibus actis
Thurea ſurrexit, tumulumque cacumine rupit.

Clytie in Heliotropium. FAB. 6.

10 Sol ſons luminis, cœli oculus, mundi mens.

AT Clytien, quamvis amor excuſare dolorem
Indicium; dolor poterat, non amplius 10 *autor*

Lucis

cis adit, [1] *Venerisque modum sibi fecit in illa.*
uit ex illo demenser amoribus usa
Nymphārum impatiens; & sub Jove nocte dieq;
dit humo nuda madidis incompta capillis,
que novem luces expers undæque cibique,
re mero, lacrymisque suis jejunia pavit:
e se movit humo; tantum spectabat euntis
Dei, vultusque suos flectebat ad illum.
embra ferunt hæsisse solo; partemque coloris
Luridus exangues pallor convertit in herbas.
t in parte rubor, violæque simillimus ora
Flos tegit. Illa suum, quamvis radice tenetur,
rtitur ad solem, mutataque servat amorem.

1 Phœbo modus hic finisque amoris sui in Clytie, quæ desertæ contabuit cibo per dies novem abstinens, atque in florem Heliotropium transformata est, pristini amoris memor, ad Solem conversa.
2 Commercium aliarum Nympharum fugiens.
3 Nocte cœruleos contrahit flores sideris deinde rio. Cœl. Rhod. 29. l. 4.

Heliotropium, inquit Plinius, se cum Sole circumagit; abeuntem sequitur, tamamor est fidetis. l. 2. c. 41. & lib. 22. cap. 9.

Daphnis, Scython, Celmus, Smilace. FAB. 7, 8, 9, 10.

Dixerat: & factum mirabile cepérat aures.
Pars fieri potuisse negant; pars [5] *omnia vero*
sse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.
oscitur Alcithoë, postquam siluere sorores:
Quæ radio flavis percurrens stamina telæ,
fulgatos taceo, dixit, pastoris amores
Daphnidis [6] Idæi, quem Nymphæ pellicis ira
Contulit in saxum. Tantus dolor urit amantes.
Nec loquar, ut quondam [8] naturæ jure novato
Ambiguus fuerit modo vir, modo fœmina, Scython.
Te quoque, nunc [9] adamas, quondam fidissime parvo
Celme Jovi, largoque [10] satos Curetas ab [11] imbri:
Et [12] Crocon in parvos versum cum Smilace flores,
Prætereo, dulcique animos novitate tenebo.

5 Γίνεσθε μὲν τ' ἐν πᾶσι θεῖα τεκμήρια.
Sophocles in Ajace.
Θεοὶ δὲ τὰ πάντα δύνανται.
Homer. Il. a. 8.
6 Phrygii, vel Cretenses. Ida enim mons est & Phrygiæ & Cretæ.
7 Transtulit, alii, & melius, dolore scilicet repulsæ attonitum ac stupefactum reddidit. vide Jacobum Bonienf. qui hunc eundem cum Theocr. Daphnide facit.
8 Vide infra de Hermaphrodito vers. 378. & de Cœni. lib. 12. vers. 190.
9 Quod Jovis mortalitatem vulgaverat, olim nutritius Jovis nempe unus ex Idæis Dactylis.
10 De Curetum origine & officio vide Strabonem 10. lib. & quæ nos ad Senec. Here. Oet. vers. 1877.
11 Fungorum aut asparagorum more, tanquam novos homines,
12 Crocon adolescentem amavit Smilax, quo cum frui non posset, ambo in flores converfi sunt. Plin. lib. 16. cap. 35.

1 ---- Καὶ ἡ Σαλμακὶς ἐκείνη, διαφθειρομένων ἐκ αὐτοῦ, ὡς μαλακὴν ζώνην τὸν πόθον, &c.

Et Salmacis fons, nescio quæ de causa infamis, quasi ex eo bibentes effœminet mollitque. Enimvero luxuria hominum videtur in aëris & aquæ temperiem culpam referre. Atqui non hæc causam luxuriæ præbent, sed divitiæ & victus intemperans. Strabo 14. lib. Georg. videatur & Turnebus, l. 28. c. 39. exponens Salmacida spolia sine sudore & sanguine.

2 Parum virilibus, effœminantibus. Ut male sanus, male gratus: male numen amicum. Statio male fida.

3 Ἐρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης.

4 Nullus non fons sacer habitus, cui & numen suum, Nympha cognominis.

5 Ex ocio, rerum affluentia, luxu in cibis & vestitu, fastidio, & immodico sui cultu nascitur amor & libido. Noster 1. lib. de Remed. amoris. & Seneca in Hippolyto vers. 203. 6 Buxeo. Cytorum autem mons Galatiæ buxo abundat. Virgil. 2. Georg. Undantum buxo spectare Cytorum, & mox lib. 6. Inde Cytoriaco radium de monte tenebat. 7 Aquis vice speculi usa, N per me in litore vidi. Corydon. Virgil. 2. Eclog. 8 Al. Quamvis properabat adire.

UNde sit infamis, quare 2 male fortibus unda
Salmacis enervet, tactosque remolliat artus,
Discite: causa latet; vis est notissima fontis.
Mercurio puerum diva Cythereide natum
Najades Idæis enutrivere sub antris.
Cujus erat facies, in qua materque pateque
Cognosci posset; 3 numen quoque traxit ab illis.
Is tria cum primum fecit quinquennia, monti
Deseruit patrios: Idaque altrice relicta,
Ignotis errare locis, ignota videre
Flumina gaudebat, studio minuente labores.
Ille etiam Lycias urbes, Lyciæque propinquos
Caras adit; videt hîc stagnum lucentis ad imum
Usque solum lymphæ: non illic canna palustris,
Nec steriles ulvæ, nec acuta cuspide junci.
Perspicuus liquor est, stagni tamen ultima vivo
Cespite cinguntur, semperque virentibus herbis.
4 Nympha colit. 5 sed nec venatibus apta, nec ar
Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu;
Solaque Naïadum celeri non nota Diana.
Sæpe suos illi fama est dixisse sorores:
Salmaci, vel jaculum, vel pictas sume pharetras,
Et tua cum duris venatibus otia misce.
Nec jaculum sumit, nec pictas ille pharetras,
Nec sua cum duris venatibus otia miscet.
Sed modo fonte suo formosos perluit artus,
Sæpe 6 Cytoriaco deducit pectine crines;
Et, quid se deceat, 7 spectatas consulit undas.
Nunc perlucenti circumdata corpus amictu,
Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis
Sæpe legit flores, & tunc quoque forte legebat,
Cum puerum vidit, visumque optavit habere.
Nec tamen ante adiit, 8 etsi properabat adire.

Quam se composuit, quam circumspexit amictus,
sinxit vultum, & meruit formosa videri.
nc sic orsa loqui: Puer O dignissime credi
se deus! Seu tu deus es, potes esse Cupido:
ve es mortalis; qui te genuêre beati;
mater felix, & fortunata profecto
qua tibi soror est, & quæ dedit ubera nutrix.
d longe cunctis longeque beatior illa est,
iqua tibi sponsa est, si quam dignabere [2] tedi.
unc tibi sive aliqua est; mea sit furtiva voluptas:
ru nulla est; ego sim: thalamumq; ineamus eundem.
lis ab his tacuit; Pueri [3] rubor ora notavit;
escit, quid sit amor: sed & erubuisse decebat.
ic color aprica pendentibus arbore pomis;
ut [4] ebori tincto est; aut sub candore rubenti,
um frustra resonant [5] æra auxiliaria, Lunæ.
oscenti Nymphæ sine fine [6] sororia saltem
scula, jamque manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis: Aut fugio, tecumque ait, ista relinquo.
almacis extimuit, locaque hæc tibi libera trado
Hospes, ait; simulatque gradu discedere verso.
um quoque respiciens, fruticumque recondita sylva
Delituit, flexumque genu summisit, at ille,
Ut puer, & vacuus, & inobservatus, in herbis
uc it, & binc illuc, & in alludentibus undis
umma pedum, taloque tenus vestigia tingit.
ec mora; temperie blandarum captus aquarum
Mollia de tenero velamina corpore ponit.
um vero obstupuit, nudæque cupidine formæ
almacis exarsit, flagrant quoque lumina Nymphæ.
Non aliter, quam cum puro nitidissimus orbe
Oppositæ speculi referitur imagine Phœbus.
ix quæ-ram patitur, vix jam sua gaudia differt.
am caput amplectit; jam se [8] male continet amens.
lle cavis velox applauso corpore palmis
Desilit in latices: [9] alternaque brachia jactans
n liquidis transluet aquis, ut eburnea si quis

1 Sic Mercurius l. 2. verſic. 734. cura adjuvat formam, Permulcetque comas, &c.
2 Nuptiis, in quibus præferebantur faces è teda, ſupra v. 60.
3 Vide v. 283. l. 3.
4 Ως δ' ὅτε τις ἐλέφαντα γυνὴ Μαιονὶς ἢ Καρὶς ἐμάσσετο, quod offert Mœonis Assyrio femina tinxit ebur. Ovid. 2. Amorum el. 5. Quale roſa fulgent inter ſua lilia miſta; Aut ubi candentis lunæ laborat equis.
5 Mulieres aſtrologiæ peritæ ut Agaonica, Plutarcho autore l. de defectu oraculorum, eclipſeos Lunæ præcinebant, quo ſibi fidem apud vulgum facerent, ſimulabant ſe carmine magico, veneficiis & rhombo poſſe Lunam robore ſuffuſam deducere. quod cum vulgo eſſet perſuaſum, laboranti Lunæ auxiliari ſe credebat, ſi pulvium tinnitu & tubarum ſtrepitu obſtreperent carminibus veneficarum, ne exaudirentur à Luna. Cantus & è curru Lunam deducere tentat; Et faceret, ſi non æra repulſa ſo-

ent, Tibullus. 1. el. 8. Sen. Hip. 787. ſed præter poëtas, Liv. l. 26. Plutarch. n Pericle. Tacit. 1. Annal. 6 Verecunda cujuſmodi vel ſorori poſſent dari, vel ſorore. 7 Uti refracti ad ſpeculum Solis radii: 8 Vix ſe continet. ægre ſe reprimit, ſupra ad verſ. 285. 9 Tanquam natraturus, lib. 5. verſ. 595.

1 Quibus major ab ambientis crystalli aut vitri διαφανεία nitor. Et latet & lucet Phaëthontiade condita gutta apis. Martial. l. 4. Epigr. 32.

2 Αἶψα δ' ὑπ' ἀμφοτέρῃσι ἑοῖσιν ἐπήρατα γυῖα βάλοντα, &c. Hom. Il. 12. vide quæ nos ad eandem similitud. Æneid. 11. Virg.

3 Congrum, concilie, locustam aut alium piscem; vel ipsum etiam piscatorem. vid. Plinium, l. 9. c. 29.

ὃν περὶ σπείρεις τι βάλωμεν· Αὐδήσεις δ' ἀγρευτῆρα ὁμῶς καὶ ἰχθύα, &c. Oppianus lib. 2. Alieuticon. Ælia. lib. 7. animal. cap. 11. Pierius lib. 27. Hieroglyph.

4 Acetabulis, cirris, σπείραις, ut Oppianus, superiore nota.

1 *Signa tegat claro, vel candida lilia, vitro,*
Vicimus; & mens est, exclamat Naïs: & omn
Veste procul jacta, mediis immittitur undis,
Pugnantemque tenet, lactantiaque oscula carpit;
Subjectâque manu, invitaque pectora tangit:
Et nunc hac juveni; nunc circumfunditur illac
Denique nitentem contra, elabique volentem
Implicat 2 *ut serpens, quem regia sustinet ales,*
Sublimemque rapit, pendens caput illa, pedesque
Alligat, & cauda spatiantes implicat alas.
Utque solent hederæ longos intexere truncos,
Utve sub æquoribus deprensum Polypus 3 *hostem*
Continet, ex omni dimissis parte 4 *flagellis;*
Perstat 5 *Atlantiades, speratâque gaudia Nymph*
Denegat: illa premit, demissâque corpore toto
Sicut inhærebat, pugnes licet improbe, dixit,
Non tamen effugies. Ita dii jubeatis, & istum
Nulla dies à me, nec me deducat ab isto!
Vota suos habuere deos: nam 6 *mista duorum*
Corpora junguntur, faciesque inducitur illis
Una: velut si quis conducat cortice ramos,
Crescendo jungi, pariterque adolescere cernat.
Sic ubi complexu coërunt membra tenaci,
7 *Nec duo sunt, sed forma duplex; nec femina dic*
Nec puer ut possit: neutrumque & utrumque videri
Ergo ubi se liquidas, quo vir descenderat, undas
Semimarem feciſſe videt, mollitaque in illis
Membra, manum tendens, sed jam non voce virili
Hermaphroditus ait, Nato date munera vestro,
Et pater & genitrix, amborum nomen habenti:

5 Hermaphroditus filius Mercurii qui nepos Atlantis. 6 Coalescunt unum velut arbor quæ inseritur surculo, sunt autem genera inserendi hæc: cortice, aut in trunco, aut emplastro. Palladii Febr. Columell. lib. 5. cap.

7 Ὁ μῶς γίνεται κυρίως τι παρὰ τὸ. De Hermaphroditis, qui & Androgyni & Arsenothelyes dicuntur. vide Diodor. l. 5. cap. de Priapo & Hermaphrodito, & è Diodoro excerpta Photii 244. Plinius, lib. 7. cap. 3. & 4. & quæ Dalecampius. Luciani Somnium. Cœl. Rhodig. lib. 15. cap. 10. αὐδρόγυνον δὲ ἦν, πάντα μὲν ἔοικε καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἔχον τὰ μέρη καὶ θήλεος, Plato in Sympos.

Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
Emovit, & tactis subito molliscat in undis.
Totus uterque parens nati rara verba biformis
Audit, & [1] incerto fontem medicamine tinxit,
Ut bibant. Neque enim molles & impudici fiunt ex ea aqua: est enim ejus fontis aqua perlucida saporque egregius. Sed quia Cares & Leleges barbari à colonia ab Argis deducta pulsi, ubi se recepissent in montes & latrocinia ibi exercerent, dedebant aquatum ad notum sibi fontem, atque ibi in Græcorum consuetudinem suavitatem sua voluntate reducebantur. Hinc aqua illa, non impudico morbi vi, sed humanitatis dulcedine mollitis animis barbarorum eam famam est adepta.

1 Salmacis, inquit Vitruvius, l. 2. c. 8. falsa opinione putatur Venerea mollitie implicare eos qui ex eo fonte bibunt.

Mineïdes in Vespertiliones. F A B. 12.

Talibus erat dictis. Et adhuc [2] Mineïa proles
Urget [3] opus spernitq; Deum, festumq; profanat:
Nam tympana cum subito [4] non apparentia raucis
Obstrepuere sonis, & adunco tibia cornu,
Et innuba que æra sonant, & olent myrrhaque crociq;
Quæsque fide major, cœpere virescere telæ,
Quæq; hederæ faciem pendens frondescere [5] vestis,
Pars abit in vites; & quæ modo fila fuerunt,
Palmite mutantur, de stamine pampinus exit:
Purpura fulgorem pictis accommodat uvis.
Jamque dies exactus erat, tempusque subibat,
Quod tu nec tenebras nec posses dicere lucem,
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati, pinguesque ardere videntur
Lampades, & rutilis collucere ignibus ædes,
Falsaque sævarum simulacra ululare ferarum.
Lumida jamdudum latitant per tecta sorores,
Diversæque locis ignes & lumina vitant.
Dumque petunt tenebras, [8] parvos membrana per artus
Porrigitur, tenuesque includunt brachia pennæ.
Nec, qua perdiderint veterem ratione figuram,
Dicere sinunt tenebræ. Non illas pluma levavit,
Sustinuere tamen se perlucentibus alis.

2 Alcithoë, Arsone, & Leucothea. ut Ant. Liberalis, Leucippe, Arsippa, & Alcathoë.

3 Lanificium.

4 Quæ, Mineïdes mente captæ sibi, visæ sunt audire.

5 Lana in fusis & telis, quod innuunt versus sequentes. Simile huic vide l. 3. ver. 664. de Tyrrhenis nautis.

6 Crepusculum, lux crepera & dubia.

7 Καλυπτίας δ', ὁ Δείονος ἐγένετο παῖς; ᾗ λέων, ᾗ παρδάλις, ᾗ ἐκ τῶν καλούντων ἐρίφων νίκτας αὐτῷ ᾗ ἄγελα. Ant. Liberalis fab. 10. addit quæ ὀρὸς δὲ τὰ σημεῖα, &c.

8 Prodigiis territæ, sortes mox in urnam conjectas concusserunt: exit sors Leuippæ. Ea vovit Deo sacrificium, filiumque suum Hippasum adjuvantibus sororibus dilaniavit. 8 In vespertiliones; animal biforme, volucre, implume tamen, mutantur. Aliter Liberalis. αὐτὰς Ἑρμῆς ἀφάμενος τῇ ῥάβδῳ μεταβαλὼν εἰς ὄρνιθας, ᾗ αὐτῶν ἃ μὲν ἐγένετο νυκτερίς, ἃ δὲ γλαύξ, ἃ δὲ ζύζα· ἔφυγον δὲ αἱ πρὶν τὸν ἄκτινα τιμῶσαι.

1 Μινυήϊον παρηγοίαι.
2 Frequentant.
3 Nυκτερίδες dictæ.

Conatæque loqui, [1] *minimam pro corpore vocem*
Emittunt, feraguntque leves stridore querelas,
Tectaque, non sylvas [2] *celebrant; lucemque per*
Nocte volant, seroque tenent à vespere [3] *nomen.*

Ino & Melicerta in deos marinos. FAB. 13.

3 Ino soror Semeles Bacchi matertera & nutrix, nupta Athamanti Thebanorum regi.
5 Semele fulmine interierat; Antonoës filius Actæon in cervum versus erat; Penthea Agave mater & sorores discerpserant. ut suprà.
6 Athamanti ex Ino liberi fuere Clearchus & Melicerta: ex Nephele priore conjuge Sthœneus, Erytræus, Leucon, Pan, Phryxus & Helle.
7 Inflatos spiritus superbiæ.
8 Bacchus.
9 Lib. 3. v. 670.
10 Pentheos. lib. 3. v. 726.
11 Tres Furiæ filiæ supra. 407. v.
12 Non ante visi, ex cartilagine & membrana, non plumis.
13 Ut furore actos eos in suum exitium impellant.
14 Neque enim inopi inhumataque turba transvehitur Styga, nisi post 100 annos. vide quæ nos ad 6. Æneid. v.
15 Ubique mors est; mille ad hanc aditus patent. Senec. Theb. 153. Plato Tartarò hòc, in Phædone. Εἰς γὰρ τὸν αὐτὸν τὸ φάσμα συβαίνει τι πολλοῖς τοῖς τοιούτοις, καὶ ἐκ τούτου πολλοὶ ἀκρίτως ἀπέστησαν ἐκεῖσε ἐλθεῖν ἐν τῷ ἀφανεῖ ἐπιτυφόμενοι καὶ ἐπορεύοντο φόβοι καὶ φάσματα τοῦ ἀπιόντος ὄντως ψυχῆς, &c. 16 Locus ille capax est omnium, quem non stipant figuræ, umbræque turba, vide quæ ad vers. 670. lib. 11.

Tum vero totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat; magnasque novi [4] *matertera vires*
Narrat ubique Dei: [5] *de totque sororibus exper*
Una doloris erat, nisi quem fecere sorores.
Aspicit hanc, [6] *natis thalamoque Athamantidis*
bentem
[7] *Sublimes animos, & alumni numine, Juno,*
Nec tulit: & secum, Potuit [8] *de pellice natus*
[9] *Vertere Mæonios pelagoque immergere nautas,*
Et lacerandæ suæ [10] *nati dare viscera matri,*
Et [11] *triplices operire* [12] *novis Mineidas alis?*
Nil poterit Juno, nisi insultos flere dolores?
Idque mihi satis est? Hæc una potentia nostra
Ipse docet [13] *quid agam. Fas est & ab hoste doceri.*
Quidque furor valeat, Penthea cæde satisque
Ac super ostendit. Cur non stimuletur, eatque?
Per cognata suis exempla sororibus Ino?
Est via declivis funesta nubila taxo,
Ducit ad infernas per muta silentia sedes:
Styx nebulas exhalat iners, umbræque recentes
Descendunt illac, simulacraque funera sepulchris.
Pallor, hyemsque tenent late loca sæva: [14] *novus*
Qua sit iter, manes, Stygiam quod ducat ad urbem,
Ignorant; ubi sit nigri fera regia Ditis.
[15] *Mille capax aditus, & apertas undique portas*
Urbs habet, ut que freum de tota flumina terra,
[16] *Sic omnes animas locus accipit ille; nec ullas*
Exiguus populo est, turbamve accedere sentit.

ant exangues sine corpore & ossibus umbræ :
sque forum [1] *celebrant, pars imi tecta tyranni ;*
ars aliquas artes antiquæ imitamina vitæ 445
ercent ; alium partem sua pœna coercet,
inet ire illuc, cælesti sede relicta,
antum odiis iræque dabat) Saturnia Juno.
simul intravit, sacroque à corpore pressum
remuit limen ; [3] *tria Cerberus extulit ora,* 450
res latratus simul edidit, illa sorores
Nocte vocat genitas, grave & implacabile numen.
ceris ante fores clausas adamante sedebant ;
que suis atros pectebant crinibus angues.
am simul agnorunt inter caliginis umbras, 455
rexere deæ. Sedes [5] *scelerata vocatur.*
iscera præbebat Tityus lanianda, novemque
geribus distractus erat. [7] *tibi, Tantale, nullæ.*
prenduntur aquæ ; quæque imminet, effugit arbor.
Aut petis, aut urges rutilorum, Sisyphe, saxum. 360
olvitur Ixion : & se sequiturque, fugitque.
lirique suis lethum patruelibus ausæ,
dque repetunt, quas perdunt, Belides, undas.
os omnes facie postquam Saturnia [10] *torva*
it, & [11] *ante omnes Ixiona : rursus ab illo* 465
ypbon aspiciens, Cur hic è fratribus, inquit,
petuus patitur pœnas ! Athamanta superbum
gia dives habet, [12] *qui me cum conjuge semper*
revit ? & exponit causas odiique viæque ;
idque velit quod vellet, erat ; ne regia Cadmi 470

1 Frequentant. ut modo vers. 414.
2 Virg. 6. Æn. Pars in gramineis exercent, &c. de pœnis eodem l.
3 Cerberus, quem Plutonis canem vel serpentem, Inferorum custodem nuncupant, triceps fingitur, ut terram denotat, quæ χερσαῖον ζῶον omnium mortalium per tres orbis, tam cognitas, partes ; omnis ætatis, infantum, juvenum, senum, mortis genese naturali, violento, fortuito absumptorum corpora vorat. Porphyr. interpretatur esse dæmonem perniciosissimum, qui in aqua, terra in aere versatur. capita volunt esse leonis, canis, lupi. Horatio est, Bellua centiceps. vide Pausaniam in Laconicis.
4 Furias Acherontis & Noctis, i.e. illætabilis erroris filias ; scelerum vindices ; iræ, cupiditatis, libidinis, ultrices.
5 Ubi supplicii expendunt scelerati, v. 6. Æn. sceleratum limen, 7 Vide quæ nos ad 6. Æneid. Virg. Necnon Tytion, &c. Senec. Hippolyt. 1228. 7 Quæ nos ad Senecæ Thyestem 152. Sed pueris nota. 8 Quæ singulorum fuerint delicta, quæ supplicia, vide quæ nos ad Senecæ tragod. quæ ad Virgil. 6. Æneid. videndi Mythologi, Plato Phædon. ad illum Marsi. Ficini argumentum, Macrobius in Somnium Scipionis. 1. c. 10. Vulturum jecur immortale tundentem exponens tormenta mala conscientiæ viscera interiora rimantis, &c. Lucretius item 3. l. & ipse Hom. Iliad. 2. Lucian Necyomantia Joannes Tzetzes Chiliad. 273. l. 9. 8 Rota sc. finestrer adm. quæ expressio, ne nihil argutius atque ingeniosius dici posse arbitror. Ego tamen aquari aut etiam superari arbitror ab illo quod seq. vers. 501. Ixion fatigata per eandem sæpius orbem Consequitur mortis velociter ignibus ictus. 10 De Junonis odio in filias Danai qui filius Beli, Epistola Hypermnestræ ad Lynceum. 11 Memor se ab illa interpellatam ad adulterium. 12 Qui Junone sua Ixione spreyit.

Staret, & in facinus traherent Athamante furo
Imperium, promissa, preces, confundit in unu
Sollicitatque deos. Sic hæc Junone loquuta,
Tisiphone canos, ut erat turbata, capillos
Movit, & [1] obstantes dejecit ab ore colubros.
Atque ita, Non longis opus est ambagibus, inq
Facta puta, quæcunque jubes: inamabile regn
Desere, teque refer cœli melioris ad auras.
Læta redit Juno, quam cœlum intrare paranten
Roratis [2] lustravit aquis [3] Thaumantias [4] Ir
Nec mora: [5] Tisiphone madefactam sanguine f
Importuna facem, fluidoque cruore rubentem
Induitur pallam, tortoque incingitur angue;
Egreditur que domo. Luctus comitatur eunte
Et Pavor, & Terror, trepidoque Insania vultu.
Limine constiterat: postes tremuisse feruntur
[6] Æolii, pallorque fores infecit acernas;
Solque locum fugit. monstris exterrita conjux
Territus est Athamas, tectoque exire parabant.
Obstitit infelix, aditumque obsedit Erinnys,
Nexaque vipereis distendens brachia nodis
Cæsariem excussit. motæ sonuere colubræ,
Parsque jacent humeris, pars circum pectora la
Sibila dant, saniemque vomunt, linguisque coru
Inde duos mediis abrupit crinibus angues,
Pestiferaque manu raptos immisit. At illi
Inoosque sinus Athamanteosque perrerant,
Inspirantque [7] graves animos, nec vulnera m
Ulla ferunt: [8] mens est, quæ diros sentiat ic
[9] Attulerat secum liquidi quoqz monstra veneni,
Cris Cerberei spumas, & virus Echidnæ,
Errore sque vagos, cæcæque oblivia mentis,
Et scelus, & lacrymas, rabiemque, & cædis am
Omnia trita simul: quæ sanguine mista rece
Coxerat ære cavo viridi versata cicuta.
Dumque pavent illi, vertit [8] furiale venenum
Pectus in amborum, præcordiaque intima movi
[9] Tum face jactata per eundem sæpius orbem,
Consequitur motis velociter ignibus ignes.

1 Alii, *extantes.*
2 Purgavit pollutam, descensu ad inferos & furiarum aspectu.
3 Thaumantis, i. e. admirationis filia, cujus st. origo mortalibus miraculo fit. Plato in Theæteto. Plutar. 3. l. de placitis philosophor. 3.
4 Ab ἴρω, signif. ἀγγέλλω, Plato in Theæteto. Arist. 3. l. Meteor. c. 3. & 4. Jul. Scalig. exercit. 80.
5 Ornatum adverte & comitatum harum Dearum. vide Virgil. Alecto 7. Æneid.
6 Athamantis Æoli fil.
7 Δυσφόρως γνώμας λυσσώδεις φαντασίας. quibus intellectus delusus aliud quam quod videt, videre se opinatur. vide quæ nos ad Senecæ Hercul. furentem, vers. 953.
8 *Quos diri conscia facti Mens habet attonitos, & surdo verbere cædit.* Oculum quatiente animo terrore flagellum. Juvenalis 13. Sat.
9 *Attulerat secum* Medea *Scythicis aconiton ab oris. Illud Echidnea memorant,* &c. 7. lib. 410. vers.
10 In furorem agens. Rotavit facem ut continenter
circulus videretur.

Sic [1] virtrix, jussique potens, ad [2] inania magni
Regna redit Ditis: sumtumque recingitur anguem.
Protinus Æolides media [3] furibundus in aula
Clamat, Io comites, his retia tendite sylvis,
Hic modo cum gemina visa est mihi prole læna,
Unque feræ sequitur vestigia conjugis amens,
Deque sinu matris ridentem, & parva Learchum
Brachia tendentem rapit, & bis terque per auras
More rotat funde, rigidoque infantia saxo
Discuit ora ferox. tum denique concita mater,
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa veneni,
Exululat, sparsisque fugit male sana capillis.
Teque ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis,
[4] Evoë Bacche sonat. Bacchi sub nomine Juno
Risit, & [5] Hos usus præstet tibi, dixit, alumnus.
Imminet æquoribus scopulus: pars ima cavatur
Fluctibus, & telis defendit ab imbribus undas;
Summa rigent, frontemque inaperum porrigit æquor.
Occupat hunc (vires insania fecerat) Ino,
[5] Seque super pontum nullo tardata timore
Mittit, [6] onusque suum: percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ [7] neptis miserata labores,
Sic patruo blandita suo est: O numen aquarum,
Proxima qui cælo cessit, Neptune, potestas,
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Factari quos cernis in Ionio immense,
Et diis adde tuis. Aliqua & mihi gratia ponto est:
Si tamen in medio quondam concreta profundo
[8] Spuma fui, [9] gratumque manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti Neptunus: & abstulit illis
Quod mortale fuit, majestatemque verendam

1 Voti compos, Junonisque peracto mandato.

2 Vide quæ ad v. 441. sup.

3 Hoc est quod sibi in exemplum ultionis sumpsit Juno, supra 428. ut furiali correptus errore & mente delusus turbata, in aliud, quam quod revera est, feratur, uti Penthei mater, & matertera, l. præced.

4 Vox Bacchantium, ab acclamatione Jovis collaudantis Bacchum in bello giganteo mutatum in Leonem. Phocius in excerptis ex Procli Chrestomathia.

ἤδετο δὲ ὁ Διόνυσος ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ Διονύσου, βλασφημούντων πολλὰ φρυάγμασι.

5 Ἀπὸ ταύτης αὐτὴν εἰς θάλασσαν Ἰνὼ ῥῖψαι, &c. Pausanias in Atticis sub fine. Ino cum Melicerta, de saxo quam Molurida vocant se in mare præcipitavit, cum natu majorem filium pater occidisset, seu furore impulsus, seu ira incensus quod Orchomenii famem immissam uxoris nefario facinore audivisset: 5 Phryxum simul uxoris prioris filium ab illa sublatum. Namque, ut habet Nonnus 10. Dionysiacon repudiata à Phryxo privigno quem amabat, sterilitatem agris induxit. 6 Puer à Delphinis exceptus & in Corinthiorum isthmon expositus, in deorum marinorum numerum referebatur, Palæmon dictus & Portumnus. Pausanias in Atticis. Lucian. in dialogis marinis. Nonnus 10. Dionysiac. 7 Inus, cui mater erat Harmone filia Veneris. 8 Venus enim ἀφροδίτη ἀπὸ τῆς ἀφροῦ, ex spuma maris in quod Cœli à Saturno exsecti projiciebantur testiculi: cum ob seminis similitudinem spumosam, tum humoris salsi vim genitabilem. 9 Alii, *Gratumque*, quod gratum erimus.

1 Quod usu venit iis qui ex mortalibus in Deos relati sunt. Ino dicta est Leucothea & Matuta, tumnus, honoresque

Impositit 3 [1] *nomenq; simul, faciemque novavit,*
Leucotheaque deum cum matre Palæmona dixit.

quæ eadem cum Aurora. Melicerta vero Palæmon & I illi certaminum Isthmicorum habiti. Solent enim mor consecratis nomina immutari, credo, ne quis putet homines eos fuisse, &c. L. l. 1. de falsa religione.

Inus comites in saxa & aves. FAB. 14.

2 Thebanæ quarum conjuges à Phœnicibus Cadmi sociis oriundi.
3 Et pro certo credentes eam obiisse.
4 *Semele*, cujus gratia universam Bacchi familiam infesta odiis & vindicta prosequebatur.
5 Invidiam alicui facit, qui ejus sævitiam in odium adducit, l. 7. v. 608. *Ante ipsas, quo mors foret invidiosa aras.* Juvenal. Sat. 14. *Invidiam facerent nolenti surgere Nilo.* Lucan. l. 2. vers. 36.
6 Ne fortè in numina mutarentur, uti Ino quam lugebant, mutavit eas Juno in saxa & aves. 7 Thebanæ

[2] *Sidoniæ comites, quantum valuere, secutæ*
Signa pedum primo videre novissima saxo:
[3] *Nec dubium de morte ratæ, Cadmeïda palmis*
Deplanxere domum; scissis cum veste capillis,
Utque parum justæ, nimiumque in [4] *pellice sævæ*
[5] *Invidiam fecere Deæ, convitia Juno*
Non tulit: &, Faciam vos ipsas maxima, dixit,
[6] *Sævitiæ monumenta meæ. Res dicta secuta est.*
Nam quæ præcipuè fuerat pia, persequar, inquit,
In freta reginam: saltumque datura, moveri
Haud usquam potuit, scopuloque affixa cohæsit.
Altera, dum solito tentat plangore ferire
Pectora, tentatos sentit riguisse lacertos.
Illa, manus ut fortè tetenderat in maris undas,
Saxea facta manus in easdem porrigit undas.
Hujus, ut arreptum lamabat vertice crinem,
Duratos subito digitos in crine videres.
Quo quæque in gestu deprensa est, hæsit in illo.
Pars volucres factæ; quæ nunc quoque gurgite in
Æquora distinguunt summis [7] *Cadmeides alis.*

istæ mulieres, à Cadmo autore. Al. *Mineïdes.*

Cadmus & Harmonia in dracones. FAB. 1

7 Nescit Cadmus Ino filiam & nepotem Melicertam in Deos maris fuisse relatos.
8 Cadmus domus

[7] *Nescit Agenorides natam parvumq; nepotem*
Æquoris esse Deos. [8] *Luctu, serieq; malorum*
Victus & ostentis, quæ plurima viderat, exit
Conditor urbe sua, tanquam fortuna locorum

suæ perpetuis cladibus obrutus, quasi cœlum illud & terram abominatus, cu ore Harmione jam senex Thebis migravit in Illyricum, profugus ob Linum interfectum, ut alii 5 regno pulsus ab Amphione & Zetho, ut alii, se ad Euch ses contulit. à quibus, ex oraculi responso 5 dux belli contra Illyrios electus, v iis imperavit.

Non sua se premeret: longisque erroribus actus
Contigit Illyricos profuga cum conjuge fines.
Famque malis annisq; gravis dum prima retractant
Fata domus, [1] *relegumque suos sermone labores.* 570
Num [2] *sacer ille mea trajectus cuspide serpens,*
Cadmus ait, fuerat tum, cum Sidone profectus
Vipereos sparsi per humum nova semina dentes?
Quem si cura deûm tam [3] *certa vindicat ira,*
Ipse precor, [4] *serpens in longam porrigat alvum.* 575
Dixit: [5] *&, ut serpens, in longam tenditur alvum,*
Duratæque cuti squamas increscere sentit,
Nigraque cæruleis variari corpora guttis:
In pectusque cadit pronus, commissaque in unum
Paulatim tereti [6] *tenuantur acumine crura.* 580
Brachia jam restant: quæ restant brachia tendit;
Et lacrymis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede, O conjux, accede miserrima, dixit;
Dumque aliquid supereſt de me, me tange, manumq;
Accipe, dum manus est, dum non totum occupat
anguis.
Ille quidem vult plura loqui: sed lingua repente 586
In partes est fissa duas, nec verba volenti
Sufficiunt, quotiesque aliquos parat edere questus,
Sibilat. hanc illi vocem natura reliquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora conjux, 590
Cadme, mane, teque infelix his [8] *exue monstris:*
Cadme, quid hoc? ubi pes? ubi sunt humeriq; manusq;
Et color, & facies? &, dum loquor, omnia? Cur non
Me quoque cœlestes in eundem vertitis anguem?
Dixerat. [9] *ille suæ lambebat conjugis ora,* 595
Inque sinus caros, veluti cognosceret, ibat,
Et dabat amplexus, assuetaque colla petebat.
Quisquis adest (aderant comites) terretur: at illis
Lubrica perlucent cristati colla draconis:
Et subito duo sunt, junctoque volumine serpunt; 600
Donec in oppositi nemoris subiere latebras.
Nunc quoq; nec fugiunt homines, nec vulnere lædunt:
Quidque prius fuerint, placidi meminere dracones.

1 Al. *repetuntque*
2 Redi ad vers. 32. lib. 3.
3 Constanti, continua.
4 Vide lib. 3. vers. 97.
5 Ὡς δ' ἐφάμην, ἕρπων ὄπιθεν πυκινὸν κατὰ νῶτον ἔχεν ὀφιώδεα μορφήν. Nonnus 46. Dionys. vel quia ibi in exilio latuit inops: vel quia homo politicus se ad mores & leges Barbarorum accommodavit: vel quia Illyriis plerisque oculi ὀξυδερκεῖς & ἀγχόντροποι, qui interimant videndo quos diutius irati viderint: ut qui pupulas in singulis oculis binas habeant: A. Gellius l. 9. c. 4. vel denique ab ipso gentis nomine, cum ἔγχελυς anguillam sonet, quæ *longa cognata colubræ.*
6 Al. *curvantur.* Ms. *sinuantur.*
7 Linguæ serpentum propter celerem vibrationem geminas aut etiam tergeminas habere linguas videntur.
8 Aliis *erue.*
9 Lege fis, quæ res

ert ex Plutarcho Pierius, lib. 14. hieroglyph. de angue puellæ amato.

Serpentes è sanguine Meduſæ procreati. FAB. 16.

SEd tamen ambobus verſæ ſolatia formæ
Magna [1] nepos dederat, quem debellata colu
India, quem poſitis celebrabat Achaïa templis:
Solus [2] Abantiades ab origine cretus eadem
Acriſium ſupereſt, qui mœnibus arceat urbis
Argolicæ, contraque deum ferat arma, genuſque
Non putat eſſe deum (neque enim Jovis eſſe putat
Perſea: quem [4] pluvio Danaë conceperat auru
Mox tamen Acriſium (tanta eſt præſentia veri)
Tam violaſſe deum, quam non agnoſſe nepotem
Pœnitet: impoſitus jam cœlo eſt [4] alter; & [5] a
Viperei referens ſpolium memorabile monſtri,
Aëra carpebat tenerum ſtridentibus alis.
Cumque ſuper Libycas victor penderet arenas;
Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ:
Quas humus exceptas varios animavit in anguſ
Unde frequens illa eſt, infeſtaque terra colubris

1 Bacchus, ex Semele, filia ſua.
2 Filius Abantis regis Argivorum, qui filius Beli, cui Jupiter genitor.
3 Acriſius oraculum conſuluerat, maremne pateret uxor, an ſeminam. reſpondit oraculum, nullum ſe habiturum filium; nepotem aliquando è filia, à quo ipſe occideretur. Damen itaque filiam cum nutrice incluſit thalamo aheneo ſubterraneo in ſpecu. cui ſe immiſit Jupiter in aureum imbrem converſus, fucumque fecit mulieri. epimythiam dabit, Hor. l. 3. ode
Paul. Silent. Antholog. l. 7. χρυσὸς ἀλλάγιο δίπτωσι
4 Bacchus. 5 Perſeus, qui à Polydecte rege Seriphi (ad quem arca, in qua cum matre incluſus fuerat, appulit) ad debellandas Gorgonas, petendumque deuſæ ex iis natu maximæ caput, miſſus. accepit à Mercurio talaria & harpe Plutone galeam, à Pallade ægida & ſpeculum; victor reverſus dum Meduſæ per cœlum volans Africum portaret; guttæ Gorgonei capitis deciduæ in ſerpe mutatæ ſunt. Cauſam naturalem & hiſtoricam ad fabulam convertit. tra poëta locum hunc ex Apollonii Argonaut. 4. Εὖτε γὰρ ἰσθμὸν Ἀλ
ἀμπέπαλο Περσεύς, &c. Vide quæ nos ad Lucanum, l. 9. verſ. 61
deinceps. Sed vide Clariſſ. Baconi Vet. ſap. de Perſeo ſive bello. interpret
Perſeo, id eſt, id bellum probe inſtructo opus eſſe celeri expeditione, occulti
filiis, providentia, &c. v. Apollodorum l. 2. & allegorice expoſitam ab
Tzetze, ſub initio Lycophr. Caſſandræ.

6 Lumina, lucem.

Atlas in Montem. FAB. 17.

INde per immenſum veniis diſcordibus æthra,
Nunc huc, nunc illuc, exemplo nubis aquoſæ
Fertur; & ex alto ſeductus æthere longe
Deſpectat terras, totumque ſupervolat orbem.
Ter gelidas Aritos, ter Cancri brachia vidit:
Sæpe ſub occaſum, ſæpe eſt ablatus in ortus.
Jamque cadente die, veritus ſe credere nocti,
Conſtitit Heſperio, regnis Atlantis, in orbe,
Exiguamque petit requiem; dum Lucifer [6]

Evocet Auroræ cursusque Aurora, diurnos.
Hic hominum cunctis imperitat corpore præstans
Iapetionides Atlas fuit: Ultima tellus
Lege sub hoc, & pontus erat, qui solis anhelis
Æquora subdit equis, & fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidemque armenta per herbas
Errabant, & humum vicinia nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiantes nitentes,
Ex auro ramos, & auro [2] poma ferebant.
Hospes, & Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni, generis mihi Juppiter autor:
Sive es mirator rerum; mirabere nostrum.
Hospitium, requiemque peto. Memor ille vetustæ
Sortis erat. dederat [3] Themis hanc Parnassia sortem:
Tempus, Atla, veniet, [4] tua quo spoliabitur auro
Arbor, & hunc prædæ titulum Jove natus habebit.
Id metuens, solidis pomaria clauserat Atlas
Manibus, & vasto dederat servanda [5] draconi,
Arcebatque suis externos finibus omnes.
Nunc quoque, Vade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Juppiter absit.
Nunque minis addit, manibusque expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior (Quis enim par esset Atlantis
Viribus?) At quoniam parvitibi gratia nostra est,
Accipe munus, ait. lævaque à parte Medusæ
Se retro versus squallentia protulit ora. (mæque
Quantus erat, mons factus Atlas: nam barba, co-
Mque sylvæ abeunt. juga sunt humerique, manusque,
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen.
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Crevit in immensum, (sic Dii statuistis) & [6] omne
Cum tot sideribus cælum requievit in illo.

1 Atlas Iapeti filius fuit, frater Prometheï, ut alii, Hesperii: rex Mauritaniæ, ad Oceanum occidium qui ab illo Atlanticus dictus.

2 Aurea hæc mala alii putant fuisse citria vel Medica. Dalecampius, ad l. 3. Athenæi, c. 7. Alii, oves corporis magni & coloris subrutili, auream referentis nitelam. τῷ μήλῳ utrumque significante. Pollux. Alii, stellas interpretantur quod Astronomiæ peritus fuerit Atlas. Natal. Com. l. 7. c. 7. Aurisodinas alii.

3 Vide ver. 321. lib. 1.

4 Quod ab Hercule factum poetea, l. 9. ver. 190.

5 Cui Ladon nomen. Apollon. l. 4. Argonaut:

Λαδόντ᾽ Ἐσπερ-
ηχθέζοντ᾽ ἀγχ-
χθ᾽ὀφιν ῥύ᾽ατο
μῆλα Χώρα τε
Ἄτλαντ᾽ ἠδ᾽
χθόνι δ᾽ ὄφις,

6 Propter Astronomiæ scientiam, sphæramque ab illo inventam fingitur Atlas cœlum sustinere. Diodor. l. 4. sub initio addit, illum cum in altissimum montem ad astrorum cursus observandos ascendisset, subito à ventis abreptum. Idem ref. Vives ad cap. 1. l. 18. Auzust. de Civit. Dei. Sed vide Aristot. 2. de Cœlo. & Tzetzen. Hist. 1. l. 5. Macrob. l. 2. Quando siderum motus, aut ratio cœpta est genethliaca sciri? non post Theulin Ægyptium, aut post Atlantem (ut quidem ferunt) gestatorem, bajulum, tibicinem illum ac destinam cœli? Arnobius, lib. 2.

Virg. Æn. Atlantis cinctum assidue cui nubibus atris Piniferum caput, & vento pulsatur & imbri: Nix humeros infusa tegit, tum flumina mento Præcipitanti senis, & glacie riget horrida barba, & quæ nos ibi. quem fluvium interpretantur volumine sinuoso circumdantem hortos Hesp.

Andromeda à Perseo liberata & Virgæ in Coralia. F A B. 18.

1 Æolus, Jovis ex Aceste filius, Hippotæ nepos. Αἴολον Ἱππότου παῖδα κλυτόν. Apollon. l. 4. qui quum naturam ventorum adverteret, atque ex ortu & occasu fiderum, statisque anni temporibus, ut & regionum marisque æstus reciproci ventos prædiceret, πμίμνων πνοιῶν ἀνίμων ἠδὲ βαθείας vocarunt ac crediderunt, inquit Strabo, l. 2. & 6. Virg. Æn. 1.

a Venti autem ponunt plerumque Sole oriente, & occidente cum Sole redit. Juven. Sat. 12.

2 Harpe.

4 Quibus imperavit Cepheus, cujus uxor——ſ——Cassiope, cum se Nereidas forma præstare gloriaretur, arrogantiæ pœnas dedit in unica filia Andromeda ; quam saxo alligatam exponi à ceto devorandam exegit Neptunus, ex responso utcumque duro oraculi Jovis Ammonis. de quo vide quæ nos ad lib. 9. Lucan. vers. 512. 6 Perseus Abantis pronepos. Actisius enim Persei alius filius erat Abantis. 7 Al. *primo stupet illa.* Gloſ. codd. & Mſs. alter è noſtris. 8 Elegantem picturam hanc expreſſit Lucianus περὶ εἰκόν. Ὁ Περσεὺς τὸ κῆτος φονεύει καὶ τὴν Ἀνδρομέδαν κομίζει. mox, ἐν βρεχιᾷ δὲ τινὶ ὁ τεχνίτης ἐμιμήσατο αἰδῶ παρθένου καὶ φόβον, &c. virginis, inquit, verecundiam expreſſit artifex & metum, ſpectat enim pugnam deſuper ex rupe, adoleſcentis audaciam amatoriam, & belluæ viſum ἀπεράσμαχον. Argumentum citat ex Herodoto in Polymnia. Sed & vide Perſea Philoſtrati. Iconum, & Pauſaniam in Corinthiacis. 9 Belluæ hujus oſſa Romam ex oppido Judææ ſpe altata oſtendit M. Scaurus, longitudine pedum 40. altitudine coſtarum Indos elephantes excedente, ſpinæ craſſitudine ſeſquipedali. Plin. l. 9. c. 5. Solin. c. 8.

Imni

Clauſerat [1] *Hippotades æterno carcere ventos*
Admonitorque operum cœlo clariſſimus alto
[2] *Lucifer ortus erat. Pennis ligat ille reſumptis*
Parte ab utraque pedes, [3] *teloque accingitur unco,*
Et liquidum motis talaribus æëra findit.
Gentibus innumeris circumque infraque relictis,
[4] *Æthiopum populos,* [4] *Cepheaque conſpicit arva.*
Illic immeritam [5] *maternæ pendere linguæ*
Andromedam pœnas injuſtus juſſerat Ammon.
Quam ſimul ad duras religatam brachia cautes
Vidit [6] *Abantiades, niſi quod levis aura capillos*
Moverat, & tepido manabant lumina fletu,
Marmoreum ratus eſſet opus. rapuit inſcius ignes.
Et ſtupet: & viſæ correptus imagine formæ,
Pene ſuas quatere eſt oblitus in æëre pennas.
Ut ſtetit, O, dixit, non iſtis digna catenis,
Sed quibus inter ſe cupidi junguntur amantes,
Pande requirenti nomen terræque tuumque,
Et cur vincla geras? [7] *Primo ſilet illa,* [8] *nec audet*
Appellare virum virgo, manibuſque modeſtos
Celaſſet vultus, ſi non religata fuiſſet.
Lumina, quod potuit, lacrymis implevit obortis.
Sæpius inſtanti, ſua ne delicta fateri
Nolle videretur, nomen terræque ſuumque,
Quantaque maternæ fuerit fiducia formæ,
Indicat: & nondum memoratis omnibus, unda
Inſonuit. venienſque immenſo [9] *bellua ponto*

mminet, & latum sub pectore possidet æquor.
Conclamat virgo: genitor lugubris, & una
Mater adest, ambo miseri, sed justius illa;
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
Ungoremque ferunt, vinctoque in corpore adhærent.
Tum sic hospes ait: Lacrymarum longa manere
Tempora vos poterunt; ad opem brevis hora ferenda est.
Hanc ego si peterem Persen, Jove natus & [1] illa
Quam clausam implevit fœcundo Jupiter auro,
Gorgonis anguicomæ Persen superator, & alis
Æthereis ausus jactatis ire per auras,
Præferrer cunctis certe gener. Addere tantis
Dotibus & meritum (faveant modo numina) tento.
Ut mea sit, servata mea virtute, paciscor.
Accipiunt legem, (quis enim dubitaret?) & orant,
Promittuntque [2] super regnum dotale parentes.
Ecce! velut navis præfixo concita rostro
Sulcat aquas, juvenum sudantibus acta lacertis:
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis
Tantum aberat scopulis, quantum [3] Balearica torto
Funda potest plumbo medii transmittere cœli:
Cum subito juvenis pedibus tellure [4] repulsa
Arduus in nubes abiit, ut in æquore summo
Umbra viri visa est, visum fera sævit in umbram.
Utque [5] Jovis præpes, [6] vacuo cum vidit in arvo
[7] Præbentem Phœbo liventia terga draconem,
Occupat adversum; neu sæva retorqueat ora,
[8] Squamigeris avidos fidit cervicibus ungues:
Sic celeri misso præceps per inane volatu
Terga feræ pressit, dextroque frementis in armo
[9] Inachides ferrum curvo tenus abdidit [10] hamo.
[11] Vulnere læsa gravi, modo se sublimis in auras
Attollit, modo subdit aquis: modo more ferocis
Versat apri, quem turba canum circumsona terret.
Ille avidos morsus velocibus effugit alis,

Φόρκυσι ἀμφὶ μαστοῖς, &c. υἱὸς Δαναΐας, ἐκ χρυσοῦ θαμὰ αὐτορρύτας ἴμμασι. Pindarus Pyth. Ode 12. Ἀλλὰ πατὴρ Περσεὺς ὁλυμπίῳ δόμῳ ἰφθίμων Χρυσοῦς εἰς γάμον ἦλθε, καὶ φλογόεις παρεκοίτης. Nonn. Dionys. 47.

1 Insuper.

2 Balearium insl. incolas fuisse peritissimos funditores, & supra dictum & satis notum.

4 Sic lib. 2. *Fugit & impressa telluren repulit hasta*, vers. 788. vide quæ nos ibi.

5 Aquila ales minister fulminis. quæ sint aves præpetes, vide Agel. l. 6. c. 6.

6 Hinc inde patente, ubi nulla sata, arbusta nulla.

7 Apricantem se ad Solem.

8 Τοῖς μὲν γὰρ ἰπάτη πάντοθεν ἀρὴς ἀνίσταλε δυ-

χείρημα δράκοντι. Sophocl. Antigone. supra vers. 362. 9 Perseus Argivus ab Inacho, prisco Argivorum rege. 10 Ad capulum usque; cui recurvatur ferrum ad munimentum manus. 11 Audi Lucianum prælii hujus victoriæque præconem, in lib. περὶ τοῦ οἴκου. Καὶ δηλοῖ μὲν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀγῶνας καὶ διατέθεικεν τὸν Γόργονα· τῇ δὲ καθικνεῖται τῷ ξίφει. Καὶ τὸ μὲν, ὅσον τὸ κῆτος εἶδε τὸν Μέδουσαν, ἦν δὴ λίθος, τὸ δ' ὅσον ἐμψυχον μένει, τῇ ἄρτι κόπτεται.

Quaq; patent, nunc terga cavis ſuper obſita cuſpi
Nunc laterum coſtas, nunc qua tenuiſſima cauda
Deſinit in piſcem, falcato vulnerat enſe,
Bellua puniceo miſtos cum ſanguine fluctus
Ore vomit: maduere graves aſpergine pennæ.
Nec [1] *bibulis ultra Perſeus talaribus auſus*
Credere, conſpexit ſcopulum: qui vertice ſummo
Stantibus extat aquis, operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupiſque tenens juga prima ſiniſtra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora [2] *cum plauſu clamor, ſuperaſque Deorum*
Implevere domos. gaudent, generumque ſalutant,
Auxiliumque domus, ſervatoremque fatentur
Caſſiope, Cepheuſque pater. [3] *Reſoluta catenis*
Incedit virgo, preciumque & cauſa laboris.
Ipſe manus hauſta victrices abluit unda,
[3] *Anguiferumque caput dura ne lædat arena,*
Mollit humum foliis, nataſque ſub æquore virga
Sternit, & imponit [4] *Phorcynidos ora Meduſæ.*
Virga recens, bibulaque etiam nunc viva medulla
Vim rapuit monſtri, tactuque induruit hujus,
Percipitque [5] *novum ramis & fronde rigorem.*
At pelagi Nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in virgis: & idem contingere gaudent.
[6] *Seminaque ex illis ut erant jactata per undas;*
Nunc quoque coraliis eadem natura remanſit:
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque
Vimen in æquore erat, fiat ſuper æquora ſaxum.

1 Aſpergine madidis.

2 Δισμὺς Ἀνδρομέδης πλησμόν τ' ἀγελάσσατο Περσεὺς Ἀξιον ἔδνον ἑλών. Nonnus 47. Dionyſ.

3 Omnino deponendum erat Meduſæ caput Perſeo ſcopulum ſiniſtra tenenti, belluam dextra trajicienti.

4 Phorci & Cerus filiam. vide quæ nos ad lib. 9. Lucan. ver. 629.

5 Baccæ coralii ſub aquis candidæ & molles: exemptæ conſeſtim durantur & rubeſcunt. Plin. lib. 32. c. 2. ad eum Dalecampius.

6 Σπέρματά τι ἐξ ἐκείνων ἀναζωπυροῦσιν ἐν τοῖς ὕδασι ῥίψασαι. Maximus Planudes in Græca ſua Ovidii Metamorphoſ. verſione.

Meduſæ crines in Serpentes. F A B. 19.

DIis tribus ille focos totidem de ceſpite ponit;
Lævum Mercurio, dextrum tibi, bellica virgo,
Ara Jovis media eſt. mactatur vacca Minervæ;
Aliped i vitulus; [8] *taurus tibi, ſumme deorum.*

7 Primus honoris locus medius, proximus ſiniſter, inquit Lipſius, lib. 2. Electorum, cap. 2. Cur itaque aſſignatur Palladi locus ſuper Mercurium? à ratione victimæ *Sterteram, mactata eſt vacca Minervæ.* 8 Jovi mactari taurum negat Servius, ad Æneid. 3. & Macrob. Saturn. 3. cap. 10. Aſſerit Xenophon Cyropæd. & Julianus ad Libanium. vide quæ nos ad Senecæ Medeam, verſ. 60. & Hercul. furent. verſ. 299.

quæ Palladi potior & propria, ut l. 12. verſ. 151. Auſon. Epigram. 64. *Ærea li-*

Protin

otinus Andromeden, & tanti præmia falli
Indotata [2] rapit: [3] tedas [4] Hymenæus, amorque
Præcipuus, [5] largis satiantur odoribus ignes;
eraque dependent tectis, [7] & ubique lyræque
ibiaque, & cantus, animi felicia læti
rgumenta sonant. reseratis aurea valvis
tria tota patent, pulchroque instructa paratu,
epheni procerent ineunt convivia regis.
postquam epulis functi, generosi munere Bacchi
Diffudere animos: cultusque genusque locorum
uærit Abantiades. Quærenti protinus unus
arrat Lyncides moresque habitumque virorum.
uæ simul edocuit, Nunc, O fortissime, dixit,
are precor, Perseu, quanta virtute, quibusque
rtibus abstuleris [9] crinita draconibus ora.
arrat Abantiades; gelido sub Atlante jacentem
sse locum, solidæ tutum munimine molis;
ujus in introitu [10] geminas habitasse sorores
horcidæ, unius sortitas luminis usum:
sd se solerti, furtim dum traditur, astu
pposita cepisse manu; perque abdita longe,
eviaque & sylvis horrentia saxa frequentis
orgoneas tetigisse domos, passimque per agros,
erque vias vidisse hominum simulacra ferarumque
ui silicem ex ipsis visa conversa Medusa.
se tamen horrendæ, clypei quem Læva gerebat
Ære repercusso, formam aspexisse Medusæ,
Dumque gravis somnus colubros, ipsamque tenebat,
Eripuisse caput collo, pennisque fugacem
egason, [11] & fratrem, matris de sanguine natos.
Addidit, & longi non falsa pericula cursus;
uæ freta quas terras sub se vidisset ab alto,
t quæ jactatis tetigisset sidera pennis.
Ante expectatum tacuit, tamen [12] excipit unus

1 Virginem sine dote, neglecto scil. regno, quod *promisere super dotale parentes*, supra v. 705. Al. in dotem, i. e. dotis nomine dicta. Alii particulam in intensivam esse volunt.

2 Allusum forte ad Rom. morem, ubi virginis è gremio matris rapi solitæ, in memoriam & omen raptarum Sabinarum, quod Romulo & suis feliciter cessit.

3 Repete quæ ad v. 60. hujus lib.

4 De Hymenæo, vide quæ nos ad Senec. Thebaid. v. 262. & Medeam, vers. 67.

5 Al. præcipitant.

6 De apparatu, ritibus, festivitate celebri nuptiarum, vide quæ nos ad Lucan, l. 6. v. 254. & deinceps, & Alex. ab Alex. l. 1. c. 5.

7 Al. *citharæque lyræque*.

8 Lætitiæ dator Bacchus, illa vero diffundit dilatatque cor, tristitia contrahit.

9 Medusæ caput anguibus crinitum.

10 Γοργόνες. Pephredo & Enyo. Pephredo addit tertiam Dino, filias item Cephei, sorores Gorgonis. his unicus erat oculus, unus dens quibus per vices utebantur sorores. hos intercepit Perseus, atque his instructus, ad Gorgonas avolavit, Medusam dormientem offendit. eique collum amputavit, lege quæ H. Tzetzes ac Lycophr. ibi Καμπηκρανλίπτης Γοργαλεοῦς ποδήνεμος, &c. & Erasm. adag. *Orci galea*, & Luciani Dialog. Tritonis & Nereidum in Dial. marinis. Apollodor. l. 2.

11 Χρυσάορος μὲν Γηρυόνην, Ἵππον, καὶ Πήγασον. Tzetzes dicto loco.

12 Τοσάδε μυθήσατο, καὶ μετέειπε. *Tum sic excepit regia Juno*, Virg. Æneid.

Ex numero Procerum, quærens, [1] cur una sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.
Hospes, ait, quoniam scitaris digna relatu,
Accipe quæsiti causam: [2] Clarissima forma,
Multorumque fuit spes invidiosa procorum
Illa, nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit: inveni, qui se vidisse referrent.
Hanc Pelagi rector templo vitiasse Minervæ
Dicitur: aversa est, & castos ægide vultus
Nata Jovis texit, neve hoc impune fuisset,
Gorgoneum crinem turpes mutavit in hydros.
Nunc quoque, ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in adverso, quos fecit, sustinet angues.

1 Cur Medusa sola Gorgonum gesserit altern.

2 Pulcherrimam fœminarum fuisse Medusam ferunt. εὐπάρθενον vocat Pindarus, Ode 12. Pyth. illius itaque amore captos obstupuisse. Narrant Diodor. lib. 4. & Pausanias 2. Medusam reginam fuisse gentis bellicosæ juxta Tritonidem paludem, & nocturnis per insidias à Perseo oppressam, mortuæ pulchritudinem admiratum Perseum præcidisse caput ut spectaculo esset, in Græciam deportasse. Pausan. tamen ibidem refert Procles Carthaginiensem literis mandasse, bestiæ hoc genus esse, quod & Athenæus cap. 19. tradit esse ζῶον κάλλιστον βλίσμον. ex eo genere quæ in Africa ἀπολιθώσασας ἀνθρώπους ἀΐδια. quem lege, & Plin. l. 8. c. 21. & de anima. c. 17. Palæphatus l. b. 1. narrat Phorcyn regem Cyreneorum secum tuam auream Minervæ, quam Cyrenei Gorgonem vocabant, virum bonum custodem & vigilem intercepisse navi prædatoria, è tribus Phorcei filiabus Medusam, quia negavit se offensuram ubi esset illa statua interfecisse, &c. Ut adfert mythologiam sub initio comment. in Lycophr. Γίγαντες ὁ ἥλιος Ἀθηνᾶ δὴ, ὁ ἀὴρ, &c. aliam Fulgentius sub exitu, lib. 1. Natalis Comes am, lib. 7. cap. 11, 12, & 13. Noster fabulosè detorquet ad offensæ Minervæ dictam. Sed finis fit.

LIBER V.

Caput Gorgonis homines in saxa convertens. FAB. I.

DUmque ea [3] Cephenum medio [4] Danaëius heros
Agmine commemorat; fremitu regalis in omnes
Atria complentur: nec, [5] conjugialia festa
Qui canat, est clamor; sed qui fera nunciet [6] arma.
Inque repentinos convivia versa tumultus.
[7] Assimilare freto possis; quod sæva quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his [8] Phineus belli temerarius auctor

3 Procerum Æthiopicorum, qui ad celebritatem nuptialem convenerant, lib. præced. v. 760. *Cepheni proceres inount convivia regis.*

4 Perseus Danaes filius.

5 Alii, *connubialia*, quibus non placet *conjugialia*, quod tamen pro *conjugalia* admitti contendit Turnebus, l. 13. Adversar. c. 21. Quis 6. Metam. v. 536. *Nec mea virginitas, nec conjugialia jura.* 6 *Vino & lucernis* [illegible] *stinates Inmane quantum discrepat* Horat. l. 1. od. 27. 7 Κυμάτῳ δ' ἀγ' εἰς πίμπρατο πολλὰ θαλάσσης Γέγλυ Ἰκαρίοιο. Hom. Il. ϐ. 1 ter hic Cephei 5 alter ab illo qui oculis mulctatus Argonautas hospitio exc huic tamen desponsata fuerat Andromeda antequam ceto expenderetur.

Fa

Fraxineam quatiens ærate cuspidis hastam;
En, ait, en adsum, prærepte conjugis ultor.
Hæc mihi te pennæ, nec [1] *falsum versus in aurum*
Juppiter eripiet. Conanti mittere, Cepheus,
Quid facis? exclamat: Quæ te, germane, furentem
Mens agit in facinus? meritisne hæc gratia tantis
Redditur? hac vitam servatam dote rependis?
Quam tibi non Perseus, verum si quæris, ademit,
[2] *Sed grave* [3] *Nereïdûm numen, sed* [4] *corniger Ammon,*
Sed quæ [5] *visceribus veniebat bellua ponti*
Exaturanda [5] *meis. Illo tibi tempore rapta est,*
Quo peritura fuit, nisi si crudelis id ipsum
Exigis ut pereat, luctuque levabere nostro.
Scilicet haud satis est, quod te spectanie revincta est,
Et nullum quod opem patruus, sponsusve tulisti;
Insuper à quoquam quod sit servata dolebis?
[6] *Præmiaque eripies? Quæ, si tibi magna videntur,*
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses:
Nunc sine qui petiit, per quem hæc non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & voce est pactus: eumque
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea vultu
Alterno spectans; petat hunc ignorat, an illum;
Cunctatusque brevi contortam viribus hastam,
Quantus iradabat, [7] *nequicquam in Persea misit.*
Ut stetit illa toro, stratis tum denique Perseus
Exiliit, teloque ferox inimica remisso
Pectora rupisset, nisi post [8] *altaria Phineus*
Isset; & (indignum!) scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhæti non irrita cuspis adhæsit:
Qui postquam cecidit, ferrumque ex osse revulsum est,
[9] *Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.*
Tum vero indomitas ardescit vulgus in iras,
Telaque conjiciunt, & sunt, qui Cephea dicant

1 Quo mentiris re satum. vel, fallax, quo dissimulatus Jupiter fucum fecit virgini Danaë.

2 Disjunctivæ particulæ repetitionem & vim considerat Quintilianus in hoc exemplo, quod profert, l. 9. Institut. Rhetor. cap. 3.

3 Quæ indignatæ arrogantiam Cassiopes, quæ se marinis hisce nymphis præferre ausa est, precibus à Neptuno impetraverunt, ut immitteretur cetus qui Cephenorum agros popularetur. Consultus igitur Jupiter Ammon de ratione amovendi mali, respondit, placari non posse Nereidum iram nisi exposita Cetoo Cassiopes prole.

4 Vide quæ nos ad Lucanum, l. 9. v. 512. & seqq.

5 Nata, semine & sanguine meo. Emphatice.

6 Andromedam, & regnum dotale, utcunque hoc remisside visus fuerit Perseus, v. 757. l. præced. *Protinus Andromeden, & tanti præmia facti*

indotata rapit. namque *præmia hæc scopulis affixa* autumat.

7 Neque enim destinatum attigit scopum: vel errore mittentis dextræ; vel levi declinatione Perseï ictum effugientis.

8 Nuptiis adhibitas aras & sacra, advocatos Deos hinc liquet, & ex tumultuaria illa altera in nuptiis Pirithoi pugna, l. 12. v. 258. *Proximus ut steterat, spectans altaria vultu Fumida terribili, Cur non, ait, utimur istis?*

9 Ex more cadentium in acie & pugna, qui λαξ aut δδαξ apud poëtas, terram ingratis & indignanter salutant, Æn. 10. *Sternitur infelix Acron, & Calcibus aram Tundit humum exspirans, postes,* l. 12. v. 238. *madida resupinus arena Calcitrat.*

Cum genero debere morì: sed limine tecti
Exierat Cepheus, testatus jusque, fidemque,
[1] Hospitiique Deos, ea se prohibente moveri.
[2] Bellica Pallas adest, & protegit ægide fratrem,
Datq; animos. Erat Indus Atys, quem flumine Ga-
Edita [3] Limniace vitreis peperisse sub undis
Creditur; egregius forma, quam divite cultu
Augebat, bis adhuc octonis integer annis,
Indutus chlamydem Tyriam, quam limbus obibat
Aureus: ornabant aurata monilia collum,
Et madidos myrrha curvum crinale capillos:
Ille quidem jaculo quamvis distantia misso
Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus.
Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perse-
Stipite, qui media positus fumabat in ara,
Perculit, & [4] fractis confudit in ossibus ora.
Hunc ubi fœdatos jactantem in sanguine vultus
Assyrius vidit Lycabas junctissimus illi,
Et comes, & veri non dissimulator amoris;
Postquam exhalantem sub acerbo vulnere vitam
Deploravit Atyn; quos ille tetenderat arcus
Arripit: Et, [5] mecum tibi sint certamina, dixit;
Nec longum puer is fato lætabere, quo plus
Invidiæ, quam laudis habes. Hæc omnia nondum
Dixerat, emicuit nervo penetrabile telum,
Vitatumque tamen sinuosa veste pependit.
Vertit in hunc harpen madefactam cæde Medusæ
Acrisioniades, adigitque in pectus: at ille
Jam moriens oculis sub nocte [6] natantibus atra,
Circumspexit Atyn, seque acclinavit ad illum,
Et tulit ad manes junctæ solatia mortis.
Ecce [7] Suænites genitus Melbione Phorbas,
Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnæ
Sanguine, quo late tellus madefacta tepebat,
Considerant lapsi. surgentibus obstitit ensis,
[8] Alterius cæstu jugulo Phorbantis adactus.
At non Atlantiden Erithum, cui lata bipennis

1 Τὸν τῆς ξενίας ἱκέτην.
Jovem maxime viosaci hospitii vindicem. Μνημοσύνης συγατέρα Διὸς ξενίου στέγας ἄνυσσα φιλίας τε γάρας βίβλους.
Athenæus l. 15. c. 16.
2 Opportune, Fortitudini auxilio adest Prudentia, quæ Alto consilio fulsit, Vireique secundo fulsit.
Atque hoc sibi volunt poetæ, cum Deos introducunt auxiliares. Ambo autem Jovis filii.
3 Nympho palustris, cui nomen ἀπὸ τῆς λίμνης.
4 Hypallage. Hoc enim voluit; confudit in ore fracta ossa: sui interpres l. 12. v. 250. & ossa non agnoscendo confusa reliquit in ore, l. 5. v. 290. discussisque ossibus ore.
5 Emphatice. Me, viro.
6 Languore & tremulo horrore fluitantibus in morte. σκιᾷ δ' ὁ νεκυόμαντις τὸ δὴ σκότῳ ὄσσε κολύψας. Simonides. Fata vocant, conditque natantia lumina somnus. Euripid. Georg. 4. Virg. 7 Alii. Syenites. Syene urbs Ægypti sub tropico Cancri jacet. Lucan. 6. Umbra nusquam flectente Syene in Solstitio æstivo, adverte autem quam diserte & consulto Atyn, Phorbanta, alios patronymicis suis distinguit ne forte historiam confundant cognomines. 8 Amphimedontis.

Dum erat, admoto Perſeus petit enſe: ſed altis 80
Extantem ſignis, multæque in pondere maſſæ
Ingentem manibus, tollit cratera duabus,
Fligitque viro, rutilum vomit ille cruorem:
Et reſupinus humum moribundo vertice pulſat.
de [4] Semiramio Polydæmona ſanguine cretum, 85
ucaſeumque Abarim, Spherchiſiademq; Lycetum,
onſumque comæ Helicen, Phlegyamq; Clytumque,
ernit, & extructos morientum calcat acervos.
ec Phineus auſus concurrere comminus hoſti,
torquet jaculum: quod detulit error in Idam 90
Expertem fruſtra belli, & neutra arma ſecutum.
e tuens oculis immitem Phineus torvis,
uandoquidè in partes, ait, abſtrahor, accipe Phineu,
uem feciſti hoſtem, penſaque hoc vulnere vulnus.
amque remiſſurus tractum de corpore telum, 95
anguine defectos cecidit collapſus in arius.
ic quoque Cephenum [6] poſt regem primus Oditen
nſe jacet Clymeni, Protenora percutit Hypſeus;
Hypſea Lyncides. fuit & grandævus in illis
mathion æqui cultor, [7] timidiſque Deorum: 100
ui, quoniam prohibent anni bellare, [8] loquendo
ugnat, & inceſſit, ſceleratáque devovet arma.
iuic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
Decutit enſe caput: quod protinus incidit aræ,
Atq; ibi [10] ſemianimis verba execrantia lingua 105
Ddidit, & medios animam expiravit in ignes.
line gemini fratres, Broteaſq; & [12] cæſtibus Ammon
nvicti, [12] vinci ſi poſſent cæſtibus enſes,
hinea cecidere manu. Cereriſque ſacerdos
Amphitus, albenti velatus tempora [13] vitta. 110

1 Protuberantem & aſperum ſignis. *Argentum vetus & ſtantem extra pocula caprum.* Juven. Sat. 1.

2 Ὄπτεξις: iſta, & furor meracus in prælia trudit inermes, arma miniſtrat. natiſque in uſum lætitiæ ſcyphis ad pugnas aduti cogit, l. 12. *Forte fuit juncta ſignis extantibus aſper Antiquus crater, &c.* Virg. Georg. 2. *Et magno Hylæum Lapithis crratere minantem.*

3 Vide v. 40. ſupra 4. De Semiramide. lib. priore v. 46.

5 Fruſtra abſtinentem à pugna, utpote neutrarum partium. Virg. *Aſpicit urbem immanem tanti belli, atque ingunc quietam,* Æn. 12.

6 Proximè regem, i. e. regi dignitate & autheritate ſecundus.

7 Religioſe veneratus Deos. *Primus in orbe Deos fecit timor.* Petronius.

8 Lingua ſtrenuus.

9 Al. *Lemetis.*

10 De Orphei capite, l. 11. v. 53. *flebile Lesbium Murmurat exanimis.* 11 Cæſtuum pugna erat è pugillatus genere, ubi pugnis res agebatur, ſed armatis, tanquam ſi qui chirotheca, è corio bubulo, iiſque ferro aut plumbo adfixo gravibus armati inter ſe decertarent, quæ loris alligabantur brachiis ne excideren. agona Virgilius, Æneid. 4: iconas Hier, Mercurialis exhibet, l. 2. de arte Gymnaſtica, cap. 9 Et Manutius, l. 1. de quæſitis per epiſtolam, Epiſt. 8. 12 Si quid valeat contra retiarium ſerula, Martial. epiſt. ad lib. 2. 13 Faſcia linea, qua vinciebantur frontes ſacerdotum & victimarum. Adverte autem tumultuariæ pugnæ & rixæ ſuperuero miſerum furorem; qui nec affinitati, virtuti, ætati, formæ, integritati, innocentiæ, rebus, ſacris, ipſis ſacerdotibus, quos vittæ, non Muſarum alumnis, quos ſtolæ & artis inſtrumenta ſanctos haberi jubent, non denique ditiſſimis agris parcit.

1 Τὰ σ' ἄλλ' ἐᾷ τὸν κάτω μυθέσασθαι.
Ajax Sophocleus.

2 Certè, ubi cecinit & cecidit. ut de Marsya Apulejus.

3 Obices, vectes.

4 E latere confosso sanguinem elicuit. *Per runicem squalentem auro latus hausit apertum*, Æneid. 4.

5 Βαρκαῖος. Max. Planudes.

6 Sarcasmus cujusmodi ille Turni Eumedi insultantis, Æneid. 12. *En agros, & quam bello Trojane petisti, Hesperiam metire jacens.* aut Indi Sophistæ. Paulo post mortuus tantum obtinebis terræ, quantum satis sit ad sepulturam corporis tui.

Εἰ δ' τε ὄλεσον ἴχνεα μορφᾶς, πεζὸς μαίομαι ἄλλαν, ἐπὶ τὸ μεμιγάδων πεζίλλων μίλα, καὶ πελειάδων ἀ πάντων γᾶν ἱκάνει. Pind. Nem. 11.

7 Dorilæ.

8 Perseus Abantis pronepos. Acrisius enim Danaës pater erat filius Abantis

9 *Successus urgere suos, inflare favori numinis.* de Cæs. Lucan. l. 2. vers. 148.

Tu quoque Lampetide non hos adhibendus ad usus
Sed qui pacis opus citharam cum voce moveres,
Jussus eras celebrare dapes festumque canendo.
Quem procul astantem, plectrumque imbelle tenentem
Pettalus irridens, [1] *Stygiis cane cætera dixit,*
Manibus: & lævo mucronem tempore fixit.
Concidit, & digitis morientibus ille retentat
Fila lyræ: [2] *casuque fuit miserabile carmen.*
Non finit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:
Raptaque de dextro robusta [3] *repagula poste*
Ossibus illisit mediæ cervicis: at ille
Procubuit terræ, mactati more juvenci.
Demere tentabat lævi quoque [3] *robora postis*
Cinypheus Palates: tentanti dextera fixa est
Cuspide Marmaridæ Coriti, lignoque cohæsit,
Hærenti [4] *latus hausit Abas: nec corruit ille,*
Sed retinente manu moriens è poste pependit.
Sternitur & Melaneus Perseïa castra secutus,
Et Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,
Dives agri Dorilas: quo non possederat alter
Latius, aut totidem tollebat farris acervos.
Hujus in obliquo missum stetit inguine ferrum,
(Lethifer ille locus) quem postquam vulneris ictu
Singultantem animam, & versantem lumina vidit
[5] *Bactrius Haleyoneus,* [6] hoc quod premis, *ingens*
habeto
De tot agris terræ: corpusque exangue reliquit.
Torquet in hunc hastam calido de [7] *vulnere raptam*
Ultor [8] *Abantiades: media quæ nare recepta*
Cervice exacta est: in partes eminet ambas.
[9] *Dumque manum fortuna juvat; Clytiumque Cly-*
nimque
Matre satos una, diverso vulnere fudit.
Nam Clytii per utrumque gravi vibrata lacerto
[10] *Fraxinus acta femur; jaculum Clanis ore momordit.*
Occidit & Celadon Mindesius; occidit Astreus
Matre Palæstina, [11] *dubio genitore creatus.*

10 Hasta fraxinea. 11 Cum pater noratur, is est quem habere non licet; filius dicitur *spurius*. Isidor. *Nothus* est, qui ex concubina, non ex legitima natus est, sed patrem habet certum.

hionæ ve ſagax quondam ventura videre,
inc [1] ave deceptus falſa; regiſque Thoactes
rmiger, & [2] cæſo genitore infamis Agyrtes.
Plus tamen exhauſto ſupereſt: namq; omnibus unũ
primere eſt animus. Conjurata undiq; pugnant
Agmina pro cauſſa meritum impugnante ſidemque.
ac pro parte, ſocer fruſtra pius, & nova conjux
um genitrice favent, ululatuque atria complent.
d ſonus armorum ſuperat, gemituſque cadentum:
olutoſque ſimul multo Bellona penates
anguine perfundit, renovataque prælia miſcet.
ircumeunt unum Phineus, & mille ſecuti
hined. tela volant [3] hyberna grandine plura
æter utrumque latus, præterq; & lumen, & aures.
pplicat hic humeros ad magnæ ſaxa columnæ,
utaque verga gerens, adverſaque in agmina verſus
uſtinet inſtantes. Inſtabat parte ſiniſtra
Chaonius Molpeus, dextra Nabathæus Ethemon.
Tigris ut, auditis diverſa valle duorum,
xtimulata fame, mugitibus armentorum,
Neſcit utro potius ruat, & ruere ardet utroque:
ic dubius Perſeus, dextra lævane feratur,
Molpea trajecti ſummovit vulnere cruris:
Contentuſque fuga eſt. neque enim dat tempus Ethemon,
ed furit, & cupiens alto dare vulnera collo,
Non circumſpectis exaltum viribus enſem
Fregit; in extrema percuſſæ parte columnæ
Lamina diſſiluit, dominique in gutture fixa eſt.
Non tamen ad lethum cauſſas ſatis illa valentes
Plaga dedit trepidum Perſeus, & inertia fruſtra
Brachia tendentem [9] Cyllenide confodit harpe.
[6] Verum, ubi virtutem turbæ ſuccumbere vidit,
Auxilium, Perſeus, quoniam ſic cogitis ipſi,

1 Auguriũ. Virg. 9. Æneid. de Rhamnete augure cæſo, *Sed non augurio potuit depellere fatem.*
2 Parricidio, ſcrtd.
3 Putaris tot jam cæſis, ſatis exhauſtum eſſe ſanguinis, ſatis laboris; plus tamen ſupereſt. certatim enim omnes, unanimes, & qui conjurati in unum Perſea impetum faciunt, hunc undique petunt.
4 Cauſſam parteſq; Phinei impugnantis meritum Perſei, & fidem regis omnes obnixe atque animo firmato promovent: juſtam cauſſam parteſque fidei vel duo vel nemo. utque fieri ſolet, major pars ſuperat meliorem.
5 *Quam multa grandine nimbi culminibus crepitant.* Æn. 5. *Tempeſta, telorum, & ferreus ingruit imber.*
6 Chaonos in Arabia agnoſcit Plinius l. 6. c. 28. Quid autem hic Chaonii?
7 Vide Thyeſten Senecæ, v. 705.
8 Satis habet Perſeus fugaſſe Molpea.

9 Quam acceperat à Mercurio, qui natus eſt in Cyllene monte Arcadiæ. 9 Verum ubi ſe numero obrui advertit, neque per ingruentem undique multitudinem, locum eſſe virturi. Quatenus forti liceat declinare periculum, docebit Ariſtoteles, lib. 3. Eth. ad Nicomachum, c. 6. & 7.

Dixit,

1 *Vas est &c. ab hoste deterri*, quidni &c. juvari? lege & utilissimum libellum Plutarchi, de capienda utilitate ex inimicis.

2 Medusæ capite, quod hosti ademerat. vide quæ ad ver. 795. l. 4. quibus adde quæ habet Palæphatus, l. 1. Perseum ubi Gorgonem, id est, statuam auream à filiabus Phorci abstulisset, in partes eam plures diffregisse, capite servato integro. reposuisse vero triremi suæ cui inde nomen Gorgonis indidit. hinc à cæteris insulis pecunias exegisse: Seriphios, insula deserta, fugisse: Perseum itaque, ubi mœnia & lapides tantum ibi invenisset, aliis deinde insulanis, quibus pecunias imperarat, dicere solitum: Videte ne, quemadmodum Seriphii, Gorgonis caput videntes, & vos etiam in lapides mutemini.

3 De Nili ostiis, eorumque incrementi caussis, vide quæ nos ad Lucan. l. 10. v. 200. & seq.

4 *Hoc tamen infelix miserum solabere sorte*, Æneæ magni dextra cadis, Æneas Lauso Æn. 10. si *qua est ea gratia*, &c. l. 12. v. 81. 5 Ignavi & pusillanimi cedutis huic magico: quin fortiter cum Græcis? Lucianus more suo in lib. cui titulus Icones. Ἀλλ' ἃ τοιοῦτον ἦν οἷον ἐκπλῆξαι τοὺς τὴν Γοργόνα ἰδόντας, οἷον ἐγὼ ἔπαθον ἔκπλεως γενόμενος πέλλης πρὸ χωσὶ (ἐκ ἰδών· αὐτὸ γὰρ τῷ μύθῳ ἐκεῖνο, μὴ λίθος ἐξ ἀνθρώπου σὰρξ γένηται, πεπαῦσθαι νομίζω). 6 Quia Phinei satellitium & malæ caussæ propugnatores. 7 Perseus. 8 Contra quam monuerat Perseus, ver. 179. supra.

Dixit, [1] *ab* [2] *hoste petam*; vultus avertite vestros.
Si quis amicus adest; & Gorgonis extulit ora.
Quære alium, tua quem moveant miracula, dixit
Thessalus. utque manu jaculum letbale parabat
Mittere, in hoc hæsit signum de marmore gestu,
Proximus huic Ampix animi plenissima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit: inque petendo
Dextera diriguit, nec citra mota, nec ultra est.
At Nileus, qui se genitum [3] *septemplice Nilo*
Mentitus erat, clypeo quoque flumina septem
Argento partim, partim cælaverat auro;
Aspice ait, Perseu, nostræ primordia gentis;
[4] *Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,*
A tanto cecidisse viro. Pars ultima vocis
In medio suppressa sono est, adapertaque velle
Ora loqui credas, nec sunt ea pervia verbis.
Increpat hos, [5] *vitioque animi, non viribus, impar*
Gorgoneis torpetis, Eryx, incurrite mecum,
Et prosternite humi juvenem magica arma moventem.
Incursurus erat: tenuit vestigia tellus,
Immotusque silex, armataque mansit imago.
Hi tamen [6] *ex merito pœnas subiere. sed unus*
Miles erat Persei: pro [7] *quo dum pugnat, Acoma*
Gorgone [8] *conspecta saxo concrevit oborto.*
Quem ratus Astyages etiamdum vivere, longo
Ense ferit; sonuit tinnitibus ensis acutis.
Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem,
Marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
Nomina longa mora est media de plebe virorum
Dicere. bis centum restabant corpora pugnæ:
Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.
Pœnitet injusti tunc denique Phineus belli.
Sed quid agat? simulacra videt diversa figuris,
Agnoscitque suos, & nomine quemque vocatum
Poscit opem. credensque parum, sibi proxima tangit

ora: marmor erant. avertitur, atque ita supplex,
nfessasq; manus, obliquaq; brachia tendens, 215
cis, ait, Perseu: remove tua monstra; tuaque
ifices vultus, quæcunque ea, tolle Medusæ,
precor, non nos odium, regnique cupido
pulit ad bellum. Pro conjuge movimus arma:
usa fuit meritis melior tua; tempore nostra. 220
cessisse piget. [3] Nihil, O fortissime, præter
ec animam concede mihi; tua cætera sunto.
ia dicenti, neque cum quem voce rogabat
espicere audenti, quod, ait, timidissime Phineu,
ossum tribuisse, & magnum est munus inerti, 225
e metum, tribuam, nullo violabere ferro:
in etiam mansura dabo monumenta per ævum;
ue domo soceri semper spectabere nostri;
t mea se sponsi soletur imagine conjux.
cit, & in partem [4] Phorcynida transtulit illam,
quam se trepido Phineus obverterat ore. 231
ec quoque conanti sua flectere lumina cervix
riguit, saxoque oculorum induruit humor.
tamen os timidum, vultusque in marmore supplex,
missæque manus, faciesq; [7] obnoxia mansit. 235

1 Supplicis & peccasse se confitentis extentas manus. mox, vers. 235.

2 Utcumque Andromeden abducere meruisti, quam virtute tua liberasti, possem tamen ego causam meam defendere, tempore ut quæ mihi prius fuerit desponsata,

3 *Sine hanc animam, & misereri precantis*, Turnus Æneid. 12.

4 Metuens contra intueri Medusæ caput, cujus vim fixificam in tot suis petrefactis viderat, potius quam ob pudorem quo Perseum suspicere, verecundabatur; ut volunt alii.

5 Ironicè.

6 Medusæ caput.

7 Dejecta, velut hominis sibi cognoscii, submisse culpamq; agnoscentis veniamque precantis.

Prœtus in saxum. FAB. 2.

Ille Abantiades [8] patrios cum conjuge muros
Intrat; & [9] inmeriti vindex ultorq; [10] parentis
greditur [11] Prœtum nam fratre per arma fugato
risionem Prœtus possederat arces.
d nec ope armorum, nec quam male cuperat, arce 240
va colubriferi superavit lumina monstri.

8 Argos.

9 Utcumque male de se meriti, quem cum matre una inclusum arca mari exposuisset. Neque enim placet, quod quidam interpretantur, à Prœto fratre regno sine causa pulsi.

10 Avi, Acrisii. 11 Filium Abantis, fratrem Acrisii.

Poly-

Polydectes in lapidem. FAB. 31

1 Aream in qua Danaë & Perſeus inclusi erant, cum ad Seriphum inſ. appulisset, excepit Dyctys, tradiditque fratri ſuo Polydecti. Hic, quo Danaë, quam amavit, potiretur, Perſeum jam juvenem amovit, amandatum adverſus Gorgonas, uti dictum ad verſ. 616. lib. 4. quum vero ab illa expe victorem reverſum contumeliosè excepisset, capitisque vires evadet quas c tas, ab ejus conſpectu in ſaxum mutatus eſt 3 regno Seriphi ad Dictyn fra lato. Apollonii Scholiaſtes, lib. 4. ad verſ. 1515. 2 Ut verſ. 179. ſupra *avertite veſtros, ſi quis amicus adeſt.*

TE tamen, O parvæ rector 1 Polydecta Seri
Nec juvenis virtus per toi ſpectata labore,
Nec mala mollierant: ſed inexorabile durum
Exerces odium; nec iniqua finis in ira eſt.
Detrectas etiam laudem; fictamque Meduſæ
Arguis eſſe necem. dabimus tibi pignora veri,
2 Parcite luminibus, Perſeus ait: oraque regis
Ore Meduſæo ſilicem ſine ſanguine fecit.

Muſæ in aves, & Pyrenei præcipitium. FAB. 4.

3 Quem genuit Jupiter in aureum converſus imbrem, & in Danaës gremium delapſus.
4 Ira reſtituunt quidam, alii Syro, alii Siphno, quæ omnes ſunt è Cycladibus, in quibus nullus Cypro locus. Aldus excudit, *à dextra Cythno Scyroque relictis.* Planudes vertit, τῶν Σίφνου καταλείποντα, τήν τε κῦθνον καὶ σκύρον δεξίαν ἀφεῖσα, ὅθεν συνεπομπεύσαν οἱ δὲ ἔδοξεν ὑπὲρ τῶν θαλάσσαν ἰέναι, &c. 5 Virginibus Muſis ſacrum Bœotiæ mon 6 Pegaſum ex Meduſæ ſanguine natum, equum alatum, ideo ungulæ elicia ballinum fontem in Helicone, unde equo nomen Πήγασος, fonti ἴππου inditum, nemini non auditum. 7 Spondæo in quinta regione profertur Des lo undequaque circumferentis proſpectus. 8 *Studiique locique.* Cum alii, tam noſtri. Ellipſi τῆ ὄψει.

HActenus 3 aurigenæ comitem Tritonia fra
Se dedit: inde cava circumdata nube Ser
Deſerit, à dextra 4 Cythno Gyaroque relictis,
Quaque ſuper pontum via viſa breviſſima The
5 Virgineamque Helicona petit: quo monte pa
Conſtitit, & doctas ſic eſt affata ſorores:
Fama novi fontis noſtras pervenit ad aures,
Dura 6 Meduſæi quem 6 præpetis ungula rupit,
Is mihi cauſa viæ; volui mirabile factum
Cernere; vidi ipſum materno ſanguine naſci.
Excipit Urania; Quæcunque eſt cauſa videndi
Has tibi, diva, domos, animo gratiſſima noſtro
Vera tamen fama eſt, & Pegaſus hujus origo
Fontis: & ad latices deduxit Pallada ſacros.
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas,
Sylvarum lucos circumſpicit 7 antiquarum,
Antraque, & innumeris diſtinctas floribus heri
Feliceſque vocat pariter 8 ſtudioque locoque

Mœonidæ. Quam sic affata est una sororum,
Nisi ne virtus opera ad majora tulisset,
artem ventura chori Tritonia nostri, 270
a refers, meritoque probas artemque locumque:
ratam sortem, [2] *tutæ modo simus, habemus.*
(vetitum est adeo sceleri nihil) omnia terrent
gineas mentes, diruptaque ante ora Pyrenes
titur: & nondum me tota mente recepi. 275
Daulia Threïcio Phocæaque milite rura
erat ille ferox, injustaque regna tenebat.
upla petebamus Parnassia; vidit euntes,
traque fallaci veneratus numina vultu,
monides (agnorat enim) consistite, dixit, 280
dubitate, precor, tecto [4] *grave sidus & imbrem*
ber erat) vitare meo: Subiere minores
pe casas superi. Dictis, & tempore motæ,
nnimusque viro, [5] *primasque intravimus ædes,*
ierant imbres, victoque Aquilonibus Austro 285
sca repargato fugiebant nubila cælo:
mpetus ire fuit. claudit sua tecta Pyrenes,
nque parat, quam nos sumptis effugimus alis.
e secuturo similis stetit arduus arce,
que via est vobis, erat & mihi, dixit, eadem, 290
ue jacit vecors è summo culmine turris:
cadit in vultus, [7] *discussisque ossibus oris*
undit humum moriens scelerato sanguine tinctam.

1 Crux Grammaticis fixa. à Mœonia, quam nui Bœotiæ partem esse dicunt, non probant. A Mœonide Homero. Μοῦλαψ hanc & ἀναχθονισμὸν neque Agellius afferre potuit, l. 10. c. 16. neque Pontani Antonius. *Mœmonidas* dici à Memnone patre nescio quo, in hac μνσπολίᾳ fateor me ἀμυσὸν ut credam tandem, opus est viatico, quamvis Mss. mei habent *Memnonidæ*. Lil. Gyraldus in Syntag. de Musis proxime rationem accedit à Myonia Phocidis urbe Myonidas dictas. Namque neque à Μύων dici, neque à Μνημοσύνη matre Mnemonidas,

λόγῳ sapit. 2 Ut enim fontium puritatem, nemorum amœnitates, sylvarum solitudinem & recessum amamus: ita securitatis præsidia & pacis otia Musas deceramus. 3 Daulida vel Dauliam, Phocidis opp. Pyreneus Thraciæ Rex per vim occuparat. 4 Pluvias & tempestates concitatas à quorundam siderum ortu & occasu, uti dictum supra de Hyadibus & aliis. 5 Vestibulum, atria. Neque enim penetralia corruptorum & veteratorum Musis fas aut pudor introire permittit. 7 Animus discedendi cœptoque itinere pergendi fuit. 7 Supra vers. 58. 8 Lib. vers. 40.

eridum certamen cum Musis. Illarum specimenis argumentum: Dii à Typhoëo fugati, seque mutantes in varias formas. F A B. 5.

Musa loquebatur; pennæ sonuere per auras,
Voxq; salutantûm ramis veniebat ab altis: 295

9 Exprimentium salutationis vocem χαῖρε χαῖρε.

is expedivit Psittaco suum χαῖρε. Picasque docuit verba nostro conari. Persius

Prolog.

Suspicit

Suspisit, & linguæ quærit tam certa loquentis
Unde sonent, [1] hominemq; putat Jove nata loqui.
Æles erat: numeroque novem sua fata querentes
Institerant ramis [2] imitantes omnia picæ.
Miranti sic orsa [3] Deæ Dea: nuper & iste
Auxerunt volucrum victæ certamine turbam.
Pierus has genuit [4] Pelleis dives in arvis:
[5] Pæonis Euippe mater fuit; illa potentem
[6] Lucinam novies, novies paritura vocavit.
Intumuit numero stolidarum turba sororum,
Perque tot Æmonias, & per tot Achaïdas ivit.
Huc venit, & tali committit prælia voce:
Desinite indoctum vana dulcedine vulgus
Fallere: nobiscum, si qua est fiducia vobis,
Thespiades certate Deæ: nec voce, nec arte
Vincemur; totidemque sumus. Vel cedine victi
[7] Fonte Meduseo, & [8] Hyantes Aganippe;
Vel nos Emathiis ad Pæonas usque nivosos
Cedemus sylvis: [9] dirimant certamina nymphæ.
Turpe quidem contendere erat; sed cedere visum
Turpius: [10] electæ juravit per flumina nymphæ
Fataque de [11] vivo pressere sedilia saxo.
Tunc [12] sine sorte prior, quæ se certare profesta
Bella canit, superum, [13] falsoque in honore gigantum
Ponit, & extenuat magnorum facta Deorum,
Emissumque ima de sede [14] Typhœa terræ

[1] De loquacitate & docilitate picarum, voces humanas & tubarum cantum imitantium, Plut. in lib. de animalium-solertia, Plin. lib, 10. c. 42. Oppianus. Martialis, lib. 14. apoph. 76. & quæ nos ibi.

[2] Palladi Musis.

[3] Macedoniæ urbs Pella est; Pæoniæ regio, quæ & Emathia.

[4] Gravidarum & parturientium Dea, *quia principium tu, Dea, lucis habes.* Ovid. Fast. eadem Diana. Ἐιλείθυια, Ἥρη τοκάς, Juno Lucina, Luna puerperii scil. præses. novies ergo peperetat, & novem filias. Euippe, vel ut alii nostri & alii, Euippe; al. *Anippe.*

[5] Ant. Liberalis fab. 9. ex Nicand. hanc fabt Ζεὺς ἐ Μνημοσύνῃ μιγεὶς ἐν Πιερίᾳ, &c. Jupiter ex Mnemosyne in Pieria genuit multas. Eo tempore in Æmathia Pierius indigena, illi novem erant filiæ, quæ certamen provocare ausæ in Helicone, quando filiæ Pierii canebant, omnigine obscurabantur, nihilque ad choream obtemperabat. At musarum cantu tur cœlum, astra, mare, flumina, & Helicon voluptate delinitus ad cœlum cebat. plura infra. 6 Hippocrene, v 257. supra. 7 Bœotia. Bœotos Hyanfiquitus dixere. Plinius l. 4. c. 7. 8 Arbitrium hujus certaminis sit penes pha,, Naiadas credo, quia in seq. versu jurant per flumina, non Stygia, ut pretes volunt. 9 Allusum ad judicia Romana. 10 Nativo. 11 Non exfortis decreto utra pars inciperet. 12 Argumentum sibi sumit impietas, pressum est Divinam gloriam. 13 Innumeras easque varias de ingenti phœo fabulas non admittunt marginales hæ angustiæ. referendus itaque autores qui & bellum hoc Diis illatum, Deorum transmutationes, Typhoei & Mythologias ad plenum narrant. Videantur Pindarus, ode 4. Olymp. & orum, ode 1. ὃς τ' ἐν ἀιγᾶ πυρπάτῳ κεῖτ' Ἀθὰν πολίμῳ τ' ἀγλαϊσμασιν. & deinceps multa. Homerus hymno in Apollinem, di Theogon. Apollon. & comment. Ant. Liberalis. fab. 57. Tzetzes in Lyc nem. Tzetzes Chil. 8. 171. Strabo, l. 5. & l. 16. Mela. l. 1. c. 13. Hyginus, Apollodorus, l. 1. Nonnus 3. Dionys. vide quæ ad 45. v. l. 4. de Venere fiem mutata ex Manilio & Ovid. Fast. 1 Natalis Comes l. 6. c. 24. & 22.

itibus feciſſe metum, cunctoſque dediſſe
a fuga, donec feſſos Ægyptia tellus
erit, & ſeptem diſcretus in oſtia Nilus.
quoque terrigenam veniſſe Typhoëa narrat;
ſe mentitis ſuperos celaſſe figuris,
que gregis, dixit, ſit Jupiter, [1] unde recurvis
nc quoq; formatis Lybis eſt cum cornibus Ammō.
ius in corvo proles Semeleïa capro,
ſoror Phœbi, nivea Saturnia vacca,
e Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.
ſienus ad citharam vocalia moverat ora.
cimur Aonides: ſed forſitan otia non ſunt,
noſtris præbere vacat tibi cantibus aures,
dubita, veſtrumque mihi refer ordine carmen,
las ait: memoriſque levi conſedit in umbra.
ſa refert: Dedimus ſummam certaminis [2] uni.
rgit, & [3] immiſſos hedera collecta capillos,
liope querulas prætentat pollice chordas:
que hæc percuſſis ſubjungit carmina nervis.

Eleganter denique & plene fabulam hanc canit Barclaius noſter, l. 1. Argenidis ſuæ. Diſertè Clariſſ. Baconus & narrat & interpretatur Typhonem ſive rebellem in Sapientia veterum.

1 Hinc Jupiter Ammon arietina forma cultus, hinc filius ejus Bacchus cornutus, hinc *dementes Ægyptus portenta colit crocodilon & Ibin, Porrum, cepe, canem, piſces & cercopithecos*, Juvenal. Sat. 15.

2 Calliope, chori quaſi præcentrici ſ principi certè &

3 *Tunc ſic neglectos hedera redimita capillos Calliope querulas prætentat pollice chordas*, Faſtorum 5.

Proſerpina à Plutone rapta, & Cyane in fontem. FAB. 6.

PRima Ceres unco glebam dimovit aratro;
Prima dedit fruges, alimentaque [5] mitia terris:
dit dedit [6] leges: Cereris ſunt omnia munus.
contenda mihi eſt: utinam modo dicere poſſem
mina digna Dea: certe eſt dea carmine digna.
Vaſta giganteis injecta eſt inſula membris

4 Ἡ σοφὴ ζεύξασα βοῦν, &c. Orpheus in hymno Cereris. *Prima Ceres ferro mortales vertere terram inſtituit* & quæ ſeq. Virg. Georg. 1. Ovid. Faſt. 4. Bargenis, l. 2. Metr. 1.

5 Pro glandibus frumenta. *Chaoniam pingui glandem mutavit arista.* Georg. 1.

6 Invento à Cerere (quam Iſin ſuam Ægyptii volunt eſſe) frumento, leges jam rogatæ de agrorum terminis, emptionibus, teſtamentis, unde Θεσμοφόρος dicta. vide quæ nos ad lib. 4. Æneid. *Legiferi Cereris.* Diodor. lib. 6. Impiæ Pieri filiæ geſta Typhoëi carmine extulerant: ſibi jam pœnas addit quas dedit ille Jovi ictus fulmine & ſubjectus Siciliæ inſ.

1 Sicilia, à tribus promontoriis, quæ hic nominantur à poëta Typhœo exporrecto superinjecta. Virgilius Æn. 9. Impositam Typhœo Inarimen inf. in sinu Putcolane, duriam ab Homeri Εἰν ἀέσμης ὅθι φασὶ τυφώεος ἔμμεναι εὐνάς, Iliad. 12. Quem & Lucanus sequitur, l. 5. v. 101. Apollonio, lib. 2. Κεῖται ὑπερβύμῳ Σάρδωνίδος ἠδὲ λιμνης. Straboni, l. 16. & Melæ, l. 1. c. 13. in Cilicia: Pindarus videtur omnia miscere, Pythiorum ode 1. Τυφὼς ἑκατονταμέρης, τὸν πολὺ Κιλίκιον θρέψε πολυώνυμον ἄντρον, νῦν γε μὰν τὸν ὑπὲρ Κύμας ἁλιρρύτας ἔχθαι, Σικελία τ' ἀντ ζει πίρνα λαχνάεντα κίων δ' ὑγρὸν συνέχει νεφέλαι &c. Verum hujus rei licentiam excusat ratio naturalis, namque ubique montes, aut loci marini eructant incendia; aut repentinis flatu vocantur Typhones, & terræ motibus concutiuntur, Typhœo injecta Æn. 2. Claudian. de raptu Proserpinæ, noster 1. lib. 14. v. 1. 3 Umbram Dis, Pluto, Orcus, ἀΐδης, Hades. de qua voce vide H. Sansordium & P de descensu Domini, l. 2. 4 *Mss. Depositumque metus*, alii *metum*. Alii *metu*. 5 Eryce ab Eryce Veneris & Butæ filio, qui in hoc monte ædem Veneri inde Erycinæ dictæ, condidit. 6 *Nate mea virgo*, &c. Æn. 1. nis. 8 Cui in mundi divisione tertia cecidit sors; Inferi, Tartara sed. liquidò & clare habent Mss. mei. *ipsumque regit qui numina ponti*. quæ sors aptissimèque convenit huic sorti. Quis hic locus iis qui legunt, *numine numina terra*; ut Plutonem bis admittant, aut Phœbum omnino? 10 Ag imperio tertiæ partis mundi, Inferis sc. quod nisi interviniat opera tua, nitus interiit. & tamen alterius è duabus, quibus dominati sumus, partis tum nobis periit. 11 Nescio quid sibi velint Mss. omnes, *Et tamen in cu jam patientia nostra est*. Mss, Giosani & Eriantii clarior: *Et tamen in cu vra potentia nostri est*.

1 *Trinacris, & magnis subjectum molibus m*
Ætherias ausum sperare Typhœa sedes.
Nititur ille quidem, tentatque resurgere sæp
Dextra sed Ausonio manus est subjecta Pelor
Læva, Pachyne, tibi; Lilybæo crura prem
Degravat Ætna caput: sub qua resupinus e
Ejectat, 2 flammamque fero vomit ore Typh
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ,
Oppidaque, & magnos devolvere corpore mont
Inde tremit tellus, & 3 rex pavet ipse silentu
Ne pateat, latoque solum retegatur hiatu,
Immissusque dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem, tenebrosa sede tyrannu
Exierat: curruque atrorum evectus equorum,
Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ.
Postquam exploratum satis est loca nulla lab
4 Depositusque metus, videt hunc Erycina v
5 Monte suo residens: natumque amplexa v
6 Arma manusq; meæ, mea, nate, potentia, di
Illa, quibus superas omnes, cape tela, Cupid
Inque 7 Dei pectus celeres molire sagittas,
8 Cui triplicis cessit fortuna novissima regni.
Tu superos, ipsumque Jovem, tu numina ponti
Victa domas, 9 ipsumque regit qui numina po
Tartara quid cessant? cur non matrisque, tu
Imperium profers? 10 agitur pars tertia mun
11 Et tamen in cœlo (quæ jam patientia n

nimur, ac mecum vires minuuntur amoris,
ada nonne vides, jaculatricemque Dianam
ceſſiſſe mihi? Cereris quoque filia, virgo,
tiamur, erit: nam ſpes affectat eaſdem.
u pro ſocio, ſi qua eſt tibi gratia, regno
[1] Deam patruo. Dixit Venus. Ille Pharetram
it, & arbitrio matris de mille ſagittis
m ſeposuit: ſed qua nec acutior ulla,
minus incerta eſt, [2] nec quæ magis audiat arcum:
ſinaque genu curvavit flexile cornu,
e cor bamata percuſſit arundine Ditem.
d procul [3] Ennæis lacus eſt à mœnibus altus,
ine [4] Perguſa; non illo plura [5] Cayſter
mina cycnorum labentibus audit in undis.
a coronat aquas cingens latus omne, ſuiſque
ndibus, ut velo, Phœbeos ſummovet [6] ignes:
ora dant rami, varios humus humida flores,
etuum ver eſt. Quo dum Proſerpina luco
lit, & aut violas, aut candida lilia carpit,
nque puellari ſtudio cala: hoſque ſinumque
lei, & æquales certat ſuperare legendo,
ne ſimul viſa eſt, dilectaque, raptaque Diti:
ue adeo eſt properatus amor. Dea territa, mœſto,
matrem, & [8] comites, ſed matrem ſæpius, ore
mat, & ut [9] ſumma veſtem laniaret ab ora,
lli flores tunicis cecidere remiſſis;
taque ſimplicitas puerilibus affuit annis;
Hæc quoque virgineum movit jactura dolorem.
tor agit currus, & nomine [11] quemque vocando
ortatur equos, quorum per colla jubaſque
cuit obſcura tinctos ferrugine habenas:
que lacus altos, & [12] olentia ſulphure fertur
Stagna Palicorum rupta ferventia terra.

1 Proſerpinam Plutoni qui frater Jovis, hic autem pater fuit Proſerpinæ.
2. Nec quæ certius feriat, quod deſignavit arcus. Virg. 1. Georg. verſ. ult. *neque audit currus habenas.*
3 Grata domus Cereri; multas ea poſſidet urbes. In quibus eſt culto fertilis Enna ſolo.
4. Faſtorum, ubi fabula hæc ad plenum. Enna ergo urbs Siciliæ, imo umbilicus, unde male à quibuſdam legitur *Ætnæis*. Cicer. item 6. Verrina.
4 *Pergum timere Sicani.* Claudian. 2. de raptu. *Pergum* Firmicus.
5 *Ionie* fl. cygnorum copia celebris.
6 Al. *idus*.
7 Mars. videt hanc, viſamque cupit, potiturque cupita. 3. Faſtor.
8 Earum nomina habes apud Pauſaniam, ex Homero,

ſcenicit. 9 Mss. quidem noſtri, atque alii, quos ſuggerit Gioſanus, habent, *ſi veſtem laniarat ab ore.* i. ſumma veſtis parte. quod tamen non placet, quum ſi proxime præcedens eadem voce claudatur. vide verſ. 480. lib. 3. 10 Etioculorum quos collegerat. 11 Orphnæum, Æthona, Nyſtea, Alaſtora, Claudian. 1. de raptu Proſerpinæ, ſub exitu libri. 12 Vide H. Gioſanum defendentem *olentia ſulphure* contra Diomedem. & infra verſ. 70. 13 Lacum Palicorum Leonimos & Menas. *olentis ſtagna Palici*, 2. de Ponto. De Diis Palicis adi Scaligerum, l. 5. c. 19.

Et qua [1] Bacchiadæ bimari gens orta Corinth
Inter inæquales posuerunt mœnia portus.
[2] Est medium Cyanes, & [3] Pisææ Arethusæ
Quod coit angustis ineluſum cornibus æquor.
Hic fuit, à cujus ſtagnum quoque nomen
eſt,
Inter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas,
Gurgite quæ medio ſumma tenus extitit alvo,
Agnovitque Deam; Nec longius ibitis, inquit
Non potes invitæ Cereris gener eſſe: roganda
Non rapienda fuit. Quod ſi componere magnis
Parva mihi fas eſt: & me dilexit Anapis;
Exorata tamen, nec, ut hæc, exterrita nupſi.
Dixit: & in partes diverſas brachia tendens
Obſtitit. Haud ultra tenuit Saturnius iram:
Terribileſque hortatus equos, in gurgitis ima
Contortum valido ſceptrum regale lacerto
Condidit. Icta viam tellus in Tartara fecit,
Et pronos currus medio [4] cratere recepit.
[5] At Cyane, raptamque Deam contemptaque
Jura ſui mœrens, inconſolabile vulnus
Mente gerit tacita, lacrymiſque abſumitur omnis.
[6] Et quarum fuerat magnum modo numen, in
Extenuatur aquas, molliri membra videres,
Oſſa pati fluxus, ungues poſuiſſe rigorem.
Primaque de tota tenuiſſima quæque liqueſcunt
Cærulei crines, digitique, & crura, pedeſque:
Nam brevis in gelidas membris exilibus unda
Tranſitus eſt. Poſt hæc humeri, tergumque,
que,
Pectoraque in tenues abeunt evanida rivos.
Denique pro vivo vitiatus ſanguine venas
Lympha ſubit: reſtatque nihil quod prendere

1 Archias Bacchiadum unus, oriundus Bacchia Dionyſii filia, Corintho ſita in Iſthmo inter duo maria Ionium & Ægæum, profectus, condidit Syracuſas, Siciliæ urbem inter duos portus majorem alterum, alterum minorem. Thucyd ides, l. 6. Strabo, l. 6. Theocritus, Idyl. 16. Cluver. Sicil. antiq. lib. 1. cap. 12.

2 Inter Cyanes fontem & Ortygiam inſulam ponte Syracuſis junctam, eſt pars æquoris quæ portum efficit ab altera parte Syracuſarum.

3 Alpheus Peloponneſi fl. juxta Piſas, creditur ſubterraneo meatu lapſus miſcere ſe Arethuſæ fonti in Ortygia. Inſ. Syracuſanæ. Pauſanias in Eliacis prioribus. Strabo, lib. 6. Virg. Æneid. 3. *Alpheum fama eſt*, &c. Alii quamplurimi. Noſter infra. verſ. 565.

4 Hiatu. Lucretius de Ætna: In ſummo ſunt ventigeni crateres, ut ipſi nominitant, nos quas Fauces perhibemus, & ora, l. 6. 5 Diodorus ſub principio, lib. 6. 6 numen ipſius fontis tota delicuit in aquas.

Puer in ſtellionem. FAB. 7.

Nteres pavidæ nequicquam [1] filia matri
[2] Omnibus eſt terris, omni quæſita profundo,
Iam non udis veniens Aurora capillis
eſſantem vidit, non Heſperus: illa duabus
Flammiferas pinus manibus ſuccendit ab Ætna,
Perque pruinoſas tulit irrequieta tenebras,
Rurſus ubi almæ dies bebetarat ſidera, natam
Solis ab occaſu, Solis quærebat ad ortus.
eſſa labore ſitum conceperat, oraque nulli
olluerant fontes: contectum ſtramine vidit
arte caſam, parvaſque fores pulſavit. At inde
rodit [5] anus, divamq; videt, [6] lymphamque roganti
Dulce dedit, [7] teſta quod coxerat ante, [8] polenta.
Dum bibit illa datum, [9] duri puer oris, & audax
enſitiit ante deam, riſitque, avidamque vocavit:
ffenſa eſt; neque adhuc epota parte, loquentem
um liquido miſta perfudit diva polenta.
ambibit os maculas, & quæ modo brachia geſſit,
rura gerit: cauda eſt mutatis addita membris,
que brevem formam, ne ſit vis magna nocendi,
ontrahitur, parvaque minor menſura lacerta eſt.
iranti, ſtentemq; & tangere monſtra [10] paranti
ugit, anum, latebramque petit, [11] ſtellatumque colori
[1] Nomen habet variis ſtellatus corpora guttis.

1 Πίρι φόνη. quæ Latinis, qui è ſua lingua deducunt, ludunque nominibus, Proſerpina, eſt herba ſegetis è terra proſerpens, vel etiam ſpiritu vegetans, filia Cereris h. e. ſeminis, vel terræ, & Jovis, i. e. aëris genitabilis & benigni. rapitur à Plutone, h. e. moritur deſcenditque ad Orcum (quod de Petroſelini ſemine dici ſolet) prius quam renaſcatur. à Pane. i. e. à natura Jovi indicatur. Ἐκατόν dicta à centuplicato ſeminis proventu. Trium (inquit Arnobius) attollit numinum capita, elementi, libidinis, germinis, quem lege lib. 3. & lib. 5. ur & Jul. Firmicum de errore prof. relig. Sed & Cl. Baconum

Sapientia veterum. 2 Frumentum in Sicilia primum ſua ſponte natum eſſe runt, mox & ſatum. Triptolemus à Cecrope Athenienſium rege miſſus, qui & ſe- en deferret & ſerendi artem, & ipſe mox mari ac terra vectus mortales novæ a. riculturæ rationem edocuit, atque hinc Eleuſis Attica. lege Diodorum Sic. lib. 6. Faces haſce interpretari libet Solem & Lunam, quæ fovent, eliciunt, alunt & aturant ſegetes ----4---- De die & de nocte. 5 Videtur hæc eſſe Baubo Arnobii, b. 5. Nicandro tamen in Theriacis verſ. 488. Μεγάνειρα. Ovidio fuſe nar- nti hanc fab. 4. Faſtorum Melaneina vocatur. Miſmam appellat Ant. Liberalis ib. 24. ut & filium nominat Aſcalabum, quæ tamen vox ſonat Græcè ſtellionem. amque interpres Nicandri puerum vocat Abantem. 6 Κυκεῶνα Nicandro, od Cicero de Oratore *cinnum* vertit. id autem conficitur ex polenta. i. farina ordeacea, melle, aqua, caſeo, temperata. adi Turnebum lib. 12. Adverſ. cap. 8. ulce itaque ponitur abſolute, &----7 Vaſe figlino. 8---- Ex polenta. 9 Impu- ntis. adeoque ipſe erit petulans & procax. 10 Al. *paventem*. 11 Stellionis, γένετο ποικίλος ἐν τῷ σώματι ἀσκαλαβώτης. Ant. Liberal. Met. p. 24. animal eſt lacerto ſimile, cui tergus pictum guttis maculiſve lucentibus.

Ascalaphus in Bubonem. FAB. 8.

QUæ Dea per terras, & quas errâverit undas
Dicere longa mora est;[1] quærenti defuit ordo.
Sicaniam repetit: dumque omnia lustrat eundo,
Venit & ad [2] Cianem: ea, ni mutata fuisset,
Omnia narrâsset; sed & os, & lingua volenti
Dicere non aderant, nec, quæ loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit: notamque parenti
Illo forte loco dilapsam in gurgite sacro
Persephones [3] zonam summis ostendit in undis:
Quam simul agnovit, tanquam tum denique rapta
Sciisset, inornatos laniavit diva capillos:
Et repetita suis percussit pectora palmis.
[4] Nescit adhuc ubi sit: terras tamen increpat omnes
Ingratasque vocat, nec frugum munere dignas:
[5] Trinacriam ante alias, in qua [6] vestigia damæ
Repperit. Ergo illic sæva verentia glebas
Fregit aratra manu, [7] parilique irata colonos
Ruricolasque boves letho dedit, arvaque jussit
[8] Fallere depositum, vitiataque semina fecit.
Fertilitas terræ latum vulgata per orbem
Sparsa jacet: primis segetes moriuntur in herbis.
Et modo Sol nimius, nimius modo corripit imber,
Sidera nunc, ventique nocent: avidæque volucres
Semina jacta legunt: lolium tribulique fatigant
Triticeos messes, [9] & inexpugnabile gramen.
Tum caput Eleis [10] Alpheüs extulit undis:
Rorantesque comas à fronte removit ad aures,
Atque ait, O toto quæsitæ virginis orbe,
Et frugum genitrix, immensos sistite labores,
Neve tibi [11] fidæ violenta irascere terræ.
Terra nihil meruit, patuitque invita rapinæ.
Nec sum pro patria supplex: hæc hospita veni.
Pisa mihi patria est, & ab Elide ducimus ortus;

1 Quod in avaros torqueri poteſt. *avidis natura parum eſt.* Senec. Herc. Oetæus verſ. 631.
2 Verſ. 411. ſupra.
3 Virginis raptæ & delibatæ indicium proprium: Zonam ſolutam. lege quæ habet Firmicus de ruſtico quodam, cui propter divitias Pluton fuit nomen, à raptore Proſerpinæ, qui ne prehenderetur à Cerere manu armata ipſum inſequente, vehiculum egit per medium lacum Percum, inibique periit cum virgine ſubmerſus.
4 Cum laboraret aliquando Sicilia annona, ſterilitatem illam & penuriam qua ſementis terræ credita falleret depoſitum, ſignificari volunt fabula hac de Proſerpina à Plutone rapta. Natalis Comes l. 5. c. 14
5 Supra ad v. 347.
6 Zonam. ut modo verſ. 470.
7 Al. *Pariterque irata.*
8 Terræ fallentis depoſitum & ſpem mentitæ ſpecies enumerat. Horat: Ode 1. l. 3. Fundusque mendax 9 arbore nunc aquas, culpante, nunc torrentia agros ſidera, nunc hyemes iniquas. vide quæ nos ad Georg. Virg. l. 1. 9 Carduus, lappa, aliæque herbæ malæ, quibus terra mater eſt, & quæ nulla arte, nullo labore evelli cique poſſunt: cum ſatis contra inimicatur & novercatur. 10 Arethuſam ſi lantur fl. Elidis ex Peloponneſo occultis ſubter mare cuniculis lapſam rurſus nare in Ortygia inſ. prope Syracuſas. ſupra verſ. 409, & infra v. 576. 11 Depoſitum cum fide reddenti, fertili, niſi tu vetes, Siciliæ.

Sicaniam peregrina colo: sed gratior omni 495
Hæc mihi terra solo est; hos nunc Arethusa penates,
Hanc habeo sedem; quam tu mitissima serva.
Mota loco cursim, tantique per æquoris undas
Advehar [1] Ortygiam; veniet narratibus hora
Tempestiva meis [2] cum tu [3] curaque levata, 500
Et vultus melioris eris: mihi pervia tellus
Prebet iter, subterque imas ablata cavernas
His caput attollo, [4] desuetaque sidera cerno.
Ergo dum [5] Stygio sub terris gurgite labor,
[6] Visa tua est oculis illic Proserpina nostris: 505
Illa quidem tristis, nec adhuc interrita vultu,
Sed regina tamen, sed [7] opaci maxima mundi,
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
Mater ad auditus stupuit, ceu saxea, voces,
Attonitæque diu similis fuit: utque dolore 510
Pulsa gravi gravis est amentia, curribus auras
Exit in æthereas. Ibi toto nubila vultu
[8] Ante Jovem sparsis stetit [9] invidiosa capillis,
Teque meo veni supplex tibi, Jupiter, inquit,
[10] Sanguine, proque tuo si nulla est gratia matris, 515
Nata patrem moveat, neu sit tibi cura, precamur,
Filiæ illius, quod nostra est edita partu.
En! [11] quæsita diu tandem mihi nata reperta est:
Si reperire vocas amittere certius; aut, si,
Scire ubi sit, reperire vocas. Quod rapta, feremus, 520
Dummodo reddat eam: neque enim prædone marito
Filia digna tua est, si jam mea filia non est.
Jupiter excepit, Commune est pignus onusque
Nata mihi tecum: sed, si modo nomina rebus
Addere vera placet, non hoc injuria factum, 525
Verum amor est: neque erit nobis gener ille pudori,
Tu modo diva velis. Ut desint cætera, Quantum est
Esse Jovis fratrem? Quid, quod non cætera desunt?
Hoc cedit nisi [12] sorte mihi? Sed tanta cupido
Si tibi [13] discidii est, repetet Proserpina [14] cœlum,
Lege tamen certa, si nullos contigit illic 531

1 Insulam juxta Syracusas in Sicilia, olim postea junctam continenti postea aggere. Ἀμυγδάλια σημεῖον Αλφειοῦ Κλεινὰν Συρακοσσὰν Ἰαλύσῳ, Ὀρτυγία, Δίμνιον Ἀρτέμιδος, cum respectu quodam ad alteram Ortygiam, Deion.

2 Intra, vers. 568. erunt opportuna illa & *mollissima fandi tempora.*

3 Sollicitudine & dolore.

4 Non visa mihi sub terris labenti.

5 Profundo certe meatu lapsa est Arethusa, si ea viderit quæ Stygio in gurgite facta sint: omnino profundo, si sub mari quidam amnes, inquit Plinius lib. 2. c. 103. odio maris ipsa subeunt vada, sicut Arethusa fons Syracusanus, &c.

6 Refert Pausanias in Atticis Cererem Argis à Pelasgo acceptam hospitio, de filiæ raptu ex Chrysanthide cognovisse. Didymus & Tharræus in proverbiis,

ermenios indicasse Cereri raptam Proserpinæ tradunt. Alii Cabarim quendam è ro insula. Triptolemum aut Celeum alii. 7 Obscuri, nigri, inferni. 8 Paulo us refertur hæc fabulæ pars, l. 4. Fastorum. 9 Invidiam motura utrique & Jovi Plutoni. 10 Filia. 11 Tu non inventa reperta es. Ludus erat levior. l. 1. 654. Vide & quæ nos ibi. 12 In sortilegio mundi, quo mihi cœli, illi cessit imorum imperium. 13 Sic Mss. & melius quam quod vulgo leg. *discidii*. 14 Au- superas vitæ quibus ante fruebatur.

Ore cibos: nam [1] sic Parcarum fœdere cautum
Dixerat. At Cereri certum est educere natam.
[1] Non ita fata sinunt: quoniam jejunia virgo
Solverat, & cultis dum simplex errat in hortis,
[2] Puniceum curva decerpserat arbore [2] pomum.
Sumptaque pallenti [3] septem de cortice grana
Presserat ore suo. Soluſque ex omnibus illud
Ascalaphus vidit: quem quondam dicitur [4] Orph
Inter Avernales haud ignotissima Nymphas,
Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris.
Vidit, & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina Erebi, testemque [5] profanum
Fecit avem: sparsumq; caput Phlegethontide lym
In rostrum, & plumas, & grandia lumina verit;
Ille [6] sibi ablatas fulvis amicitur in alis,
Inque caput cresci, longosque reflectitur unguis,
Vixque movet natas per inertia brachia pennas:
Fœdaque sit volucris, venturi nuncia luctus,
Ignavus bubo, dirum mortalibus omen.

1 Ex Stoa, in qua dominatur fatum, ipsumque exuperat Jovem.

2 Malum granatum.

3 Missus tamen Mercurius 4. Fastor. scitatum, utrum Proserpina manssiset jejuna, refert, rapta tribus solvit jejunia granis, Punica quæ lento cortice poma tegunt.

4 Gorgyram vocat Apollodorus lib. 1. aliterque refert hanc fab. Ceres, inquit, Ascalapho Acherontis, & Gorgyræ filio, quod in filiam suam testimonium dixisset, grave apud inferos superimposuit saxum.

5 Al. *profanam.* 6 Forma propria exutus.

Sirenes. FAB. 9.

Hic tamen indicio pœnam linguaque videri
Commeruisse potest. Vobis, [1] Achelöides, a
[2] Pluma, pedesque avium, cum virginis ora ge
[3] An quia, cum legeret flores Proserpina vernos,
In comitum numero mistæ Sirenes eratis?
Quam postquam toto frustra quæsistis in orbe,
Protinus, ut vestram sentirent æquora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optastis: facilesque Deos habuistis, & artus
Vidistis vestros subitis flavescere pennis.
Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,

1 Sirenes, filiæ Acheloi & Terpsichores. Quas si voluptates interpretemur, taurino sane impetu aut fluminео impellunt, nec minus suavitate sua alliciunt ad pernicieм, hilaris pœna, mors blanda, gaudium crudele. Martialis Epigr. 64. l. 3. adi Sap. vet. Domini Verulamii: *Siren, seu Voluptas*, de adulatoribus sunt qui interpretentur. Sabinus de liberalium gymnasio, Rhetorices imprimis & poeticæ, quæ tamen ab honesto degenerat Instituto, quem lege, & Scalig. Poet. 5. 2 Voluptates quidem superne & fronte pulchræ videntur; inferne, perque ventris submænia & quæ sub veste belluinæ, & exitu amaræ. Nec minus artes logodædalæ, specie quidem honestæ parent, plerumque tamen fallere & ex mala causa bonam, ex bona malam dere audent profiteri. Horatius desidiam vocat improbam Sirena. 3 Alii aliis adferuntur causæ. Sed de certamine earum cum Musis, de cantu perpe &c. multa Poetæ, ethici, mythologi, quos adi.

Tantaque dos oris linguæ [1] *ne perderet usum :*
Virginei vultus, & vox humana remansit.

1 Al. deperderet.

Arethusa in Fontem. FAB. 10.

At [2] *medius fratrisque sui mœstæque sororis*
Juppiter, ex æquo volventem dividit annum: 565
Nunc Dea regnorum numen commune duorum,
Cum matre est totidem, totidem cum conjuge menses,
Vertitur exemplo facies & mentis, & oris :
Nam modo quæ poterat Diti quoque mœsta videri,
Læta deæ frons est ; Ut Sol, qui tectus aquosis 570
Nubibus ante fuit, victis è nubibus exit.
Exigit alma Ceres, [4] *nata secura recepta,*
Quæ tibi causa fugæ ? cur sis, Arethusa, sacer fons?
Conticuere undæ : quarum Dea sustulit alto
Fonte caput, [5] *virideque manu siccata capillos* 575
Fluminis Alphei veteres narravit amores.
Pars ego Nympharum quæ sunt in Achaïde, dixit,
Una fui : nec me studiosius altera saltu
Legit, nec posuit studiosius altera casses,
Sed quamvis formæ nunquam mihi fama petita est,
Quamvis fortis eram, formosæ nomen habebam : 581
Nec mea me facies nimium laudata juvabat.
Quæque aliæ gaudere solent, ego [8] *rustica dote*
Corporis erubui, crimenque placere putavi.
Lassa revertebar, memini, [9] *Stymphalide sylva:* 585
Æstus erat, magnusque labor geminaverat æstum.
Invenio sine vortice aquas, sine murmure euntes,
Perspicuas ad lumum : per quas numerabilis alte
Calculus omnis erat, quasi tu [10] *vix ire putares.*
Cana salicta dabant, nutritaque populus unda, 590
Ponte suo natas ripis declivibus umbras.
Accessi, primumque pedis vestigia tinxi,
Poplite deinde tenus : neque eo contenta recingor,
Mollitaque impono salici velamina curvæ,
Indaq; mergor aquis ; quas dum ferioque trahoque,
Mille modis labens, [11] *excussaque brachia jacto,* 596
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur,
Territaque insisto propioris margine [12] *ripæ.*

2 Arbiter æquus, sequestet sine exceptione.

3 Ut per sex menses, quibus Sol in signis est Australibus, apud maritum sit, infra terram : sex alios, quibus visit Borealia signa, emergat, maturescat ; in horrea deportentur fruges. Vel etiam quod Luna, quæ eadem est quæ Proserpina & Diana, ex æquo utrumque Hemisphærium, superius atque inferius illustret.

4 Redi ad vers. 500.

5 Ex nativo aquarum colore, tribuuntur à poëtis viridis & cæruleus color Nympharum capillis.

6 Al. *Fluminis Elei.* lege dialogum Neptuni & Alphei, in dialogis marinis Lucani.

7 Obiit, lustravit.

8 Simplex, neglecto formæ cultu, quod altæ sibi honori, hoc mihi crimini duxi, ut formam, qua placere possem, adtruerem.

9 Stymphalus, Arcadiæ in Peloponneso, mons est & urbs.

10 Alti quippe fluminis leni agmine.

11 Pro Natantium gestu. l. 4. vers. 353. 12 Sic Mss. cum vulgo leg. *fontis*

Quo properas Arethusa? Suis Alpheus ab undis,
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sic ut eram fugio sine vestibus; altera vestes
Ripa meas habuit; tanto magis instat, & ardet:
Et, quia nuda fui, sum visa paratior illi.
Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
[1] *Ut fugere accipitrem penna trepidante columbæ,*
[1] *Ut solet accipiter trepidas urgere columbas.*
Usque sub [2] *Orchomenon, Psophidaque, Cyllenen-*
Mænaliosque sinus, gelidumque Erymanthon, & Elin.
Currere sustinui; nec me velocior ille:
Sed tolerare diu cursus ego viribus impar
Non poteram; sed longi patiens erat ille laboris;
Per tamen & campos, & opertos arbore montes,
Saxa quoque, & rupes, & qua via nulla, cucurri.
Sol erat à tergo, vidi præcedere longam
Ante pedes umbram, nisi si timor illa videbat:
Sed certe sonitusque pedum terrebat, & ingens
Crinales vittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ, Fer opem, deprendimur, inquit,
Armigeræ Diana tuæ cui sæpe dedisti
Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetra.
Mota dea est, sparsisque ferens à nubibus unam
Me super injecit. [4] *Lustrat caligine tectam*
Amnis, & ignarus circum cava nubila quærit:
Bisque locum, quo me dea texerat, inscius ambit.
Et bis Io Arethusa, Io Arethusa vocavit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? Anne quod ag-
Sigua lupos audit circum stabula alta frementes,
Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
Ora canum, nullosque audet dare corpore motus?
Non tamen abscedit, neque enim vestigia cernit
Longius ulla pedum: servat nubemque, locumque
[4] *Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus,*

[1] In nonnullis vet. cod. transponuntur hi duo versus.
[2] Urbem Arcadiæ, non procul à Mantinea, sed & alia est cognominis in Bœotia, inter Thespiam & Coroneam.
[3] Αἰσχύ γε πισσὸν ἐς τὸν Ἀλφειὸν, ὡς ἀληθῶς Σπεύσαντες, &c. Narrant, inquit Pausanias in Eliacis prioribus, Alpheum fuisse venatorem, amasse Arethusam, & ipsam venatricem, quæ cum fugeret amantem, in insula Ortygia prope Syracusas in fontem conversam fuisse. Alpheum, ut ipsam sequeretur, in amnem item mutatum subter mare meare ac fonti illi Syracusano misceri. Quod ut credam verum esse, adducor Delphici Apollinis responso. is enim Archiam Corinthium coloniam Syracusas deducendam hortatus dixit:

Ὀρυξιμάχ' ἐς κεῖνην ἐν ἀπειρεσίῃ πόντῳ τρίαινα ἐκ χειρὸς βάψαντα ἐν Ἀλφειοῦ στόμα βλύζει. Μισγόμενον πυγαῖς Εὐρυμήνης Ἀρεθοῦσαν. Quod ultra p batum it Pausanias simili lapsu Nili, Jordanis & aliorum, fi. 4 Μυθοῦσι τὸν Ἀλφεὸν ἀρχόμενον ἀπὸ Πελοποννήσου, &c. Strabo l. 6. Fabul inquit, Alpheum in Peloponneso ortum, subter mare alveo suo intra terram ad Arethusam ductum rursum inde in mare affluere. cujus rei argumentum p runt: Pateram quandam apud Olympiam in Alpheum prolapsum, ad fontem rethusam fuisse delatam. tum fontem eum turbidum fieri quando Olympiæ sacrificantur. Quam pro fabula confutat idem Strabo. ibidem. Namque oft phei manifesto in mare exire; neque ullas apparere fauces quæ amnem abs ant: neque fieri posse ut aqua dulcis maneat, si per mare, vel subter mare per

Cæruleæque cadunt toto de corpore guttæ,
Quaque pedem movi, manat lacus, éque capillis
Roscidat, & citius, quam nunc tibi [1] *facta renarro*
In latices mutor: sed enim cognoscit amatos 635
Amnis aquas, positoque viri, quod sumpserat, ore,
Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
Delia rupit humum: [2] *cæcis ego mersa cavernis*
Advehor Ortygiam, quæ me cognomine divæ 640
Grata mihi superas eduxit primus sub auras.

1 Ita Mss. aliique codd. rectius quam vulgati qui habent, *fata.*

2 Benignitas Dianæ, quam colui, quam precata sum, aperta tellure mihi per altos occultosq; terræ meatus indulsit iter ad Ortygiam, sibi suæque Delo cognominem. supra vers. 399. 3 Fulgentius Alpheum interpretatur ἀλυθείας φόβος: Arethusam, nobilitatem æquitatis. quem adi. l. 3. Alii ad integritatem morum incorruptorum referunt.

Lyncus in lyncem. FAB. II.

Hæc Arethusa tenus. Geminos [1] *dea fertilis,* [2] *anguibus admovit, frenisq; coërcuit ora: (ages*
Is medium cæli terræque per aëra vecta est,
Atq; levem currum [3] *Tritonida misit in urbem* 645
Triptolemo, partimque [4] *rudi data semina jussit*
Spargere humo, partim post tempora longa [5] *recultæ.*
Jam super Europen sublimis, [6] *& Asida terram*
Vectus erat juvenis, Scythicasque advertitur oras,
Hic ubi Lyncus erat: regis subit ille penates. 650
Huc venit, causamque viæ, nomenque rogatus,
Et patriam: Patria est clarè mihi, dixit, Athenæ;
Triptolemus nomen; veni nec puppe per undas,
Nec pede per terras: patuit mihi pervius æther.
Dona fero Cereris, latos quæ sparsa per agros, 655
Frugiferas messes, alimentaque mitia reddant.
Barbarus invidit, tantique ut muneris autor
Esse sit, hospitio recipit, somnoque gravatum
Aggreditur ferro: conantem figere pellem
Lynca Ceres fecit, rursusque per aëra jussit 660
Mopsopium juvenem sacros agitare jugales,

1 Dea fertilitatis Ceres.

2 Dracones Claudian. 1. de raptu Pros. Sinuosa draconum Membra regens; volucrique per avia nubila tractu signant. comparat. Scal. 5. poët.

3 Athenas Palladi Tritoniæ sacras. utpote ab illa nominatas.

4 Quem Ceres, quod cum filiam quæreret, à Celeo patre Triptolemi benigne fuisset accepta, serendi rationem docuit, eique dedit currum quem trahebant alati dracones, quo vectus mortalibus impertiret agricul-

tum. supra vers. 439. Tzetzes in Hesiodum allegoriam fabulæ explicat. Nonn. Dionys. l. 19. 5 Non antea cultæ, indomitæ. 6 Novali. 7 Asiam proprie dictam, Mysiam, &c. quæ primam produxit. Georgic. 1. & quæ Asia circum Dulichium in magnis rimantur prata Caystri. & Æneid. 7. Sonat amnis, & Asia longe fertilis palus. Asiæ vero quæ pars quarta orbis, primam corripi volunt. Æneid. 1. Europa atque Asia pulsus. 8 Athenien sem. à rege Mopsopo. Straboni lib. 9. à Mopso. Triptolemum.

Pierides in picas. FAB. 12.

1 Calliope. supra v. 338.
2 Supra ad vers. 214.
3 Picæ, inquit Sabinus, aves sunt garrulæ quidem, sed minime canoræ. Per has intelligi dicit versificatores & literatores ineptos atque arrogantes, qui sese jactant ostentatione ingenii, atque odiosè obstrepunt doctioribus: Zoili, Cercopes Amphimanes Thymocreontes, Bavii, Mævii, Homero, Hesiodo, Pindaro, Simonidi & Virgilio opganire aud. Et est certè perfrictæ frontis & cinædicæ buccæ agyrtarum genus, qui cum Musas ne à limine qui salutariut, virtutibus tamen geminis & sibi germanis propriisque freti, ignorimul & arrogantia, non verentur se eruditis inferre, imo, si Dijs placet, prælJamque analectorum catillones & plagiarii etiam lipporum scrinia compellarivideont, ne quando res suas repetitum veniant Musarum filii, deplumaturi furtilis nudatas coloribus. Caveant, ne dum lipsana liguriunt, ne dum tribus magicis verbis, ac medicamine docti jam facti, famæ quamvis Herostratea prsubvolare volunt; caveant, inquam, ne trepidatio illos fallat & festinatio, ubet aureus ille Milesius, ne pyxidis non veræ ex arcula deprompta decipiat studio; adeoque se advertant non aves factos, sed asinos, eosque plumbeos.

FInierat doctos è nobis [1] *maxima cantus:*
At [2] *Nymphæ vicisse deæ Helicona coletum*
Concordi dixere sono. Convitia victæ
Cum facerent, quoniam, dixit, certamine vobis
Supplicium meruisse parum est, [3] *maledictaque*
Additis, & non est patientia libera nobis:
Ibimus in pœnas, & quam vocat ira, sequemur.
Rident Pœonides, & spernunt minantia verba,
Conatæque loqui, & magno clamore proterva
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aspexere suos, operire & brachia plumis:
Alteraque alterius, rigido concrescere rostro
Ora videt, volucresque novas accedere sylvis.
Plangere dumque volunt, per brachia mota levata
Aëre pendebant, nemorum convitia, picæ.
Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit,
Raucaque garrulitas, studiumque immane loquæ

LIBER VI.

Certamen Palladis & Arachnes. FAB. 1.

1 A Tritone fl. Bœotiæ, inquit Pausanias in Bœoticis. non illo, ὃς ἐς τὴν πρὸς λιβύην θάλασσαν ἐκδίδωσιν ἐκ τῆς Τριτωνίδος λίμ Quod tamen Mela, Lycophronis interpres, Lucanus, alii asserunt. Bœotæ lingua τριτὴν caput significare volunt. quod si ita sit, conveniet fab. de Mi va ex Jovis capite prognata. Apollonii scholiastes ad lib. 4. ἢ τὸ πρῶτον ἐναντίως ποιοῦσι. Diomedes Iliad. 9. πρῶτ' μ' ἄκοιτιν Γαλλαιϊδ
2 Musarum, ab Aoniis montibus & fl. Bœotiæ.

…m secum; Laudare parum est, laudemur &
ipsæ;
…umina nec spemi sine pœna nostra sinamus,
Mœoniæque animum satis intendit Arachnes,
…uam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
…udierat. Non illa [2] loco nec origine gentis
…ana, sed arte fuit. Pater huic Colophonius Idmon,
Phocaico bibulos tingebat murice lanas:
…ciderat mater; sed & hæc de plebe, suoque
Æqua viro fuerat. Lydios tamen illa per urbes
…ueficrat studio nomen memorabile: quamvis
…ta domo parva, parvis habitabat [4] Hypæpis.
…jus ut aspicerent opus admirabile, sæpe
…seruere sui Nymphæ vineta [5] Timoli:
…eseruere suas Nymphæ [6] Pactolides undas.
…ec fastas solum vestes spectare juvabat:
Nunc quoque cum fierent. Tantus decor affuit arti.
Sive eadem primos lanam glomerabat in orbes;
…u digitis subigebat opus, repetitaque longo
…llera mollibat nebulas æquantia tractu;
…ve levi teretem versabat pollice fusum;
…u pingebat acu: Scires à Pallade doctam.
…od tamen ipsa negat: Tantaque offensa [9] magistra,
…rtet, ait, mecum: nihil est quod victa recusem.
…lla anum simulat, falsosque in tempora canos
…ddit, & infirmos baculo quoque sustinet artus.
…ne sic orsa loqui: [10] Non omnia grandior ætas
…æ fugiamus habet. Seris venit [11] usus ab annis.
…nsilium ne sperne meum: Tibi fama petatur
…er mortales faciendæ maxima telæ.
Cede deæ, veniamque tuis temeraria dictis
…pplice voce roga: veniam dabit illa roganti.
…icit hanc [13] torvis, inceptaque fila relinquit,
…que manus [14] retinens confessaque vultibus iram,
…ibus [15] obscuram resecuta est Pallada dictis:
Mentis inops, longæque venis confecta senectæ,

1 Mœonia seu Lydia.
2 Patria, nec genere & familia.
3 Phocæa purpura clarnit. Erat ergo Arachnes pater tinctor purpurarius.
4 Oppidulo Lydiæ in descensu Tmoli montis ad Caystri pratum.
5 Tmoli montis Lydiæ.
6 Pactolus Lydiæ fl. auriser est.
7 Sed etiam tunc dum fierent.
8 Lanificii opera singularia habuisti &c. lib. 4. vers. 35.
9 Dedignata, per ingratitudinem non agnoscens Palladem magistram.
10 Expressus hic locus ex Euripide in Phœnissis, ubi Jocasta filium Eteoclem ab ambitiosa dehortatur injuria. Ω πάντων, ὦ χθὲς ἄπαιδα τὸν ἐμὸν κακὰ Ἐτεοκλέα σοφώτατον, ἀλλ' ἃ ἰσμενέστατα Ἐχεῖ τὰ κέρδη τῶν τέκνων σοφά.
11 Experientia.
12 Ἐπεὶ πάλαι σοφία, καὶ τὸ καυχᾶσθαι περὶ καιρὸν μαίνεται τὸ γοῦν χθὲς
13 Pindarus 9. Olymp. 13 Sc. oculis. 14 Avi inferenda. 15 Dissimulantem alieno schemate latentem. *resecuta* autem pro *profecuta*. vide quæ ad vers. lib. 12. 16 Turnus Virgilianus: sed te victa situ, verique effœta senectus, O ter, curis nequiquam exercet, Æn. 7. vers. 440.

Et nimium vixisse diu nocet. Audiit ista,
Siqua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voce.
Consilii satis est in me mihi: neve monendo.
Profecisse putes, eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa venit? cur hæc certamina vitat?
Tum dea, Venit, ait: formamque removit anilem.
Palladaque exhibuit. Venerantur numina Nymphæ
Mygdonideſque nurus: sola est interrita virgo.
Sed tamen erubuit, subitusque invita notavit
Ora rubor, rursusque evanuit: ut solet aër
Purpureus fieri, cum primum Aurora movetur,
Et breve post tempus candescit sole ab ortu.
Perstat in incepto, stolidæque cupidine palmæ
In sua fata ruit: neque enim Jove nata recusat,
Nec monet ulterius, nec jam certamina differt.
Haud mora: consistunt diversis partibus ambæ,
Et gracili geminos intendunt stamine telas.
Tela jugo juncta est; stamen secernit arundo;
Inseritur medium radiis subtemen acutis,
Quod digiti expediunt: atque inter stamina dicta
Percussa feriunt inserti pectine dentes.
Utraque festinat, cinctæque ad pectora vestes
Brachia docta movent, studio fallente laborem.
Illic & Tyrium quæ purpura sensit alcnum
Texitur, & tenues parvi discriminis umbræ:
Qualis ab imbre solet percussis solibus arcus
Inficere ingenti longum curvamine cælum;
In quo diversi niteant cum mille colores,
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit.
Usque adeo quod tangit idem est, tamen ultima distant.
Illic & lentum filis immittitur aurum,
Et vetus in tela deducitur argumentum.

1 Phrygia, à vicinia supra vers. 15. Sed quia Phrygiæ Nymphæ non erant ita in finitimis, suspicio est, legendum esse *Mæonia*.

2 Non ita pudorem & verecundiam decoxerat penitus, quin rubor vel invitus effusus fuerit. vide quæ ad lib. 3. vers. 182. & Macrob. lib. 2, cap. 11. Saturn.

3 Mss. quidam *ab ortu*.

4 Transversæ perticæ, cui telæ stamen affigatur & involvitur: sequiturque accuratissima telæ texendæ hypotyposis.

5 Al. *inserti*.

6 Tum artis exprimendæ, tum victoriæ consequendæ.

7 Apte appositeque ex arte & ratione Physica atque Optica. Umbræ, inquit, gradatim per colorum levia discrimina declinantes, faciunt ut imagines surgere & extare videantur: non secus ac radii Solis in roridam cavam nubem se fundentes refractique fallunt vilum variosque repræsentant Indi arcus.

Tela Minervæ, & Arachnes. FAB. 2.

Cecropis Pallas [1] *scopulum Mavortis in arce*
Pingit; & [2] *antiquam de terræ nomine litem.*
Bis sex cælestes medio Jove sedibus altis
Augusta gravitate [4] *sedent: sua quemque deorum*
Inscribit facies, Jovis est regalis imago.
Stare deum pelagi, longoque ferire tridente
Asperâ saxa facit: medioque è vulnere saxi
Exiluisse [5] *fretum, quo pignore vindicet urbem.*
At sibi dat clypeum, dat acutæ cuspidis hastam,
Dat galeam capiti, defenditur ægide pectus.
Percussamque sua simulat de cuspide terram
Edere cum baccis fœtum canentis olivæ,
Mirarique deos. [6] Operis victoria finis.
Ut tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Quattuor in partes certamina quattuor addit;
Clara colore suo, brevibus distincta sigillis.
[7] *Threïciam Rhodopen habet angulus unus, & Æmum*
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
[8] *Altera Pygmææ fatum miserabile matris*
Pars habet: hanc Juno justit certamine vittam
Esse gruem, populisque suis indicere bellum.
Pinxit & [9] Antigonen ausam contendere quondam

1 Collem Martis, Areopagum, in quo causam dixerat Mars apud 12. Deos judices de cæde Halirrhothii, accusante patre Neptuno.
2 Lib. 2. vers. 836.
3 Lib. 1. vers. 171.
4 Sedebant decem, stabat Neptunus vers. seq. & Pallas, utpote quorum agebatur lis.
5 Ita leg. eruditiores, moti autoritate Varronis. enatam in Athenarum arce olivam, sed & emanantem mox a juvenum featuriginem scribentis, consultum itaque oraculum Cecrope tum regnante, responsum spectare hæc ostenta ad contentionem Neptuni & Palladis de nomine & tutela urbis, vicisse Minervam in suffragiis uno fœminarum calculo, &c. quod confirmant statuæ duæ quibus Pausanias in Atticis in hæc verba. Πίνδαρος δὲ καὶ τὸ φυτὸν τῆς ἐλαίας Ἀθηνᾶ ἐν πύμῃ ἀναφαίνειν Ποσειδῶνι. Vide & Plutarchum in Themistocle, & Statium Thebaïd. 12.
6 Ubi ingeus lis superûm: dubiis donec nova surgeret arbor rapibus, & longa refugum mare frangeret umbra. Qui *ferum* hic legunt, gemino tubicine sententiam statuminant ex Virgilio: altero in Æn. 1. ubi equum durateum appellat *ferum* a inque feri curvam compagibus alvum contorsit, altero in Georgic. 1. Tuque O cui prima frementem Fudit equum tellus magno percussa tridenti Neptune. quod in Thracia factum asserit Jo. Bapt. Ignatius c. 8.
6 Opus claudit oliva, pacis symbolum, in suffragiis victoria, vers. 101.
7 Æmus rex Thraciæ Rhodopen Strymonis fluv. filiam duxerat. Hanc cum ille Junonem appellaret, illam Rhodope Jovem in nuptias mutati sunt.
8 Gerana matrona à populoribus suis Pygmæis pro numine culta, Deos præ se contempsit, Junonem maxime & Dianam, quarum indignatione in gruem est conversa, infestissimam Pygmæis hostem, qui illam venerati fuerant. Athenæus L. 9. cap. 11.
9 Laomedontis filiam, ob spretam Junonis formam, mutatam in Ciconiam; cujus de natura Plin. l. 10. c. 23. & Pierius l. 17. Hieroglyph.

Cum magni consorte Jovis, quam regia Juno
In volucrem vertit: nec profuit Ilion illi,
Laomedonve pater, sumptis quin candida pennis
Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
Qui supereſt solus [1] *Cynyran habet angulus orbus.*
Isque [2] *gradus templi natarum membra suarum*
Amplectens, saxoque jacens lacrymare videtur. [3]
[3] *Circuit extremas oleis pacalibus oras.*
Is modus est, operisque sua facit arbore finem.
[4] *Maonis elusam designat imagine tauri*
[5] *Europam: verum taurum, freta vera putares.*
Ipsa videbatur terras spectare relictas,
Et comites clamare suas, tactumque vereri
Assilientis aquæ, timidasque recondere plantas.
Fecit & Asterien [6] *aquila lucfamine teneri:*
Fecit [7] *olorinis Ledam recubare sub alis.*
Addidit, ut Satyri cælatus imagine pulchram
Jupiter implerit gemino [8] *Nycteïda fœtu;*
Amphitryon fuerit, cum te [9] *Tirynthia cepit.*
Aurem ut Danaën, [10] *Asopida luserit ignis,*
Mnemosynen pastor, varius [11] *Deoïda serpens.*
Te quoque mutatum torve, Neptune, juvenco
[12] *Virgine in Æolia posui,: tu vissu* [13] *Enipeo*
Gignis Alöïdas; [14] *aries Bisaltida fallis.*
[15] *Et te flava comas frugum mitissima mater*
Sensit equum: te sensit equum [16] *crinita colubris*
[16] *Mater equi volucris: sensit Delphina Melanthus.*
Omnibus his faciemq; suam, faciemq; locorum
Reddidit. Est illic [17] *agrestis imagine Phœbus:*
Utque modo accipitris pennas, modo terga leonis
Gesserit; ut pastor Mecareïda luserit Issen.
Liber ut Erigonem [18] *falsa deceperit uva:*
[19] *Saturnus equo geminum Chirona crearit.*

1 Forte à κύκνος. Sua. quia laxo jacens lacrymare videtur, neque enim idem est cum Myrrhæ patre, de quo. lib. 10.
2 Cujus filias, quod se Junoni prætulissent, Dea in saxeos templi gradus transformavit.
3 Prætexebant limbum undique oleæ, pacis insignia, ut modo, v. 82.
4 Arachne, supra vers. 5.
5 Lib. 2. sub exitu.
6 Jove aquilæ formam assumente ut Asterien in coturnicem mutatam raperet.
7 Ζεὺς κύκνος, ταῦρος, σατυρος, χρυσὸς, ἀετὸς ἐρατὸς Λήδης, Εὐρώπης, Ἀντιόπης, Δανάης. Antholog. 1. de quibus & cæteris consule Mythologos.
8 Antiopam Nycteï filiam.
9 Alcmena. Tirynthia erat urbs Argis vicina in qua nutriebatur Hercules.
10 Æginam Asopi filiam. videque ad vers. 621. lib. 7.
11 Proserpinam, filiam Cereris quæ Δηὼ. Orpheo Ἀπὸ μνημοσύνης. Qualis floricoma quondam populator in Ætna Virgines inter choreas Deoïda raptam sustulit. Ausonius epist. 4. ad Theonem.
12 Arne filia, de qua Diodorus, lib. 5.
13 In fluvium Enipeum mutatus Neptunus Iphimedia Alœi uxore genuit Othum & Ephialtem.
14 Hoc de Theophane Bisaltidis filia narrat Hyginus fab. 188.
15 Ceres in ex te equum conversa, & ipsa prius in equam, peperit filium cujus nomen ἄῤῥητος effari non licuit. Pausanias in Arcadicis.
16 Medusa Pegasi mater, lib. 4. vers. 786.
17 Cum Admeti pavit armenta, lib. 2. vers. 681.
18 In quam se Bacchus converterat.
19 Ut Sat. in equum conversus ex Philyra genuit centaurum Chironem.

Ultima

ltima pars telæ tenui circundata limbo
exilibus flores hederis habet intertextos.

Arachne in Araneam. F A B. 3.

NOn illud Pallas, non illud carpere Livor
Posſit opus. Doluit ſucceſſu flava virago,
e rapit pictas, [1] cœleſtia crimina, veſtes:
ique [2] Cytoriaco radium de monte tenebat,
er quater [3] Idmoniæ frontem percuſſit Arachnes.
on tulit infelix: laqueoque animoſa ligavit
uſtura. Pendentem Pallas miſerata levavit,
dixit, Vive quidem, pende tamen improba, dixit:
exque eadem pœnæ, ne ſic ſecura futuri,
Dicta tuo generi, ſeriſque nepotibus eſto.
oſtea diſcedens ſuccis [4] Hecateïdos herbæ
parſit: & extemplo triſti medicamine tactæ
Deſluxere comæ; cum quis & nares & aures.
itque caput minimum: toto quoque corpore parva
n latere exiles digiti pro cruribus hærent; (eſt.
eteros venter habet, [5] de quo tamen illa remittit
tamen, & antiquas exercet aranea telas.

1 Telam Deorum flagitioſa adulteria continentem.
2 Buxeo. eſt n. Cytorum mons Galatiæ, undans buxo. Georg. 2.
3 Idmonis filiæ. ſupra verſ. 8.
4 Aconiti ab Hecate filia Perſæ quam mater erat Medea inventi, quod alias tamen è ſpuma Cerberi natum dicitur. Hermol. Barbarus putat Ovidium hic de cicuta loqui. comment. in Dioſcorid.
5 Lege Ulyſſis Aldrovandi, & Antonii Tileſi araneam, necnon Gazæ Pia Hilaria, pag. 21.

Niobe in marmor. F A B. 4.

IDlia tota fremit, Phrygiæque per oppida facti
Rumorit, & magnum ſermonibus occupat orbem
Ante ſuos Niobe thalamos cognoverat illam,
Cum cum Mæoniam virgo, [7] Sipylumque colebat:
Nec tamen admonita eſt pœna popularis Arachnes
Cedere cœlitibus, verbiſq; [8] minoribus uti. (arces,
Multa dabant [9] animos: ſed enim nec [10] conjugis
Nec [11] genus amborum, magnique potentia regni,
Sic placuere illi (quamvis ea cuncta placerent)
Ut ſua progenies: & [12] feliciſſima matrum

6 Hanc Arachnen, utpote popularem ſuam & civem, noverat Niobe, filia Tantali qui Phrygia & Lydiæ imperitabat, priuſquam nuberet Amphioni Thebarum regi.
7 Opp. Lydiæ. infra verſ. 312.

8 Moderatioribus. infra v. 378. 9 Spiritus magnos & ſuperbificos. 10 Arx & mœnia Thebarum ut 178. v. infra. Me regia Cadmi ſub domina eſt, adiuſque mei connubia Martii Mœnia. Amphionem autem, ſono teſtudinis à Mercurio ſibi donata, ſaxa ad Thebana mœnia extruenda traxiſſe notum eſt, vel Horatii ep. ad Piſones, Dicitur Amphion, Thebanæ conditor arcis Saxa movere ſono teſtudinis, &c. unde & quidam legunt hic, *arces*. 11 Infra, v. 172. & ſeq. 12 O quantum caliginis mentibus humanis obiicit magna felicitas! inquit Seneca de Brevitate vitæ. Quam multi fuiſſent felices niſi ita ſe putaſſent! Bonum, inquit idem epiſt. ult. tunc habebis tuum, cum intelliges infeliciſſimos eſſe felices.

Dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset.
Nam sata Tiresia venturi præscia Manto
Per medias fuerat, [1] divino concita motu,
Vaticinata vias: [2] Ismenides ite frequentes,
Et date Latonæ, Latonigenisque duobus
Cum prece thura pia, [3] lauroque innectite crines.
Ore meo Latona jubet. Paretur: & omnes
Thebaides jussis sua tempora frondibus ornant,
Thuraque dant sanctis & verba precantia flammis.
Ecce! venit comitum Niobe celeberrima turba,
Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro,
Et, quantum ira sinit, formosa: movensque decoro
Cum capite immissos humerum per utrumque capillos
Constitit, utque oculos circumtulit alta superba,
Quis furor [4] auditos, inquit, præponere visis
Cœlestes? aut, cur colitur Latona per aras,
Numen adhuc sine thure meum est? mihi Tantalis [5] Cui licuit soli superorum tangere mensas;
[6] Pleiadum soror est genitrix mea; maximus Atlas
Est avus, [7] ætherium qui fert cervicibus axem.
[8] Juppiter alter avus, [8] socero quoque gloror ille.
Me gentes metuunt Phrygiæ, me regia Cadmi
Sub domina est: [9] fidibusque mei commissa maritus
Mœnia cum populis à meque, viroque regentur.
In quamcunque domus adverti lumina partem,
Immensæ spectantur opes: accedit eodem
Digna dea facies; huc natas adjice [10] septem,
Et totidem juvenes, & mox generosque, nurusque.
Quærite nunc, habeat quam nostra superbia causam,
Quoque modo audetis genitam Titanida Cœo
Latonam præferre mihi, [11] cui maxima quondam

1 Ἐνθουσιαστικὴ. Virg. Æn. 10. Fatidica Manto.

2 Thebanæ fœminæ; ab Ismeno fl. Bœotiæ.

3 Propriè, ut quæ Apollini sacra, l. 1. vers. 555.

4 Cætera divinitas, ut habet adulatorii in præfatione Valerius, opinione colligitur: tua præsenti fide paterno avitoque fideri par videtur. Reliquos enim Deos accepimus, Cæsares dedimus.

5 Conviva deorum. ἱκανὸς ἐστιᾶσαι συνίστωρ. Gallus Anthol. δ. ἀμοιβαῖα θεοῖσι δεῖπνα παρέχων Pindar. 1. Olymp.

6 Taygete, ut aliis, Euryanassa. quamvis hanc alterius Niobes matrem statuunt.

7 Lib. 4. 928. & 655.

8 Tantali pater, & Amphionis conjugis mei.

9 Supra vers. 152. 10 De numero variant autores. Jo. Tzetzes dicit fuisse decim, quos nominat lib. 4. chil. 141. Sed vide Agell. lib. 10. cap. 7. Nat. Co lib. 6. cap. 13 Giostan. & Hygin. fab. 9. 11 Jurejurando obstrinxerat Juno e ras omnes, ne parturienti Latonæ locum concederent: latuit tum sub aquis Del inſ, quam emergere jussit Neptunus, & locum parturienti præbere: oras & lito Cone Errantem Mycone cetera Gyaroque revinxit. Æneid. 3. Sed lege dialog Iridis & Neptuni apud Lucianum in Dialogis marinis. quam inſ. Δῆλος d volunt, quod cum diu sub aquis latuisset, tandem apparuisset. cum probabilius ita dici, quod Græcis oriri videatur Sol omnia apparere faciens inter Cycladas ne Delon, quam natalem Solis & Lunæ fingunt fluctuare, propter varium eum per Zodiacum moventium, ortum. Sunt qui erroris inſ. caudam crebris terræ m tibus tribuunt.

Exiqua

cigusm ſedem parituræ terra negavit?
ec cœlo, nec humo, nec aquis dea veſtra recepta eſt.
cul erat mundo, donec miſerata vagantem,
eſtite tu terris erras, Ego, dixit, in undis,
abilemque locum Deles dedit. 1 Illa duorum
ida parens: uteri pars hæc eſt ſeptima noſtri.
um felix: Quis enim neget hoc? felixque manebo,
ic quoque quis dubitet? Tutam me copia fecit.
ajor ſum, quam cui poſſit fortuna nocere:
ultaque ut eripiat, multo mihi plura relinquet.
ceſſere metum mea jam bona. Fingite demi
uic aliquid populo natorum poſſe meorum:
on tamen ad numerum redigar ſpoliata duorum.
Ite, 2 ſatis propere ſacris; laurumque capillis
omite. Deponunt, & ſacra infecta relinquunt.
uodque licet, tacito veneratur murmure numen
atonæ. 4 Turba quantum diſtabat ab orba,
antum animoſa ſui furiis agitata doloris
ndignata dea eſt; ſummoque in vertice Cynthi,
alibus eſt dictis gemina cum prole locuta:
En! Ego veſtra parens, vobis animoſa creatis,
i, niſi Junoni, nulli ceſſura dearum,
An dea ſim, dubitet: perque omnia ſecula cultis
Arceor, O nati, niſi vos ſuccurritis, aris.
Nec dolor hic ſolus: diro convitia factio
Tantalis adjecit, voſque eſt poſtponere natis
Auſa ſuis, & me (6 quod in ipſam 7 recidat!) orbã,
Dixit, & exhibuit linguam ſcelerata 8 paternam.
Adjectura preces erat his Latona relatis:
Deſine, Phœbus ait, pœnæ mora longa querela eſt.
Dixit idem Phœbe, celeriqueper aëra laſſu
Contigeram recti 9 Cadmeïda nubibus arcem,
Planus erat, lateque patens prope mœnia 10 campus,
Aſſiduis pulſatus equis: ubi turba rotarum,
Duraque mollierat ſubjectas ungula glebas.

1 Δυ'ω θυγατ-
ρας ἐχούσης κάκ-
τη τὰς μιγδ-
λας. ἐγω δὲ πέν-
τε ζωγρεῖς τε,
λαλοῦντας τε
ἐμψύχους, &c.
Tzetzes 4. Chil. 141.

2 Discedite, desistite ab his sacris, deponite capiti coronas.

3 Al. *sacris*. quam vocem emphatice geminari volunt; aut ex iis alteram exponi, *execrandis*.

4 Quantum vero numero suo distabat ab orbitate, tantum indoluit, indignataque est despici illum numerum. Versum illum, Tantum animosa sui furiis agitata doloris, tanquam adulterinum nido dejiciunt eruditiores aquilæ. in nostris certe certe Mss. non apparet. uti nec in Vaticanis duob. testante Ciofano, qui & alias adfert lectiones, sanam tamen nullam.

5 Emphatice, filia viri propter scelera ad Tartareas damnati pœnas. 6 Quod, dii prius omen in ipsam convertant, Æneid. 2. 7 *Recidat*, substituunt ὁι ναυπαίδοντες τὸ πάτερ, ἢ μάτερ. Sed quid opus, ubi penultimæ productæ legantur primæ syllabæ in *refert, revalit, reperit*, &c. 8 Tantali, cui pœnas improba lingua dedit: Τάνταλε καὶ σὺ γλῶσσα διώλεσε καὶ σὸν ἀοιδόν. Anthol. ϛ. ϐ 9 Thebar. 10 Hippodromus.

Pars ibi de ſeptem genitis Amphione ſortes
Conſcendunt in equos, Tyrioque [1] *rubentia ſuco*
[1] *Terga premunt: auro gravidis moderantur habe*
E quibus Iſmenos, qui matri [2] *ſarcina quondã*
[2] *Prima ſuæ fuerat,* [3] *dum certum flectit in or*
Quadrupedis curſus, ſpumantiaque ora cœrcet,
(Heu mihi!) conclamat: medioque in pectore ſ
Tela gerit, frænique manu moriente remiſſis
In latus à dextro paulatim deſluit armo.
Proximus audito ſonitu per inane phareträ
Fræna dabat Sipylus: veluti cum præſcius im
Nube fugit viſa, pendentiaque undique rector
Carbaſa deducit, nequa levis effluat aura.
Fræna tamen dantem non evitabile telum
Conſequitur: ſummaque tremens cervice ſagitta
Hæſit, & exitabat nudum de gutture ferrum.
Ille, ut erat pronus, [4] *per crura* [4] *admiſſa, juba*
Volvitur [5] *& calido telluren ſanguine fœdat.*
Phœdimus infelix, & aviti nominis hæres
Tantalus, ut ſolito finem impoſuere [5] *labori,*
Tranſierant ad opus [6] *nitidæ juvenile palæſtræ:*
Et jam contulerant artho luctantia nexu
Pectora pectoribus, [7] *cum tento concita nervo,*
Sicut erant juncti, trajecit utrumque ſagitta.
Ingemuere ſimul; ſimul incurvata dolore
Membra ſolo poſuere: ſimul ſuprema jacentes
[8] *Lumina verſarunt; animam ſimul* [9] *exhalar*
Aſpicit Alphenor, laniataque pectora plangens
Evolat, ut gelidos complexibus allevet artus,
Inque pio cadit officio: Nam Delius illi
Intima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod ſimul eductum eſt, pars eſt pulmonis in
Eruta: [11] *cumque anima cruor eſt effuſus in au*
At non [12] *intonſum ſimplex Damaſichthona*
nus
Aſſicit: illius erat qua crus eſſe incipit, & qua
Mollia nodoſus facit internodia poples.
Dumque manu tentat trahere exitiabile telum,

1 Equorum oſtro inſtratorum, mandentiumque ſub dentibus aurum.
2 Primogenitus.
3 Refert Homerus Iliad. ultim. periiſſe domi omnes, ἐν μεγάροισιν ὄλοντο. Tzetzes 4. Chil. 141. mares inter venandum, puellas domi.
Ἀπόλλων μὲν τὰς ἄρρενας ἀπέκτεινε, Ἄρτεμις δὲ τὰς θηλείας.
4 Per crura equi in curſum concitati, laxatis illi fræniis.
5 Agitationi equorum.
6 Oleo, quo ſe ungebant palæſtritæ.
7 Mſs. noſtri & alii, *contento*, i. e. extento. ſic infra verſ. 246.
8 Quæ in morte tremulo huc illuc horrore fluitant, ut ad verſ. 71. ſupra. Jam moriens oculis ſub nocte natantibus atra.
9 Spondens in quinta ſede moram animæ ægre nec ſine luctu è corpore migrantis exprimit.
10 Spiculo hamato.
11 Virg. de Rhæt. Purpuream vomit ille animam, Æneid. 9. &, multo vitam cum ſanguine fundit. ex illorum mente qui ſanguinem animæ ſedem eſſe opinantur. 12 Crinitum, comatum.

[1] Contra quam tradunt Grammatici. *tenus* enim regit sextum casum singularem, & pluralem; genitivum vero dualem.

[2] Nescius quinam essent rogandi. Latona sc. & Latoidæ quos matris violarat superbia.

[3] Intellecta filiorum morte vitam pertæsus gladio sibi in viscera adacto interiit.

[4] Ὡς ἢ γυνὴ ἐχθροῖς ἔξεισ' Ὀφρυοῦν τυχεῖν. Sopho 1. 5 Ajax. vel Priamo miseranda domus, Diomedes Æneid. Virg. 11.

[5] Fabius. Semestr. l. 3. c. 8.

[6] Ex planctu.

[7] Toties mihi visa sum mori, toties efferri ad funus, quotius alius atque alius filiorum interfectus est.

[8] Mss. omnibus Herc. Giosani subscribunt mei, habentque versum geminatum ad hunc modum: Per funera septem dum pars nostra jacet: & dum per funera septem Efferor: ex-

[9] Lectulos, in quibus erant ad funus compositi.

[10] Incurvata cecidit *duplicataque vulnere*

Hæc frustra fugiens collabitur; illa sorori
Immoritur; latet hæc; illam trepidare vide
Sexque da in letho, diversaque vulnera pass
Ultima restabat, quam toto corpore mater,
Tota veste, tegens, Unam, minimamque relinqu
De multis minimam posco, clamavit, & usu
Dumque rogat, pro qua rogat, occidit. [1] *Orba*
Exanimes inter natos, natasque, virumque,
[2] *Diriguitque malis: nullos movet aura capi*
In vultu color est sine sanguine: lumina mœ
Stant immota genu; nihil est in imagine vivu
Ipsa quoque interius cum duro [3] *lingua palat*
Congelat, & venæ desistunt posse moveri,
[4] *Nec flecti cervix, nec brachia reddere gestu,*
Nec pes ire potest; intra quoque viscera saxu
Flet tamen & validi circundata turbine veni
[5] *In patriam rapta est, ubi fixa cacumine mo*
Liquitur; & [6] *lacrymis etiã nunc marmora ma*

1 Niobe, inquit Palæphatus, lapideam imaginem suam supra natorum suorum sepulchrum posuit. Nectum est illud Agathiæ. Anthol.

γ. Ὁ Τόμιος ἔστω ἔνδον καὶ ἴχνη πικρόν· Ὁ πικρὸς ἔστω ἐκτὸς καὶ ἴχνη τάφου, Ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸ πεκτρὸς ἐστι καὶ τάφος.

2 Λιθωθεῖσα, petrefacta, quia stupefacta. τὴν δὲ Νιόβην ἰδοσαν ἱστάμενον λίθον εἶναι. Ὅτι πάντοθεν ἀναδίδωσι τὸ ὕδωρ, μάλιστα ἂν τὸ ὄρος ἐκεῖνο Ῥηνὸς μᾶλλον ἢ τὸ Σίπυλον, Tzetzes 4. Ch. l. 141. 3 Quicarat pars, luit pœnas. ἃ ἀχάλκοις καὶ ἀφρούτα πίπτει πολλὰ συχνὰ. Anthol. 4. 9. 4 Ταύτην τὴν Νιόβην καὶ αὐτὸς εἶδον ἐν Σιπύλῳ. Et ut hanc Nioben viderem, inquit Pausanias in Sipylum montem ascendi qui prope assistenti neque mulieris neque lugentis imaginem ostentat: qui vero procul aspexerit, mulierem lacrymantem videre sibi videbitur. 5 Thebis, inquit Apollodorus, l. 3. relictis vidua jam atque orba in Lydiam ad Tantalum patrem rediit, &c. 6 Utrum hoc propter sudorem an propter marmoris; ubi aer, ad solidum & frigidum corpus condensatur, mox fluit? An à rupis aut metalli vapore falso? Namque, Sipylum referente Plinio, l. 5. quod ante Tantalis vocabatur, caput est Mœoniæ, ubi nunc est stagnum Gygæ dans.

Rustici in Ranas. FAB. 5.

Tunc vero cunctis manifestam [1] *numinis iræ*
Fœmina virq; timent: cultuq; impensius omn
Magna gemelliparæ venerantur numina divæ.
Utque sit, à facto propiore priora renarrant.
E quibus unus ait: Lyciæ quoque fertilis agri
Non impune deam veteres sprevere coloni.
Res obscura quidem est ignobilitate virorum,
Mira tamen: vidi præsens stagnumque locumq;

1 Latonæ quam Terram volunt esse Physici, cui Juno ærisregia infirma adeoque humida obstitit quo minus duo nova lumina viderentur. Quæ tamen ubi emersissent, Pythona cæterosque crassi ærisvapores sagittis i. radiis suis confecerunt. Jupiter autem ex Latona h. e. Deus ex tenebris creavit luminaria.

Ligio motum. Nam me jam grandior æva,
patiensque viæ genitor, deducere lectos
ssecat inde boves, [1] *gentisque illius eunti*
e ducem dederat: cum quo dum pascua lustre,
cce!) lucu medio [2] *sororum nigra favilla* 326
a vetus stabat tremulis circundata cannis.
stitit; & [3] *pavido faveas mihi, murmure dixit*
x meus: & simili, faveas mihi, murmure dixi.
idum, Faunique foret tamen ara rogabam,
igenæve dei, cum talia retulit hospes. 330
n hac, ô juvenis, montanum munen in ara est:
a suam vocat: hanc, cui quondam regia conjux
rbem interdixit, quam vix errantia Delos
vitem accepit, tunc cum levis insula nabat.
ic incumbens cum [5] *Palladis arbore palmæ:* 335
idit iovita geminos Latona [6] *noverca:*
ic quoque Junonem fugisse [7] *puerpera fertur,*
que sinu portasse sinu duo numina natos.
nque [8] *Chimæriferæ, cum Sol gravis ureret arva,*
ibus in Lyciæ, longo dea fessa labore, 341
ereo siccata sitim collegerat æstu,
ersque ebiberant avidi lactantia nati,
te [9] *lacum mediocris aquæ prospexit in imis*
llibus: agrestes illic fruticosa legebant
mina cum junco, gratamque paludibus ulvam.
ccessit, positoque genu Titania terram 346
ssa, ut hauriret gelidos potura liquores:
ssira turba vetat. Dea sic affata vetantes,
id prohibetis aquas! usus [10] *communis aquarum est.*
ec solem proprium natura, nec æra fecit, 351
ec tenues undas: ad publica munera veni.
ue tamen ut detis, supplex peto. Non ego nostros
bluere hic artus, lassataque membra parabam,

1 Mihi itineris ducem addit Lycium.
2 Sacrificiorum cinere nigra ara.
3 Religioso. Ut ferme relig osis viantium moris est, cum lucus aliquis aut locus sanctus in via oblatus est, veniam postulare, &c. Apulejus auspicatus Florida. Sunt qui legunt *parvo* h. e. summisso.
4 Respice quæ ad v. 186. supra.
5 Ἐνδα πρωτόγονός τι φοίνιξ Δάφνα θ' ἱερὰ: αἰπὺ χθὸς Γιγάντιος Ἀελοῦ ῥίζα, Euripides in Hecuba. Ὅτε μὲν σε διὰ τίνα πότνια Λητὼ φοίνικος ἔρσαι ἱφαλαμοῦ, Theognis Δρεπαλαμίην δ' ὦν φυτῶν, ἐλαίας ἢ φοίνικος, διδύμας ἀπαυάσας παίδας. Eustath in Homer. Il. α. Catullus in seculari ad Dianam: Quam mater
ope Deliam depeſuit olivam. Et mos est, ut habet Apollonii scholiastes, partu-
rum, proxima cuique apprehendere, ut sic dolores sublevent enixus, 6 Ju-
re, novercali usque odio prosecuta pellicum liberos. 7 Latona à partu recens.
Chimæra mons est Lyciæ ignivomus à Bellerophonte habitabilis creditus. Quem
olisti sunt monstrum triforme, ut esset πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκαινα, μέσση δὲ χίμαιρα, δεινὸν ἀπαπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο. interpre-
ntur autem montem, cujus pars summa leonibus, media igne, ima serpentibus
ectatur, aut Ethice, amorem, qui cum impetu invadit, per libidinem progredi-
r, in fine aculeos doloris & pœnitentiæ post se relinquit. lib. 9. vers. 648.
Fontem Melam vocat Probus ad Virg. Georg. l. 2. & pastorem, qui prohibe-
t, Neoclem. 10 Jure naturæ multa sunt communia, quædam jure gentium.

Sed

Sed relevare sitim : caret os humore loquentis,
Et fauces arent, vixque est via vocis in illi,
Hausſtus aquæ mihi nectar erit, vitamque bor
Accepisse : simul vitam dederitis in undis.
Hi quoque vos moveant, qui nostro brachia tu
Parva sinu : [2] *& casu tendebant brachia nati,*
Quem non blanda deæ potuissent verba moveri
Hi tamen orantem perstant prohibere, minasq
Ni procul abscedat : convitiaque insuper add
Nec satis est : ipsos etiam pedibusque, manu
Turbavere lacus, imoque è gurgite mollem
Huc illuc limum saltu movere maligno.
[3] *Distulit ira sitim : neque enim jam filia Cœ*
Supplicat indignis, nec dicere sustinet ultra
Verba [4] *minora Dea ; tollensque ad sidera pal*
Æternum stagno, dixit, vivatis in isto.
Eveniunt optata deæ. Juvat esse sub undis,
Et modo tota cava submergere membra palud
Nunc proferre caput, summo modo gurgite nan
Sæpe super ripam stagni consistere ; sæpe
In gelidos resilire lacus : sed nunc quoque tur
Litibus exercent linguæ, pulsoque pudore,
Quamvis sint [5] *sub aqua, sub aqua maledicere tant.*
Vox quoq; jam rauca est, inflataque colla tumes
Ipsaque dilatant patulos convitia rictus,
Terga caput tangunt, colla intercepta videntur :
Spina viret ; venter, pars maxima corporis, al
Limosoque novæ saliunt in gurgite ranæ.

1 Male verum examinat omnis Corruptus judex. Horat. Satyr. 2. l. 2. male de cibo potuque judicat palatum luxu corruptum. Discite quam parvo liceat producere vitam, Et quantum natura petat, non erigit ægros Nobilis ignotè diffusus Consule Bacchus ; Non auro myrrhaque bibunt : sed gurgite puro Vita redit. Fitis est populo fluviusque Cereſque. Lucan. 4. v. 377. Deus nullius rei indiget ; ille proximus accedit ad Deum, qui paucissimis indiget. vel ab hac Dea discе parvo esse contentus, & illam vorem magnus atque atque animosus exclama : Habeamus aquam, habeamus polentam, Jovi ipsi de felicitate controversiam faciamus. Senec. epist. 110.

2 Festivum [illegible], atque ingeniosissimus conceptus poëtæ, cujusmodi & alium exhibet Fastor. 3. ubi in sinu Sabinarum intervenientium gestu & clamore prælium dirimere, concilium suadere videntur. 3 Ad tempus sedavit, intermisit. Aliis placet leg. *sitim*. 4 Quam decerent Deam. 5 Repetitio immediata harum vocum *sub aqua, aqua* ranarum coaxationem eleganter exprimit.

Satyrorum, Nympharum, Rusticorumque lacrymæ in flumen. FAB. 6.

SIC ubi nescio quis Lycia de gente virorum
Retulit ; exitium Satyri reminiscitur alter ;

[1] Tritoniaca Latoïs arundine victum
cit pœna. Quid me mihi detrahis? inquit: 385
! piget: ab! non, est clamabat, tibia tanti.
manti cutis est summos direpta per artus,
quicquam nisi vulnus erat: cruor undiq; manat,
edique patent nervi, trepidæque sine ulla
e micant venæ. Salientia viscera posses, 390
erlucentes numerare in pectore fibras.
rusticolæ sylvarum numina Fauni,
Satyri fratres, & tunc quoque clarus [2] Olympus,
Nymphe flentes, & quisquis montibus illis
gerosque greges, armentaq; [3] bucera pavit. 395
alis immaduit, madefactaque terra caducos
cepit lacrymas, ac venis perbibit imis.
in ubi fecit aquas, vacuas emisit in auras.
e potens rapidum ripis declivibus æquor, 399
Marsya nomen habet. Phrygiæ liquidissimus amnis.

[1] Pallas & ipsa Tritonia, conspecta in Tritonide palude oris sui deformitate dum tibias à se inventas inflaret, indignata eas abjecit. Reperit Marsyas Satyrus earumque è sono in tantum sibi placuit ut ipsum Apollinem in Musicæ certamen provocare ausus fuerit, à quo victus est & excoriatus. leges certaminis, progressus, successus lege apud Diodorum, l. 4. Ovid. Fastorum l. 6. Athen. l. 14. c. 2. Xenophon ἀνα-

ν δ', refert Marsyam victum ab Apolline & excoriatum ἐφίζανται οἱ ὑ σφίας. & Tzetzi est Μαρσύας φρυξ φιλόσοφ- ἴυρι, ἀνλὸς πρῶτος, &c. 1 Chil. 15. Aliter refert fab. Marsyæ Apuleius 1. Floridorum. sorte tibia dici possit Tritoniaca à Tritonide palude, juxta quam Lotus matibilis aprea, & Lotophagi. 2 Satyrus Marsyæ discipulus. Tzetzes 1. Chil. 15. τ- δ' ὁ φησὶς Τἀγνιδ- ὁ Ὀλυμπον διδάσκ. & Ovid. 3. . 2. de Ponto. Meminit & Olympi cujusdam Diodor. l. 4. Jovi puero præfecti, o eruditus & ad virtutem institutus, Olympus dictus est. Sed & Strabo l. 10. λιπὸς κ) Μαρσύα κ) Ὀλύμπου συναγωγὴς ἐ ἢ, κ) ἰυρμὸς ἀυ- ἰσχρὸς 3 Quibus cornua sunt bubula vel magna à βυ particula inva. 4 Ifti loco, inquit Strabo l. 12. adfignant fabulam Olympi & Marsyæ, certamen Marsyæ & Apollinis. Superne est palus & calamos proferens, ad tiarum ligulas aptos, unde fortasse occasio fab. ex hac palude oriuntur & Marsyæ. & Mæander de utroque Max. Tyrius.

lopis humerus è carneo in eburneum. FAB. 7.

Alibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus: & extinctũ cum stirpe Amphiona luget.
Mater in invidia est: hanc tunc quoq; dicitur unus
esse Pelops, humeroque, suas à pectore postquam
eduxit vestes, ebur ostendisse sinistro. 405
color huic humerus nascendi tempore dextro,
poreusque fuit, manibus mox cæsa paternis.
membra ferunt junxisse deos: aliisque repertis,

[1] Niobe Tantali filia, soror Pelopis, qui in ludu ob sororem vestes lacerans ad planctum, vel mutaturus purpureas pullis, ut infra, v. 507. ostendit humerum eburneum, quem supplevisse Dii quos excepisset Tantalus,

que filium inter alias epulas apposuisset, abstinuerunt cæteri, Ceres sola ex humero decerptum edit. Pindarus 1. Ode Olymp.

Qui

1 Homerus.

1 *Qui locus eſt jugulimedius, ſummiq; locus*
Deſuit, impoſitum eſt non comparentis in u
Partis ebur; factoque Pelops fuit imeger ill

Progne, Philomela, Tereus, & Itys in aves. F A B. 2.

FInitimi proceres coëunt; urbeſque propi
Oravere ſuos ire ad ſolatia reges,
2 *Argoſque, & Sparte,* 3 *Pelopeïadeſque Myc*
Et nondum 4 *torvæ Calydon inviſa Diane,*
5 *Orchomenoſque ferax, &* 6 *nobilis ære Cor*
Meſſeneque ferox, Patræque 7 *humileſque C*
Et 8 *Nelea Pylos,* 9 *nec adhuc Pittheïa Trez*
Quæq; urbes aliæ bimari clauduntur ab I
Exteriuſq; ſitæ bimari ſpectantur ab Iſth
Credere quis poſſet? 12 *Solæ ceſſaſtis Athen*
Obſtitit officio bellum: ſubvectaque ponto
Barbara Cecropios terrebant agmina muros.
13 *Threïcius Tereus hæc auxiliaribus armis*
Fuderat; & clarum vincendo nomen habebat.
Quem ſibi 14 *Pandion* 15 *opibuſq; viriſq; pot*
Et genus à magno ducentem ſorte Gradivo,
Connubio Prognes junxit. 16 *Non pronuba Ju*
Non Hymenæus adeſt, non illi Gratia lecto.
Eumenides tenuere faces de funere raptas,
Eumenides ſtravere torum, tectoque 17 *profa*
Incubuit 17 *bubo, thalamique in culmine ſ*
Hac ave conjuncti Progne Tereuſque, parentes
Hac ave ſunt facti. gratata eſt ſcilicet illis
Thracia, diiſque ipſis grates egere; diemque
Quoque data eſt claro Pandione nata tyranno,
Quoque erat ortus Itys, feſtum juſſere vocari,
Uſque adeo latet utilitas. *Jam tempora Tit*
Quinque per autumnos repetitis duxerat anni,
Cum blandita viro Progne, Si gratia, dixit,

2 Ἀργὸς τε Σπάρτη τε, ἰυρυάγυιά Μυκήνη. Hom. Il. 4.

3 Διὰ τὰν τῶν Πελοπιδᾶν τᾶς Μυκήνας μαθίδρυσιν. inquit Strabo. l. 8. Namque Agamemnon rerum potitus, Argolicum regnum Mycenæo adjecit: adjecit: Laconicum Menelaus tenuit.

4 Iratæ, immiſſo in Calydonios agros apro, quod Oeneus Ætoliæ rex primitias Diis obtuliſſet præterita Diana. lib. 8.

5 Arcadiæ opp. Neque enim hic de illo Bœotiæ mentio.

6 Corintho à L. Mummio capta & incenſa, in commune fluxe, quicquid erat in ſtatuis & vaſis auri, argenti, æris. Flor. l. 2. c. 16. Plin. l. 34. c. 1.

7 Ὑπόλεμος inter Argos & Corinthum. Strab. 8. 8 Neleo Neſtoris patri regnata. 9 dum Pittheus Theſei avus maternus ibi regnavit. 10 Urbes aliæ Peloponn quas claudit Corinthus ἀμφιθάλασσος in Iſthmo inter Ægæum & tum mare ſita. 11 Urbeſque Achaicæ, extra Iſthmum. 12 Quis credere humanitatis ſtudiis claram defuturam officio? ſed excuſanda erat, quippe dione preſſa à barbaris, forte Amazonum, copiis. 13 Thraciæ rex, filius 14 Rex Athenarum. 15 Δυνάμεως ἕνεκα inquit Pauſanias in Attic regem Thraciæ affinitate junxit. 16 De inauſpicatis nuptiis, vide quæ no necæ Medeam verſ. 15. Octav. v. 23. & ad Lucan. l. 2. ver. 355. & deinceps Æn. 4. 17 Dirum mortalibus omen, l. 5. v. 550.

a mea eſt; vel me viſendam mitte ſorori,
ſoror huc veniat; rediturum tempore parvo,
mittes ſocero: Magni mihi muneris inſtar
animum vidiſſe dabis. Jubet ille carinas
eta deduci: veloce & remige portus
opies intrat, [1] Piræaque litora tangit.
rimum ſoceri data copia, dextera dextræ
jicitur, infauſto committitur omine ſermo.
erat adventus cauſas, mandata referre
ngit, & celeres miſſæ ſpondere recurſus.
ece! venit dives magno Philomela paratu,
ritior forma; quales audire ſolemus
dis, & Dryadas mediis incedere ſylvis,
ndo dei illis cultus, ſimileſque paratus.
ſorus exarſit conſpecta virgine Tereus,
um ſi quis canis ignem ſupponat ariſtis,
frondem, poſitaſque cremet fœnilibus herbas.
rma quidem facies; ſed & hunc innata libido
imulat, pronumque genus regionibus illis
ciebat; flagrat vitio gentiſque ſuoque.

1. Piræum, inquit Pauſanias in Atticis, δῆμον μὲν ἐν παραλίᾳ, navale & portum fecit Themiſtocles, namque Phalerum prius navale fuerat Athenis.

2. Ne à notis pura vacet margo, neve amatoriis impura ſordeat; adnectere viſum eſt fabulam, uti alias refertur ab Ant. Liberali, cujus Metamorphoſ. liber rarior eſt.

Πανδάρεως ἐχέ

ὡς Ἐφεσίας &c. Pandareus in agro Epheſio habitavit. Huic filia erat [illegible], quam in matrimonium dedit Polytechno fabro qui Colophone Lydia habitabat. Filius unicus erat filius Itys. Et diuturnio cum uxore Polytechnus ad ſocerum [illegible]ſitur. ibi ſimulat ſe ab uxore miſſum ad adducendam ſecum ſororem Chelidonem. Pandareus nihil ſuſpicatus mali, filiam Chelidonem illi committit. Cui [illegible]chnus in ſylva virginitatem eripit. tonſo deinde capite, aliis eam veſtibus induit, [illegible]monem minatus, ſi quid horum unquam Aëdoni indicaſſet. ita domum revertitur, [illegible] ancillæ loco uxori tradit. Aliquandiu eam ſoror operis exigendis attrivit: at Chelidonis cum urna ad fontem deplorans calamitatem ſuam, à ſorore exaudita eſt. Ubi vero ſe mutuo agnoverunt, malum illico Polytechno machinabantur. [illegible] ejus in fruſta conciderunt, carnes in ollam conjectas coxerunt. cumque Aëdonem huic mandaſſet, ut Polytechnum eas edere juberet, ipſa cum ſorore ad [illegible]m Pandareum pervenit, indicavitque in quas devenſſet miſerias. Polytechnus [illegible]gnito ſe filii ſui carnes epulatum fuiſſe, eas ad patrem uſque inſequutus eſt. [illegible] eum Pandareus, quod tantum familiæ Pandarei probrum intuliſſet, corre[illegible] vinculis conſtrinxerunt; corpuſque mellis inundatum in paſcuum projecerunt. [illegible] muſcæ eum vexarent, Aëdon priſtini amoris memor, eum miſerata muſcas [illegible]bat. Quod ubi deprehendiſſent parentes & frater, odio concitati eam interfecerunt. Sed Jupiter Pandareum miſeratus antequam graviora in domum [illegible] accideret mala, eos omnes in aves convertit: quæ partim ad mare provolarunt, partim in aërem ſubvolarunt: Pandareus mutatus eſt in Halyæetum, mater [illegible]ſus in Halcyonem: ſeque ſtatim in mare dejicere voluerunt, ſed id Jupiter [illegible]uit. Polytechnus in Pelecanem tranſiit, quod ei Vulcanus fabricanti ſecurim [illegible]uit. Frater Aëdonis upupa extitit. Aëdon in luſciniam verſa, circum fluvios [illegible]ora filium Ityn dep orat. Chelidonis hirundo ſacra eſt, hominum contubernalis, Dianæ beneficio, quod invita virginitatem amiſerat plurimum invocata [illegible].

Impe-

Impetus est illi comitum corrumpere curam,
Nutricisque fidem, nec non ingentibus ipsam
Sollicitare datis, totumque impendere regnum,
Aut rapere, & sævo raptam defendere bello:
Et nihil est, quod non effræno captus amore
Ausit, nec capiunt inclusæ pectora flammas.
Jamque mora male fert, cupidoque reverti
Mandata ad Progne, & agit sua vota sub illa.
Facundum faciebat amor: quotiesque rogabat
Ulteriùs justo; Progne ita velle ferebat.
Addidit & lacrymas, tanquam mandasset & illas.
Proh superi! Quantum mortalia pectora cæcis
Noctis habent! *Ipso sceleris molimine Tereus*
Creditur esse pius, laudemque à crimine sumit.
Quid quod idem Philomela cupit? Patriosque lacertos
Blandaque tenens humeros, ut eat visura sororem,
Perque suam, contraque suam, petit illa salutem.
Spectat eam Tereus, præcontrectatque videndo.
Osculaque, & collo circundata brachia cernit.
Omnia pro stimulis, facibusque, ciboque furenti
Accipit: &, quoties amplectitur illa parentem
Esse parens vellet; neque enim minus impius esset.
Vincitur amborum genitor prece. gaudet, agique
Illa patri grates, & successisse duabus
Id putat infelix, quod erat lugubre duabus.
Jam labor exiguus Phœbo restabat: equique
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.
Regales epulæ mensis, & Bacchus in auro
Ponitur: hinc placido tradunt sua corpora somno.
At rex Odrysius quamvis secessit ab illa,
Æstuat: & repetens faciem, motumque, manusque
Qualia vult fingit, quæ nondum vidit, & ipse
Ipse suos nutrit, cura removente soporem.
Lux erat, & generi dextram complexus euntis
Pandion, comitem lacrymis commendat aborsis.
Et voluere ambæ, voluisti tu quoque Tereu;
Hanc ego, chare gener, quoniam pia causa coegit,
Do tibi: perque fidem, cognataque pectora supplex
Per superos oro, patrio ut tuearis amore;
Et mihi sollicito leninem dulce senectæ
Quamprimùm (omnis erit nobis mora longa) remittas.
Tu quoq; quamprimum (satis est procul esse sororem)
Si pietas ulla est, ad me Philomela redito.

Mandabat, pariterque suæ dabat oscula natæ:
Lacrymæ mitas inter mandata cadebant.
Ut pignus fidei dextras utrasque poposcit,
Inter seque datas junxit, natamque nepotemque
Absentes pro se memori, rogat, ore salutent
Supremumque vale pleno singultibus ore
Fatidinit, timuitque suæ præsagia mentis.
Ut simul impositæ est piciæ Philomela carinæ,
Admotumque fretum remis, [1] tellusque repulsa est:
Victrix, exclamat, mecum mea vota feruntur,
Gaudiaque, & vix animo sua gaudia differt
Barbarus, & nusquam lumen detorquet ab illa.
Non aliter quam cum pedibus prædator aduncis
Deposuit nido leporem Jovis ales ab alto:
Præda sua est capto; Spectat sua præmia raptor.
Jamque iter effectum est, jamque in sua littora fessis
Navibus exierant, cum rex Pandione natam
In thalamo alta trahit sylvis obscura vetustis.
Horrifico pallentem, trepidamque, & cuncta timentem,
Ut jam cum lacrymis ubi sit germana rogantem
Audidit: fassusque nefas, & virginem, & [4] unam
Jam superat, frustra clamato sæpe parente,
Sæpe sorore sua, magnis super omnia divis,
Ipsa tremit velut agna pavens, quæ saucia cani
Ore excussa lupi, nondum sibi tuta videtur;
Utque columba suo madefactis sanguine plumis
Horret adhuc, avidosque timet, quibus hæserat, ungues:
Hæc ubi mens rediit, passos laniata capillos,
Luctui similis, cæsis plangore lacertis,
Tendens palmas, O diris barbare factis,
O crudelis! ait. Nec te mandata parentis
Cum lacrymis movere piis, nec cura sororis,
Nec mea virginitas, nec [6] conjugialia jura?
Omnia turbasti; pellex ego facta sororis,
Pro geminus conjux, hostis mihi, [7] debita pœna.
Quam animam hanc (ne quod facinus tibi, perfide, restet)

1 Hypallage vel ita judicante oculo, qui motu conspecto se quiescere sibi visus terram retrocedere opinatur. Provehimur portu, terræque urbesque recedunt. Æn. 3. vide quæ nos ad ver. 466. lib. 11.

3 Qualis ubi aut leporem candentem corpore cycnum Sustulit alta petens pedibus Jovis armiger ales. Virg. 3. Georg.

4 Nefandum professus amorem.

4 Aliter refertur hæc fabula ab Hygino. Tereus Athenas ad Pandionem socerum venit rogatum, ut Philomelam alteram filiam sibi in conjugium daret: Progneum suum diem obiisse. Pandion ei veniam dedit, Philomelam & cum illa custodes misit: quos Tereus in mare præcipitavit: Philomelam deinde in monte compressit,

fab. 45.

5 Terrentur minimo pennæ stridore columbæ, unguibus accipiter sanguinea fada tuis, Ovid. Trist. Eleg. lib. 1. 6 Respice quæ ad ver. 3. lib. 5. 7 Quam merear quæ te comitabar. Sed And. Naugerius meorum habet, non hæc mihi debita pœna, quam lectionem & ex meis Mss. usus recepit.

Eripis? Atque utinam feciſſet ante nefandi
Concubitus! Vacuas habuiſſem criminis umbras.
Si tamen hoc ſuperi cernunt, ſi numina divûm
Sunt aliquid, ſi non pericrunt omnia mecum;
[1] Quandocunque mihi pœnas dabis, ipſa pudore
Projecto tua facta loquar, ſi copia detur;
In populos veniam; ſylvis clauſa tenebor,
Implebo ſylvas, & conſcia ſaxa movebo.
Audiat hoc æther, & ſi deus ullus in illo eſt.
Talibus ira feri poſtquam commota Tyranni,
[2] Nec minor hac metus eſt, cauſa ſtimulatus utraque
Quo fuit accinctus, vagina liberat enſem,
Arreptamque coma, flexis poſt terga lacertis,
Vincla pati cogit: jugulum Philomela parabat,
Spemque ſuæ mortis viſo conceperat enſe.
Ille indignantem, & nomen patris uſq; vocantem,
Luctantemque loqui, comprenſam forcipe linguam
[3] Abſtulit enſe [4] ferox, radix micat ultima linguæ;
[5] Ipſa jacet, terræque tremens immurmurat atræ.
[6] Utque ſalire ſolet mutilatæ cauda colubræ;
Palpitat, & moriens dominæ veſtigia quærit.
Hoc quoque poſt facinus (vix auſim credere) ſæpe
Sæpe ſua lacerum repetiſſe libidine corpus.
Suſtinet ad Prognem poſt talia facta reverti,
Conjuge quæ viſo germanam quærit: at ille
Dat gemitus fictos, [7] commentaque funera narrat.
Et lacrymæ fecere fidem: velamina Progne
Deripit ex humeris auro fulgentia lato,
Induiturque atras veſtes; [7] & inane ſepulchrum
Conſtituit, falſiſque piacula manibus infert,
Et luget non ſic lugendæ fata ſororis.
Signa [8] dehinc bis ſex acto luſtraverat anno.
Quid faciat Philomela? Fugam cuſtodia claudit
Structa rigent ſolido ſtabulorum mœnia ſaxo:
Os mutum facti caret indice. [9] GRANDE dolori
Ingenium eſt, miſeriſq; venit ſolertia rebus.
[10] Stamina barbarica ſuſpendit candida tela,
Purpureaſque notas filis intexuit albis,
Indicium ſceleris, perfectaque tradidit uni,
Utque ferat dominæ, geſtu rogat: illa rogata

1 Aliquando.
2 Ad iram accedit etiam metus, nequando prodatur hoc ſcelus.
3 Al. *Abſcidit.* Anacreon hirundini, de qua infra verſ. 643.
Τὴν μὲν λιγυρὸν ἐνδοθὲν σιν γλῶσσαν, ὡς ὁ Τηρεὺς ἐκεῖνος, ἐκτμηθεῖσαν Διόμηδες πύτνῃ μυρίοις γλῶσσαν αὐτῇ διειζέσθαι, Jo. Tzetzes 7. Chil. 142.
4 Al. *fero.*
5 Lingua.
6 Qualis ſæpe via deprenſus in aggere ſerpens, Ærea quem obliquum rota tranſiit, aut gravis ictu Sewinecem liquit ſaxo, lacerumque viator, &c. Æneid. 5.
7 Iis qui peregrè interierant, extruebantur κενοτάφια, imaginaria ſepulcra ad placandos defunctorum manes tranſitumque Stygium impetrandum.
8 Apollo, Sol. & eſt, anni notatio.
9 O quantum eſt ſubitis cafibus ingenium! Martial Ep. 14. Spect.
10 Ἰσᾶ ποικίλμασι τόμασι χρυσαμίνη. Tzetzes 7. Chil. 142. ἰσοπόῤ ποικίλη Μαρτυρίην βύσσῳ λιθοχάλκοιο πανώπης Nonn. Dion.

Pertulit ad Prognen, nec scit quid tradat in illis,
Evolvit [1] vestes sævi matrona tyranni,
Fortunæque suæ [2] carmen miserabile legit.
Et (mirum potuisse) silet: dolor ora depressit,
Verbaque quærenti satis indignantia linguæ
Defuerant; nec flere vacat, sed fasque nefasque
Confusura ruit, panæque in [3] imagine tota est.
Tempus erat, quo sacra solent [4] Trieterica Bacchi
[5] Sithoniæ celebrare nurus: nox conscia sacris.
Nocte sonat Rhodope tinnitibus æris acuti,
Nocte sua est expressa domo regina; deique
Ritibus instruitur, [6] furialiaque accipit arma.
Tecta capit tegitur, lateri [7] cervina sinistro
[8] Velleta dependent, humero levis incubat hasta.
Concita per sylvas, turba comitante suarum,
Terribilis Progne, furiisque agitata doloris,
Bacche, tuos simulat. Venit ad stabula avia tandem,
Eululatque, [9] Evoëque sonat, portasque refringit;
Germanamque rapit, raptæque insignia Bacchi
Induit, & vultus hederarum frondibus abdit,
Attonitamque trahens intra sua mœnia ducit.
Ut sensit tetigisse domum Philomela nefandam,
Horruit infelix, totoque expalluit ore.
Nacta locum Progne [9] sacrorum pignora demit,
Oraque develat miseræ pudibunda sororis,
Amplexumque petit. Sed non attollere contra
Sustinet hæc oculos, pellex sibi visa sororis:
Dejectoque in humum vultu, jurare volenti,
Testarique deos, per vim sibi dedecus illud
Illatum, pro voce manus fuit: ardet & iram
Non capit ipsa suam Progne, fletumque sororis
Corripiens, non est lacrymis hoc, inquit, agendum,
Sed ferro; seu, si quid habes, quod vincere ferrum
Possit. In omne nefas ego me germana paravi.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo,
[10] Artificem mediis immittam Tereа flammis;
Aut linguâ, aut oculos, & quæ tibi membra pudorem
[11] Abstulerunt, ferro rapiam, aut per vulnera mille
Sontem animam expellam: Magnum est, quodcunque paravi;
Quid sit, adhuc dubito. Peragit dum talia Progne,

1 Telam illam candidam purpureis inscriptam litteris. Sic & Nonnus, ib. Δαιδάλεα φοινίσσα σοφῇ γράψασα κελεύθῳ.
2 Narrationem, indicium, lege fis, l. 1. Anthol. g. c. 9. qualia verba scripsisse potuerit Philomela ad sororem. alterum epigr. orditur Σέθεν με πόντε κακαιρόμενε ἐπὶ σπήλυγξι βαθείῃ. alterum, Χαίρε Πρόκνη παρὰ σεῦ καὶ σιγήσης, &c.
3 Vindictæ parilis imaginatione.
4 Orgia tertio quoque anno repetita in memoriam triennalis expeditionis Liberi patris in Indiam.
5 Thraciæ mulieres. Sithonia regio est Thraciæ.
6 De Bacchanalium immanitate, vide quæ ad v. 528. l. 3.
7 Nebrides.
8 Lib. 4. v. 523.
9 Habitum & ornatum Bacchantis, quo modo Philomelam in simulatis Orgiis dissimularat, exuit.
10 Auctorem, actorem sceleris hujus, incestus nefandi, Systole, quidam lib. habent *Abstulerant*, alii *Abstulerint*.

Ad matrem veniebat [1] *Ityn quid posſit, ab illo*
Admonita eſt, oculisq; tuens immitibus, Ah!
Et Similis patri! dixit, nec plura locuta
Triſte parat facinus, tacitaque exæſtuat ira.
Vt tamen acceſſit natus [2] *matrique ſalutem*
Attulit, & parvis adduxit colla lacertis,
Miſtaque blanditiis puerilibus oſcula junxit:
Mota quidem eſt genitrix, [3] *infractaque conſtitit ira*
Invitique oculis lacrymis maduere coactis.
Sed ſimul [4] *ex nimia montem pietate labare*
Senſit, ab hoc iterum eſt ad vultum verſa ſororis:
Inque vicem ſpectans ambos, Cur admovet, inquit,
Alter blanditias? rapta ſilet altera lingua?
Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa ſororem
Cui ſis nupta vide Pandione nata marito:
Degeneras; [5] *ſcelus eſt pietas in conjuge Terei.*
Nec mora: traxit Ityn, veluti Gangetica cervæ
Lactantem fœtum per ſylvas tigris opacas.
Vtque domus alte partem tenuere remotam,
Tendentemque manus, & jam ſua fata videntem,
Et, Mater, Mater, clamantem & colla petentem
Enſe ferit Progne, lateri qua pectus adhæret.
Nec vultum vertit; ſatis illi ad fata vel unum
Vulnus erat. [6] *Jugulum ferro Philomela reſolvit*
Vivaque adhuc, animæq; aliquid retinentia membra
Dilaniat. Pars inde cavis exultat ahenis;
Pars verubus ſtridet; manant penetralia tabo.
His adhibet conjux ignarum Terea menſis,
Et patrii moris ſacrum mentita, quod uni
Fas ſit odire viro, comites famuloſque removit.
Ipſe ſedens ſolio Tereus ſublimis avito,
Veſcitur, inque ſuam ſua viſcera congerit alvum.
Tantaque nox animi eſt, Ityn huc accerſite, dixit.
Diſſimulare nequit crudelia gaudia Progne,
Jamque ſuæ cupiens exiſtere nuncia cladi,

1 Ex Helladio Photius hæc ita narrat: ὡς Ζήτης ὁ Βορέου ἀλαζὼν ἀνὴρ, &c. Zetem filium Boreæ duxiſſe Philomelam filiam Dulichii Panduei: illis filium natum eſſe nomine Actylum. Philomela autem ſuſpicata virum Nympham quandam Hamadryadem adamare, Zelotypo, cum illius Actylus illi videretur conſcius ac adjutor furtivi concubitus, eum venatu redeuntem interfecit. Venus autem mi erata calamitatem, matrem in luſciniam mutavit.

2 Matrem ſalutavit & amplexus eſt.

3 Sedata, mitigata, ſed adi Indicem Erythræi.

4 Al. *Eximia.*

5 Pietate uti in impium conjugem eſſet impietas, vel etiam per ſcelus ulciſci ſceleſtum conjugem, non ſcelus eſt ſed jus & fas.

6 Hinc vindiciæ Virg. in Eclog. 6. Quas illi Philomela dapes, quæ dona parârit. & aliis, qui Philomelam in hirundinem, Procnen in luſciniam mutatam referunt.

Παιδαρίῳ κύρα χλανίδες ἀνδρὸς Ραιδ' ὀλοφυρομένη Ιτυλον φίλον τινι χαλκῇ Κτείνει. Hor. Odyſſ. 19. Vario. Orig. 4. Luſciniola cantat Progne in luctu facta avis. Scholiaſtes Ariſtoph. Πρόκνη εἰς ἀηδόνα ἡ Φιλομήλα εἰς χελιδόνα μεταβληθεῖσα, Sic Apollod. l. 3. & Tzetz. Chil. 7. Chil. 142. Progne in philomelam, Philomela in hirundinem. Ovid. ipſe epiſt. Sapphus. Mater Concinit Iſmarium Daulias Ityn. Anacreon. ut ad v. 557. ſupra E. contra, plurimorum auctorum teſtimonio refertur Metamorphoſis Procnes in hirundinem, Philomelæ in luſciniam.

tus habet, quod poscis, ait. circumspicit ille, 655
que ubi sit, quærit. Quærenti, iterumque vocanti,
icut erat Parcis furialis cæde capillis,
rofiluit, liquitque caput Philomela cruentum
ilit in ora patris: nec tempora maluit ullo
ofe loqui, & mentis testari gaudia dictis. 660
Tiracius ingentis mensas clamore repellit,
Pigneasque ciet Stygia de valle [2] sorores:
i modo, si posset, rescisso pectore, diras
egerere inde dapes, [3] demersaque viscera gestit;
lle modo, seque vocat bustum miserabile nati; 665
unc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
empora Ceropidum pennis pendere putares,
ndebant pennis. [4] quarum petit altera sylvas,
Altera tecta subit, neque adhuc de pectore cædis
Excessere notæ, [5] signataque sanguine pluma est. 670
lle dolore suo, pinnæque cupidine velox,
Vertitur in volucrem; cui stant in vertice cristæ;
Prominet immodicum pro longo cuspide rostrum.
Nomen [6] Epops volucri; facies armata videtur.
Ille dolor ante diem, longæque extrema senectæ 675
empora, Tartareas Pandiona misit ad umbras.

1 In Phocide, versus ortum Solis à Delphis, inquit Strabo lib. 9. est oppidulum Daulis, ubi ferunt Tereu Thracium imperasse: eodemque fab. de Procne & Philomela referunt, ut etiam Thucydides. Pausanias item in Atticis. Δαυλὸς δὲ πόλις ἐστὶν ὑπὲρ Χαιρωνείας.

2 Furias, l. 4. vers. 452. & alibi.

3 Al. *semesa*, alii *emensa*, Mss.

lli, *intensa*. 4 Illæ, inquit Pausan. in Atticum Athenas ad patrem confugiendi causa & ludu contabuerunt. inde nata fab. Procnem in hirundinem mutatam circum ædes lugere, Philomelam in luscinium versam clamare. Τερεὺς μὲν ἐς ἐπο-ψ, ut habent comment. Hesiodi l. 2. ἔργ. quod avis utraque luctuosos edat ctus, ait Pausan. quamvis οὐδὲν ὁρίσαι ἔχω περὶ τῆς μορφῆς· ἡ μὲν ἀηδὼν ἄλλην λύσιν λυπηρὰν, οὐδὲ αὐτὴ ἧττον ἀηδὼν, ἡ χελιδὼν ἡ ἐπωψ, οὐδὲ φασὶ διὰ λύπην θρηνοῦσαι ἄδειν. Plato in Phædone. Intra Daulias vero fines neque hirundo parit, neque luscinia apparet. Pausanias in Phocicis. 5 Et manibus Progne pectus signata cruentis. Virg. 4. Georg.

6 Tereus upupa factus πὺ πὺ clamat. Tzetz. in Hesiodum, in tumulo autem Terei upupa primum visa est ab iis qui ibi parentabant. upupa autem perpetuo hirundines atque lusciniæ insectantur. Phocius ex Conone.

7 Pausanias in Atticis refert Pandionia posteriorem, fa-

Zetes & Calais in aves. FAB. 8.

Sceptra loci, verumque capit moderamen [7] Erechthe-
Justitia dubium, validisque potentior armis. (mi-

e patrem Procnes & Philomelæ. Invertisse itaque temporum seriem & successionem ordinem videtur poeta, qui hujus Pandionis, qui à Metionidis regno pulsus Megaris, successorem facit Erechthea. qui prioris Pandionis filius erat. Ita enim se habet series, Cecrops, Cranaus, Amphictyon, Erichthonius, Pandion, Erechtheus, Cecrops II. Pandion II. Ægeus.

Quattuor ille quidem juvenes, totidemque creavit
Fœmineæ sortis; sed erat par forma duarum.
E quibus [1] *Æolides Cephalum te conjuge felix*
Procris fuit: [2] *Boreæ Tereus Thraceſque nocebant,*
Dilectaque diu caruit Dea Orithyiâ;
Dum rogat, & precibus mavult quam viribus uti.
Aſt ubi blanditiis agitur nihil, horridus ira
Quæ ſolita eſt illi, nimiumque domeſtica, vento
Et merito, dixit: Quid enim mea tela reliqui,
Sævitiam, & vires, tramque, animoſque minaces,
Admovique preces, quarum me dedecet uſus?
[3] *Apta mihi vis eſt: hac triſtia nubila pello,*
Hac freta concutio, nodoſaque robora verto,
Induroque nives, & terras grandine pulſo,
Idem ego cum fratres cæloſum nactus aperto,
(Nam mihi campus is eſt) tanto molimine luctor,
Ut medius noſtris concurſibus inſonet æther,
Exiliantque cavis elifi nubibus ignes.
Idem ego, cum ſubii convexa foramina terræ,
Suppoſuique ferox imis mea terga cavernis,
Sollicito manes, totumque tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petiiſſe: ſoceroque
Non orandus erat mihi, ſed faciendus Erechtheus.
Hæc Boreas, aut his non inferiora locutus,
Excuſſit pennas, quarum jactatibus omnis
Afflata eſt tellus, latumque perhorruit æquor.
[4] *Pulvereamq; trahens per ſumma cacumina pallam*
Verrit humum, pavidamque metu caligine tectus
[5] *Orithyian amans fulvis complectitur alis.*
Dum volat, arſerunt agitati fortius ignes:
Nec prius aëriis curſus ſuppreſſit habenis,
Quam [6] *Ciconum tenuit* [6] *populos & mœnia rapax.*
Illic, [7] *& gelidi conjux* [8] *Actæa tyranni,*
Et genitrix falta eſt, partuque enixa [9] *gemellos,*
Cætera qui matris, pennas genitoris, habebant.
Non tamen has memorant una cum corpore natas
Barbaque dum rutulis aberat ſubnixa capillis,
Implumes Calaïſque puer Zeteſque fuerunt:
Mox pariter pennæ ritu cœpere volucrum
Cingere utrumque latus, pariter flaveſcere malæ.
Ergo ubi conceſſit tempus puerile juventæ,

1 Cephalus erat filius Deionei cui pater Æolus, ſecundum Pauſaniam; Deionei genet ſecundum Strabonem lib. 10.

2 Boreæ Strymonis filio Thraci nuptias Orithyiæ ambienti in mora erat facinus receps Terei & Thracum nota ſævitia.

3 Amatorum more, viribus & virtute ſui gloriatur, ſed Phyſicè, nivium velleribus, grandinis globulis, conflictu cum cæteris ventis, fulgure, tonitru, terræ motibus.

4 Eleganter, & ex natura ficci venti. unde Boreas vocatur Scopa viarum, & verſu ſeq. *Verrit humum.*

5 Ita ex Ms. ſanitati reſtituetur, quod varie laborabat antea. *Orythiam amans*, al. *Orithyiam adamans.*

6 Thraciæ populum ad Iſmarum montem & Biſtonidem lacum.

7 Al. *Egelidi.*

8 Orithyia, ex Atticis Athenis.

9 Zeten & Calain. & tres inſuper puellas, Cthoniam, Chionen & Cleopatram.

Celeri cum [1] *Minyis nitido radiantia villo,*
Per mare non notum [2] *prima petiere carina.*

720

1 Thessaliæ pop. ab Orchomeno fluvio Thessaliæ qui prius Minyeus dictus est. vel à Minya filio Orchomeni, ut Scholiastes Apollonii ad v. 230. l. 1. Argonaut. Ab his tanquam præstantissimis Argonautarum, cæteri omnes Minyæ dicuntur. Hyginus & alii Minyæ Bœotici à Minya rege, filio Chrysæ, cui pater Neptunus, de quibus Pausan. in Bœoticis. sed nihil ad hunc rhombum. 2 Peliæ, quo sibi retineret Thessaliæ regnum, quod tutelæ suæ commissum fuerat ab Æsone patre Jasonis sub hac fide ut restitueretur Jasoni adulto; simul oraculo monitus ut sibi caveret ab Æolidis, cum ex his multos de medio sustulisset, neque idem in Jasone videret, sub prætextu speciosæ immortalis gloriæ ex repetito vellere aureo quod Phryxus in Colchidem portaverat, in certum mortis discrimen illum amandavit. Si tamen victor rediit. Isaac. Tzetzes ad Lycophronem ibi. Ἀ ξύλου ὀλκὰς, ὃν τρόπον Ὀδυσσέως φυγάς. 3 Primam hanc navem longam memorant Græci. Alii tamen priorem à Dauno factam narrant. Hanc ab artifice ejus nomen sortita est Argo. Alii à celeritate dictam autumant. sunt qui non unica nave, sed classe sustinuisse Jasonem hanc expeditionem referant.

LIBER VII.

Jason aureum vellus auxilio Medeæ acquirens. FAB. I.

Amnis fretum [1] *Minyæ* [2] *Pegasæa puppe secabant,*
Perfugaque trabens inopem sub nocte senectam
Visa ruit [3] *Phineus :* [4] *juvenesque Aquilone creati*
Virgineæ volucres miseri senis ore fugarant,
Multaque perpessi claro sub Iasone tandem
Contigerant rapidas limosi [6] *Phasidos undas.*
Quumque adeunt regem, [7] *Phryxeaq; vellera poscunt,*
Voxque datur Minyis magnorum horrenda laborum:
Concipit interea validos [9] *Æetias ignes,*
Et luctata diu, postquam ratione furorem

1 Respice ver. penult. libri præced. 2 Fabricata sub Pagasa promontorio & opp. Thessaliæ. Ἐπιτείον τῶν φιρῶν Παγασαί. Strab. l. 9. ἀχρωτήριον 10 Μαγνησίας. ὠνομάσθη δὲ τὸ ἀπὸ τῆς Παγασῶν τῆς Ἀργοῦς. Scholiastes Apollonii lib. 1. 3 Phineus rex Arcadiæ Plexippum & Pandionem ex Cleopatra Boreæ & Orithyiæ filia natos falso ab Harpalice, Diodoro, Idea, superinducta iis noverca infimulatos excæcavit. Quam impietatem cæcitatis talione ulti Dii Harpyias insuper immittunt qui cibos ipsi oppositos raperent fœdarentque. Sed vide Diodorum, l. 5. c. de Argonautis. & Palæphatum de Phineo. 4 Argonautis à Phineo benigne exceptis & de itinere atque expeditione admonitis, Calais & Zetes alati Boreæ filii Harpyias ad Insulas Strophades dictas fugarunt. 5 Virg. Æn. 3. ver. 212. 6 Fl. Colchidis in Euxinum mare se exonerantis. 7 Aurei arietis, quo hoc vectus est Phryxus, vellus, ver. penult. lib. præced. & infra. 8 Jasoni aureum vellus nomine Peliæ poscenti respondit Æetes, Non hoc licere aut posse reddi, priusquam tauros quis ignivomos domuisset, draconem vigilem custodem occidisset, dentes ejus seminasset natosque inde terrigenas stravisset. Apollon. lib. 3. vers. 405. Pindarus Pyth. 4. 9 Filia Æetæ regis Colchici, filii Solis.

Vincere non poterat; [1] *Frustra* [2] *Medea repugnas,*
Nescio quis deum obstat. nitï, mirumque quid hoc sit,
Aut aliquid certe simile huic, quod amare vocant.
Nam cur [3] *jussa patris nimium mihi dura videri*
Sunt quoque dura nimis. Cur, quem modo denique
vidi,
Ne pereat, timeo? quæ tanti causa timoris?
Excute virgineo conceptas pectore flammas,
Si potes, infelix. Si possem, sanior essem;
Sed trahit invitam nova vis: aliudque Cupido,
Mens aliud suadet. Video meliora, proboque:
Deteriora sequor. Quid in hospite regia virgo
Ureris? & thalamos alieni concipis orbis?
Hoc quoque terra potest quod ames dare. Vivat, an
Occidat, in diis est: vivat tamen! idque precari
Vel sine amore licet: [4] *quid enim commisit Iason?*
Quem nisi crudelem, non tangat Iasonis ætas,
Et genus, & virtus? quem non, ut cætera desint,
Forma movere potest? Certe mea pectora movit.
Ah, nisi opem tulero, taurorum affabitur ore,
Concurretque suæ segeti, tellure creatis
Hostibus, aut avido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
Tum ferrum, & scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non & pecto pereuntem? oculosque videndo
Conscelero? [4] *cur non tauros exhortor in illum?*
Terrigenasque feros, insopitumque draconem?
Dii meliora velint! quanquam non ista precanda
Sed facienda mihi. prodamne ego regna parentis?
Atque ope nescio quis servabitur advena nostra?
Ut, per me salvus, sine me det lintea ventis,
Virque sit alterius, pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliamve potest præponere nobis:
Occidat ingratus. Sed non is vultus in illo,
Non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ,
Ut timeam fraudem, meritique oblivia nostri,
Et dabit ante [5] *fidem, cogamque in fœdera testes*
Esse deos. Quid tuta times? accingere, & omnes
Pelle moras. Tibi se semper debebit Iason.

1 Ψυχομαχία acerrima ratiocinatio de affectus justa.
2 Euripidis Medea τὰ χρὴ μ' ἐπισπάσθαι κ) γενναίου κακοῦ. Οὐκ ἀνοησάμεν Ν.
3 Tiresias Sophoclis Antigonæ τὸν ἴσχι ἀχθ', οὐδ' ὅτῳ πείσεται φόβοισι προφρίζας, οἵτε χειρίαις; Ἐμοὶ τε &c. Medea apud Apollonium, l. 3. v. 464.
4 Ista eodem compendio exprobrantur Jasoni à Medea Euripidis: Ἔστιν σοὶ σὺ, τὴν μ' ὀφείλουσαν σώζειν σωτηρίαν ἐπιζητεῖν; Ζεὺς γλῶσσ' κ) σωμάτων ὅρκιά σοι, γνῶναι δ' ὡς σαφῶς ἐπίσταται σὺ ἐμοῦ κακῶς ἔχουσ' ἀμφὶ τοῖσδε, Δίκης ἀπόπτας ἴσως τοὺλεύθερον.
Imitatus Seneca in Medea, ver. 466.
5 Quam spondet ille, Argon. 3. Apoll. vers. 1078. & apud Valer. Flaccum, l. 7. ver. 498.
Per te quæ superos, divisque potentior ignis,
Perque hunc, virgo, tuo redeuntia fœdera voto,
Atque per has nostri juro &c. crimitis horas: Unquam ego si meriti fiar nostis & immemor hujus, Si te sexdonum, si te, &c.

1 face solenni junget sibi 2 perque Pelasgas
urbis urbes matrum celebrabere turba.
ego germanam fratremque, patremque, deosque,
natale solum ventis ablata relinquam?
nempe pater sevus, nempe est mea barbara tellus,
vester adhuc infans: stant mecum vota 3 sororis.
ximum intra me deus est. Non magna relinquã,
Magna sequar; titulum servatæ puppis Achivæ,
antiamq; loci melioris, & oppida, quorum
ic quoque fama viget, cultusque, artesque virorum,
nemque ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
Jsonidem mutasse velim; quo conjuge felix,
t diis chara ferar, & vertice sydera tangam.
uid quod nescio qui 4 mediis occurrere in undis
icuntur montes? ratibusque inimica 5 Charybdis
unc sorbere fretum, nunc reddere: cinctaque savis
Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo?
empe tenens quod amo, gremioq; in Jasonis hærens,
er freta longa ferar: Nihil illum amplexa timebo;
ui, si quid metuam, metuam de conjuge solo.
ngiimne putas? Speciosaque nomina culpæ
ponis, Medea, tuæ? quin aspice quantum
gredíare nefas: & dum licet, effuge crimen.
uxi: & ante oculos rectum pietasque puderque
onstiterant, & vitia dabat jam tergа Cupido.
hat ad antiquas 7 Hecates Persëidos aras,
uas nemus umbrosum, secretaque sylva tegebat:
jam fractus erat, pulsusque resederat ardor.
m videt Æsoniden, extinctaque flamma reluxit.
rubuere genæ, totoque recanduit ore.

1 Matrimonio legi i no cujus insignia faces, l. 9. v. 60.

2 Τιμώσαν γυναιξὶ τὰς ἐπιχωρίους ἀιδοῖα τὰ Ἑλληνικὰ, &c. Apollon. l. 4. v. 1122. & 991. καὶ πάντεσσιν Ἀρτέμιδι καὶ πομπαίοις. Pindarus Olymp. 13.

3 Chalciopes, quæ Phryxo nupserat, & de filiis patrimonium petentibus solicita, opem artemque sororis Medeæ implorabat.

4 Symplegades, Cyaneæ, insulæ in maris Euxini ostio, quæ longe navigantibus modo coire, modo disjungi videntur. Pindarus, Pyth. 4. συνδρόμων κινηθεισᾶν ἀκμᾶν ἀκροκελεύθου ἐκφυγεῖν πόντου.

5 Virg. 3. Æneid. vers. 420. & quæ nos ibi.

6 Admonuerat Jasonem Argus filius Chalciopes, Medeam Διὸς ἀνεπτὸν πόρον Apoll. 3. 7 Soli in Scythis duos fuisse filios refert Diodorus 5. Æetem & Perſen; Æeta in Colchis regnavit, in Taurica Perſes; crudeles ambo efferique. Ex Perſe Hecate orta eſt, immanitate patrem ſuperaris, & vetera, patrio more advenas Dianæ ſacrificare ſolita, venenique varias ſpecies à ſe primum in advenis experiri. Patre ſublato regni habenas ſumpſit, patruo Æetæ nuptam, cui tres peperit liberos, Circen, Medeam, Ægialeum qui alias dictus Abſyrtus. Vide Heſiodus in Theogonia. Ἡελίῳ τέκε κλυτὸς Περσηὶς Κίρκην τε καὶ Αἰήτην βασιλῆα, Ἀστερόπην δὲ γάμῳ ἐδύσατο, δῖα θεάων. Idem alio in loco Theog. ait, Aſterien ex Perſe peperiſſe Hecaten, ἣν περὶ πάντων Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα Μοίρης ἠδὲ γαίης, θαλάσσης τ' ἀστερόεντος, &c. Ita ut in ſacris invocetur Hecates nomine. Eandem eſſe volunt cum Diana, Proſerpina, Luna, dicique, quod ἑκάτον longe radios jaciat, uti facit Apollinis.

Ut solet à ventis alimenta resumere, quæque
Parva sub inducta latuit scintilla favilla
Crescere, & in veteres agitata resurgere vires:
Sic jam lenis amor, quem jam languere putares,
Ut vidit juvenem, specie præsentis inarsit.
[1] *Et casu, solito formosior, Æsone natus*
Illa luce fuit. Posses ignoscere amanti.
Spectat: & in vultu, veluti tum denique viso,
Lumina fixa tenet, nec se mortalia demens,
Ora videre putat, nec se declinat ab illo.
Ut vero cœpitque loqui, dextramque prehendit
Hospes, & [2] auxilium summissa voce rogavit,
Promisitque torum, lacrymis ait illa profusis:
Quid faciam video, nec me ignorantia veri
Decipiet, sed amor: servabere munere nostro,
Servatus promissa dato. Per sacra [3] triformis
Ille dea, lucoque foret quod numen in illo,
Perque [4] patrem soceri cernentem cuncta futuri
Eventusque suos, & tanta pericula jurat.
Creditus accepit [5] cantatas protinus herbas,
Edidicitque usum, lætusque in tecta recessit.
Postera depulerat stellas Aurora micantes:
Convenium populi sacrum Mavortis in arvum
Consistuntque jugis: medio rex ipse resedit
Agmine purpureo, sceptroque insignis eburno.
Ecce! [6] adamanteis Volcanum naribus efflant
[7] Æripedes tauri, tactæque vaporibus herbæ,
Ardent, utque solent pleni resonare camini,
Aut ubi [8] terrena silices fornace soluti
Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum,
Pectora sic intus clausa volventia flammas,
Gutturaque; usta sonant. Tamen illis Æsone natus
Obvius it, vertere truces ve tentis ad ora
Terribiles vultus, præfixaque cornua ferro,

1 Imo Juno lumenque juventæ Purpureum, & lætos oculis adfarat honores. Ἐγὼ δ' ὑπνῳ τε πεδῶ ὑπὸ σπερχέϊ μᾶλλον χάλκεον ἀνδρῶν Οἷον Ἰάσονα δῖον ἐν ἀντιθέοις δαίνυμεν Διὸς ἀγλαὸν ὄμμα· χεῖρας δ' ἐμὰς ἔμπαιε· καὶ ἐλπόμενος ἀπὸ πολλῶν ἔκτα ἰδεῖν· ἐπὶ δὲ στρεπτοῖσι μυθήσατο. Apol. l. 1. 918.

2 Πρὸς αὐτῆς Ἡφαίστου μειλίσσομαι ἠδὲ τοκῆος. Καὶ Διὸς ὃς ξείνοις ἱκέσιος τέτυκται ἢ χείρ' ὑπερίσχει. ver. 985. & deinceps.

3 Vide quæ ad ver. 417. lib. 2. & quæ ad Hippolytum Senec. v. 417.

4 Solem, modo ad ver. 74.

5 Φάρμακον ἐπῳδῇσιν. quo qui ungitur neque vulnerabilis fuerit, neque obnoxius igni, illo die superior omni vi futurus. Apollon. lib. 4. ver. 843. Νάρθηκα à Græcis dici Medeæ olim refert Suidas.

6 Γαστέρας δ' αὖτε πιὼν ἰὸν χαλκεον ταύρων, Αὐτόχυτον τ' ἔδαι πῖαρ σιδήρεον· ὦρσε δὲ θυμὸν &c. Apollon. l. 3. v. 1282. & Pindarus. Pyth. 4. Ἀλλ' ὅτ' Αἰήτης ἀμάντορον ἐς μέσους ἄεθλον συμβάλοι, βόας εἰ φλόγ' ἀπὸ δεῦν χαλκόν τε πνοιᾷ καμινεύοις πυρός.——7——Χαλκόπεδες αἰ· ὄνες ἀθρόον τοι χθόνα, &c. Habentes pedes ex ære solidos, à Vulcano fic. ut Χαλκόποδες ἵπποι, Homero; non à cursu celeri ut aeripedes equi, Stat. ad Auson. l. 1. c. 6.

8 Calcis coctæ periphrasis.

ulveremque solum pede pulsavere bisulco,
missicisque locum mugitibus implevere.
Dirigere metu Minyæ, subit ille, nec ullos
ensit anhelatus (tantum medicamina possunt)
ndulaque audaci mulcet palearia dextra,
Suppositoque jugo pondus grave cogit aratri
cere, & insuetum ferro proscindere campum.
rratur Colchi; Minyæ clamoribus augent,
lsciantque animos: galea tum sumit abena
Vipereos dentes, & aratos spargit in agros.
emina mollit humus valido prætincta veneno,
terfcunt, fiuntque sati nova corpora dentes.
que homin s speciem materna sumit in alvo,
eque suos inus numeros componitur infans,
ecisi maturus communes exit in auras:
ic ubi visceribus gravidæ tellaris imago
ficta est hominis, fœto consurgit in arvo;
Undique magis mirum est, simul edita concutit
arma. 130
ros ubi viderunt præacutæ cuspidis hastas
ensus Æmonii juvenis torquere paranies;
misere metu vultumque animumque Pelasgi.
Ipse quoque extimuit, quæ tutum fecerat illum;
que peti vidit juvenem tot ab hostibus unum; 135
illum, & subito sine sanguine frigida sedit.
ui parum valeant à se data gramina, carmen
mutare canit, secretasque advocat artes.
Ille gravem medios silicem jaculatus in hostes,
se depulsum Martem convertit in ipsos. 140
migenæ pereunt per mutua vulnera fratres,
volique cadunt acie. Gratantur Achivi
Velleraque tenent, avidisque amplexibus hærent.
Quique victorem complecti barbara velles:
finit incepto pudor. At complexa fuisses: 145
d te, ne faceres, tenuit reverentia famæ.
ed licet, affectu tacito lætaris, agisque.
minibus gratæ, & diis autoribus horum.

1 Al. Dirigere metu subito Minyæ; ille nec ullos Sensit anhelatus, alii, anhelantes.

2 Tauros hosce interpretatur Diodorus, lib. 5. stellitum regis Tauri excubias; draconem, sacerdotem Martis, custodiæ templi præfectum: Phryxi pædagogum appellat Aretem; vel etiam avectum narrat Phryxum navi, cujus insigne erat aries.

3 Partem dentium serpentis à Cadmo interfecti ad Æetem miserunt Pallas & Mars. ὁ δὲ Ἀ᾽ονίοις δ᾽ ἐχίνατ᾽ ὄφ, ὃν Ὠγυγίη τρὶς Θάλῃ Κάδμ&, &c. Apollon. l. 3. v. 1176. vide v. 105. lib. 3. Sopitus enim hic draco non interfectus est.

4 Legantur epistolæ Hypsipyles & Medeæ ad Jasonem apud Ovid. 6. & 12.

5 Ita enim edoctus fuerat à Medea. Apollon. lib. 3. vers. 1055. Αἶψα δ᾽ ὀϊστεύοντας ἐπὶ λαὸν ἀρούρης ἐγχείας ἐτίθει δόλον ἀνδράσι, λάθρη λαὸν ἄρας ἐπὶ Καμπανίτιδος. οἱ δ᾽ ἐπὶ ἀλλήλοισι κατὰ στυγερὸν μένος ὦρσε μάχην ἐρεθίσσας ἀλλοθρόον ἔγχος ἀείρειν. Conjectum ab Jasone in vulgus seditionis semen insuitur, unde mutuo se civilique bello interficiant, ut lib. 3. ver. 118.

[1] *Pervigilem supereſt herbis ſopire draconem,*
Qui criſta, linguiſque tribus præſignis, & ore
Dentibus horrendus; cuſtos erat arboris aureæ
Hunc poſtquam ſparſit [2] *Lethæi gramine ſucci,*
Verbaque ter dixit placidos facientia ſomnos,
Quæ mare turbatum, quæ concita flumina ſiſtunt,
Somnus in [3] *ignotos oculos ubi venit, &* [4] *aurea*
Heros Æſonius potitur, ſpolioque ſuperbus,
Muneris autorem ſecum [ſpolia altera portans,
Victor [5] *Iolciacos tetigit cum conjuge portus.*

1 Draco hic, ut habet Diodorus l. 5. cuſtodiæ templi Martis dux erat, pelli aureæ uſque incubans. Erat autem templum longè ab urbe Sybari, ſtadiis 70. Medea itaque noctu accedens corrupto, vel veneno peremptо Draconе, vigiles Tauricos lingua appellavit, quæ admiſſa introduxit ſimul Argonautas, qui erepta aurea, & vertigio nave conſcenſa in patriam reverſi ſunt. 2 Somnum & ſomnem λήθην inducentis. 3 Qui ſomnum prius non admiſerant, inſuſceptо ſ 4 Aureo vellere. Sed quid illud? Utrumne aries verè aureo vellere inſig Mercurii contactu? ut volunt Orpheus, Apollonius, Catullus, cujuſmodi i de vocantur purpurea aut candida. Io. Tzetz. Φοίνικα χρυσοῦ τ τὰ ἐρίφια? An nativo inſignia rutilo, qualia habet Iberia quippe ibi ſingulos emi arietes νὶτ πὸς ὀχείας refert Strab. l. 3. Spart. in vita Did ni inter imperii adipiſcendi omina recenſet in agro patris ejus oves purpur tas. Vide quæ nos ad Thyeſten Senecæ, verſ. 222. de arcano Tantalidarum de & ſceptro aurato. An forte phiala erat aurea, cujus in medio promineba aut agnus aureus? ut habet Athenæus, l. 6. cap. 4. An opulentia Scythar quos aurifodinæ, nec non ramenta auri fluminibus devecta & ab incolis tabulis perforatis, & velleribus tranſverſo flumine ſuſpenſis, Phryxo prim Jaſoni expeditionis cauſam, poëtis fabulandi argumentum dederunt? an templum erat à Phryxo, qui Chalciopen regis Colchici filiam duxerat, cu utroque quod ex Græcia ſecum abſtulerat, aliiſque ἀνα θήμασιν ditaſſe quod vel repetendum, vel etiam prædandum navigarunt Argonautæ, ſpoli à Pharnace prius, deinde à Mithridate Pergameno tradit Strabo, l. 11. A que liber membraneus ex arietum pellibus contextus, auri per chymiam co artem continens; ut inter alios, in Φριξ Suidas. De aureis malis λοις, vide l. 4. verſ. 638. Qui ad mores fabulam referunt, Jaſonem volunt sone educatum edoctumque ἰατρικὴν artem medendi ſanandique tum menti corporis morbos, accepiſſe. Medeæ itaque, i. e. μαθήσεως, conſilii ope num affectuum tauros, injuriæ, fraudis, avaritiæ, libidinis aliorumque vi ſerpentis domuiſſe. 5 Theſſalicos. Iolcos enim opp. Theſſaliæ. Al. alii *Corcyræos*.

De novata Æſonis juventute. FAB.

Æmoniæ matres pro natis dona receptis,
Grandævique ferum patres; congeſtaque, ſtur
Thura liquefaciunt, [6] *indutaque cornibus aurea*
Victima [7] *vota facit: ſed abeſt gratantibus Æſon,*
Jam propior letho, ſeſſuſque ſenilibus annis:
Tunc ſic Æſonides, O cui debere ſalutem
Confiteor conjux, quanquam mihi cuncta dediſti,

6 Hoſtiarum majorum in ſacris cornua inaurare moris erat.
7 Voti damnatos ſolvit.

Exceſ

Successique fidem meritorum summa tuorum:
Si tamen hoc possunt (quid enim non carmina possunt?)
Tempus meis annis, & demptos adde parenti.
Dixit, & tenuit lacrymas. Motus est pietate rogantis;
Dissimilemque animum subiit pater Æta relictum.
Ut tamen affectus tales confessa, Quod, inquit, 171
Incidit ere tuo, conjux, scelus? Ergo ego cuiquam
Esse tuæ videor spatium transcribere vitæ?
Quam sinat hoc Hecate, nec tu petis æqua: sed isto,
Quod petis, experiar majus dare munus, Iasone, 175
Forte mea soceri longum tentabimus ævum,
Si nimium revocare tuis: modo diva triformis
Adjuvet, & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coïrent,
Orbemque orbem: postquam plenissima fulsit, 180
Et solida terras spectavit imagine Luna,
Egreditur tecto, vestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos,
Utque vagos mediæ per muta silentia noctis 184
Percomitata gradu. Homines, volucresque, feraque
Senserat alta quies, nullo cum murmure [4] serpens;
Immotæque silent frondes, silet humidus aër,
Sidera sola micant; ad quæ sua brachia tendens,
Ter se convertit, ter sumptis flumine crinem
Perfudit aquis, ternis & bitibus ora 190
Solvit, & in dura summisso poplite terra,
Dixit, ait, arcanis fidissima, quæque diurnis
Aurea cum Luna succeditis ignibus astra,
Adsitque [5] triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris
Artibus intrisque venis, cantuque ferarum magorum, 195
Quæque magos tellus pollentibus instruis herbis,
Auræque, & venti, montesque, amnesque, lacusque,
Daïque omnes nemorum, diique omnes noctis adeste,

1 Venitque Medea in mentem quam dissimili animo ab hoc Jasonis tam pio, ipsa pararem suum senem prodiderit atque deseruerit. Et mentem patria subiit pietatis imago Æneid. lib. 10. vers. 824. Nec dissimulandum est hunc versum in uno Ms. meo non reperiri.

2 A plenilunio tres decerant noctes. Luna autem veneficiorum præses, quæ plena efficacius *desumat in herbas*, & largius *virus innare ministret*, Lucan. 6.

3 Magarum Nudipedalia, Nycthelia, ritus ext. habes apud Theocrit. Idyll. 2. Virg. 8. Eclog. & 4. Æneid. 512. Senec. in Medea, ver. 751. Luc. l. 6. vers. 654. & quæ nos ad illos nec pigeat adire quos citavi in Poëtico Indice nostro titul. *Venefica*.

4 Sunt qui legunt sepes *Sopita simili*

Nullo cum murmure serpit. Sed poëtæ ipsius elegantia rejicit ineptam iterationem. Ms. unus meus non admittit versum illum secundum. mihi hic de serpente, sed nulle quam noster exprimere voluit ad illud Virg. Æneid. 2. Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris Incipit, & divûm dono gratissima serpit.

5 Τριπρόσωπος cui caput dextrum equinum, sinistrum caninum, medium humanum, vel simillimum. Vide Floridi Subcisiva, lib. 3. c. 11.

Quorum ope, cum volui, [1] *ripis mirantibus amnes*
In fontes rediere suos, concussaque sisto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello
Nubilaque induco, ventos abigoque, vocoque,
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces,
Vivaque saxa, sua convulsaque robora terra,
Et sylvas moveo, jubeoque tremiscere montes,
Et mugire solum, manesque exire sepulcris.
[2] *Te quoque Luna trahe, quamvis* [3] *Temesæa labo-*
Æra tuos minuant; currus quoque carmine nostro
Pallent, ac pallet nostris Aurora venenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetastis, & unco
Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis,
Custodemque rudem somno sopistis, & aurum
Vindice decepto Grajas misistis in urbes.
Nunc opus est succis, per quos renovata senectus
In florem redeat, primosque recolligat annos.
Et dabitis: neque enim micuerunt sidera frustra,
Nec frustra volucrum tractus cervice draconum
Currus adest; aderat demissus ab æthere currus.
Quo simul ascendit, frenataque colla draconum
Permulsit, manibusque leves agitavit habenas;
[5] *Sublimis rapitur, subjectaque Thessala* [6] *Tempe*
Despicit, & [7] *cretis regionibus applicat angues:*
Et quas Ossa tulit, quasque altus Pelion herbas,
Othryaque, & Pindus, & Pindo major Olympus,

1 Quid operari valeat Magia; Goëtia sit illa vel etiam Theurgia: quid per motum localem; vel per causas naturales, applicando activa passivis, vel sensibus illudendo; quid per dæmonia, herbas, verba, figuras, characteres, numeros, &c. an possint naturæ cursum mutare, fidera devocare, procellas excitare, &c. præter Platonicos Iamblichum, Plotinum, Porphyrium, Apuleium, præter Cornel. Agrippam de occulta Philosophia. Wierum de Magis infam. Binsfieldum, & alios quos citavi ad Æn. 4. Virg. ver. 487. vide Magiam omnifariam Gigognæ, lib. 3. & 4. Delrii disquis. magic. Augustin. de natura dæmonum. Eund. lib. 10. de civitate Dei, cap. 9, 10, 11. Item, lib. 18. cap. 17, 18. Arnobium contra Gentes, lib. 1. Tertullianum adversus gentes lib. de Anima. & adversus Apollonium. Lactantium lib. 2. de orig. Erroris, c. 16. & 17. Eusebium præp. Evang. lib. 5. cap. 8. & 10. & contra Hierocles. Bullingerum de licita & vetita Magia. Laërtium in vita Empedoclis, lib. 8. quos autores citat. Index poëticus noster sub tit. *Magia vis.* 2 Lib. 4. vers. 3 A Temesa Brutiorum opp. ære claro 5. Fastor. 471. *Temesaque concrepat æra* & Statius in Sylv. *Nusquam Temesea notabilis ara.* vulgo legitur *temerata.* 4 Æquè ac tui. 5 An corpus assumptum, vel etiam non assumptum Dæmones per aëra ex loco in locum longinquum ferre possint, disputant Theologi, & Physici. Utrum hoc vere fiat, an per illusionem videntium maleficas, aut alienata & decepta ipsarum maleficarum mente, præter supra citatos, vide Olaum Magnum, lib. 3. de superstitiosa cultura Dæmonum. Bullingerum, lib. 1. de Magia, cap. 5. & de ministerio Dæmonum. Gigognam, lib. 4. Magiæ omnifariæ cap. 4. & Lib. 1. cap. 569. 7 Remotis, quasi discretis, hoc autem quia in usu non est, Alii legunt *cassis*, Alii, *certis*, quas mox nominat, herbarum potentium feraces.

ficit; & placitas partim radice revellit,
rim succidit curvamine falcis [1] abenæ,
lta quoque [2] Apidani placuerunt gramina ripis,
lta quoq; [3] Amphrysi; nec eros immunis Enipeus:
nus Penem, necnon Sperchiades undæ
ribuere aliquid, iuncosaque litora Bæbis.
psi & Euboïca vivax [4] Anthedone gramen
ndum vulgatum mutato corpore Glauci.
as dies illam currus, pennisque draconum,
naque nox omnes lustrantem viderat agros,
s rediit: nec erant tacti nisi odore dracones,
tamen annosæ pellem posuere senectæ.
stitit adveniens citra limenque foresque,
[5] tantum cœlo tegitur, fugitque virides
maltus, statuitque aras de cespite binas,
exteriore Hecates, at læva parte iuventæ.
i ubi [7] verbenis, sylvaque incinxit agresti [8]
aud procul egesta [9] scrobibus tellure duabus
crs facit: cultrosque in guttura velleris atri
jecit, & patulos perfudit sanguine fossas.
m super invergens tepidi carchesia lactis,
leraque invergens liquidi carchesia mellis,
erba simul fundit, terrenaque numina poscit,
rebrumque rogat rapta cum conjuge regem,
Ne properent artus anima fraudare senili.
ens ubi placavit precibusque & murmure longo,
t sonis effœtum proferri corpus ad aras
ssit, & in plenos resolutum carmine somnos
nanimi similem stratis protexit in herbis.
inc [10] procul Æsonidem, procul hinc jubet ire
ministros,
t monet arcanis oculos removere profanos.
Diffugiunt jussi: sparsis Medea capillis
cchantum ritu flagrantes circuit aras.

1 Æris, utpote pu-
rioris metalli quam
ferri usus in herbis
secandis, spectris
fugandis, Lunæ la-
boribus sublevandis.
Macrob. l. 5. Sat. 9.
Cœl. Rhod. l. 19.
c. 10. Virg. Æn. 4.
Falcibus & missæ ad
Lunam quæruntur
ahenis Pubentes
herbæ. Ἃς ἢ βο-
ῶσ' ἀ³λαλαζο-
μένη ζυμνὰ,
χαλκάοισιν
ἤμασι δρεπάνοις.
Sophocl.
2 Hic etiam ob-
trudunt nobis lect.
Eridani, sed lege
quæ dicta à nobis
ad v. 580. l. 1. qui-
bus adde, Planu-
dem hic meliorib⁹
exemplaribus vel
saniori consilio
transtulisse: πολ-
λὰ δ' ἀνὰ
καὶ τοῖς ὄχθαις
ὦν Ἀσωπὸς
ἤρσεν.
3 Paludis Thessaliæ.
4 Bœotiæ oppido.
5 Lib. 13. v. 904.
6 Sub dio pernoctavit secubans à viro.
7 Verbena proprie dicta, *verbain*, est herobotane.
πάρεστι δὲ
ἱερὰ τεθὲν. usurpatur tamen pro omni herba & fronde quæ fiermantur & coronantur. de usu ejus in sacris & Magia, lege quæ Plinius habet, l. 25. c. 9. 8 Ritè
nia. Diis Inferis nigræ pecudes, nocturno tempore, sub terra nempe in scrobe
perfosso victimæ capite, latice & omnibus inversis immolabantur. 9 Ne anima
is intercipiatur, ne caput, cui diuturniorem vitæ usum destinavit Medea, aut Orco
nnet Pluto, aut tondeat Proserpina. 10 Quod in sacris fieri solet, proclamante
cerdote ἐκτὸς ἐκτὸς ἔστε βέβηλοι. ne non initiati profanis oculis impediant
ysteria, neve ipsi profanationem hanc luant, Diffugiunt ergo jussi.

Multis

1 Τὸ πῦρ ἐγ τὸ πύρινον τῶν φασιανῶν ἀφίεσιν.

Multifidæque faces in fossa sanguinis atra
Tingit, & infectas geminis accendit in aris:
1 *Terq; senem flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat.*
Interea calido positum medicamen aheno
Fervet, & exultat, spumisque tumentibus albet.
2 *Illic Æmonia radices valle resectas,*
Seminaque, & flores, & succos incoquit atros.
Adjicit extremo lapides Orientе petitos,
Et quas Oceani refluum mare lavit arenas.
Addidit exceptas 3 Lunæ de nocte pruinas,
Et 4 Stygis infames ipsis cum carnibus alas;
5 *Inque virum soliti vultus mutare ferinos*
Ambigui profectu lupi: nec defuit illi
Squamea 6 Cinyphii tenuis membrana chelydri,
7 *Vivacisque jecur cervi: quibus insuper addit*
Ora caputque 8 novem cornicis secula passæ.
His & mille aliis postquam sine nomine rebus
Propositum instruxit mortali barbara munus;
Arenti ramo jam pridem mitis olivæ
Omnia confudit, summisque immiscuit ima.
Ecce! vetus calido versatus stipes aheno
Fit viridis primo, nec longo tempore frondes
Induit & subito gravidis oneratur olivis.
At quæcunq; cavo spumas ejecit aheno
Ignis, & in terram gutta cecidere calentes;
Vernat humus, floresque & mollia pabula surgunt.
Quæ simul ac vidit, stricto Medea recludit
Ense senis jugulum, veteremque exire cruorem
Passa, replet succis. quos postquam combibit Æson
Aut ore exceptos, aut vulnere; barba, comæque,
Canitie posita nigrum rapuere colorem.
Pulsa fugit macies: abeunt pallorque, situsque,
Adjectoque cavæ supplentur corpore rugæ,

Numero Deus impare gaudet. Virg. 8. Eclog. & quæ nos ibi.

2 Variam magicæ hujus farraginis suppellectilem habes apud Senec. Lucanum, & quos supra citavi autores, locis dictis.

3 Vers. 197.

4 Effe maledictis jam antiquis strigem convenit, inquit. Plin. l. 11. c. 39. quod ubera infantium labris immulgere dicuntur. quod tamen fabulosum autumat. infantes etiam fugere creduntur. Ovid. 6. Fast. in has se fagas vertere putantur. Spenger in Malleo veneficc. part. 2. & Alb. Spina quæst. de Strigibus.

5 De lycanthropis dictum ad v. 236. l. 1.

6 Libycæ natricis spolium exuviæ. Cinyps fl. Libyæ.

7 Τελεσφόρον. Nam quater egreditur cornicis secula cervus. Ausonius de ætat. anim.

8 Ætatem hominum novies superat vivendo garrula cornix. ibidem ὑγιεινότερος κόραξ. Aratus Phænomenis. 9 Medea, inquit Palæphatus, herbam invenit quæ canos capillos nigros verteret. Prima quoque invenit lavacrum calidum, cujus vis medica ejus rei ostiores redderet homines, & sanitati restitueret. compositioni illi μεταβλητικὸν nomen, seu decoctio, fabulæ occasionem dedit. Diogenes (apud Stobæum) rationem Medeam invenisse rationem qua molles & inertes fortes & prudentes fierent. Quo allusum videtur in Euthydemo Platonis. οὐ γὰρ ἐφάνη ἐγὼ ἀμὲ σοφιζόμενος, ἵνα μὴ τοιοῦτος ὢν ἀνόητος εἴης τὴν ψυχὴν τῷ Μηδείᾳ τῇ Κόλχῃ ἀφαιρούμενος· ἐγὼ μὲν βούλομαι ὑγιῆ, οὐ σοφὸν εἶναι, ἢ βούλει τοῦτο ποιοῦντα μᾶλλον ἀφαιρήσομαι.

Me-

ubraque luxuriant, Æson miratur, & olim
e quater denos hunc se reminiscitur annos
Dissimilemque animum sub iit, ætate relicta.

1 Versum hunc in Mss. non apparere monet Aldus. quasi superfluum omisit Giselinus. Ex sane adulterinus surrepsisse videtur ex illo 170. supra.

Liberi nutrices in juventutem reducti. FAB. 3.

Iderat ex alto tanti miracula monstri 295
Liber: & admonitus juvenes [2] nutricibus annos,
Se suis reddi, capit hoc à Colchide munus.

2 Quas Jib. 3. vers. 314. Nyseidas dixit. Sed Fast. 5. Hyadas. Pherecydes apud Homeri comment. Dodonæas.

Pelias arte Medeæ à filiabus suis interemptus. FAB. 4.

NEve doli cessent, odium cum conjuge falsum
Phasin assimulat, Peliæque ad limina supplex
fugit, atque illam (quoniam gravis ipsa senectæ
(ô)
cipiunt natæ. quas tempore callida parvo 301
ebit amicitiæ fallacis imagine cepit.
mque refert inter meritorum maxima, demptos
enis esse situs, atque hac in parte moratur;
n est virginibus Pelia subjecta creatis, 305
ut suum parili revirescere posse parentem;
que petunt pretiumque jubent sine fine paciſci
brevi spatio silet, & dubitare videtur,
fenditque animos, ficta gravitate, rogantum.
ue ubi pollicita est, quo sit fiducia major 310
uctis hujus, ait: Qui vestri maximus ævo est
ue gregis inter oves, agnus medicamine fiet.
minus innumeris effatus [4] laniger annis
robitur, flexo circum cava tempora cornu;
ius & Æmonio marcentia guttura cultro 315
, & exiguo maculavit sanguine ferrum;
bra simul pecudis, validosque venefica succos
git in ære cavo: minuuntur corporis artus,

1 Aliter refertur hæc fab. ab aliis. Diodorus lib. 5. scribit Medeam in anum se vertisse, adductisque sinulachrum Dianæ, & religionis specie ſe Peliæ filiabus & populo infimasse. tum techna hac ultam esse Peliæ scelera & cædes in Jasonem & suos, adeoque vidam struxisse Jasoni ad recuperandum Thessaliæ regnum. nec multo ab hoc Hyginus 24. fab. Pausanias item in Arcadicis. Μήδεια μὲν ἐπιβουλεύσασα τῷ Πελίᾳ, τῷ ὑγρῷ μὲν συμπαίσασα τῷ Ἰάσονι, τῷ λέγειν δὲ ἀπηλθομένῳ, &c.

Idem M. Tzetzes in Lycophronem. 4 Aries reciprocicornis.

Cor-

Cornuaque [1] *exuitur, nec non cum cornibus aures*
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora; balatum mirantibus, exilit agnus:
Lascivitque fuga, lactantiaque ubera quærit.
Obstupuere satæ Pelia: promissaque postquam
Exhibuere fidem, tum vero impensius instant.
Ter juga Phœbus equis in [2] *Ibero flumine mersis*
Dempserat, & quarta radiantia nocte micabant
Sidera, cum rapido fallax Æetias igni
Imponit puram laticem, & sine viribus herbas,
Jamque neci similis, resoluto corpore, regem,
Et cum rege suos custodes somnus habebat,
Quem dederat cantus, magicæque potentia linguæ.
Intrarant jussæ cum Colchide limina natæ,
Ambieramque torum: quid nunc dubitatis inertes?
Stringite, ait, gladios, veteremque haurite cruorem,
Ut repleam vacuum juvenili sanguine venas.
In manibus vestris vita est, ætasque parentis.
Si pietas ulla est, nec spes agitatis inanes,
Officium præstate patri, telisque senectam
Exigite, & sæniem conjecto emittite ferro.
His, ut quæque [3] *pia est, hortatibus,* [3] *impia pars est,*
Et, ne sit scelerata, facit scelus: haudtamen ille
[4] *Ulla suos spectare potest, oculosque reflectum,*
Cæcaque dant sævis aversæ vulnera dextris.
Ille cruore fluens subito tamen allevat artus,
Semilacerque toro tentat consurgere: & inter
Tot medios gladios pallentia brachia tendens;
Quid facitis, natæ? [5] *quis vos in fata parentis*
Armat, ait? Cecidere illi animique, manusque.
Plura locuturo cum verbis [6] *guttura Colchis*
Abstulit, & calidis laniatum mersit in undis.

1 Ex Mss. autoritate ita sanitati restituendum contendit Pontanus. namque lectione vulg. Mittunt ea corporis artus, Cornuaq; exuruntur. Iuxta videtur constructio, sensus inficetus.

2 Mari Hesperio seu Atlantico, in quod Iberus fl. Hispaniæ se exonerat. ex sensu vero vulgi poëtis Sol dicitur se in occiduo æquore mergere, ibique diurnum emensus iter equos reficere.

3 Ὀξύμωρον. stultacutum, acutifatuum, cujusmodi pronunciata prima facie falsa, contraria & absurda videntur. quæ tamen si examines & rectè perpendas, falsa, ingeniosa, & acuta reperiuntur. cujusmodi erat illud, l. 3. ver. 5. de Agenore. Fatu pius & sceleratus eodem, & lib. 9. ver. 409. de Alcmæone.

4 Omnes præter Alceftin. Diodorus, lib. 5. Nomina virginum inquit Pausanias, poetarum indicavit nemo, Micon pictor duarum imaginibus adscripsit Alteropean, & Antinoën. Hyginus recenset Alceftin, Pelopeam, Mede Isodocen, Hypothoën, & Meden. quæ pudore & metu se in Arcadiam rece exilii causa Pelia sublato, Jason dicitur Acasto Peliæ filio regnum reliquisse. tamen Diodorus, l. 5.

5 Erasmus fabulam hanc interpretatur de Chymicis, de Monachis & librariis, qui dum veteta exemplaria corrigere volebant, perunt.

6 Peliæ jugulum Medea petiit festina, præscidituque.

Cerambus in avem. FAB. 5, 6, 7, 8, 9.

Ve nisi pennatis serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ. [1] *fugit alta superq;*
Ilion umbrosum, [2] *Philyræaque tecta, superque*
Peryn, & eventu veteris loca nota [3] *Cerambi.*
Hæc nympharum sublatus in æëra pennis,
Ni gravis infuso tellus foret obruta ponto,
Calioneas effugit inobrutus undas.
Etiam Pitanen à læva parte reliquit,
Illaque de saxo longi simulacra draconis,
Quæque nemus, quo [5] *nati furta, juvencum*
Fallax Liber falsi sub imagine cervi.
Atque [6] *pater Coryti parva tumulatus arena est,*
Cui [7] *Mera novo latratu terruit agros.*

1 Aei φυ῾γας à Colchis. Corintho. Athenis. Verum stratagema hoc lege apud Diodorum, lib. 5.
2 Montes Thessaliæ, in quibus habitavit Chiron Saturni & Philyræ filius, lib. 1. vers. 632.
3 In avem à Nymphis mutatus, ut alii, in scarabeum in Parnassum sublatus superfuit diluvio Deucalioneo.
4 Serpentem Lesbum, l. 11. ver. 60. 5 Thyonei, quum abigeum ubi insequerentur bubulci, mutavit Bacchus pater in venatorem, ut & bovem in cervum. 6 Paris ex Oenone suscepit Corytum. Tzetz. in Lycophr. Paris. 2. in Cebrina oppidulo Troadis sepultus est, Strabo, lib. 13. 7 In figuram canis conversa. fab. minus trita.

Puellæ matronæ in boves, & Ialysii in scopulos. FAB. 10, 11, 12.

Argolicique urbem, quæ [1] *Coæ cornua matres*
Gesserunt, tunc cum discederet [2] *Herculis agmen:*
Quæ beatam Rhodon: & [4] *Ialysios Telchinas,*
Livorem oculos ipso vitiantes omnia visu
Jupiter exosus, fraternis subdidit undis.
Fugit & antiquæ [5] *Carthæïa mœnia Cææ,*
Quo pater Alcidamas placidam de corpore natæ
Venturus erat nasci potuisse columbam.

1 In vaccas mutatæ à Junone, ut alii à Venere.
2 In Co insula urbem cognominem expugnavit Hercules, cæso Eurypylo, abductaque filia ejus Chalciope.
3 Lib. 4. ver. 204.
4 Ialysi opp. in Rhodo insc. incolas. Veneficos peritos sed fascinatores, quos in Junonis odium, mari submersit Jupiter. Ovid. l. 6. 5 Carthea urbs insc. Ceæ. Ptol.

Cycnus in avem, & Hyrie in stagnum. FAB. 13, 14.

Ille lacus Hyries videt, & [1] *Cycneïa Tempe,*
Quæque subitus celebravit olor. nam Phyllius illic

1 Tempe non Thessalica illa, sed Bœotica Temesia dicta à monte Temeso, ubi Cycnus filius Hyries in olorem versus est.

Impe-

Imperio pueri, volucresque, ferumque leonem
Tradiderat domitos: taurum quoque vincere jussus
Vicerat, & strictis totiès iratus amori,
Præmia poscenti taurum suprema negavit.
Ille indignatus, cupies dare dixit, & alto
Desiluit saxo; cunctis cecidisse putabant:
Factus olor niveis pendebat in aëre pennis.
At genitrix Hyriæ servatum nescia, [1] *flendo*
Delicuit: stagnumque suo de nomine fecit.

1 In lacum cognominem soluta, ut Cyane, lib. 5. v. 427.

Combe in avem, & Menephron in feram. FAB. 15, 16, 17, 18, 19.

Ajacet his [2] *Pleuron: in qua trepidus alis*
Ophiis [3] *effugit natorum vulnera Combe.*
Inde [4] *Calaureæ* [5] *Latoïdos aspicit arva,*
In volucrem versi cum conjuge conscia regis.
Dextera Cyllene est, in qua cum matre [6] *Menephron*
Concubiturus erat, sævarum more ferarum.
[7] *Cephisos procul hinc deflentem fata nepotis*
Respicit in timidum Phocen ab Apolline versa,
[8] *Eumelique domum lugentis in æthere natam.*
Tandem vipereis [9] *Ephiren* [10] *Pirenida pennis*
Contigit, hic ævo veteres mortalia primo
Corpora vulgarunt pluvialibus edita fungis.
Sed postquàm [11] *Colchis arsit nova mœchia* [12] *thalamis,*
Flagrantemque domum regis male vidit; utrumque
Sanguine natorum perfunditur impius ensis;
Ultaque se male mater Jasonis effugit arma.

2 Pleuron Ætoliæ urbs cum extra eleas in hoc Medeæ volatu longe sit, *Brauron* legi volunt, qui Geographis notissimum, Atticæ vicum.
3 Ophii filia Combe. Planudi Ἰαρβᾶ.
4 Inf. sinus Argolici contra Trœzenem. Demosthenis lethonota.
5 Latona primum præside clara, sed quam postea pro Delo permutavit cum Neptuno.
6 Menephron cum Cyllene filia in Arcadia (ubi mons Cyllene) & cum Rhade matre sua concubuit. Hyginus fab. 253. 7 Sex fluvios Cephisos & hujus nominis unum recensèt Strabo lib. 9. fab determinare non 8 Patræ in qua regnavit Eumelus, qui hospitio acceperat Triptolemum currum dormiente illo, conscendit Anthens Eumeli filius, unde dejectus natarum itaque legendum volunt. sed neque sic expedita est fabula. 9 Cor ab Ephyre Oceani filia, quæ ibi habitavit prima. 10 A Pirene fonte ad Acrocorinthi. Pausan. in Corinthiacis. 11 Colchicis. Quomodo Medea ta ab Jasone, qui Creusam, sive ut alii Glaucen, Creontis filiam duxerat, virum, nuptam, Creontem, notiora sunt ex Euripidis & Senecæ Medea, hic iis exundet marga. 12 Filiis à se cæsis. Quos tamen Paustnias à Cor lapidibus obrutos scribit. l. 2. Euripidem vero accepisse pecuniam à Corinth eadem illam in Medeam transferret, scribit ipsius commentator.

[1] Titaniacis ablata Draconibus intrat
alladias arces; quæ te justissime [2] Phineu, 400
u senex [3] Peroppa, pariter videre volantes,
nemque novis neptem Polyphemonis alis,

[1] Ex Titanum sanguine natis. Pindarus in Theriacis aut etiam quos à Titane, l. Solæ acceperat; ut alii.

heus. [3] Obscuriores sunt hæ fabulæ. Polyphemonis mentio in carmine in

na Cerberi in aconitum. FAB. 20, 21, 22.

[1] Excipit hanc Ægeus facto damnandus in uno;
Nec satis hospitium est, thalami quoque fœdere
jungit:
ua aderat Theseus proles ignota Parenti, 405
ventute sua [1] bimarem pacaverat Isthmon.
ius in exitium miscet Medea quod olim
uerat secum Scythicis [2] aconiton ab oris.
[3] Echidnæ memorant è dentibus ortum
e canis. [4] Specus est tenebroso cæcus hiatu, 410
ulo declivis, per quam Tyrinthius heros
anem, contraque diem, radiosque micantes
lgantem oculos, nixis, adamante catenis
beron attraxit: rabida qui concitus ira
ovit pariter [5] ternis latratibus auras,
sorsit virides spumis albentibus agros.
concrescse putant, nataque alimenta feracis
ndique soli vires cepisse nocendi.
e quia nascuntur dura vivacia [6] caute,
ses aconita vocant. Ea [7] conjugis astu 420
parens Ægeus nato porrexit, ut hosti.
nsorem ignara Theseus data pocula dextra;
patur [8] in capulo gladii cognovit eburno
ui generis, [9] facinusque excussit ab ore.
gu illa necem, [10] nebulis per carmina mo-
lir. 425

1 Peloponnesum intra Achaiam, & alias regiones extra Isthmum Corinthiacum inter mare Ionium & Ægeum
2 Inf. v. 421.
3 E spumis Cerberi canis, extrahente ab inferis Hercule, ortum narrant fabulæ, inquit, Plin. l. 27. cap. 2.—4.—Ideoque apud Heracleam Ponticam, ubi monstratur is ad inferos aditus, copiosè nascitur, Plin. ibid.
5 Lib. 4. ver. 450.
6 Quæ Græcis ἀκόνιτα.
7 Thesea subblatum è medio cupientis, quo regni successio ad filium Medum quem Ægeo pepererat descenderet.
8 Aureum forte ci-

apulo eburneo insculptum, wide quæ ad Senecæ Hippolyt. vers. 896. de ii caleis ab Ægeo relictis sub saxo apud Trœzenen, legatur Plutarchi Thesei. 9 Destinatum, venenatum scil. poculum. 10 Utrum nebulis obtusis, ne conpulset? an per aëra solito curru avecta?

The-

Theſei geſta, & Scironis oſſa in ſcop
FAB 23.

At genitor, quanquam lætatur ſoſpite na
Attonitus tamen eſt, ingens diſcrimine
Committi potuiſſe nefas fovet ignibus aras,
Muneribuſque deos implet; feriuntque ſecu
Colla toroſa boum [1] victorum cornua vittis.
Nullus [2] Erechtheidis fertur celebratior illo
Illuxiſſe dies, agitant convivia patres,
Et medium vulgus, Nec non & carmina, v
Ingenium faciente canunt. Te, maxime Theſ
Mirata eſt [3] Marathon Cretæi ſanguine tau
Quodque ſuam ſecurus arat [4] Cremyona cal
Munus, opuſque tuum eſt. Tellus Epidauria
[5] Clavigeram vidit Volcani occumbere prole
Vidit & immitem [6] Cephiſiat ora [7] Procru
[8] Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleuſis.
Occidit ille Sinis, magnis male viribus uſu
Qui poterat [9] curvare trabes, & agebat ab a
Ad terram late ſparſuras corpora pinus.
Tutus ad [10] Alcathöen [11] Lelegeïa mœnia ſ
[12] Compoſito Scirone patet; ſparſiſque latro
Terra negat ſedem, ſedem negat oſſibus unda;
Quæ jactata diu fertur duraſſe vetuſtas
In ſcopulos. ſcopulis nomen Scironis inhæret.
Si titulos annoſque tuos numerare velimus,
Facta [13] prement annos. Pro te, fortiſſime, pu
Publica ſuſcipimus: Bacchi tibi ſuminus ha
Conſonat aſſenſu populi, precibuſque faventu
Regia: nec tota triſtis locus ullus in urbe eſt.

1 Victimarum frontes coronis ac vittis impediri ſolitas, cornua inaurari nemini non notum.
2 Athenienſibus ab Erechtheo rege. vide l. 6. ver. 677.
3 Opp. ad 10. millia ab Athenis, cujus incolas & armenta infeſtavit taurus efferatus ab Hercule ex Creta ad Euryſthea ductus.
4 Opp. in agro Corinthiaco, ubi Theſeus ſuem peremit.
5 Periphetam latronem, Corynetam dictum à κορύνη clava. ſed de his vide Plutarchi Theſeu, & Diodorum, l. 5.
6 Qua Cephiſus præterfluit Eleuſin urbem Atticæ.
7 Latronem, qui, ad lectum hoſpites emenſus, breviores extendebat, longiores decurtabat.
8 Latronis, qui viatores in palæſtra victos, aut etia recuſantes interfecit. Pauſan. in Atticis.
9 Hinc Plutarchus dic
Corinth. 10 Megaras, ab Alcathoo reſtauratus, poſtquam ſublato Nis fuiſſent à Minoë. Pauſan. Attic. 11 A Lelege ex Ægypto profecto cond
12 Præcipitavit Theſeus Scirona ex illidem ſcopulis, è quibus viatores i tos, & lavare pedes coactos ipſe pede in mare proculcaſſet, Plutarch. Th lib. 9. 13 Superabunt.

Arne in monedulam. F A B. 25.

Ec tamen (usque adeo [1] nulla est sincera voluptas,
icitumque aliquid lætis intervenit) Ægem
dia percepit nato secura recepto 456
parat Minos: qui quamquam milite, quamquam
ſſe vellet; patriâ tamen est [2] firmissimus ira,
ndrogeique necem justis ulciscitur armis.
e tamen bello vires acquirit amicas: 460
aque patent aditus volucri freta classe pererrat.
[4] Anaphen sibi jungit, & [5] Astypaleïa regna,
missis Anaphen, regna Astypaleïa bello.
e humilem Myconem, cretosaque rura Cimoli,
Florentemque Siphnon, Scyron, [6] planamque Seriphon, 465
nemque Paron quamq; impia prodidit Arne
phnon, & decepto, quod avara poposcerat, auro,
ta est in avem quæ nunc quoque diligit aurum,
s pedes, nigris velata monedula pennis. 470

1 Apoll. l. 4. Ἀλλὰ θεὸς ἔστιν ὑπ' ἄλγεα θυμοβόρα, &c. Semperque è fonte leporum Manat amari aliquid.
2 Pertinacissimus. Alii leg. *fortissimus*.
3 Filii Minois, quem in certaminibus victorem, ut Diodorus, l. 5. vel à patre missum qui tributum posceret, vel ad studia ut Philosophos audiret, ut Plutarchus in Thesco, insidiis atque invidia Athenienses sustulerunt.
4 Ins. Cretici pelagi.

Astypalæa ins. Carpathii maris. 6 Desideratur hic versus in plerisque l. nec hos. meis. 7 Inclino in Micylli conjecturam, ut legatur *Florentemque viris* ... quæ prius Meropia 5 vel *Florentemque auro Siphnon, planamque Ser.* nam... nunc aliquando claruit. Strab. Plin. Paulan. ut singulis insulis sua constent ep... vide ver. 351. l. 5. 8 Quæ tamen aspera & periculosa est, ver. 242. lib. 9. ... mutandam censet Micyllus, cui subscribo, ex Ciofani, lib. *Sithon & accepto*, ut insula hæc ab Arne prodita habeat nomen, tum conjunguntur verba *prodidit auro*, & quia nihil ad has insulas Ægæi maris facit *Sithonis*.

rnicæ in homines sive Myrmidonas mutatæ. F A B. 25.

Imon [1] Oliaros, [2] Didymenque & [1] Tenon, & Andros
tros, nitidæque ferax [3] Peparethos olivæ,
ucas juvere rates: latere inde sinistro
ginam Minos petit Æacidæa regna.
gium veteres appellavere: sed ipse
cum [2] Æginam genitricis [3] nomine dixit. 475
ba rait, tantæque virum cognoscere famæ
petit: occurrunt illi, Telamonque, minorque
um Telamon Peleus, & proles tertia Phocus.

1 Insulæ hæ maris Ægei. de quibus consule Geographos.
2 Huc enim ex Phliunte rapuit Jupiter Æginam Asopi filiam.
ὃν δ' ἐς πάσσον Οἰνωπίας ἐτείχεν κεκμῶτα, οἷον ἴνδαλμα τίκτει Αἰακόν. Pindar.

3 Hinc orta Junonis invidia, immissaque pestilentia.

Ipse

Ipse quoque egreditur tardus gravitate senili
Æacus, & quæ sit veniendi causa, requirit.
Admonitus patris luctus [1] sustinet: & illi
Dicta refert [2] rector populorum talia centum.
Arma juvet oro pro nato sumpta; pieque
Pars sis militiæ: tumulo solatia posco.
Huic [3] Æsopiades, Petis irrita dixit, & urbi
Non facienda meæ: neque enim conjunctior ullus
Cecropidis hâc est tellus. Ea fœdera nobis.
Tristis abit; stabuntque tibi tua fœdera mecum.
Dixit: & utilius bellum putat esse minari,
Quam gerere, atque suas ibi præconsumere vires.
Classis ab Oenopiis etiam nunc [4] Lyctia matris
Spectari poterat: cum pleno concita velo
Attica puppis adest, & portus intrat amicus,
Quæ [5] Cephalum, patriique simul mandata senectæ
Æacidæ longo juvenes post tempore visum
Agnovere tamen Cephalum, dextræque datam
Inque patris duxere domum. Spectabilis heros
Et veteris retinens etiam nunc pignora formæ
Ingreditur, ramumque tenens [6] popularis olivæ.
[7] Et dextra, lævaque duos ætate minores,
Major habet Clyton, & Buten Pallante creatus.
Postquam congressi, primi sua verba tulerunt
Cecropidæ: Cephalus peragit mandata, rogatque
Auxilium, fœduque referi, & jura parentis
Imperiumque petit totius Achæidos addit.
Sic ubi mandatam juvit facundia causam:
Æacus [8] in capulo regni nitente sinistra,
Nec petite auxilium, sed sumite, dixit, Athenæ
Nec dubiæ vires: quas hæc habet insula, vestras
Ducite, & omnis erat rerum status iste mearum.
Robora non desunt: [9] superat mihi miles, & ingens
Gratia dis, felix & [10] intemerabile tempus.
Imo ita sit Cephalus, crescat tua civibus æqua
Urbs ait: Adveniens equidem modo gaudia vestra
Cum tam pulchra mihi, tam par ætate juventus
Obvia processit: [11] multos tamen inde requiro

1 Condolens scil.
2 Minos cujus imperio paruit Creta ἑκατόμπολις.
3 Æacus Æginæ filius, hæc autem filia erat Asopi fl. Bœotiæ.
4 Cretensis Lyctus urbis Cretæ est. Ita Cydonia, Dictea, Gnossia, Gortynia, ab urbis Cretæ.
5 Principem legationis.
6 Quæ Minervæ Atticæ munus in certamine de urbis nomine, l. 6. v. 77. pacis item insigne. Paciferaque manu ramum prætendit olivæ, Æn. Virg. l. 8.
7 Medium Cephalum stipabant Clyton & Botes duo filii Pallantis, qui unus ex filiis Pandionis.
8 Sceptro innixus quod tenuit sinistrâ. Simul allusum ad etymon sceptri, à σκήπτομαι.
9 Abunde mihi militum est, quibus me tuear, & amicos juvem auxiliis.
10 Quo non sit necesse excusare se aut negare copias auxiliares.
11 Fagunde ad Festis descriptionem, cujus ἐπιτομὴν dedit Paulus ex lib. 2. Thucydidis in sextum suum transtulit Lucretius. Hos ut & Homerum, Iliad. 1. sequuti Virgil. Georg. 2. v. 478. & Æn. 237. Seneca in Oedip. ver. 136. & 110. Lucan. l. 6. vers. 84. Statius Theb. 630. Silius l. 14. ver. 582. quos comparat inter se Scaliger, l. 5. Poetices, c.

...uet quondam vidi vestra prius urbe receptus.
...ecus ingemuit, tristique ita voce locutus:
Flebile principium melior fortuna secuta est.
...ec utinam vobis possem memorare! sine ullo 520
...dine nunc repetam: meu longa ambage morer vos.
...Ossa insuper jacent; memori quos mente requiris,
...quota pars illi rerum perire mearum!
...ius Iuli populis ira Junonis iniquæ
...cidit [1] exosæ dictam a pellice terram. 525
...Dum visum est mortale malum, tantæque latebat
...usa nocens cladis, pugnatum est arte medendi:
...itium superabat opem, quæ victa jacebat.
...Principio [6] cælum spissa caligine terras
...sit, & ignavos incluso nubibus æstus: 530
...Denique quater plenis explevit cornibus orbem
...na, quater plenum tenuata reluxit orbem,
...bifera calidi spiravunt æstibus Austri.
...Constat & in fontes vitium venisse, lacusque,
...liaque incultos serpentum multa per agros 535
...asse, atque suis fluvios temerasse venenis.
...Strage canum primo, volucrumque, ovimque, boumque
...que feris subiit deprensa potentia morbi est.
...Concidere infelix validos miratur arator
...er opus tauros, medioque recumbere sulco. 540
...Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros.
...ua sua lanaque cadunt, & corpora tabent.
...Acer equus quondam, magnæque in pulvere famæ
...egenitor; palmæ veterumque oblitus honorum,
...d præsepe gemit morbo moriturus inerti. 545
...Non aper iratus meminit; nec fidere cursu
...Cerva; nec armentis incurrere fortibus ursi.
...nia languor habet: sylvisque, agrisque, viisque
...ima fœda jacent; vitiantur [11] odoribus auræ,
...ris loquor: [12] Non illa canes, avidæque volucres, 550
...ncasi tetigere lupi: [13] dilapsa liquescunt,

1 Pestem omnia populantem sequuta restauratio ex formicis.
2 Illi quidem quos desideras mortui sunt.
3 Æginam insulam a pellice quam oderat denominatam, ver. 478. supra.
4 Quamdiu latebat nos causa morbi, nescios divinitus fuisse immissum, medicam experti artem contra tendebamus: sed frustra.
5 Causas morbi exprimit, mox symptomata, miseros postremo exitus.
6 Crassæ nubes impediebant benignitatem Solis, quo minus valeret exhalare vapores, & aëra inertem attenuare.
7 Pigrum aëra tristemque non purgabat, non refrigerabat ventus aliter, dum morbidus gravisque Auster per 4. menses continuos æstu suo corrumpit cœli tractum.
8 Quin & aqua corrumpitur partim vitio aëris, partim à venenosis serpentibus.
9 Pecudes, ad terram pronæ & cerebro minus frigido quam homines.

...ριουσιν ἀτμὸν hauriebant, & ex his primum quibus edora vis. Οὐ...ος μὲν πρῶτον ἐπιέχετο καὶ κύνας ἄγχι Iliad. α. 10 Con...lis Virgilium Georg. 3. & supra citatos ad v. 520. & comparationes Scaligeri...m lib. 5. poet. cap. 11. 11 Pecudum, jumentorum, ferarum peste extinctarum, ...ed. 12 Τὰ γὰρ ἰχθύα καὶ τὰ ὀρνίθεια, ὅσα ἀνθρώπων ἅπτεται, ...ῶν ἀγρίων γιγνομένων, ἢ ἀπέχεται ἢ χυσιμάχα διαφθει...ρ, Thucyd. 2. 13 Cadavera intacta à canibus ac vulturibus tabes absumebat...dr. lib. 41.

Afflatuque nocent, & agunt contagia late.
1 Pervenit ad miseros damno graviore colonos
Pestis, & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
2 Viscera torrentur primo: flammæque latentes
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
Aspera lingua tumet, tepidisque arentia venis
Ora patent, auræque graves captantur hiatu.
3 Nen stratum, non ulla pati velamina possunt;
Dura sed in terra ponunt præcordia: nec sit
Corpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet.
Nec 4 moderator adest: inque ipsos sæva medentes
Erumpit clades, obsuntque auctoribus artes.
Quo propior quisque est, servitque fidelius ægro,
In partem lethi citius venit: atque salutis
Spes abiit, finemque vident in funere morbi.
5 Indulgent animis; & nulla, quid utile, cura est.
Utile enim nihil est. Passim, positoque pudore,
6 Fontibus, & fluviis, puteisque exhaustibus hærent.
Nec sitis est extincta prius, quam vita, bibendo.
Inde graves morbo nequeunt consurgere, & ipsis
Immoriuntur aquis; aliquis tamen haurit & illis.
Tantaque sunt miseris invisi tædia letti;
Frigidius, aut, si prohibent consistere vires,
Corpora devolvunt in humum, fugiuntque penates
Quisque suos: sua cuique domus funesta videtur
Est, quia causa latet; locus est in crimine morbi.
Semianimes errare viis, dum stare valebant,
Aspiceres; 7 flentes alios, terraque jacentes;
8 Lassaque versantes supremo lumine motu,
Membraque 9 pendentia tendunt ad sidera cœli.
Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit esse,
Ni vitam odissem, & cuperem pars esse meorum?
Quoscunque oculorum flexerat, illic
Vulgus erat stratum, veluti cum putris olivæ
Poma cadunt ramis, agitataque ilice glandes.
Templa vides contra gradibus sublimia longis:
Jupiter illa tenet. Quis non altaribus illis

1 Ἐπίεσε δὲ αὐτοὺς μᾶλλον ἡ ἀνωμαλία ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπιθέσεως. Thucyd. Nec minimum partim ex agris, &c. Lucret. c. 2 Spectemus hic, inquit Scaliger, quid ad puritatem Lucretii addiderit Cicero. Principio caput incensum, &c. uterque ex Thucydide.

Ῥᾳθυμίᾳ μὲν τῆς κεφαλῆς ὄψεμαι ἰσχυρᾷ, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθρήματι καὶ φλέγωσις ἐπιλάμβανει.

3 Μήτε τῶν παυλιστῶν ἱματίων καὶ σινδόνων ταῖς ἐπιβολαῖς, μήτε ἄλλο τι ἠγυμνοῦτο, ἀνίχνευτο, Thucydid. 2.

4 Medicus imperator. Senec. 6. de Benef. c. 16.

5 Sibi permissi, quod lubet faciunt.

6 Ἥλιοτε τὸ αὖ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν. Καὶ πολλοὶ εἰς φρέατα, τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ συνεχόμενοι. Thucyd.

7 Lacrymas inter symptomata & notas pestis statuunt medicorum filii. Quæ ad vers. 71. lib. 3.

9 Suspensi undique, convexi.

rita iburs dedit? quoties pro conjuge conjux,
ro nato genitor, dum verba precantia dixit,
Non exoratis animam finivit in aris?
que manu thuris pars inconsumpta reperta est?
Admoti quoties templis, dum vota sacerdos
cipit, & [3] fundit purum inter cornua vinum;
aud expectato ceciderunt vulnere tauri:
se ego sacra Jovi pro me, patriaque, tribusque
n facerem natis; mugitus victima divos
didit, & subito collapsa sine ictibus ullis
Exiguo tinxit subjectos sanguine cultros.
ibra quoque ægra notas veri, monitusque deorum
rrliderat: tristes penetrant ad viscera morbi.
ota sacros vidi projecta cadavera postes:
Ante ipsas, quo mors foret invidiosior, aras
ri animam laqueo claudunt; [6] vimortisque timo-
rem
ore fugant, utroque vocant venientia fata,
Corpora missa neci nullis de more feruntur
neribus: neque enim capiebant funera portæ
ut inhumata premunt terras; aut dantur in altos
lidenata rogos, [9] & jam reverentia nulla est.
que rogis pugnant, alienisque ignibus ardent.
o lacryment, desunt; indefletæque vagantur
rum, matrumque animæ, juvenumque, senumque:
t locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
tonitus tanto miserarum turbine rerum,
ppiter O, dixi, [10] si te non falsa loquuntur
Isse sub amplexus Æginæ Asopidos olim,
ete, magne pater, nostri pudet esse parentem:
ut mihi redde meos; tui me quoque conde sepulcro.
e natam fulgore dedit, tonitruque secundo:
cipio, sintque ista precor felicia mentis
gna tuæ, dixi, quæ das mihi pignoris omen.

1 In aris & templis Deorum, quos non exoraverant.
2 Sæpe in honore Deûm medio stans hostia ad aram, Inter cunctantes cecidit moribunda ministros. Virg. 3. Georg.
3 Post libatam, avulsis setis; post immolatam, sale & farre fronti insuperfis; probata est hostia, vino, eoque mero, inter cornua fuso.
4 At vix suppositi ringuntur sanguine cultri, Summaque jejuna sanie infuscatur arena. Virg. ibidem.
5 Τά τε ἱερὰ ἐν οἷς ἐσκήνητο, μάλιστα μὲν ἐπὶ ἀλλοτρίων ἐπεποιήκεσαν. Thucyd. 2.
6 Animæ hic furor est, ne moriare mori? Martial. lib. 2. epigr. 80. cujus tanta trepidatio fuit, ut pecuniam omnem in mare jusserit mergi, ne periret; eandem cremari, ne incenderetur. Florus l. 2. cap. 12.

Non solito debitoque honore efferebantur mortui, neque exportandis extra urbem ad sepulturam satis patebant portæ aut numero aut spatio. 8 Nec thure nec victimis ingesto, nec collatis muneribus ab amicis. 9 Καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχυντίαν ἄκρατοι ἐτράποντο ἀπὸ τῶν ὁσιωτάτων. Thucyd. 2. 10 Si vera sint quæ narrantur de tota Ægina. 11 Varie corrumpitur hic versus. Meursius ex Vaticano legit, Ille sub amplexus Æginæ Asopidos ignem. Jupiter in ea mutatus compressit Æginam, vers. 112. lib. 6.

Forte fuit juxta paludis [1] *rarissima ramis*
Sacra Jovi quercus de semine Dodonæo.
Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugosoque suum servantes cortice callem.
Dum numerum miror, totidem, pater optime, da
Tu mihi da cives, & inania mœnia supple.
[2] *Intremuit, ramisque sonum sine flamine mitis*
Alta dedit quercus. Pavido mihi membra timore
Horruerant, stabantque comæ; tamen oscula terræ
Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar;
Sperabam tamen, atque animo mea vota fovebam.
Nox subit, & [3] curis exercita corpora somnus
Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et rami totidem, [4] totidemque animalia ramis
Ferre suis visa est, pariterque tremiscere motu,
[5] Graniferumque agmen subjectis spargere in arvis.
Crescere quod subito majus majusque videtur,
Ac se tollere humo, [6] rectoque assistere trunco,
Et maciem, numerumque pedum, nigrumque colorem
Ponere, & humanam membris inducere formam.
Somnus abit, damno vigilans mea visa; queror
In superis opis esse [7] nihil: sed in ædibus ingens
Murmur erat, vocesque hominum exaudire videbar.
[8] *Jam mihi desuetas. Dum suspicor hos quoque falsos*
Esse, venit Telamon [9] properus, foribusque reclusis
Speque fideque, pater, dixit, majora videbis;
Egredere; Egredier, quaesq; in imagine somni
Visus eram vidisse viros, ex ordine tales
Aspicio, noscoque. Adeunt, regemque salutant.
Vota Jovi solvo, populisque recentibus urbem
Partior, & vacuos priscis cultoribus agros:
[10] *Myrmidonasque voco, nec* [11] *origine mutat*
fraudo.
Corpora vidisti: mores, quos ante gerebant,
Nunc quoque habent. Parcum genus est, patiensque laborum,

1 Utrum antiqua adeoque ramis rarioribus? an ipsa rara, & de semine Dodonæarum quercuum?
2 Firmando omnibus exauditis precibus.
3 Laboribus.
4 Ὅσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπιχθόνιοι ἀνθρωποι, Τοὺς δὴ θεὸς ποίησε. Hesiodus in Theogonia.
5 Formicas. Et nigrum campis agmen, prædamque per herbas Convectant. Æneid. 4.
6 Erecto assurgere corpore.
7 Crotanus ex omnium librorum fide, contendit legendum esse, *nihil*, *at in ædibus*, quod & Mss. mei agnoscunt.
8 Cujusmodi jam diu non audieram.
9 Alii *properans*, alii, *propere*.
10 Μυρμιδόνας Κλαδεταί φασιν, ψυχὰς ὁ μῦθος, &c. Æginete non, ut est in fabulis, vocantur Myrmidones, quod populo peste absumpto, ex voto Æaci, Jupiter formicas in homines mutarit: sed quod formicarum in morem terram fodiant, cum agriculturam exercentes, tum lateribus coctis destituti in antris subterraneis habitantes. Strabo lib. 8.
11 Gentem de formicis non fraudo nativo nomine, Myrmidonis ἐκ μυρμήκων voco.

...quæsitique tenax, & quod quæsita reservet.
...li te ad bella pares annis animisque sequentur:
...um primum, qui te feliciter attulit, Eurus
(...Eurus enim attulerat) fecerit mutatus in Austros.

Cephalus & Procris. FAB. 26.

Talibus, atque aliis longum sermonibus illi
Implevere diem. [1] Lucis pars optima mensæ
...ta data, nox somno. Fubar aureus extulerat Sol:
...ebat adhuc Eurus, redituraque vela tenebat.
Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas;
Ad regem Cephalus, simul & Pallante creati
...erveniunt: sed adhuc regem sopor altus habebat.
...cipit Æacides illos in limine Phocus:
...um Telamon, fraterq; viros ad bella parabant.
...hocus in interius spatium, pulcrosque recessus
...ropidas duxit, cum quis simul ipse resedit.
...picit Æoliden, ignota ex arbore factum
...ere manu jaculum, cujus fuit aurea cuspis.
...nca prius mediis sermonibus ille locutus,
...[4] memorum studiosus, ait, cædisque ferinæ,
...Quæ tamen è sylva teneas hastile recisum,
...ndubito: certe, si fraxinus esset,
...lva colore foret; si cornus, nodus inesset.
...ale sit ignoro: sed non formosius isto
...derunt oculi telum jaculabile nostri.
...scripit Æacis è fratribus [6] alter, & usum
...ujus specie mirabere, dixit, in isto
Consequitur quodcunque petit: fortunaque missum
...on regit; & revolat nullo referente cruentum.
...ius vero juvenis [8] Nereius omnia quærit:
...ne sit, & unde datum, quis tanti muneris auctor.
Quæ petit ille refert, & cætera nota; pudore,
...ua tulerit mercede, silet; tactusque dolore
...njugis amissæ, lacrymis ita fatur obortis:
...ne me, nate dea, (quis posset credere?) telum
...lere facit, facietque diu, si vivere nobis
...ata dii dederint, hoc me cum conjuge chara
...rdidit; hoc utinam caruissem munere semper!

1 Diei pars major. Mar. Angelus leg. *pars ultima.*
2 Clytus & Butes ad mane adeunt Cephalum utpote majorem natu; omnes simul regem.
3 Et Peleus.
4 Venationis.
5 E quo ligno.
6 Clytus, vel Butes.
7 Videtur ex aquifolia factum, cujus meminit Plinius, lib. 24. cap. 13. Baculum, inquit, vel jaculum, ex ea factum, in quodvis animal emissum, etiamsi citra decciderit defectu muttentis, ipsum per se se recubitu propius adlabi.
8 Phocus enim filius Æacus ex Psamathe nympha Nerei. Peleum enim & Telamonem ex Endeide Chironis vel Scironis filia habuit.
9 Cephalus respondet ad ea quæ venit & cætera nota, sed qua mercede acceperit, præ pudore tacet.

[1] Procris erat; si forte magis pervenit ad aures
Orithyia tuas, [2] magna soror Orithyiæ:
Si faciem, moresque velis conferre duorum,
Dignior ista rapi, Pater hanc mihi junxit Athenis:
Hanc mihi junxit amor. Felix dicebar, eramque.
Non ita diis visum est: at nunc quoque, si fortuna est,
Alter agebatur [3] post sacra jugalia mensis,
Cum me cornigeris tendentem retia cervis
Vertice de summo semper florentis [4] Hymetti
Lutea mane videt pulsis Aurora tenebris,
[5] Invitumque rapit. Liceat mihi vera referre?
Pace deæ, quod sit roseo spectabilis ore,
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis,
Nectareis quod alatur aquis. Ego Procrin amabam.
Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
Sacra tori coitusque novos, thalamosque recentes,
Primaque deserti referebam fœdera lecti.
Mota dea est; & 'siste tuas, ingrate, querelas,
Procrin habe, dixit: quod si mea provida mens est,
Non habuisse voles; meque illi irata remisit.
Dum redeo, mecumque deæ memorata retracto,
Esse metus cœpit, ne jura jugalia conjux
Non bene servavisset: Facies ætasque jubebant
Credere adulterium: prohibebant credere mores.
Sed tamen abjueram; [6] sed & hæc erat, unde timebam,
Criminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
[7] Quærere quod doleam statuo, donisque pudicam
Sollicitare fidem. Favet huic Aurora timori,
Immutatque meam (videor sensisse) figuram,
Palladiaque ineo non cognoscendus Athenas,
Ingredierque domum. Culpa domus ipsa carebat,

[1] Redi ad l. 6. vers. 81.
[2] Al. rapta.
[3] Post celebratas nuptias.
[4] Montis Atticæ prope Athenas.
[5] Κέφαλος τὸν πρῶτον ἁρπασθεὶς ὑπὸ Ἠμέρας ἠρπαγμένος. Pausanias in Laconicis. Formosissimos autem quosque a Deabus raptos legere est apud Deipnosophistam, lib. 13. cap. 2.
[6] Sed & Aurora, à qua veniebam, ipsa erat exemplum adulterii.
[7] Aliter narratur hæc fabula ab Antonino Liberali. Κέφαλος inquit, ὁ Δηϊονεὺς ἄγημον, &c. Cephalus Deionis filius Procrin Erechthei, filiam in Thorico Atticæ duxit. Erat is Cephalus juvenis forma & fortitudine excellens, cujus pulchritudine mota Aurora eum rapuit, sibique maritum adscivit. Tum igitur Cephalus Procrin tentavit, an matrimonii fidem & illa servatura esset. Venatum aliquando se ire simulat, ad Procrin autem mittit virum ignotum; qui magnam auri vim ferens, hoc ei à peregrino quodam ipsius more capto, dari ait, si sui copiam faceret. Procris renuit, sed cum duplum offeretur, consentit. Cephalus ubi eam domum ingredi animadvertit, jamque adulterum quem aliam putabat, accumbere: facem ardentem infert, facinusque ejus arguit. fab. 41. Tzetzes, 1. Chil. 20. narrat deprehensam à Cephalo cum Pteleonte juvene, à quo acceperat auream coronam. Hyginus fab. 189.

Fallaque signa dabat, dominoque erat anxia rapto.
Ecce adimus, per mille dolos, ad Erechthida factus.
Ut vidi, obstupui, meditataque pene reliqui
Tentamenta [1] fide: male me, quin vera faterer,
Continui; male quin, ut oportuit, oscula ferrem. 730
Tristis erat: sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi, desiderioque dolebat
Conjugis erepti. Tu collige, qualis in illa
Voce, decor fuerit, quam sic dolor ipse decebat.
Quid referam, quoties tentamina nostra pudici 735
Repulerint mores? quoties, Ego, dixerit, uni
Servor, ubicunque est? uni mea gaudia servo.
Si non ista [2] fide satis experientia sano
Magna foret? Non sum contentus, & in mea pugno
Vulnera; dum census dare me promitto, loquen- do, 740
Haeraque augendo, tandem dubitare cŏgi.
Exclamo, Malè! pectora detego; tectus adulter,
Verus eram conjux: me perfida teste teneris.
Illa nihil: tacito tantummodo vitia pudore
Insidiosa malo cum conjuge limina fugit, 745
Offensaque mei genus omne perosa virorum,
Montibus errabat, studiis operata Dianæ.
Sum mihi deserto violentior ignis ad ossa
Pervenit: orabam veniam, & peccâsse fatebar,
Si potuisse datis simili succumbere culpæ 750
Me quoque muneribus, si munera tanta darentur.
Hæc mihi confesso læsum prius ulta pudorem
Redditur, & dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi præterea, tanquam si parva dedisset
Dona, canem munus: quem cum sua traderet illi 755
Cymbia, Currendo superabit, dixerat, omnes.
Dat simul & jaculum, [6] manibus quod cernis habere.

1 Pro *fide* Archaismus. Agellius l. 9. c. 14. Libra die somnioque pares ubi fecerit horas. Virg. Georg. 1. respice, vers. 341. lib. 3.
2 Ut modo vers. 733. nisi audire malis Giofanum ex Vaticano. Cui non ista satis fidei.
3 Varias hujus versus lectiones adfert Giofanus. inter alias hanc probat, quam ex meis unus habet. Exclamo, male pacta nego: male pactus adulter.
4 Procris ut habet Ant. Liberalis fab. 41. præ pudore Cephalum deserit, & ad Minoëm Cretæ regem confugit, &c. Ab eo jaculum & canem accipit, quæ nulla fera poterat evitare, verum omnes ils capiebantur.
5 His sumptis, Procris Thoricum Atticæ venit ubi Cephalus habitabat, & ei in venatione occurrit; sed mutato, ita ut à nemine agnoscereturhabitu. Cephalus animadvertens se venando nihil con-

quei, Procrin omnia, jaculi istius desiderio captus est. Procris id ei promisit incubitus conditione. Quam ubi ille accepisset, Procris se prodidit, eique exprobravit, quod æque ac ipsa peccasset. Canem quidem & jaculum Cephalus accepit. Liberalis ibidem. 6 And. Naugerius edidit, Quod nos, ut cernis, habemus.

Fera & canis in saxum. FAB. 27.

MVeteris alterius quæ sit fortuna requiro
Accipe mirandum: novitate movebere fa
Carmina 1 Naïades non intellecta priorum
Solvunt ingeniis; & præcipitata jacebat,
Immemor ambagum vates obscura suarum,
Scilicet alma Themis; nec talia liquit inulta.
Protinus Aoniis immissa est bellua Thebis,
2 Cessit & exitio multis: pecorique, sibique
3 Ruricolæ pavere feram. Vicina juventus
Venimus, & latos 4 indagine cinximus agros.
Illa levi velox superabat retia saltu:
Summaque transibat positarum lina plagarum.
Copula detrahitur canibus. quos illa sequentes
Effugit, & cœtum non segnior aline ludit.
Poscor & ipse meum consensu Lalapa magno:
(Muneris hoc nomen) Jamdudum 5 vincula pa
Exuere ipse sibi, collique morantia tendit.
Vix bene missus erat; nec jam poteramus, ubi esset,
Scire; pedum calidus vestigia pulvis habebat:
Ipse oculis ereptus erat. Non ocyor illo
Hasta; nec exuta contorto verbere glandes;
Nec Gortyniaco calamus levis exit ab arcu.
Collis apex medii subjectis imminet arvis:
Tollor in hunc, capioque novi spectacula cursus.
Quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso
Vulnere visa 6 fera est; nec limite callida rediit,
In spatiumque fugit; sed decipit ora sequentis,
Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti.
Imminet hic, sequiturque parem; similisque tenax
Non tenet, & vanos exercet in aëre morsus.
Ad jaculi vertebar opem; quod dextera librat
Dum mea, dum digitos amentis addere tento;

1 Najades, aut Thrias nymphas Apollinis nutrices, aut etiam Nymphas Citheronidas (quæ in antro Sphragidio vaticinabantur, ut Pausanias in Bœoticis) consultas de oraculorum responsis, ideoque suas sortes neglectas, fanumque dejectum indignata Themis vulpem immisit quæ Thebanorum agros & pecora infestaret. à Baccho immissam refert Pausanias in Bœoticis. de Themidis oracolo, vide quæ ad 320. v. 1. l. 2 Alii leg. *Cessit & exitio multis pecori; sibique. Ruricolæ pavere feram.* Planudis verbo Græca agnoscit lectionem, *pecorumque suumque.* καὶ πολλοῖς εἰς ὄλεθρον προβάτοις καὶ ἑαυτῇ γένηται, interpretatio. narrat Ant. Liberalis fab. ult. rapuisse pueros Cadmæorum: eique puerum trigesimo quoque die expositum, quem illa abstitum devorabat, ὡς ἐπὶ ὀλέθρῳ τεκνοκτόνῳ δωσείουσα Paus. Bœotic. *Rurigena.* hinc Planudi *Indigena.* ἐδόκουν δὲ καὶ οἱ ἐπιχώριοι δυσ

4 Hominum, plagarum, retium, formicinum circumductu. vide quæ nos ad mam scen. Hippolyti Senecæ. 5 Lorum quo tenebatur, vel ipsum co

6 Vulpem hanc Teumessiam à Thebanorum vico Teumesso vocat Pausanias Palæphatus & Tzetzes 1 Chil. 20. Hi virum ajunt fuisse cui nomen Alopes, Thebanorum rege propter astutiam suspectus & urbe expulsus valida militu nu Teumessum collem occupavit. hunc Cephali auxilio adjutos Thebanos tra deviciſſe. Tzetzes addit Canem hunc virum fuisse quo usus est conciliatore Cep & Procridis Minos. eundem, cum tritemi veloci insequeretur Alopeca, utrum tractus navibus periisse in petris marinis.

Lan

amina deflexi, revocataque rursùm eodem
ettuleram: & medio (mirum) duo marmora campo
ficio; fugere hoc, illud lurare putares.
icet invictos ambos certamine cursus
se deus voluit, si quis deus affuit illis.

Procris à Cephalo imprudenter interempta. FAB. 28.

Hæsenus, & tacuit. jaculo quod [1] crimen in ipso est?
bcum ait. Jaculi sic crimina reddidit ille.
Gaudia principium nostri sunt, Phoce, doloris.
si prius referam, juvat O meminisse benè
mporis, Æacide: quo primos rite per annos
ngage eram felix, felix erat illa marito;
ulcius cura duos, & amor socialis habebat.
Nec Jovis illa meo thalamos præferret amori,
ec me quæ caperet, non si Venus ipsa veniret,
lla erat: æquales urebant pectora flammæ.
ale fere radiis feriente cacumina primis
enatum in sylvas juveniliter ire solebam:
Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
re canes, nec [5] lina sequi nodosa solebant.
uus eram jaculo: sed cum satiata ferinæ
Dextera cædis erat; repetebam frigus, & umbram,
, quæ de gelidis exibat vallibus, auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in æstu,
Auram expectabam: requies erat illa labori.
Aura (recordor enim) veniat, cantare solebam,
Meque juves, intresque sinus gratissima nostros,
Dique facis, [6] relevare velis, quibus urimur, æstus.
ersitan addiderat (sic me mea fata trahebant)
blanditiis plures, &, Tu mihi magna voluptas,
Dicere sum solitus, Tu me reficisque, foveque;
u facis, ut sylvas, ut amem loca sola, meoque
spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
escio quis, nomenque auræ tam sæpe vocatum,
ste putat Nymphæ: Nymphan mihi credit amari.

1 Diserat supra ver. 695. Hoc telum me flere facit.
2 Ita Dis placitum, voluptati ut mœror comes consequatur. Plautus in Amphitryone. & ver. 457. supra, Sollicitumque aliquid lætis intervenit.
3 Nulli se dicit mulier mea nubere malle, Quam mihi non si se Jupiter ipse petat. Dicit. sed mulier cupide quod dicit amanti, in vento & rapida scribere oportet aqua. Catullus epigr. 71.
4 Here. Cisanus ex uno suo, duobus Vaticanis & uno Cœlest. in lectionem hanc asserit. Nec mecum famulos, nec equos, nec naribus acres Ire canes, nec lina sequi nodosa finebam. Quam lect. in vet. quibusdam Mariangelus invenit. & ego in uno Ms. meo, quam ingenuam credo; neque enim voluisse nostrum tot in eadem vicinia versus claudere uno verbo *solebant*, 814. 806. 822.

Retia rara plagæ, Æneid. 4. 6 Quæque meos releves æstus, cantare solebat, recipienda sinu nobilis aura veni. Ovid. 3. de Arte. 7 Conjugis ad tumidas thyas male sedulus aures Auditos memori detulit aure sonos, ibid.

Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit, linguaque refert audita susurra.
Credula res amor est. [1] *Subito collapsa dolore,*
Ut mihi narratur, cecidit; longoque refecta
Tempore, se miseram, se fati dixit iniqui:
Deque fide questa est, & crimine concita [2] vano,
Quod nihil est, metuit, metuit sine corpore [3] nomen.
Et dolet infelix, veluti de pellice vera.
Sæpe tamen dubitat, metuitque miserrima falli,
Inficioque fidem negat: & nisi viderit ipsa,
Damnatura sui non est delicta mariti.
Postera depulerant [3] Aurora lumina noctem:
Egredior, sylvasque peto [4] victorque per herbas,
Aura veni, dixi, nostroque medere labori.
Et subito gemitus inter mea verba videbar
Nescio quos audisse: veni tamen optima dicens,
[5] *Fronde levem rursus strepitum faciente caduca*
Sum ratus esse feram, telumque volatile misi.
Procris erat; medioque tenens in pectore vulnus,
[6] *Hei mei! conclamat, Vox est ubi cognita fida*
Conjugis: ad vocem præceps, amensque cucurri,
Semianimem, & sparsas fœdantem sanguine vestes
Et sua (me miserum!) de vulnere dona trahentem
Invenio, corpusque meo mihi charius ulnis
Mollibus attolo, scissaque à pectore veste
Vulnera sæva ligo, conorque inhibere cruorem:
Ne me morte sua sceleratum deserat, oro.
Viribus ille carens, & jam moribunda coëgit
Hæc se pauca loqui; Per nostri fœdera lecti,
Perque deos supplex oro, superosque, [7] meosque,
[8] *Per si quid merui te de bene, perque manentem*
[9] *Nunc quoque, cum pereo, causam mihi mortis amoris*
Ne thalamis auram patiare [10] incumbere nostris.
Dixit: & errorem tum denique nominis esse
Et sensi, & docui. Sed quid docuisse juvabat?
Labitur, & parvæ fugiunt cum sanguine vitæ
Dumque aliquid spectare potest, me spectat, [11] & in

1 Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, auræ; Excidit, & subito mota dolore fuit.
2 Ficto & mentito.
3 Auræ, quod non minus illi fatale, quam auræ priusquam Procris timens Auroram, ut habet Hygin. fab. 189. matutino tempore. secuta eum, ut observaret, inter virgulta delituit. quæ virgulta cum Cephalus moveri vidit, jaculum inevitabile misit, & Procrin conjugem suam interfecit.
4 Voti compos, satiatus cæde ferarum.
5 Surgit, & Oppositas agitato corpore frondes Movit in amplexus uxor itura viri. Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcum Corripit.
6 Hei mihi, conclamat, fixisti pectus amicum: Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.
7 Inferos, ad quos jam moritura hinc migro.
8 Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quicquam Dulce meum. Dido Virg. Æn. 4.
9 Nomine suspectam mihi spiritus exit in auram: Jam morior. 10 Al. *innubere*. 11 Et pectore lapsu Excipit miseri spiritus ore viri. Hoc autem ex more veterum apud quos parens, aut amicus ut quisque erat charior, expirantem deosculatus, extremum halitum à morientem animam ore excipiebat. Et extremus si quis super halitus erat, Oscula, Anna Didonis suror. Æneid. 4.

felicem animam, noſtroque exhalat in ore:
ed vultu [1] meliore mori ſecura videtur.
lemibus hæc lacrymans heros memorabat, & (ecce!)
Æacus ingreditur duplici cum prole, novoque
filiæ; quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

1 Ante diem morior, ſed nulla pellicis læſa; Hoc facit et poſſam te mihi terra levem. Hæc eadem Procris. 3. de Arte.

LIBER VIII.

Niſus rex in Haliæetum, & Scylla in Cirim.

FABULA I.

Am nitidum retegente diem, noctiſque fugante
Tempora Lucifero, cadit Eurus, & humidus ſurgunt:
Nabila, dant placidi curſum redeuntibus Auſtri
Æacidæ, Cephaloque, quibus feliciter alti
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Intrea Minos [2] Lelegëia littora vaſtat,
Pretentatque ſui vires Mavortis in urbe
Alcathoë, quam Niſus habet: cui ſplendidus oſtro
Inter honoratos medio de vertice canos
Crinis inhærebat, magni fiducia regni.
Sexta reſurgebant Orientis cornua Lunæ:
Et pendebat adhuc belli fortuna, diuque
[3] Inter utrumque volat dubiis victoria pennis.
Regia turris erat [4] vocalibus addita muris,
In quibus auratam proles Latonia Jertur
Depoſuiſſe lyram: ſaxo ſonus eius inhæſit.
Sæpe illuc ſolita eſt aſcendere filia Niſi,
Et petere exiguo reſonantia ſaxa lapillo.
Hunc cum pax eſſet: bello quoque ſæpe ſolebat
Spectare ex illa rigidi certamina Martis.
Famque mora belli procerum quoque nomina norat,
Armaque, equoſque, habituſque [7] Cydoniaſque phareras.

2 Æginenſi militi ab Æaci filiis conſtricto. Nam Telamon fraterque viros ad bella parabant, v. 674. l. præced.

3 Megarenſia à Lelege qui ab Ægypto advena Megaras reſtauravit, incoluiſque à ſe Lelegas nominari voluit, cujus nepotem Scirodem & Niſum de regno diſceptantes arbitrum delegerunt Æacum, is regnum Niſo adjudicavit. Pauſan. in Atticis.

4 Megaris, etiam Alcathoo reſtaurata & munita.

5 Νίσῃ ἐπεγκλῆσαι, Ἀπόλλωνα Μίνῳ ἐπαμῦναι, Ἀπόλλων Νίσον. Romanæ victoriæ optime conſuluit Nimen, alias illi decutiens, Νίκα γὰρ φυλάσσει, ἀπιστῶν ὁ Νίσῳ. Anthol. 4. 5 Alcathoo Megaras mœnibus cingenti operam navans Apollo lyram depoſuit. ſonus autem lyræ in lapides ſubjectos tranſit, ita ut ſi quis calculo eos percuſſerit, eundem, quem pulſæ fides, ſonum reddunt. Pauſan. Att. Sæpe lapilli terrebat Cyllenia munera pulſus. Et veterem ſonum Phœbi teſtatur amorem. Ciris. 7 Cretenſes à Cydone Cretæ urbe, infra ad v. 40.

Noverat ante alios faciem [1] *ducis Europæi;*
Plus etiam, quam nosse sat est. Hac judice, Mi
Seu caput abdiderat cristata cassidе pennis,
In galea formosus erat; seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum, clypeum sumpsisse decebat;
Torserat adductis hastilia lenta lacertis,
Laudabat virgo junctam cum viribus artem:
Impositis calamis patulos sinuaverat ariis,
Sic Phœbum sumptis jurabat stare sagittis.
Cum vero faciem dempto nudaverat ære,
Purpureusque albi [2] *stratis insignia pictis*
Terga premebat equi, spumantiaque ora regebat,
[3] *Vix sua, vix sane virgo Nisæa compos*
Mentis erat: felix jaculum, quod tangeret ille,
Quæque manu premeret, felicia frena vocabat:
Impetus est illi (liceat modo) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus; est impetus illi
Turribus è summis in [4] *Gnossia mittere corpus*
Castra, vel æratas hosti recludere portas,
Vel si quid Minos aliud velit. Utque sedebat
Candida [4] *Dictæi spectans tentoria regis,*
Læter, ait, doleamne geri lacrymabile bellum,
In dubio est. Dolco, quod Minos hostis amanti est;
Sed, nisi bella forem, nunquam mihi cognitus esset
[5] *Metamen accepta poterat deponere bellum*
Obside; me comitem, me pacis pignus haberet.
Si [6] *quæ te peperit talis, pulcherrime regum,*
Qualis es ipse, fuit; merito Deus arsit in illa.
O ego [7] *ter felix! Si pennis lapsa per auras*
Gnossiaci possem castris insistere regis,
Fassaque me, flammasque meas, qua dote, rogarem
Vellet [8] *emi; tantum patrias me posceret arces:*
Nam pereunt potius sperata cubilia, quam sim
Proditione [9] *potens; quamvis sæpe utile vinci*
Victoris placidi sensu clementia multis.

1 Minois, Jupiter enim ex Europa suscepit Minoa, Rhadamanthum, & Sarpedonem, ut habet Herodotus in Clio, quem tamen Homerus Jovis & Laodamiæ filium fuisse scribit. Il. 6.

2 Ephippiis variorum colorum.

3 Vix sui juris & arbitrii, vix mentis compos erat Scylla, cui omnis cultus, gestus omnis placebat, ipsa arma pronunciabuntur felicia.

4 Cretæ ἑκατομπόλεσι eximiæ fuerunt urbes Cydon, Gnossus, Gortyn, Lyctus, mons Dicte. atque hinc poetis Cretæ epitheta.

5 Et sane regum liberi obsides, plerumque, pacis & fœderum pignora poscebantur olim & dabantur.

6 Europa, ad v. 23. supra.

7 Perfectè felix. Ternarius quippe numerus perfectus habebatur.

8 Tribus modis apud veteres nuptiæ fiebant. 1. *usu*, si mulier per annum unum cum viro licet sine legibus fuisset; 2. *Farreo vel Confarreatione*, cum per Pontificem Dialem Flaminem per fruges & molam salsam conjungebantur: 3. *Coemptione*, atque in omnibus nuptiis Patrimi & Matrimi appellabantur. Formulas vide apud Brissonium lib. 6.

9 Voti compos, ut v. 80. infra, & 734.

sta gerit certe pro [1] nato bella perempto :
causaque valet, causamque tuentibus armis.
puto vincemur. Qui si manet exitus urbem ;
e suus hæc illi referet mea mœnia Mavors,
non noster amor? Melius sine cæde, moraque,
peciaque sui poterit superare cruoris.
mo metuo certe, ne quis tua pectora, Minos,
luaret imprudens. quis enim tam durus, ut in te
rigere immitem non inscius audeat hastam ?
ta placent : & stat sententia tradere mecum
ualem patriam, finemque imponere bello :
rum Velle, parum est. Aditus custodia servat,
nfraq; portarum genitor tenet: hunc ego solum
felix timeo, solus mea vota moratur.
si facerem sine patre forem ! Sibi quisq; profecto
st deus : [2] ignavis precibus fortuna repugnat.
lliera jamdudum, succensa Cupidine tanto,
rdere gauderet quodcunque obstaret amori.
cur ulla foret me fortior ? Ire per ignes,
gladios ausim ; nec in hoc tamen ignibus illis,
at gladiis opus est : opus est mihi [4] crine paterno.
le mihi est auro pretiosior, illa beatam
purea me, votique mei fallura potentem.
Talis dicenti curarum maxima nutrix
ux intervenit : tenebrisque audacia crevit.
rima quies aderat, qua curis fessa diurnis
ebra somnus habet. Thalamos taciturna paternos
rat & (heu facinus) [3] fatali nata parentem
ine suum spoliat, prædaque potita nefanda

1 Androgeo ab Athenienſibus ex invidia & inſidiis cæſo, lib. 7. ver. 461.
2 Ergo animus, qui, ut ego dico, divinus eſt, ut Euripides audet dicere, Deus eſt. Cic. 1. Tuſc. quæſt. Diine hunc ardorem mentibus addunt Euryale ? an ſua cuique Deus fit dira cupido ? Niſus Virgilian. Æneid. 9. Animus humanus etiam nunc in corpore ſitus Dæmon nuncupatur. Apulejus de Deo Socratis. Prope eſt à te Deus, tecum eſt, intus eſt. Seneca Epiſt. 41. Miraris hominem ad deos ire ? Deus ad homines venit. Imo, quod proprius eſt, in homines venit. Nulla ſine Deo mens bona eſt. Seneca Epiſt. 73. Dextra mihi Deus eſt & telum quod miſſile libro. Mezentius Æneid. 10.
3 Fortunam Lacedæmonii admota manu invocabant. Heſiodus præcipit

ricula, ut ſtivam manu tenens vota nuncupet Diti ac Cereri. Ajax ſeſe ad arma ponens invocat Deos. Iliad. ν. non Perſeum fugientem in Pydnen ex prælio, c prætextu, ut Diis ſacrificaret ; ſed Paulum Æmilium ſtricto enſe præſtantem exanimare exsudivere Dii, illique victoriam conceſſere. Plutarchus in Æmilio. ortuna fortes metuit, ignavos premit. Seneca Med. 159. 4 Niſus Martis, ſive ut Delœti, filius (inquit Hyginus fab. 198.) rex Megarenſium, in capite crinem purpureum habuiſſe dicitur, cui ab oraculo reſponſum fuit, tandiu eum regnaturum, quandiu eum crinem cuſtodiret. Eruditus neſcio quis, Pierio ſuffectus, addit mythologicum virginis cui abſciſſi capilli: meminitque Sampſonis cujus robur in capillis : & Niſus, inquit, non prius à Minoë interfici potuit, quam illi à filia ejus crines abſciderentur. 5 Crinis hic fatalis ſignificat ſecretum Niſi conſilium, quod in capite ſummo. Hoc autem hoſtibus prodito, quid ſupereſt, niſi urbis excidium ? Georg. Sabinus, apud quem vide ſimilem hiſtoriam de Romilda Foro Juli.

Fert secum spolium sceleris, progressaque pono
Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
Pervenit ad regem; quem sic affata parentem
Suasit amor facinus, proles ego regia: Nisi
Scylla tibi trado patriamque, meosque penates.
Præmia nulla peto, nisi te. Capte pignus amoris
Purpureum crinem, nec me nunc tradere crines,
Sed patrium tibi, crede, caput: sceleratæque dona
Munera porrexit. Mimos porrecta refugit,
Turbatusque novi respondit imagine facti:
Dii te flammoveant, O nostri infamia sæcli!
[1] *Orbe suo telluseque tibi, pontusque negatur!*
Certe ego non patiar [2] *Jovis incunabula Creten,*
Qui meus est [3] *orbis, tantum contingere monstro*
Dixit: & ut leges captis iustissimus autor
Hostibus imposuit, classis retinacula solvi
Jussit, & æratas [4] *impleri remige puppes.*
Scylla, freto postquam deductas nare carinas;
Nec præstare ducem sceleris sibi præmia vidit,
Consumptis precibus violentam transit in iram,
Intendensque manus passis furibunda capillis,
[5] *Quo fugis, exclamat, meritorum autore relicto?*
O patriæ prælate meæ, prælate parenti!
Quo fugis immitis? cujus victoria nostrum
Et scelus, & meritum est. [5] *Nec te data munera, nec te*
Noster amor movit, nec, quod spes omnis in unum
Te mea congesta est? [6] Nam quo deserta revertar?
In patriam? Superata jacet. Sed finge manere:
Proditione mea clausa est mihi. Patris ad ora,
Quæ tibi donavi? Cives odere merentem,
Finitimi exemplum metuunt. [7] obstruximus orbi
Terrarum nobis, ut Crete sola pateret.
Hanc quoque si prohibes, & nos, ingrate, relinquo,
[8] *Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,*
Armeniæque tigres, Austroque agitata Charybdis.
Nec Jove tu natus, nec mater imagine tauri

1 Ad parricidarum supplicium alluſum volunt. de eo Cicer. in oratione pro Roſcio Amerino.
2 Mons Idæus ubi, & gentis cunabula noſtræ. Æn. 3. Callimachus hymno ad Jovem. Gyrald. Syntagm. 1.
3 Orbis pro imperio & ditione ſumitur.
4 Non nihil eſt quod Cioſanus ſuggerit, *impexi remige puppes.*
5 Veſtigia plane Virgiliana. Mentes fugis? & mox, Nec te noſter amor, nec te data dextera quondam, Nec moritura, &c. Æn. 4.
6 Nam quo me referam? quali ſpe perdita nitar? Idæoſne petam montes? an gurgite vaſto, &c. An patris auxilium ſperem? Ardne apud Catullum. Quid moror? an mea Pygmalion dum mœnia frater Deſtruat? aut captam ducat Getulus Iarbas? Dido Virg.
7 Hinc Medea Seneca: Quaſcunque aperui tibi vias, cluſi mihi. Quo me remittis? verſ. 458.
8 Nec tibi Diva parens, generis nec Dardanus autor, Perfide; ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, Hyrcanæque admorunt ubera tigres. Æn. 4. Quænam te ſola ſub rupe læna? Quod mare conceptum ſpumantibus expulit undis? Quæ tis, quæ Scylla vorax, quæ vaſta Charybdis? Catul. Epigr. 65. Homerus omnes; Νηλεὲς ἦτορ ἔχων σὺ γὰρ πάτερ ἄμμι, &c. Il. 16.

sa tua est; generis falsa est ea fabula: verum
ferus, & captus nullius amore juvencæ,
ite progenuit, taurum fuit. Exige pœnas, 125
o pater, gaudete malis modo prodita nostris
nia: nam, fateor, merui, & sum digna perire,
tamen ex illis aliquis, quos impia læsi,
perimat: cur, qui vicisti crimine nostro,
æqueris crimen? sc. Ius hoc patriæque patriquæ 130
cium tibi sit. Te vero conjuge digna est,
e terrum [1] *ligno decepit adultera taurum,*
fœrdemque utero fœtum tulit. Ecquid ad aures
veniunt mea dicta tuas? an inania venti
bo ferunt, iidemque tuas, ingrate, carinas? 135
m jam Pasiphaën non est mirabile taurum
epsuisse tibi: plus tu feritatis habebas:
miseram! properare juvat, divulsaque remis
ida sonat, mecumque simul mea terra [2] *recedit,*
i agis, O frustra meritorum oblite meorum! 140
sequar invitum, puppimque amplexa recurvam
rpetua longa trahar. Vix dixerat: ³ insilit undis,
nsequiturque ratem, faciente cupidine vires,
ssaque hæret comes invidiosa carinæ. 144
am pater ut vidit, (nam jam pendebat in auras,
modo factus avis fulvis Haliætus in alis)
t, ut hærentem vostro laceraret adunco.
e meus puppim dimisit, & aura cadentem
stinuisse levis, ne tangeret æquora, visa est.
pluma fuit: plumis in avem mutata vocatur 150
ris, & à [5] *tonso est hoc nomen adepta capillo.*

1 Infra v. 156.
2 Lib. 6. vers. 512.
3 Tunc suspensa novo ritu crine, ut censet Ant. Delrius de navibus altis, Per mare cœruleum trahitur Nisæia virgo. Nescio cujus Cirin. Sed Apollodorus l. 3. Minos Megaris potitus virginem vinctam pedibus è puppi in mare dejectam mersit. Illa, inquit Hyginus, se in mare præcipitavit, fab. 198.
4 Nisus dum filiam persequitur, ut habet Hyginus dict. fab. in haliæeton, i. e. aquilam marinam versus est. Scylla filia in piscem quem Cirin vocant. hodie fi

modo avis ea pistem illum natantem conspexerit, mittit se in aquam, raptumque aquibus dilaniat. In avem alii. Virg. Georg. 1. Et pro purpureo pœnas dat filia capillo. Quacunque illa levem fugiens secat æthera pennis, &c. 5 Aut ἀπὸ τοῦ πίπτειν.

e Ariadnes corona in Sidus cœleste. F A B. 2.

VOta Jovi Minos taurorum sanguine centum
Solvit, ut egressus ratibus [6] *Curetida terram*
ntigit, & [7] *spoliis decorata est regia fixis.*

6 Cretam, quam incolebant olim Curetes nutritii Jovis, cujus vagitum cymbalis pulsis atque æris crepitu dissimulabant, vide quæ nos ad Hercul. Oetæum Senecæ, v. 1876. unde orti sint, unde dicti; an iidem qui Corybantes, Cabiri, Idæi, Dactyli, videatur Strab. lib. 10. Diodor. l. 4. de Saturn. l. 5. c. de Deis. Gyrald. 1. Syntagm. Athenæus l. 12. c. 6. Pausan. Eliac. prior. ib. 7 Ex quæ victoria, adi Virg. Æneid. 7. v. 183. & 11. lib. 4. v. Juven. 10. Satyr. 5.

Creus.

Creverat [1] *opprobrium generis; sed lumque pa*
Matris adulterium monstri novitate biformis
Destinat hunc Minos thalami removere pudore
[2] *Multiplicique domo cæcisque includere tecti*
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus, turbatque notas, & limina flexu
Ducit in errorem variarum ambage viarum.
Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in un
Ludit, & ambiguo lapsu refluitque fluitque,
Occurrensque sibi venturas aspicit undas,
Et nunc ad fontes, nunc ad mare versus apertu
Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet
Innumeras errore vias, vixque ipse reverti
Ad limen potuit. Tanta est fallacia tecti,
Quo postquam geminam tauri juvenisque figur
Clausit & [3] *Actæo bis pastum sanguine monstr*
Tertia sors annis domuit repetita novenis,
Usque ope virginea nullis iterata priorum
Janua difficilis filo est inventa relicto:
Protinus Ægides rapta [4] *Minoïde* [5] *Diam*
Vela dedit, comitemque suam crudelis in illo
Littore destituit. Deserta, & multa querenti,
Amplexusque, & opem Liber tulit; utque per
Sidere clara foret, [6] *sumptam de fronte coronam*
Immisit cælo: tenues volat illa per auras;
Dumq; volat, gemmæ nitidos vertuntur in igne
Consistuntque loco, specie remanente coronæ,
[7] *Qui medium nexique genu est, anguemque tr*

1 Minotaurus, mistumque genus, prolesque biformis, Æneid. 6. aliis βυκάρανος tantum, aliis superne homo, inferne bos. sane filius Pasiphaës ex Tauro Minois duce vel scriba, de quo fuse Natalis comes lib. 6. cap. 5. Tzetzes 1. Chiliad. 19.

2 De Cretici hujus Labyrinthi à Dædalo conditi, nec non Ægyptiaci, Lemniaci, Italique, portentosa mole, artificio, sinuosis erroribus, &c. Plinius l. 36. cap. 13. Virgil. Æneid 5. Ut quondam Creta fertur Labyrinthus, &c. Gl. Baconi Dædalus.

3 Virgil. Æneid. 6. & Hygin. fab. 41. quotannis septem Athenienſium liberorum corpora sorte electa mitti devoranda à Minotauro scribunt. noſter & Plutarchus in Theseo, puberes septem mares, totidem virgines nono quoque anno. Theseus vero miseratus patriæ conditi (ut Plutarchus habet ibid. & Catullus in nuptiis) extra sortem ire voluit. Iram rege negavit tributum aut stipendium illud deberi jure. Taurus Minois dextra sua se illud asserturum dixit. Qui in certamine à Theseo superatus occidit. Minos lætus, oderat quippe hunc Taurum ut adulterum, remisit Athenienſibus tributum. 4 Ariadne à qua gladium acceperat, & filum exitus sui ducem. 5 maris Cretici, in qua Ariadne à Theseo relicta est. Sunt qui in Naxo insulâ referant. Desertam ibi offendens Bacchus ab Indis reversus uxorem duxit. Ovid. epist. Phædræ. Catullus in nuptiis. 6 Sintque tuæ tecum faciam monumenta coronæ, Vulcanus Veneri quam dedit, illa tibi, Dicta facit; gemmasque transformat in ignes: Aurea per stellas nunc micat illa novem. Fastor. 3. Ovid. in nuptiis & in Corona Berenices. 7 Inter Engonasin & Ophiuchum.

De Icaro in mare decidente, & Perdice in avem mutato. FAB. 3.

Ædalus interea Creten, longumque perosus
Exilium, tactusque loci natalis amore,
Clausus erat Pelago. Terras licet, inquit, & undas
Obstruat: at cœlum certe patet, ibimus illac: 186
Omnia possideat; non possidet aëra Minos.
Dixit: & ignotas animum dimittit in artes;
Naturamque novat. Nam ponit in ordine pennas
A minima cœptas, longam breviore sequente, 190
Inclivo crevisse putes: sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit avenis.
Tum medias, & cera ligat summas: & ita compositas parvo curvamine flexit;
Vera fuit imitatur aves. Puer Icarus una 195
Stabat, & ignarus sua se tractare pericla;
Ore renidenti, modo quas vaga moverat aura,
Captabat plumas, flavam modo pollice ceram
Mollibat, lusuque suo mirabile patris
Impedibat opus. postquam manus ultima cœpto 200
Imposita est, geminas opifex libravit in alas
Ipse suum corpus, motaque pependit in aura.
Instruit & natum; medioque ut limite curras,
Icare, ait, moneo: ne, si demissior ibis,
Unda gravet pennas; si celsior, ignis adurat. 205
Inter utrumque vola. 4 Nec te spectare Booten,
Aut Helicen jubeo, strictumque Orionis ensem;
Me duce carpe viam: pariter præcepta volandi
Tradit, & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus, monitusque genæ maduere seniles, 210
Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
Nescia rerum repetenda suo, pennisque levatus
Ante volat, comitique timet, (velut ales, ab alto

1 Creta inſ. cincta mari. Carceris item cuſtodia clauſus perhibetur, tum quia Paſiphaës amores promoverat, tum quod Ariadnæ & Theſeo labyrinthi veſtigia & exitus retexerat. 4 Ὡς τῇ μοιχείᾳ γυναικὸς ἀνὴρ συνιεμένους Ἐμελλε πείσειν ἀγνοεῖν, ἀσυμφωνίᾳ κλείσας. Tzetz. 1. Chil. 19.

2 Novitatem in natura exogitat, negatum ſc. per aëra iter, pennis non homini datis.

3 Vide quæ ad 2. eclog. Virgilii, Eſt mihi diſparibus, &c. & Tibul. 2. l. 5. el. quin & formam paſtoritiæ fiſtulæ, dabit Panos Syrinx.

4 Præcepta hæc, inquit, Natalis Comes, ſi quis diligentius conſideret, partim ſane ad navigationem pertinet, ad inſtitutionem vitæ plurimum. l. 7. c. 16.

Iubricus quippe eſt ſummæ fortunæ locus

nde altior caſus & impulſæ præceps immane ruinæ. Locus infimus contemnitur: medius tutus. Ergo, qui neque ſerpit humi, neque fidera vertice ſ, Arbitrio ſapiet Dædalus ille meo. Videatur Cl. Baconi Scylla & Icarus in ientia vet. 5 Neque ad ſiniſtram declina, neque ad dextram, uti Phaëtonta monuit pater, lib. 2. verſ. 137. quod & ibi etiam per fidera Borealia & Auſtralia deſignabat. 6 Fabulam hanc, ipſis pene verbis, verſibus non paucis iiſdem ci 2. de Arte, ſi conferre libeat. videantur Virg. 2. Æneid. Senec. Oedip. verſ. , & Herc. Oet. 683. Sil. Ital. l. 12. verſ. 88.

Que

Quæ teneram prolem produxit in aëra nido.)
Hortatúrque sequi, damnoſaſque erudit artes,
Et movet ipſe ſuas, & nati reſpicit alas.
Hos aliquis, tremulâ dum captat arundine piſces,
Aut paſtor baculo, ſtivæque innixus arator,
Vidit, & obſtupuit: quique æthera carpere poſſet,
Credidit eſſe Deos. Et jam Junonia lævâ
Parte Samos fuerat, Delosque Paroſque relictæ,
Dextra Lebinthos erat, fœcundaque melle Calymne,
Cum puer audaci cœpit gaudere volatu,
Deſeruitque ducem, cœlique cupidine tactus
Altius egit iter. Rapidi vicinia ſolis
Mollit odoratas pennarum vincula ceras,
Tabuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos.
[1] *Remigioque carens non ullas concipit auras:*
Oraque cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aquâ, quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec jam pater, Icare, dixit,
Icare, dixit, ubi es? qua te regione requiram?
Icare, dicebat: pennas aſpexit in undis,
Devovitque ſuas artes, corpuſque ſepulcro
Condidit; & tellus à nomine dicta ſepulti eſt.
Hunc miſeri tumulo ponentem corpora nati
Garrula rameſa proſpexit ab ilice perdix,
Et plauſit pennis, teſtataque gaudia cantu eſt:
Unica tum volucris, nec viſa prioribus annis,
Factaque nuper avis, longum tibi Dædale crimen.
Namque huic tradiderat fatorum ignara docendo
[2] *Progeniem germana ſuam, natalibus actis*
Bis puerum ſenis, animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio ſpinas in piſce notatas
Traxit in exemplum, ferroque incidit acuto
Perpetuos dentes, & ſerræ repperit uſum
Primus: & [3] ex uno duo ferrea brachia nodo

[1] Appoſite, ut etiam Virgilius Æn. 6. Remigium alarum, in eadem re. tralatione reciproca à navibus ad volatum, & contra πτερύγων ἐρέσσειν ἵππους ἱπτασθαι. Æſchylus in Agamemn. de accipitribus. Et hæc ſane fuga erat navalis. Dædalus, ut habet Pauſanias in Bœoticis, è Creta fugiens, ubi non magna ſibi & filio ædificaſſet navigia, primuſque omnium velificationem inveniſſet, quo Minois claſſem, quæ remis tantum impellebatur, anteverterent, ipſe quidem incolumis appulit: Icari vero navem imperitia gubernatoris everſam tradunt. ego eum, novo genere veli dolone invento, prævertiſſe regis claſſem arbitror. & Tzetzes, Ἰκάριος δὲ τίνων γέγονε τὰ λοίπα τοῦ ὁλκάδιον. Lucianus de Aſtrologia interpretatur. Ἰκάριος δὲ πόντια καὶ ἀναθαλὴν χρεὼν ἐπεμήσατο, εἰς πέλαγ᾽ ἀιρθεὶς τῷ νῷ, ἐξέπιπτε τῆς ἀλλ᾽ καὶ ἐς πέλαγος κατηίχθη ἀζύγιον πρηγμάτων. reprehendit Icari volatum exhibuit Nero. Sueton. cap. 12. [2] Sororis ſuæ Perdicis filius Talum, aliis Attalum vel Acalum, Pauſanias Calum vocat tumulum oſtendit, noſter infra Perdicem nominat, *Nomen avi quod & ante, remanſit* ſuæ ſibi diſcipulum de teſto per invidiam dejecit, quia ferram & circinum nerat. judicii ſeveritatem Athenis metuens ad Minoën Cretæ regem confu de jam ad Cocalum in Siciliam. [3] Circini periphraſis.

xit, ut æquali ſpatio diſtantibus illis
era pars ſtaret, pars altera duceret orbem.
dalus invidit, ſacraque ex arce Minervæ
cipitem miſit, lapſum mentitus. at illum,
ſe fevet ingeniis, excipit Pallas, avemque
ſtidit, & medio volavit in aëre pennis.
vigor ingenii quondam velocis, in alas,
ue pedes abiit: nomen, quod & ante, remanſit.
tamen hæc alte volucris ſua corpora tollit,
facit in ramis altoque cacumine nidos;
per humum volitat, ponitque in ſepibus ova,
riquique memor, metuit ſublimia caſus.

1 De aſtu perdicis, Ariſtoteles, Plinius, Plutarchus, Ælianus, Athenæus, alii. Aldrovandus in Ornithologia.

er Calydonius, Atalanta, Meleager, ſorores Meleagri in aves. FAB. 4.

Æmque [2] fatigatum tellus Ætnæa tenebat
Dædalon; & ſumptis pro ſupplice Cocalus armis
cit habebatur. Jam [3] lamentabile Athenæ
dere deſierant Theſea laude tributum.
mpla coronantur, bellatricemque Minervam
n Jove, diiſq; vocant aliis, quos [4] ſanguine voto,
ncribuſque datis, & acerris thuris honorant.
ſerat Argolicas nomen vaga fama per urbes
ſeos: & populi, quos dives Achaïa cepit,
ua opem magnis imploravere periclis.
ſus opem Calydon, quamvis Meleagron haberet,
icita ſupplex petit prece: cauſa petendi
erat, infeſtæ famulus vindexque Dianæ.
ea namque ferunt plenis ſucceſſibus anni
mitias frugum Cereri, ſua vina Lyæo,
dlos flavæ latices libaſſe Minervæ.
ſcitus ab agricolis ſuperos pervenit ad omnes
ibitiuſus honor: ſolas ſine thure relictas
eritas ceſſaſſe ferunt Latoidos aras.
git & ira deos. At non impune feremus,
eque inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
uit: & [6] Oeneos ultorem ſpreta per agros
ſt aprum, quanto majores cerbida tauros
n habet Epirus; ſed habent Sicula arva minores.

2 Fugientem ex Creta in Siciliam inſequutus eſt Minos, profugum repoſcens ſupplicem hoſpitem tuebatur Cocalus rex, qui & Minoa benigne excepit. filiæ tamen Cocali Minoëm in balneo ſuffocaſſe dicuntur. Virgil. Æneid. 6. Dædalum Cumas Italas appuliſſe primum canit. Vide Fr. Baconi Dædalum.

3 Verſ. 170. ſupra

4 Victimarum quas voverant, interierat tamen Ægeus oblito gubernatore vela pulla albis mutare in reditu ex mandato patroque. Plutarch. in Theſeo.

5 Ab honore numinibus ruſticis incepto, ad ſuperiora quoque ſuus cuique habitus eſt honor, omiſſa tantum Diana.

6 Ἐκ τῶν Ὀτρεΐνης λόγων. Tzetzes 7. Chil. 102.

1 Χάλκεος ἀυχὴν ἴνδαλλε πυρὸς, σύες τὸν ὀδόντα
Βρύχιον, γλήνας φλογὶ ἴσον ἢ ἀστέρι Σείρῳ,
Λαμπομένους· χαίτας δὲ καὶ ἄκρον νῶτον ὀρέγμα
Ἀνθρώκων ἐρέθιζε. Anthrog. lib. 4. cap. 7. de apri hujus agalmate.

2 Sic Mss. cui subsequens versus ἴσον ὁλομαῖον videtur.

3 Elephantinis. Calidonii apri dentes asportavit Cæsar Augustus devicto Antonio. Pausan. Arcad. è quibus unus in templo Liberi patris suspensus in hortis Cæsaris erat, cubitus pedis & quadrantis. Natal. Comes l. 7. c. 4. Τάττε ἢ τοῖς ἴσκε ὀδὰξ ὀδὰξ πύχινος ἰὸς ἀλλοι. Tzetzes.

4 Ab impete, calore, ardenti & calido oris afflatu. namque *frondes afflatibus arcent.* & lib. 10. vers. 550. *Fulmen habent acres in admixtis dentibus apri.* & Fastor. 2. *Fulmineo celeres dissipat ore canes.* & Mart. 12. epigr. 70. *Fulmineo frumentis apri sum dente petitus.* Oppian. 3. Κἀπρομανὲς ὀδόντι λάπτει ἰντὲς ἴμεν μελεηδὲς πυρόεσσαν ἀϋτὴν vide quæ ad vers. 305. lib. 1. 8 Nominantur ab Hygino fab. & Nat. Com. 7. cap. 3. 6 Κἀσαρ ἰσπούδμεν ἐς πυῤ ἀλαθὲς πολυδίψιον 7 Lib. 5. vers. 107. 8 Lib. 6. vers. ult. 9 Feliciter concordes Thesæ Pei. 10 Toxeus & Plexippus Thestii filii, avunculi Meleagri. 11 Lib. 12. ver. 12 Achillis postea pædagogus. 13 Creatus & Eurytus. Parrhasii epist. 14 Acasti, quæ parens. 14 Peleus. 15 Admeto. 16 Bœotio Iolao. 17 Locr. Naryx enim urbs est Locridis. 18 Primam jam, ex tribus quas vixit, gens, & ex his nonnullos ipse recenset Iliad. 1.

1 *Sanguine & igne micant oculi, rigent* cervix,
2 *Et setæ similes rigidis hastilibus horrent;*
Stantque velut vallum, velut alta hastilia sq.
Fervida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit, dentes æquantur 3 *dentibus Indis.*
4 *Fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent.*
Is modo crescentes segetes proculcat in herba,
Nunc matura metit fleturi vota coloni,
Et Cererem in spicis intereipit: area frustra,
Et frustra expectant promissas horrea messes.
Sternuntur gravidi longo cum palmite fœtus,
Baccaque cum ramis semper frondentis olivæ.
Sævit & in pecudes: non has pastorve, canisve
Non armenta truces possunt defendere tauri,
Diffugiunt populi, nec sese in mœnibus urbis
Esse putant tutos: donec Meleager, & una.
5 *Lecta manus juvenum caluere cupidine laudis.*
6 *Tyndaridæ gemini præstantes,* 7 *cæstibus alter*
Alter equo; 8 *primæque ratis molitor Iasonius,*
Et 9 *cum Pirithoo felix concordia Thesei,*
Et duo 10 *Thestiadæ, & proles Aphareïa Lyncei*
Leucippusque ferox, jaculoque insignis Acastus,
Et velox Idas, & 11 *jam non fœmina Cæneus,*
Hippothousque, Dryasque, & cretus Anchemolo
11 *Phœnix,*
12 *Actoridæque pares, & missus ab Elide Phyleus,*
Nec Telamon aberat, magnique 13 *creator Achillis,*
Cumque 14 *Pheretiade, &* 15 *Hyanteo lolaus,*
Impiger Eurytion, cursuque invictus Echion,
16 *Naryciusque Lelex, Panopeus, Hyleusque, Hippasus, &* 17 *primis etiam nunc Nestor in annis.*

quis Hippocoon antiquis misit Amyclis,
nelopisque socer, cum [1] Parrhasio Ancæe, 315
uppeditesque sagax, & [2] adhuc à conjuge tutus
ater, memorisque decus [3] Tegæa Lycei
nit Atalante Schœnei pulcherrima virgo.
ilis huic summam [4] mordebat fibula vestem,
is erat simplex nodum collectus in unum: 320
humero pendens resonabat eburnea lævo.
lectorum custos, arcum quoque læva tenebat.
i erat cultu facies, quam dicere vere
Virginem in puero, puerilem in virgine possis,
c pariter vidit, pariter Calydonius heros, 325
uit venienti [12] deo, flammæque latentes
git; & O felix, si quem dignabitur, inquit,
virum! nec plura finit temptsque pudorque
re; majus opus magni certaminis urget.
us frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas,
n à plano, devexaque prospicit arva. 331
postquam venere viri, pars retia tendunt,
cula pars adimunt canibus, pars pressa sequuntur
spedum, cupiuntque suum reperire periculum.
ava vallis erat, quo se demittere rivi 335
erant pluvialis aquæ: tenet ima lacunæ
a salix, ulvæque leves, juncique palustres,
inaque, & longæ parva sub arundine cannæ.
e aper excitus medios violentus in hostes
ur, [13] ut excussis elisus nubibus ignis. 340
Sternitur incursu vemus, & propulsa fragorem
a dat: exclamant juvenes, [14] protentaque forti
tenent dextra lato vibrantia ferro.
nit, spargitque canes, ut quisque furenti
at, & [16] obliquo latrantes dissipat ictu. 345
ci Echionio primum contorta lacerto,

1 Filios suos 4. quos Alcimum, Enarephorum, Dorcum, Sebrum Pausanias nominat in Laconicis. Alii, Enarsimum de quo infra v. 362. Alcona, Amycum & Dexippum. Hygin. fab. 273.
2 Lactes.
3 Arcade infra ver. 391.
4 Mopsus vates, Amycyi filius.
5 Nondum ex Eriphyle uxore proditus Adrasto Argivorum regi Amphiaraus vates; præscius se non rediturum à bello Thebano.
6 Atalanta ex Tegea urbe Arcadiæ.
7 Non legitur, inquit Merc. Ciofanus, hic versus in libris quotquot vidi, adulterinus, proculdubio & expungendus, &c. In uno ex Mss. meis, qui optimus, nullum ejus apparet vestigium. Quin & ipse præterquam quod claudicat, male est fidei. Namque hæc Atalanta Iasii filia fuit: altera illa, quæ pernicitate pedum claruit, & de qua lib. 12. erat Schœnei filio. Κόρην Ἰασίου

τὴν ἑτέραν Ἀταλάντην Callymach. hymn. in Dianam. 8 Levis, polita. 9 Monstra connectebat. τῆς ἀθύρτου ἰχεῖ εἰς ὑπόφυσιν ξυνοχαί Philostratus icon. Atalantæ. 10 Pharetra. 11 Τὸ δὲ κρύπτεσθαι ἐκ φύσεως ἔχει, &c. Philostrat. icon. 12 Mutuine, sato. 13 Fulmen in morem. Alii, Ut excussis elisi nubibus ignis. 14 Πολλὰ δ' ἔχα περὶ χαμαὶ βάλε κύδρια μαχαὶ Αὐτῶν ῥίζησιν, Hom. 15 Ἐγκόλπια δὲ ἐν χειρὶ τῇ ἐκδεχομένῃ τὸν θῆρα Philostratus in icone Meleagri. 16 Obliquo fulminei dentis ictu, uti dicit ad vers. 305. lib. 1.

1 *Iit, ivit.* contracto itaque producit.
2 Thessalus. Pagasa Promontorium & oppidum Thessaliæ. v. 1. l. 7.
3 Mopsus, Ampyci filius, vates & Apollinis sacerdos.
4 In quantum potuit licuitque per Dianam. namque illa volanti telo cuspidem abstulit. ut seq.
5 Al. *fera*, sed *feri* rectius. namque apri. ut Virg. Æn. 2. *Inlatus, inque feri curvis compagibus altam.* de equo Dureteo.

6 Ὀρᾷς γὰρ αὐτὸν ὑφιέμενον μὲν αὐτῷ τὸ σῶμα λοξόν τι φρίττουσα, καὶ σκυλεύειν κατὰ τῶν ὀδόντων ἀφεῖσα, &c. Philost. Icon. Meleagri. Alii placet lectio *flamma.*
7 Sagena, balista, aut alia machina τηλεσιδήτη emissa.
8 Aciem nempe in aprum direxerant, cujus cornua hi duo tuebantur.
9 Examinatos. neque enim tot plane occiderat aper.
10 Quod Nestori

Vana fuit, truncoque dedit leve vulnus arcento.
Proxima si nimis mittentis viribus usa
Non foret, in tergo visa est hæsura petito:
Longius [1] *it;* autor teli [2] *Pagasæus Iason.*
Phœbe, ait [3] *Ampycides, si te coluique, colorque,*
Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
[4] *Qua potuit, precibus dens annuit. illum ab ill*
Sed sine vulnere, aper: ferrumque Dianæ vol
Abstulerat jaculo, lignum sine acumine venit.
Ira [5] *feri mota est; nec fulmine lenius arsit:*
[6] *Emicat ex oculis, spirat quoque pectore flamm*
Utque volat [7] *moles adducto concita nervo,*
Cum petit aut muros, aut plenas milite turres:
In juvenes certo sic impete vulnificus fu
Fertur. & Eupalamon, Pelagonaque [8] *dextra te*
Cornua prosternit; socii rapuere [9] *jacentes.*
At non lethiferos effugit Enæsimus ictus
Hippocoonte satus: trepidantem, & terga pa
Verterc, succiso liquerunt poplite nervi.
Forsitan & Pylius citra Trojana perisset
Tempora: sed, sumpto positæ conamine ab hu
Arboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis,
Despexitque loco tutus, quem fugerat hostem.
Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
Imminet exitio, fidensque [10] *recentibus armi*
[11] *Oritbiæ magni vostro femur hausit aduncu*
At [12] *gemini nondum cœlestia sidera fratres,*
Ambo conspicui, [13] *nive candidioribus ambo*
Vectabantur equis; ambo vibrata per auras
Hastanum tremulo quatiebant spicula motu.
Vulnera feciſſent, nisi setiger inter opacas,
Nec jaculis isset, nec equo loca pervia, sylvæ,
Persequitur Telamon, studioque incautus eund
Pronus ab arborea cecidit radice retentus,

file noster, commentator Homeri tribuit Thersitæ, qui ut Agrii filius, Meleagri socius hujus venationi interfuit, ad Iliad. 2.
11 Recenti admixtione exacuta, τὴν αἰχμὴν ἀκρίσιν, ut habet Philostratus de hoc ipso apro. ad saxa aut arbores aut hic, aut ille Georg. 3. *dentes exacuit sus*: sed frequenter colliditque, qui sonus non raro à venatoribus auditus κάπρου δ' ὀδόντος ἀχμὴν χάλκου συρίζαι ἔγγυς. Euripid. in Phœniss. de Hippomedonte. λ. ὀδόντων λευκὸν ὀξύνει μένος γναμπτοῖσιν γάνυσι. quod de hoc infra v. 831. *dentemque in dente fatigat.* 11 Al. *Orichia*, Alii *Orthiæ*, ut infra Met. 12 Tyndaridæ ut supra v. 301. *quorum simul alba nitent cum* ut habet Lyricus, l. 2. ode 22.

in levat hunc Pelem celerem [1] Tegeæa sagittam,
fuit nervo, sinuatoque expulit arcu:
a sub axe [2] feri summum [3] destrinxit arundo
us, & exiguo rubefecit sanguine setas.
tamen illa sui successu lætior ictus,
m Meleager erat. Primus vidisse putatur,
rimus sociis visum ostendisse cruorem,
meritum, dixisse, ferès virtutis honorem.
hortare viri, seque exhortantur, & addunt
clamore animos, jaciuntque sine ordine tela.
nocet jactis, &, quos petit, impedit ictus.
! furens contra sua fata bipennifer [4] Arcas,
cit fumineis quid tela virilia præstent
ventet, operique meo concedite, dixit:
fuit licet hunc Latonia protegat armis,
tamen hunc perimet mea dextra Diana.
magniloquo tumidus memoraverat ore:
cipitemque manu tollens utraque securim,
mus digitis primos suspensus in artus,
qua audentem, quaq; est via proxima letho,
ma ferum geminos direxit ad inguina dentes.
idit Anceus: glomerataque sanguine multo
ra lapsa fluunt, madefactaque terra cruore est.
in adversum proles Ixionis hostem
hem, valida quatiens venabula dextra.
procul [6] Ægides, [7] O me mihi charior, inquit,
animæ consistet meæ; licet eminus esse
lios: Anceo nocuit temeraria virtus.
it; & errata torsit grave cuspide [8] cornu,
ente libato, votique potente futuro,
sit esculea frondosus ab arbore ramus.
& Æsonides jaculum, [9] quod casus ab illo
, & in mentum figit latrantis, & inter
conjectum tellure per ilia fixum est.
mus [10] Oenidæ variæ missisque duabus,
a pronæ terra, medio stetit altera tergo.
vit: dum sævit, dum corpora versat in orbem,
nique novo spumam cum sanguine fundit,
ris autor adest, hostemque irritat ad iram,

1 Ἡ μὲν Ἀλαλάγμῃ πρὸς χειρὸν ἐπιθεῖσα τῷ νευρῷ τὸ βέλος ἀφῆκε. Philostr. icon. Atalantæ.

2 Modo ad v. 355.

3 Levi rasit vulnere, *Magnique semar perstrinxit Acharte.* Æsi. 10. *Summum degustat vulnere corpus,* Æn. 12.

4 Ancæus ex Parrhasia opp. & regione Arcadiæ. Lycurgi hic filius quem agnoscunt Apollonius in catalogo, & Pausanias in Arcadicis. namque & alter erat Neptuni filius, utrique tribuunt illud. Πολλὰ μὲν ἀξὺ πλὴξ κυλικῶ καὶ χειλιῶ ἄκρα.

5 Ἀμφίτομοι, bipennem. ut modo vers. 391. πέλεκυν. Paus.

6 Thesei.

7 Amice, pars animæ, animæ dimidium meæ, pars melior, superstes, ex æquo divisa, animam duo corpora, &c. Pythagorice.

8 Corneum hastile, ex cornu arboris. Virg. Georg. 2. *Et lenis bello Cornus.* Æneid. 9. *Volat Itala cornus.* Æn. 12. *sonitum dat stridula cornus.*

9 Quod ab apro per tuscem inferiorem & ilia transiens canem humi fixit. 10 Εἰτα Μηλαγρῶ κλεινῆς. Io. Tzetzes. 7. Chil. 102.

11 Splen-

1 Καὶ τὸν βλέπων παρὰ τοὺς ὁ Μελιάγρου, ἀσφαλῶς ἐν ἀλλήλοις τὸν ὁρμὴν τὸ σῶμα, λόγχην ὑπερπήδησας. Philostratus in Icone Meleagri.

2 Al. *contingere.* Mss. *dextram conjungere dextræ.*

3 Sic vastam Polyphemi molem 3. Cerberi & Tityi Æneid. 6. toto antro & 7 jugeribus metitur poetarum princeps.

4 Fuit aliis, futurum est Meleagro.

5 Atalanta. Nonacris mons Arcadiæ frigidissima Stygis aqua famosus.

6 Tergus & caput apri. Ἀλλὰ νῦν ἐπέξεισι τὸ δῶρον τὸ ἐπὶ τοῖς ἐκείνου παθήμασι, τὸ τοῦ ἐλεφαντος δέρμα καὶ τὸ κεφαλὴ τοῦ θηρὸς καὶ τὸ δόρυ μὲν ἐξεστῶτα ἐδήδοκεν. Pausan. Arcad.

7 Plexippus & Toxeus.

8 Ne frustra sit forma, qua fretus confidit, frustra sit aut longe formæ ruæ amator ab auxilio tibi ferendo. Atlas ad Perseum, lib. 4. vers. 650. Eadem precul ; *ne longe gloria rerum. Quas mentiris, ait, longe tibi fugiet* Turnus Æneid 12. vers. 53. *Longe ibi Deus usque erit*, &c. Quin & Diodorus refert Althæam fratres Atalantæ, cum in Arcadiam reversa esset, tergus apri illisse, apud quem lege eclam fab. ut & Homerum Il. 9. & Ant. Liberal. fab. 2.

9 Althæa eadem nocte concepit ex Oeneo & Marte. Hygin. fab.

10 Avunculi reverentiam & charitatem violante.

11 Fraterno.

12 Vi

1 *Splendidaque adversos venabula condit in ursos*
Gaudia testantur socii clamore secundo,
Victricemque petunt dextræ 2 *conjungere dextræ*
Immanemque feram 3 *multa tellure jacentem*
Mirantes spectant : neque adhuc contingere tantum
Esse putant ; sed tela tamen sua quisque notat.
Ipse pede impositio, caput 4 *exitiabile pressit :*
Atque ita, Sume mei spolium 5 *Nonacria juxta*
Dixit, & in partem veniet mea gloria tecum,
Protinus 6 *exuvias rigidis horrentia setis*
Terga dat, & magnis insignia dentibus ora,
Illi lætitiæ est cum munere muneris autor.
Invidere alii ; totoque erat agmine murmur.
E quibus ingenti tendentes brachia voce,
Pone age, nec titulos intercipe, femina, nostros
7 *Thestiadæ clamant :* 8 *nec te fiducia formæ*
Decipiat, ne sit longe tibi captus amore
Autor : & huic adimunt munus, jus muneris ipsi
Non tulit, & tumida frendens 9 *Mavortius ira*
Discite raptores alieni, dixit, honoris,
Facta minis quantùm distent : hausistis 10 *nefandi*
Pectora Plexippi nil tale timentia ferro.
Toxea, quid facis, dubium, pariterque volentes
Ulcisci fratrem, fraternaque fata timentes,
Haud patitur dubitare diu 10 *calidumque per ilia*
Cæde recalfecit 11 *consorti sanguine telum.*
Dona deûm templis nato victore ferebat,
Cum videt extinctos fratres Althæa reportari :
Quæ plangore dato, mœstis clamoribus urbem
Implet, & auratas mutavit vestibus atris.
At simul est autor necis editus, excidit omnis
Luctus, & à lacrymis in 12 *pœnas versa parata*
est.

Splendidaque adversos venabula condit in ursos
Gaudia testantur socii clamore secundo,
Victricemque petunt dextræ 2 conjungere dextræ
Immanemque feram 3 multa tellure jacentem
Mirantes spectant : neque adhuc contingere tantum
Esse putant ; sed tela tamen sua quisque notat.
Ipse pede impositio, caput 4 exitiabile pressit :
Atque ita, Sume mei spolium 5 Nonacria juxta
Dixit, & in partem veniet mea gloria tecum,
Protinus 6 exuvias rigidis horrentia setis
Terga dat, & magnis insignia dentibus ora,
Illi lætitiæ est cum munere muneris autor.
Invidere alii ; totoque erat agmine murmur.
E quibus ingenti tendentes brachia voce,
Pone age, nec titulos intercipe, femina, nostros
7 Thestiadæ clamant : 8 nec te fiducia formæ
Decipiat, ne sit longe tibi captus amore
Autor : & huic adimunt munus, jus muneris ipsi
Non tulit, & tumida frendens 9 Mavortius ira
Discite raptores alieni, dixit, honoris,
Facta minis quantùm distent : hausistis 10 nefandi
Pectora Plexippi nil tale timentia ferro.
Toxea, quid facis, dubium, pariterque volentes
Ulcisci fratrem, fraternaque fata timentes,
Haud patitur dubitare diu 10 calidumque per ilia
Cæde recalfecit 11 consorti sanguine telum.
Dona deûm templis nato victore ferebat,
Cum videt extinctos fratres Althæa reportari :
Quæ plangore dato, mœstis clamoribus urbem
Implet, & auratas mutavit vestibus atris.
At simul est autor necis editus, excidit omnis
Luctus, & à lacrymis in 12 pœnas versa parata
est.

Stipes erat, quem cum partus enixa jaceret
Deftia, in flammam triplices posuere sorores:
Uaninaque impresso fatalia pollice nentes;
Tempora, dixerunt, eadem lignoque tibique
Melo nate, damus. Quo postquam carmine dicto
Cessere deæ, fragrantem mater ab igne
Rapuit ramum, sparsitque liquentibus undis.
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis,
Annorumque tuos, juvenis, servaverat annos.
Excidit hunc genitrix, tedasque, & [2] fragmina poni
Jussit, & positis inimicos admovit ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum,
Impia quater tenuit: pugnat materque, sororque;
Et diversa trahunt unum duo nomina pectus.
Sæpe meum sceleris pallebant ora futuri;
Sæpe suum fervens oculis dabat ira ruborem:
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat; modo quem miserèri credere posses.
Utque ferus lacrymas animi siccaverat ardor;
Fœneiebantur lacrymæ tamen. [4] Utque carina,
Quam ventus, ventoque rapit contrarius æstus,
Non geminam sentit, pareque incerta duobus;
Deftias haud aliter dubiis affectibus errat,
Impulsæque vices ponit, positamque refuscitat iram.
Scilicet esse tamen melior germana parento,
Et, consanguineas ut sanguine leniat umbras,
Impietate pia est. nam postquam pestifer ignis
Evolvit, rogus iste cremet [6] mea viscera, dixit.
Atque manu dira lignum fatale tenebat,
Ante [7] sepulcrales infelix astitit aras;
Et Tartarumque deæ triplices furialibus, inquit,
Eumenides sacris vultus advertite vestros:
Fungor, facioque nefas, Mors morte pianda est,

1 Althæa Meleagrum enixa apparuerunt in regia Parcæ: quæ fata infantis ita cecinerunt. Clotho dixit eum generosum futurum, Lachesis fortem, Atropos titionem ardentem aspexit in foco, & ait: Tandiu hic vivet, quamdiu hic titio consumptus non fuerit. Hoc Althæa mater cum audisset exiluit de lecto, atque titionem extinxit, eumque in regia media obruit fatalem, ne ab igne obrueretur. Hygin. 171. fab.

2 Ligna fracta. *Multifidasque faces, ramalisque arida.* infra vers. 646.

3 Pulchra. ingeniosa, artificiosa luctæ acerrimæ Hypotyposis, ubi affectus duo, vind ita & σορρὴ, in sorore & matre, de fratribus & filio alternantes configunt: quam ut ubique fere imitatur autor Medeæ tragediæ, ita & hic.

4 *Anceps æstus incertum rapit. Ut sæva rapidi bella cum venti gerunt. Utrinque fluctus Maria discordant.* Hæc ipsa Maria discordantibus ventis, fluctibus variis agor; *Nunc hinc profundum ventus, hinc æstus rapit, Incerta dubitat unda, cui cedat mala.* Οξυμόρως. de quo vide, quæ ad l. 3. vers. 5. & l. 7. vers. 341. 6 Quæ viscera mea latuit, filium, infra, *uteri pignus nostri*, sarcina, onus uteri. 7 Vere sepulchrales, in quibus fatalem nati stipitem cremat. 8 Furia Ἰτέα σ' ἐγὼ, πάντιμοί τ' ἐρινύες, Τίνεσθε μὰ φόνιον, Ajax flagell. Sophoc.

In scelus addendum scelus est, in funera funus,
Per coacervatos pereat domus impia luctus,
An felix Oeneus nato victore fruetur?
[1] *Thestium orbus erit: Melius lugebitis ambo.*
Vos modo fraterni manes, animæque [2] *recentes,*
Officium sentite meum, [3] *magnoque paratas*
Accipite [4] *inferias, uteri mala pignora nostri.*
Heu mihi! Quo rapior? Fratres ignoscite matri.
Deficiunt ad cœpta manus: Meruisse fatemur
Illum cur pereat; [5] *mortis mihi displicet auctor.*
Ergo impune foret? vivusque, & victor, & ipse
Successu tumidus, regnum Calydonis habebit?
Vos cinis exiguus, gelidæque jacebitis umbræ?
Haud equidem patiar: pereat sceleratus, & ille
[6] *Spemque patris, regnumque trahat, patriæque ruinæ.*
Mens ubi materna est? ubi sunt pia vota parentis?
Et quos sustinui bis [7] *mensium quinque labores?*
O utinam [8] *primis arsisses ignibus infans,*
Idque ego passa forem! Vixisti munere nostro;
Nunc merito moriere tuo. cape præmia facti,
Bisque datam primum partu, mox stipite rapto,
Redde animam; vel me fraternis adde sepulcris.
Et cupio, & nequeo. Quid agam? Modo vulnera fratrum
Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago:
Nunc animum pietas, maternaque nomina frangunt.
Me miseram! Male vincetis, sed vincite, fratres,
Dummodo quæ dedero vobis solatia, vosque
Ipsa sequar. Dixit: dextraque [9] *aversa trementi*
Funereum torrem medios conjecit in ignes.
Aut dedit, aut visus gemitus est ille dedisse

1 Pater meus, & fratrum, Plexippi, & Toxeus.
2 Novi Orci incolæ, recens admissi.
3 Propriis filii necem.
4 Quæ rite & jure ponuntur & debent umbras vestras placare; filium meum cædis vestræ authorem.
5 Ut ego tamen sim pœnæ funestis auctor, ἀ δίμυξις ἀ φόνῳ.
6 Erant Oeneo ex Althæa & alii filii, ab Ant. Liberali nominati. Thereus, Agelaus, Toxeus, Clymenus, & Periphantes. Summa tamen Oenei spes in Meleagro, utpote Martis prole, supra ad vers. 417. verum audi ipsum Liberalem: Οἱ μὲν δὴ Θεστίου, ἢ οἱ ἀλλοι Καρπάτος ἀπόγονοι, ὄντες τῆς Ἄρους, &c. Thestii filii ac reliqui Curetes pellicem invadunt, dimissique fraudulenter ad se pertinere dicentes; sed Meleager vi ea ademit, ac filios Thestii occidit. Hinc bellum inter Curetes & Calydonios ortum, ad quod [illegible] prodita, ejusdem ope, urbs capta, & direpta. Cum autem Curetes urbem jam capturi essent, uxor Cleopatra [illegible] Calydonios tueretur. Egregie contra Curetas pertit, cremata à [illegible] fuit. (Regia supra ad V. 451.) Reliqui etiam Oenei filii in ea pugna [illegible] occidere. γ Libri aliquot à Cod. no citati, & Mss. mei habent [illegible] Rectum certe *meorum* retinebit. Prisciani fretus autoritate, qui lect. [illegible] ponit alt. monstri similis hæc syncopatio. *Nec vi sua facilis, aut* [illegible] qua ratione obtinuerit, quo modo ferri possit miror. Ego certe [illegible] scribendum censeo *meorum*, inter scandendum vero, ne legi [illegible] adhiberi possit Synæresin, seu Synerpliœsin, ut *Æn. 2. quin* [illegible] *Penelopæ* [illegible] & notet l. 1. *ultima cælestum.* 8 Vers. 451. [illegible]
9 Dolens & invita ex more funebri. *Aversi tenuere facem*, Æneid. 6.

…es, & invitis correptus ab ignibus arsit. 515
…cini, atque absens flamma Meleager ab illa
…itur, & caeco torreri viscera sentit
…ubus, ac magnos superat [1] virtute dolores.
…quid tamen ignavo cadat, & sine sanguine letho,
…ret; & Ancaei felicia vulnera dici; 520
…nd evumque patrem, fratresque, piasque sorores,
…m gemitu, sociamque tori vocat ore supremo:
…ssitas & matrem. [3] Crescunt ignisque, dolorque,
…gescuntque iterum; simul est extinctus uterque;
…ue leves abiit paulatim spiritus auras, 525
…ulatim cana prunam velante favilla.
…tus jacet Calydon: lugent juvenesque senesque,
…lgusque, proceresque gemunt, scissaeque capillos
…ugunt ora simul matres Calydonides. Oenem
…ere canitiem genitor, vultusque seniles 530
…de humi fusus: [4] spatiosumque increpat aevum.
…m de matre manus dirâ sibi conscia facti
…git panas, [5] alto per viscera ferro.
…on, mihi si centum deus ora sonantia linguis,
…entumque capax, totumq; Helicona dedisset; 535
…lia persequerer miserarum vota sororum.
…maret decoris liventia pectora tundunt;
…Dumq; manet corpus, corpus refoventq; fovenque:
…ulis dant ipsi, posito dant oscula [8] lecto.
…d cinerem, cineres haustas ad pectora pressant, 540
…sseque jacent tumulo, signataque saxa
…mina complexae, lacrymas in nomina fundunt.

1 Magnitudine animi.

2 Iniquæ tamen & ægre fert eam sibi obvenire mortem, inertem & languidam, in qua non sit virtuti suæ exercendæ locus. Aristoteles, lib. 3. Ethic. Nicomach. cap. 6.

3 Torris hic fatalis respicere videtur effigiem aliquam ex arte mallica. cum præsertim Hom. Iliad. 9. dicat Meleagrum interiisse Ἐξ ἀρίστων μελέων. Πολλὰ δ' ἀχέων ἠρᾶτο κασιγνήτην φόνοιο. Πολλὰ δὲ Νύμφας γαίας πολυφόρβου Χθονίῳ ἀλδαίνων. Καλλήσειν δ' Ἀΐδην καὶ ἀμείλιχον Περσεφόνειαν, Πρὶ-

…ῳ κηδιζομένην, si quem enim immutare, infirmare aut etiam perimere voluerint malefici, imaginem ejus ex cera, luto aut plumbo effingant, pectori nomen inscribunt, exorcizant, sub fumo vel ad lentum focum tabescere fimus perforatum…ubus, per latera transfixum. Noster epist. Hypsipyles, *Devovet absentes, simulacraque cerea fingit: & miserum tenues in jecur urget acus.* & 2. Fastor. *Quodque per infixum, quod acu trajecit aënea, obstatum membra torret ab igne caput.* Eclog. 8. *Limus ut hic durescit, & hæc ut cera liquescit, &c.* ex Theocriti 2. Ὡς τοῦτον τὸν κηρὸν ἐγὼ, &c. Horat. 8. Satyr. lib. 1. *Lanea & effigies…* Tacitus, Annal. 2. super morte Germanici. Reperiebantur, in…ibo ac parietibus erutæ humanorum corporum reliquiæ, carmina & devo…& nomen Germanici plumbeis tabulis insculptum, semiusti cineres, ac tabe…aliaque maleficia, &c. Sed adi Sprangerum p. 1. Mallei venef. quæst. 1. c. 2. …. 16. Delrium 3. Disquis. Magic. p. 1. quæst. 3. sect. 4. & 5. Grillandum…. Paræi Abani experimenta. 4 Nestor apud Juvenalem, Satyr. 10. *quæ…lit in tempora ducat. Quod fecimus dignum tam longo admiserit ævo.* 5 Laqueo…um finivit, inquit Diodorus Sic. l. 5. 6 Οὐ γὰρ ἐγὼ μοὶ δίκαι μὴν γλῶσσαν, …c. Iliad. 2. Hom. Virgilius idem 3. Georg. & 6. Æneid. 7 Quandiu compos…, usdum rogo injectum. 8 Funebri, pheretro.

Quas postquam Oeneæ tandem Latonia clade
Est satiata domus, præter Gorgenque [1] *nurumque*
Nobilis Alcmenæ, natis in corpora pennis
Allevat: & longas per brachia porrigit alas,
Corneaque ora facit, versaque per aëra mittit.

1 Deianiram, uxorem Herculis Beneficio Bacchi id factum (dicit Ant. Liberalis) cui eam gratiam Diana fecerat. Reliquæ in Meleagrides aves versæ de quibus Plin. l. 10. cap. 26.

Naiades in insulas Echinadas. FAB. 5.

INterea Theseus [2] *sociata parte laboris*
Functus, [3] *Erechthea Tritonidos ibat ad arcem.*
Clausit iter, [4] *fecitque moras Achelous eunti*
Imbre tumens. Succede meis, ait, inclyte tectis
Cecropide [5] *nec te committe rapacibus undis:*
Ferre trabes solidas, obliquaque volvere magno
Murmure saxa solent. Vidi conterminus ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic
Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
Multa quoque hic torrens nivibus de monte solutis
Corpora turbineo juvenilia vortice mersit.
Tutior est requies, solito dum flumina currant
Limite: dum tenues captet sua gurgitis undas.
Annuit Ægides [6] *utroque, Achelöe, domoque,*
Consilioque tuo, respondit: & usus utroque est.
Pumice [7] *multicavo, nec levibus atria tophis*
Structa subit: molli tellus erat humida musco,
Summa [8] *lacunabant alterno murice conchæ.*
[9] *Jamque duas lucis partes Hyperione mensa,*
Discubuere toris Thesea comitesque laborum,
Hac [10] *Ixionides, illa Trazenius heros*
Parte Lelex, variis jam sparsus tempora canis:
Quosque alius parili fuerat dignatus honore.
[11] *Amnis Acarnanum, lætissimus hospite tanto,*
Protinus oppositas nudæ vestigia Nymphæ
Instruxere epulis mensas: dapibusque remotis
In [12] *gemma posuere merum. Tum maximus hæc*
Æquora prospiciens oculis subjecta, quis, inquit,

2 Conficiendi apri labore functus quem socium & auxiliarem Meleagro tulerat.
3 Athenas Erechtheo olim regnatas.
4 Qui autem Achelous Theseo Calydone Athenas proficiscenti obstare potuerit, hæret Glareanus, ego non video.
5 Foraminoso, porosq.
6 Lacunaria summa distinguebantur alternis murice & concha quasi tessellatim.
7 Allusum videtur ad Romanum morem, quo discumbere soliti sub tertia diei parte supervenire. Hyperion autem filius Cœli ex Titea sorore, quam ἠοῦν ἠελίου vocat Diodorus, genuit Solem & Lunam. Sol autem ipse Hyperion dictus.
8 Pirithous.
9 Fluvius Acarnanum, eos ab Ætolis dividens, Achelous.
10 Phiala gemmea, potius quam gemmata, ut quæ fluviatili Deo conveniat quam Cic. Verrina. 6. erat etiam vas vinarium, ex una gemma prægrandi trullatum. *Nec libet è gemma divite mistra bibi*, Propert. 3. lib. 4. el.

le locut; digitoque ostendit: & insula nomen
o.ol gerit illa duce; quanquam non una videtur.
Annis ad hæc, Non est, inquit, quod cernimus, unũ:
Quinque jacent terræ; [1] spatiis discrimina fallunt,
Quæque minus spretæ [2] factum mirere Dianæ, 580
Naiades hæ fuerant; quæ cum bis quinque juvencos
Mactassent, rursusque deos ad sacra vocassent,
[3] Immemores nostri festas duxere choreas.
Iratus; quantus sæque ferox, cum plurimus, unquam,
Tantus eram: pariterque animis immanis & undis;
A sylvis sylvas, & ab arvis arva revulsi, 586
Cumque loco Nymphas memores tum denique nostri,
In freta provolvi. [4] Fluctus nosterque marisque
Continuam diduxit humum; pariterque revulsit
Insulas, mediis quot cernis Echinadas undis. 590

1 Minuta insularum inter se intervalla visum decipiunt. Al. *spacium discrimina fallit.*
2 Vindictam, qua sui contemptum ulta est in Oeneo & suis.
3 Exaruisse aliquando videntur fontes, neque rivulos suos, ut prius, in Acheloum devexisse.
4 Insulas has ante ostia Acheloi limus fluvii advectus congessit. Strabo, lib. 10. Quin & alibi emergunt insulæ; vel aqua recedente, vel spiritu, qui terræ includitur, terram ipsam protrudente & attollente.

De Perimele in insulam. FAB. 6.

UT tamen ipse vides procul (en!) procul una recessit
Insula, grata mihi: [5] Perimelen navita dicit.
Hanc ego virgineum dilectæ nomen ademi:
Quod pater Hippodamas ægre tulit inque profundũ
Protulit è scopulo perituræ corpora natæ. 595
Excepi, nantemque ferens: O proxima terræ
Regna vagæ, dixi, sortite [6] Tridentifer undæ,
In quo desinimus, quo sacri currimus amnes,
[7] Huc ades, utq; audi placidus, Neptune, precantem.
Huic ego, quam porro, nocui; Sis mitis, & æquus. 600
Si pater Hippodamas, aut si minus impius esset,
Debuit illius misereri, ignoscere nobis.
Cui quondam tellus clausa est feritate paterna,
Affer opem, mersæque, precor, feritate paterna
Da, Neptune, locum: vel sit locus ipsa licebit, 605
Hanc quoq; complectar. [8] Movit caput æquorum rex:

5 Insul. maris Ionii, unam Echinadum, ante os sinus Corinthiaci.
6 Tridens quem habet Neptunus pro sceptro, triplicem illius ostendit potestatem; tollendi scilicet æquoris, placandi, servandi. Cornes mythol. l. 2. c. 3. Alii τριαινῶν & est, quod medius, inter Jovis cœlum & Plutonis infernum, utrumque cum suo participet regnum. quod & Proclus refert in Cratylum Platonis, ubi de fratrum trinitate agit. Ipse τριαινηφόρος, famulus τρίτου, uxor Αμφιτρίτη, ternarium sonant numerum. 7 Ex precantium formula, Deos orantium ut *adessent.* l. 3. Amorum eleg. 2. *Huc ades atque meus fac Dea vincat amor.* Et sæpius formul. l. 1. plura. 8 Annuit precibus Neptunus, tremefecit & æquora nutu.

Concussitque suis omnes assensibus undas.
Extimuit Nympha; nabat tamen: ipse natantis
Pectora tangebam trepido salientia motu,
Dumque ea contrecto, totum durescere sensi
Corpus, & inducta condi præcordia terra.
Dum loquor, amplexos est artus nova terra meos.
Et gravis increvit mutatis insula membris.

Philemon, & Baucis in arbores, & eorum domus in Templum. FAB. 7, 8, 9.

Annis ab his tacuit. Factum mirabile vulgo
Moverat. Irridet credentes, utque deorum
Spretor erat, mentisque ferox [1] Ixione natus,
Ficta refers, nimiumque putas, Achelōe, potens
Esse deos, dixit si dant adimuntque figuras.
Obstupuere omnes, nec talia dicta probarunt;
Ante omnesque Lelex, animo maturus & ævo,
Sic ait, Immensa est, finemque potentia cœli
Non habet, &, [2] quicquid superi voluere, peractum est,
Quoque minus dubites, tiliæ contermina quercui
Collibus est Phrygiis, medio circumdata muro;
[3] Ipse locum vidimus me [4] Pelopeia [5] Pittheus
Misit in arva suo quondam regnata parenti.
[6] Haud procul hinc stagni est, tellus habitabilis olim,
Nunc celebres mergit fulicisque palustribus undas.
Juppiter huc specie mortalis, cumque parente
Venit Atlantiades positis caduceifer alis.
Mille domes adiere, locum requiemque petentes:

1 Ixionis filius ex Centaurorum genere, qui Superum contemptores inducuntur à Poëtis, ut & Cyclopes.

2 Τίνα δὲ μὴν τ' ἂν πᾶν θεῖ τι χώμενον. Sophocl. Ajax flag.

Εὖοὶ δ' θαυμάσας θεῶν τελεστήν, ὃς ἂν θνητὸς φάνῃ ἄμμιν' ἄπιστον. Pyndar. Pyth. Ode 10.

3 Testis oculatus adfero.

Qui audiunt, audita dicunt, qui vident, plane sciunt. Plaut. in Truculento. 4 In Phrygiam, regnatam Tantalo Pelopis patri. 5 Trœzen & Pittheus Pelopis filii fuere è Pisatide, quorum ille urbi cognominem reliquit; hic ei succedens ibi regnavit. Teste Strab. l. 8. Fuit Pittheus pater Æthræ quæ mater Thesei. Hunc tamen Lelegis patrem fuisse Poëtarum fabulas è Sacris fontibus derivatas probatum it Laur. Ramirez. de Pentecontarchi, ex fabb. Promethei, Diluvii, Phaethontis, &c. Sed actum Hoc olim Patres omnes, qui adversus Gentes scripserunt. Iis quos citavi adde l. 1. adde Euseb. qui l. 10. præp. Evang. ex Clemente, Josepho, Porphyrio, doro, aliis, ostendit eximias quasque disciplinas ab Ægyptiis & Hebræis ad cos fluxisse. Quin & Clemens 6. & 7. Stromat. Græcos furti arguit, ut qui ab braïs philosophiæ scita sua hauserint. Dixi ad vers. 211. l. 1. adumbratum lum descensum Jovis sub mortali specie in Arcadiam ex historia quæ habe Genes. c. 18. Quod hic clarius liquet, ubi sub personis Jovis & Mercurii exceptorum à Philemone & Baucide, quos illi dedisserunt in montem posteaquam ti fuissent vicinæ improbitatem, urbe & regione in lacum versa repræsentant storia Lothi 19. c. Genes.

Mille domos clausere feræ; tamen una recepit,
Parva quidem, stipulis & canna tecta palustri.
Sed pia Baucis anus, parilique ætate Philemon
Illâ sunt annis juncti juvenilibus; illa
Consenuere casa: [1] paupertatemque ferendo;
Fecere levem, nec iniqua mente ferendam,
Nec referi, dominos illic famulosve requiras:
Tota domus duo sunt; iidem parentque jubentque.
Ergo ubi culicolæ parvos tetigere penates, 640
Submissoque humiles intrarunt vertice postes:
Membra senex posito jussit relevare sedili,
Quod super injecit textum rude sedula Baucis.
Inde foco tepidum cinerem dimovit, & ignes
Suscitat hesternos, foliisque, & cortice sicco 645
Nutrit, & ad flammas [2] animam perducit anili,
Multifidasque faces, ramalia arida tecto
Detulit, & minuit, parvoque admovit aheno:
Quodque suus conjux riguo collegerat horto,
Truncat olus foliis: furca levat ille bicorni 650
Sordida terga suis nigro pendentia tigno;
Servatoque diu resecat de tergore partem
Exiguam, sectamque [3] domat ferventibus undis.
Interea medios fallunt sermonibus horas,
Concipiuntque moram prohibent. Erat alveus illic 655
Fraxineus, dura clavo suspensus ab ansa:
Is capitis impletur aquis, [4] artusque fovendos
Accipit. In medio [5] torus est de mollibus ulvis
Impositus lecto, sponda pedibusque salignis:
Vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo 660
Sternere consuerant; sed & hæc vilisque vetusque
Vestis erat, [6] lecto non indignanda saligno.
Accubuere dei. Mensam succincta tremensque
Ponit anus; mensæ sed erat pes tertius impar;
Testa [7] parem fecit: quæ postquam subdita clivo 665
Sustulit; æquatam mentæ detersere virenti.
Ponitur hic [10] bicolor sincerâ bacca Minervæ,
Conditaque in liquida cornea autumnalia [11] fece,

1 Paupertatis emolumento & prærogativas, si cui vacet, legat ab Apulejo in Apologia, elegantissime descripta; nec non à Senecâ passim depraedicata, epist. 2. 4, 17, 20, 80. à Valer. Max. laudata, l. 4. cap. 4. adi, si placet, Indicem nostrum poeticum.

2 Spiritu, follis vice, usa.

3 Resecat folia de olere, trunco & caule rejectis.

4 Fumo suspensa, uti solet succidia.

5 Elixat l. 1. 228. *ferventibus artus*—*Mollit aquis.*

6 Prisca ille mos fuit lavandi hospites. Athenæus l. 1. c. 9. ex Hom. 3. Od.

7 Antiquus torus erat è stramento. Plin. l. 8. c. 48. deinde ex herba, aut ulva, denique lanâ & pluma. hic autem impositus est lecto, qui ligneus, *the bedstead.* funebris autem arundine, aut papyro fartus imponebatur pheretro. In versu seq. Multi cod. meique Mss. habent *Impositis lecto*, quod majore animo ferri potest, quam qui

n annotatione alicujus ad marginem irrepsit vers. subsequens, *Concutimusque torum*
molli fluminis ulva. 8 Et dignum sane patella operculum. 9 Pedis imparis
normitatem & inæqualitatem correxit & æquavit. 10 Olivæ virides & nigræ,
æ autem fructus & arbor intemerata virginis Pallados, l. 6. v. 77. 11 Quæ con-
dita servantur, *pickle.*

Intybaque, & radix, & [1] lactis massa coacti,
Ovaque, non acri leviter versata favilla:
Omnia fictilibus. Post hæc cælatus [2] eodem
Sistitur argento crater, fabricataque fago
Pocula, [3] quæ cava sunt flaventibus illita cera.
Parva mora est: epulasque foci miscre calentes,
[4] Nec longæ rursus referuntur vina senectæ,
Dantque locum mensis paulum seducta [5] secundis.
Hic nux, hic mista est rugosis carica palmis,
Prunaque, & in patulis redolentia mala canistris,
Et de purpureis collectæ vitibus uvæ;
Candidus in medio favus est: Super omnia vultus
Accessere boni, [6] nec iners, pauperq; voluntas.
Interea quoties haustum cratera repleri
Sponte sua, per seque videm succrescere vina:
Attoniti novitate pavent, manibusque supini
Concipiunt Baucisq; preces timidusq; Philemon,
Et veniam dapibus [7] nullisque paratibus orant.
Unicus anser erat, minimæ [8] custodia villæ,
Quem diis hospitibus domini [9] mactare parabant:
Ille celer penna tardos ætate fatigat,
Eluditque diu, tandemque est visus ad ipsos
Confugisse deos. [10] Superi vetuere necari,
Diique sumus, meritasque luet vicinia pœnas
Impia, dixerunt; vobis immunibus hujus
Esse mali dabitur: modo vestra relinquite tecta,
Ac nostros comitate gradus, & in ardua montis
Ite simul. Parent: & diis præeuntibus ambo
Membra levant baculis, tardique senilibus annis
Nituntur longo vestigia ponere clivo.
Tantum aberant summos, quantum semel ire sagitta
Missa potest: flexere oculos, & mersa palude
Cætera prospiciunt, tantum sua tecta manere.
Dumque ea mirantur, dum deflent fata suorum,
[11] Mersa vident, quæ cruntq; suæ pia culmina villæ:
Sola loco stabat. Dum deflent fata locorum,

1 Caseus recens. *lactantem metam* appellat Mart. alis, lib. 1. epigr. 44.
2 Fictilis ergo, Agathoclea. Ausonius epigr. 8. *& recubans sub eodem marmore* (quo scil. ingebantur urceoli) Chiron. 3. Sat. Juvenalis. Manus, animus, inquit Seneca, fictilibus utitur tanquam argento & auro.
3 A parte interiore. Vina itaque utpote nova, namque ætate commendabantur vina preciosa.
4 Cœnæ apud Romanos tres fuisse missus, nemini non notum. 1. Ante cœnam promulsidem, sive Gustum. 2. Cœnæ caput, ex cibis firmis & præcipuis. 3. Bellaria, sive mensas secundas.
5 Voluntas est, quæ apud nos ponit beneficium. Sen. 9. Benef. c. 11.
7 Tenui ac fere nulli apparatui.
8 *Canibusque fugacior anser.* vers. 599. lib. 11.
9 Hostiæ, quæ dabatur, loco.
10 Supplex & hospes non violandus; protegendus potius. Xenocrates de passere, quem persequebatur accipiter, ad eum confugiente
11 Mariangelus in Diatriba, & Ciofanus in var. lect. rejiciendos, qui sequuntur duos versus pro adulterinis censent. In uno Ms. meo, posterior non invenitur, in altero neuter apparet.

lla vetat, dominis & jam casa parva duobus, 705
ertitur in templum : [1] furcas subiere columnæ,
ramina flavescunt, aurataque tecta videntur,
elataque fores, adopertaque marmore tellus.
alia cum placido Saturnius edidit ore :
Dicite, juste senex, & fœmina conjuge justo 710
Digna, quid optetis. Cum Baucide pauca locutus,
udicium superis aperit commune Philemon.
sse sacerdotes, delubraque vestra tueri
scimus : &, quoniam concordes egimus annos,
uferat hora duos eadem; nec conjugis unquam 715
usta meæ videam, neu sim tumulandus ab illa.
ras [2] fides sequitur : templi [3] tutela fuere,
Donec vita data est. Annis ævoque soluti,
Ante gradus templi cum starent forte, locique
Narrarent casus, [4] frondere Philemona Baucis, 720
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
Cumque super geminos crescente cacumine vultus,
Dicta, dum licuit, reddebant dicta, valeque
Et conjux, dixere simul : simul abdita texit
ra [5] frutex. Ostendit adhuc [6] Tyaneïus illic 725
colle de gemino vicinos corpore truncos.
Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narravere senes : equidem [7] pendentia vidi
ærta super ramos, ponensque recentia, dixi,
Cura deum dii sint, & qui coluere colantur. 730

1 Cervi lignei transeunt in marmoreas columnas.

2 A Jove promissa præstita.
3 Æditui, sacerdotes.
4 Philemona in quercum, Baucida in tiliam mutatam ferunt.
5 Cortex arboris.
6 Tyana, urbs Cappadociæ, media inter Cæsaream & Tarsum, urbem Ciliciæ; Apollonio alumno nobilis. Qui verò Tyaneïus potuerit ostendere rem in Phrygia gestam, non video.

li forte alia fit in Phrygia Tyana. 7 Illis ipsis arboribus sic mutatis appensa ra & coronas vidi. 8 Quibus Dii Deorumque cultus curæ fuere, & ipsi in Deorum numerum referantur.

Proteus in varias formas. FAB. 10.

Esierat : cunctosque & res, & moverat [9] auctor;
Thesea præcipue, quem facta audire volentem
ird dehinc, nixus cubito Calydonius amnis
alibus alloquitur ; Sunt, O fortissime, quorum
rma semel mota est, & in hoc [10] renovamine
mansit. 735

9 Fides & auctoritas Legis prudentis, piique senis, *animo maturi & ævo* supra vers. 619.
10 Mutatione in aliquam unam suam novam formam.

uat quibus in plures jus est transire figuras :

1 Rex Ægypti, Ceres; Græcis Πρωτεύς dictus, & Deus maris; quem se in varias mutasse formas fingunt: Homer. Odyss. 4. Orpheus in hymn. Aristoph. in Ranis. Virgil. Georg. 4.

Ut tibi complexi terram maris incola Proteus,
Nam modo te juvenem, modo te videre leonem:
Nunc violentus aper; nunc, quem tetigisse timeres,
Anguis eras; modo te faciebant cornua taurum,
Sæpe lapis poteras, arbor quoque sæpe videri:
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Fluvius eras, interdum undis contrarius ignis.

Quem nonnulli Magica arte se in eas formas mutasse ferunt. Plato in Euthyd. tradit Sophistam fuisse. Rhetorem alii & dicendi peritum; Politicum alii, arte varia pro re ac tempore Remp. administrasse. Ad regum insignia effingenda alii, quæ subinde immutantur, nunc leonis specie, nunc tauri, &c. Lucianus saltatore interpretatur varias figuras repræsentante. Tzetzes λαγνίαν vaticinantem per pelves fuisse arbitratur. Philosophum fuisse putant alii, de variarum rerum natura differentem. Ponticus, Heraclides in libro Homeric. ubi supra. & hunc sequutus Clariss. Fr. Baconus in Sap. vet. interpretantur informem rerum Materiam, variarum formarum susceptibilem.

Fames Erysichthonis & varia Metræ metamorphosis. FAB. II.

2 Πολυμορφίας secundum exemplum adjicitur Metra, filia Erysichthonis, quæ nupsit Autolyco patri Anticleæ, quæ Ulyssis mater. Sedatura est in tertium exemplum.

3 Callimacho in hymno Cereris, est populus, ἣν δὲ τις ἀζηρὸς, μακρὰ δὲ, δένδρεον, ἀθήρη κῶας ἔχον.

4 Quæ una memoris instar erat. vide Jul. Scalig. Poëtic. lib. 3. cap. 8.

NEc minus[2] Autolyci conjux Erysichthone nata
Juris habet, pater hujus erat, qui numina vim
Sperneret, & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus violasse ferunt, si
Dicitur, & lucos ferro temerasse vetustos.
Stabat in his ingens annoso robore[3] quercus
[4]Una, nemus vitæ meditamina memoresque tabellæ,
Sertaque cingebant, [5] voti argumenta potentis.
[6] Sæpe sub hac Dryades festas duxêre choreas;
Sæpe etiam, manibus nexis ex ordine, trunci
Circumiere modum: mensuraque roboris ulna
Quinque ter implebat; nec non & cætera tantum
Silva sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
Nec tamen idcirco ferrum [7] Triopëius illa

5 Ἄγαλμα τι, donaria ab iis suspensa qui Cereris ope vota compotes fecerant. sic vers. 56. supra. De platano à Xerxe torquibus & armillis ornata, Ælian. lib. 2. Var. hist. cap. 14. Sed & notum est de more suspendendi gestorum tabellarum. 6 Τὸ δὲ δένδρον ἦν μέγα καὶ πάνυ ἱερὸν ἐν Θεσσαλίᾳ. Callimach. ibid. 7 Triopæ filius, sic enim Tzetzes in Lycophronem, Ἔστιν τις Θετταλὸς ὁ ἐξ Αἴσωνος καλούμενος, υἱὸς ὢν Ποσειδῶνος, ἐξέτεμε τὸ ἄλσος ἐξ ἀμαξῶν. Alii subdistinguunt, Dryopæ Thessalus.

Abſtinuit; [1] famulique jubet ſuccidere ſacrum
Robur, &, ut juſſos cunctari vidit, ab uno
Edidit hæc rapta ſceleratus verba ſecuri:
Non dilecta deæ ſolum, ſed & ipſa, licebit,
Sit dea, jam tanget frondente cacumine terram.
Dixit: Et, obliquos dum telum librat in ictus:
Contremuit, gemitumque dedit [2] Dodonia quercus:
Et pariter frondes, pariter palleſcere glandes
Cernere, ac longi pallorem ducere rami.
Cujus ut in trunco fecit manus impia vulnus;
Sanguis aliter fluxit diſcuſſo cortice ſanguis;
Quam ſolet, ante aras ingens ubi victima taurum
Concidit, abrupta cruor è cervice profundi.
Obſtupuere omnes: [3] aliquiſque ex omnibus audet
Deterrere nefas, ſævamque inhibere bipennem.
Aſpicit hunc, mentiſque piæ cape præmia, dixit,
Beſſæus: inque virum converſis ab arbore ferrum,
Detruncatque caput, repetitaque robora cædit,
[4] Edidit è medio ſonus eſt cum robore talis:
Nympha ſub hoc ego ſum, Cereri gratiſſima, ligno;
Quæ tibi factorum pœnas inſtare tuorum
Vaticinor moriens, noſtri ſolatia letbi.
Perſequitur ſcelus ille ſuum. labefactaque tandem
Robora innumeris, adductaque funibus arbor
Tremuit, & multam proſtravit pondere ſylvam.
Attonitæ Dryades damno nemorumque ſuoque,
Omnes germanæ Cererem cum veſtibus atris
Mœrentes adeunt, pœnamque Eryſichthonis orant.
Annuit his, capitiſque ſui pulcherrima motu
Concuſſit gravidis oneratos meſſibus agros;
Meditatur genus pœnæ miſerabile, ſi non
Ille ſuis eſſet [7] nulli miſerabilis aliis,
Teſtifera lacerare fame. quæ, quatenus ipſa

[1] Σὺν δ' ἴαχεν, ἔκτανε δ' ἀνδρῶν Callim. 2 Fatidica, vel æquans Dodonæas Jovis quercus; quamvis hæc Callimacho ſit populus ἀλγειρὸς, ut modo ad verſ. 749. Mſſ. noſtri, alii, & excuſi aliquot habent Dircæa, quod Pontanus à cæde deduci vult. 3 Sacerdotem, inquit Scalig. lib. 5. poët. cap. 8. excitat Ceres, ut Eryſichthona caſtiget. Ovid. famulo attribuit. Non excitat ſacerdotem, pace tua Juli; ſed ipſa aſſimilata eſt ſacerdoti. Αὐτίκα Νίκιππον (τὸν ὀπὶ πόλιν ἀρίστευεν, Δαμασίππου ἰόντα) ἔπεφνεν. Hunc ſimile quippiam de Hamadryade monente Parœbum Μὴ τὴν μίαν ἀρίστευον δρυὸς ἥλικα, narrat Apollonius l. 2. Argonaut. verſ. 476. & commentator ibi. 4 Al. Cum ſonus modo & robore talis. 5 Servius ad eclogam 10. Virgilii, Nymphæ, inquit, Hamadryades ſunt, quæ cum arboribus naſcuntur & pereunt, ἀπὸ τ' ἄμυδις ἠὲ δρυὸς, qualis fuit illa, quam Eryſichthon occidit: qui cum arborem incidit, ex ea vox inde erupit, & ſanguis, ſicut docet Ovidius. & Scaliger l. 5. poëtices c. 8. Hinc Callimachi rebus Ovidius addit ornamenta: veluti cum orationem attribuit Nymphæ: Callimachus ſolum, καπὸν μάλα λαχνήεντας. 6 Nec, quod ait Callimachus, ἐξ ἴδιον μίσος, ἢ ἴδιά σφιν πεποίηται. Damasippi ἢ ἐς ipſa Ceres interminata Eryſichthoni. Callim. 7 Nulli misericordia aut miſeratione dignus.

Non adeunda deæ, (neque enim Cererem quæ Fama
Fata coire sinunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat [1] Oreada dictis.
Est locus extremus Scythiæ glacialis in oris;
Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus,
Frigus iners, illic habitant Pallorque, Tremorque
Et jejuna Fames; ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata jube, nec copia rerum
Vincat eam, superetque meas certamine vires.
Neve viæ spatium te terreat, accipe currus;
Accipe quos frænis alte moderere [2] dracones:
Et dedit. Illa dato subvecta per æra curru,
Devenit in Scythiam, rigidique cacumina montis
(Caucasona appellant) serpentum colla levavit,
Quæsitamque Famem lapidoso vidit in agro,
Unguibus & raris vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, cava lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabri rubigine dentes,
Dura cutis, [3] per quam spectari viscera possent.
Ossa sub incurvis extabant arida lumbis:
Ventris erat, pro ventre, locus; pendere putares
Pectus, & à spina tantummodo crate teneri.
Auxerat articulos macies, genuumque tumebat
Orbis; & immodico prodibant tubere tali.
Hanc procul ut vidit (4 neque enim est accedere juxta
Ausa) refert mandata deæ: paulumque morata,
Quanquam aberat longe, quanquam modo venerat, ira
Visa tamen sensisse Famem; retroque dracones (ita
Egit in Æmoniam versis sublimis habenis.
Dicta Fames Cereris (quamvis contraria semper
Illius est operi) peragit; perque æra vento
Adjussam delata domum est, & protinus intra
Sacrilegi thalamos; [5] al. oque sopore solutum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis,
[6] Seque viro inspirat, fauces, & pectus, & ora
Afflat, & in vacuis peragit jejunia venis.
Funditaque mandato fœcundum deserit orbem,

1 Nympham montanam.
2 Cereris jugales, lib. 5. vers. 642. *geminos Dea fertilis angues curribus admovit, frænisque coercuit ora, Et medium cœli terraque per aera vecta est.* Sic & Triptolemo dedit currum quem alati trahebant dracones, quo vectus mortales agriculturam doceret.
3 *Qui ossa atque pelle totus est, ita cura macet. Quin exta inspicere, in sole, etiam vivo licet; ita is pellucet, quasi laterna Panica.* Euclio de agno macilento sibi à Megadoro misso. in Plauti Aulularia.
4 Ita & l. 11. v. 630. *postquam mandata peregit Iris, abit: neque enim alterius tolerare soporis Vim poterat; labique ut somnum sensit in artus Effugit.*
5 Quietiam invasio atque impressio famis apud Callimachum nulla: Ovidio adeo luculenta, ut nihil supra. *altoque sopore solutum, &c.* Scaliger 5. lib. Poët. cap. 8.
6 Αὐτὰρ ὅτ' ἀχλυόεν τε καὶ ἠερόεν ἅμ' ἄελλαι λάμπρυνθ', Αἴσωνα βαλὼν μεγάλῃ ἐνὶ ἠπύτι πάντα. Callim.

ue domos inopes, assuetaque vertitur antra.
Lenis adhuc somnus placidis Eryſichthona pennis
Leſebat. Petit ille dapes sub imagine somni, 830
Atque una mover, dentemque in dente fatigat,
Nequicquam cibo deluſum gutture inani,
Nequeque epulis tenues nequicquam devorat auras.
Si vero eſt expulſa quies; furit [2] ardor edendi,
Ergò avidas fauces, immenſaq; viſcera regnat. 835
Ac mora; [3] quod pontus, quod terra, quod educat
Scit, & appoſitis queritur jejunia menſis, (aër
Quæ epulis epulas quærit, quodque urbibus eſſe,
Quodque ſatis poterat populo, non ſufficit uni.
Et luſq; cupit, quo plura ſuâ demittit in alvum, 840
Utque fretum recipit de tota flumina terra,
Ac ſatiatur aquis, peregrinoſque ebibit amnes:
Atque rapax ignis non unquam alimenta recuſat,
Innumeraſque faces cremat, &, quo copia major
Eſt data, plura cupit, turbaque voracior ipſa eſt: 845
Sic epulas omnes Eryſichthonis ora profani
Accipiunt, poſcuntque ſimul. Cibus omnis in illo
Cauſa ſibi eſt: ſemperque locus ſit inanis edendo.
Denique fame patrias ultique voragine ventris
Attenuarat opes: ſed inattenuata manebat 850
Illum quoque dira fames, implacataque vigebat
Flamma gulæ, tandem, demiſſo in viſcera ſenſu,
Filia reſtabat [7] non illo digna parente.
Hanc queq; vendit inops. Dominâ generoſa recuſat:
Et vicina ſuas tendens ſuper æquora palmas, 855
Sæpe me domino, qui rapiæ præmia nobis
Virginitatis habes, ait. Hæc Neptunus habebat.

1 In quibus, inquit Scaliger, fuerat Callimachus æquo fuſior ac laxior, uti, in pecoribus, mulis, equis, uſque ad ſelem ipſam, ea noſter bono judicio neglexit. illaque eſt imitatus, quæ ingenii ſui vi effecit, ut eſſent ſua. Ea vero argute acuteque ac pluſquam humano ingenio eſt proſecutus. Ipſo in ſomno Dii Ioni, eſurientem facit. *Lenis adhuc ſomnus*, &c.

2 Βυλιμία, φαγέδαινα, γαστρὸς μαρτία.

3 Neque hoc de fama tantum pronunciari poteſt: ſed & de aliis Naturæ prodigiis, Avaritia, Ambitione, Libidine, Ebrietate, immo ſic omni ſtudio, & inſatiata Cupiditate.

4 Σχίτλιε δ' ἔτι πείσεται, πόσῳ ἰχθὺς ἅμα δ' αὖτις. Callim.

5 Καὶ δὴ γὰρ Αἰεὶ μᾶλλον ἔδηκε. τὰ δ' ἐς βυθὸν οἷα δυλάσσας Λίμνατο ἀχέσεσι κατὰ βάθος εἰδόμενα πάντα. Ὡς δ' Μίμνερμος, &c. Callimach. 9 Laudat Scaliger. lib. 5. Poët. c. 8. ſententiarum hanc ſummam & pondera. *Neque epulis epulas quærit. ignem copia fieri voraciorem. accipiunt poſcuntque ſimul. Cibus omnis in illud anſa ſibi eſt. & ſemperque locus ſit inanis edendo.* 7 Meliore ſcil. minuſque impio, & quæ ἡ πατρὸς ἧσιο κάκιον πόσιν ἀνώιστον. 8 Id. Tzetzes ad illa Lycophronis τὴ καὶ λαμόβροτον ἐξ ἀπίστου λαμυγείου Τευθρᾶς ἐν τ' ἀλφεῖσι ταῖς καθ' ἡμᾶς Βοιάτιος ἀλδαίνουσα, ἀλμαίαν πατρός, vocat hanc Μίσηαν & φαγέδαιναν fuiſſe ait, quam in varias animalium formas mutatam pater vendidit, quæ poſt recepta ſua forma ad patrem reverſa eſt. Ant. Liberalis Τριτωνίδα nominat, & quæ pro muliere vendita, mox in virum mutata pariter hunc alimen a ſuppeditarit.

Qui

Qui prece non ſpreta, quamvis modo viſa ſeq
Eſſet hero; formamque novat, vultumque vir
Induit, & vultus piſces capientibus aptos.
Hanc dominum ſpectans; O qui pendentis parv
Æra cibo celas moderator arundinis, inquit,
(Sic mare compoſitum, ſic ſit tibi piſcis in mal
Credulus, & nullos niſi ſixum ſentiat hamos!)
Quæ modo cum vili turbatis veſte capillis
Litore in hoc ſteterat (nam ſtantem in litore vid
Dic ubi ſit: neque enim veſtigia longius exiat
Illa dei murus bene cedere ſenſit: & à ſe
Se quæri gaudens, his eſt reſecuta rogantem:
Quiſquis es: ignoſces; in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi, [2] ſtudioque oneratus inhoſ
Quoque minus dubites: ſic has dem æquoris a
Adjuvet, ut nemo jamdudum litore in iſto,
(Me tamen excepto) nec fœmina conſtitit ulla.
Credidit, & [3] verſo dominum pede preſſit arenam.
Eluſuſque abiit. illi ſua reddita forma eſt.
Aſt ubi habere ſuam tranſformia corpora ſenſit,
Sæpe pater dominis [4] Triopeïda tradit. at illa
Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo cervus abiit
Præbebatq; avido [5] non juſta alimenta pareni
Vis tamen illa mali poſtquam conſumpſerat omn
Mœriam, dederatque gravi nova pabula morb
Ipſe ſuos artus lacero divellere morſu
Cœpit, & infelix minuendo corpus alebat.
Quid mors externis? etiam mihi ſæpe novandi
Corporis, O juvenes, [6] numero finita poteſtas.
Nam modo, qui nunc ſum, videor; modo fleta
anguem;
Armenti modo dux vires in cornua ſumo:
Cornua dum ſumpſi, nunc pars caret altera [7] fro
Frontis ut ipſe vides. Gemitus ſunt verba ſecuti.

1 Hamos ærcos, aut ferreos. *Quique tegis parvi ærea recurva cibi.*
2 Piſcandi ſtudio intentus.
3 In diverſum abiit, diſceſſit.
4 Ὁ πατὴρ τ' Μήτρας πάντα καταφαγὼν, &c. Ex ſchol. in Sophoclem in Trachinis Μητρὸς γὰρ ἦν μέγ' πόλεμος, Ἀχελῶος λέγ Θεὸς μ' ὁ τρισὶν μορφαῖσιν ἐξῆ τῆ πατρὸς Θοάντων ἐναργὴς ταῦρος, ἀλλοτ' ἀλλόθεν δράκων, ἐλικτὸς ἄλλοτ' αὖ δρᾶμα πλὴ βροτοῦ. & commentator ibi. 5 Non juſta, ut Proteo & Metra: ſed numero præſcripto, certario ſe in hominem, taurum, anguem. quæ ad fluviorum imagines pertinent, ut in libb. ſeq. vide & Æliani Var. hiſt. l. 2. c. 33. Delanira qui 6 Non infinita, ut Proteo & Metra: ſed numero præſcripto, certario ſe in hominem, taurum, anguem. quæ ad fluviorum imagines pertinent, ut in libb. ſeq. vide & Æliani Var. hiſt. l. 2. c. 33. Delanira qui 7 Cornu, l. ſeq. verſ. 80.

LIBER IX.

Acheloi cum Hercule lucta, & variæ formæ, & Cornu-copiæ. FAB. I.

Dum gemitus truncæque deo [1] Neptunius heros
Causa rogat frontis: cum sic Calydonius amnis
Ipse innatos redimitus [2] arundine crines,
Ipse petis munus: quis enim sua prælia victus
Commemorare velit? Referam tamen ordine; Nec tam
Turpe fuit vinci, quam contendisse decorum est;
Magnaque dat nobis tantus solatia victor,
Nomine si quod meo tandem pervenit ad aures
Proceris tuas; quondam pulcherrima virgo,
Multorumque fuit spes [4] invidiosa procorum.
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti,
Accipe me generum, dixi, [5] Parthaone nate,
Dixit & Alcides: alii cessere duobus.
Ille Jovem socerum dare se, famamque [6] laborum,
Si superata suæ referebat jussa [7] novercæ.
Contra ego, Turpe deum mortali cedere, dixi;
[8] Nondum erat ille Deus) dominum me cernis aquarum
Undisonis obliquis inter tua regna fluentem.
Nec peto externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantum ne noceat, quod me [9] nec regia Juno
Odit, & omnis abest jussorum pœna laborum.
Nam [10] quod te jactas Alcmena matre creatum;
Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.
Matris adulterio patrem petis: elige, fictum
Esse Jovem malus, an te per dedecus ortum.
Talia dicentem jamdudum lumine torvo
Spectet, & accensæ non fortiter imperat iræ,
Vobaque tu reddit, Meliar mihi dextera lingua est;

1 Theseus, Neptuni, ab Ægeo patre, nepos.

2 Arundinibus & saliciis præteximtur majorum fluviorum ripæ. hinc & ipsi arundineis cotoniis redimiti à poëtis. *cum tenuis glauco circumdabat amictu Carbasus & crines umbrosa tegebat arundo.* Virg. Æneid. 8.

3 Pudorem tollit victo, cui conticuit magna ac nobili manu vinci. Cassiodor. l. 8. c. 15. redi ad lib. 3. vers. 191. supr.

4 Quam sibi invicem ambitiosi invidebant proci.

5 Oenei patrem Homerus Porthea vocat. Il. 18. Πορθεῖ δ' ἐν προῒξὶ δόσαν, &c. ὀνόμηνε δ' ἄρ' αὐτὸν ἐπώνυμον Οἰνεὺς.

6 Quos ipse Junoni exprobrans necessitabit mortem. inf. vers. 182.

7 Junonis, cujus, per Eurystheum jussa tot labores subiisse, inf. vers. 200. & Cererem adi, Herc. Fur.

8 Nondum erat in numerum Deorum relatus. Acheloum ejus lauds infra vers. 240. 9 Rivali creat invidiam simul & contemptum, ab ætate juvenis. 10 Dilemmate urget ad ignominiosam confessionem aut mentiti patris, aut ex adulterio gignentis.

Dum modo pugnando superem, an vinclo quæ
Congrediturque ferox. Puduit modo magna
Cedere: [1] rejeci [2] viridem de corpore vestem,
Brachiaque apposui, tenuique à pectore [3] vitta
In statione manus, & pugnæ membra paravi.
[4] Ille cavis hausto, sparsit me pulvere palmis,
Inque vicem fulvæ tactu flavescit arenæ:
Et modo cervicem, modo crura micantia captat,
Aut captare putes, omnique à parte lacessit.
Me mea defendit [5] gravitas, frustraque petebat.
[6] Haud secus ac moles, quam magno turbine
fluctus
Oppugnant: manet illa, suoque est pondere tuta.
Digredimur paulum, rursusque ad bella coimus,
Inque gradu stetimus, certi non cedere: eraque
[7] Cum pede pes junctus, totoque ego pectore pressus
Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.
[8] Non aliter vidi fortes concurrere tauros,
Cum pretium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur conjux: spectant armenta, paventque,
Nescia quem maneat tanti victoria regni.
Ter sine profectu voluit nitentia contra
Rejicere Alcides à se mea pectora: quarto
Exuit amplexus, adductaque brachia solvit.
Impulsumque manu (certum est mihi vera fateri)
Protinus avertit, terqoque onerosus inhæsit.
Siqua fides (neque enim ficta mihi gloria voce
Quæritur) impositio pressus mihi monte videbar.
Vix tamen inferui [9] sudore fluentia multo
Brachia, vix solvi duros à corpore nexus.
Instat [9] anhelanti, prohibetque resumere vires,
Et cervice mea potitur: dum denique (tellus

1 Exui projeciq; de more luctatorum, vestem.
2 Carbasinas vestes viridis, glauci, cœrulei coloris tribuunt poetæ Diis maris & fluviorum, utpote iis concolores.
3 Incurvatas instar varorum, quibus crura obtorta.
4 Luctaturi oleo aut ceromate inungebantur, quo, poris stipatis contineretur sudor; namque est hoc diffluente lassitudo, Lucan. l. 4. v. 622. *Exhaustique virum.* Antæum Hercules, *quod creber anhelitus ipsi Prodidit, & gelidus fesso de corpore sudor.* tum ut laberentur apprehendentium antagonistarum manus; denique ut figeretur curis adversus ventos & frigus. Quod nisi ipsi se, ait etiam alipta aut ceromatida, pulvere leg'time inspersissent, adversarii se invicem jacta arena, hanc ἀπόψιν vocabant, conspersorunt: ut corpora oleo & ceromate lubrica mutuas palæstritarum prehensiones admitterent; gloriosum erat ἀπόψιν vincere. Plin. l. 35. cap. 11. de Diospido pancratiasta. vide Hier. Mercurialem. lib 1. de arte Gymnastica. cap. 8. 5 Moles vasta Turni, 6 Vide quæ Virg. Æneid. 5. de Entello. lib. 7. vers. 586. de Latino vers. 692. de Mezentio. omnia ex Hom. Iliad. 15. ἀλλ' ἔτι καὶ ὣς Ἕκτορα &c. 7 *Hæret pede pes, densusque viro vir.* Æneid. 10. vers. 361. 8 Virg. vers. 715. 9 Lege quæ unsio ad vers. 55. *exhaustos sudoribus artus,* Lucan. vers. 638.

[1] Virg. 11. Æn. 418. *humum simul ore momordit.* & Horat. 1. od. 1. 1. *Crines pulvere collines.* Vide autem quæ ad v. 40. l. 5. supr.

[2] Διὰ τὸ μικρὸν καὶ κατὰ πολὺ σχολιόσωτα, propter longitudinem, obliquos & sinuosos flexus assimilantur fluvii anguibus Strab. l. 10. de hoc eodem Acheloo locutus.

[3] Infans in cunas elisi angues duos à Junone immissos. Plaut. Amphitryo. Act. 5. Philostr. Icon. Herc. in cunis. 4 Hydræ, Excetræ, numerosi mali, cui resecto uno capite repullulabant duo, quos hic appellat geminum hæredem. Ex frequenti amputatione potuit à septeno suo ad centenarium capitum numerum excrescere, sed adi Mythologos. ἔχ' ὅτιος ἐ ὃν τις ὑδρα διαμαχε-

...ται πρὸς ἐμὲ ἔυση. καὶ διὰ τοῦτο σοφίαν ἀνιείσῃ τὸ μέτωπον καθαλλόμενος ἀμυδὶς ἔ λέγε, πολλὰς ἀντὶ ἑνὸς μάχε. Plato in Euthydemo. Ταύρῳ μὲν γὰρ ἐοικότα λέγουσι ἑ Αχελῶον φασι, καθάπερ καὶ τὸν ἐν τοῖς τρίβαμις, ἀπὸ ἑ τοῦ ἔχειν, καὶ ἑ κατὰ τὰ ῥεύματα καμπὰς, ἀλλὰ κέρατα. Strab. l. 10. qui ratione & Aristot. sect. 25. quæst. Βάμμοις vel quia se in ramos, brachia, alveos, & ostia diducunt. qua de causa & fertiles fingitur alterum cornu avulsi se Acheloo; quod in gratiam Calydoniorum cornu Acheloi alveum alio vertens, plurimos Ætolis agros asseruit omne fructuum genere fertiles. atque hinc, pro Acheloi cornu ablato, iis Amalthæa cornu dedisse: Strab. l. 10. & Diodor. l. 5. vide quæ Ælianus l. 2. Varr. hist. c. 33. ——Amalthæa autem vel capra, vel Nympha Meliſſi filia ubera Jovi infanti præbuisse dicitur, quo gratia & ipsa à Jove cœlum sortita inter sidera relata est, illiusque cornu forte avulsum hoc munere donatum, ut quicquid optares, inde enasceretur, repletum usque pomis, omnique Autumnalium fructuum genere, Ovid. Fast. 5.

Incessit, tutumque tulit prædivite cornu
Autumnum, & mensis felicia poma secundis
Lux subit; & primo feriente cacumina sole
Discedunt juvenes, neque enim dum flumina
Et placidos habeant lapsus, totæque resident,
Opperiuntur, aquæ. Vultus Achelous aquosi
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit jactura decoris;
Cætera sospes habet: capitis quoque fronde ornatur
Aut superimposita celatur arundine damnum.

1 Theseus, Lelex, Pirithous, & comitatus eorum l. 8. v. 565.

2 Deformes cornu altero avulso. Horatius quidem ep. ad August. l. 2. *Agrestem cyclopa* dicit. & Sil. 5. l. 1. Saxonentum roget Ciceronem cui detorquata fuit frons e ictu Campani morbi comu, *Posteri* *uti Cyclopa.* g Clarist. Baconus in Vet. Sap. fabulam hanc ad belli exp & apparatus, ad impressiones invadentis, sustinentis subterfugia spectat.

3 Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.

4 Vide quæ ad 3. versum libri hujus.

Nessi cruor in venenum. FAB. 2.

Ante, Nesse ferox, ejusdem virginis ardor
Perdiderat, volucri trajectum tergus sagitta.
Namque nova repetens patrios cum conjuge mores
Venerat. Eveni rapidos Jove natus ad undas.
Uberior solito, nimbis hyemalibus auctus,
Vorticibusque frequens erat, atque impervius omnis.
Intrepidum pro se, curam de conjuge agentem,
Nessus adit, membrisque valens, scitusque per undas
Officioque meo ripa sistetur in illa,
Hæc, ait, Alcide: tu viribus utere nando.
Tradidit Aonius pavidam Calydonida Nessus,
Pallentemque metu, fluviumque, ipsumque timentem.
Mox ut erat pharetraque gravis, spoliisque leonis,
(Nam clavam, & curvos trans ripam miserat arcus)
Quandoquidem cœpi, superentur fluvina, dixit,
Nec dubitat: nec quæ sit clementissimus amnis
Quærit; & obsequio deferri spernit aquarum:
Jamque tenens ripam, missos cum tolleret arcus,
Conjugis agnovit vocem: Nessoque paranti
Fallere depositum, Quo te fiducia, clama,
Vana pedum violente rapit? Tibi, Nesse, bifor
Dicimus: exaudi, nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reverentia movit: at orbes

5 Ætolia fl. cui prius Lycormas dictus.

6 Uti qui tranare destinaverat.

7 Portitor quippe trajiciendi fluvii erat. Πορθμεὺς ὁ νῦν Ἡρακλέους ἀποθανὼν, ὑπὸ πορθμεύσαντος τὸν Δηϊάνειραν ὑπὲρ χείρας ἔβαλεν ἄνδρα. Strabo. l. 10.

8 Hercules oriundus Thebis in Bœotia, quæ & Aonia.

9 De Deianira & Calydone.

10 Violare Deianiram, & fefellerat, interceperatque res Herculis, ut scribit Diodor. l. 5.

11 Centaurus erat Nessus, è progenie Ixionis, ut nota sec. 12 Rota, cui tum Ixion affixus versatusque assidue ob interpellatam stupri Junonem, ut l. 4. v. 161.

cubitus vetitos poterant inhibere paterni.
ed tamen effugiet, quamvis ope fidis equina.125
ebere, non pedibus te consequar, Ultima dicta
probat; & missa fugientia terga secuta
git: extabat ferrum de pectore aduncum.
ad simul evulsum est; sanguis per utrumque fe-
renem
icuit, mistus Lernæi tabe veneni. 130

cipit hunc Nessus: neque enim moriemur inulti, 1
cum ait: & calido velamina tincta cruore
manus rapit, velut irritamen amoris.

1 Moriturus ex valenere, inquit Diodorus, pollicitus est ei le amoris medicamentum traditu-

, eo nullam præter se mulierem Hercules aliam appeteret. πυθόμενος δὲ ὁ Ἡρακλῆς, λαβέσθαι τῆς ἐξ ἀνθῶν πλοκῆς τοῦ χιτῶνος, καὶ τοῦτο περιξύσαντα τῷ, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἕλκους ἀπορρίψαντα, χρίσαι τὸν χιτῶνα τῷ Ἡρακλεῖ. lib. 5. Idem habent in argumento Sophoclis ad Trachinias Δηϊάνειρα πρὸς Ἡρακλέα ἔχουσα, καὶ τὰ ἑῆς, &c.

Zelotypia Deianiræ, & Lychas in saxum.

FAB. X.

Unga fuit medii mora temporis: allaque magni
*Herculis implerant terras, odiumque nocerce.*135
Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat
Ioui; cum fama loquax pervenit ad aures
Deianiræ, tuas, Quæ veris addere falsa
audet, & è minimo sua per mendacia crescit;
Amphrysiaden Ioles ardore teneri. 140
credit amans, Veneriseque novæ perterrita fama,
Excidit primo lacrymis, flendoque dolorem
effudit miseranda suum, mox deinde, Quid autem
mihi? ait: pellex lacrymis lætabitur istis.
Quæ quoniam aduenit, properandum, aliquidque
nouandum est, 145
ne liceat, & thalamos nondum tenet altera nostros.
requerar an fileam? repetam Calydona, morenne?
eadem tacitis? ac si nihil amplius obstem?
quid si me, Meleagre, tuam memorem esse sororem?
*forte paro facinus (quantum que injuria possit,*150
minuisque dolor, jugulata pellice tester?

1 Eurytum Oechaliæ regem (quod Iolen filiam sibi uxorem negaverat) cum filiis interfecit Hercules, Iolen captivam secum abducens. Legatur argumentum ad Trachinias Sophoclis, & Diodor. lib. 4.

2 Οὐδ' ἔτρωσε κλεινὸν Εὐρύτου πόσιν πολὺν Νίκης ἄγων πρόσπολος, Ἀκτῆς τε δμῳὰς λυσ- Εὐβοίας ἄκρον Κήναιόν ἱερὸν, ἔνθα πυ- ρὸς βωμὸς ἑρκίζει, &c. Hyllus nunciat Deianiræ in Sophocl. Trachin.

3 Utrumne ad patrem reversa, vacuam domum novis nuptiis relinquam? Meleagri sororem me approbans ulciscar conjugem meum & pellicem?

In cursus animus varios abit. [1] *Omnibus ille*
Prætulit imbutam Nessæo sanguine vestem
Mittere, quæ vires defecto reddat amori:
Ignaroque Lychæ, quid tradat nescia, Iuſtus
Ipsa suos tradit, blandisque miserrima verbis
Dona det illa viro, mandat. Capit inscius heros
Induiturque humeris [2] *Lernææ virus Echidnæ.*
Thura dabat primis & verba precantia flammis:
Vinaque marmoreas patera fundebat in aras.
[3] *Incaluit vis illa mali, resoluitque flammis*
Herculeos abiit late diffusa per artus.
Dum potuit, solita genitum virtute repressa,
Victa mala est postquam est patientia; reppulit ortus
[3] *Implevitque suis nemorosam vocibus* [4] *Oetam.*
Nec mora; lethiferam conatur scindere vestem.
[5] *Qua trahitur, trahit illa cutem (fædumque) retectis*
Aut hæret membris frustra tentata revelli;
Aut laceros artus, & grandia detegit ossa.
Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
Tincta lacu, stridet, coquiturque ardente veneno.
Nec modus est: sorbent avidæ præcordia flammæ.
Cæruleusque fluit toto de corpore sudor,
Amlustique sonant nervi, cæcaque medullis
Tabe liquefactis, tollens ad sydera palmas,
Cladibus, exclamat, Saturnia pascere nostris?
Pascere? & hanc pestem spectæ crudelis ab aula
Corque ferum satia? vel, si miserandum & hosti
(Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus æquum
Invisamque animam, natamque laboribus, aufer.
Mors mihi munus erit: *decet hæc dare dona noverca.*
Ergo ego fœdantem [6] *peregrino templa cruore*

[1] Jovi sacra facturus Hercules in Cenæo Euboeæ promontorio, Lycham servum ad Deianiram in Thraciam misit, ut ei vestem, qua in sacris uti consuevera, afferret. Hæc, quum anxie (ut habet Sophocles in Trachiniis) inquirendo ex Lycha intelligisset de amore Ioles, ut retineret ipsa Herculis amorem, vestem medicamine sibi à Nesso dato tinctam Herculi misit.

[2] Vestem illam sibi à Deianira missam. Herculis sagittis Hydræ felle tinctis & cruore Nessi, ut ad v. 131. supra, & nota præced.

[3] Miserias molestæ hujus tunicæ ὁ πρόσπολος πλανωμένοις ἀρπάσιος & vires narrat Hyllus, in Sophoclis Trachiniis, inde idem in Senecæ nescio cujus Hercule Oetæo.

[4] Quæret, inquit Micyllus, quispiam; unde nobis Hercules in Oeta qui modo in Euboea?

[5] Rem expediet Diodor. l. 5. & in Sophoclis Trachinias argumentum. Imo veneni vi & dolore. Hercules Lycham vestis latorem, quamvis insciam, in mare precipitavit, dimisso inde exercitu, in Trachiniam profectus. Delphos mittat um & Iolaum consulturos de morbi remedio. Jubet Apollo eum in Oeta instruere pyram, de reliquis Jovi curam fore. [6] Hospitium, quos Jovi Verum Herculis amplissimas res gestas non capiunt marginales istæ angu tilis itaque discussus iniquis necesse habeo referre lectorem, præter eos *Inde* noster *Poeticus* autores, ad Quinti Calabri paralip. l. 6. v. 202. D cul. l. 5. Mythologos, præcipue Natal. Comit. l. 7. c. 1. Gyraldi Synta ristides orat. de laudib. Herculis l. 1. Lactant. l. 1. c. 9. & ipsum So Trachiniis, unde noster ista. & Herc. Oetæum Senecæ.

rim dimi? ſa voque [1] alimenta parentis
o eripui? nec me [2] paſtoris Iberi
a triplex, nec forma [3] triplex tua, Cerbere movit?
, manus, validi preſſiſtis cornua [4] tauri? 186
ſus aput Elin habet, veſtrũ [6] Stymphalides undæ.
rtheniumque nemus: veſtra virtute relatus
rmadontiaco cælatus balteus auro,
naq; ab inſomni male cuſtodita [10] dracone. 190
mihi [11] Centauri potuere reſiſtere, nec mi
dia vaſtator [12] aper: nec profuit [13] Hydræ
ſcere per damnum, geminaſque reſumere vires.
d? quod [14] Thracis equos humano ſanguine
pingues,
aque corporibus laceris præſepia vidi, 195
que dejeci, dominumque, ipſoſque peremi?
eliſſa jacet [15] moles Nemeæa lacertis;
ic Cacus horrendũ Tyberino gurgite monſtrum:
[16] cælum cervice tuli. Defeſſa jubendo eſt
ot Jovis conjux: ego ſum indefeſſus agendo. 200
nova peſtis adeſt; [18] cui nec virtute reſiſti,
telis, armiſque poteſt, pulmonibus errat
is edax imis, perque omnes paſcitur artus.
At valet Euryſtheus; &, Sunt qui credere poſſint
e deos, dixit; perque altam ſaucius Oeten 205
id aliter graditur, quam ſi venabula taurus
pet fixa gerat, falſique refugerit autor.
Sæpe illum geminus edentem, ſæpe trementem,
pe retentantem notas infringere veſtes,
rementemque trabes, iraſcentemque videres 210
ibus, aut patrio tendentem brachia cælo.
ret [21] Lychæum trepidum, & latitantem rupe cavata
ſcis: usque dolor rabiem collegerat omnem,
a Lycha, dixit, [22] feralia dona dediſti?
mea necis autor eris? Tremit ille, pavetq; 215

1 Vires renovatos ex tactu terræ. Lucan. l. 4. v. 630.
2 Geryonis, qui cum fratribus duobus unanimiter imperavit. 3. Inſſ. Hiſpaniæ. De anima vegetativa, ſenſitiva, rationali intelligunt Phyſici.
3 Lib. 4. v. 450. & l. 7. v. 412.
4 Ignivomi, quem iratus Minoi Neptuni in Cretam immiſit.
5 Augeæ regis Elidos ſtabulum expurgatum.
6 Aves humanis veſcentes carnibus, ad Stymphalum lacum Arcadiæ.
7 Mons Arcadiæ, ubi cervum attigit eadem cepit.
8 Hyppolytæ reginæ Amazonum ad Thermodonta fl. Scythiæ habitantium.
9 Lib. 4. v. 637.
10 Lib. 4. v. 647.
11 Pholus & alii nubigenæ, ebrii.
12 Vivus ad Euryſtheum allatus.
13 Verſ. 70. ſupra.
14 Diomedis regis Thraciæ.
15 Vaſtæ magnitudinis leo ſylvæ Nemeæ.
16 In nonnullis Codicibus, & in uno Mſto. noſtro non apparet hic verſus. de Caco vid. Virg. 8. Æn. 193. v. Propert. 4. l. 10. eleg. Ovid. Faſt. 551. v. 17 Vice Atlantis de quo l. 2. verſ. 296. & lib. 4. verſ. 655.
Ἀρχεῖον δ' ὁ ἀνδρεῖος θάνατος τῷ πονηρῷ. Arift. 3. Nicom. c. 9. gravate ſortis mortem illam fert, in qua virtuti ſuæ exercendæ non eſt locus. 19 Sen. Herc. fu. v. 523. Audi hæc ipſa ſtomachantem Herculem apud Sophoclem in Trachiniis; quædam ex iis tranſtulit Cicero in 2. Tuſc. quæſt. Θανεῖν γὰρ οὐδενὶ, κῆ μαινόμενον Βίᾳ, ἐνθεν, &c. Sophocles in Trachiniis. Et Senec. in Herc. Oetæo. 21 Inſcium fuiſſe. ad v. 165. Cui furialia. Sic enim Cic. 2. Tuſc. vertit Ὑφαιρεῖ ἀμφιλαφὲς φῶς ἡ ἀλλοφροσύνη. Hæc me irretivit veſte furiali inſcium.

Pallas.

Pallidus: & timide verba excusantia dicit,
Dicentem, [1] *genibusque manus adhibere parantem*
Corripit Alcides; & terque quaterque rotatum
Mittit in Euboïcas, tormento fortius, undas.
Ille per aërias pendens induruit auras.
Utque ferunt imbres gelidis concrescere ventis,
Inde nives fieri; nivibus quoque [2] *mole ruentis*
Astringi, & spissa glomerari grandine corpus:
Sic illum validis jactum per inane lacertis,
Exanguemque metu nec quicquam humoris habentem,
In rigidos versum silices prior edidit ætas.
Nunc quoque in Euboïco scopulus brevis [3] *eminet undis,*
Gurgite, & humana servat vestigia formæ.
Quem quasi sensurum nautæ calcare verentur,
Appellantque Lychan. At tu, Jovis inclyta proles,
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Oete,
Inque pyram structis, arcum, pharetramque cavatam
Regnaque visuras iterum Trojana sagittas
Ferre jubes [5] *Poeante satum, quo flamma ministra*
Subdita, dumque avidis comprendit ignibus ora,
Congeriem sylvæ [6] *Nemæo vellere summam*
Sternis, & imposita clavæ cervice recumbis,
[7] *Haud alio vultu quam si conviva jaceres,*
Inter plena meri redimitus pocula sertis.

Ἀλλ' ἰσχυρεῖν', ἀτρεκὲς πῶλλά τε κακὼν Αὐτὴ τελευτὴ τοῦδε τοῦ ῥῆτος ὑπῆν.
Hercules in Trachinis jam in rogo positus.

1 Quæ sedes misericordiæ. vide quæ ad Senecæ Troadas v. 689.

2 Conglobati, validius flante Borea aut frigido aliquo vento.

3 Apparet ex alto, vel in alto, namque ipse scopulus brevis. alii ergo legunt *alto*.

4 Prius enim expugnarant Trojam sub Laomedonte. In satis autem esse Troiam capi non posse secundo ab Agamemnone & Græcis Helenam repetentibus, absque Herculis sagittis, l. 13. v. 49. & 400.

5 Philoctetem, qui facem rogo subjecit. vid. Sophocl. Philoctetem.

6 Nemæi leonis pelle.

Herculis apotheosis. FAB. 4.

Jamque valens, & in omne latus diffusa, sonabat
Securosque artus contemptoremque petebat
Flamma suum. [9] *Timuêre Dei pro vindice terræ*
Quos ita (sensit enim) læto Saturnius ore
Jupiter alloquitur: Nostra est, timor iste, voluptas
O superi, totoque libens mihi pectore grator.
Quod memoris populi dicor rectorque, paterque,
Et mea progenies vestro quoque tuta favore est.
Nam quamquam ipsum datis hoc immanibus esse

8 Contemnentes jam dolorem & flammam.

9 An utique spectabant solliciti ne ultima non responderet prima? quamtamen ita fore asserit Jupiter, mox v. 249. An erat hoc spectaculum Diis dignum, vir fortis cum mala fortuna compositus? ut de Catone Seneca, l. de Providentia. An forte studiose favebant Herculi σωτῆρι & ἀλεξικάκῳ, jamque suæ apotheosi annui cogitabant, quod benigne interpretatus, in sequentibus, ἐσθλῶν, sibi gratum, se illis inde obligari agnovit.

r ipſe tamen: ſed enim ne pectora vano
meus paveant, Oetæas ſpernite flammas.
a qui vicit, vincet quos cernitis ignes,
niſi materna Volcanum parte potentem
. Æternum eſt à me quod traxit, & experi
e immune necis, nullaque domabile flamma.
egs defunctum terra cœleſtibus oris
ium; cunctiſque meum lætabile factum
ſue confido. Siquis tamen Hercule, ſiquis
Deo doliturus erit: data præmia nollet:
eruiſſe dari ſciet, invituſque probabit.
ſere Dei. conjux quoque regia viſa eſt
n non duro, duro tamen ultima vultu
taliſſe Jovis, ſeque indoluiſſe notatam.
a quodcunque fuit populabile flamma
ibet abſtulerat: nec cognoſcenda remanſit
lis effigies, nec quicquam ab imagine ductum
is habet, tantumque Jovis veſtigia ſervat.
ue novus ſerpens, poſita cum pelle ſenecta,
riam ſolet, ſquamaque nitere recenti:
hi mortales Tirynthius exuit artus,
ne ſui meliore viget, majorque videri
, & auguſta ſieri gravitate verendus.
n pater omnipotens inter cava nubila raptum
adrijugo curris radiantibus intulit aſtris.

I Ωσπερ φασὶ
250 † Ηρακλέα ἐν
τῇ Οἴτῃ κατα-
κεκαῦθαι, &c.

Non ſecus atque Herculem in Oeta monte combuſtum, ad Deos migraſſe tradunt, & ipſum Deum factum. Etenim ille, cum à ſe abjeciſſet quicquid à matre humani atque mortalis contractum acceperat, ſervata pura atque incorrupta divinitate, probe prius extractæ pira incendio purgatus, in cœlum ſubvolaſſe creditur. Ita Philoſophiæ opera tanquam igni perpurgati, conſcenſo cacumine felicem & beatam degunt vitam, divitiarum, honorum, & voluptatum memores quidem amplius. Luciani Hermotimus. Vera

loqui & mortalis divinitas, *ſi quis tamen hoc quoque, ſi quis Cœtus amare Dei*
ortalia, cœlum mente ſapit tota. 2 Ὡς δ' Ἡρακλῆς ὅλη χειρὶ ὁρί-
, &c. Il. 22. & Æn. 2. *Qualis ubi coluber, &c. Nunc poſitis novus exuviis*
ue juventa, Lubrica conſolvit ſublato pectore terga. Arduus ad Solem. 3 Ani-
immortali gloria. *Parte tamen meliore mei ſuper alta perennis Aſtra ferar.*
ſi noſter in peroratione hujus operis. 4 Nempe cœlo donandus, nec Di-
hi & fato functis *auguſta & major imago humana* tribuitur & poetis & hiſto-
; Triumphantem de monſtris domitis, tyrannis cæſis, terra relicta.

bſia in vetulam & Galanthis in muſtelam.
FAB. 5, & 6.

ſiſt Atlas 6 *pondus, neque adhuc* 7 *Sthene-*
leius iras

6 Cœli, ſibi jam gravioris recepto Hercule Juv. ſat. 1. *contentaque ſidera*

Monſtrum miſerum urgebant Atlanta minari pondere. 7 Sthenelı filius, Eurya-
ne Hercalis progeniei patrem ulcura ſe regno exoreret, Hyllum Hercalis fi-
Liberos & ſolatum qui Athenas confugerant poposcit, arma minatus,
ederetur. à Theſeo tamen & Athenienſibus adjuti Euryſtheum ſuſtuli-
Ovidius. l. 3. & Liberalis fab. 33.

Solve,

Solverat Euryſtheus: odium quę; in prole paterna
Exercebat atrox. at longis anxia curis
Argolis Alcmenę queſtus ubi ponat anili,
Cui referat natę teſtatos orbe labores,
Cuive ſuos caſus, Iolen habet. [1] *Herculis illa*
Imperio, thalamoque, animoq; receperat Hyllę.
Impleratque uterum generoſo ſemine, cum ſic
Incipit Alcmene: Faveam tibi [2] *numina ſi quę*
Corripiuntque moras tunc, cum matura vocabit
Prępoſitam timidis parientibus [3] *Ilithyian,*
Quam mihi difficilem Junonis gratia fecit,
Namque [4] *laboriferi cum jam natalis adeſſet*
Herculis, & decimum premeretur [5] *ſydere Phœbe,*
Tendebat gravitas uterum mihi; quodque ferendi
Tantum erat, ut poſſes autorem dicere tanti
Ponderis eſſe Jovem, nec jam tolerare labores
Ulterius poteram: quin nunc quoque frigidus horror
Dū loquor, horror habet, parſq; eſt meminiſſe timoris.
Septem ego per noctes, [6] *totidem cruciata dies*
Feſſa malis, tendenſque ad cęlum brachia, vocavi
Lucinam ad [7] *nexos partus clamore vocabam.*
Illa quidem venit, ſed præcorrupta, meumque
Quę donare caput Junoni vellet iniquæ.
Utque meos audit gemitus; ſubſedit in illa
Ante fores ara, dextroque eſt poplite lævum
Preſſa genu, digitiſque inter ſe [8] *pectine junctis*
Suſtinuit partus, tacita quoque carmina voce
Dixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.
Nitor, & ingrato facio convitia demens
Vana Jovi, cupioque mori; moturaque duros
Verba queror ſilices, matres [9] *Cadmeïdes adſunt*
Votaque ſuſcipiunt, exhortanturque dolentem.
[10] *Una miniſtrarum media de plebe Galanthis*
[11] *Flava comas, aderat, faciendis ſtrenua juſſis*
Officiis dilecta ſuis, ea ſenſit iniqua

1 Hyllus Iolen ſibi à patre donatam in uxorem duxerat, gravidamque fecerat.

2 Ant. Liberalis τὰς μιγείσας τῇ εἰλειθυίᾳ adjungit in remorando Alcmenæ partu, fab. 29. tanquam χαυνυλλίδας.

3 Εἰλειθυίαν, quod parturientibus adveniat opiferi. ὅτι εἰς πᾶς πκτὸς ἐλεύσεται θεὸς, aliis ἀπὸ τῶν ἐλίσσεσθαι ab evolvendo. Eadem cum Diana exiſtimata. Ἀρτεμὶς εἰλείθυια καὶ ἡ αὐτὴ παρθενία. Orpheus hymno 1. Plato in Theæteto ait Dianam cum ſterilis ſit, partuum tutelam ſuſcepiſſe. Callimachus hymno ad Dianam; quod eam Latona mater citra dolorem geſtarit in utero & peperit. Melius Philoſophi ad Lunæ, quæ eadem cum Diana, potentiam referunt. quæ, ut Plin. l. 2. c. 102. fœmineum molle & nocturnum fidus humores ſolvit, fœtibus concipiendis edendiſque accommoda. Horat. 22. od. 3. l. & in carm. Secular. dicta & Lucina, ut norunt vel pueri ex Terentio. 4 Laboribus natus. Ovid. pra v. 180. 5 Sole. 6 Aliter Bromia apud Plautum. *Ita profecto ſum deperit.* 7 Impeditos. Turn. 7. l. adverſ. c. 8. legit. *Lucinam ninxſque* partus labores, aut Nexios Deos precata. 8 Pectinatim, decuſſatim. μὴ καθίζοντο χραῦσαι πὸς ἑαυτῶν χεῖρας, 27. fab. 9 [illegible] 10 Συμπαθεια καὶ ἐπίκρισις Αλκμήνης. Liberali. 11 Ver[illegible]

scio quid Junone geri: dumq; exit, & intrat 310
re fores, [1] *divam residentem vidit in ara,*
chiaque in genibus digitis connexa tenentem.
Quecunque es, ait, dominæ gratare: levata est
olis Alcmene, potiturque puerpera voto.
liit, junctasque manus pavefacta remisit 315
Deus potens uteri: [2] *vinclis levor ipsa remissis.*
nine decepto risisse Galanthida fama est:
entem prensamque ipsis Dea-sæva capillis
uit; & è terra corpus relevare volentem
uit, inque pedes mutavit brachia primos. 320
irenuitas antiqua manet; nec terga [3] *colorem*
isse suum: forma est diversa priori.
quia mendaci parientem juverat ore;
re parit, nostrasque domos, velut ante, frequentat.

1 Lucinam.
2 Ad 284. v. supra.
3 Digitis quos Dea pectinatim hucusq; junxerat.
4 Fuerat enim *faciendi strenua jussis*, 302. v. &----
5 ---*Flava coma.* qui color mustelinus. Liberalis in felem mutatam refert. Ἡ μὲν τὸν ἰσχνὸν γαλῆν, ἡ δ' αὖτον ἰδώλιον ἐν τῷ μυχῷ.
6 Καὶ ἐμορφοῦ

Ἦλθε γὰρ ἰυιὸν. Θαρσοῦσα μὲν, ὃ διὰ τὸ ἦθος. æque verum ares coire, ac per os parere. Sed huic colori à natura mustelarum, quæ catuas quotidie transferunt, mutantque sedem, Cicerone autore, quem citat. l. 19. c. 4. Quin ipsa decies in die mutat locum. Plautus in Stieho.

ope in Lotum arborem, & Iolaus senex in juvenem. FAB. 7, 8, & 9.

Ilxit; & admonitu veteris commota ministræ 325
Ingemuit; quam sic [7] *nunc est affata dolentem:*
men, O genitrix, aliena à sanguine vestro
a movet facies? Quod si tibi mira sororis
mutæ referam quanquam lacrymæque, dolorque
dunt prohibentq; loqui. [8] *Fuit unica matri,* 330
pater ex alia genuit) notissima forma
ulidum Dryope: quam virginitate carentem,
que Dei passam Delphos Delonque tenentis,
ii Andræmon: & habetur conjuge felix,
lacu accolivis devexo margine formam 335
is efficiens: summum myrteta coronant.
ui huc Dryope fatorum nescia; quoque
uere magis, Nymphis latura coronas:

7 Iole, uxor Hylli filii Herculis ex Dejanira. sup. vers. 280.
8 Δρύοπ ἰγάνετο Σπερχεῖ ποταμῷ, &c. Dryopa, inquit Antoninus Liberalis fab. 32. Sperchii fl. filiam ex Polydora una Danai filiarum, regnum obtinuit in Oeta. Is unicam habuit filiam Dryopen, quam visam Apollo ardebat. Itaque pri-

e in testudinem convertit: quam ubi, ut rem ludicram Dryope Nymphasque ... Dryope etiam in sinu conderet, de testudine Apollo in anguem tran... Nymphæ eam terræ deferuerunt, cujus virginitatem ibi Apollo deli... filium pofea cum Andræmon, Oxili filium duxiset, puerum ex Apolline ... parit, Amphisium nominatum, &c.

Inque sinu puerum, qui nondum impleverat annos
Dulce ferebat onus: tepidique ope lactis alebat.
Haud procul à stagno. Tyrios imitata colores
In spem baccarum florebat aquatica lotos.
Carpserat hanc Dryope, quos oblectamina nata
Porrigeret flores, & idem factura videbat;
Namque aderam. [1] *Vidi guttas è flore cruentas*
Decidere, & tremulo ramos horrore moveri.
Scilicet, ut referunt [2] *tardis nunc denique agrestes*
Lotos in hanc Nymphe, fugiens obscœna Priapi,
Contulerat versos servato nomine vultus.
Nescierat soror hoc; quæ cum perterrita retro
Iret, & iratis vellet discedere Nymphis;
[3] *Hæserunt radice pedes: convellere pugnat,*
Nec quicquam nisi summa movet: succrescit ab imis
Totaque paulatim lentus premit inguina cortex.
Ut vidit, conata manu laniare capillos,
Frondemanu implevit, frondes caput omne tegebant.
At puer Amphysius (namque hoc avus Eurytus illi
Addiderat nomen) materna rigescere sensit
Ubera, nec sequitur ducentem lactea humor.
Spectatrix aderam fati crudelis, opemque
Non poteram tibi ferre soror: quantumque valebam,
Crescentem truncum ramosque amplexa, morabar.
Et, fateor, volui sub eodem cortice condi.
Ecce! vir Andræmon genitorque miserrimus ad
Et quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
Ostendi Lotos. tepido dant oscula ligno:
Affusique [4] *suæ radicibus arboris hærent.*
Nil, nisi jam faciem, quod non foret arbor, habebat
Chara soror. lacrymæ misero de corpore fluxit
Irrorant foliis; ac, dum licet, oraque præstat
Vocis iter, tales effundit in æra questus:
Siqua fides miseris, hoc me per numina juro
Non meruisse [5] *nefas, patior sine crimine pœnas.*
Viximus innocuæ: Si mentior, arida perdam
Quas habeo frondes, & cæsa securibus uram!

1 Sic è Phaëthontis sororibus l. 2. vers. 360. in arbores versis *Sanguinea manant tanquam de vulnere gutta.* idem de Polydoro Æn. 3.

2 An epitheto à bobus, quos agunt pascuntque sumpto? ut Virgil. 10. eclog. *tardi venere bubulci.* Vide quæ Erythræus in Indice, voce *Tardi.* An quia fero, clade nempe accepta, sorore amissa, nunc denique id resulisset?

3 Sed audiamus Liberalem; Amphisius urbem in Oeta condidit, monti ipsi cognominem, ibique regnavit. Posuit & Apollini in Dryopida regione templum. In quod cum se conjuliset Dryope, Hamadryades benevolentia inductæ eam rapuerunt, & in sylvis occultarunt, loco ejus alno vel populo ἀνθέρικος productâ atque excitata è terra, ac prope arborem fonte. Ita Dryope, naturæ mutatione de mortali facta est Nympha. Amphisius Nymphis tam bene de matre sua merentibus templum [illegible] certamen eurule instituit, quo mulierem accedere nefas, quod Dryopen [illegible] sublatum duo virgines incolis indicarunt, &c. 4 Filia scil. Sperchii, [illegible] monis fuerat. 5 Nefarium Metamorposin.

Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Illa date nutrici, nostraque sub arbore sæpe
Hæc facitote bibat, nostraque sub arbore ludat.
Cumque loqui poterit, matrem facitote salutet,
Et tristis dicat; Latet hoc in stipite mater.
Stagna tamen timeat, nec carpat ab arbore flores,
Ne frutices omnes corpus putet esse dearum.
Hæc vale conjux, & tu germana paterque:
Si, siqua est pietas, ab acutæ vulnere falcis,
Et pecoris morsu, frondes defendite nostras.
Si quonism mihi fas ad vos [2] incumbere non est;
Erigite huc artus, & ad oscula nostra venite
Dum tangi possum, parvumque attollite natum.
Cætera loqui nequeo: nam jam per candida mollis
Colla liber serpit, summoque cacumine condor.
Ite procul lucis, removete ab oculibus manus: [3] sine munere vestro
Sum qui fregi inducus morientia lumina cortex.
Dixerat simul ore loqui, simul esse; diuque
Corpore mutato rami caluere recentes.
Dumque refert dolo factum miserabile, dumque
Eurytidos lacrymas admoto pollice siccat
Alcmene, (flet & ipsa tamen) compescuit omnem
Ales nova tristitiam: nam limine constitit alto
Pene puer, [6] dubiaque tegens lanugine malas,
Jam reformatus primos Iolaus in annos.

1 Meo monitu exempli o.

2 Inclinare.

3 Oculos morientium claudere erat pietatis officium, quod ad quemq; ut erat sanguine aut affinitate proximus, spectabat, quod officium hic supervacuum ait, ubi cortex id præstat.

4 Iolen Euryti filiam.

5 Iolaus ex sene denuo pubertatem adeptus. quod de eo fingitur, quia in ætate senecta multa & egregia facinora gessit.

6 Quæ malas vestit in transitu à pueritia in adolescentes.

Cellirrhoës filii impuberes in viros. FAB. 10.

HOC illi dederat Junonia muneris [7] Hebe,
Victa [7] viri precibus. Quæ cum jurare pararet
Non tributuram post hunc se talia nulli;
Non est passa [8] Themis. Nam jam discordia Thebæ
Bella movent, dixit, [9] Capaneusque nisi ab Jove victi
Haud poterit, [10] sicutque pares in vulnera fratres,
Subductisque suos manes tellure videbit

7 Hercules in Deos relatus Heben Junonis filiam in uxorem duxit. Juventam scil. Robur.

8 Dea, quæ fas jubet, nefas vetat. vaticinii & oraculi præses ut ad l. 2. v. 321. vide etiam quæ Gyrald. 15. Synt. & Jac. Boissard. de Divinat.

9 Unus è septem ducibus ad Thebas; qui cum muros scalis conscendere tentaret, lapidibus à defensoribus obrutus est. Hinc ut Virg. l. 4. fulmine Jovis interisse dictus, *hunc toto Jove fulmen adactum corripuit.* Stat. Thebaid. 10.

10 Mutuis conjecti vulneribus Eteocles & Polynices Oedipi filii, de quibus Euripides, Seneca, Statius.

1 Amphiaraus vates fati sui præscius, non rediturum sese bello Thebano, latuit, proditus tamen ab Euriphyle uxore quam corrupit Polynices, donato illi aureo monili Hermione prius à Venere dato, & Thebas profectus à terra dehiscente absorptus est. præcepit itaque filio Alcmæoni, ut mortem suam matris morte ulcisceretur. quo facto, Alcmæon furiis agitatus mori medium quæsivit à Phegeo, cujus filiæ Alphesibœæ quam in uxorem duxerat, nile illud fatale dedit. Sed ubi apud Phegeum non invenerit morbi medelam, oraculo monitus se ad Acheloum contulit, cujus filiam Callirrhoën cum amare, ha autem ab eo poscaret monile; ad Alphesibœam contendit ab eaque illud.---2---Callirrhoë igitur à Jove impetrabat liberis suis ex Alcmæone peratam juventutem, quo patris necem ulcisci possent. 3 Hebe, quæ Junonis Herculis uxor, dona, id est, juventutem.

1 *Vivus adhuc vates, ultusque parente parentem*
Natus erit facto pius & sceleratus eodem:
Attonitusque malis, exul mentisque domusq;
Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur umbra
Donec eum conjux fatale popoſcerit aurum,
Cognatumque latus Phlegeius hauſerit enſis.
2 *Tum demum magno petet hoc Acheloïa ſuppex*
Ab Jove Callirrhoe, natis infantibus annos
Addat, neve necem ſinat eſſe ultoris inultam.
Juppiter his motus, 3 privignæ dona, nurusque,
Præcipiet, facietque viros impubibus annis.

Byblis in fontem. FAB. II.

Hæc ubi faticano venturi præſcia dixit
Ore Themis; vario ſuperi ſermone fremebãt:
Et, cur non aliis eadem dare dona liceret,
Murmur erat. Queritur veteres 4 Pallantias annos
5 Conjugis eſſe ſui; queritur caneſcere mitem
6 Iaſiona Ceres; repetitum Mulciber ævum
Poſcit 8 Erichthonio, Venerem quoque cura futuri
Tangit, & Anchiſæ renovare paciſcitur annos.
Cui ſtudeat Deus omnis habet: creſcitque favet
Turbida ſeditio; donec ſua Juppiter ora
Solvit; &, O noſtri ſiqua eſt reverentia, dixit,
Quo ruitis? Tantumne aliquid ſibi poſſe videtur
7 Fata quoque ut ſuperet? fatis Iolaus in annis
Quos egit rediit: fatis juveneſcere debent
Callirrhoë geniti, non ambitione, nec armis,

4 Aurora Hyperionis filia, soror patruelis Pallantis fil. Crei. Hesiod. Theogon. ibi Εὖς δ' ἀίλιον ἠῶ μέγαν, λαμπρόν τε σελήνην, ἠδ' ἠῶ πάντας τε θεοὺς τελέθοντας, &c.

5 Tithoni, quem Aurora succo suo perfudit, & cui à Parcis immortalitatem impetravit, oblita interim perpetuitatem juventutis poscere. exaruit itaque in cicadam versus. Adi Cl. Ramsey Sap. Vet.

6 Jovis ex Electra filium, Cereri adamatum, ex qua genuit Plutum. Vide quæ Jacob. Boissardus l. de Divinatione in Ægypt.

7 Lib. 2. vers. 5

8 Hunc ex Stoa noster. Stoicis enim quod in fatis est ipsum exsuperat Jovem. vide Tertull. lib. de fato. August. l. 5. de Civitate Dei. D. Thomam lib. de Eusseb. l. 6. de præparatione Evangelii, Minut. Felicis Octavium. Jul. Sirmond

Vos etiam, quoque hoc animo meliore feratis;
Me quoque fata regunt: quæ si mutare valerem;
Nec nostrum seri curvarent [1] Æacon anni,
Perpetuumque ævi florem Rhadamanthus haberet
Natus [1] Minoë meo, qui propter amara senectæ
Tendera deficitur, nec, quo prius, ordine regnat,
Nec Jovis immovere deos, nec sustinet ullum,
Jam videat fessos Rhadamanthon & Æacon annis,
Et Minos queri; qui, dum fuit integer ævi,
Terruerat magnas ipso quoque nomine gentes:
Sunt erat invalidus, [2] Deioniden que juventæ
Labore Miletum, Phœboque parente superbum
Animavit; credensque suis insurgere regnis,
Haud tamen est patriis arcere penatibus ausum.
Vade fugis, Milete, tua, celerique carina
Regem metiris aquas, & in Aside terra
Urbis conditium, positoris habentia nomen.
Hic tibi, dum sequitur patria curvamina ripæ
Filia [3] Meandri toties redeuntis eodem,
Cognita Cyanee præstanti corpore Nympha
Gemina cum Cauno prolem est enixa gemellam.
Nobilis in exemplo est, ut ament concessa puellæ;
Nobilis [4] Apollinei correpta cupidine fratris,
Non soror ut fratrem, nec qua debebat, amavit.
Illa quidem primo nullos intelligit ignes,
Nec peccare putat, quod sæpius oscula jungat,
Quod sua fraterno circumdet brachia collo:
Sensimque diu pietatis fallitur umbra.
Sensibus declinat amor; visuraque fratrem
Nulla venit, nimiumque cupit formosa videri.
Si, siqua est illic formosior, invidet illi;
Et nondum manifesta sibi est, nullumque sub illo
Que facit votum, verumtamen æstuat intus.
Non dominum appellat; jam nomina sanguinis odit;
Nobilis jam mavult quam se vocet ille sororem:
Spes tamen obscœnus animo demittere non est
Ausa suo vigilans: [5] placida resoluta quiete

1 Jovis ipsius fil. qui, propter insignem in vivis justitiam, judices inferni finguntur.

2 Desiones ex Phœbo filium, qui Minoë jam senescente, Cretæ regnum invadere moliebatur. verum à Jove deterritus in Asiam navigans Miletum urbem condidit. ibi ex Cyanee Nympha genuit gemellos Caunum & Byblida. Ant. Liberalis refert, Miletum, consulente Sarpedone, in Cariam profugisse, ibique Eidotheam Euriti Carum regis filiam uxorem duxisse, fab. 30.

3 Lib. 2. vers. 246. & lib. 8. vers. 162.

4 Formosi & refertis Apollinem avum suum, Mileti scilicet patrem.

5 Censebat Zeno ex insomniis suum quenque processum sentire: in neque exultare se ulla turpitudine neque admittere vel agere quicquam scelerate aut injuste in somnis videat, &c. Quam rem jam anPlato expressit advertens quidnam agat anima sponte sua per imaginationem in somnis, ubi jam destituitur ratione. Plutarch. libell. Quemadmodum sentias te virtute proficere. vide in Indice nostro-poetico, titulum, *Somnia sibi quisque facit*. Quibus ibi autoribus adde quæ Claudianus habet in præfatione ad Panegyrin de sexto Consulatu Honorii Augusti.

Sæpe videt quod amat, visa est quoque jungere corpus,
Corpus, & erubuit, quamvis sopita jaceret.
Somnus abit: silet illa diu, repetitque quietis
Ipsa suæ speciem, [1] dubiaque ita mente profatur.
Me miseram! Tacitæ quid vult sibi noctis imago?
Quam nolim vana sit! Cur hæc ego somnia vidi?
Ille quidem est oculis quamvis formosus iniquis,
Et placet, & possit, si non sit frater, amari;
Et me dignus erat, verum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil vigilans committere temnam;
Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno, nec abest imitata voluptas.
Proh Venus, & tenera volucer cum matre Cupido,
Gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido
Contigit! ut jacui totis resoluta medullis!
Ut meminisse juvat! quamvis brevis illa voluptas.
Noxque fuit præceps, & cæptis invida nostris.
O ego, si liceat mutato nomine jungi,
Quam bene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti!
Quam bene, Caune, meo, poteras gener esse parenti!
Omnia Dii facerent, essent communia nobis;
Præter avos! Tu me vellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur, pulcherrime, mavem.
Hei mihi! quæ male sum, quos tu, sortita parentes,
Nil nisi frater eris: Quod obest, id habebimus, amens.
Quid mihi significant ergo mea visa? quod auferat
Somnia pondus habent? an habent & somnia pondus?
Dii melius: [2] Dii nempe suas habuere sorores.
Sic Saturnus Opim [3] junctam sibi sanguine duxit;
Oceanus [3] Tethy; [3] Junonem rector Olympi.
Sunt superis sua jura: Quid ad cœlestia ritus
Exigere humanos, diversaque fœdera tento?
Aut nostro vetitus de corde fugabitur ardor,
Aut, hoc si neque, peream precor ipsa, toroque
Mortua componar, [4] positæque det oscula fratri.
Et tamen [5] arbitrium quærit res ista duorum.
Finge placere mihi: scelus esse videbitur illi.
At non [6] Æolidæ thalamos timuere sororum:

1 Nec dum determinat amorem suum, aut potiundi ejus votum concipit: vago tantum amore intus æstuat, cujus reciprocas fluctuationes modo audientis habenas rationis, modo sensuum ventis tota permittentis vela, summo artificio (ut & l. 7. in Medea, l. 8. in Scylla) ingeniosissimus exprimit poëta. ut omittam quibus gradibus ab initio insensibili sensim assurgat ad summum scelus.
Nemo repente fuit turpissimus.
2 *Velocius & gravius corrumpunt vitiorum exempla, magnis eam subeam animos authoribus.*
3 *Sororem.*
4 Mortuæ. è lecto funebri compositæ, ad rogum efferendæ.
5 Consensum poscit amborum partium.
6 Æolo quidem, ut habet Hom. Od. 10. Αἰόλῃ μοῦνός τε φίλος καὶ ἐπήρατος ἦεν μακάρεσσι θεοῖσι γεγάασιν. Ἐξ μὲν θυγατέρες τε ἔσαν καὶ ἴφθιμοι υἱέες ἥβης. Ἔνθ' ὅγε θυγατέρας ποίησι γάμοισι δίδοσκε καὶ ἀνέρας. Quia tamen, ubi Macareus ex sorore Canace filium suscepit, Æolus dignatus gladium filio misit, quo adversus se uteretur incestus vindex, Macareo ergo fuga sibi consuluit; videtur Byblis multitudinis usa numero, ad majorem animi autoritatem conciliandam, simul & suum scelus elevandum.

Vide sed hes novi? cur hæc exempla paravi?
Quo fero? Obscœnæ procul hinc, discedite flammæ:
Ne, nisi qua fas est germane, frater ametur. 511
[1] *Sitamen ipse mei captus prior esset amore:*
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quæ fucram non rejectura petentem,
Ipsa peram? Toleri sne loqui? poteri sne fateri? 515
Regat amor; potero: vel, si pudor ora tenebit,
Littera celsatos arcana [2] fatebitur ignes.
Hinc placet: hæc dubium vicit sententia mentem.
In latus erigitur: cubitoque innixa sinistro,
Viderit, insanos, inquit, fateamur amores. 520
Hei mihi! quo labor? quem mens mea concipit igneni?
Et meditata manu componit verba tremenți.
Dextra tenet [4] ferrum: vacuam tenet altera [5] ceram.
Incipit; & dubitat: scribit; damnatque tabellas:
Et [6] notat; & delet: mutat: culpatq; probatq; 525
Inque vicem sumptas ponit, positasque resumit.
Quid velit, ignorat; quicquid factura videtur,
Displicet: in vultu est audacia mista pudori.
Scripta soror fuerat: visum est delere sororem,
Verbaque correptis incidere talia ceris. 530
[7] Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans: pudet (ah!) pudet edere nomen.
Et si quid cupiam quæris, sine nomine vellem
Posset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
Ante foret, quam spes votorum certa fuisset. 535
[8] Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index
Et color, & macies, & vultus, & humida sæpe
Lumina, nec causa suspiria mota patenti,
Et crebri amplexus, & quæ, si forte notasti,
Oscula sentiri non esse sororia possent. 540
Ipsa tamen, quamvis animi grave vulnus habebam,
Quamvis intus erat furor ignem, omnia feci,
(Sunt mihi Dii testes) ut tandem sanior essem;
Pugnavique diu violenta Cupidinis arma
Effugere infelix; & plus, quam ferre puellam 545
Posse putes, ego dura tuli. Superata fateri

1 Et captum Byblidis amore Cannum fuisse ex Cononis Narrationibus refert Photius in Bibliotheca: Κάννυν δ' ἵνα ἐγένετο ἀμήχανος ἐρωτικῶς τῆς ἀδελφῆς Βυβλίδος· ἃς ὁ μὲν ἀπεστύγησε πολλὰ νικήσας, ἐξέστη τῆς γῆς ἐκείνης.

2 Nec erubescet.

3 Caunus. vel ipse rei eventus. ut *Viderit utilitas*; *ego cœpta fideliter edam.* & 10. Metam.

4 Stylum ferreum, cujus acumine solebant veteres exarare.

5 Ceratam tabellam, quam rursus, si quid delerum vellent obtusa & plana styli parte æquabant & levigabant ad scripturam novam. illud vocabant, *sub acumen styli subire*: hoc *stylum vertere.*

6 Scribit. quamvis verbum hoc *notare* inter alias significationes pro *notis scribere* Διὰ σημείων λέγειν h. e. signis quibusdam animi sensus comprehendere, non literis & sermonibus. Tum. advers. l. 14. c. 24.

7 Noster ita exordium sumit epistolæ Phædræ ad Hippolytum. *Quæ, nisi tu dederis, caritura est ipsa salutem, Mittit Amazonio Cressa puella viro.*

8 Animi amore saucii indicia esse poterant color, macies vultus, &c.

Cogor, opemque tuam timidis exposcere votis,
Tu servare potes, tu perdere solus amantem;
Elige utrum facias: non hoc inimica precatur,
Sed quæ, cum tibi sit junctissima, junctior esse
Expetit, & vinclo tecum propiore ligari.
Jura senes norint: &, quid liceatque, nefasque
Fasque sit, inquirant; legumque examina servent.
Conveniens Venus est annis temeraria nostris.
Quid liceat, nescimus adhuc, & cuncta licent.
Credimus, & sequimur magnorum exempla deorum.
Nec nos aut durus pater, aut reverentia famæ,
Aut timor impediet: tantum absit causa timendi.
Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi:
Et damus amplexus, & jungimus oscula coram.
Quantum est quod desit miserere fatentis amorem:
Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor:
Neve meæ mortis meo subscribi causa sepulchro.
Talia nequicquam perarantem plena reliquit
Cera manum, summoque in margine versus adhæsit.
Protinus impressa signat sua crimina gemma,
Quam tinxit lacrymis: linguæ defecerat humor.
Deque suis unum famulis pudibunda vocavit:
Et paulum blanditæ, Fer hos, fidissime, nostro,
Dixit, & adjecit longo post tempore, patri.
Cum daret, elapsæ manibus cecidere tabellæ:
Omine turbata est; misit tamen. Apta ministræ
Tempora nactus adit, traditque latentia verba.
Attonitus subita [10] juvenis Mæandrius ira
Projicit acceptas, lectaque sibi parte, tabellas:
Vixque manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, O vetitæ scelerate libidinis autor,
Effugis, ait: Qui, [11] si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum, pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pavidus, dominæque ferocia Cauni
Dicta refert: palles audita, Bybli, repulsa;
Et pavet obsessum glaciali frigore [12] pectus.

1 Sententia & locutione haud dissimili usus est in laudatissimo illo opere Medeæ tragœdiæ, quam citat Quintilianus, *Servare potui, perdere an possim rogas?*

2 Συγκατασκευή.

3 Juris legumque apices norint & observent ficci senes; nos flore ætatis nostræ utamur. *Nos vivamus & amemus, Meque sinum jenum severiorum omnes unius æstimemus assis.*

4 Saturni, Jovis, Oceani, qui suas habuere sorores. vers. 498. supra.

5 Intra quatuor, ex quinque illis amandi lineis, visum, alloquium, tactum, osculum sine suspicione licet consistere; cur non & quintam; cur non & quintam illa μαλακίαν καὶ μωλακόστολα nectaris parte, non imbuere nos, sed proluere datur? vide v. 243. l. 10.

6 Al. *desit.*

7 Mortis.

8 Ita Juvenalis Sat. 1. *Summi plena jam margine libri Scriptus, & in tergo, necdum finitus.*

9 Annulo, sigillo inclusa. *se tantum atque beatum exiguis tabulis & gemma fecerit uda.* ibid.

10 Caunus Mæandri nepos. supra vers. 444.

11 Nisi necessitas reddenda ratio nobis crearet dedecus.

12 Rectius utique ex autoritate Mss. Cassani & mei quam quod vulgo legitur, corpus.

ei tamen ut rediit, pariter rediere furores,
quaque vix tales icto dedit aëre voces, 585
merita. Quid enim temeraria vulneris hujus
licium feci? quid, quæ celanda fuerunt,
n cito commiſi properatis verba tab. Illis?
ec erat ambiguis animi ſententia dictis
mentanda mihi, ne non ſequeretur euntem; 590
rte aliqua, veli qualis foret aura, notare
uram, tutoque mari decurrere: quæ nunc
exploratis implevi limina ventis.
ec feror in ſcopulos igitur: ſubmerſaque toto
ntus Oceano, nec habent mea vela recurſus. 595
id quod & ominibus certis prohibebar amori
olgere meo, tunc, cum mihi ferre jubenti
cidit, & fecit ſpes noſtras cera caducas?
mne vel illa dies fuerat, vel tota voluptas,
d patius mutanda dies? Deus ipſe movebat, 600
quæque certa dabat, ſi non male ſana fuiſſem.
tamen ipſa loqui, nec me committere ceræ
ueram, præſenſque meos aperire furores:
diſſet lacrymas, vultus vidiſſet amantis.
ra loqui poteram, quam quæ cepere tabellæ: 605
imipotui circumdare brachia collo,
ſi rejicerer, potui morituræ videri,
plectique pedes, [2] affuſaque poſcere vitam,
nia feciſſem: quorum ſi [3] ſingula duram
ſtere non poterant, poterant tamen omnia men-
tem. 610
rſitan & miſſi ſit quædam culpa miniſtri:
Non adiit apte, nec legit idonea, credo,
mpora, nec petiit horamq; animumque vocantem.
ec nocuere mihi. [5] neque enim de tigride natus,
rigidos ſilices, ſolidumque in pectore ferrum,
at adamanta gerit, nec lac bibit ille leænæ.
ncetur: repetendus erit, nec tædia capti
lla mei capiam, dum ſpiritus iſte manebit.
am primum, ſi facta mihi revocare liceret,

1 Allegoria pulchre continuata ſe temeritatis in ſcribendo arguit: mox augurii male ſervati, diei criſin improbat, nuncium importunum. *Laſcivier aliquanto eſt Ovidius*, inquit Fabius l. 10. Inſt. tutionem c. 2. & *nimius amator ingenii ſui*: & mox: *Ovidii Medea videtur mihi oſtendere, quantum vir ille præſtare potuerit, ſi ingenio ſuo temperare, quam indulgere maluiſſet.* Et hic ſane fatendum eſt, laſcivire ipſius ingenium, nactum ſcil. materiam lenocem & genio ſuo affinem.

2 Ad pedes illius provoluta.

3 *Quæ non profuerant ſingula multa juvant.*

4 Non opportunos tentavit *aditus, & qua molliſſima fandi tempora.*

5 *Neque enim natus es è ſcopulis, nutritus lacte ferino, Nec dicam ſilices pectus habere tuum.* Tibull. 3. eleg. 11. vide citatos à nobis in In-

e Poëtico, ſub titulo *Durus*. qui omnes Homerum ſecuti, Ilia. 6. γλαυκὴν δ' ἴπαρ θῆλασα, Πίηρα τ' ἀλίβατα, ὅτι οἱ τόσσ' ὄρεα
nd'is. adi. etiam A. Gellium lib. 12. cap. 1. Macrob. lib. 5. Saturnal. cap. 17.
. Scalig. lib. 5. Poëtices cap. 3.

Non expisse fuit: [1] cupta expugnare, sed
est.
Quippe nec ille potest, sicut jam mea vota relinq
Non tamen ausorum semper memor esse meorum
Et, quia deserim, leviter voluisse videbor
Aut etiam tentasse illum, insidiisque petisse;
Vel certe non hoc, [2] qui plurimus urget, & am
Pectora nostra, [3] Deo, sed victa libidine credar.
Denique jam nequeo non commisisse nefandum
Et scripsi, & petii: Temerata est nostra volu
Ut nil adjiciam, non possum innoxia dici. (
Quod superest, multum est in vota, in crimina
Dixit: & (incerta tanta est discordia mentis)
Dum pigeat tentasse, libet tentare; modumque
Exit, & infelix [4] committit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest, [5] patriam fugit ille, nefa
Unque peregrina ponit nova mœnia terra.
Tum vero mœstam tota Miletida mente
Defecisse ferunt: tum vero à pectore vestem
Diripuat, planxitque suos furibunda lacertos.
Jamque palam est demens: inconcessamque se
Spem Veneris, sine qua patriam, invisque jug
Deserit & profugi sequitur vestigia fratris
[6] Utque tuo motæ, proles Semeleïa, thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ:
Byblida non aliter la os ululasse per agros
[7] Bubasides videre nurus; quibus illa relictis
[8] Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamque pet
Jam [9] Cragon, & [10] Lyaniram, [11] Xanthiq
liquerat undas,
[12] Quoq; Chimæra jugo, medijs in partibus hi
Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.
Deficiunt sylvæ, cum tu lassata sequendo
Concidis, & dura positis tellure capillis,
Bybli jaces, frondesque tuo premis ore caducas,

1 Incepta perficere.
2 Ms. Cœlestinus, Giosanus, & è meis unus habent, *qui plurimus urit & uſſit.*
3 Amore, Cupidine.
4 Identidem interpellat eum, utrumque repulsum passi.
5 Καῦνος ἐξεῖσι τ' γῆς ἐκεῖ- πᾶς, &c. Caunus terram illam deseruit. Doloribus inde plurimis affecta Byblis, paternam & ipsa domum reliquit, & per deserta diu oberrans & propter fruſtratos amores animo fracta, nexa de zona laqueo, ex nuce sepiam suspendit. Inde ab illa flente fluxerunt lacrymæ, & fons hinc enatus, quem Byblida indigenæ nominant. Hæc Photius ex Conone. Aliter Liberalis, ut mox ad vers. 653.
6 Utque Threiciæ Bacchides. in Orgiis tuis vibrantes thyrsos. i. hastas pampinis involutas, furore concitæ discurrunt, de Bacchanalibus, vide quæ ad vers. 528. lib. 3. de Trietericis ad vers. 587. lib. 6.
7 Cariæ, Bubasus Cariæ regio est.
8 Populum Cariæ lib. 8. vers. 6.
9 Montem Lyciæ.
10 Urbem Lyciæ.
11 Fluvii Lyciæ. legendum ex autoritate duorum Vatican. Ursini, Cœlestini, monet Giosanus, ex meis unus dissertim habet *bircum* aliter suprascriptum, vulgo leg. *ignem* leg. *Quæque Chimæra jugum.* de Chimæra, vide quæ supra ad lib. 6. vers.

Sæpe illam Nymphæ teneris Lelegeïdes ulnis
Tollere conantur, Sæpe aut medeatur amori
Precipiunt: furtæque adhibent solatia menti.
Lata jacet, viridesque suis tenet unguibus herbas
Byblis, & humectat lacrymarum gramina rivo.
Naiades his venum, quæ nunquam arescere posset,
Supposuisse ferunt: Quid enim dare majus habebant?
Protinus, ut secto piceæ de cortice guttæ,
Sive tenax gravida manat tellure bitumen,
Quæque sub adventum spiratus lene Favoni
Mole remolleſcit quæ frigore conſtitit unda:
Ac lacrymis conſumpta ſuis [2] Phœbeïa Byblis
Fertur in fontem, qui nunc quoq; vallibus illis
Nomen habet dominæ, nigraque ſub ilice manat.

[1] Ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς ἐκεῖνος ὑμᾶς ἐφύλαττεν ὑπὲρ τὸ καλὸν τοῦτο δαίμων, &c. Cum vero illos magis urgeret malus genius, inquit Liberalis, nostu statuunt seipsam de saxo præcipitem dare. proximum ergo montem conscendit, Nymphæ autem miseratæ eam cohibuerunt. & Byblidem immortalitate donatam in suam sodalitium, contubernium sc. Hamadryadum adsciverunt. Liquor è saxo illo diffluens, in hunc usque diem ab incolis appellatur *Lacryma Byblidis*. 2 Phœbi nepti, ad vers. 441. supra. [3] Ἐν δὲ τῇ Μιλησίᾳ πηγή τις ὀφὶ Βυβλίδος καλεῖται, ἱερὰ τῆς Βυβλίδος τῆς Ἴφιος ἀδελφῆς. Strabo, l. 7.

Iphis in marem. F A B. 12.

Tama novi centum [4] Cretæas forſitan urbes
Impleſſet monſtri: ſi non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tuliſſet.
Proxima Gnoſſiaco nam quondam Phæſtia regno
Progenuit tellus ignotum [6] nomine Lyctum
Ingenua de plebe virum: nec cenſus in illo
Nobilitate ſua major; ſed vita, fideſque
Inculpata fuit. gravidæ qui conjugis aures
Vocibus his monuit, cum jam prope partus adeſſet.
Quæ voveam duo ſunt: [7] minimo ut relevere dolore;
Utque marem pariat. [8] Oneroſior altera ſors eſt:
Nam vires fortuna negat. [9] Quod abominor ergo,
Edita ſorte tua ſurrit ſi fœmina partu,
Invitus mando, pietas ignoſce) necetur.
Dixerat; & lacrymis vultum lavere profuſis,
Tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur:
Sed tamen uſque ſuum vanis Telethuſa maritum

4 Unde Miletus coloniam deduxerat in Asiam. vers. 414. supra.
5 Phæstus opp. Cretæ. prope Gnossum celebrem Cretæ urbem.
6 Hunc Ant. Liberalis nominat Lamprum, uxorem Galeatam, filiam Leucippum, Deum auxiliarem, quæ nostro Isis, Latonam.
7 Facilitatem pariundi, & fœtum masculum voveo.
8 Educatione & dote gravior, sexus sequior.
9 Quod omen avertant Dii.

Sollicitat precibus, [1] *ne spem sibi ponat in arte,*
Certa sua est Lyctio sententia, jamque ferendo
Vexerat ille gravem maturo pondere ventrem,
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
[2] *Inachis ante torum, pompa comitata sacrorum*
Aut sicti, aut visa est. Inerant [3] *lunaria fronti*
Cornua, [4] *cum spicis nitido flaventibus auro,*
Et [5] *regale decus; cum qua latrator* [6] *Anubis,*
Sanctaque [7] *Bubastis,* [8] *variisque coloribus Apis,*
[9] *Quique premit vocem, digitoque silentia suadet,*
Sistraque gerant, [10] *nunquamque satis quæsitus Osiris,*
[11] *Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.*
Tum, velut excussam somno, & manifesta videns
Sic affata Dea est: Pars O Telethusa mearum,
Pone graves curas, mandataque falle mariti;
Nec dubita, cum te partu Lucina levarit,

1 Ne desperet Deorum opem.

2 Isis, ex Io Inachi filia. ut lib. 1. vers. 729. Hanc inquit Diodorus lib. 1. alii Isidem alii Cererem, & Thesmophoram, Lunam alii, nonnulli Junonem. opportune itaque adest parturienti, & in somni. Namque, ut ibidem Diodorus, In somnis opitulatur eis quos censuerit dignos, &c.

3 Isidis simulachrum mulierbre, erat cornutum. Herodotus in Euterpe. Colebatur autem Isis sub specie vaccæ, cujus corniculata forma referret Lunam & Osiris sub specie bovis, cujus cornua pleno orbe cocuntia repræsentaret lem. Alii autumant per vaccam Isin significari Ægyptum Osiri. i. Soli supposi vel Osiri. i. Nilo inundatam. lege Plutarch. libel. de Iside, & Osiride. Macr Saturn. l. 1. c. 20. Diodor. Sic. l. 1. Gyrald. Syntagm. 12. Euseb. de præpar Evang. l. 2. c. 1. de Theologia Ægyptiorum, & lib. 3. c. 11. 4 Est Isis, Græca lingua dicitur Δημήτηρ. i. Ceres Herodot. Euterpe. Tertullian. Corona militis c. 7. Apulejus 7. Metam. 5 Diadema corniculatum, vel etiam Pidibus redimitum, quarum duo eriguntur, quæ Lunam referant. 6 Deus κυνοκέφαλος, five ille significet tempus, vel Horizontem, vel Nilum, vel Mercurium, vel Canem stellam, qui Solis recessu & Nili inundationis tempus denotat vide quæ nos ad Lucan. lib. 8. vers. 832. & præter citatos ibi autores, adi Gyrald. 9. Synt. 7 Diana Ægyptiis præcipue culta in urbe Bubasti. Herod. Euterpe. Gyrald. 12. Synt. 8 Bos ab Ægyptiis vice numinis cultus. infigne dextro latere candicans macula. non est fas eum certos vitæ annos excedere. ipsum itaque in fonte sacerdotes enecant, quæsituri luctu alium quem substituant. Plin. lib. 8. cap. 46. Hunc Epaphum Isidis filium fuisse scribit Herodotus in Thalia, & hæc illi esse signa; in fronte maculam albam formæ quadratæ, in tergo effigiem aquilæ, cætera nigrum, cantharum in palato, duplices in cauda pilos. Hunc alii eundem cum Osiride putant. adi Boissardum de Divinat. tit. Scrapa. quos citat. Clarist. Jo. Seldenus Syntagmate de Diis Syris 1. cap. 4. & Gyrald. Synt. 6. 9 Harpocrates, Deus silentii, qui digito ori admoto taciturnitatis symbolum erat. 10 Sacerdotes in sacris lugentes repræsentant Isidem reliquum Osiridis mariti à fratre Typhone cæsi, & in 26. partes dissecti. Diodor. 1. lib. 1 est notata super Api vers. præced. 11 Aspis cujus morsu homines tanquam sopiri videantur. Micyllus crocodilum intelligit, cujus venenosus morsus insanabilis. Utique Ægyptiis indigena, aliis terris peregrina. Turneb. l. 7. c. 8. Sed ut credam aspidem intelligi, suadent *somniculosa aspis*. A. Gel. lib. 9. cap. 12. ὑπνώδης Solino dicta, Cleopatræ aspides, quæ ad mortem fecere occultum sopori. Propert. l. 3. eleg. 11. & Lucan. l. 9. v. 810. & 701.

lere, quicquid erit. Dea sum [2] auxiliaris, opemq;
ata fero: nec te coluisse quereris
atum numen. monuit, thalamoque recessit.
a toro surgit, purasque ad sidera supplex
ssa manus tollens, grata sint sua visa precatur. 705
dolor increvit, [4] seque ipsum pondus in auras
ulit, & nata est ignaro fœmina patri,
it ali mater, puerum mentita: fidemque
habuit; neque erat facti nisi conscia nutrix.
a pater solvit, nomenque imponit avitum: 710
avus lucrat. Gavisa est [5] nomine mater,
od commune foret, nec quenquam falleret illo.
ercepta pis mendacia fraude latebant.
lus erat pueri: [7] facies; quam, sive puella,
et dares puero, fieret formosus uterque. 715
ius interea decimo successerat annus;
a pater, Iphi, tibi flavam despondet Ianthen:
ere Phæstiadas quæ laudatissima forma
a fuit virgo, Dicæo nata Thelestæ.
r ætas, par forma fuit; [8] primasq; magistris 720
cepere artes elementa ætatis ab iisdem.
ic amor amborum tetigit [9] rude pectus, & æquum
lumis utrique dedit: sed erat fiducia [10] dispar.
ejugium, pactæque expectant tempora tedæ,
emque virum putat esse, suum fore creda Ianthe.
is amat, [11] quo posse frui desperat, & auget 725
c ipsum flammas, ardetque in virgine virgo;
agentem lacrymas: Quis me manet exitus? inquit
egnita quam nulli, quam prodigiosa, novaque
ra tenet Veneris? Si Dii mihi parcere vellent, 730
rdere debuerant: si non & perdere vellent,
Naturale malum saltem, & de more dedissent.
ec vaccam vacca, nec equas amor urit equarum:
ri oves aries; sequitur sua fœmina cervum;
c aves coeunt: interque animalia cuncta 735
emina fœminea correpta Cupidine nulla est.

1 Educare, non exponere, non interficere. *Quicquid peperissent, decreverunt tollere.* Terent. Andria.

2 Redi ad notata super vers. 688. vide & Apulejum l. 11. Met. Tu quidem sancta, & humani generis sospitatrix, &c.

3 Telethusa Cretensis.

4 Citra opem obstetriciam nequa forte compotatrix fœminam natam patri indicaret: conscia tantum nutrice.

5 Ambiguo, ut quod utrique sexui conveniret.

6 Indeprehensa, non animadversa.

7 Ἔστι δὲ τὸ κάρη καὶ ἡ γνάθος ἀμφοῖν τὴ κόλλ. ☞. Ant. Liberalis in hac eadem fab.

8 Disciplina plane Laconica; siquidem in iisdem gymnasiis, sub iisdem magistris artium imbuerint elementa *grandis virgo, bonusque puer*, ut habet Martialis lib. 8. epigr. 3.

9 *Contactum nullis ante cupidinibus.* Propert. 1.

10 In sequentibus redditur ratio; scilicet & ferri potest *quo*

ria in Ianthe, diffidentiæ in Iphide. 11 Alii leg. *qua*. Sed
ræi Græca: Iphis amat rem qua se posse frui desperat. *Trifle lupus stabulis.* Virg.
ὁ λύκος ἀγελαίοις. Plato, infra etiam vers. 748. & alibi. 12 Ut vi-
ua virginis amore caperer.

1 Vellem non esse me, aut etiam periisse.

2. Pasiphaë. vide quæ nos ad Virgilii Eclog. 6. & l. Æneid. 6.

Hic crudelis amor tauri, suppostaque furto Pasiphaë. & quæ ad l. 8. supra vers. 156.

3 Inclusa vacca ligneæ, Dædali opera, ut habent mythologi. vide Natal. Comitem, l. 6. c. 5. & ad Martialem l. Spectacul. 5. epigr. quod & repræsentatum à Nerone. Suetonius in vita ejus, c. 12.

4 Et erat adulter qui potest decipi à bruto, sc. animal.

5 *Fallere alios in proclivi est; sed ipsum à se falli miserrimum.* Plutarch. de Adult.

6 Dies nuptiis dictus.

7 Allusum ad Tantali fabulam.

8 Ἡ συμφυσιόω, συμφυσία. quæ nuptam viro conciliat, itaque hæc boni ominis gratia erat veteribus univira. auspicatis nuptiis & legitimis advocabatur Juno nuptiarum præses γαμήλια.

9 Lib. 4. vers. 758.

10 Nubere, proprie est, sponsæ caput velare flammeo, ut quæ ad sponsum esset deducenda. Ita hic inuitur, sponsum & sponsa esse fœminas. Vide quæ lib. 1. vers. 700.

11 Nuptiarum, vide quæ ad vers. 60. Lib. 4.

1 *Vellem nulla forem. Ne non tamen omnis Erat*
Monstra ferat: taurum dilexit 2 *filia Solis;*
Fœmina nempe marem. Meus est furiosior ille,
Si verum profitemur, amor: tamen illa secuta est
Spē Veneris, tamen illa 3 *dolis & imagine vaccæ*
Passa bovem est; 4 *& erat, qui deciperetur, adulter.*
Huc licet ex toto solertia confluat orbe,
Ipse licet revolet ceratis Dædalus alis,
Quid faciet? num me puerum de virgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit Ianthe?
Quin animum firmas? teque ipsa recolligis, Iphi
Consiliique inopes, & stultos excutis ignes?
Quid sis nata, vides: 5 *nisi te quoque decipis ipsa,*
Et pete, quod fas est: & ama, quod fœmina debet.
Spes est quæ capiat, spes est quæ pascat amantem.
Hanc tibi res adimit, Non te custodia charo
Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti,
Non patris asperitas; nec se negat ipsa rogami,
Nec tamen est potienda tibi; nec, ut omnia fiant,
Esse potes felix, ut Diique, hominesque laborent.
Nunc quoque votorum pars nulla est vana meorum.
Diique mihi faciles quicquid valuere dederunt.
Quod volo, vult genitor, socer & vult ipse futurus.
At non vult natura, potentior omnibus istis,
Quæ mihi sola nocet. Venit (ecce!) optabile tempus
6 *Luxque jugalis adest, & jam mea fiet Ianthe,*
Nec mihi continget. 7 *Mediis sitiemus in undis.*
8 *Pronuba quid Juno! quid ad hæc,* 9 *Hymenæe, veniis*
Sacra, quibus qui ducat abest? ubi 10 *nubimus ambæ?*
Præsit ab his vocem: nec lenius altera virgo
Æstuat, utque celer venias, Hymenæe, precatur.
Quod petit hæc, Telethusa timens, modo tempus differt,
Nunc ficto languore moram trahit; omnia sæpe,
Visaque causatur: sed jam consumpserat omnem
Materiam ficti, dilataque tempora 11 *tedæ*
Institerant, unusque dies restabat. At illa
Crinalem capiti vittam natæque sibique

Dum-

Durabit & passis aram complexa capillis,
Isi, [1] Paratonium, Mareoticaque arva, Pharonq;
Quæ colis, & septem digestum in cornua Nilum. 775
Te precor, inquit, opem, nostroque medere timori.
Si, Dea, te quondam, [3] tuaque hæc insignia vidi,
Cunctaque cognovi, [4] sonitum, comitesque, facesque
Sistrorum, memorique animo tua jussa notavi.
Quod videt hæc lucem, quod non ego punior ipsa, 780
Consilium, monitumque tuum est: miserere duarum,
Auxilioque juva. Lacrymæ sunt verba secutæ.
Visa Dea est movisse suas (& moverat) aras:
Et templi tremuere fores, [6] imitataque Lunam
Cornua fulserunt, [7] crepituque sonabile sistrum. 785
Non secura quidem, fausto tamen omine læta
Mater abit templo, sequitur comes Iphis euntem
Quam solita est major gradu, nec candor in ore
Permanet, & vires augentur, & acrior ipse est
Vultus, & incomptis brevior mensura capillis, 790
Plusque vigoris adest, habuit quam fœmina: nam quæ
Fœmina nuper erat, puer est. Date munera templis,
Nec timida gaudete fide. [8] Dant munera templis,
Addunt & titulum: titulus breve carmen habebat,
Vota puer solvit, quæ fœmina voverat, Iphis. 795
Postera lux radiis totum patefecerat orbem:
Cum [9] Venus, & [9] Juno, sociusque [9] Hymenæus ad [10] ignes
Conveniunt, petiturque sua puer Iphis Iänike.

1 Supra vers. 688.
2 Quem colit Ægyptus in qua Paratonium opp. & portus 5 Mareotis palus 5 Pharos insula Alexandriæ objecta, turri & speculæ lucernis instructa nocturnæ navigationi accommoda illustris 5 & Nilus septem ostiis se in mare exonerans.
3 Vers. 687. supra.
4 Senior videtur lectio Ciofani, cui subscribit M^s. unus noster, *sonitum, comitantiaque æra sistrorum.* neque enim hunc faciunt *faces sistrorum.*
5 Ἡ δὲ Λυτὼ συνεχῶς ὀδυρομένη καὶ ἀπατωμένη ὑπὸ τῆς θεοῦ καὶ μητρὸς τῶν φώτων ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ ἱερῷ. Liberalis fab. 17.
6 Supra ad vers. 689.
7 Dextra ferebat crepitaculum: cujus per angustam laminam in modum baltheï recurvatam, trajectæ mediæ paucæ virgulæ, crispante brachio tergeminos jactus, reddebant artium sonorem. Apul. de Iside lib. 11. Metamorph. Quin & fistri formam & formæ rationem, vide apud Plutarch. in lib. de Ide & Osiride.
8 Ταῦτα ἐπὶ μισθῷ τῷ παρὰ Φαίστου, καὶ δύσει φυτίᾳ Λυτοῖ, ἅτις ἐμνήσθη μὲν τοῦ κόρου, &c. Liberalis fab. 17.
9 Dii conjugales, ut l. 4. v. 758. & a i. i sæpius.
10 In sacris nuptialibus faces adhibitas & sacrificia, l. 5. v. 370. & l. 4. v. 60.

LIBER X.

Orphei descensus ad inferos, & Olenus & Lethæa in arbores. FAB. 1.

INde per immensum, [1] croceo velatus amictu,
Æthera digreditur, [2] Ciconumque Hymenæus ad oras
Tendit: & Orpheïa necquicquam voce vocatur.
Affuit ille quidem: [3] sed nec solennia verba,
Nec lætos vultus, nec felix attulit omen.
[4] Faxquoque, quam tenuit, lacrymoso stridula fumo
Usque fuit: nullosque invent motibus ignes.
Exitus auspicio gravior: [5] nam nupta per herbas
Dum nova Naïadum turba comitata vagatur,
Occidit, in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postquam Rhodopeïus auras
Defl evit vates, ne non tentaret & umbras,
Ad Styga [6] Tænaria est ausus descendere porta,
Perque [7] leves populos, simulacraque funera sepulcri
Persephonen adiit, [8] inamœnaque regna tenentem
Umbrarum dominum, pulsisque ad carmina nervis
Sic ait: O [9] positi sub terra numina [10] mundi,
In quem decidimus quicquid mortale creamur,
Si licet, & falsi positis ambagibus oris,
Vera loqui sinitis, Non huc, ut opaca viderem
Tartara, descendi, nec uti villosa colubris
Terna [10] Medusæi vincirem guttura monstri:
Causa viæ est conjux, in quam calcata venenum
Vipera diffudit, crescentesque abstulit annos.
[11] Posse pati volui; nec me tentasse negabo:
Vicit amor; superat Deus hic bene notus in ora est.
An sic & hic dubito: sed & hic tamen auguror esse
Famaque si veteris non est mentita [12] rapinæ,
Vos quoque junxit amor. Per ego hæc loca plena timoris,

1 Qui concolor flammeo, quo nova nupta pudoris & boni ominis gratia velatur.
2 Thraciæ pop. ad Ismarum montem & Bistonidem lacum.
3 Neque enim *feliciter* cedere nuptiæ. vide l. 6. vers. 428.
4 Lib. 4. vers. 60.
5 Virgil. 4. Georg. refert Eurydicen dum fugeret Aristæum incidisse in colubrum, cujus morsu interiit.
6 Tænarus promontorium est Laconiæ, ubi antrum, cujus vastus hiatus, tetræ meph tes, auditus strepitus occasionem dedere fabulantibus patere hic descensum ad inferos. Virg. 4. Georg. super hac eadem re; *Tenarias etiam fauces, alta ostia Ditis & caliginem, &c.*
7 Umbras, animas.
8 Lib. 4. vers. 432. & quos in Indice Poetico monstrat, tit. *Inferi.*
9 Inferorum. lege quæ Cælius Rhodigin. lib. 2. cap. 17.
10 Cerberi. quem, ut & Orthum Geryonis canem peperit ex Typhaone Echidna Medusæ progenies.
11 Volui quidem, & quod in me fuit, laboravi terræ jacturam & defunctam Inferis conjugis.
12 Lib. 5. vers. 386.

Chaos hæc ingens, vastique silentia regni,
Eurydices oro, properata retexite fata.
Omnis debemur vobis: paulumque morati,
Serius aut citius sedem properamus ad unam.
Festinamus huc omnes; hæc est domus ultima:
vosque
Humani generis [3] longissima regna tenetis.
Hæc quoque cum justos matura peregerit annos,
Juris erit vestri: pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant veniam pro conjuge; certum est
Nolle redire mihi: leto gaudete duorum.
His dictis, [4] nervosque ad verba moventem,
Exsangues flebant animæ: nec [5] Tantalus undam
Captavit refugam, stupuitque [5] Ixionis orbis,
Nec carpsere [5] jecur [6] volucres: urnisque vacarunt
Belides; inque tuo sedisti, [7] Sisyphe, saxo.
Tum primum lacrymis victarum carmine fama est
Cognitum maduisse genas; [8] nec regia conjux
Sustinet oranti, nec qui regit ima, negare;
Poscentemque vocant: umbras erat illa recentes
Inter, & incessit passu de vulnere tardo.
Hanc simul & legem Rhodopeïus accipit Orpheus,
Ne flectat retro sua lumina donec avernas
Exierit valles: aut, irrita dona futura.
Carpitur acclivis per muta silentia trames
Erigua, obscurus, caligine densus opaca;
Haud procul abfuerant telluris margine summæ:
Ne, ne deficeret, metuens, aviduque videndi
Flexit amans oculos; & protinus illa relapsa est.
Bracchiaque intendens prendique & prendere certans,
Nil nisi cedentes infelix arripit auras.

1 Lib. 1. vers. 6.
2 Serius, o-yus Sors exitura. Horat. 3. lib. 3. Ode.
πᾶσιν ἐπέρχεται ὁμοίως ἐπ' ἀνθρώποις ὁ πρέσβυς ὁ ὑπὸ γῆν Archinus.
Longius aut propius sors sua quemque manet. Propert. 2. lib. 28. eleg.
3 Latissimè patentia, omnium capacissima, non habitura finem.
4 Citharæ chordis verba sociantem.
5 Vide lib. 4. v. 461.
6 Τὸν πτηνὸν καὶ γλαφυρὸν γλῶσσαν ἔδωκεν. Lucillius Anthol. 2.
7 Quid mirum? ubi illis carminibus stupens Demittit atras belua centiceps aures, & intorti capillis Eumenidum recreantur angues, &c. Horat. lib. 2. ode 13.
8 Memoriæ proditum est, inquit Pausanias in Bœoticis, Orpheum, uxore mortua, venisse ad Aornum Thesprotiæ, ubi per necromantiam evocarentur umbræ: ubi, cum Eurydices animam pone sequi putasset, & in ea re opinione falsum respiciens animadvertisset, ultro sibi ipsi, mœrore confectum, errorem conciviisse. Ejusmodi de Bavaro quodam refertur fabula à Sabino. Neque ab re fuerit id illud carmen Hispano scriptum idiomate ingenio, quo invertitur hæc Orphei fabula. *Abuscara su muger Orfeo baxo á el infierno. Que por lamuger no vuelve hazer á otra parte Orfeo,* Orpheus ad inferos descendit quæritum uxorem. *Non si dia querenda erat amor!* Descendebat cantans. *Et hoc licebat videre jam by cantare.* Dederunt Orpheo Pluto & Proserpina ut uxorem abduceret. *Vacationem sibi in ea re dare locum tati unde mulier á seguisset, & umbris sane subsecuta est á supplicio suo liberata.* Sed hac lege dederunt hoc Orpheo, ne illam respiceret, priusquam ad superas oras reversus esset. *Ille, ne cruciatum sibi ab inferis in superas auras subveheret, nihil retinuit.*

Jam

Jamque iterum moriens, non eſt de conjuge quam
Queſta ſuo: quid enim niſi ſe quereretur amari?
Supremumque vale, quod jam vix auribus ille
Acciperet, dixit: revolutaque rurſus eodem eſt.
Non aliter ſtupuit gemina nece conjugis Orpheus,
Quam tria [1] qui timidus, medio portante catenas
Colla canis vidit, quem non pavor ante reliquit,
Quam nurat prior, ſaxo per corpus oborto:
[2] Quique ſe traxit crimen, voluitque videri
Oleaus eſſe nocens, tuque O confiſa figura
Infelix Lethæa: tua junctiſſima quondam
Corpora nunc lapides, [3] quos humida ſuſtinet ala.
Orantem fruſtraque iterum tranſire volentem
Portitor arguerat: ſeptem tamen ille diebus
Squalidus in ripa, [4] Cereris ſine munere, ſedit.
Cura, dolorque animi lacrymæque alimenta fuere.
Eſſe Deos Erebi crudeles queſtus, in altam
Se recipit Rhodopen, pulſumque Aquilonibus Haemum.
[5] Tertius æquoreis incluſum Piſcibus annum
Finierat Titan: omnemque refugerat Orphea
Fœmineam Venerem: ſeu quod male ceſſerat illi,
Sive fidem dederat; multas tamen ardor habebat
Jungere ſe vati; multæ doluere repulſæ.
Ille etiam Thracum populis fuit auctor, amorem
In teneros tranſferre mares: citraque juventam
Ætatis breve ver, & primos carpere flores.

1 Vir quidam erat timidus, qui metu Herculis ſpeluncam ſubiit, unde capite inclinato procumbens, proſpicientis aliquando Herculem, dum Cerberum traheret, diriguit in ſaxum verſus. Suidam adi, in Δ{λότης & πυγχώνοτος & Zenobium.

2 Lethæa forma ſua freta ſe Deabus prætulit. Cujus ſuperbiam illæ jam ultræ eſſent, uxoris crimen in ſe tranſtulit Olenus, ſupplicio interveniens. una itaque cum uxore in lapidem fuit converſus. Turneb. lib. 1. cap. 22. legit *tuque O confuſa figura Infelix Lethæa tua.* atque interpretatur, tu O Lethæa, cum figura tua in lapidem obriguiſti. Mei certe membranei manu exarati habent, *tuque O confiſa figura infelix Lethea tua.* 3 Πολυμίδαξ, fontibus ſem

4 Ἀσιτησία cibo abſtinens. 5 Tertia jam vice Sol emenſus fuerat Zodia cujus ultimum ſignum *Piſces.*

Orphei cantus, & Attis in pinum. FAB. 1

Collis erat, collemque ſuper planiſſima campi
[6] Area, quam viridem faciebant gramina ſemper.
Umbra loco deerat, qua poſtquam parte reſedit (Deus)
Diis genitus vates, & fila ſonantia movit:
Umbra loco venit, non [7] Chaonis abfuit arbor,
Non [8] nemus Heliadum, non frondibus æſculus altis.

6 Orphelum hoc theatrum noſtro lib. 1. verſ. 22. & Martiali 21. Spectacul.

7 Quercus qua Chaonia, olim Moloſſia, in Epiro, abundat.

8 Populeum, lib. 2. verſ. 340. Sed adi Indicem Poeticum noſtrum. tib. Ath quibus adde quæ Seneca in Oedipo verſ. 530.

tilleque molles, nec fagus, & [1] innuba laurus,
ryli fragiles, & fraxinus utilis haſtis,
iſque abies, curvataque glandibus ilex,
platanus [2] genialis, acerque [3] coloribus impar,
micleque ſimul ſalices, & aquatica lotos, 98
pomoque virent buxus, tenuiſque myrica,
bicolor myrtus, [5] & baccis cærula ficus.
quaque [6] flexipedes hederæ veniſtis, & una
pineæ vites, & [7] amicæ vitibus ulmi, 100
aque, & piceæ, pomoque onerata rubenti
bulus, & lentæ [8] victoris præmia palmæ,
ſuccincta comas, birſutaque vertice pinus
ata Deum matri: ſiquidem Cybeleïus Atys
uit hac hominem, truncoque induruit illo. 105

1 Propter Daphnen. l. 1. verſ. 478.
2 Umbram hoſpitalem præbens convivantibus, Virg. 4. Georg. *miniſtran templatanum potantibus umbram.*
3 Criſpo maculatum diſcurſu varia. Plin. 16. c. 15.
4 Alba & nigra Plin. 15. cap. 25.
5 Groſſis.
6 Cidos adoleſcens ſuit hiſtrio & ſaltator Liberi patris: qui cum thyaſos exerceret, in profundum terræ

um caſu lapſus, interiit. Tellus in gratiam Bacchi pro juvene remiſit hederæ 7 Al. *amica.* 8 Ut quæ oneri impoſito non cedat, ſed *ta nitatur.* 9 Puer à Cybele amatus, qui cum in Sagaritide nympha peccaſſet, *ſorem verſus ſe caſtravit, mox à Dea in pinum verſus eſt. De quo poſt cæter. ſcriptores legatur Gyraldus Syntagm. 4. & Catulli Galliambicum, & Arnobius, l. 5. & Diodorus Sic. l. 4.*

Cyparíſſus in cupreſſum. FAB. 32.

Adfuit huic turbæ [10] meta imitata cupreſſus,
Nunc arbor, puer ante [11] Deo dilectus ab illo,
ui citharam nervis, & nervis temperat arcum.
mque ſacer Nymphis [12] Carthæa tenentibus arva
lagus cervus erat, lateq; [13] patentibus altas [10]
ſe ſuo capiti præbebat cornibus umbras:
ornua fulgebant auro, demiſſaque in armos
cebant tereti gemmata monilia colle.
lla ſuper frontem parvis argentea loris
ſilia movebatur; [14] pariliq; ætate nitebant 115
ribus è geminis circum cava tempora baccæ:
que metu vacuus, naturalique pavore
poſito, celebrare domos, mulcendaque colla
uamlibet ignotis manibus præbere ſolebat.

10 Καυοτοιδὲς metæ modo in acutum ſurgens pyramidalis Virg. 3. Æneid. *coniferi cypariſſi.* hinc etym. ἀπὸ τῆ κυῖσ τὰ ἀκρέμονας
11 Apolline qui citharæ & arcu æquè claret.
12 Carthæa. eſt autem Carthæa una ex quatuor urbibus Ceæ inſ. è numero Cycladum, Cypariſſi patria.

*) Adumbratus hic cervus ad illum Sylviæ & Tyrrhidarum, Æn. 7. ſed huic cul- *e elegantior.* 14 Paratis ſcil. cervus. Ariſt. l. 9. hiſt. ad animalium παρασκευὰς. *s Patres proinde & ipſi unionet. Sed Mſs. noſtri habent parilique nitore nitebant. ctus eleganter.*

Sed tamen ante alios Cæa pulcherrime gentis
Gratus erat [1] *Cypariſſe tibi : tu pabula cervo*
Ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad undas,
Tu modo texebas varios per cornua flores,
Nunc eques in tergo reſidens huc lætus & illuc
Mollia purpureis frenabas ora capiſtris.
Æſtus erat, mediuſque dies : ſoliſque vapore
Concava litorei fervebant brachia Cancri.
Feſſus in herbeſa poſuit ſua corpora terra
Cervus, & arborea frigus ducebat ab umbra.
Hunc puer imprudens jaculo Cypariſſus acuto
Fixit : &, ut ſævo morientem vulnere vidit,
Velle mori ſtatuit. Quæ non ſolatia Phœbus
Dixit ? &, ut leviter, pro materiaque dolere,
Admonuit : gemit ille tamen, munuſque ſuprem
Hoc petit à ſuperis, ut tempore lugeat omni,
Jamque per immenſos egeſto ſanguine fletus,
In viridem verti cœperunt membra colorem :
Et modo qui nivea pendebant fronte capilli,
Horrida cæſaries fieri, ſumptoque rigore
Sydereum gracili ſpectare cacumine cœlum.
Ingemuit : triſtiſque deus, Lugebere nobis,
[2] *Lugebiſque alios, aderiſque dolentibus, inquit.*

1 Sylvani hunc fuiſſe amaſium tradit Servius ad verſ. 20. Georg. 1. Virg. cervam manſueram à Sylvano inſcio interemptam, hinc puerum dolore extinctum à Sylvano in arborem verſum. Pierius lib. 52. Heroglyph. Aſclepiadem citat authorem, nomen huic arbori inditum à Cypariſſa filia Boreæ regis Celtarum. Didymus Cypariſſos Eteoclis filias fuiſſe dicit, quæ choreas ducantes in puteum devolutæ, à Tellure vicem earum miſerata in arbores verſæ ſunt.

2 Cupreſſum his ſimulare ut alibi non raro, necubi vacet nudâ marginis area, obvenit. Cupreſſum regis adhiberi ſcribit Varro propter gravem uſtrinæ nidorem, ameno ſcilicet teteri cadaveris gratia. Plin. lib. 16. cap. 33. eſt Ditis ſacra ; & ideo nebri ſigno ad domos poſita. hoc ne quis neſcius ingreſſu polluereturſ illi, exciſa non repullulat recidiva.

Juppiter in aquilam, & raptus Ganymedis. FAB. 4.

Tale nemus vates attraxerat : inque ferarum
Concilio medium, turba volucrumque ſedebat.
Ut ſatis impulſas tentavit pollice chordas,
Et ſenſit varios, quamvis diverſa ſonarent,
Concordare modos, hoc vocem carmine movit ;
A Jove Muſa parens (Cedunt Jovis omnia regi
Carmina noſtra move ; Jovis eſt mihi ſæpe potenti
Dicta. Prius cecini plectro graviore [3] *Gigantes,*
Sparſaque [4] *Phlegræis victricia fulmina campis :*
Nunc opus eſt leviore lyra ; [5] puerosque canamus

3 Lib. 1. verſ. 151. & 184.

4 Hos alii in ea parte Macedoniæ quæ poſtea Pallena dicta eſt. Stephan. Alii in Theſſalia ; in Campania alii ſtatuunt, ubi Forum Vulcani.

5 Hæc & quæ ſequuntur canit Orpheus in gratiam puerorum Diis amatorum, & odium mulierum, verſ. 80. ſupra.

dus superis, inconcessisque puellis
ius atonitas meruisse libidine pœnam.
superûm [1] *Phrygii quondam* [1] *Ganymedis amore*
& inventũ est aliquid quod Juppiter esse, 155
quod erat, mallet, nulla tamen alite verti
nisi quæ portat sua fulmina terræ,
: percusso mendacibus aëre pennis
Iliaden, qui nunc quoque pocula miscet, 160
isque Jovi nectar Junone ministrat.

1 Ganymedes Troïs Phrygiæ regis filius à Jove in aquilam verso raptus fingitur. ἱχθὺς Ταντάλου δὲ καὶ νύμφης Πλούτου, ἁλλὰ Τρωὸς καὶ Καλλιρόης ἦν παῖς Γανυμήδης ὃν Διὸς Νύμφη

ἁρπάσαι, &c. Xenophon. in Symposio. videatur Sabinus, Jonson in Alciati emb. 4. 2 Ægre ferente rapti Ganymedis honores, repocillandi ministerio filia sua Hebe.

Hyacinthus in florem. FAB. 5.

Te quoque [3] *Amyclide posuisset in æthere Phœbus,*
ia si spatium ponendi fata dedissent:
ietas, æternus tamen est, quotiesque repellit
Hyemem, Piscique Aries succedit aquoso: 165
es oreris, viridique in cespite flores.
ue ante omnes genitor dilexit; & 4 orbe
edito positi caruerunt præside Delphi,
Eurotan, 5 immunitamque frequentat
nec eitharæ, nec sunt in honore sagittæ: 170
ipse sui non retia ferre recusat,
uisse canes, non per juga montis iniqui
, longaque alit assuetudine flammos.
que fere medium Titan venientis, & altæ
at, spatioque pari distabat utrinque: 175
es veste levant, & 6 succo pinguis olivæ
scunt, latique ineunt certamina 7 disci.
prius aërias libratum Phœbus in auras
; & oppositas disjecit pondere nubes.
in solidam longo post tempore terram 180
, & exhibuit junctam cum viribus ariem.
imprudens, actusque cupidine lusus.

3 Filii Amyclæ, qui urbem Amyclas condidit. 4 Apollo amore Hyacinthi captus deserto oracolo Delphico, juxta Parnassum, quem ἀπ' αὐτοῦ ὀμφαλὸν appellat Strabo lib. 9. ad quem locum vide quos citat Is. Casaubonus, & fab. quam ex Pindaro citat, de duabus columbis à Jove emissis ex Oriente & Occidente, quæ hic convenerint. 5 Lacedæmonii mœnibus urbem cingere diu noluerunt, ut qui tuendæ urbi virtutem juvenum sufficere arbitrarentur. 6 Oleo se ungere non lustrari modo, ut ad vers. 35. lib. 9. sed & lusori solebant. 7 Orbis ex ferro, ære, lapide aut etiam ligno, qui loro vice amenti trajectus, in sublime jaciebatur, ut infra præscriptos fines Mercuriol. Gymnast. lib. 2. cap. 12.

1 Lacon. Tænarus enim Laconiæ promontorium.
2 Zephyrum Apollinis rivalem & sibi in amore prælati, vehementius flantem divertisse discum in pueri caput, scribunt Palæphatus, lib. 1. & Tzetzes 1. Chil. 11. & Lucianus in Dialogo Apollinis. & Mercurii.
3 *Purpureus veluti cum flos succisus aratro Langueſcit moriens, lassove papavera collo Demisere caput,* &c. Virg. de Euryalo Æn. 435. vers.
4 Lacon. Oebalia urbs est Laconiæ. Micyllus per Prolepsin dictum vult ab Oebalo Hyacinthi nepote ex Cynorta fratre. Apollo ipse apud Lucianum dict. dial.
ὁρᾷς μειρακίου πυθῶ ✝ λάκωνα ✝ Οἰβάλου.
5 Mox, versu 215.
6 Ajax Telamonius, è cujus sanguine natus flos. *Qui primo Oebalio fuerat de vulnere natus. Littera communis mediis pueroque utroque Inscripta est foliis: hæc nominis, illa querelæ,* lib. 13. vers. 396. unde liquet scribendum non hya, ut in vulgatis, sed *ai ai*—Sophoclem Ajax: Αι. αἰ· τίς ἂν σοῦ φθιμένου τόδ' ἐπιστένοιμι τάφῳ πολίταν ὄτοπος πλὴ ἐμοῦ κακοῖς; adstipulante Plinio lib. 21. Hyacinthum comitatur fabula duplex, luctum præferens ejus quem Apollo serat; aut ex Ajacis cruore editi, ita discordantibus venis, ut Græcarum rum figura AI legatur inscripta. Lege quæ Rigaltius in Tertullianum de & quæ, Ge. Sabinus refert de ejusmodi flore ad Luc. Bonamicum Alex lato, quin & Planudes vertit αἰ αἰ τὸ ἄνθος ἔχει

Tollere 1 *Tænarides orbem properabat: at illum*
2 *Dura repercusso subjecit in æthere tellus*
In vultus, Hyacinthe, tuos; expalluit æqui
Quam puer, ipse Deus, collapsoque excipit ore
Et modo te refovet, modo tristia vulnera sicca
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis
Nil prosunt artes: erat immedicabile vulnus.
3 *Ut si quis violas, riguoque papavera in horto,*
Liliaque infringat fulvis hærentia virgis;
Marcida demittant subito caput illa gravatum,
Nec se sustineant, spectentque, cacumine terram.
Sic vultus moriens jacet, & defecta vigore
Ipsa sibi est onere cervix, humeroque recumbit.
Laberis 4 *Oebalide prima fraudate juventa,*
Phœbum ait, videoque tuum mea crimina vulnus.
Tu dolor es, facinusque meum: mea dextera fies.
Inscribenda tuo est; ego sum tibi funeris auctor.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse vocari
Culpa potest; nisi culpa potest & amasse vocari.
Atque utinam pro te vitam, tecumque liceret
Reddere! quod quoniam fatali lege tenemur,
Semper eris mecum, memorique hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt,
Flosque novus 5 *scripto gemitus imitabere nostros.*
Tempus & illud erit, quo se, 6 *fortissimus heros*
Addat in hunc flores, folioque legatur eodem.
Talia dum vero memorantur Apollinis ore:
Ecce! cruor, qui fusus humi signaverat herbas,
Desinit esse cruor, Tyrioque nitentior ostro
Flos oritur, formamque capit, quam lilia; si
Purpurea color his, argentea esset in illis.
Non satis hoc Phœbo est (is enim fuit auctor honoris)
Ipse suos gemitus foliis inscribit, & Ai ai

habet inſcriptum : funeſtaq; littera dulla eſt.
genuiſſe pudet Sparten Hyacinthon : honorque
in hoc ævi, celebrandaque more priorum
prælata, redeunt [1] Hyacinthia pompa.

1 Horum feſtorum meminit Pauſanias bis in Laconicis. ἐν Ταυρίοις περὶ τῆ Ἀπόλλ-

δυσιας ἐς τῶν. Ταυρίθυσι δὲ βαμὸν ὁλὸ δύσεως χαλκᾶς

ωνος. & in Meſſenicis.

Cypri incolæ in boves. F A B. 6.

Tſi forte roges fœcundã [2] *Amathunta metallis,*
Aut [3] *genuiſſe velit* [4] *Propœtidas? annuat, æque*
ue illos, gemino quondã quibus aſpera cornu 222
n erat, unde etiam nomen traxere [5] *Ceraſtæ,*
ufores horum ſtabat Jovis [6] *hoſpitis ara,*
ybris ſceleris : quam ſi quis ſanguine tinctam
ma vidiſſet, mactatos crederet illic 226
ntes vitulos, Amathuſiacaſq; bidentes.
ec erat cæſus. ſacris offenſa nefandis,
ſus urbes, [7] *Ophiuſiaque arva parabat* (bes
ere alma Venus. Sed quid loca grata, quid ur-
uere meæ? quod, dixit, crimen in illis? 231
lio panam potius gens impia pendat,
nce; vel ſi quid medium eſt mortiſque fugæq;
ue quid eſſe poteſt, niſi verſæ pœna figuræ?
n dubitat, quo mutet eos : ad cornua vultum
exit, & admonita eſt hæc illis poſſe relinqui, 236
ndiaque in torvos transformat membra juvencos.

2 Cypri urbem, ut & ipſam inſulam ærifodinis claram.
3 Ratione ſimili & relatione ferri poteſt lectio *genuiſſe*, vers. 217. modo ſed *genuiſſe* videtur, potius inuere annuas ceremonias funebres & inferias Hyacinthiorum.
4 Quæ Venerem Deam eſſe negare auſæ, numinis iræ, poſtquam corpora ſua vulgo proſtituiſſent, in lapides verſæ ſunt.
5 Cyprus ipſa Ceraſtis olim dicta, quod multa κέρατα, inquit Stephanus, hoc eſt

re, id eſt, promontoria habeat. unde forte occaſio fabulæ. 6 Hoſpitalis, ſed uti, maris ξενίου. namque hic humanæ immolabantur victimæ. Cypria, cujus tamen nominis Cypro competentis neque mentio ulla apud Geographos, neque ratio apud interpretes.

Propœtides in ſilicem. F A B. 7.

Ut tamen obſcœnæ [8] *Venerem Propœtides auſæ*
Eſſe negare deam : [9] *pro qua ſua numinis ira*
pora cum forma primæ vulgaſſe feruntur. 240
que pudor ceſſit, ſanguiſque induruit oris,
rigidum parvo ſilicem diſcrimine verſæ.

8 Reſpice, quæ ad vers. 223. ſupra.
9 Ab eo orta videtur hæc fab. quod de Cyprijs virginibus refertur à Juſtino, lib. 18. quæ ſe ad litus proſti-

tuentes corporis quæſtu dotem quærunt.

Pygmalionis ſtatua eburnea in virginem. FAB. 8.

QUas quia Pygmalion[1] ævũ per crimina ag
Viderat: offenſus vitiis, quæ plurima ment
Fœmineæ natura dedit, ſine conjuge cœlebs
Vivebat, thalamique diu conſorte carebat.
Interea niveum mira feliciter arte
Sculpſit ebur, formamque dedit, qua fœmina n
Nulla poteſt, operiſque ſui concepit amorem.
Virginis eſt veræ facies, quam vivere credas,
[2] Et, ſi non obſtet reverentia, velle moveri;
Ars adeo latet arte ſua miratur, & [3] hauſit
Pectore Pygmalion ſimulati corporis ignes.
Sæpe manus operi tentantes admovet, an ſit
Corpus, an illud ebur: nec adhuc ebur eſſe fatetur.
Oſcula dat, reddique putat, loquiturque, tenet
Et credit tactis digitos inſidere membris,
Et metuit preſſos veniat ne livor in artus,
Et modo blanditias adhibet, modo grata puellis
Munera fert illi conchas, teretesque lapillos,
Et parvas volucres, & flores mille colorum,
Liliaque pictaſque pilas, & ab arbore lapſas
[4] Heliadum lacrymas: ornat quoque veſtibus ar
Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo:
Aure leves [5] baccæ, redimicula pectore pendent,
Cuncta decent, nec nuda minus formoſa videtur.
Collocat hanc ſtratis [6] concha Sidonide tinctis,
Appellatque tori ſociam: acclinataque colla
Mollibus in plumis, tanquam ſenſura, reponit.
Feſta dies Veneris tota celeberrima Cypro
Venerat: & [7] candis indutæ cornibus aurum
Conciderant ictæ nivea cervice juvencæ,
Thuraque fumabant, cum munere functus ad ar
Conſtitit, & timide, Si dii dare cuncta poteſtis,
Sit conjux opto, non auſus eburnea virgo

1 Quæſtum diutiſ
num corpore fa
ſcientes.
2 Et moveri velle,
niſi vetaret hoc vir
ginibus à natura in
ſtus pudor, & a
proba educatione
acquiſita verecun
dia & ſilentium
αἰ ἀπ' ευφρόσυνος
λόγων φίλης.
3 Philoſtephanus
in Cypriacis author
eſt, inquit Arnobi
us, lib. 5. Pygma
lionem regem Cy
prii ſimulacrum Ve
neris, quod ſanctita
tis apud Cyprios
& religionis habe
batur antiquæ, ada
maſſe ut fœminam;
mente, animo, lu
mine, rationis ju
diciique cæcatis,
ſolicitumque demen
tem, tanquam ſi uxo
cia res eſſet, ſubleva
to in lectulum nu
mine copularier
amplexibus atque
ore; reſque alias
agere libidinis va
cua imaginatione
fruſtrabiles. Sed le
gatur & hiſtoria
nobilis cujuſdam
juvenis, qui ſimula
chrum Veneris
Cnidiæ impoten
timabat apud Lucia
anum in Amoribus.
4 Armillas & line
as ex electro ſeu
ſuccino ſtillante à populis, in quas Phaëtontis ſorores verſæ finguntur, lib. 2. v
364. 5 Uniones, margaritæ. 6 Purpura Sidonia ſeu Tyria, 7 Politis, v
inauratis.

Dixerat Pygmalion, similis mea, dixit, eburnæ,
Fallitque, ut ipsa suis aderat [1] Venus aurea festis,
Vota quid illa velint: &, amici numinis omen,
[2] Flamma ter accensa est, apicemque per aëra duxit.
Ut rediit, simulacra sua petit ille puellæ, 280
Incumbensque toro dedit oscula: visa tepere est.
Admovet os iterum, manibus quoque pectora tentat:
Tentatum mollescit ebur, positoque rigore
Subsedit digitis, ceditque, ut Hymettia sole
Cera remollescit, tractataque pollice multas 285
Flectitur in facies, ipsoque fit utilis usu.
Dum stupet, & dubie gaudet, fallique veretur,
Rursus amans, rursusque manu sua vota retractat:
Corpus erat, saliunt tentatæ pollice venæ.
Tum vero [4] Paphius plenissima concipit heros 290
Verba, quibus Veneri grates agit, oraque tandem
Ore suo non falsa premit: dataque oscula virgo
Sensit, & erubuit, timidumque ad lumina lumen
Attollens, pariter cum cœlo vidit amantem.
Coniuge, quod fecit, adest dea: jamque coactis 295
Cornibus in plenum novies lunaribus orbem,
Paphum genuit, de [5] quo tenet insula nomen.

1 Homero passim χρυσῆ Ἀφροδίτη.

2 Felicis utique omittis erat. Ubi in sacris & libaminibus crebrius & altius emicarent ignis scintillæ & flammæ. Georgic. 4. vers. 385. *Ter flamma ad tecti summum subjecta reluxit Omine quo firmant animum, &c.*

3 Non una & sola fuit hæc virgo eburnea aut marmorea. plurimas credo duras primum & difficiles amatoribus, obsequio tamen & assiduis precibus emollitas.

4 Pygmalion Cyprius. Sed Φρυλληπαφίδης. namque-

5 ------A Papho Pygmalionis filio Cyprus dicta est Paphos.

Myrrha in arborem. FAB. 10.

Ditus [6] hoc ille est: qui, si sine prole fuisset,
Inter [7] felices Cinyras potuisset haberi.
Sed cano nam. [8] Procul hinc natæ, procul este parentes; 300
Aut, mea si vestras mulcebunt carmina mentes,
Desit in hac mihi parte fides: nec credite factum;
Vel, si credetis, facti quoque credite pœnam;
Si tamen admissum finit hoc natura videri,

6 Papho Pygmalionis filio, sanius quam quod habent vulgati libri & Mss. aliquot, *Editus hâc ille est.* Papho scilicet insula, æque fœna & lecto Micyllo, *Editus ea ille est*, vel, *Editus hinc ille est.*

Erat enim rex Cypri, divitiis à Deo datis polleni, ut canit Pindarus in Nemæis 8. Σὺν Θεῷ χάρ τοι ἐυπυθὴς ὅλβῳ τ' ἀνδρὶ ποτὶ παρμονίᾳ τ' ἔσπε Κινύραν Ἰφίων πλάτᾳ φυγόντα σὺν ποτὲ Κύπρῳ. Iphionis interpreti, & Anr. Liberali Smyrna est filia Thelantis fab. 34.

7 Nempe procul vitia tenues, insigne pudoris.

1 Thraciæ noſtræ gelidæ, quæ non calet amore inceſto.

2 Simili Epitrope utitur Virgilius in conferenda cum aliis terris Italia. Georg. 2. verſ. 140. & verſ. 461. ubi cæteris vitæ rationibus ruſticam præfert.

3 Panchaia Arabiæ Felicis pars felicissima, utpote flagrantiſſimo Solis fideri ſubjecta. *Totaque thuriferis Panchaia pinguis arenis.* al. *ariſtis*, Georg. 2. verſ. 139.

4 Ut inceſto quis amore polluatur. Neque enim hic amor à face cupidinea: ſed à Tartarea face quam intentavit Furiarum una viperis crinita.

5 Certatim nuptias Myrrhæ ambiunt.

6 Pater tuus.

7 Vacillat primum dubia, labaſcit mox impotens; hinc naturalem brutorum Venerem probat, gentium ſed barbararum morem defendit. Ad ſimilem ſobinde mentem reverſa ſeſe increpat, neſandam libidinem damnat: ſenſui tandem maleſano ſuccumbit victa ratio. Ejuſmodi luctam videre eſt in Medea lib. 7. in Scylla lib. 8. in Byblide lib. 9. lib. 1. de Arte.

1 *Gentibus Iſmariis, & noſtro gratulor orbi,*
Gratulor huic terræ, quod abeſt regionibus illis
Quæ tantum genuere nefas. 2 *Sit dives amomo,*
Cinnamaque, coſtumque ſuam, ſudataque ligno
Thura ferat, floreſque alios 3 *Panchaïca tellus;*
Dum ferat & Myrrham: 4 *Tanti nova non fuit arbos.*
Ipſe negat nocuiſſe tibi ſua tela Cupido,
Myrrha, faceſque ſuas à crimine vindicat iſto;
Stipite te Stygio, tumidiſque afflavit Echidnis
E tribus una ſoror. Scelus eſt odiſſe parentem;
Hic amor eſt odio majus ſcelus: undique lecti
Te cupiunt proceres, totoque Oriente juventus
5 *Ad thalami certamen adeſt. Ex omnibus unum*
Elige, Myrrha, virum: dum non ſit in omnibus unus
Illa quidem ſentit, fœdoque repugnat amori:
Et ſecum, Quo mente feror? quid molior? inquit.
Di precor, & pietas, ſacrataque jura parentum,
Hoc prohibete nefas, ſcelerique reſiſtite noſtro;
Si tamen hoc ſcelus eſt: 7 *ſed enim damnare negatur*
Hanc Venerem pietas; coëunt animalia nullo
Cætera delicto, nec habetur turpe juvencæ
Ferre patrem tergo, ſit equo ſua filia conjux,
Quaſque creavit, init pecudes caper, ipſaque cui ſit
Semine concepta eſt ex illo concipit ales.
Felices quibus iſta licent: humana maligna
Cura dedit leges, & quod natura remittit,
Invida jura negant. Gentes tamen eſſe ferunt, ſic
In quibus & nato genitrix, & nata parenti
Jungitur, & pietas geminato creſcit amore.
Me miſeram, quod non naſci mihi contigit illic!
Fortunaque loci lædor! Quid in iſta revolvor?
Spes interdictæ diſcedite: 8 *dignus amari*
Ille, ſed ut pater, eſt. Ergo ſi filia magni
Non eſſem Cinyræ, Cinyræ concumbere poſſem;
Nunc quia jam 9 *meus eſt, non eſt* 10 *meus; ſic damno*

9 *Myrrha patrem, ſed non ut filia habet, amat.* 10 Pater. 11 Conjux.

Si mihi [1] proximitas : aliena, potentior esſem.
Libet procul hinc, patriæque relinquere fines,
Dum ſcelus effugiam. Retinet malus ardor amantem
Præſens [2] ſpectem Cinyram, [2] tangamque, loquarque,
Scalaque admoveam, ſi nil conceditur ultra.
Vltra autem ſperare aliquid potes, impia virgo?
Nec quod confundas & jura, & nomina ſentis?
Tune eris & matris pellex, & adultera patris?
Tune ſoror nati? genitrixque vocabere fratris?
Nec metues ſacro [3] crinitam angue ſorores,
Quas facibus ſævis oculos atque ora petentes
Impia corda vident? at tu, dum corpore non es
Ipſa nefas, animo ne concipe: neve parentis
Incubitu vetito naturæ pollue fœdus.
Crede puta, res ipſa vetat; pius ille, memorque
Fœderis: & O veſtem ſimilis furor eſſet in illo!
Decernat. At Cinyras, quem copia digna procorum,
Quid faciat, dubitare facit, ſcitatur a bipſa
Nominibus dictis, cujus velit eſſe mariti.
Ille ſilet primo: patriſque in vultibus hærens
Ora ſuæ, & tepido ſuffundit lumina [7] rore.
Credit Cinyras hæc credens eſſe timoris,
Flere vetat, ſiccatque genas, atque oſcula jungit.
Quæ data ſis nimium gaudet, conſultaque qualem
Digna habere virum, Similem tibi, dixit. At ille
Non intellectam vocem collaudat: &, Eſto
Dum pia ſemper, ait. Pietatis nomine dicto,
Peccaſſet vultum ſceleris ſibi conſcia virgo.
Nox fuit medium, curaſque & corpora ſomnus
Liberat: at virgo Cinyreïa pervigil igne
Concipitur indomito, furioſaque vota retractat.
Nunc modo deſperat, modo vult tentare; pudetque.
Quid cupit; & quid agat, non invenit. [8] Vtique ſecuri

1 Sanguinis & generis propinquitas.
2 De quinque amandi lineis vide quæ adnotata ad v. 560. l. 9.
3 Itane? naturæ, gentiumque jura, ſanguinis generiſq; nomina tragicos ſupergreſſa inceſtus, promiſcuè confundis? neque interim ejuſmodi ſcelerum ultrices Furias perhorreſcis?
4 Ænigma ſimile poſuit de ſe Oedipus in Thebaide Senecæ, verſ. 134. *Avi gener, patriſque rivalis ſui, Frater ſuorum liberûm, & fratrum parens: Uno avia partu liberos peperit viro, Ac ſibi nepotes.*
5 Furias ὀρθοπλεκάμους. lib. 4. verſ. 452. & 480. ποτνίμους Ἐρινύας, ſceleſtarum ultrices. Nolite, inquit Cicero pro Roſcio Amerino, putare, quemadmodum in fabulis ſæpenumero videtis, eos, qui aliquid impie ſceleratèque commiſerint, agitari & perterreri furiarum tedis ardentibus: ſua quemque fraus, & ſuus terror maxime vexat:

Impia quemque ſcelus agitat, amentiaque afficit, &c. 6 Procorum τοιοῦτον ἀνὴρ ἀνδρὸς πλείστου ἀξιώτατον πλείστων ἱμείρετον. Liberalis fab. 34. Paraxymatum. 8 *Ac veluti ſummis antiquam montibus ornum, Cum ferro acciſam ſemper bipennibus inſtant Eruere agricolæ certatim: illa uſque minatur, Et tremefacta comam concuſſo vertice mutat, &c.* Æneid. 2.

Saucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat,
Quo cadat in dubio est, omnique à parte timetur:
Sic animus vario labefactus vulnere mutat
Huc leuis, atque illuc, momentaque sumit utrique.
Nec modus, & requies, nisi mors, reperitur amori.
1 *Mors placet. Erigitur, laqueoque innectere fauces*
Destinat: &, zona summe de poste reuincta,
2 *Chare vale Cinyra, causamque intellige mortis,*
Dixit: & aptabat pallenti vincula collo.
Murmura verborum fidas 3 *nutricis ad aures*
Peruenisse ferunt, limen seruantis alumnæ.
Surgit anus, reseratque fores; mortisque parata
4 *Instrumenta videns, spatio conclamat eodem,*
Seque ferit, scinditque sinus, ereptaque collo
Vincula dilaniat: tum denique flere vacauit,
Tum dare complexus, laqueique requirere causam.
Muta silet virgo, terramque immota tuetur,
Et deprensa dolet tardæ conamina mortis.
Instat anus, 5 *canosque suos, & inania nudans*
Vbera, per cunas, alimentaque prima precatur,
Vt sibi committat quicquid dolet: illa rogantem
Auersata, gemit, Certa est exquirere nutrix:
Nec solam spondere fidem. Dic, inquit, opemque
Me sine ferre tibi: Non est mea 6 *pigra senectus.*
Seu furor est; habeo quod 7 *carmine sanet, & herbis.*
Sive aliquis nocuit; magico lustrabere ritu:
Ira deûm sive est; sacris placabimus iram.
Quid rear ulterius? Certe fortuna, domusque
Sospes ab incursu est: viuunt genitrixque, patérque.
Myrrha patre audito, suspiria duxit ab imo
Pectore: nec nutrix etiamnum concipit ullum
Mente nefas, aliquemque tamen præsentit amorem.
Propositique tenax, quodcunque est orat ut ipsa
Indicet, & gremio lacrymantem tollit anili.
Atque ita complectens infirmis membra lacertis,

1 Remedium amoris ultimum, ut habet epigramma incerti autoris, lib. 1. Anthолog. c. 27.

Ἔρωτα παύεις λιμὸς· εἰ δ' μὴ, λιμός.
Ἡρόνος. Ἐὰν δὲ μηδὲ τοῦτο τὸ φλὼ φλόγα σβέσῃ, Θεραπεία σοι τὸ λοιπὸν, ἀρτήδω βρόχος.

2 Amatorie, & tanquam aliena à patris nomine abstinet, ut quod amori obstaret.

3 Nutricem hanc Liberalis 24. fab. appellat Hippolyten.

4 Zonam laquei vice de poste reuinctam.

5 Hinc Phædræ nutrix illa in Hippolyto Senecæ; *per has Senectæ splendidas supplex coma, Fessumque curis pectus, & cara vbera Precor, furorem flectite, teque ipsam aduoca.* Pars sanitatis, velle sanari fuit, vers. 245.

6 Imo *male sedula* abunde. ut infra, vers. 438. verum de improbitate hujusmodi vetularum quæ plerumque se scelerum & flagitiorum præstant ministras atque instrumenta; vide quæ ad hunc locum Georgius Sabinus. 7 Quid valeat magia ad amoribus solvendis aut impediendis dixi ad lib. 4. Æneid. Virg. *Hæc secum promittit solvere mentes, Quas velit, &c.* vide etiam lib. 7. supra, vers. 200.

Senſitus, inquit, Amas: Et in hoc mea (pene (timorem)
ilitus erit apta tibi, nec ſæviet unquam
e puer. Exiliit gremio furibunda, terumque
premens, Diſcede, precor, miſeroque pudori
cer, ait: inſtanti, Diſcede, aut deſine, dixi,
ere quid doleam. Scelus eſt, quod ſcire laboro.
rit anus, tremulique manus annique, metuque
di, & ante pedes ſupplex procumbit alumnæ:
modo blanditur, modo, ſi non conſcia fiat,
ce, & indicium laquei, cœptæque minatur
tiis, & officium [2] commiſſo ſpondet amori.
ualit illa caput, lacrymiſque implevit obortis
ſtinus nutricis, conataque ſæpe fateri,
pe tenet vocem, pudibundaque veſtibus ora
xit, & [3] O, dixit, felicem conjuge matrem!
ſtinus, & gemuit. Gelidos nutricis in artus,
ſaque [4] (ſenſit enim) penetrat tremor, albaq; toto
rice canicies rigidis ſtetit hirta capillis,
ibaque, ut excuteret diros, ſi poſſet, amores,
ddit: at virgo ſcit ſe non falſa moneri;
a mori tamen eſt, ſi non potiatur amore.
ce, ait hæc, potiere tuo: non auſa parente
cere, connubia promiſſaque [5] numine firmat.
Feſta piæ Cereris celebrabant annua matres,
, quibus nivea velatæ corpora veſte
mitias frugum dant ſpicea certa ſuarum,
que novem noctes Venerem, tactuſque viriles
vetitis numerant, turba [7] Cinyreïs in illa
ja adeſt conjux, arcanaque ſacra frequentat.
s legitima vacuus dum conjuge lectus,
da gravem vino Cinyram male ſedula nutrix,

1 Qui ſolertia Leptines Mathematicus, vel ut alii tradunt, Erafiſtratus medicus amorem indagarit Antiochi filii Seleuci regis, qui novercam deperiit, lege apud Plutarchum in Demetrio, Appianum in Syriacis; Val. Maximum lib. 5. cap. 7.

2 Fidei ſuæ credito.

3 Εξι Εμερακες, inquit Plutarchus lib. de Homero, ἢ περ δ' ὑποπτείας ἐπίπαν τὴν λεγομένην παρέλξιν, eſt Emphaſis, ut ait Quintilianus lib. 9. Inſt. cap. 2. cum ex aliquo dicto latens aliquid eruitur. ut apud Virgilium: *Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam Degere more fera?* Quamquam enim de matrimonio queritur Dido, tamen hic erupit ejus affectus, ut ſine thalamis vitam non hominum putet, ſed ferarum. Aliud apud Ovidium genus, apud quem & Myrrha

4 Agnoſcens in quo laboraret peſtis hæc amoris.

5 Numen jurata ac teſtata.

6 Menſe Thargelione celebrabantur Eleuſinia, quæ & Theſmophoria, ſed Romanis reſpondent Cerealia dicta. has celebraturæ novem noctibus à Venereis abſtinuere & vino. Deinde veſtibus indutæ & vittatæ procedebant. Myrteæ lampades ſeu faces præferebant, media ſcilicet nocte. matronæ aliæ primitias frugum offerebant. virgines præcedebant cannaphoræ ciſtas in capite ferentes. vide quæ ad ver. 345. l. 5.

7 Cinyræ uxor, quam Lactantius grammaticus Cenchreida vocat.

Nomine mentito veros exponit amores,
Et faciem laudat, quæsitis virginis annis,
Parsitest Myrrhæ. Quâ postquam adducere iussa
Utque domum rediit, Gaude mea, dixit, alumna,
Vicimus. Infelix non toto pectore sensit
Lætitiam virgo, præsagaque pectora mœrent,
Sed tamen & gaudet: Tanta est discordia mentis.
Tempus erat, quo cuncta silent, interque Trionas
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus venit illa suum, fugit aurea culo
Luna, tegunt nigræ latitantia sydera nubes,
Nox caret igne suo; primus tegis Icare vultus,
Erigoneque pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est revocata: ter omen
Funereus bubo letbali carmine fecit.
It tamen, & Tenebræ minuunt, nexæque; utra pudorem
Nutricisque manum lævâ tenet; altera motu
Cæcum iter explorat. Thalami jam limina tangit,
Jamque fores aperit, jam ducitur intus: at illi
Poplite succiduo genua intremuere, fugitque
Et color, & sanguis, animusque reliquit cuntem.
Quoque suo propior sceleri est, magis horret, & ar
Pœnitet: & vellet non cognita posse reverti.
Cunctantem longæva manu deduxit, & alto
Admotam lecto cum traderet, Accipe, dixit,
Ista tua est Cinyra; devotaque pectora junxit.
Accipit obscœno genitor sua viscera lecto,
Virgineosque metus levat, hortaturque timentem.
Forsitan ætatis quoque nomine, Filia, dixit;
Dixit & illa, Pater: sceleri ne nomina desint.
Plena patris thalamis excedit, & impia diro
Semina fert utero, conceptaque crimina portat.
Postera nox facinus geminat: nec finis in illa est.
Cum tandem Cinyras avidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine vidit
Et scelus, & natam, verbisque dolore retentis,
Pendenti nitidum vaginâ deripit ensem.
Myrrha fugit, tenebrisque & cæcæ munere noctis

1 Conticinii notatio. Μισυμνυχίοις πόδ' ἄρχεις, Στρίφοις δ' ἅρπτος ἐν κατὰ χεῖρα τιθὼς βοώτης. Anacreon.

2 Luna prius nitida & sydera latuerunt, subito nubibus tecta tanti sceleris conspectum perhorrescentia. præcipuè verò Erigone propter pietatem in patrem Icarium à rusticis interemptum in constellationem Virginis relata. Hygin. fab. 130.

3 Offendisse pedem in limine finistri ominis in gressu erat; ut & augurium infaustum bubonis carmen.

4 *Non & amor vinumque nihil moderabile suadent: Ille pudore vacat, Liber, amorque metu.* Ovid. l. 6. lib. 1. Amorum, & Terent. in Adelphis: *Persuasit non, amor, vinum. Quia*, ut Plautus in Bacchide, *istoc illecebrosius fieri nihil potest: non, mulier, vinum homini adolescentulo. 6* Metu languido & succumbenti. *Et corde le gentem.* Horat. od. 22. lib. 1. 7 Nat. *corpora junxit.* 8 Filiam suam, cas tam. 9 Gravida ex patre.

ceptæ neci est, latosque vagata per agros,
dniferos Arabas, Panchæaque rura reliquit,
que novem erravit redeuntis cornua Lunæ.
m tandem terra requievit fessa Sabæa, 480
que uteri portabat onus, tum nescia voti,
que inter mortisque metus, & tædia vitæ,
ulas complexa preces; [1] O si qua patetis
mina confessis, merui; nec triste recuso
plicium: sed [2] ne vivlem vivosq; superstes, 485
nisque extinctos, animbus pellite regnis,
taque mihi vitamque necemque negate.
men confessis aliquod patet: ultima certe
a suos habuere deos: nam crura loquentis
ma supervenit, [3] ruptosq; obliqua per ungues 460
ngitur radix, longi firmamina trunci,
sque robur agunt, mediaque manente medulla
gnis it in succos, in magnos brachia ramos,
parvos digiti, duratur cortice pellis.
q; gravem crescens uterũ præcinxerat arbor, 495
ditaque obruerat, collumque operire parabat.
n tulit illa moram: venientique obvia ligno
fidit; mersitque suos in cortice vultus.
ue quanquam amisit veteres cum corpore sensus,
let tamen, & tepidæ manant ex arbore guttæ: 500
d honor & lacrymis, stillataque cortice Myrrha
men herile tenet, nulloque tacebitur ævo.

1 Ad illa Lyncei phronis: ὃ δ' ἁλὼς δι' τλήμονα Μύῤῥας ἱμείρων ἄχθος, ὃ μυχοῖσιν Ὠδῖνας ἐξέλυσε δι' ὀδόντος πλατύ. Is. Tzetzes hæc. Μύῤῥα ἐρασθεῖσα τὸ πατρὸς, &c. Myrrha patrem amans, & ex illo gravida, patrem hoc sero scientem & iratum fugiens precabatur Deos, ut in aliam formam mutaretur, ita ut neque inter vivos esset neque mortuos; unde in arborem conversa est, Myrrham dictam, ubi vero jam adesset

endi tempus, diruptoque dehiscentesque cortice peperit Adonin. 2 Αὐτὴ δ' ἐκφύσα τὰς χεῖρας· ἠύξατο μήτε παρὲξ ζῶσι, μήτ' ἐν νεκύεσσι φάος. Ant. Liberalis. 4 Pater, inquit Fulgentius, evaginato eam persequitur gladio. Illa in arborem myrrham conversa est, quam pater gladio percutiens, Adon inde natus est. Quid sibi vult hæc fibula? Myrrha est ex genere arborum quæ in calore crepant. Jam quia Solis vi quasi genitali prægnans parit, patrem amasse dicitur: illa itaque justo partus tempore rhagades facit, per quas succum defluere, quæ myrrha dicitur: & resolventibus lacrymosa guttulis fletus suaves scissuris earumdem emittit, lib. 3. Plin. lib. 12. c. 15. Incidantur bis & ipsæ. Sudant autem semper prius quam incidantur, staten dictam, cui nulla præfertur. Quid autem sit στακτὴ ex Theophrasto & Dioscoride docet Io. Brodæus L. 5. Miscellan. c. 7.

Adonis à Venere amatus. F A B. 10.

At [4] male conceptus sub cortice creverat infans:
Quærebatque viam, qua se genitrice relicta,
exiret: media gravidus tumet arbore venter, 505

4 Ex incesto Cinyræ & Myrrhæ concubitu.

Tendit [1] *onus matrem,* [2] *neque habent sua vota dolores,*
Nec Lucina potest parientis voce vocari;
Nitenti tamen est similis, curvataque crebros
Dat genitus arbor, lacrymisque cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis Lucina dolentes,
Admovitque manus, & verba [3] *puerpera dixit.*
Arbor agit rimas, & [4] *sciſſo cortice vivum*
Reddit onus, vagitque puer: quem mollibus herbis
Najades impoſitum [5] *lacrymis unxere parentis.*
Laudaret faciem livor quoque: qualia namque
Corpora nudorum tabula pinguntur Amorum,
Talis erat. Sed ne faciat diſcrimina cultus,
Aut huic adde leves, aut illis deme pharetras.
Labitur occulte, fallitque volatilis ætas,
Et nihil eſt annis velocius. *Ille ſorore*
Natus [6] *avoque ſuo, qui conditus arbore nuper;*
Nuper erat genitus, modo formoſiſſimus infans,
Jam juvenis, jam vir, jam ſe formoſior ipſo eſt,
Jam placet & Veneri, matriſque ulciſcitur [7] *ignes.*
Namque pharetratus dum dat puer oſcula matri,
Inſcius extanti diſtrinxit arundine pectus.
Læſa mavu nstum dea repulit: altius actum
Vulnus erat ſpecie, primoque fefellerat ipſam.
Capta viri forma, non jam [8] *Cytherëia curat*
Litora, non alio repetit Paphon æquore cinctam,
Piſcoſamque [9] *Cnidon, gravidamque Amathunta*
[10] *metallis,*
Abſtinet & cœlo: Cœlo præfertur Adonis.
Hunc tenet, huic comes eſt, ſſuetaq; ſemper in umbra
Indulgere ſibi, formamque augere colendo.
Per juga, [11] *per ſylvas, dumos, & ſaxa vagatur*
Nuda genu, veſtem ritu ſuccincta Dianæ:
Hortaturque canes, tutaque animalia prædæ,

1 Infans in utero.
2 Neque Myrrha jam arbor poteſt invocare Junonem Lucinam, de qua dictum ad verſ. 284. lib. 9.
3 Quæ puerperii dolores levare & ſolvere poſſint.
4 Mss. *liſſo*, & in elegia de Nuce: *At cum maturas iſſo nux cortice rimas Nux agit.*
5 Myrrhæ guttis. *Filius lacrymis, quas arbor fundit edere, Virgilius, & Homina nomina gutta tenet.* l. de Arte.
6 Redi ad verſ. 347.
7 Apollodorus lib. 3. ſcribit Myrrham, ab irata Venere, quod eam nihili faceret, in dirum patris amorem eſſe impulſam. Lactantius matri hoc Myrrhæ imputat.
8 Inſula hæc maris Ægæi Stephano, aliiſque eſt κύπρος. *Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos, atque Cythera.* Æneid. 10. & in Idyllio Adonidis & Apri, quod Theocrito aſcribitur. Ἀδωνὶς ἢ κύπρις ὡς τὶς ἐπὶ ὀρέσσι, &c. producitur penult. Heſiodus tamen habet Ἀφροδίτη τε φίλη καὶ ἱμερόεντος ἔρωτος. quem ſecuti alii, *Pater Cytherea.* Æneid. 1. *Jam Cytherea choros ducit.* Horat. ſunt itaque hæc litora, quæ Venus Cytherea primum è mari apparuit. 9 Promontorium Cariæ veſtigio inſula, in qua urbs celebris Veneris imagine quam fecit Praxiteles, quam ut viderent, ab omni parte plurimi navigarunt Cnidon. Plin. l. 36. c. 5. 10 Æriſodina ſupra, verſ. 220. 11 Venatrix tanta Venus, comitatura Adonin.

[1] pronos leporem, aut [2] celsum in cornua cervum,
[illegible] agitat damas. At fortibus abstinet apris,
[illegible]que lupos, armatosque unguibus ursos
[illegible], & armenti saturates cæde leones,
[illegible]que, ut hos timeas, si quid prodesse monendo
[illegible]st, Adoni, monet; fortisque fugacibus esto,
[illegible]git: [3] in audaces non est audacia tuta.
[illegible]ret meo, juvenis, temerarius esse periclo,
[illegible]me feras, quibus arma dedit natura, laceſſe;
[illegible]e tibi ne magno tua gloria: Non movet ætas,
[illegible]e facies, nec quæ Venerem movere, leones,
[illegible]egroſque fues, oculoſque animoſque ferarum.
[illegible]lmen habent acres in aduncis dentibus apri.
[illegible]gnus est fulvis, & vaſta leonibus ira,
[illegible]ſumque mihi genus est. Quæ cauſa roganti
[illegible]am, ait, & veteris monſtrum mirabile culpæ.
[illegible]llabor inſolitus jam me laſſavit, & (ecce!)
[illegible]ortuna ſua blanditur populus umbra,
[illegible]que torum ceſſes; libet hac requieſcere tecum:
[illegible]requievit humo, preſſitque & gramen, & ipſum
[illegible]ne ſinu juvenis poſita cervice reclivis,
[illegible]ait; ac mediis interſerit oſcula verbis.

1 Veloces, in fugam inclinatos, ut quibus anteriora crura ſint breviora.
2 Τὴν μεγάλην ἔλαφον. Nonn. l. 10. *ſurgentem in cornua cervum.* Virg. Æneid. lib. 10.
χαρίεντα μετὰ ἐλάφοις ἐλείφοντα. Oppian. lib. 2.
3 *Licet eminus eſſe Fortibus: Anceo nocuit temeraria virtus.* Theſeus Pirithoo l. 8. verſ. 410.
4 Vide l. 1. v. 305. & l. 8. verſ. 289.

ippomenes in leonem, & Atalanta in leænam. FAB. 11.

[illegible]Oſtian audieras aliquam certamine curſus
[illegible] Veloces ſuperaſſe viros. [5] Non fabula, rumor
[illegible]ſuit; ſuperabat enim. nec dicere poſſis
[illegible]ue pedum, formæne bono præſtantior eſſet.
[illegible]citanti deus huic de conjuge, Conjuge, dixit,
[illegible] quæ eſt Atalanta tibi, fuge conjugis uſum.
[illegible]t tamen effugies; [7] teque ipſa viva carebis.
[illegible]nita ſorte dei per opacas innuba ſylvas
[illegible]it, & inſtantem turbam violenta procorum
[illegible]ditione fugat: Nec ſum potienda niſi, inquit,
[illegible]a prius curſu: pedibus contendite mecum.
[illegible]enus veloci conjux thalamique dabuntur;
[illegible]ri pretium tardis: ea lex certaminis eſto.

5 Non eſt hæc, inquit Venus, fictio ad delectandum comparata; ſed rumor, imo fama conſtans & certa. Confunditur tamen hæc fabula. Cum enim duæ fuerint Atalantæ, ut habet Jo. Tzetzes 13. Chil. 432. & ſcholiaſtes Apollonii Argonaut. 1.
ἡ μὲν Ἀρκὰς Ἰάσιον ἔτεκε Διὶ μιγεῖσα.
Ἄλλη δὲ Μελανίων' ἢ δ' Ἀρχέα ἢ Σχοινίδος, ἣν ἔτεκε Μενεσθεύς.

[illegible]ipſe, Palæphatus, alii tribuunt hoc filiæ Iaſi, quod erat filius Schœnei: moni item quod erat Hippomenis. 6 Conſulenti oraculum, quem qualemve [illegible] eſſet virum. 7 Transformata ſc. vives humanæ formæ ſuperſtes,

1 Veretur, ne cujus forte victoria sibi Atalantæ nuptias præripiat. Micyllus legit. *Invidiaque timet.* ipse ic. invidens aliis timet, ne quis victoriam præripiat.

2 *Audentes fortuna juvat*, Turnus Æn. 10.

3 Bœotico Hippomeni. est Aonia pars Bœotiæ.

4 Refl. retro agit talaria pedibus ablata.

5 Γενειάδια. gloss. genuum vincula, seu ornamenta.

6 Fuitque in Atalantæ corpore is color rubicandens: qui fólet à purpureo velo aut aulæo suspenso reflecti in album parietem.

7 Mecum collato cursu certa.

8 Voti compotem, ut l. 8. v. 66. & 80. & alibi sæpius.

9 Raph. Regii editio habuit: *Namque mihi genitor Megareus, Onchestius*; illi *Megareus Onchestius*; *illi est Neptunus avus*, autore Pausania in Atticis; Βοιωτοὶ δ' ἐς ὀγχηστὸν Μεγαρέα τὸν Ποσειδῶνα, καὶ ὀνομάζουσι, Μεγαρέως τοῦ Βοιωτὸν φασὶ, &c. Idem tamen in Bœoticis Onchestum statuit Neptuni filium. φασὶ δὲ ἐνταῦθα οἰκῆσαι Ποσειδῶνος ὄγχηστον.

Illa quidem immitis: sed (tanta potentia forme)
Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat Hippomenes cursus spectator iniqui:
Et petitur cuiquam per tanta pericula conjux?
Dixerat: ac nimios juvenum damnarat amores.
Ut faciem, & posito corpus velamine vidit,
Quale meum, vel quale tuum, si fœmina, fuit,
Obstupuit, tollensque manus, Ignoscite, dixit,
Quos modo culpavi: nondum mihi præmia tota,
Quæ peteretis, erant. Laudando concipit ignem:
Et, ne quis juvenum currat velocius, optat,
[1] *Invidiamque timet. Sed, cur certaminis hujus*
Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit:
[2] Audentes deus ipse juvat. *Dum talia secum*
Exigit Hippomenes, passu volat alite virgo.
Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
[3] *Aonio visa est juveni; tamen ille decoris*
Mirator magis est, cursus facit ipse decorem.
Aura [4] *refert ablata citis talaria plantis,*
Tergaque jactantur crines per eburnea, quæque
Poplitibus suberant picto [5] *genualia limbo,*
[6] *Inque puellari corpus candore ruborem*
Traxerat: haud aliter quam cum super atria velo
Candida purpureum simulem dat, & inficit umbram
Dum notat hæc hostes, decursa novissima meta est:
Et tegitur festa victrix Atalanta corona.
Dant gemitum victi, pendentque ex fœdere pœnæ.
Non tamen eventu juvenum deterritus horum
Constitit in medio, vultuque in virgine fixo,
Quid facilem titulum superando quæris inertis?
[7] *Mecum confer, ait. Seu me fortuna* [8] *potentem*
Fecerit; a tanto non indignabere vinci:
(9 *Namque mihi genitor Megareus, Onchestius illi*
Est Neptunus avus, pronepos ego regis aquarum;
Nec virtus citra genus est.) Seu vincar; habebit
Hippomene victo magnum & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schœnëia vultu

Micit, & dubitat, Superari, an vincere malit:
Quique ita, [1] Quis dem hunc formosis, dixit, iniquum
Tendere vult, charæque jubet discrimine vitæ 612
Conjugium petere hoc? Non sum me judice tanti.
Hæc forma tangor, poteram tamen hac quoque tangi:
Sed quod adhuc puer est, non me movet ipse, sed ætas.
Quid quod ineft virtus, & mens interrita lethi? 616
Quid quod ab æquorea numeratur origine quartus!
Quid quod amat, tantique putat connubia nostra,
Ut pereat, si me fors illi dura negarit?
[2] Dum licet hospes, abe, thalamoque relinque cruentos,
Conjugium crudele meum: Tibi nubere nulla 621
Velle, & optari potes à [3] sapiente puella,
Cur tamen est mihi cura tui tot jam ante peremptis?
[4] Videris: intereat; quoniam tot cæde procorum
Admonitus noneft, agiturque in tædia vitæ. 625
Occidet hic igitur, voluit quia vivere mecum?
Indignamque necem pretium patiatur amoris?
Non erit invidiæ victoria nostra ferendæ,
Sed non culpa mea est: utinam desistere velles!
Aut, quoniam es demens, utinam velocior esses! 630
Ah! quam virgineus puerili vultus in ore est!
Ah miser Hippomene! nollem tibi visa fuissem:
Vivere dignus erat. Quod si felicior essem,
Hæc mihi conjugium facta importuna negarent:
Dixerat: utque rudis, primoque Cupidine tacta, 635
Quod facit ignorans, amat, & non sentit amorem.
Jam solitos poscunt cursus, populusque, [5] paterque.
Cum me sollicita proles Neptunia voce
Invocat Hippomenes; Cytheraque, comprecor, ausis
Adsis, ait, nostris, & quos dedit adjuvet ignes, 641
[6] Detulit aura preces ad me non invida blandas:
Mataque sum fateor, nec opis mora longa dabatur.
Est ager, indigenæ [7] Tamasenum nomine dicunt,

1 Lucta hæc affectuum, & deliberatio διαγωνισμος, τα δε κρατουντα ου δηλα πολλαχη, multa habet in utramque partem momenta: hinc miseretur Hippomenis ætatis, tangitur forma, virtuti favet, generi, & amori: inde oraculi minas & eventum timet, diffuadentis conjugium ut inutile & perniciosum. Idem artificium in Medea. l. 7. Scilla, & Althea, l. 8.

2 Ad absentem Apostrophe. Est enim hæc mentis & apud se deliberatio: non vocis coram admonitio.

3 Dotes tuas, uti par est, æstimante, & cui nuptiæ cordi.

4 Verum ipse videris. *Viderit utilitas sua: ego capta fideliter edam.*

5 Patresque. Pontan.

6 Quæ vota rata cupiebant, ad Deorum aures à benignis auris preferri precabantur: *Partem aliquam venti divûm referatis ad aures.* Virgil. Æneid. 3. quæ irrita voleant, ea ventis malignis dissipanda aut procul avehenda tradebant. *Hæc jubeat tenues irrita ferre Notos.* Tibul. l. 3. eleg. 4. Idem, *venti temerataria vota, Auriaque diripienda ferant.* 7 Levi unius literæ mutatione restitutum spero redonatque solo cœloque Cyprio agrum suum. *Tamasum* sibi habeat Syria, *Damasum*, *Damasenum* Critici. Inter oppida Cypri quindecim admittit *Tamasum* Plin. l. 5. c. 31. & Stephanus. *Tamassus* in eadem insula agnoscit Strabo lib. 14. μεταλλα χαλκου εστι δ' ἡ Ταμασσος ἐν Ταμασσῳ, hodie *Borgi di Tamasso*. Ferrarius

Telluris Cypriæ pars optima, quam mihi prisci
Sacravere senes, templisque accedere dotem
Hanc jussere meis: medio viret arbor in arvo
Fulva comæ, fulvo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria forte mea veniens decerpta ferebam
Aurea poma manu, nullique videndo, nisi ipsi:
Hippomenen adii, docuique, quis usus in illis.
Signa tubæ dederant, cum carcere pronus uterque
Emicat, & summam celeri pede libat arenam:
Posse putes illos sicco freta radere passu,
Et segetis canæ stantes percurrere aristas.
Adjiciunt animos juveni clamorque, favorque,
Verbaque dicentum: Nunc, nunc incumbere tempus
Hippomene, propera, nunc viribus utere totis,
Pelle moram, Vinces. Dubium Megareïus heros
Gaudeat, an virgo magis his Schœneïa dicitur.
O quoties, cum jam posset transire, morata est,
Spectatosque diu vultus invita reliquit!
Aridus à lasso veniebat anhelitus ore,
Metaque erat longe: tum denique de tribus unum
Fœtibus arboreis proles Neptunia misit.
Obstupuit virgo, nitidique cupidine pomi
Declinat cursus, aurumque volubile tollit.
Præterit Hippomenes; resonant spectacula plausu.
Illa moram celeri cessataque tempora cursu
Corrigit, atque iterum juvenem post terga relinquit.
Et rursus pomi jactu remorata secundi
Consequitur, transitque virum. Pars ultima cursus
Restabat: Nunc, inquit, ades dea muneris auctor,
Inque latus campi, quo tardius illa rediret,
Fecit ab obliquo liquidum juveniliter aurum.
An peteret virgo visa est dubitare; coëgi
Tollere, & adjeci sublato pondera malo,
Impedique oneris pariter gravitate, moraque:
Neve meus sermo cursu sit tardior ipso;
Præterita est virgo, duxit sua præmia victor.

1 Mala hæc ex Hesperidum hortis deportata narrat Scholiastes Theocriti in Idyll. 3. & Virgil. 6. eclog. *Tum canit Hesperidum miratam mala puellam.* Scyros autem certaminis hujus scena est.

2 Mala esse inter illicia & symbola Veneris notum ex Theocriti Idyll. 6. Βάλλ' ἐς μήλοισι τὸ παίπαλον ἁ Κλεαρίστα. & interprete ibi, ut & Scholiaste Aristophanis. *Malo me Galatea petit.* Virg. eclog. 3.

3 *Illa vel intacta segetis per summa volaret Gramina*, &c. Virgil. Æneid. 7. de Camilla.

4 Hippomenes Megarei filius. Neptuni nepos. vers. 605. supra Pomum aureum. Δέμας θεικῶσα πάσας ἐπόδυε τῇ ταχίστῃ Νικήσαι μέλλα χρυσᾶ ῥίπτουσα Καὶ σπεύδοντα ἐπισυνάγουσα, ἢ ὄντως ἐπιδεῖσα Μᾶλλον δὲ τὸν ἱρατὸν τὸν λῷον καταχθεῖσα Jo. Tzetzes 13. Chil. 453. qui ibidem citat Theocriti versus ex Idyll. 3. Ἱππομένης ὅτε δὴ, &c. 6 Mss. nostri, aliique vet. *Confer Scholiastem Theocriti.*

5 Cl. Baconus hanc fab. interpretatur, Atalantæ, inquit, id est, naturæ prærogativam & vigorem, mala aurea retardant. illa enim plerumque ad finem properat & ad locum declinant, &c. quæ videre opera pretium.

ignæ cui grates ageret, cui thuris honorem
ret, Adoni, fui? Nec grates immemor egit,
mihi thura dedit. Subitam convertor in iram,
emptuque dolens, ne sim spernenda [1] futuris,
mplo caveo, meque ipsam exhortor in ambos,
mpla deûm matri, quæ quondam clarum [2] Echion
mat ex voto, nemorosis abdita sylvis,
ssibant: & iter longum requiescere suasit.
e concubitus intempestiva cupido
epit Hippomenen à numine concita nostro.
Laminis exigui fuerat prope templa recessus
lunæ similis, nativo pumice tectus,
digine sacer prisca: quo multa sacerdos
gnea contulerat veterum simulacra deorum.
ec init, & vetito temerat sacraria probro.
ta [4] retorserunt oculos: [5] turritaque mater,
n Stygia fontes, dubitavit, mergeret unda.
na levis visa est. Ergo modo levia fulvæ
la jubæ velant, digitis curvantur in ungues,
humeris armi fiunt, [6] in pectora totum
ndus abit: summæ cauda verruntur arenæ,
n vultus habet, pro verbis murmura reddunt,
n thalamis celebrant sylvas, aliisque timendi
ntæ premunt domito Cybeleia fræna leones.
is tu chare mihi, cumque his genus omne ferarum,
uod non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbet,
fuge: ne virtus tua sit damnosa duobus.

1 Posteri.

2 Rex forte Scyri inf.
3 Al. *Liminis exigui.*
4 Averterunt oculos, ne scelus viderent.
5 Cybele, mater Deorum, quam turrigera, imitar muralis, corona cinctam ferunt: vel, quia urbis Midæ clausæ muros capite sublevabit, atque ita est ingressa. Arnob. 5. lib. vel *quod primis turres urbibus ita dedit.* Ovid. Fast. vel quia eadem est cum Terra, quæ urbes turribus munitas sustinet. Lucret. l. 2. *Muralique caput*, &c.
6 Leonibus in pectore summa subsidet moles.

Adonis in Anemonen, & Minthe nympha in Mentham herbam. F A B. 12, 13.

Illa quidem monuit, junctisque per æra cygnis
Carpit iter: sed stat monitis contraria virtus.
Ecce suam latebris vestigia certa secuti
civere canes, sylvisque exire parantem
furat obliquo juvenis Cinyreïus ictu.
Continus excussit pando venabula rostro,
anguine tincta suo: trepidumque, & tuta petentem
ua aper insequitur, totosque [3] sub inguine dentes

7 Ἄρης ἐξ ἀνθρωπίης ὁπ, &c. Tzetzes in Lycophronis. Mars rivalis in apri speciem mutatus juvenem incaute se ferentem interemit.

3 Firmicus. 8 Ἄγριον ἔλκων ἔχε μιν μετὰ Ἄδωνις· Μεῖζον ἢ ἀνδρὸς φέρει ποτὶ κέρδιον ἕλκων. Bion. Eidyll. lege lepidum Theocriti Idyllion, in mortuum Adonin.

Abdi-

Abdidit, & fulva moribundum stravit arena.
Vecta levi curru medias Cytherea per auras
Cyprон olorinis nondum pervenerat alis.
Agnovit longè gemitum morientis, & albas
Flexit aves illuc; utque æthere vidit ab alto
Exanimem, inque suo jactantem sanguine corpus,
Desiliit, pariterque sinum, pariterque capillos
Rupit, & indignis percussit pectora palmis;
Questaque cum fatis, Et non tamen omnia vestri
Juris erunt, dixit: Luctûs monimenta manebunt
Semper, Adoni, mei; [1] repetitaque mortis imago
Annua plangoris peraget simulamina nostri;
At cruor in florem mutabitur. An tibi quondam
[2] Fœmineos artus in olentes vertere mentha,
Persephone, licuit? nobis Cinyreïus heros
Invidiæ mutatus erit? Sic fata, cruorem
Nectare odorato sparsit: qui tactus ab illo
Intumuit, sicut pluvio perlucida cælo
Surgere bulla solet. Nec plena longior hora
Facta mora est, cum flos de sanguine concolor ortus
Qualem, qua lento celant sub cortice granum,
Punica ferre solent: [3] Brevis est tamen usus in illo.
Namque male hærentem, & nimia levitate caducum
Excutiunt iidem, qui perflant omnia, venti.

[1] In plurimis Orientis civitatibus, inquit Jul. Firmicus, Adonis quasi maritus plangitur Veneris, & percussor ejus circumstantibus, vulnusque monstratur, &c. Quæcunque certè solennia luctus aut gaudii contra, Ægyptii instituerunt Osiridi suo, Iſidi, & Typhoni; eadem colebant in Adonide, Venere & Marte. Osiridis autem & Adonidis ἀφανισμὸν, ζήτησιν, ἔυρεσιν, accessum & recessum repræsentare volunt. Adonin enim, Atti, Osirim, Horum, aliud non esse quam Solem probat Macrob. l. 1. Satur. c. 2. videantur Lucianus de Dea Syria, Gyraldus Syntagm. 13. Nat. Comes l. 5. c. 13. J. Seldenus de Diis Syris Syntagm. c. 10. de cultu Thammuz. Qui ad Physiologiam transferunt fabulam, per Adonin intelligunt Solem; per Venerem, tellurem; per aprum, Zodiaci Capricornum, signum brumale. [2] Menthen Plutonis pellex Proserpina in herbam cognominem mutavit. Nicandri interpres in Alexipharmacis. [3] Forma flos brevis ævi; bonum fragile, anceps, fugax. *Immodicis brevis annis, & rara senectus.* Martial. l. 6. Epigram. 29. In anemonen itaque mutatus Adonis, cujus florem, ut & rosæ, *Una dies aperit, Conficit una dies.* Et cujus summum quilibet spolium aufert. Allusum simul ad nomen floris ἀνὰ τὸ ἀνίη-

LIBER XI.

Orpheus à Bacchis diſcerptus, & ſerpens in lapidem. FAB. I.

Carmine dum tali [1] ſylvas, [1] animoſq; ferarum,
Threïcius vates, & ſaxa ſequentia traxit:
ce! [2] Nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
ra velleribus, tumuli de vertice cernunt
bea percuſſis ſociantem carmina nervis.
quibus una, leves jactato crine per auras,
ſit, En! [3] Hic eſt noſtri contemptor: & haſtam
it Apollinei vocalia miſit in ora;
e [4] foliis præſuta notam fine vulnere fecit.
terius telum lapis eſt: qui miſſus, in ipſo
ſtu, concentu victus vociſque lyræque eſt.
c veluti ſupplex pro tam furialibus auſis
ce pedes jacuit, ſed enim temeraria creſcunt
da, moduſque abiit, inſanaque regnat Erinnys:
nilaque tela forent cantu mollita; ſed ingens
lamor, & inflato [5] Berecynthia tibia cornu,
mpanaque, & plauſus, & Bacchei ululatus
Obſtrepuere ſono citharæ. Tum denique ſaxa
on exauditi rubuerunt ſanguine vatis.
c primum attonitas etiamnum voce canentis
umeras volucres, anguemque, agmenque ferarum,
Menades Orphei titulum rapuere [7] theatri.
de cruentatis vertuntur in Orphea dextris,
i coëunt, ut aves, ſi quando luce vagantem
ollit avem cernunt: ſtrictoq; [8] utrinque theatro
i matutina cervus perituras arena
eda canum eſt: vatemq; petunt & fronde virentes

1 Orpheus, poſtquam Naturali inſtructus Philoſophia in rerum corruptibilium conſervatione & inſtauratione laboraſſet, ſed fruſtra: ad Moralem & Civilem converſus, homines à ſylveſtri & ferino victu ad æquitatem & pacem transferre; vitia tollere; virtutes, leges, religionem ſancire; oppida munire, agros colere inſtituit. ſed & hæc ſucceſſu haud felicíori: namque & hic ſeditioſi rudis vulgi oboriuntur tumultus; quorum inter ſtrepitus non audiuntur leges, verum in ipſorum principum & legiſlatorum perniciem ſævit populi furor. Quod in Lycurgi, Solonis, aliorumq; miſero exitu videre eſt.

2 Senſus infra, v. 43. *perque os Auditum ſaxis intellectumque ferarum Senſibus.*

Thraciæ Bacchantes. ſunt a. Cicones Thraciæ populi ad Iſmarum montem. 4 Lib. 3. verſ. 81. 5 Pampinis involuta & hedera, uti ſolent Thyrſi. 6 Qua primum ſi fuit in ſacris Cybeles, quæ Berecynthia dicta à monte Phrygiæ Berecyntho Matri deûm dicato *Tympana vos, buxuſque vocat Berecynthia Matris Idææ.* Æn. 9. 619. 7 Retice notam primam ſupra. 8 Lib. 10. verſ. 88. 9 Amphitheatro in quo ſpectacula matutina, ubi cum beſtiis pugnabant; & meridiana, ubi qui ſuperfuerant ex iarum pugna, inter ſe dimicabant. Lipſ. Satur. l. 3. c. 15.

Conjiciunt thyrſos, [1] non hæc in munera fallor.
Hæ glebas, illæ direptos arbore ramos,
Pars torquent ſilices, neu deſint tela furori,
Forte boves preſſo ſubigebant vomere terram,
Non procul hinc multo fructum ſudore parentes
Dura lacertoſi fodiebant arva coloni,
Agmine qui viſo fugiunt, operiſque relinquunt
Arma ſui, vacuoſque jacent diſperſa per agros
Sarculaque, raſtrique graves, longique ligones.
[2] Quæ poſtquam rapuere feræ, cornuque minaces
Diviſere boves: ad vatis fata recurrunt,
Tendentemque manus, atque illo tempore primum
[3] Irrita dicentem, nec quicquam voce moventem
Sacrilegæ perimunt: perque os (proh Juppiter!) illud
Auditum ſaxis, intellectumque ferarum
Senſibus in ventos anima exhalata receſſit.
[4] Te mœſtæ volucres, Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi ſilices, tua carmina ſæpe ſecutæ
Fleverunt ſylvæ, poſitis te frondibus arbos
Tonſa comas luxit. lacrymis quoque flumina dicun
Increviſſe ſuis; obſcuraque carboſa pullo
Najades, & Dryades, paſſoſque habuere capillo.
[5] Membra jacent diverſa locis: caput, Hebre lyram
Excipis, & (mirum) medio dum labitur amne,
[6] Flebile neſcio quid queritur lyra, flebile lingua
Murmurat exanimis. [7] reſpondent flebile ripæ.
Jamque mare invectæ fluvien populare relinquunt,
Et Methymnææ potiuntur litore Lesbi.
[8] Hic ferum expoſitum peregrinis anguis arenis
Os petit, & ſparſos ſtillanti rore capillos
Lambit, & hymniferos inhiat divellere vultus.
Tandem Phœbus adeſt, morſuſque inferre parantem
Arcet, & in lapidem rictus ſerpentis aperos
Congelat, & patulos (ut erant) indurat hiatus.

1 *Non hos quæſitum munus in uſus*, Æn. 4. de gladio Æneæ.

2 Hæc poſtquam furentes Bacchæ rapuere, & boves cornu minaces ab aratro avulſere, ut inde ararri partes raperent. Regius exponit, dilaceravere. ut infra verſ. 58. de ſerpente & Orphei capite. *Lambit & hymniferos inhiat divellere vultus.* Ms. alter ſupra *fera* præfert ſcriptum *nurus*, alter *inſana*. uterque *cornuque minaci Diviſere boves.*

3 Non audita, nihil proficientia apud ebrias fœminas verba, quæ ſaxis prius audita fuerant & feras moverant.

4 Lege Antipatri epigramma in Orph. l. 3. Anthol. c. 25.

5 Membra tamen Orphei diſcerpti à Muſis collecta & in Dio Macedoniæ condita refert Pauſanias in Bœoticis. caput in Lesbum, lyram in ſidus novem inſignitum ſtellis relatam ferunt. Lege quæ Lucianus habet adverſ. indoctum, de Neantho nacto Orphei lyram.

6 *Eurydicen vox ipſa & frigida lingua, Ah miſeram Eurydicen anima fugiente vocabat: Eurydicen toto referebant litore ripæ.* Virg. 4. Georgic.

7 Ἀντιχάσι.

8 Sic Mss. noſtri & quos citat Cioſanus. in quibus omnibus non apparet verſus tertius. *Lambit & hymniferos*, &c. Vulgati habent, *Hic ferum expoſito peregrinis anguis arenis Obſtitit:* quos ſecutus Planudes vertit Ἀχὶς ὑπὲρ ἀμμάτων.

Umbra subit terras, &, quæ loca viderat ante,
Omnia recognoscit: quærensque per arva piorum
Invenit Eurydicen, cupidisque amplectitur ulnis.
Hic modo conjunctis spatiantur passibus ambo:
Nunc præcedentem sequitur, nunc prævius anteit;
Eurydicenque suam [2] jam tuto respicit Orpheus.

1 Imago, anima & corporis simulacrum. Hoc autem ex opinione eorum, quibus homo constat anima, corpore, umbra. animam cælo, astris, acri; corpus terræ; umbram inferis reddi volunt. Dido Æneid. 6. *Et nunc magna mei sub terras ibit imago.* Ego nos ibi. 2 Non lege data ne respiceret eam, ut antea l. 10. v. 50.

Thraciæ mulieres in arbores. F A B. 2.

Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus:
Amissoque dolens [3] sacrorum vate suorum,
Quas in sylvis matres [4] Edonidas omnes,
Ora videre nefas, torta radice ligavit,
Quo stent pedum digitos, [6] in quantum est quæque secuta,
Fixit, & in solidam detrusit acumine terram.
Dumque suum laqueis, quos callidus abdidit auceps,
Ales ubi commisit volucris, sensitque teneri,
Plangitur, ac trepidans adstringit vincula motu:
Sic, quacunque solo defixa cohæserat harum,
Innata fugam frustra tentabat; at illam
Cruta tenet radix, exultantemque coercet.
Quæque ubi sint digiti, dum pes ubi quærit, & ungues,
Decidit in teretes lignum succedere suras;
Nixa femur mœrenti plangere dextra,
Robora percussit: pectus quoque robora fiunt;
Brachia sunt humeri; longos quoque brachia vera
Putes ramos, & non fallere putando.

3 Sacra Liberi Patris Orpheus primus induxit in Græciam, celebravitque in monte Bœotiæ Cithero. Ea sacra Orphica nominantur. Lactantius lib. 1. & Diodorus l. 1.
4 Thraciæ. Edonus mons Thraciæ. Plin. lib. 4. cap. 11. ἀπὸ Ηδωνῆ τῆ Μυγδονίᾳ, & ἀδιλφὸς Steph.
5 Non quæ facere nefas tantum, sed quæ videre, quæ adfuere.
6 Ubi quæque constiterat sequendo.
7 Alis se verberat: sed quo magis contra vincula tendit, eo arctius constringitur.

Midas & aurea Pactoli arena. F A B. 3.

Nec satis hoc Baccho est. Ipsos quoque deserit agros,
Atque [8] choro meliore, [9] sui vineta [10] Timoli,
Belonique petit: quamvis non aurea illo
Tempore, [11] nec charis erat invidiosus arenis.

8 Quam qui Orpheum discerpsit.
9 Feracissimi scil. optimi vini.
10 Timoli montis Lydiæ. 11 Necdum pretiosis & auriferis.

Hunc assueta cohors Satyri, Bacchæq; frequentes
At Silenus abest; [1] titubantem annisque, meroq;
Ruricolæ cepere Phryges, [2] vinctumque coronis
Ad regem duxere Midam, [3] cui Thracius Orpheus
Orgia tradiderat cum [4] Cecropio Eumolpo.
Qui simul agnovit socium, comitemq; sacrorum,
Hospitis adventu festum genialiter egit
Per bis quinque dies, & junctas ordine noctes.
Et jam stellarum sublime cœgerat agmen
Lucifer undecimus, Lydos cum lætus in agros
Rex venit, & juveni Silenum reddit alumno.
[5] Huic deus optanti gratum, sed inutile, fecit
Muneris arbitrium, gaudens altore recepto.
Ille male usurus donis, ait: Effice, quicquid
Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.
Annuit optatis, nocituraque munera solvit
Liber: & indoluit, quod non meliora petisset.
Lætus abit, gaudetque malo [6] Berecynthius heros.
Pollicitique fidem tangendo singula tentat.
Vixque sibi credens, non alta fronde virentem
Ilice detraxit virgam; virga aurea facta est:
Tollit humo saxum; saxum quoque palluit auro:
Contigit & glebam; contactu gleba potenti
Massa fit: arentes Cereris decerpsit aristas;
Aurea messis erat: demptum tenet arbore pomum;
Hesperidas donasse putes: si postibus altis
Admovit digitos; postes radiare videntur.
Ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
Unda fluens palmis [7] Danaën eluderat posse.
Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
Omnia: gaudenti mensas posuere ministri
Extructas dapibus, nec tostæ frugis egentes.
Tum vero, sive ille sua [8] Cerealia dextra
Munera contigerat; Cerealia dona rigebant:
Sive dapes avido convellere dente parabat;
Lamina fulva dapes admoto dente nitebant.
Miscuerat puris [9] autorem muneris undis;

1 *Quique senem frula titubantes ebrius artus*
Sustinet, &c. de eodem Sileno, lib. 4. vers. 26.
2 Sertis coronisque, ex edera, apio, myrto, rosa, præcipuè, quæ vini exhalationes arceant, capitis gravitatem tollant, & æstuantes refrigerent: redimitos in conviviis potasse veteres, nemini non notum. ex ipsis sertis vincula huic Sileno injecisse Chromin & Mnasylum, notum etiam ex Virg. eclog. 6. neque enim Semideos nisi vinctos retineri aut vaticinari solere.
3 Midam sacrorum solemnibus ab Orpheo initiatum, Phrygiam religione excoluisse, scribit Justinus, lib. 11.
4 Eleusinio seu Atheniensi, Musæi filio, Orphei discipulo, ad differentiam Thracensis, qui filius Neptuni & Chiones.
5 Max. Tyrius refert, Mydam à captivo Satyro inebriato, non a Baccho, impetrasse ut arbores, segetes, flores, terra, omnia in aurum verterentur; annonæ hinc penuriam Phrygas invasisse: quem vide Dissertat. 30. vide Photii bibliothecam, ex Conone. vide & Philostrat. l. 1. Icon.
6 Midas rex Phrygiæ, in qua mons Berecynthus.
7 Referebat aureum imbrem, quo Jupiter Danaën eluserit, l. 4. vers. 611.
8 Panes. *Dona laborata Cereris*, Virg. l. 1. Georg.
9 Bacchum, vinum.

ſile per rictus aurum fluxare videres.
mitus novitate mali, [1] *Diveſque, miſerque,*
ſpere optat opes, &, quæ modo voverat, odit.
is nulla famem relevat; ſitis aridа guttur
it: & inviſo meritus torquetur ab auro.
lculumque manus, & [2] *ſplendida brachia tol-*
lens,
venisti Lenæe pater, peccavimus, inquit:
d miſerere, precor, ſpecieſoque eripe damno.
te deûm numen: Bacchus peccaſſe fatentem
ſtuit, [3] *factique fide data munera ſolvit.*
ne male optato maneat circumlitus auro,
de, ait, ad magnis [4] *vicinum Sardibus amnem,*
que jugum ripæ labentibus obvius undis
ſe viam, donec venias ad fluminis ortus,
nigeroque tuum fonti, qua plurimus exit,
bde caput, corpuſque ſimul, ſimul eluе crimen.
je juſſæ ſuccedit aquæ: [5] *vis aurea tinxit*
uren, & humano de corpore ceſſit in amnem.
ec quoque jam veteris percepto ſemine venæ
ſvirgent, auro madidis pallentia glebis.

1 Dives utique erat Midas, φιλόχρυσος & Suidæ; ὅπως τὸ ἄπαυστον ῥᾳ̃ πλουτοῦν ἀθρόον, εἰς πλοῦτον ἤρθη, ut habet Photius, ſed avarus; cui tam deerat quod habuit, quam quod non habuit: Tantali inſtar congeſto pauper in auro. nec habendi fructu felix, & cupiditate quærendi miſerrimus; *felix atque miſer, dives inopſque ſimul.* Lege apud Plutarchum, lib. de virtutibus mulierum, Sclertiam uxoris cujuſdam Pythæ, cui in auriſodinis tori occupato oppo-

partes & cibos aureos, adeoque avocavit à metallis ad agriculturam. 2 Quæ ua contactu efficaci, ab autor in quæ vertebant cætera, radiabant. 3 Eadem e qui dederat, data munera reſolvit atque rita fecit. Neque enim placet quod ent interpretes; ob *præſtitam fidem reſtituendo Silenum amiſſum.* 4 Paſtolum Tmolo monte ortum Sardis opp. præterfluere ſcribit Strabo, lib. 13. per medi- Sardium forum fluere, Herodotus, lib. 5. 5 Propter grumulos & ramenta auri fabulo ſuo miſta devehit Paſtolus inter Chryſorrhoas fluvios nobilitatus, qui ibentur Indus, Ganges, Hermus, Paſtolus, Iber, Tagus, Arimaſpus, Padus, ras, Rhenus, &c.

Midæ aures in aſininas. FAB. 4.

Ille peroſus opes, ſylvaſque & rura colebat,
unaque montanis habitans in ſemper in antris:
ſingue ſed ingenium manſit, nocituraque, ut ante,
ſata tulant domino ſtolidæ præcordia mentis.
ma freta proſpiciens late riget arduus alto

6 Ibi, inquit Max. Tyrius Diſſertat. 30. Midas divitias deplorare ſuas, preces averſari priores: nec amplius Satyrum, ſed Deos Deaſque precari omnes priorem illam fœcundam paupertatem ſibi reſtituerent, aurum in hoſtium ſua transferrent. 8 Quod deprecatur Venuſinus vates, ipſe utcunque pinguis, ſuſque bene curata cute & Epicuri de grege porcus, Satyra 6. *hac prece te oro, te pecu domino facias; & cætera, præter ingenium.*

Tmolus in aſcenſu, clivoque extenſus utroque
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.
Tam ibi dum teneris jactat ſua carmina Nymphis,
Et leve [1] *cerata modulatur arundine crimen,*
Auſus Apollineos præ ſe contemnere cantus,
Judice ſub [2] *Tmolo certamen venit ad impar.*
Monte ſuo ſenior judex conſedit, & aures
Liberat arboribus: quercu corpa cærula tantum
Cingitur, & pendent circũ cava tempora glandes.
Iſque deum pecoris ſpectans, in judice, dixit,
Nulla mora eſt. Calamis agreſtibus inſonat ille,
Barbaricoque Midan (aderat nam forte canenti)
Carmine deliniit. Poſt hunc ſacer [3] *ora retorſit*
Tmolus ad os Phœbi; vultum ſua ſylva ſequ
eſt.
Ille caput flavum lauro Parnaſſide vinctus,
[4] *Verrit humum Tyrio ſaturata murice palla,*
[5] *Diſtinctamque lyram gemmis, & dentibus Ind*
Suſtinet à læva: tenuit manus altera plectrum.
Artificis ſtatus iſte fuit. Tum ſtamina docto
Pollice ſollicitat: quorum dulcedine captus
Pana jubet Tmolus citharæ ſummittere cannas.
Judicium, ſanctique placet ſententia montis
[6] *Omnibus: arguitur tamen, atque injuſta vocat*
Unius ſermone Midæ. [7] *Nec Delius aures*
Humanam ſtolidas patitur retinere figuram:
Sed trahit in ſpatium, villiſque albentibus impl
Inſtabileſque illas facit, & dat poſſe moveri.
Cætera ſunt hominis: partem damnatur in unam,
Induiturque aures lente gradientis aſelli.

1 *Diſparibus calamis cera compagine cera junctis.* lib. 1. verſ. 712.

2 Deo montis, namque & montibus ſua fuerunt numina æque ac fontibus.

3 Ut modo, *Deum pecoris ſpectavit*: & quod ſequitur *vultum ſua ſylva ſecuta eſt.* Alii tamen *reſolvit.* Alii *remiſit.*

4 Magnificè procedebant in ſcenam cum hiſtriones tum citharœdi, purpureum induti trahentesque ſyrmata. Horat. in Arte, *trahitque vagus per pulpita veſtem.* Sed ----5 Vide habitum ornatumque ipſius Phœbi apud Tibullum l. 3. eleg. 4: nec non citharœdi lib. 4. ad Heſennium, ubi citharœdus, cum prodierit optime veſtitus, palla inaurata indutus, cum chlamyde purpurea coloribus variis intexta, & cum corona aurea fulgentibus gemmis illuminata, citharam tenens exornatiſſimam, auro & ebore diſtãm, &c. 6 Nymphis & Diis ruſticis. 7 Ariſtophanis interpres narrat, Midam natura prælongas fuiſſe aures, vel etiam, quod Bacchi aſinos prateriens injuriafeciſſet, affixas illi ab irato numine aures aſininas. Midam tyrannum dimittere litum Coryczos ὠμηςὰς τὰς referunt Lucianus, Suidas, Photius, Jo. Tzetz illa Lycophronis, Οτ δ᾽ποτ᾽ ἀμφὶ Φρυγὸς ἐξ ἄκρων λόφων ὀθ κωΐτυλλα καλυκεῖ παρῳτίδα· refert, duos fuiſſe in Phrygia colles, qui afini vocarentur, quos cum expugnaſſet Midas, latroneſque inde ſuſtuliſſet, fa dictum eſſe, Midam aſini aures occupaſſe.

Cannæ vocales. FAB. 5.

Lle quidem celare cupit, turpique pudore
Tempora purpureis tentat velare tiaris.
Ad solitus longos ferro resecare capillos
Vidrat hoc famulus: qui cum nec prodere visum
Audacem auderet, cupiens efferre sub auras, 185
Nec posset reticere tamen, successit, humumque
Fodit, & domini quales conspexerit aures,
Sic refert parva, terræque immurmurat haustus,
Indicium que suæ vocis tellure regesta
Obruit, & scrobibus tacitus discedit apertis. 190
Imber arundinibus tremulis ibi surgere lucum
Fecit, & ut primum pleno maturuit anno,
Vindidit [1] *agricolam: leni nam motus ab Austro*
Pronta verba refert, dominique coarguit aures.

1 Servum tonsorem, qui scrobi verba illa infoderat. Persius Sat. 1. *Men' mutire nefas? nec clam, nec cum scrobe nusquam? Hic tamen infodiam, vidi, vidi ipse, libelle, Auriculas asini quis non habet.*

Apollo & Neptunus auxiliares Laomedonti in Troja condenda. FAB. 6.

Ultus abit Tmolo, liquidũq; per æra vectus 195
[3] *Angustum citra pontum Nepheleidos Helles*
Laomedonteis Latoius adstitit arvis.
Dextera Sigæi, Rhœtei læva profundi
Ora Panomphæo vetus est sacrata Tonanti.
Inde novæ primum moliri mœnia Trojæ 200
Laomedonta videt, susceptaque magna labore
Fraudesse difficili, nec opes exposcere parvas:
Quinque [3] *Tridentigero tumidi genitore profundi*
Mortalem induitur formam, Phrygiæque tyranno
Ædificat muros, pacto pro mœnibus [7] *auro.* 205
Pactæ opus: pretium rex inficiatur, & addit
Perfidiæ cumulum, falsis perjuria verbis.
Non impunè feres, vestor maris inquit: & omnes

2 Apollo ultus Midæ, verè asini ad lyram, judicium, 3 Tmolo Lydiæ in agrum Trojanum migrat.

3 Citra Hellespontum, cui nomen ab Helle Athamantis ex Nephele filia, quæ ab aureo vellere vecta ibi intercidit.

4 Inter promontoria Sigæum à dextra & Rhœteum à sinistra ara est Jovis Panomphæi, ex πᾶν & ὀμφὴ.

omnium voces audiat, vel quod omnium vocibus colatur. Eustath. 5 Neptunus, l. 8. vers. 595. 6 Quid Apollo? inquit Lactantius, l. 1. nome Muros Laomedonti extruxit, cum Neptuno, mercede conductus, &c. Jovis jussu, ut Pindarus Olympicis: damnati à Jove quod cum Junone adversus Jovem conspirassent, ut habet Didymus. 7 Herodotus scribit, Laomedontem templa Apollinis & Neptuni spoliatum, thesauros Deorum sacris dicatos ad extruenda Trojæ mœnia convertisse. Quamvis vero similius est, lutea, vel etiam lateritia mœnia aqua Neptunia primum mista, Phœbea deinde face aruisse. Martialis crateras aureos fuisse ait. *Laomedontea fuerant hæc pocula mensa. Ferret ut hæc, muros struxit Apollo lyra*, lib. 8. epig. 6.

Inclinavit aquas ad avaræ litora Trojæ,
Inque freti formam terras converiit, opesque
Abstulit agricolis, & fluctibus obruit agros.
Pœna neque hæc satis est. Regis quoq; filia nata
Poscitur æquoreo: quam dura ad saxa revinctam
Vindicat Alcides, promissaque munera dictos
Poscit [2] equos; tantique operis mercede negatos,
[3] Bis perjura capit superatæ mœnia Trojæ.
Nec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
Hesioneque data potitur. Nam conjuge [4] Peleus
Clarus erat [5] diva: nec [6] avi magis ille superbus
Nomine, quam [7] soceri: siquidem Jovis esse nepotes
Contigit haud uni, conjux dea contigit uni.

1 Hesione ceto exponi jubetur.
2 De semine Solis equorum progenitos.
3 In Deos primum, deinde in Herculem.
4 Frater Telamonis.
5 Thetide.
6 Jovis.
7 Nerei.

Thetis in varias figuras. FAB. 7.

Nam quæ senex Thetidi Proteus prædixerat olim?
Concipe: [9] mater eris juvenis, qui fortibus actis
Acta patris vincet, majorque vocabitur illo.
Ergo ne quicquam mundus Jove majus haberet,
Quamvis haud tepidos sub pectore senserat ignes
Juppiter, æquoreæ Thetidis connubia vitat,
Inque sua [10] Æaciden succedere vota nepotem
Jussit, & amplexus in virginis ire marinæ.
Est sinus Æmoniæ curvos falcatus in arcus,
[11] Brachia procurrunt; ubi si foret altior unda,
[12] Portus erat; summis inductum est æquor aquis.
Littus habet solidum, quod nec vestigia servet,
Nec remoretur iter, nec operium pendeat alga.
Myrtea sylva subest bicoloribus obsita baccis,
Et specus in medio, natura factus, an arte,
Ambiguum; magis arte tamen: quo sæpe venire
Frænato Delphine sedens, Theti, nuda solebas.
Illic te Peleus, ut somno vincta jacebas,
Occupat: & quoniam precibus tentata repugnas,
[13] Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
[14] Quod nisi venisses variatis sæpe figuris
Ad solitas artes, anso foret ille potitus.

8 Marinæ, *per numina matris aquosæ.* Briseis Achilli, epist. Al. *unde.*
9 Vaticinii hujus meminit Lucian. *in* dialogo Deorum. Jovi, inquit Fulgentius, qui Ignis est, cum Thetide, id est, aqua, coire, non licet, lib. 3.
10 Peleum Æaci filium, quem peperit Jovi Ægina, ut alii, Europa.
11 Promontoria utrinque.
12 *Hic nunc Emathiæ portus patriamque revisit Pallenen*, &c. Virg. 4. Georg. de Proteo ipso.
13 Πουλὺν Θέτιν καταμάρψας ἀγωνιστήν. Pindarus 3. Nemeorum.
14 Thetis apud Homerum indigne fert nuptui se à Jove dari viro mortali. & apud Qu. Calabrum Οὐ γάρ μ' ἂν ἐθέλησεν ὑπ' ἀνέρι δηθῆναι, &c. lib. 3. vide Catulli epigr. 65. Pelei & Thetidos nuptias.

d modo tu volucris; volu.rem tamen ille tenebat:
e gravis arbor eras; hærebat in arbore Peleus:
ris forma fuit maculoſæ tigridis; illa
ras Æacides à corpore brachia ſolvit.
e Deos pelagi [2] vino ſuper æquora fuſo,
peoris fibris, & fumo thuris adorat,
[3] Carpathius medio de gurgite vates,
ide, dixit, thalamis potiere petitis:
modo, cum gelido ſopita quieſcet in antro,
eum laqueis, vincloque innecte tenaci;
e te decipiat centum mentita figuras,
preme quicquid erit, [4] dum, quod fuit ante, re-
formet.
erat hæc Proteus: & condidit æquore vultum,
ſitque ſuos in verba noviſſima fluctus.
erat Titan, inclinatoque tenebat
rium temone fretum, cum pulchra relicto
ris ingreditur conſueta cubilia fluctu.
bene virgineos [5] Peleus invaſerat artus:
navat formas, donec ſua membra teneri
ſit, & in partes diviſas brachia tendit.
n demum ingenuit, neq; ait, ſine numine vincu,
habita eſt; Thetis: conſeſſam amplectitur heros,
patitur votis, ingentique [7] implet Achille.

Θῖτις φύγεσκε
Πηλέως συλη-
σίας, Πηλεὺς πῦρ,
πρὸς ὕδωρ τρέ-
πιδας, πρὸς σύ-
σιν τε ἄγριαν,
Πηλεὺς δὲ σπηλαίῳ
μορφὴν, &c.
Jo. Tzetzes 2. Chil. 46.

2 Sicut Diis aliis in ara, menſa, loco aut terra libatum eſt. *Eutaque ſalſos Porriciam in fluctus, & vina liquentia fundam.* Virg. Æn. 5.

3 *Eſt in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Proteus.* Virgil. 4. Georg.

4 Dum in priſtinam, & ſuam, redeat formam.

5 Peleus, inquit Fulgentius, eſt πηλὸς, lutum, terra, i. e. caro; Thetis aqua, id eſt humor; Juhinc natus Achilles, homo perfectus, &c. lib. 3. 6 Modo verſ. 255. 7 Impregnat, gravidam

ne ab Apolline & Mercurio compreſſa, & Dædalion in accipitrem. F A B. 8.

Felix & nato, felix & conjuge Peleus,
Et cui, ſi demas [8] jugulati crimina Phoci,
nia contigerant. Fraterno ſanguine ſontem,
pulſumque domo patria [9] Trachinia tellus
cipit: hic regnum ſine vi, ſine cæde regebat
ſero genitore ſatus, patriumque nitorem

8 Peleus Phocum fratrem diſco per quinquertii ludum, ſed ſævum, interemit. matri Sil. gratificatus ſuæ, quæ Scyronis erat filia. namque Phocum

o peperit Pſamathe Nerei filia. Pauſan. Corinth. Ant. Liberalis fab. 38. Theſſaliæ regio τραχεῖα, in qua Trachin urbs ab Hercule condita. infra 7. 617. Apollodorus tamen, l. 3. refert Peleum non Trachin ſed Phthiam ex- ſum perveniſſe.

Ore

Ore ferus Ceyx, illo qui tempore mœstus,
Dissimilisque sui, fratrem lugebat ademptum,
Quo postquam Æacides sessus curaque viaque
Venit, & intravit paucis comitantibus urbem,
Quosq; greges pecorum, quæ secum armenta trah
Haud procul à muris sub opaca valle reliquit.
Copia cum facta est adeundi tecta tyranni,
[1] *Velamenta manu prætendens supplice, qui sit*
Quoque satus memorat: tantum sua crimina ce
[2] *Mentiturque fugæ causam; petit urbe, vel ag*
Se juvet. Hunc contra placido Trachinius ore
Talibus alloquitur: [3] Mediæ quoque commoda
Nostra patent, Peleu, nec inhospita regna tenemus.
Adjicis huic animo monimenta potentia, clarum
Nomen, avumque Jovem. Ne tempora perde
cando:
Quod petis omne feres, tuaque hæc pro parte vo
Qualiacunque vides: utinam meliora videres!
Et flebat. Moveat tantos quæ causa dolores,
Et Peleus, comitesque rogant: quibus ille profa
Forsitan hanc volucrem, rapto quæ vivit, & a
Terret aves, semper pennæ habuisse putetis.
Vir fuit: & tanta est animi constantia quanta
Acer erat. belloque ferox, ad vimque paratus,
Nomine Dædalion, [4] illo genitore creatus,
[5] *Qui vocat Auroram, cœloque novissimus exi*
Culta mihi pax est; pacis mihi cura tuendæ
Conjugiique fuit: fratri fera bella placebant.
Illius virtus gentes, regesque subegit,
Quæ nunc [6] Thisbæas agitat mutata columbas.
Nata erat huic [7] Chione, quæ dotatissima forma
Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.
Fortè revertentes Phœbum, Majaque creatum,
Ille suis Delphis, hic [8] vertice Cyllenæ,
Videre hanc pariter, pariter traxere [9] calorem.
Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo:
Non fert ille moras, virgaque movente soporem
Virginis os tangit. Tactu [10] jacet illa potenti,
Vimque Dei patitur. Nox cœlum sparserat astris

1 Velamenta supplicum erant κλάδοι ἐλαίας ἐλίᾳ περιπλεγμένοι. Aristophanis interp. in Pluto. pacem quippe aut veniam petentes præferebant oleæ ramos laneis vittis obvolutos, qui repræsentarent manus vinctas & sese dedentes. Virg. 7. Æn. 237. v. & 11. Æn. 160. vers.

2 Dissimulat veram, aliam commentus.

3 Commoda, quæ vel plebeiis hospitibus indulgemus, tibi viro nobili & claro negare perjurium foret.

4 Lucifero, qui illi mecum genitor communis.

5 Auroræ prævius, & qui languentium ex conspectu Solis orientis stellarum fixarum agmina cogit, & *cœli stationem novissimus exit*, l. 2. vers. 115. utpote sphæra terræ propiore vectus.

6 Quaslibet columbas. Synecdoche. Thisbæ autem oppidum Bœotiæ columbis frequens.

7 Cui nomen forte à nive, quæ χιὼν. De cognomine quadam Martial. l. 1. *Frigida es, & nigra es; non es, & es Chione.* 8 Monte Arcadiæ. 9 [illegible]

10 Somno resoluta.

hebat animum simulat,[1] *præceptaque gaudia sumit.*
is fus maturas complevit tempora venter:
Nepdis de stirpe Dei versuta propago
ajscitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne,
ui facere assuerat,[2] *patriæ non degener artis.* 315
nfida de nigris, & de candentibus atra.
ajscitur è Phœbo[3] *(namque est enixa gemellos)*
ernique vocali clarus citharaque[4] *Philammon.*
uid peperisse duos, & Diis placuisse duobus,
Jantigenitore, & progenitore Tonante 320
ic fatum prodest? An obest quoq; gloria multis?
uit huic certe, quæ se præferre Dianæ
ausus est: idem est culpavit. At illi
ferox mota est:[5] *factisque placebimus, inquit.*
ec mora: curvavit cornu, nervoque sagittam 325
equlit, & meritam trajecit arundine linguam.
ngua jacet, nec vox, tentataque verba sequuntur:
anientemque loqui cum sanguine vita reliquit.
uam miser amplexans ego tunc, patrioq; dolorem
detuli, fratrique pio solatia dixi. 330
e pater haud aliter, quam cautes murmura Ponti
cipit: & natam delamentatur ademptam.
vero ardentem vidit; quater impetus illi
audios fuit ire rogos: quater inde repulsus
cita membra fugæ mandat, similisq; juvenco 335
icula crabronum pressa cervice gerenti,
u via nulla fugit: jam tum mihi currere visus
u homine est, alasque pedes sumpsisse putares.
fugit ergo omnes, veloxque cupidine lethi
nce Parnassi potitur.[7] *Miseratus Apollo,* 340
n se Dædalion saxo misisset ab alto,
it avem, & subitis pendentem sustulit alis,
que adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos,
uem antiquam, majores corpore vires.
nunc accipiter nulli satis æquus, in omnes 345
vit eves, aliisque dolens sit causa dolendi.

1 Jam animo prius concepta. Mss. & Vulg. cod. *præcepta* scil. à Mercurio.

2 Καὶ πάνυ κόμψος καὶ κλέπτην αὐτὸν ὁ πατὴρ Ἑρμῆς ἐποίησε μάλιστα ἐγκαθαίρεσιν Ἐπιμηθέως βέβηλον κλέψαν ἐκ βόὸς Ἀπόλλωνος. Filius Autolycus patriæ non degener artis, furta exercuit & ipse ὀξύχειρ καὶ δεξιὸς περὶ τὴν γαστρὸς ἐκμελετήσας τοὺς τῶν πλησίον, ut, de patre, Lucianus in Dialogo Apollinis & Vulcani.

3 Superfœtationi hic locus.

4 Philammonem hunc cum Argonautis navigasse, non Orphea, ex Pherecyda citat Apollonii interpres, Thamyrae Thracis patrem fuisse scribit Suidas.

5 Sareasmus. si non facie & forma 3 re certè & facto sentiet me placituram.

6 Ita est in editione And. Naugerii, & Ms. Giofani antiquiore: vulgati cod. habent, *Quam*

(o pietas) ego tunc. 7 Aliam Metamorphoseos causam ex Boëi Ornithogonia *at Ant. Liberalis fab. 3. Hieracem quia Teucris fame ab irato Neptuno* *laborantibus suppetias tulisset, ejusdem numinis ira in accipitrem versum.*
τὸν δὲ Ἱλλαξεν, ἀφυίσας· μάγιστα γὰρ ὑπ' ἀνθρώπων φιλανθρωπότατος ἐνόησεν ὢν τῶν ὀρνίθων μισοδίκαιος, &c.

Lupus in lapidem. FAB. 9.

Quæ dum Lucifero genitus miracula nato,
De conſorte ſuo, curſu feſtivum anhelo
Advolat armenti cuſtos. Phocæum Ametor.
Et, Peleu Peleu, magnæ tibi nuncius adſum
Cladis, ait. Quodcunque ferat, jubet edere Pe
Pendet & ipſe metu trepidi Trachinius oris,
Ille refert, Feſſos ad litora curva juvencos
Appuleram, medio cum ſol altiſſimus orbe
Tantum reſpiceret, quantum ſupereſſe videret:
Parſque boum fulvis genua inclinarat arenis,
Laterumque jacens campos ſpectabat aquarum;
Pars gradibus tardis illuc errabat & illuc;
Nant alii, celſoque extant ſuper æquora colla.
Templa mari ſubſunt, nec marmore clara, ne
Sed trabibus denſis, lucoque umbroſa vetuſto:
Nereïdes, Nereuſque tenent. Has navita ponti
Edidit eſſe Deas, dum retia littore ſiccat.
Junctta palus huic eſt denſis obſeſſa ſaliciſ,
Quam reſtagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore gravi ſtrepitus loca proxima terret.
Bellua vaſta lupus, ſylviſque paluſtribus exit
Oblitus & ſpumis, & craſſo ſanguine ritus
Fulmineos, rubra ſuffuſus lumina flamma.
Qui quanquam ſævit pariter rabieque, famaque
Acrior eſt rabie: Neque enim jejunia curat
Cæde boum, diramque ſamem finire, ſed omn
Vulnerat armentum, ſternitque hoſtiliter omn
Pars quoque de nobis funeſto ſaucia morſu,
Dum defenſamus, letho eſt data: ſanguine lit
Undaque prima rubet, demugitæque paludes.
Sed mora damnoſa eſt, nec res dubitare remi
Dum ſupereſt aliquid, cuncti coëamus ad arma
Arma capeſſamus, conjunctaque tela feramus.
Dixerat agreſtis. Nec Peleï damna movebant:
Sed memor admiſſi Nereïda colligit orbam
Damna ſuo inferias extincto mittere Phoco.

reprimit ergo ſe ſuoſque ab armis & vindicta, atque in eandum numen ſe convertit.

1 De fratre ſuo Dædalione.
2 E Phocide oriundus.
3 Et ipſe Ceyx timore obmutuit.
4 Aquarum, aut ad refrigerium. Mercurius, patris juſſu, armenta illius regionis ad litus compellit. ſub exitu l. 2.
5 *Jamque dies medius rerum contraxerat umbras, Et ſol ex æquo meta diſtabat utraque*, lib. 3.
6 Adjacet mari templum, rude, inornatum, villi aut nullo ſchemate excultum, in loco veteri, Nereo Nymphiſque marinis Nerei filiabus ſacro, quantum ex piſcatoribus intelleximus.
7 Fulminis inſtar omnia proſternentis. De fulmineis apri dentibus dictum ad verſ. 305. lib. 8.
8 Boum ſauciorum mugitu rebeantes.
9 Permittit. ut lib. ſeq. *Viribus uſus avi, pennis, reſtroque rede unco*, pro *adunco*.
10 Conſcius ſibi parricidii Peleus ſuſpicatur Pſamathen, Nerei filiam, quæ in templo illo colebatur, ſibi inſenſam, boum cæde filio ſuo Phoco inferias referre velle;

…here arma viros, violentaque ſumere tela
…as jubet [1] Oetæam; cum quis ſimul ipſe parabat
…: ſed Halcyone conjux excita tumultu
…ſilit, & nondum totos ornata capillos, 385
…jicit hos ipſos, colloque infuſa mariti,
…ſtat ut auxilium ſine ſe, verbiſque precatur
…lacrymis, animaſque duas ut ſervet in una.
…acides illi: Pulchros, Regina, pioſque
…e metui; [2] plena promiſſi gratia veſtri, 390
…placet arma mihi contra nova monſtra movere;
…men adorandum pelagi eſt. Erat ardua turris,
…er locus ſumma, ſeſſis loca grata carinis.
…endunt illuc, ſtratoſque in litore tauros
…genitu aſpiciunt, vaſtatoremque cruento 395
…ferum, longos infectum ſanguine villos.
…nde manus tendens in aperti litora ponti,
…raleum Peleus Pſamathen, ut finiat iram,
…t, ſpemque ferat. Nec vocibus illa rogantis 399
…ditur Æacidæ. Thetis hanc pro conjuge ſupplex
…cepit veniam. Sed enim irrevocatus ab acri
…bi lupus perſtat, dulcedine ſanguinis aſper,
…ec inhærentem laceræ cervice juvencæ
…mare mutavit corpus, præterque colorem
…is ſervat it. Lapidis color indicat illum 405
…n non eſſe lupum, jam non deberetimeri.
…tamen hac profugum conſiſtere Pelea terra
…a ſinunt; Magnetas adit vagus exul, & illic
…at ab Æmonio purgamina cædis Acaſto.

1 Ceyx rex Trachinis urbis Theſſaliæ, quam Hercules ſub Oeta monte condidit, ſupra ad verſ. 270.

2 Pro plena cumulataque gratia duco promiſſum à vobis hoſpitium, oblatum auxilium. illo quidem utar, hoc minime. precibus avertenda eſt numinis infenſi ira.

3 Sed audi Ant. Liberalem fab. 38. Peleus ad Eurytionem Iri fil. ſe confert, eique ſupplex cæde expiatur. Hunc Peleus in venatione poſtea, dum aprum ferire intendit, imprudens interficit. Profugus deinde ad Acaſtum contendit. is eum (ab uxore falſo inſimulatum de ſollicitata pudicitia quum ipſa in amore repulſam & continenti Peleo paſſa eſſet. ut Pindarus Nemaor. 5. & Horat. 7. od. lib. 3.) in Pelio monte ſo-

…k inermem deſtituit. Peleus oberrans ad Chironem venit. inde multis ovibus …ous collectis ad Irum pergit, eaque cædis mulctæ nomine offert. cum recuſaret …Peleus ea, oraculo monitus, incuſtodita dimittit. Ibi lupus ea invadit & oc-…. la lupus divino prodigio in ſaxum mutatur, quod diu permanſit inter Locri-…s & Phocidem.

Ceyx & Halcyone in halcedones. F A B. 10.

…Nerea [4] fratriſque ſui, fratremque ſecutis 410
…Anxia prodigiis turbatus pectora Ceyx,
…ſolat ut ſacras hominum [5] obſtamina ſortes,

4 Dædalionis Chione filia Diana iram provocante, orbati, ipſius deinde in accipitrem mutati.

…ui denique Pelei hoſpitis ſui boves perſecuti, in lapidem verſi prodigiis terri-…. 5 Quæ mentes humanas anxiis expediant curis, futura præmonean, interpre-…ntdeantur.

[1] *Ad Clarium parat ire Deum : nam templa*[1] *fanus*
Invia cum Phlegyis faciebat Delphica [2] *Phorba*
Consilii tamen ante sui fidissima certam
Te facit Halcyone : cui protinus intima frigus
Ossa receperunt, buxoque simillimus ora
Pallor obit, lacrymisque genæ maduere profusæ.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigavit,
Singultuque pias interrumpente querelas,
Quæ mea culpa tuam, dixit, charissime, mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei prior esse soleat?
Jam potes Halcyone securus abesse relicta?
Jam via longa placet? jam sum tibi charior alto?
At puto per terras iter est: tantumque dolebo,
Non etiam metuam? curæque timore carebunt?
Æquora me terrent, & ponti tristis imago:
Et laceras nuper tabulas in litore vidi,
Et sæpe in [3] *tumidis sine corpore nomina legi.*
Neve tuum fallax animam fiducia tangat,
Quod socer [4] *Hippotades tibi sit, qui carcere saevos*
Contineat ventos, & cum velit, æquora placet:
Cum semel emissi tenuerunt æquora venti,
Nil illis vetitum est: [5] *incommendataque tellus*
Omnis & omne freti est: cæli quoque nubila vento
Excutiuntque feris rutilos concursibus ignes.
Quo magis hos novi (nam novi, & sæpe paterna
Parva domo vidi) magis hos reor esse timendos.
Quod tua si flecti precibus sententia nullis
Chare potest conjux, nimiumque es certus eundi,
Me quoque tolle simul, certe jactabimur una:
Nec, nisi quæ patiar, metuam, pariterque feremus
Quicquid erit, pariter super æquora lata feremur.
Talibus [6] *Æolidis dictis lacrymisque moverat*
[7] *Sydereus conjux* [8] *neque enim minor ignis in illo*
Sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
Nec vult Halcyonen in partem adhibere periclo;
Multaque responsit timidum solantia pectus;
[9] *Non tamen idcirco causam probat; addidit illi*

1 Ad Apollinis Clarii oraculum. Claros autem urbs fuit Ioniæ non procul à Colophone, ubi templum & nemus Apollini dicatum. Strabo, l. 14. 2 Thessalus Lapithæ filius, vir ferox & sacrilegus. Pausa. Eliac. prior. Phlegyas autem Delphicum templum spoliare aggressos, idem testatur in Phocicis.

3 Sicubi in bello, naufragio aut peregre interiissent aliqui, ita ut corpora eorum haberi non possent ad sepulturam justam, amicorum pietas illis extruebat repræsentativa busta, sepulchra imaginaria seu cenotaphia, persuasum scil. antiquis insepultorum animas, Styga trajicere non posse per annos 100. nisi corporibus quoquo modo sepultis justisque peractis. *Inanem tumulum* Hectoris appellat Virg. Æn. 3. & Deiphobi Æn. 6. Vide Anthol. l. 4. c. 22. Ναυαγημάτων τύμβους

4 Lib. 4. vers. 663.

5 Susque deque habita, sine respectu aut cura perturbata. *Maria ac terras cælumque profundum Quippe ferunt rapidi secum, verruntque per auras.* Æned. 1.

6 Halcyones, quam noster Æoli filii Hippotæ facit: Lucianus vero, in Halcyone sua, filiam Æoli Hellenis, qui fuit Deucalionis nepos.

7 Ceyx Luciferi filius. 8 Neque enim in amore mutuo cedit.

9 Non tamen persuadet uxori, quo minus discessum ægrè ferat.

e quoque lenimen, quo ſolo flexit amantem. 450
ega quidem eſt nobis omnis mora: ſed tibi juro
ter patrios ignes, (ſi me modo fata remittant)
ut reverſurum quam Luna bis impleat orbem.
i ubi promiſſis ſpes eſt admota recurſus:
ventus eduſtam navalibus æquore tingi, 455
interique ſuis pinum jubet armamentis.
ut rurſus viſa, veluti præſaga futuri
erit Halcyone, lacrymaſque emiſit obortas,
plexuſque dedit, triſtique miſerrima tandem
vale, dixit, [3] *collapſaque corpore toto eſt.* 460
juvenes, quærente mora Ceyce, reducunt
ordinibus geminis ad fortia pectora remos,
aque illu ſcindunt freta. Suſtulit illa
mentes oculos, ſtantemque in puppe recurva,
cuſſaque manu dantem ſibi ſigna maritum 465
na videt, redditque notas, ubi terra [5] *receſſit*
quis, atque oculi nequeunt cognoſcere vultus:
n licet, inſequitur fugientem [6] *lumine pinum.*
t quoque, ut haud poterat ſpatio ſummota videri.
s tamen ſpectat ſummo fluitantia malo. 470
me vela videt, vacuum petit anxia lectum,
me toro ponit: renovat lectuſque locuſque
gnes lacrymas, & quæ pars admonet [7] *abſit.*
abus exierant, & moverat aura rudentes:
otit lateri pendentes navita remos, 475
maque in ſumma locat arbore, totaque malo
uſa deducit, venienteſque excipit auras.
minus, aut certe medium non amplius æquor
ps ſecabatur, longeque erat [8] *utraque tellus:*
mare ſub noctem tumidis albeſcere cœpit 480
ibus, & præceps ſpirare valentius Eurus.
ta jamdudum demittite cornua, rector
nat, & [9] *antennis totum ſubnectite velum.*

1 Per patrem meum Luciferum ſtellam lucidiſſimam.
2 Inſtitui navem jubet, armatique malis, antennis, velis, rudentibus, remis.
3 Animo delinquens *aurea cura fugit.*
4 De remorum remigumque ordinibus, vide quæ nos ad lib. 5. Æneid. *triplici pubes quadi Dardana verſu impellunt* 5 *terno conſurgunt ordine remi.* veri. 119. & quos ibi citamus.
5 Videſne navem illam? (inquit Cicero in Lucullo,) ſtare nobis videtur: at iis qui in navi ſunt, moveri hæc villa. quære rationem cur ita videatur, &c. reddent Mathematici. Oculus nempe quieſcere non judicans, motu conſpecto, quaſi ſemet retractans, terram retro tendere, ſolventibus ſe portu, opinatur, *Provehimur portu, terræque urbesque recedunt*, Æneid. 3. & Lucret. lib. 4. *Quæ vehimur navi, ferri, cum ſtare videntur.*

Quæ manet in ſtatione, ea præter creditur ire, &c. ſupra l. 6. v. 512. 6 Oculi deficientibus virum, navem, vela denique. 7 Priſcianus, l. 9. legit *abſit.* i.e. *abeſt.* verum nil tanti eſt. 8 Hinc Trachine, inde Ionia in qua Claros, ſupra v. 381. 9 Nautæ, ſi quando ſpirante valentius Euro ingruat tempeſtas, aut ſi ventis nimium ſecundis vela negent, demittunt antennas, vela colligunt, & adducta antennis ſubnectunt. Fruſtra itaque ſunt qui interpretantur, *ſubdurite*, *subnectite velum antennis*, &c. *Eſt enim* inquiunt *dictum quaſi denectite.*

Hic jubet: impediunt adverſæ juſſa procellæ,
Nec ſinit audiri vocem fragor æquoris ullam;
Sponte tamen properant. Alii ſubducere remos,
Pars munire latus, pars ventis vela negare:
Egerit hic fluctus, [1] *æquorque refundit in æquor.*
Hic rapit antennas, quæ dum ſine lege geruntur,
Aſpera creſcit hyems, omnique à parte feroces
Bella gerunt venti, freataque indignantia miſcent.
Ipſe pavet, nec ſe, quis ſit ſtatus, ipſe fatetur
Scire ratis rector, nec quid jubeatve, velitve:
Tanta mali moles, tamoque potentior arte eſt.
Quippe ſonant clamore viri, ſtridore rudentes,
Undarum incurſu gravis unda, tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur
Pontus, & inductas aſperginе tangere nubes.
[2] *Et modo, cum fulvas ex imo vertit arenas,*
Concolor eſt illis; Stygia modo nigrior unda;
Sternitur interdum, ſpumiſque ſonantibus albet.
Ipſa quoque his agitur vicibus Trachinia puppis,
Et nunc ſublimis, veluti de vertice montis
Deſpicere in valles, imumque Acheronta videre
Nunc, ubi demiſſam curvâ circumſtetit æquor,
Suſpicere inferno ſummum de gurgite cœlum.
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
Nec levium pulſata ſonat, quam ferreus olim
Cum laceras aries balliſtave concutit arces.
Utque ſolent, ſumptis incurſu viribus ire
Pectore in arma feri protentaque tela leones:
Sic ubi ſe ventis commiſerat unda coortis,
Ibat in [3] *arma ratis, multoque erat altior illis.*
Jamque labant [4] *cunei, ſpoliataque tegmine* [5] *cuſpis*
Rima patet, præbetque viam lethalibus undis.
Ecce! cadunt largi reſolutis nubibus imbres:
Inque fretum credas totum deſcendere cœlum;

1 Ecquid elegantius aut ingeniosius dici fingive poteſt? & tamen Hypercriticus Jul. Scalig. in lib. 5. poetices qui Criticus inſcribitur, cap. 12. *nimis propere* hanc inducit à noſtro clamitat. *At enimvero*, inquit, *nautas ita repente facere amentes minime decuit, nondum enim re deſperata, Hic rapit antennas*, &c.

2 Tempeſtatem hanc maris conſer, ſi lubet, cum Virgiliana 1. Æn. verſ. 83. ut & illa 3. Æneid. 194. & in Culice verſ. 346. videantur & Horat. 10. Epod. Ovid. Faſtor. 2. verſ. 587. Ovid. Triſt. lib. 1. eleg. 2. & 3. & eleg. 10. Senec. Agamem. verſ. 462. Thyeſt. 575. Lucan. l. 5. verſ. 565. & 625. Stat. Theb. lib. 3. verſ. 26. & lib. 5. verſ. 363. Sil. Ital. l. b. 17. verſ. 241. Val. Flac. lib. 1. verſ. 614. Juvenal. Satyr. 12. verſ. 17. Barcl. Euphor. 1. lib. 2. metr. Gauſſin. Solym. 3. act. ſcen. 2. Jac. Gaddii lib. 2. ver. 65. 3 Supra verſ. 456. 4 Quibus tabulæ navium inter ſe committuntur. Subſcudes, Feſt. lib. 17. cuneatæ tabulæ quibus tabulæ inter ſe configuntur; quia, quo ea immittuntur, ſuccidit. Turneb. l. 14. c. 1. ſuccuditur. Vitruvio lib. 10. ſecuriculæ, à forma, quibus duo tigna aptiſſime inter ſe vinciuntur. Noſtri hirundinum caudas appellant. 5 Picis, quibus obducuntur navium rimæ. Scaliger. lib. 5. Poët. cap. 12. hunc locum confer cum illo Virgiliano, *laxis laterum compagibus omnes Accipiunt inimicum imbrem rimiſque fatiſcunt.*

...que plagas cæli tumefactum ſcandere pontum.
...is nubibus undis
...quoreæ miſcentur aquæ, caret [1] ignibus æther, 520
...eaque nox premitur tenebris hyemiſque ſuiſque.
...ſcuit tamen hos, [2] præbentque micantia lumen
...lamina: fulmineis ardeſcunt ignibus undæ.
...t quoque jam ſaltus intra cava texta carinæ
...ſſim, & ut miles numero præſtantior omni 525
...ſæpe aſſiliit defenſa mœnibus urbis,
...e potitur tandem, laudiſque accenſus amore
...ur mille virûm, murum tamen occupat unus:
...ubi pulſarunt celſi latera ardua fluctus,
...ſimi inſurgens [3] decimæ ruit impetus undæ; 530
...e prior abſiſtit feſſam oppugnare carinam,
...am velut in capta deſcendat mœnia navi.
...ri igitur tentabat adhuc invadere pinum,
...ri mariis intus erat: trepidant haud ſegnius omnes,
...am ſolet urbs, aliis murum fodientibus extra, 535
...que aliis murum, trepidare, tenentibus intus.
...ſcit ars; animique cadunt: totidemque videntur,
...ut veniunt fluctus, ruere, atque rumpere mortes.
...tenet hic lacrymas; ſtupet hic; vocat ille beatos,
...Tantera quos maneant; hic votis numen adorat, 540
...rabiaque ad cœlum, quod non videt, irrita tollens
...ſcit opem. ſubeunt illi fraterque, parenſque;
...ic cum pignoribus domus, & quod cuique fuit cha-
...lcyone Ceyca movet, Ceycis in ore (ra.
...ula niſi Halcyone ejis, & cum deſideret unam 545
...audet abeſſe tamen; patriæ quoque vellet ad oras
...ſſicere, inque domum ſupremos vertere vultus;
...Verum ubi ſit neſcit: tanta vertigine pontus
...ovet, & inducta piceis è nubibus umbra
...ſſet latet cœlum, [6] duplicataque noctis imago eſt. 550
...rmagitur incurſu nimboſi turbinis [7] arbor,
...rmagitur & [8] regimen, ſpoliiſque animoſa ſuperſtes

1 Stellis, quæ jam nubibus obductæ.
2 *Incendia lumen Prebebant, aliquiſque malo fuit uſus in illo.* l. 2. de Phaëthontis incendio.
3 Decumanus fluctus, qui maximus putatur. Sic & maxima quæque dicuntur decumana. Ova, ſcuta, porta in caſtris, decumana, denarium quippe numerum volebant eſſe perfectiſſimum, ut qui conſtet ex uno, ducibus, tribus & quatuor. unde ad numerum denarium progreſſi redimus ad unitatem. Sphæratum inſuper decada modo tribuebant Pythagorei. Laudat & ipſe Scalig. lib. 5. Poët. c. 12. numeri hujus expreſſionem el. 2. l. 1. Triſtium. *Qui venit hic fluctus, fluctus ſuperemine omnes, Poſterior nono eſt, undecimoque prior.*
4 In mari interire acerbe tulerunt ſortes, ubi virtuti ſuæ non erat locus, ut pulchre exirent è vita. Ariſt. l. 3. Ethic. Nicom. c. 6. Adde quod animam cenſebant veterum plerique ignem eſſe, quam in aquis extingui naturæ contrarium videbatur. Super omnia exſequiarum honore deſtitui & exequiis, horrebant. ſine quibus Styga tranſvehi per annos 100. deſperabant. Vide quæ ad verſ. 429. ſupra & Triſt. lib. 1. eleg. 2. *Aliquid ſuprema fao, &c.* 5 A qua vero parte ſita ſit patria, neſcit. 6 Supra ver. 511. *Cæquque non premitur tenebris hyemiſque ſuiſque.* 7 Malus. 8 Clavus, gubernaculum.

Unda, velut vectrix, sinuataque despicit unda;
Nec levius quam si quis Athon, Pindumque, revulsa
Sede sua, totos in aperium verteret æquor,
Præcipitata cadit; pariterque & ponderе, & ictu
Mergit in ima ratem: cum qua pars magna virorum
Gurgite pressa gravi, neque in aëra reddita, fatis
Functa suo est. alii partes, & membra carinæ
Trunca tenent, tenet ipse manu, qua scepira solebat,
Fragmina navigii Ceyx, socerumque, patrem
Invocat (heu!) frustra. Sed plurima nantis in ore
Halcyone est conjux: illam meminitque reperque
Illius ante oculos ut agant sua corpora fluctus,
Optat, & exanimis manibus tumuletur amicis.
Dum natat, absentem, quoties sinit hiscere fluctus,
Nominat Halcyonen: ipsisque immurmurat undis.
Ecce! super medios fluctus niger arcus aquarum
Frangitur, & rupta mersum caput obruit unda.
Lucifer obscurus, nec quem cognoscere posses,
Illa nocte fuit; quoniamque excedere cælo
Non licuit, densis texit sua nubibus ora.

Æolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes: & jam, quos induat ille,
Festinat vestes, jam quas, ubi venerit ille,
Ipsa gerat: redituque sibi promittit inani.
Omnibus illa quidem superis pia thura ferebat:
Ante tamen cunctos, Junonis templa colebat,
Proque viro, qui nullus erat, veniebat ad aras,
Utque foret sospes conjux sum, utque rediret
Optabat, nullamque sibi præferret: At illi
Hoc de tot votis poterat contingere solum.

At Dea non ultra pro functo morte rogari
Sustinet: utque manus funestas arceat aris,
Iri, meæ, dixit, fidissima nuncia vocis,
Vise soporiferam Somni velociter aulam,
Extinctique jube Ceycis imagine mittat
Somnia ad Halcyonen veros imitantia casus.
Dixerat. *Induitur velamina mille colorum*

1 Naufragium describunt Lucret. l. 2. vers. 552. Propert. l. 3. eleg. 5. Lucan. l. 1. vers. 498. Silius l. 20. vers. 321. Juvenal. Sat. 14. vers. 305. Claudian. 4. cons. Honorii vers. 136.

2 Æolum.

3 Luciferum.

4 Nubes atra, aquis gravida, inquiunt. ego fluctum instar arcus triumphalis advolutum factumque intelligo.

5 Non patronis tantum purpuras trahebant clientæ plebeiæ, ut Horat. ode 18. l. 2. sed & nobilissimarum fœminarum erat lana ac tela. virgines, fratribus, sibi, liberis vestes manu sua texebant, ut omittam Dianeiram & Clytemnæstram; Augustus non temere alia quam domestica veste usus est, ab uxore & sorore & filia neptibusque confecta. Sueton. August. cap. 73. ad quem locum vide quæ Casaubonus.

6 Virg. Æn. 4. *Junoni ante omnes cui vincla jugalia curæ.*

7 Ut nullam aliam ipsi præferret.

8 Thura manibus funestis injiciebat aris, si cui polluta esset domus morte alicujus è familia. 9 *Ergo Iris croceis* cælum roscida pennis, *Mille trahens varios adverso Sole colores Devolat.* Æneid. 4. exitu libri, ad quem locum vide quæ not. videatur & Jul. Scalig. exercitat. 12.

ri, & arcuato cœlum curvamine ſignans
ſtia petit juſſi ſub nube latentia regis.
¹ Eſt prope Cimmerios longo ſpelunca receſſu
mons cavus, ignavi domus & penetralia Somni,
quo nunquam radiis Oriens, mediuſve, cadenſve,
Phœbus adire poteſt: nebulæ caligine miſtæ
exhalantur humo, dubiæque crepuſcula lucis.
non ² vigil ales ibi criſtati cantibus oris
evocat Auroram, nec voce ſilentia rumpunt
ollicitive canes, ³ canibuſve ſagacior anſer;
non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
humanæve ſonum reddunt convitia linguæ:
ta quies habitat; ſaxo tamen exit ab imo
Rivus aquæ Lethes, per quem cum murmure labens
invitat ſomnos crepitantibus unda lapillis.
ante foris antri fœcunda papavera florent,
innumeræque herbæ, quarum de lacte ſoporem
nox legit, & ſpargit per opacas humida terras.
janua, ne verſo ſtridorem cardine reddat,
nulla domo tota eſt, cuſtos in limine nullus:
at medio torus eſt ebeno ſublimis in antro
plumeus, unicolor, pullo velamine tectus,
quo cubat ipſe Deus membris languore ſolutis.
hunc circa paſſim varius imitantia formas
Somnia vana jacent totidem, quot meſſ s ariſtas,
ſylvas gerit frondes, ejectat littus arenas.
Quo ſimul intravit, manibuſque obſtantia virgo
omnia dimovit, veſtis fulgore reluxit
tecta domus, tardaque Deus gravitate jacentes
ex oculos tollens, iterumque iterumque r l bens,
summaque percutiens nutanti pectora mento,
excuſſit tandem ⁷ ſibi ſe, cubitoque levatus,
quid veniat (cognovit enim) ſcitatur: At illa,

590

595

600

605

610

615

620

1 Somni regiam commodatiſſime amovet ad Scythiæ regionem frigidam, tenebroſam, humidam, Boſphorum Cimmerium,

Εἰδὲ δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε
Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι εἰσὶ μυχοῖσι,
οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Φοῖβος ἐπιβλέπει ἀκτῖνι φαεσιμβρότῳ
οὔτ' ἐπὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα
οὔτ' ἐπὶ γαῖαν πρὸς ἀνθρώπους ἀναβαίνων
οὔτ' ἐπὶ δὴ πάλιν ἐξ ἀπ' ἀνέρθεν
πορτιάπτας, &c. Homer Odyſſ. 11.

2 Gallus.

3 Reſpicit hiſtoriam Rom. qua ab anſeribus excitati canes, Manlius aliique arcuerunt Gallos, qui noctu Capitolium conſcenderant. Liv. l. 5. Columella lib. 8. cap. 13.

4 Et ſomno tan-

ἄδε κατειγήτῳ convenit Lethe; & dormientes occupat ad tempus rerum oblivio, necnon ſomniculoſos veternus. 5 Civitatem ſomni, quam deſcribit Lucian. lib. 2. verar. hiſt. cingit ſylva, cujus arbores μεσαιπόδες ὑψηλαὶ καὶ ἀειθαλέες. Elegantiſſime autem apponit quæ ſomnum concilient: amovet quæ ſomnum impediant. 6 Et ſomniorum formas atque naturas varias recenſet Lucianus lib. modo dicto. vide & Indicem Poëticum noſtrum. tit. *Somnium*, *Somno ſomnum*. Ὄξυμωρος, lib. 3. verſ. 5. lib. 7. verſ. 341. lib. 8. verſ. 477.

Somne * quies rerum, placidissime Somne Deorum,
Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris
Fessa ministeriis mulces, reparasque labori;
Somnia, quæ veras æquant imitamine formas,
[1] Herculeam Trachina jube, sub imagine regis,
Halcyonen adeant, simulacraque naufraga flendo
Imperat hoc Juno. Postquam mandata peregit,
Iris abit; [2] nequeenim ulterius tolerare soporis
Vim poterat: labique ut somnum sensit in ortus,
Effugit, & remeat, per quos modo venerat arcus.
At pater [3] è populo natorum mille suorum
Excitat artificem, simulatoremque figuræ
Morphea: Non illo justos solertius alter
Exprimit incessus, vultumque sonumque loquendi
Adjicit & vestes, & consuetissima cuique
Verba; sed hic solos hominum imitatur. [4] At alter
Fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens;
Huno Icelon superi, mortale Phobetora vulgus
Nominat. Est etiam diversæ [5] tertius artis
Phantasos: ille in humum, saxumque, undasque, trabemque
Quæque vacant anima fallaciter omnia transit.
Regibus hi, ducibusque suos ostendere vultus
Nocte solent: populos alii, plebemque pererrant.
Præterit hos senior: cunctisque è fratribus unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, sumit.
Eligit, & rursus molli languore solutus,
Deposuitque caput, stratoque recondidit alto.
Ille volat nullos strepitus facientibus alis.
Per tenebras, intraq; moræ breve tempus, in [6] urbe
Pervenit [6] Æmoniam, positisque è corpore pennis
In faciem Ceycis abit, sumptaque [7] figura
Luridus, exanimi similis, sine vestibus ullis,
Conjugis ante torum miseræ stetit: uda videtur
Barba viri, madidisque gravis fluere unda capillis.
Tum lecto incumbens, fletu super ora profuso,
Hæc ait: Agnoscis Ceyca, miserrima conjux?
An mea mutata est facies nec? respice: nosces,
Inveniesque tuo pro conjuge conjugis umbram.
Nil opus, Halcyone, nobis tua [8] vota tulerunt.
Occidimus: falso tibi me promittere noli.

* Lege ὕπνε δυσμάτε, in iis quæ tribuuntur Orpheo, & quos citat autores Index noster Poëticus tit. Somnus.

1 Ab Hercule conditam, ad vers. 383. supra.

2 Ita & Cereris nympha l. 8. v. 814. *Quamquam aberat longe, quamquam modo venerat illuc, Visa tamen sensisse famem*, &c.

3 Ex numero innumero somniorum evocat Morphea, qui primipilus, tribunus, seu dux somniorum, quæ formam, personamque humanam sustinere possunt.

4 Secundus hic princeps ex eorum, quæ animantium sed rationis expertium assumunt imagines, unde Icelos, & quia terret, Phobetor dictus.

5 Tertius eorum præfectus, quæ inanimatorum repræsentant imagines, unde & nomen. Quintum hoc somniorum genus statuitur à Macrobio, lib. 1. in somnium Scipionis cap. 3.

6 Trachina, urbem Thessaliæ, ut supra ad vers. 270.

7 Naufragi.

8 Redi ad vers. 577. hujus.

Cecidit [1] Ægæo deprensa in æquore navem
Lucifer, & ingenti jactatam flamine solvit:
Quique nostrum tuum frustra [2] clamantia nomen 665
Implerunt fluctus. Non hæc tibi nuncist autor
Ambiguus, non ista vagis rumoribus audis;
Ipse ego fata tibi præsens mea naufragus edo:
Surge age, da [3] lacrymas, [4] lugubriaque induc; nec me
Deploratum sub [5] inania Tartara mitte. 670
Dixit his vocem Morpheus, quam conjugis illa
Crederet esse suæ: fletus quoque fundere veros
Visus erat, [6] gestumque manus Ceycis habebat.
Ingemit Halcyone: lacrymas movet atque lacertos
In somnum, corpusque petens amplectitur aurem. 675
Exclamatque, Mane, Quo te rapis? Ibimus una.
Vox fuga, specieque viri turbata, soporem
Excutit, & primo si sit circumspicit illic
Qui modo visus erat: (nam moti voce ministri
Accensi lumen) Postquam non invenit usquam, 680
Torquit ora manu, [8] laniatque à pectore vestes,
Pectoraque ipsa ferit, nec crines solvere curans
Scindit, & [9] altrici, quæ luctus causa, roganti,
[10] Nulla est Halcyone, nulla est, ait, occidit una
Ceyce suo: solamia tollite verba. 685
Naufragus interiit; vidi, agnovique, manusque
Ad discedentem, cupiens retinere, tetendi:
Umbra fuit; sed & umbra tamen manifesta, virique
Forma mei. Non ille quidem, si quæris, habebat
Assuetos vultus, nec, quo prius, ore nitebat. 690

1 Quod è sinu Maliaco sub Heraclea ceu Trachine soleuenti trajiciendum est in Ioniam naviganti. supra vers. 478. nam qui: Ægæum mare duo alluit Græciæ latera; illud ad ortum Solis, hoc ad Meridiem, &c. Strabo lib. 7. Ægæum unde dicatur vide quæ ad Senecæ Thebaidem vers. 313.

2 Vers. 566. supra.

3 Lacrymas in justis desiderati, deberi, solvi, nemo non novit. Δεύτε δὴ χθὼν πᾶσα περὶ νέκυν Αἰακίδαο Δάκρυσι κὴ μέγα πένθος ἐπισπεῖν· ἀμφὶ δὲ λαοὶ Μυρμιδονικὸν ὀρύσσετε τύμβον ἅπαντα. Quint. Calaber. lib. 3. Nec minus in funerum umbris exigebantur, & inferiis. Ὀφρα τύχα κεῖ-

μηκον ἐϊς κλαυθμοῖο κορίνης. Nonnus lib. 11. Dionysiac. 4 Vestes pullas, quæ convenientes. lib. 8. vers. 448. & auratis mutavit vestibus atras. 5 Virgil. Æneid. 6. dixit domus Ditis vacuas, & inania regna. in quibus sc. neque corpore, nec anima sed idola tantum, umbræ & simulachra rerum. Dido Æneid. 5. Et quæ magna mei sub terris ibit imago. Ἠοΐ τε δῦσι κὴ ἐς Αἴδαο δόμοισι φυλὴ κὴ ἰδυῖλα, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔτι πάμπαν. & Οἷον πνοιὴ ἔχει, καὶ σάρκες ἀϊόντοισι, &c. quæ Homeri citat Plato 3. de Republico. Hinc Horatio lib. 1. ode 4. lib. 1. domus exilis Plutonia. nisi præferas lectionem Cl. Heinsii, domus exilis Plutonia, quam confirmat ex eodem, ode 3. lib. 2. Et nos in æternum exilium impositæ cymbæ. 6 Planudes, κὴ σῶμα περὶ τῆς χειρὸς ἔιχε. 7 Ingemit Halcyone lacrymas, movet atque lacertos. editio Aldina. 8 In dolore crines lacerare, vestes discindere usitatum, Æneid. 12. Amata moritura manu discindit amictus. ibid. it scissa veste Latinus. Curtius lib. 3. nobilium fœminarum turba fleterat, laceratis crinibus, abscisa veste. 9 Principibus & nobilibus fœminis additæ à Poëtis nutrices & consiliis. 10 Perii, interii, occidi, nulla sum.

Pallentem, nudumque, & adhuc humente capillo,
Infelix vidi; stetit hoc miserabilis ipso
(Ecce!) loco: & [1] quæris vestigia siqua superfint
Hoc erat, hoc animo quod divinante timebam,
Et, ne me fugiens ventos sequerere, rogabam:
At certe vellem, quoniam periturus abibas,
Me quoque duxisses. Fuit (ah!) fuit utile, terræ
Ire mihi: [2] neque enim vitæ de tempore quicquam
Non simul egissem, nec mors discreta fuisset.
Nunc absens perii, jactor quoque fluctibus absens,
Et sine me te pontus habet: crudelior ipso
Sit mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
Longius, & tanto pugnem superesse dolori.
Sed neque pugnabo, nec te, miserande, relinquam:
Et tibi nunc saltem veniam comes, inque [3] sepulcro
Si non urna, tamen junget nos [4] littera; si non
Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet: verboque intervenit omni
Plangor, & attonito gemitus à corde trahuntur.
Mane erat: egreditur tectis ad litus, & illum
Mœsta locum repetit, de quo spectarat [5] euntem,
[6] Dumque moratur ibi, dumq; hinc retinacula solvit,
Hoc mihi discedens dedit oscula litore, dixit;
Dumq; notata oculis reminiscitur acta, fretumq;
Prospicit: in liquidis spatio distante tuetur
Nescio quid, [7] quasi corpus, aqua; primoq; quid illud
Esset, erat dubium: postquam paulum appulit unda,
Et quamvis aberat, corpus tamen esse liquebat.
Quis foret ignorans, quia naufragus, omine matris
est:
Et tanquã ignoto lacrymas daret, Heu miser, inquit,
Quisquis es, & siqua est conjux tibi! fluctibus ædax
Fit propius corpus; quod quo magis illa tuetur,
Hoc minus & minus est mentis; jam jamque propinqua,
Admotum terræ, jam quod cognoscere posset
Cernit, erat conjux, ille est, exclamat, & una
Ora, comas, vestem lacerat, tendensque trementi
Ad Ceyca manus, Sic, O charissime conjux,
Sic ad me miserande redis? ait. [8] Adjacet undis
Facta manu moles, quæ primas æquoris undas
Frangit & incursus quos prædelassет aquarum.

1 Pulchra, & mira, inquit Glareanus, phantasia.
2 Te pereunte, quæ melior pars mei. ὃν σὺ πάντα, ψυχὴ δὲ μία
3 Vide quæ dicta ad vers. 429. supra, de cenotaphiis, sepulchris imaginariis, tumulis honorariis sive repræsentativis.
4 Epitaphium. inscribat scil. sepulchro *Halcyone Ceycis conjux.* lib. 1eq. vers. de cenotaphio, *tumulo quoque nomen habenti.*
5 Discedentem Ceyca
6 Dixitque sibi Halcyone, dum Ceyx meus hic morabatur. dum hinc solvebat, discedens dedit mihi hoc in loco oscula.
7 Prospicit primum quasi corpus; deinde propius appulsum apparet esse corpus humanum; appropinquans denique plane corpus est mariti sui.
8 Portus manu & arte facti notatio. quam Juvenal. Sat. 12. Circumscribit, *positas inclusa per æquora moles, Tyrrhenamque Pharon porrectaque brachia rursus, Quæ pelago occurrant medio, longeque salinum Arcuet Ærtam,*

silit huc, mirumque fuit potuisse, [1] *volabat:*
Arcuitensque levem modo natis aëra pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Postque vola', [2] mœsto similem, plenumque querelæ
Dedere sonum tenui crepitantia rostro. 736
Ille vero tetigit mutum & sine sanguine corpus,
Frigidos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
Conferit hæc Ceyx, an vultum [3] *motibus undæ* 740
Credere sit visus, populus dubitabat; at ille
Conferat: & tandem superis miserantibus, [4] *ambo*
Alite mutantur. Fatis obnoxius iisdem
Hunc quoque mansit amor; nec conjugiale solutum est
Pectus in alitibus: coëunt, fiuntque parentes, 745
Atque dies placidos hyberno tempore septem
Incubat [5] *Halcyone pendentibus æquora nidis.*
Tum via tuta maris: ventos custodit, & arcet
Æolus egressu, [6] *præstatque nepotibus æquor.*

1 Ceyx nobilitate, opibus, forma, conjugio superbiens, se Jovem, Halcyonem appellavit Junonem. Quam arrogantiam indignatus Jupiter prodigiis primum, mox naufragio ultus est. Luciferi & Thetidos tandem misericordia ipse cum uxore in aves Halcyones versi sunt. Ant. Liberalis fab. 11. narrat Proenen in Halcyonem fuisse mutatam.

2 Γοερὸν ὡς ἀληθὲς ἠχεῖ ἀφιᾶσι τὸ ζῶον. Lucianus in Halcyone.

Agitatione & impulsu undæ cadaver inferentis. 4 Μεγάλην μὲν τοι διὰ φιλανθρωπίαν ἐπιφέρουσι παρὰ τῶν θεῶν τιμὴν. ἔστι γὰρ τῷ τόπῳ ταύτῃ, &c. Lucian. in Halcyone. Magnum quidem ob amorem conjugalem acceperunt à Diis honorem. namque in istarum avium nidulatione, per medium hyemem agit mundus tranquillos dies. ἃ δὴ ἀλκυόνων πτηνῶν περὶ τροφὰς χειμερινὰς, &c. Arist. lib. 5. hist. animalium. Plin. lib. 10. cap. 32. Ælian. hist. anim. lib. 1. vers. 37. Plutarch. Quæ animalia magis ratione utantur. Ἢ περὶ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν. 6 Tranquillat, placidumque reddit æquor suis Halcyone nepotibus, nidificantibus, ova excludentibus, exclusis.

Æsacus in mergum. FABULA II.

HOs aliquis senior circum freta lata volantes 750
Spectat, & ad finem servatos laudat amores.
Proximus, aut idem, si fors tulit, hic quoque, dixit,
Quem mare carpentem, subsidentesque crura gerentem
Adspicis, (ostendens stationem in gutture mergum)
Regia progenies, &, si descendere ad ipsum 755
Ordine perpetuo quæris, [8] *sunt hujus origo*
Ilus, & Assaracus, raptusque Jovi Ganymedes,

7 Qui prope senem hunc adstitit, aut forte ipse senex, qui modo laudaverat constantes Ceycis & Halcyones amores.

8 Ortum hic ducit à Troë, cui filii erant Ilus, Assaracus & Ganymedes: Illi autem filius Laomedon. Laomedontis Priamus, qui pater hujus Æaci.

Laome-

Laomedonque senex. Priamusque novissima Troiæ
Tempora sortitus, Frater fuit Hectoris iste,
Qui nisi sensisset prima nova fata juventa,
Forsitan inferius non Hectore nomen haberet:
Quamvis est illum [1] prolesenixa Dymantis,
Æsacon umbrosa [2] furtim peperisse sub Ida
Fertur Alexithoe [3] gracilis [3] conata bicorni.
Oderat hic urbes, nitidaque remotus ab aula,
Secretos montes, & inambitiosa colebat
Rura, nec lliacos cœtus, nisi rarus, adibat:
Non agreste tamen, nec inexpugnabile amori
Pectus habens, sylvas captatam sæpe per omnes
Aspicit [4] Eperien patria Cebrenida ripa
Injectos humeris siccantem Sole capillos.
Viso [5] fugit Nymphe, [6] velutiperterrita fulvum
Cerva lupum; longeque lacu deprensa relicto.
Accipitrem fluvialis anas, quam Troïus heros
Insequitur [7] celeremq; meus, celer urget amore.
Ecce! [8] latens herba coluber, fugientis adunco
Dente pedem strinxit, virusque in corpore liquit.
Cum vita suppressa fuga est. Ample ctitur amens
Exanimem, clamatque, piget, piget esse secutum:
Sed non hoc timui, nec erat mihi vincere tanti,
Perdidimus miseram noste duo: vulnus ab anguo,
A me causa data est; Ego sum sceleratior illo,
Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
Dixit: & è scopulo, quem rauca subederat unda,
[9] Decidit in pontum. Tethys miserata cadentem
Molliter excepit, nantemque per æquora pennis
Texit: & optatæ non est data copia morti.
Indignatur amans invitum vivere cogi,
Obstarique animæ [10] misera de sede volenti
Exire: utque novis humeris assumpserat alas,
[11] Subvolat, atq; iterũ corpus super æquora mittit.
Pluma levat casus: Furit Æsacus, inque profundo
Pronus abit, lethique viam sine fine retentat.

1 Hecuba, quam Dymantis filiam facit Homerus, Euripides filium Cisei regis Thracum, peperit Priamo 17. liberos; reliqui nati erant ex concubinis.
2 Venere non legitima.
3 Dum parturiret, stipiti bicornis arboris innixa; more parturientium, ut habet Apollonii scholiastes, proxima quæque apprehendentium, ut sic dolores sublevent eniniu. uti de Latona dictum ad vers. 334. lib. 6. Nam quod de furca aut instrumento bicorni dicunt interpretes, non placet.
4 Filiam Cebreni, qui fluvius Troadis.
5 Ut quæ sæpe ab Æsaco fuerit captata, modo vers. 769.
6 *Sic agna lupum, sic cerva leonem, sic aquilam*, &c. lib. 1. vers. 505.
7 Hic spe celer, illa timore, lib. 1. vers. 539.
8 Eurydicen pari modo à colubro interfectam, persequente Aristæo, narrat Virgilius Georg. 4. 9 Al. *Desilit in pontum.* 10 Corpore. carcere, custodia, ergastulo corporis, animæ sepulchro. lege quæ Seneca in Consolatione ad Helviam cap. 21. & quæ Macrobius lib. in somnium Scipionis cap. 11. 11 Ad mergi subvolantis [illegible] subinde mergentis naturam fabulam accommodat poëta.

cit amor maciem; longa internodia crurum,
ngua manet cervix, caput eſt à corpore longe: 795
iquor amat, nomenque manet, quia mergitur illo.

LIBER XII.

Serpens in ſaxum, & cerva pro Iphigenia ſuppoſita. FAB. 1, & 2.

NEſcius aſſumptis Priamus pater Æſacon alis
Vivere, lugebat: [1] tumulo quoque nomen habenti
Inferias dederat cum fratribus Hector [2] inanes.
Defuit officio Paridis præſentia triſti:
Iamdudum qui rapta longum cum [4] conjuge bellum 5
Tulit in patriam, [5] conjuratæque ſequuntur
Millerates, gentiſque ſimul [7] commune Pelaſgæ.
Ne dilata foret vindicta, niſi æquora ſævi
Tempeſtate fuiſſent venti, Bœotaque tellus
Dulide piſcoſa puppes tenuiſſet iturus. 10
Ecce patrio de more Jovi cum ſacra paraſſent,
Ara vetus acceſſis incanduit ignibus ara,
Serpere cæruleum Danaë videre draconem
Platanum, cæptis quæ ſtabat proxima ſacris.
Octo erat volucrum bis quattuor arbore ſumma, 15
Quas ſimul & matrem circum [10] ſua damna volantem
Corripuit ſerpens, avidaque recondidit alvo. (tem
Obſtupuere omnes. At veri providus augur
[11] Theſtorides, Vincemus, ait, gaudete Pelaſgi,
Troja cadet: ſed erit noſtri mora longa laboris, 20
[12] Atque novem volucres in belli decem it annos,
Ille, ut erat virides amplexus in arbore ramos,

1 Cenotaphio, quod nomine ſignabatur, cui juſta ſolvebant, tanquam legitimæ conditò, & inferiæ dabant. De cenotaphio, dictum ad verſ. 429. lib. præcedentis.

2 Χοαὶς, fundebant enim inferebantque tumulis lac, mel, ſanguinem, vinum, oleum, flores, thura, lacrymas.

3 Vel quoad cenotaphium ipſum. ſic Deiphobo Æneas lib. 6. *Tunc egomet tumulum Rhœteo in litore inanem Conſtitui.* Vel quoad ipſos fato functos. ſic pœta funus Marcelli proſequitur eod. libro. *His ſaltem accumulem donis, & fungar inani Munere.* & l. 11. in exequiis Pallantis, *dona*

munera manibus vana comitemur honore. 4 Helena. de cujus raptu Conſt. Malales, Coluthus, Darei, Herodotus, Nat. Comes, alii. ſab. notiſſima, & longa. Conjuraverant principes & populi Græciæ, ſe non reverſuros niſi recuperata Helena, aut exciſa Troja. 6 Numerus rotundus, qui Homero 1186. Dycti 1225. Dares Phrygio 1140. 7 Τὸ κοινὸν, populus univerſus. reſp. Cic. 4. Verrin. Statum communi Siciliæ datæ. 8 Portu Bœotiæ. vide verſ. 182. lib. 18. 9 Nota hæc Homeri Iliade 2. quæ interpretatur Cic. 2. de Divinatione. 10 Vignora ſua, dum 8. à dracone devoratos. 11 Calchas, filius Theſtoris cui pater Idmon vates. 12 Pater hieroglyphicè denotat annum. Pierius lib. 20. Serpens autem denotat longus ædax rerum. Pierius lib. 14.

Fit lapis: & servat serpentis imagine saxum.
[1] *Permanet Aoniis Nereus violentus in undis,*
Bellaque non transfert. Et sunt, qui parcere Trojæ
Neptunum credant, [2] quia mœnia fecerat urbis;
At non Thestorides: neque enim nescivit, sacrum
Sanguine virgineo placandam virginis iram
Esse [3] Deæ: Postquam pietatem publica causa,
[4] Rexque patrem vicit, castumque datura cruorem
Flentibus ante aram stetit Iphigenia ministris,
Victa Dea est: nubemque oculis objecit, & inter
Officium turbamque sacri, vocesque precantum,
[5] Supposita flentes mutasse Mycenida cerva.
Ergo, ubi, qua decuit, lenita est cæde Diana,
Et pariter Phœbes, pariter maris ira recessit:
Accipiunt ventos a tergo mille carinæ,
Multaque perpessæ Phrygia potiuntur arena,
[6] Orbe locus medio est inter terrasque, fretumque,
Cœlestesque plagas, triplicis confinia mundi,
Unde quod est usquam, quamvis regionibus absit,
Inspicitur, penetratque cavas vox omnis ad aures:
Fama tenet, summaque domum sibi legit in arce.
Innumerosque aditus, ac mille foramina tectis
Addidit, & nullis inclusit limina portis,
Nocte, dieque patet, tota est ex ære sonanti,
Tota fremit, vocesque refert, iteratque quod audit.
Nulla quies intus, nullaque silentia parte;
Nec tamen est clamor, sed parvæ murmura vocis:
Qualia de pelagi (si quis procul audiat) undis
Esse solent; qualemve sonum, cum Juppiter atras
Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet: veniunt lege vulgus, eunque;
[7] *Mistaque cum veris passim commenta vagantur*
Millia rumorum; confusaque verba volutant.
E quibus hi vacuas implent sermonibus aures,
Hi narrata ferunt alio: mensuraque ficti
Crescit, & auditis aliquid novus adjicit auctor.

1 Constat sibi maris ira, & venti adversi remorantur Græcorum classem.
2 Lib. 1. vers. 204.
3 Dianæ iratæ Agamemnoni propter cervam sibi peculiarem ab illo cæsam. Cic. 3. offic. Quid Agamemnon? cum devovisset Dianæ, quod in suo regno pulcherrimum esset natum eo anno, immolavit Iphigeniam. Lucret. lib. 1. *Aulide quo pacto Triviai virginis iram*, &c.
4 Lib. 13. vers. 187. *Atque in rege pater tamen est.*
5 Cervam suppositam, avectamque Iphigeniam in Tauricam scribit etiam Euripides in Iphigenia in Aulide, & noster eleg. 4. lib. 4. Tristium. quod tamen negant Pindarus, Pausanias, alii, immolatamque asserunt ex more Scythicæ Dianæ, cui litatum victimis humanis. Ex SS. historiis adumbratum volunt alii. Jephthes sc. ex voto temerario immolantis filiam: aut Abraham, cui filium immolaturo, pro filio suppositus est hircus.
7 Conferatur descriptio Famæ cum illa Virgilii Æneid. 4. vers. 173. & aliorum, quos citat noster Poëticus, tit. *Fama*, & Cl. Fr. Baconi, *Soror Gigantum sive Fama*, lib. de Sapientia veterum. 7 Lib. vers. 138. *Fama loquax: quæ veris addere falsa gaudet, e minimo sua per mendacia crescit.*

ic Credulitas, illic temerarius Error,
nque Lætitia eſt, conſternatique Timores,
itioque recens, dubioque autore Suſurri.
ſa quod in cœlo rerum, pelagoque geratur
ubere videt: totumque inquirit in orbem.

1 Famigerationis filios cœnipetas forenſes belle depingit Megaronides in Plauti Trinummo 3. *Sciunt id, quod in aurem Rex Regina dixerit. Sciunt, quod*

fidulata eſt cum Jove. *Sciunt, Qua neque futura, neque facta ſunt: tamen ille ſci-*
&c. Filiam famiger, laudat more ſuo Juven. Sat. 6. *Hæc eadem novit, quid ſtatu*
urbe; *Quid Seres, quid Thraces agant*, &c.

ni & Achillis certamen, & Cycnus in avem.
FAB. 3.

Fecerat hæc notum, Graias cum milite forti
Adventare rates: neque inexpectatus in armis
ſis adeſſet, prohibentq; aditus, litusque tuentur
ii, & 2 Hectorea primus 3 fataliter haſta
ſiſtæ cadis, commiſſaque prælia magno
Danais: forteſque animæ, nec cognitus Hector,
Phryges exiguo, quid Achaïca dextera poſſit,
guine ſenſerunt; & jam Sigæa rubebant
ua, jam lecto proles Neptunia Cycnus
le viros dederat, jam 4 curru inſtabat Achilles,
que 5 Peliacæ ſternebat cuſpidis ictu
ina, perq; acies aut Cycnũ aut Hectora quærens,
peditur Cycno. Decimum dilatus in annum
ſe erat. Tum colla jugo canentia preſſos
natus equos, currum direxit in hoſtem,
cutiensque ſuis vibrantia tela lacertis,
ſquis es, ô juvenis, dixit. 5 Solamen habeto
nis, ab Æmonio quod ſis jugulatus Achille.
lenus Æacides. Vocem gravis haſta ſecuta eſt:
quanquam certa nullus fuit error in haſta,
lamen emiſſi profecit acumine ferri.
que bebeti pectus tantummodo contudit ictu,
des, (nam te fama prænovimus) inquit
, quid à nobis vulnus miraris abeſſe?
rebatur enim) non hæc, quam cernis, 7 equinis

2 Αλλ' ἦ μὲν πρόσθεν ὑφ' Ἕκτορι κεῖτο δαμεῖσ' Ηὼς Πρωϊάλακος. Calaber. l. 1. Alii tamen Æneæ, alii Achatæ manu ceciderunt cum autumant.

3 Oraculi præmonitu, occubiturum illum qui primus de Græcis in litus Trojanum exſcenderet, *Sors quoque neſcio quem fato deſignat*, &c. epiſt. Laodamiæ. Auſonius in Epitaphiis Heroum, omen à nomine ſumit. *Fatale aſſcriptum nomen mihi Proteſilao*, &c. Quod tamen illi poſtea inditum, cum prius Iolaus dictus fuerit.

4 Ab illo Virgiliano Æn. 1. *inſtaret*

curſtatus Achilles, inſipidum enim eſt quod vulgo legebatur, *jam curru ſta-*
Achilles, vel, *currus ſtabat Achilles*. 5 Confecta ex arbore in monte
ſa. Sic & Argo, *Pelias arbor* dicta. 6 Vide verſ. 191, l. 5. 7 Galearum
ſa inſignibant heroës jubis equinis. Hinc Homero. ἰσοπαλίσσια κόρυς.
ἰσοπαλίζω. ἰσοπάλοισι τετυφαλεσσι ἀνὴρ ἰσοπαλίζων. Æn. 10. *criſtaque birſutus equina.*

Fulva

Fulva jubis cassis, nec onus cava parva sinistræ
Auxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab illis.
Mars quoque ab hoc capere arma solet. Remo-
tur omne
Tegminis officium, [1] *tamen indistrictus abibo.*
Est aliquid, Non esse satum Nereïde [2] *sed qui*
Nereaque, & natas & totum temperat æquor.
Dixit: & hæsurum clypei curvamine telum
Misit in Æaciden, quod & ei, & proxima ra-
Terga novena boum, [3] *decimo tamen orbe mora-*
[4] *Excutit hoc heros, rursusque trementia forti*
Tela manu torsit: Rursus sine vulnere corpus
Sincerumque fuit. Nec tertia cuspis [5] *aperta*
Et se præbentem valuit distringere Cycnum.
Haud secus exarsit quam circo taurus aperto,
Cum sua terribilis petit irritamina cornu
[6] *Phœniceas vestes, elusaque vulnera sentit.*
Num tamen excideris ferrum consideret hasta,
Hærebat ligno: Manus est mea debilis ergo?
Quasque, ait, ante habuit vires, effudit in uno?
Nam certe valuit: vel cum [7] *Lyrnessia primum*
Mania dejeci; vel cum Tenedonque, Suoque
[8] *Eëtioneas implevi sanguine Thebas;*
Vel cum purpureus populari cæde Caïcus
Fluxit, [9] *opusque meæ bis sensit Telephus hastæ.*
Hic quoque tot cæsis, quorum per littus acervi
Et feci, & video, valuit mea dextra, valetque.
Dixit: & ante actis veluti male crederet, hasta
Missit in adversum Lycia de plebe Menaten,
Loricamque simul, subjectaque pectora rupit.
Quo plangente gravem moribundo pectore terram,
Extrahit illud idem calido de vulnere telum,
Atque ait, hæc manus est, hæc, qua modo victima, ho-

1 Me vel nudum & inermem nullo vulnere poteris distringere.
2 Sed Neptuno, cui famulatur Nereus matris tuæ pater.
3 Decimo tergore. erat ergo clypeus decemplex.
4 Ita emendare ausus sum Mss. meorum, qui dissertim ita habent, autoritate, ut & Planudis, qui vertit, ἀνέσεισε δὲ τὸν ὁ ἥρως Ἀχιλλεύς. nec non Mariangeli editi habent *Excipit hoc heros.*
5 Armis nudatum.
6 Pallas, id est, effigies hominum rubris indutas vestibus quas stramento aut fœno farciebant, tauris in arena objectare soliti sunt, quo ea ad pugnam irritare volverunt. Senec. l. 3. de Ira. *Taurum color rubicundus excitat.* Plutarch. in Comm. monitis.
Οἱ ταῦροι τὸ ἐπὶ τοῖς ἐρυθήμασι θυμοειδὲς καὶ μαχητικὸν ὑπὸ τῆς ἐρυθρᾶς ἀναπτόμενοι, καὶ ὀξέως ἐπιπηδῶντες τοῖς προβλήμασι. Διαχαίνει γὰρ ὑπὸ τῆς χρωμάτων τύπωσιν ἡ ζῶσα.
7 Lyrnessus erat urbs Troadis, patria Hippodamiæ Briseïdos.
8 Eëtion Andromaches pater, Ὄχθησε δ' ἱερὸν πόλιν Ἠετίωνος υἱὸν Ἀνδροθόην, Iliad. 1.
9 Vulnus Telephi Mysiæ regis a Græcis ad Troiam proficiscentibus ab Achille vulneratus est. vulnus ubi putrescebat, oraculo consulto responsum est, quærendum esse remedium ab eadem hasta. conciliatus ergo Achilli, angendo spiculo sanatus est. Sunt qui ad Achillem usque autorem, aut etiam Chironem, Medicinam edoctus est, referant unguentum armarium seu Magneticum. Θηλιατρεῖα videantur Paracelsus, Bapt. Peras, Grollius, Goclenius, Kirch. de Fluctibus, alii.

…n in hoc iisdem, sit in hoc precor exitus idem. 121
…e saeva, Cycnumque petit: nec fraxinus errat,
…humero sonuit non evitata sinistro.
…e velut muro solidaque à cute, repulsa est:
…tamen ictum erat, signatum sanguine Cycnum
…derat, & frustra fuerat gavisus Achilles: 126
…ibus erat nullum; sanguis fuit ille Menœtæ.
…vero præceps curru fremebundus ab alto
…lta, & nitido securum cominus hostem
…e patens, parmam gladio, galeamque cavari 130
…rat, & in duro [1] lædi quoque corpore ferrum.
…ad tulit ulterius: gladioque adversa reducto
…quater ora viri capulo & [2] cavatempora pulsat,
…ricumque sequens instat, turbatque, vultque,
…mittat; negat requiem. Pavor occupat illum, 135
…ent oculosque natant tenebræ, retroque ferenti
…versa patuit, medio lapis obstitit arvo:
…ens super impulsum resupino corpore Cycnum
…nalia vertit, terræque [3] affixit Achillis.
…n clypeo, genibus quæ premens præcordia duris, 140
…acla trahit galeæ, quæ presso subdita mento
…idem fauces, & respiramen, iterque
…pient animæ. Victum spoliare parabat:
…ros relictis videt, corpus Deus æquoris album
…sulit in volucrem, cujus modo nomen habebat. 145

1 Retundi.
2 Hinc illa Lycophronis, Στρόφῳ τυπήσας κλειδὸς ἰνδάχᾳ μιλλῷ, videtur jure refellere Is. Tzetzes. Ψαύσασα ὁ Αυκόφρων, &c. Fallitur, inquit, Lycophron; neque enim humeris sed capite, ab Achille, pulsato interiit Cycnus. erat enim toto corpore invulnerabilis, excepto capite. Aliter Hesiodus in Glypeo. Neque desunt interea, qui etiam apud veteres in usu fuisse autument amuleta & carmina, quibus præmuniti, neque cominus, punctim aut cæsim vulnerari possint.
3 Al. affixit.

Deus in virum invulnerabilem, & deinde in volucrem. Lapitharum cum Centauris pugna. FAB. 4, & 5.

Ille labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: & positis pars utraq; substitit armis.
…que vigil Phrygios servat custodia muros,
…vigil Argolicas servat custodia fossas:
…la dies aderat, qua Cycni victor Achilles 150
Pallada mactatæ placabat sanguine vaccæ.
…is ut imposuit [5] profecta calentibus aris,
…Dis acceptus penetravit in æthera nidor:

4 Mactatur vacca Minervæ; Alipedi virtus; taurus tibi, fumme Deorum. l. 4. v. 755. idem Ausonius epigr. 64.
5 Carnes hostiarum quas prosecabant. id est, primum secabant. Dissque adolebant. Partem, inquit Turneb. l. 15.

…Dis adolebant; partem sacerdotibus dabant; partem sibi apponebant. Cujusmodi rationem ex hoc Ovidii loco videtur sumpsisse.

Sacra tulere suam, pars est data cætera mensis.
Distribuere toris proceres: & corpora [1] *tosta*
Carne replent, vinoque levant curaque, sitimque.
[2] *Non illos citharæ, non illos carmina vocum,*
Longaque multifori delectat tibia buxi,
Sed noctem sermone trahunt: virtusque loquendi
Materia est. Pugnos referunt hostesque suosque,
Inque vices adita atque exhausta pericula sæpe
Commemorare juvat: Quid enim loqueretur Achivis
Aut quid apud magnum potius loqueretur Achilles?

Proxima præcipue domito victoria Cycno
In sermone fuit. Visum mirabile cunctis,
Quod juvenis corpus nullo penetrabile telo,
Invisumque à vulnere erat, ferrumque terebat;
Hoc ipse Æacides, hoc mirabantur Achivi:
Cum sic Nestor ait, Vestro fuit unicus ævo
Contemptor ferri, nulloque [3] *forabilis ictu*
Cycnus; at ipse olim patientem vulnera mille
Corpore non læso [4] *Perrhæbum Cænea vidi,*
Cænæ Perrhebum, qui factis inclytus Othryn
Incoluit; quoque id mirum magis esset in illo,
Fœmina natus erat. Monstri novitate moventur
Quisquis adest, narretque rogant: quos inter Achilles
Dic age (nam cunctis eadem est audire voluptas)
O facunde senex, ævi prudentia nostri,
Quis fuerit Cæneus, cur in contraria versus,
Qua tibi militia, cujus certamine pugnæ
Cognitus, à quo sit victus, si victus ab ullo est.
Tum senior, Quamvis obstet mihi tarda vetustas,
Multaque me fugiant primis spectata sub annis:
Plura tamen memini; nec, quæ magis hæreat, alta
Pectore res nostro est, inter bellique domusque
Acta tot, Ac, si quem potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere: Vixi
[5] *Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas.*

1 Heroicis temporibus elixa carne vesci non solere Servius adnotat ad Æn. 1, vide & Athenæum l. 1. c. 8.

2 Lepidissimum, inquit, Plutarchus, est illud convivium, in quod non intrat tibicen. Quibus de rebus in convivio differendum sit, docet A. Gellius l. 13. c. 11. & Macrob. l. 7. Saturn. c. 1. hic duces de virtute bellica & pugnis.

3 Ἀτρωτος ἄτρωτος. impenetrabilis, invulnerabilis. Palæphato l. 1. Apollonio 1. Argonaut. vers. 63. ἄῤῥηκτος. ἄκμητος.

4 Perrhæbi, pop. Thessaliæ, qui à Lapithis devicti in montana confugerunt ad Olympum & Tempe sita. Homer. Iliad. 2. Μοῦσαι Πιερίδες & Πιερικόθι. versus ic. gratia cum Straboni l. 9. passim sint Πιερίδες. Lycophroni Πιερικὴν γάν, Propertio l. 3. el. 5. *Aut cur Perrhebi tremuere cacumina Pindi.* non itaque necessaria erit hic Enallage interpretum, *Perrhebum* poni pro *Perrhæbum*. 5 Hinc Eustathium, Servium, alios falli liquet, nonagenarium tantum faciunt Nestora 5 seculum 30. annis terminantes. Neque tantum mira foret illa vitæ longinquitas, si conferatur (ut primæ ætatis mittam taceam quorum meminit Sacra pagina) cum ea quæ à Plinio recensetur l. 7. c. quin & hodie Ann. Domini 1635. Londini visitur in ædibus Arundelianis ci Salopiensi accitus quidam Thomas Par annum ætatis agens centesimum quin

ras decore fuit proles [1] *Elateïa Cænis* 189
Phthidum virgo pulcherrima, perque propinquas,
quæque tuas urbes (tibi enim popularis Achilles)
Hesperum frustra votis optata procorum.
nusset Peleus thalamos quoque forsitan illos:
Sed jam aut contigerant illi connubia matris,
aut fuerant promissa tuæ; nec Cænis in ullos 195
transiit thalamos, secretaque litora carpens
Æquorei vim passa Dei est. Ita fama ferebat,
quæ novæ Veneris Neptunus gaudia sensit,
Sint ita vota licet, dixit, secura repulsæ,
ne quid voveas: eadem quoque fama ferebat. 200
Magnum, Cænis ait, facit hæc injuria votum,
Desinat jam posse nihil, Da fœmina ne sim,
omnia præstiteris. Graviore novissima dixit
vulnera sono, poteratque viri vox illa videri,
Dixerat: nam jam voto Deus æquoris alti 205
annuerat, dederatque super, ne saucius ullis
Telluribus fieri, ferrove occumbere posset.
Hoc læta abit, studiisque virilibus ævum
Egerit [3] *Atracides, Peneïaque arva pererrat.*
Dixerat [4] *Hippodamen* [5] *audaci Ixione natus:* 210
Nubigenasque feros, positis ex ordine mensis,
Pluribus tecto discumbere jusserat antro.
Thessalii proceres aderant; aderamus & ipsi:
Undique confusa resonabat regia turba.
Hic! Canunt [7] *Hymenæon, &* [8] *ignibus atria* 215
fumant:

simum secundum. Nævius porro apud A. Gellium, l. 9. c. 7. vocat eum *Trisecli-senem*. Seculum autem Scal. l. 2. de emendatione temporum definit annis 110. lustris nempe 22. quos tamen numero rotundato recenseri. centeno ait. seculum tamen à nonnullis pro tempore vitæ hominis, quæ plerunque est 70. annorum, usurpari ait. Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεὴ μερόπων ἀνθρώπων Ἐφθίαθ', οἵ, &c. Pylo ab Hercule expugnata & Neleo cum filiis undecim interfectis, Nestori, qui apud Gerenios alebatur, superstiti fingunt poëtæ adjectos annos stratribus ademptos. vide & Phleg. Trallianum περὶ μακροβίων, & Eusebium de præp. Evangel. l. 9. c. 13.

1 Elathi Lapithæ regis filia. 2 Illata mihi contra virginitatis perpetuæ votum & institutum mea injuria hæc immensa, me etiam voti à te mihi indulti immodicam facit. Itaque ultra cegar contumeliam pati, da ut è sexu sequiore & imbelli migrem in masculum & fortem. 3 Cæneus Thessalus. est enim Atrax urbs Thessaliæ ad Peneum fl. 4 Ischomachen, nominat Propertius. lib. 2. el. Deidamiam, Cæneus in Plutarcho. 5 Junonem de adulterio interpellare ausο. 6 Nube pro Junone à Jove supposita genitos. fabulam exponit Palæphatus lib. 1. de incolis montani pagi, cui nomen Nephele, qui equos primi domuerunt, iidem equis vecti primo certu in furorem exagitatos & Thessaliæ culta, fata, & pecora infestantes, ingenti præmio invitati interemerunt. unde & nomen ἀπὸ τῆ κρατῆν τὰς νεφέλας. *Sed neque Centauri fuerunt, neque*, &c. Lucretius lib. 5. 7 Nuptiale carmen. de Hymenæo vide quæ nos ad Senecam. Theb. vers. 262. & Medeæ vers. 1. 8 Nuptiis non faces modo, sed & aræ, & sacra adhibita, Diique advocati.

Cinctaq; adest virgo matrum nuruumq; caterva,
Præsignis faciem. [2] Felicem diximus illa
Conjuge Pirithoum, quod pene fefellimus omen.
Nam tibi sæverum sævissime Centaurorum
Euryte, quam vino pectus, tam virgine visa
Ardet: & ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus everse turbant convivia mense,
Raptaturque comis per vim nova nupta precesq;
[2] Eurytus Hippodamen, alii, quam quisque ferocem
Aut poterat, rapiunt: captæque erat urbis imago.
Fæmineo clamore sonat domus. Ocyus omnes
Surgimus: & primus, Quæ te vecordia, Theseu,
Euryte pulsat, ait, qui [3] me vivente lacessis
Pirithoum? violesque duos ignarus in uno?
Neve ea magnanimus frustra memoraverit heros,
Summovet instantes, raptamque furentibus aufert.
Ille nihil contra; neque enim defendere verbis
Talia fallis potest: sed vindicis ora protervis
Insequitur manibus, generosaque pectora pulsat.
Forte fuit juxta signis extantibus asper
Antiquus [4] crater, quem vastum vastior ipse
Sustulit Ægides, adversaque misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter, cerebrumque, merumque,
Vulnere & ore vomens, madida respuimus arma.
[5] Calcitrat: ardescunt germani cæde [6] bimembres.
Certatimque omnes uno ore arma arma loquuntur.
Vina dabant animos: & prima pocula pugna
Missa volant, fragilesque cadi, curvique lebetes.
[7] Res epulis quondam, tum bello & cædibus aptus
Primus Ophionides Amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis: & primus ab æde
[8] Lampadibus densum rapuit funale coruscis,
Elatumque alte, veluti qui candida tauri
Rumpere sacrifica molitur colla securi,
Illisit fronti Lapithæ Celadontis, & ossa

1 Ex formula sponsos salutantium. *Feliciter.* Quod tamen omen propemodum innominatum irritumque fecerat Centaurorum vis nuptæ, matronis, virginibus per vinum illata.

2 Ευρυτίων Hom. Odyss. 21. & Pausaniæ in Eliacis prioribus.

3 Εμεῦ ζώοντος καὶ ἔτι κλονέοντος Ἀρηϊθόοισι. Verum hic emphatice *meus*, qui amicus, i. e. alter ego, dimidium animæ divisæ in duobus corporibus.

4 Craterem hunc Hylæo dat Virgilius 2. Georg. *Et magno Hylæum Lapithis craterе minantem.* Martialis Rhœto, *Hoc craterе feron commisit prælia Rhœtus, cum Lapithis*, l. 8. epigr. 6. Hoc telo Perseus Erithum sternit, l. 5. vers. 81.

5 Vide quæ ad vers. 40. l. 5.

6 Centauri biformes. modo ad vers. 211.

7 *Natis in usum lætitiæ scyphis pugnatur.* Hor. Od. 27. l. 1. *Crateres medios Lyæus volant.* Flaccus, l. 1. vide quæ ad vers. 82. l. 5. *furor arma ministrat.* Æneid. 1.

8 Lampadibus (describente Isidoro l. 20. c. 10.) erant candelabra extantes stimulos quibus funiculi cera vel hujusmodi alimento luminis obliti figebantur. Unde judicio fuisse hoc funale lychnuchum trabalem, de fornicato laqueari & camerato cavum referente pendentem, lampadibus aut lucernis stellatum, Virg. Æn. 1. 730. *dependent lychni laquearibus aureis latentes, & noctem flammis funalia vincunt.* Petron. *lucerna bilychnis de camera pendebat.*

a cognoſcendo confuſa reliquit in ore.
illatore oculi, diſjectiſque oſſibus oris
la retro naris, medioque eſt fixa palato.
ac pede convulſo menſe Pellæus acernæ
ovit bumi Pelates, dejecto in pectora mento, 255
que atro [1] miſtos ſpumantem ſanguine dentes,
ore Tartareus geminato miſit ad umbras.
ulnus ut ſteterat, ſpectans [2] altaria vultu
da terribili, Cur non, ait, utimur iſtis?
que ſuis Gyneus immanem ſuſtulit aram 260
ſus, & medium Lapitharum jecit in agmen,
ſtique duos, Brotean & Orion: Orio
er erat Mycale, [3] quam deduxiſſe canendo
a velluntis conſtabat cornua Lunæ.
inque feres, teli modo copia deeſt,
ræt Exadius: telique habet inſtar, in alta 265
que fuerant pinu, votivi cornua cervi.
ræ hinc duplici Gyneus in lumina ramo,
iturque oculos: quorum pars cornibus hæret,
fluit in barbam, concretaque ſanguine pendet.
t! rapit mediis flagrantem Rhœtus ab aris 271
rimitivum torrem, dextraque à parte Charaxi
ora perfringit fulvo protecta capillo.
rpit rapida, veluti ſeges arida, flamma
runt crines, & vulnere ſanguis inuſtus 275
ibilem ſtridore ſonum dedit: ut dare ferrum
rubens plerumque ſolet, quod forcipe curva
a faber eduxit, lacubus demittit; at illud
ſſe, & in tepida ſubmerſum ſibilat unda.
cius birſutis avidum de crinibus ignem 280
uxit, inque humeros limen tellure revulſum
ſ. gnus plauſtri: [6] quod ne permittat in hoſtem,
ſcit gravitas; ſocium quoque ſaxea moles
reſſit ſpatio ſtantem propiore Cometem.
dia nec retinet Rhœtus: Sic comprecor, inquit,
ma ſit fortis caſtrorum turba tuorum, 286
icremque novat repetitum ſtipite vulnus
que quaterque: gravi juncturas verticis illu
rbaria reluſit.

1 Virgilius dixerat, *craſſoque cruorem*
Ore rejectantem, miſtoſque in ſanguine dentes. Æneid. 5.
2 In nuptiis ara extructa & ſacra victimarum & thuris, Dii advocati ſunt, uti dictum ad locum huic germanum, l. 5. in nuptiis Perſei & Andromedæ, niſi poſt altaria Phineus iſtet. verſ. 36.
3 Lunam deficientem credebat olim vulgus è cœlo devocari carminibus magicis, vide quæ ad verſ. 333. l. 4. Virg. 8. eclog. *Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam.* Theſſalia autem veneficiis infamis erat.
4 Ecloga 7. Virg. Dianæ vovet *ramea Mycon vivatis cornua cervi.* cornibus itaque pinu, in qua figebantur votiva Dianæ, direptis ſubitorum vice armorum utitur Exadius.
5 Qui maximus erat & primæ magnitudinis, ita l. 12. Æneid. *ambuſtum torrem Chorinæus ab ara Corripit, & vementi Ebuſo, plagamque ferenti Occupat os flammis: illi*
6 Quod ne valeret, quo deſtinarat, projicere, retardat ipſa is gravitas.

Rupit: & in liquido [1] *ſederunt oſſa cerebro.*
Victor ad Evagrum, Coritumque, [2] *Dryanta*
tranſit:
E quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Ceritus, Puero quæ gloria fuſo
Parta tibi eſt à Evagre ait: Nec dicere Rhœtus
Plura ſinit: rutilaſque ferox in aperta loquentis
Condidit ora viri, perque os in pectora, flamma.
Te quoque ſæve Drya, circum caput igne rotato,
Inſequitur: ſed non in te quoque conſtitit idem
Exitus, Aſſidue ſucceſſu cædis ovantem,
Qua juncta eſt humero cervix, [3] *ſude figit obeſa.*
Ingemuit, duroque ſedem vix oſſe revellit
Rhœtus: & ipſe ſuo madefactus ſanguine fugit.
Fugit, & Orneus, Lycidaſque, & ſaucius armo
Dexteriore Medon, & cum Piſenore Cauma,
Quique pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermeros, accepto tum vulnere tardius ibat,
Et Pholus, & Meneleus, & Abas prædator agreſtis,
Quique ſuis fruſtra bellum diſſuaſerat augur
Aſtylos: ille etiam metuenti vulnera Neſſo,
Ne fuge, ad Herculeos, inquit, [4] *ſervaberis arcus.*
At non Eurynomos, Lycidæ, & Araus, & labens
Effugere necem, quos omnes dextra Dryantis
Perculit adverſos. Adverſum tu quoque quamvis
Terga fugæ dederas, vulnus, [5] *Cænee, tuliſti:*
[6] *Nam grave, reſpiciens, inter duo lumina ſentis*
Qua naris fronti committitur, accipis imæ.
In tanto fremitu cunctis ſine fine jacebat
Sopitus venis, & inexperrectus [7] *Aphypnæ,*
Laungentique manu carchefia miſta tenebat,
Fuſus in [8] *Oſſeæ villoſis pellibus urſæ.*
Quem procul ut vidit fruſtra nulla arma movere,
Inſerit amento digitos, miſcendaque, dixit,
[9] *Cum Styge vina bibes, Thorbæ.* Nec plura locutus
In juvenem torſit jaculum: ferrataque collo
Fraxinus, ut caſu jacuit reſupinus, adacta eſt.
Mors caruit ſenſu: plenoque è gutture fluxit

1 Preſſa deſcenderunt.

2 Dryantis hujus, ut & Exadii, de quo modo v. 266. Cæneï & aliorum meminit ipſe Neſtor. Il. 1. Hom. Οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι, Οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν, Καί Πολύφημον Ἐξάδιόν τε, &c.

3 *Stipitibus duris agitur, ſudibuſque præuſtis,* Æn. 7. & Æn. 11. *Stipitibus ferrum, ſudibuſque imitantur obuſtis.*

4 Periturus Herculis ſagitta, ubi Deianiram aliquando trajiciens, depoſitum fallere paraveris l. 9. v. 127.

5 Alium hunc eſſe à Cæneo primaria hujus fabulæ perſona, numerus ſyllabarum, & penultima longa, & vulnus inflictum arguunt. Mſs. aliquot habent *Cerneus.*

6 Aliuſum volunt ad Pomponium quendam vulnus in ore multoties jactantem, monitumque Cæſaris dicterio ne poſthac fugiens reſpiceret. Quintil. l. 6. c. 3. Necnon alium ab Auguſto ſimili notatum ſcommate. Macrob. Saturnal. l. 2. c. 4. aut etiam captæ.

7 Naugerii editio & Mſs. *Aphidæ.* 8 In oſſa monſtr

9 *Hinc Stygias ebrius hauſit aquas.*

que terot, inque ipſa niger [1] carcheſia ſanguis.
di ego Petræum conantem evellere terra
ndiferam quercum: quâ dum complexibus ambit
quatit huc, illuc, labefactaque robora pulſat,
ncus Pirithoï coſtis immiſſa Petræi
ſuracum duro luctantia robore fixit.
ribui cecidiſſe Lyeum virtute ferebant:
ribui virtute Chromin: ſed uterque minorem
ſimi titulum, quam Dictys, Helopſque dederunt.
ius Helops jaculo eſt, quod tempora pervia fecit,
miſſum à dextra lævam penetravit ad aurem:
ſus ab ancipiti dilapſus acumine montis,
m fugit inſtantem trepidans Ixione natum,
cidit in præceps, & pondere corporis ornum
rtem fregit ſuaque [2] induit ilia fractæ.
ſor adeſt Phareus, ſaxumque è monte revulſum
ere conatur: mittentem ſtipite querno
rpus Ægides, cubitique ingentia fregit
, nec ulterius dare corpus inutile letho
t vocat, aut curat, tergoque Bianoris alti
lit, haud ſolito quenquam portare niſi ipſum,
ſuſque genu coſtis, prenſamque ſiniſtra
riem retinens, vultum minitantiaque ora
bore nodoſo, præduraque tempora fregit.
ore [4] Nedymnum, jaculatoremque Lyceſpen
mi, & immiſſa protectum pectora barba
ſon, & ſummis extantem Riphea ſylvis;
raque Æmoniis qui prenſos montibus urſos
e domum vivos indignanteſque ſolebat.
dtulit utentem pugnæ ſucceſſibus ultra
ſis Demoleon, ſolidoque revellere dumo
ſum pinum magno molimine tentat:
quia non potuit, præfractam miſit in hoſtem.
procul à telo Theſeus veniente receſſit
dit admonitu (credi ſic ipſe volebat)
amen arbor [5] iners cecidit: nam Crantoris alti

1 If. Caſaubonus carcheſium ab Athenæo ex Callixeno deſcriptum, & à Macrobio verſum, nec intellectum probe, ex verbis Græcis ſanitati reſtituit. Carcheſium, inquit, eſt poculum procerum & circa mediam partem compreſſum mediocriter, anſatum, anſis à ſummo ad infimum pertinentibus. Macrobius hoc poculi genus ut & cymbium aliaque à re navali ducta autumat. lib. 5. Saturnaliorum cap. 21. Caſaub. à κάρχη Ionice pro κάγχρη milium, cujus formam habuiſſe carcheſia dicit. ad Athenæi l. 11. c. 7.

2 Ventrem, orni, quam illapſu corporis ſui fregerat, ſchidio confixit.

3 Clava è robore nodoſo.

4 Tumultuarias hujuſmodi pugnas & cædes promiſcuas habes apud Virg. Æn. l. 9, 10, 11, 12. vide noſtrum lib. 5. ſub initio in nuptiis Perſei & Andromedæ. adi etiam Indicem noſtrum Poeticum tit. *Pugna tumultuoſa*. Hujus

it Homer. 1. & 2. Iliad. Heſiodus in clypeo. Horat. Od. 18. lib. 1. 5 Non
m & ſine ictu. namque Crantora percuſſit atque interemit armigerum Pelei,
ei Amyntor Dolopum rex Phœnicis pater ab eo victus, Peleo obſidem de-

Abſcidit jugulo pectuſque, humerumque ſiniſtrum
Armiger ille tui fuerat genitoris, Achille,
Quem Dolopum rector bello ſuperatus Amyntor
Æacide dederat pacis pignuſque fidemque.
Hunc procul ut fudo dejectum vulnere Pelem
Viderat, Inferias, juvenum gratiſſime Crantor,
Accipe, ait: validoque in Demoleonte lacerto
Fraxineam miſit [1] *mentis quoque viribus haſtam.*
Quæ laterum cratem perrupit, & oſſibus hæſit
Intremuit. Trahit ille manu ſine cuſpide lignum,
Id quod vix ſequitur: cuſpis pulmone retenta eſt.
Ipſe dolor vires animo dabat: eger in hoſtem
Erigitur, pedibuſque [2] *virum conculcat equinis.*
Excipit ille ictus galea clypeoque ſonantes,
Defenſatque humeros, prætentaque ſuſtinet arma.
Perque armos uno [3] *duo pectora perforat ictu:*
Ante tamen letho dederat Phlegræon, & Hylen
Eminus; Iphinoum collato Marte Daninque.
Additur his Dorylas, qui tempora tecta gerebat
[4] *Pelle lupi, ſævique vicem præſtantia teli*
[5] *Cornua dura boum multo rubefacta cruore.*
Huic ego (nam vires animus dabat) aſpice, dixi,
Quantum concedant noſtro tua cornua ferro,
Et jaculum torſi: quod cum vitare nequiret,
Oppoſuit dextram paſſuræ vulnera fronti.
Affixa eſt cum fronte manus; ſit clamor: at ille
Hærentem Pelem, & acerbo vulnere victum
(Stabat enim propior) mediam ferit enſe ſub alvum.
Proſiluit, terraque ferox ſua viſcera traxit,
Tractaque calcavit, calcataque rupit, & illis
Crura quoque impediit, & inani concidit alvo.
Nec te pugnantem tua, Cyllare, forma redemit.
[6] *Si modo naturæ formam concedimus illi:*
Barba erat incipiens, barbæ color, aurea, crines,
Ex humeris medios coma dependebat in armos,
Gratus in ore vigor, cervix, humerique, manuſque
Pectoraque [7] *artificum laudatis proxima ſignis.*
Ex qua parte vir eſt; neque equi mendoſa ſub illa

1 Nec validis tantum lacertis & corporis viribus; ſed mentis quoque, id eſt, tanta ira atque indignatione quantam capere valuit animus amicæ animæ vindex.
2 Peleum.
3 Equi & hominis: Centauri ſcilicet infra verſ. 478. *Qua vir equo commiſſus erat.*
4 Πελέκεια. Strabo l. 7. *eudones ferinas*, Silius vocat galeas haſce pellibus tectas. Virgil. Æn. 7. verſ. 688. *fulvæque lupi de pelle galeros Tegmen habent capiti*, vide quæ nos ad Senecæ Hippolytum verſ. 541.
5 Pyrrhum Epirotarum regem cornua hircina in galea geſtaſſe ſcribit Plutarchus. Nec ſubſcribo interpretibus qui Dorylam putant ſtidem cornua bubula in galero geſtaſſe: quia manu gerebat potius, uti cervi cornua Exadius: verſ. 267. ſupra.
6 Siquidem forma laus in Centauream cadat naturam, ſuperiora.
7 Summorum artificum operibus & ſtatuis non multum

Centaurique viro [1] facies. Da colla, caputque,
Cassare dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
ubus celsa toris, totus pice nigrior atra,
undida cauda tamen; color est quoq; cruribus albus.
Phillæ illum petiere [3] sua de gente, sed una
Phyllis Hylonome: qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitavit fœmina sylvis.
Nec & blanditiis, & amando, & amare fatendo
Illum una tenet: cultus quoque quantus in illis
Si præst membris, ut sit coma pectine levi,
Nunc modo rore maris, modo se violave, rosave
Implicet, interdum canentia lilia gestet,
Bisque die lapsis [4] Pegasææ vertice sylvæ
Fontibus ora lavet, bis flumine corpora tingat,
Nec nisi quæ deceant, electarumque ferarum
Ad humero, aut lateri prætendat vellera lævo!
Par amor est illis: errant in montibus una.
Antra simul subeunt, & tum [5] Lapithæia tecta
Intrabant pariter, pariter fera bella gerebant.
Auctor in incerto est: jaculum de parte sinistra
Venit, & inferius, qua collo pectora subsunt,
Hærsit, te fixit: parvo cor vulnere læsum
Protulit cum toto post tela educta refrixit.
Illum Hylonome morientes excipit artus,
Deposita que manu vulnus fovet, ora que ad ora
Admovet, atque [7] animæ fugienti obsistere tentat.
Ut vidit extinctum: dictis, quæ clamor ad aures
Venit ire meas, telo quod inhæserat illi
Erubuit, moriensque suum complexa maritum est.
Ante oculos stat & ille meos, qui sæva leonum
Fœdera inter se connexis vellera nodis
Pronuba comes, hominemq; simul protectus, equumque:
Audice qui misso, quem vix juga bina moverent
Colla Phonoleniden summo de vertice fregit.
Illis [11] volubilitas capitis latissima, perque os

1 Forma, figura, species.
2 Allusum ad Castoris equum cognominem. qui tamen alterius inserviebat fratribus Dioscuris, uti dictum ad Georg. 3. Virg. *Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus.*
3 Centaurea, biformi, semifera.
4 Pegasæ vel Pagasæ, oppidum Thessaliæ in ora ad Pagasicum sinum Iolco proximum. cui πηγάσιον, id est, fontium copiam nomen indidisse volunt, repugnante tamen syllabæ quantitate. vide quæ ad l. 7. Metam. vers. 1.
5 Antrum arboribus tectum quo Pirithoi Lapitharum regis celebratæ sunt nuptiæ, supra vers. 212.
6 *Ecce viro stridens alis delapsa sagitta est*; Incertum quæ pulsa manu, quo turbine adacta, &c. Virg. Æneid. 12.
7 Veteribus in more positum, ut parens, cognatus, aut amicorum intimorum quispiam expirantem deosculatus, extremum halitum & fugientem animam ore excipe-

ud dictum ad lib 7. vers. 870. & ad Æneid. 4. Virg. ibidem. *vulnera lymphis, & extremus si quis super halitus errat, Ore legam.* Hic autem Hylonome Cyllari fugientem obtruere videtur & coercere ne effugiat. 8 Videtur ei mihi ante oculos stare. subit mihi illius imago, qui. 9 Exuviis illis leonum tegem, qua homo fuerit, qua equus. 10 Arboris stipite. 11 Caput rotundum magnumque.

Perq; cavas nares oculosque, aureſque, cerebrum
Molle fluit; [1] veluti concretum vimine queru
Lac ſolet; utve liquor rari ſub pondere cribri
Manat, & exprimitur per denſa foramina ſuccus.
Aſt ego, dum parat hic armis nudare jacentem,
(Scit tuus hoc [2] geniter) gladium ſpoliantis in inu
Ilia demiſi. Chthonim quoque, Teleboaſque
Enſe jacent noſtro; ramum prior ille bifurcum
Geſſerat, hic jaculum: jaculo mihi vulnera feci;
Signa vides, apparet adhuc vetus inde cicatrix.
[3] Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitis;
Tunc poteram magni, ſi non ſuperare, morari
Hectoris arma meis: illo ſed tempore nullus,
Aut par Hector erat: Nunc me mea deficit æta.
Quid tibi victorem gemini Periphanta Pyreti,
Ampyca quid referam qui [4] quadrupedamis Oeſi
Vixit in adverſo [5] cornum ſine cuſpide vultu?
Vecte [6] Pelethronium Macarem in pectus adu
Stravit Erigdupum: memini & venabula conli
Inguine Neſſæi manibus conjecta Cymeli.
Nec tu crediderim tantum ceciniſſe futura
Ampyciden Mopſum. Mopſo jaculante biformis
Occubuit fruſtraque loqui tentavit Odites,
Ad mentum lingua, mentoque ad guttura fixa.
Quinq; neci Cæneu dederat, Stipbelumq; Bromen
Antimachumque, Helmumque, ſecuriferum
Pyracmon:
Vulnera non memini; numerum, nomenque ne
Provolat Emathi ſpoliis armatus Aleſi,
Quem dederat letho, membris & corpore Latre
Maximus: huic ætas inter juvenemque, ſenem
Vis juvenilis erat, variabant tempora cani.
Qui clypeo, gladioque [7] Macedoniaque ſariſſ
Conſpicuus, faciemque obverſus in agmen utra
Armaque concuſſit, certumque equitavit in ar
Verbaque tot fudit vacuus animoſus in aura:
Et te, [8] Cæni, feram? nam tu mihi fœmina ſe

1 Sicut lac coagulatum per ſiſcellam, aut per cribri foramina tranſmiſſum ſerum aut liquor alius.

2 Peleus.

3 Γεραιολογία hæc ſenile quiddam eſt, & ætati noſtræ (inquit Cato Ciceronianus) conceditur. Videtiſne ait, ut apud Homerum ſæpiſſime Neſtor de virtutibus ſuis prædicet? tertiam enim jam ætatem hominum vixerat, nec erat ei verendum, ne vera de ſe prædicans, nimis videretur aut inſolens, aut loquax, &c.

4 Centauri. Φῦρος λαχείν/Ω. Iliad. 2.

5 Puram è corno haſtam.

6 Lapitha Pelethronium Theſſaliæ montem incolens. *Frena Pelethronii Lapithæ; gyroſque dedere Impoſiti dorſo.* Georg. 3.

7 Haſta Macedonia. Q. Curtius, l. 9. Macedo juſta arma ſumpſerat, æreum clypeum, haſtam, quam Sariſſam vocant, læva teneus, dextra lanceam, &c. ſed & Σαρισσοφόρος adverte in ſecunda ſyllaba.

8 Per contemptum & cum indignatione exprobrat Cæneo ſexum & cognomen Neptuni, de quo ſupra v. 195. vide & Ant. Liberalem fab. 17. & Phlegonta Mirabilium de monſtris ſexuum. Æmulus Æneid. 9. Virgil. *O vere Phrygiæ, neque enim Phryges.* Homer Iliad. 7. Αχαιίδες ὀΐ' ἔτ' Αχαιοί.

s mihi Cænis eris. Nec te natalis origo
monuit, mentemque subit, quo præmia facto,
aque viri falsum speciem mercede parâris?
uid sis nata vide, vel quid sis passa; [1] columque,
cape cum calathis, & stamina pollice torque: 475
ella relinque viris. Factanti talia Cænem
ctorum cursu missa latus eruit hasta,
is vir equo commissus erat. Furit ille dolore,
adaque [2] Phyllei juvenis ferit ora sariſſa: 479
on secus hæc resilit, quam tecti à culmine grando;
at si quis parvo feriat cava tympana saxo.
minus aggreditur, laterique recondere duro,
ctatur gladium: gladio loca pervia non sunt.
nd tamen effugies: medio jugulaberis enſe,
uandoquidem mucro est hebes, inquit; & in latus
enſem 485
liquat [3] longaque amplectitur ilia dextra.
go facit gemitus, ut corpore marmoris ictu,
ultaque dissiluit percusso lamina collo.
satis illæsos miranti præbuit artus,
nc age, ait Cænens, Nostro tua corpora ferro. 490
enus: capuloque tenus demisit in armos
ſum satiferum, [4] cæcamque in viscera movit
ſevitque manum, vulnusque in vulnere fecit.
cet l ruunt vasto trepidi clamore bimembres,
aque in hunc omnes unum mittuntque, ferunque:
aretusa cadunt; manet imperfassus ab omni 496
laque cruentatus Cænens Elateius ictu.
ecrat attonitos nova res. Heu dedecus ingens!
Monychus exclamat, Populus superamur ab uno,
nes viros, [7] quanquam ille vir est: nos segnibus actis
ulsi sumus ille, sumus. Quid membra immania prosunt?
id geminæ vires? & quid fortissima rerum 502
nobis duplex natura animalia junxit?
c nos [8] matre dea, nec nos Ixione natos
ſe reor: qui tantus erat, Junonis ut altæ 505
em caperet: nos semimari superamur ab hoste.

[1] Ἰσὸν ἐπὶ τύ-
ναῖκι ἰσὸν ἔντεσι
μαχέσθαι. Ar-
dentes dehinc in-
mutatos ita de
pulmoni mulie-
bres. ex Ennio.

[2] Phyllei juvenis] Cæneus Elatides, ex Phylleo monte Thessaliæ. Ovid. Met. 12. Pindar. Pyth. Od. 2. & supra vers. 211.

[3] Q. Calaber l. 1. *Cura tibi Dictum effigies & templa tueri; Bella viri pacemque gerent, quæ bella gerenda.* Turnus Æn. 9. & Claudianus in Eutropium eunuchum. *Quid te turpissime bellis inseris? aut sævis pertenta Pallada campis? Tu potes alterius studiis hærere Minervæ; tu Telassion tela pati; tu stamina nosse, &c.*

2 Cænei Thessali. est enim Phyllos opp. Thessaliæ, Straboni, l. 9.

3 Extento brachio cæsim ferit, & obliquo ictu, non punctim ut antea.

4 Gladium intra vulnus, quem dum viscera rimando vexaret, vulnus in vulnere fecit.

5 Tmesis.

6 Centaurum, μισανθρωπον, solidungulos.

7 Qui tamen se virum approbat. *Illa virago viri est. Nos vires animosque viri*

8 Junone. nube pro Junone Ixioni supposita. Πρὸς πατρὸς λέξαλο, ψεῦδος γλυκὺ μιξάμενον ἀλήθεᾳ.

1 Cæneus, inquit Palæphatus, erat vir bello strenuus & pugnæ sciens. Is cum in multis variisque bellis versatus fuisset, neque vulneratus unquam, cum Lapithis aliquando pugnans, à Centauris interceptus illorum multitudine obrutus est. cujus corpus ubi nullo vulnere confossum advertissent Centauri, ab iis invulnerabilis existimatus est.

2 Hellenismus, arboribus nudatus.

3 Οἱ δ' ἅμα πάντες ἐπ' αὐτῷ ὄρμηξ θέσαν· οὐδέ τι μιν γε πολὺν χρόνον ἔστησαν ἰόντες, οὐδὲ διέξεαν. Αλλ' ἐπέρησεν, ἀκάμαντί τε θυμῷ καὶ ἀδαμαντείῃ χειρὶ πεποιθὼς Θεσσαλὸς ἐν Κενταύροις ἐνάριθμος ἐὼν πρώτοισι· καὶ ἐπ' ἀνδράσιν ἔγχος ἀνέσχε. Apollon. l. 1. v. 61.

4 De terræ motu. vide omn. ad v. 290. l. 15. 5 Mopsus vates, Ampyci filius. ὃν ἄρα πρὸ Λαπίθαι ἐδίδαξε θεοπροπίας ὀιωνούς. Apollon. Argon. l. 1. v. 61. (autoritate Mss. aliquot, Aldinæque editionis, præfertur hæc lectio illi vulgatæ. *Quæ mihi tam primum fuerat conspecta volucris.* quorum enim gemitus *avis* & *volucris*? non etiam dicit. *sed avis nunc unica, Cæneu.* 7 In Præsimum ante serum autumat Virg. Æneid. 6. vers. 448. *& juvenis quondam, nunc femina Cæneus, Rursus & in veterem fato revoluta figuram.* 8 Mopso ita vaticinanti.

1 *Saxa, trabesque super, totosque involvite montes*
Vivacemque animam missis elidite sylvis:
Sylva premat fauces; & erit pro vulnere pondus.
Dixit: & insani dejectam viribus Austri
Forte trabem nactus, validum conjecit in hostem.
Exemplumque fuit: parvoque in tempore 2 *nudat*
Arboris Othrys erat, nec habebat Pelion umbram.
3 *Obrutus immani cumulo sub pondere Cæneus*
Æstuat arboreo, conjectaque robora duris
Fert humeris: sed enim postquam super ora, caputque
Crevit onus, nec habet quis ducat spiritus auras,
Deficit interdum; modo se super æra frustra
Tollere conatur, jactasque evolvere sylvas,
Interdumque movet, 4 *veluti quam cernimus (esse)*
Ardua si terræ quatiatur motibus Ide
Exitus in dubio est: altis sub inania corpus
Tartara detrusum sylvarum mole ferebant.
Abnuit 5 *Ampycides, medioque ex aggere fulvi*
6 *Vidit aves pennis liquidas exire sub auras,*
Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta suprema
Hanc ubi lustrantem leni sua castra volatu
Mopsus, & ingenti circum clamore sonantem
Adspexit, pariterque animo est oculisque secutus,
O salve, dixit, Lapithææ gloria gentis,
Maxime vir quondam, 7 *sed avis nunc unica, Cæneu.*
Credita res 8 *autore suo est. Dolor addidit iram.*
Oppressumque ægre tulimus tot ab hostibus unum.
Nec prius abstitimus ferro exercere dolorem,
Quam data pars letho, partem fuga, noxque retexit.

Periclymenus in aquilam, & ab Hercule interfectus. FAB. 6.

9 Filius Herculis ex Astioche, inique ferens silentio prætiriti patris sui laudatam operam in Centaurorum devictorum gloria.

HÆc inter Lapithas, & semihomines Centauros
Prælia, 6 *Tlepomenes, Pylio referente, dedit*

Iun-

reteriti Alcidæ tacito non pertulit ore,
Atque ait: Herculeæ mirum eſt oblivia laudis
Alta tibi, ſenior; Certe mihi ſæpe referre
Subigenas domitos à ſe pater ipſe ſolebat.
Talibus ad hæc Pylius: [1] Quid me meminiſſe malorũ
Cogis? & [2] obductos annis [3] reſtringere luctum?
Atque tuum genitorem odium, offenſaque fateri?
Ille quidem majora fide quoque geſſit, & orbem
Implevit meritis, quod mallem poſſe negare:
Sed neque Deiphobum, nec Polydamanta, nec ipſum
Hectora laudamus: [3] Quis enim laudaverit hoſtem?
Illetus genitor Meſſenia mœnia quondam
Everſit, & immeritas urbes Elinque, Pylumque
Diruit, inque meos ferrum, flammaſque penates
Extulit: utque alios taceam, quos ille peremit,
Undenos ſex Nelei de ſumus, conſpecta juventus;
Undenis ſex Herculeis ceciderunt, me minimo uno,
Cæteribus. Atque alios vinci potuiſſe ferendum eſt: [4] Nam
Nam [6] Periclymeni mors eſt; cui poſſe figuras
Commutare quas vellet, rurſuſque reponere ſumptas
Concuſſum dederat, [7] Nelei ſanguinis autor.
Ille, ubi nequicquam eſt formas variatus in omnes,
Vertitur in faciem [8] volucris, quæ fulmina curvis
Intorſit pedibus, divûm gratiſſima regi.
Cæteribus uſus avis, pennis, roſtroque [9] recurvo,
Lanatiſque [10] viri laniaverat unguibus ora:
Cedit in hanc nimium certos Tirynthius arcus,
Atque inter nubes ſublimia membra ferentem,
Quem ſeriemque ferit, lateri qua jungitur ala.
Nec grave vulnus erat: ſed rupti vulnere nervi
Officiunt, motumque negant, vireſque volandi.
Decidit in terram, non concipientibus auras
Infirmis pennis: &, quæ levis hæſerat alæ,
Corporis affixi preſſa eſt gravitate ſagitta,
Atque latus ſummum jugulo eſt exacta ſiniſtro.
Illum videor debere tui præconia rebus

1 *Quid me alta ſilentia cogis rumpere, & obductum verbis vulgare dolorem?* Juno Virgiliana 10. Æneid. verſ. 63.

2 Temporis diuturnitate quaſi callo obductos, & ſopitos.

3 Rurſus & de novo tangere & exerere. *renovare dolorem.* Æneid. 2. *reſtringere ulcus* pro *aperire* uſurpavit Lucretius, inquit Giſanius in Collectaneis, quia *reſtringere* valet, *Id quod antea conſtringebatur, ſolvere.* Apulejus Metamorph. Jumentum reſtrinxit, abireque liberum ſtabulo ſivit. Editio Aldina aliæque nonnullæ, Mſs. inſuper noſtri habent *reſcindere.*

4 Et tamen *Virtus laudatur in hoſte.*

5 Vide quæ ad verſ. 188. ſupra.

6 Unius è fratribus meis. omnes nominat interpres Apollonii. ad l. 1. v. 156.

7 Familiæ noſtræ autor. pater ſcilicet Nelei.

8 Aquilæ, qui Jovis ales armiger. Negant, inquit Plin. l. 10. c. 3. hanc al tem ſolam fulmine exanimatam. Apollonii vero interpres ad verſ. 156. lib. 1. in muſcam verſum ab Hercule cælum refert. ubi & multa alia de Periclymeno. 9 Adunco. ut lib. præced. *remittit* pro *permittit*, & l. 6. *reſecuta eſt ſtuda filia*, pro *perſecuta eſt*. 10 Herculis.

[1] Τλησπόλεμος Ἡρακλείδης
ἀνὴρ τ' μ'γας τ'
Ἐκ Ῥόδ' ἱππία
πᾶς ἄγαν Ρο-
δίων ἀγρόχων.
Iliad. 2.

Herculis, O [1] Rhodiæ ductor pulcherrime classis!
Ne tamen ulterius, quam fortia facta silendo,
Ulciscar fratres, Solida est mihi gratia tecum.
Hæc postquam [2] dulci Nelcius edidit ore,
A sermone finis [3] repetito munere Bacchi
Surrexere toris: nox est data cætera somno.

[2] Τῶ κ' ἀνὸ γλώσσης μ'λιτ' γλυκί'ων ῥέεν. αὐδή. Iliad.
3 Vers. 155. supra.

Mors Achillis. F A B. 7.

A Tdeum, æquorea qui [4] cuspide temperat undas,
In volucrem corpus nati [5] Cycneïda versum
Mente dolet patria: sævumque perosum Achillem
Exercet memores plus quam civiliter iras.
Jamque fere tracto duo per quinquennia bello,
Talibus intonsum compellat [6] Sminthea dictis:
O mihi de fratris longe charissime natis,
[7] Irrita qui mecum posuisti mœnia Trojæ,
[8] Ecquid, ubi has jamjam casuras aspicis arces,
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæsa dolet? ecquid (ne persequar omnes)
Hectoris umbra subit? circum sua Pergama tracto?
Cum tamen ille ferox, belloque cruentior ipso
Vivit adhuc, [10] operis nostri populator Achilles.
[11] Det mihi se: Faxo, triplici quid cuspide possim
Sentiat. At quoniam concurrere [12] comminus hosti
Non datur, occulta, nec opinum, perde sagitta.
Annuit, atque animo pariter patriique, suoque
Delius indulgens, nebula velatus, in agmen
Pervenit Iliacum, [13] mediaque in cæde virorum
Rara per ignotos spargentem cernit Achivos
Tela Parin, fussuque deum, Quid spicula perdis
Sanguine plebis? ait: Siqua est tibi cura tuorum,

4 Mox vers. 594. *triplici cuspide*, id est, tridenti, qui cur Neptuno sit pro sceptro, vide quæ ad v. 596. l. 8.
5 Cygnum, v. 145. supra. alias planè res agebant, qui hunc Phaëthontis cognatum interpretati sunt.
6 Apollinem, cui mures, qui lingua Cretensium, σμίν-θοι appellantur, sacri sunt. Τὰ δ' περὶ τὰς Τευθρᾶς καὶ τὰς μ'νας ἀφ' ὧν ὁ Σμινθεὺς σμίνθιος ὀνομάσθη. Strabo l. 13. Sed rationes nominis varias seu fabulas lege apud Lil. Gyraldum Syntagm. 7.
7 Peritura nempe, à Græcis delenda, ut ut Deorum opus. v. 204. 8 Sic Mss. melioris notæ & editio Aldina, & Mariangelus; ne claudicet versus qui in vulgatis est, *Ecquid, ubi Aliacas* cujus prima corripitur, ubi figendum partem quartam orbis. 9 *Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros*, &c. Ib. 10 Qui *Hectore adempto, tradidit fessis leviora tulit Pergama Græciis*, ut canit Hor. Od. 4. lib. 2. 11 Naviget modo, seque mihi credat, sentiat saxo vinctus. 12 In imperio meo, mari. 13 In templo Apollinis Thymbræi, quo invitatus erat Achilles ab Hecuba ad nuptias Polyxenæ, interfectus est à Paride post sacrum latente. Dictys Cretensis l. 4. irritum amplexibus Deiphobi nuptias suis illi gratulari, à Paride confossum scribit. Q. Calaber l. 3. ab ip. o Apolline suum indignatur.

Ter

...nem in Æaciden, cæsosque ulcisci fratres.
...it: & ostendens sterneniem Troica ferro
...rus Peliden, arcumque obvertit in illum, 605
...inaque letbifera direxit spicula dextra.
...u Priamus gaudere senex? post Hectora posset,
...c fuit. Ille igitur tantorum victor, Achille,
...ctus à timido Grajæ raptore maritæ:
...s sumineo fuerat tibi Marte cadendum, 610
Thermodontiaca mulles cecidisse bipenni.
...n timor ille Phrygum, decus & tutela Pelasgi
...inis Æacides, caput insuperabile bello
...sset: armarat 4 Deus idem, idemque cremarat.
...n enim est, & de tam magno restat Achille 615
...scia quid, parvam quod non bene compleat urnam:
...vivit totum quæ gloria compleat orbem.
...c illi mensura viro respondet: & hæc est
...n tibi Pelide, 5 nec 6 inania Tartara sentit.
...sfectiam, ut cujus fuerit cognoscere possis, 620
...is movet clypeum, deque armis arma ferunt ur.
...omea Tydides, non audet Oïleus Ajax,
...minor Arides, non bello major & ævo
...cere, non alii: soli Telamone creato
Lærteque, fuit tantæ fiducia laudis. 625
Aspe 11 Tantalides omni invidiamque removit,
Argolicosque duces mediis considere castris
...sit, & arbitrium litis trajecit in omnes.

1 *Qui Pœtidis direxit tela manusque corpus in Æacida.* Æneas Phœbum precatus, Æn. 6.

In eam corporis partem quæ erat vulnerabilis, calcaneum nempe, quem prehendens mater eum in Stygia tinxit palude.

2 Post Hectora ademptum.

3 Penthesilex, reginæ Amazonum Thermodontis fi. accolarum, securibusque armatarum, manu.

4 Vulcanus, qui Thetidos rogatu arma Achilli fabricaverat.

5 *Nunquam Stygias ferrur ad umbras Inclyta virtus.* Senec. Herc. Oet. vers. 1982.

6 Vide quæ ad vers. 62. lib. 11.

7 Achillis arma, clypeum, galeam, ...ucem, ocreas, gladium, hastam, Thetis in medium proposuit, illi ex ducibus ...erida, qui rebus gestis optime de filio & re Græcorum mereret. Qu. Smyr... lib. 5. paralip. 8 *Neque enim loricam posuit Achillis Thersites, in qua se trahit... Ulysses ancipitem.* Juvenal. Sat. 11. 9 Laërteque creato, id est, Ulysse. Alii ...dunt, ut ὃ τοῦ Λαρτίδη, in Sophoclis Ajace, vers. 1. 10 Homer. Il. 11. ...Smyrnæus lib. 5. tradunt. Agamemnonem hoc arbitrium Trojanis captivis ...isse, ex consilio Nestoris. Παῖδες Ἀχαιῶν Τρῳὰς δίκασαν. Ulysses ipse Od. 11 Agamemnon filius Atrei cui Pelops pater, Tantalus avus. 12 Menelaum, ...edem, Idomeneum, se, &c.

LIBER XIII.

Contentio inter Ajacem, & Ulyssem: & Ajacis cruor in Hyacinthum. FAB. 1.

COnsedere [1] duces, & vulgi stante corona,
Surgit ad hos clypei dominus [2] septemplicis Ajax,
Utque erat impatiens iræ, Sigeïa torvo
Litora prospexit classemque in litore vultu,
Intendens quamanus, [3] Agimus (pro Juppiter!) causam
Ante vates causam, & mecum confertur Ulysses?
At non [4] Heïtoreis dubitavit cedere flammis,
Quas ego sustinui, quas hac à classe fugavi.
Tutius est igitur fictis contendere verbis,
Quam pugnare manu: sed nec mihi dicere promptum
Nec facere est ista quantumque ego Marte ferox,
Inque acie valeo, tantum valet iste loquendo,
Nec memoranda tamen vobis mea facta, Pelasgi,
Esse reor (vidistis enim) sua narret Ulysses,
Quæ sine teste gerit, quorum nox conscia sola est.
Præmia magna peti fateor: sed demit honorem
Æmulus Ajaci. Non est tenuisse superbum,
Sit licet hoc ingens, quicquid speravit Ulysses.
Ipse tulit pretium jam nunc certaminis hujus,
Qui, cum victus erit, mecum certasse feretur.
[5] Atque ego, si virtus in me dubitabilis esset,
Nobilitate potens essem, Telamone creatus,
[6] Mœnia qui fortis Trojana sub Hercule cepit,
Litoraque intravit [7] Pagasæa Colchica carina.
Æacus huic pater est, qui jura silentibus illic
Reddit, ubi Æoliden [8] saxum gravat. [9] Sisyphon alter
Æacon agnoscit summus, prolemque fatetur
Juppiter esse suam: Sic à Jove tertius Ajax.
Nec tamen hæc series in causam profuit Achivis,
Si mihi cum magno non sit communis Achilles.
[9] Frater erat; fraterna peto. Quid sanguine cretus
[10] Sisyphio, furtisque, & fraude simillimus illi,

1 Vide quæ ad vers. 628. lib. præced. & Qu. Smyrnæum l. 5. ubi habentur ista τῶν ἄλλων κρίσεις, & orationes utriusque.

2 *Tuorum tergora septem* vocat Ulysses infra v. 347. ex Homero cui Il. 7. est σάκος ἐπταβόειον Ταύρων ζαπερφίων. Sophocl. ἑπτάβοειον ἄρτυσεν σάκος.

3 Ad qualitatem, inquit Fabius, pertinet locus, ad commendationem & invidiam valet: nam & Ajax apud Ovidium, ante rates agimus causam, &c. l. 5. c. 10. Ex decoro etiam personæ militaris & affectum, ita atque indignationis adhibetur exordium abruptum.

4 Iliad. 15. & infra vers. 91.

5 Rationem sui in judicio hoc habendam postulat Ajax, tanquam 1 virtute rebusque gestis clarioris, 2 genere nobilioris, 3 sanguine Achilli conjuncti: premit autem rejicitque adversarium 1 ignavum, 2 ignobilem, 3 alienum. 6 Lib. 11. vers. 217. 7 Lib. 7.

8 Adversarium perstringit, quem fama ferebat ex Anticlea à Sisypho latum ante obsidente, compressa natum, ante Laertæ nuptias, 9 Patruelis certe, vers. 41.

Veserit Æacidis alienæ nomina gentis?
Ac, quod in arma prior, nulloque sub indice veni,
Arma neganda mihi? potiorque videbitur ille, 35
Ultima qui cepit, [1] *detrectavitque furore*
Militiam ficto, donec solertior isto,
[2] *Et sibi inutilior, timidi commenta retexit*
Naupliades animi, vitamque traxit ad arma?
Prima nunc fumat, qui sumere noluit ulla: 40
Sic inhonorati, & donis patruelibus orbi,
Sentimus quia nos ad prima pericula, simus.
Quæque ultimum aut verus furor ille, aut creditus esset,
Nec comes hic Phrygius unquam venisset ad arces
Senator scelerum! Non te, [3] *Pœantia proles,* 45
Sospitem Lemnos nostro cum crimine haberet,
Qui nunc (ut memorant) sylvestribus abditus antris,
Cura moves gemitu, Laërtiadæque precaris
Quæ meruit: quæ (si dii sunt) non vana precaris.
Si nunc ille eadem nobis juratus in arma, 50
(Heu!) pars una ducum, quo successore sagittæ
Parcuit utuntur, fractus morboque, fameque,
Venaturque, aliturque avibus, volucresque petendo
Debita Trojanis exercet spicula fatis.
Ille tamen vivit, quia non comitatur Ulyssem. 55
Infelix & infelix Palamedes esse relictus:
Doceret, aut certe lethum sine crimine haberet.
Sæva, male convicti nimium memor iste furoris,
Prodere rem Danaûm finxit, fictumque probavit
Crimen, & ostendit quod jam [5] *præfoderat aurum:* 60
Ergo aut exilio vires subduxit Achivis,
Aut nece: sic pugnat, sic est metuendus Ulysses.
Si licet eloquio fidum quoque Nestora vincat;
Sed tamen efficiet [6] *desertum ut Nestora crimen*
Ferrear nullum: quicum implоraret Ulyssem 65
Segnior tardus equi, fessusque senilibus annis,

1 Ulysses uxoris a nore detentus insaniæ simulatione militiam subterfugere voluit, bove & asino junctis terram proscidit, salem sevit. Palamedes vero Nauplii f. Telemachum aranti objecit, adeoque patrem aratrum usque suspendentem simulatæ insaniæ deprehensum ad Trojam ire una cogebat. Vide Lucian. de Domo.

2 Ut qui memorem sibi Ulyssis iram hinc accersiverit, cujus falsa proditione interiit. mox vers. 58.

3 Philoctetes Pœantis fil. cui Hercules in Oeta arsurus arcum & sagittas dederat, sine quibus Trojam capi non posse respondérat oracultum. Qui tamen à venenatarum sagittarum una, quæ in pedem ceciderat fuerat, cum navigare per dolorem vulneris non posset, in Lemno insl. relictus est. Vide Sophoclis Philoctetem, Cic. 2. de Finibus, Qu.

rum. l. 5. & l. 9. Pindari Pythia od. 1. ἀτρῶτον βέλεμνιον refert Sophron. vide Scholiasten. 4 Huic lectioni favet quod ex Actio citatur à Cicer. l. de Finibus, Philoctetem pennarum contextu corpori tegumenta fecisse, ubi leg. *Venatur* & 5. de finib. propagabat vitam aucupio sagittarum. necnon Sophocles in Philoctete, & Smyrnæus lib. 9. 5 In tentorio Palamedis, per servos illorum corruptos. 6 Nestor, Græcis fulmine territis, & jugali altero ab Alexandro occiso, pene interfectus ab Hectore interceptus, nisi auxilio occurrisset Diomedes ejus invocato Ulysse & ipso jam fuga sibi consulente, Il. 8.

Prodi-

Preditus à socio est. Non hæc mihi crimina fingit
Scit bene Tydides, qui nomine sæpe vocatum
Corripuit, trepidoque fugam exprobravit amico.
Adspiciunt oculis superi mortalia justis.
En! Eget auxilio, qui non tulit; utque reliqui,
Sic linquendus erat: legem sibi dixerat ipse.
[1] *Conclamat socios. Adsum; videoque tremens-*
Pallentemque metu, & trepidantem morte furas
Oppositi [2] *molem clypei, texique jacentem,*
Servavique animum (minimum est hoc laudis) in
Si perstas certare, locum redeamus ad illum:
Redde hostes, [3] *vulnusque tuum, solitumque*
Post clypeumque late, & mecum contende sub
At postquam eripui, cui standi vulnera vires
Non dederant, nullo tardatus vulnere fugit.
Hector adest, secumque deos in prælia ducit,
Quique ruit, non tu tantum terreris, Ulysse,
Sed fortes etiam: tantum trahit ille timorit.
Hunc ego sanguineæ successu cædis ovantem
Eminus [4] *ingenti resupinum pondere fudi.*
Hunc ego [5] *poscentem, cum quo concurreret, non*
Sustinui; [6] *sortemque meam vovistis Achivi:*
[7] *Et vestræ valuere preces. Si quæritis hujus*
Fortunam pugnæ, non sum superatus ab illo.
[8] *Eccè ferunt Troës ferrumque, ignemque, Jovem*
In Danaos classes: ubi tunc facundus Ulysses?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
Spem vestri reditus: date pro tot navibus arma.
Quod si vera licet mihi dicere, quæritur istis.
Quâ mihi, major honos; conjunctaque gloria nostra
Atque Ajax armis, non Ajaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus [9] *Rhesum, imbellemque;* [10] *Dolonem*
Priamidenque; [11] *Helenum raptacum* [12] *Palladis aede*

1 In Ulyssem qui Socum interfecerat, impressione facta & impetu ingruebant Trojani. inclamantem auxilium audivit Menelaus, qui hortatus est Ajacem ut suppetias ei ferret. Il. 1.

2 Φέρων σάκος ἀμφοτέροιν πυκνόν. Ibid.

3 A Soci hasta immissum.

4 Χερμαδίῳ στιβαρῷ βεβλημένος. Il. 14. Ὡς ἔπιον Ἕκτορ ὤκα χαμαὶ μύδων ἐν κονίῃσι. aut etiam Il. 7. ubi Ajax μολεσσάμενος πέτρῳ, βλαπτὰ καὶ οἱ φίλα γυῖα δαὶ ὁ κὰπ' ἰξέλασε.

5 Iliad. 7. Hector è Græcis ducibus aliquem ad singulare certamen provocat. Novem fortissimi, ex consilio Nestoris, forti rem communerunt, exiit sors Ajacis Telamonii.

6 Ζεῦ πάτερ ἦ Αἴαντα λαχεῖν, &c. ibid. 7 Ex ὦσορ κλῦθ' ὑπάρ, κύπερ, ὅτις ἄρ' ἦθελον αὐτοὶ. Αἴας Iliad.

8 Ἐκτορα δ' οἱ δυσὶ δῖε βίβλητο κῦδι ὀρίξαι Γερμανὸν καρανοῖσι Διοσκορίδαις πῦρ Ἐμεσσάλῃ, &c. Il. 15. 9 Regem Thraciæ, qui auxilio Trojanis venit, verum à Diomede & Ulysse interceptus, cum exitus est. Hom. Il. 10. & Virg. Æn. 1. inf. vers. 249. 10 Qui ab Hectore spectatum missus, à Diomede & Ulysse interceptus atque interfectus est. Hom. Il. 10. infra v. 244. & Virg. Æneid. 12. 11 Qui fata Trojanorum arcana Græcis revelavit. Triphiodorus. v. 44. & Qu. Smyrnæus. l. 10. 12 Palladio, Trojanis fatale aggressi furtis adeuere templo Palladium, &c. Æn. 2. & Qu. Smyrn. l. 10. & inf. vers. 337.

ace nihil gestum est, nihil est Diomede remoto.
i semel ista datis meritis tam vilibus arma:
nvidit, & pars sit major Diomedis in illis.
ne tamen hæc Ithaco, qui clam, qui semper inermis
em gerit, & furtis incautum decipit hostem?
st nitor galeæ claro radiantis ab auro
ellias prodet, manifestabitque latentem.
ed neque [1] Dulichius sub Achillis casside vertex
undera tanta feret, nec, non onerosa, gravisque,
Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis,
ec [3] clypeus vasti cælatus imagine mundi
reveniet timidæ, nataque ad furta sinistræ.
ebilitatum quid te petis, improbe, munus?
uod tibi si populi donaverit error Achivi,
ur spolieris, erit [3]. non, cur mutuaris ab hoste:
i fuga, qua sola cunctos, timidissime, vincis,
rida futura tibi est gestamina tanta trahenti.
dde, quod iste tuus tam raro prælia passus,
egter est clypeus: nostro, qui tela ferendo
ille patet plagis, novus est successor habendus,
enique quid verbis opus est? Spectemur agendo.
Arma viri fortis medios mittantur in hostes:
nde jubete peti, & referentem ornate relatis.
imerat Telamone satus, vulgique secutum
Ithus murmur erat: donec Lærtius heros
stinit, atque [5] oculos paulum tellure moratos
ssultit ad proceres, expectatoque resolvit
ra sono; neque abest facundis gratia dictis.
si mecum vestris valuissent vota Pelasgi,
non foret ambiguus tanti certaminis hæres:
aque tuis armis, nos te potiremur, Achille.
uem quoniam non æqua mihi vobisque negarunt
ata (manuque simul veluti lacrymantia tersit
umina) quis magno melius succedet Achilli,
uam per quem magnus Danais successit Achilles?

1 Dulichium insula est maris Ionii Ithacæ vicina, Ulyssi regnata.
2 Achillis hasta, quam patri dedit Chiron ex Pelio recisam monte. Il. 6. Qu. Smyrn. lib. 5.
3 Hujus fabricam & cælaturam vide apud Hom. l. 18. Qu. Smyrn. l. 5. Silius lib. 7.
4 Hanc controversiam, inquit Seneca, memini me videre Nasonem declamare apud Rhetorem Arellium Fuscum, cujus auditor fuit. Nam Latronis admirator erat, &c. Oratio ejus jam tum nihil aliud poterat videri, quam solutum carmen. Adeo autem studiose Latronem audivit, ut multas ejus sententias in versus suos transtulerit. In armorum judicio dixerat Latro, *Mittamus arma in hostes, & petamus.* Naso dixit. *Arma viri fortis medios mittantur in hostes: Inde jubete peti.* Senec. l. 1. controvers. 10.
5 Ex arte & Rhetorum præcepto. Etiam cum ad judicem nos convertimus, & consulet Prætor permiserit dicere, non protinus est erumpendum, sed danda brevis cogitationi cura. Mire enim auditorum dictura cura delectat, & judex se ipse commovet. Hoc præcipit Homerus Ulyssis exemplo, quem stetisse dicit oculis in terram defixis, immotoque sceptro, priusquam illam eloquentiæ procellam effunderet. Vide Quint. l. 11. c. 3. locus autem Homeri est Il. 3. Στάρχεν' ὀπωπὰς ἂς ἰδίσας ἐς γαῖαν ἔβαλλε δὲ σκῆπτρον ἀμφοτέρησι μίξας, &c.

Huic modo ne prosit, quod, ut est hebes, esse vide
Neve mihi noceat, quod vobis semper Achivi
Profuit ingenium: meaque hæc facundia, siqua
Quæ nunc pro Domino, pro vobis sæpe locuta est,
Invidia careat, bona nec sua quisque recuset.
Nam Genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco. Sed enim, quia retulit Ajax
Esse Jovis pronepos, nostri quoque sanguinis auctor
Jupiter est, totidemque gradu distamus ab illo:
Nam mihi Lærtes pater est, Arcesius illi,
Jupiter huic; neque in his quisquam damnare & exul.
Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas. Deus est in utroque parente.
Sed neque materno quod sum generosior ortu,
Nec mihi quod pater est fraterni sanguinis insons,
Proposita arma peto. meritis expendite causam:
Dummodo, quod fratres Telamon, Peleusque fuere,
Ajacis meritum non sit; nec sanguinis ordo,
Sed virtutis honor, spoliis quæratur in istis.
Aut si proximitas, primusque requiritur hæres,
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Quis locus Ajaci? Phthiam hæc, Scyrona petantur.
Nec minor est isto Teucer patruelis Achilli:
Non petit ille tamen. Num, si petat, auferat illa?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur,
Plura quidem feci, quam quæ comprendere dictis
In promptu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
Præscia venturi genitrix Nereïa lebi,
Dissimulat cultu natum: & deceperat omnes,
In quibus Ajacem, sumptæ fallacia vestis,
Arma ego fœmineis, animum motura virilem,
Mercibus inserui; neque adhuc projecerat heros
Virgineos habitus, cum parmam, hastamque tenen
Nate dea, dixi, tibi se peritura reservant
Pergama: Quid dubitas ingentem evertere Troja
Injecique manum, sortemque ad fortia misi.

1 Οὐ πὶ ἀπ-
ελπτ' ἔβη θεοῖ θεοῖ
ἐρευνῆται δόξαν.

2 Tacitè familiam Ajacis fratricidii notat. Peleus enim Phocum fratrem disco interemit, uti dictum ad v. 269. lib. 11. quin & Telamonem, ferro in cervicem Phoci adacto, fraternæ cædis non insontem fuisse arguit Ulysses mox vers. 149. ut & commentator in 5. oden Nemeorum Pindari.

3 Mercurius à Cyllene monte Arcadiæ ubi natus est. Anticlea autem Ulyssis mater Autolyci filia fuit; Autolycus Mercurii ex Chione Dædalionis fil.

4 Ubi Peleus.

5 Ubi tum Pyrrhus; postea quidem accersitus à Græcis.

6 Frater, filius Telamonis ex Hesione, uti Ajax ex Eribœa. vers. 31. supra *frater* ponitur pro *patruele*.

7 Theris Nerei filia, cum ex Proteo didicisset filium in Trojana expeditione interiturum, cultu illum mulebri dissimulatum Lycomedi regi Scyri inf. educandum tradidit. Quem tamen exploravit Ulysses, & quia in fatis erat, Trojam sine eo capi non posse, deprehensum ad Trojanum bellum protraxit, Hygin. fab. 96. Statius in Achilleide, alii.

...ra opera illius mea sunt. [1] Ego Telephon hasta
...rantem domui: victum, orantemque refeci.
...[2] Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbon,
...Tenedon, [3] Chrysenque & [3] Cillan Apollinis
...urbes,
[4] Scyron cepisse: mea concusso putate 175
...cubuisse solo Lyrnessia mœnia dextra.
...que alios taceam, qui sævum perdere posset
...ctura nempe dedi: per me jacet inclytus Hector.
...is hæc armis [5] quibus est inventus Achilles,
...rma peto: vivo dederam, post fata reposco. 180
...dolor [6] unius Danaos pœvenit ad omnes,
...ldaque Euboïcam complerunt [7] mille carinæ:
...spectat diu, nulla, aut contraria classi
...lamina sunt, [8] duræq; jubent Agamemnona sortes
...meritam sævæ natam mactare Dianæ. 185
...nugn hoc genitor, divisque iratscitur ipsis;
...Atque in rege tamen pater est. Ego mite parentis
...nomen verbis [9] ad publica commoda verti.
...nc equidem fateor; fassoque ignoscat Atrides:
...fficilem tenui sub iniquo judice causam. 190
...nus tamen utilitas populi, fraterque, datique
...ma movet sceptri, laudem ut cum sanguine
...penset.
[10] Mittor & ad matrem; quæ non hortanda, sed æstu
...cipienda fuit: quo si Telamonius isset,
...ha suis essent etiam nunc lintea ventis. 195
[11] Mittor & Iliacos audax orator ad arces;
...sque & intrata est altæ mihi curia Trojæ:
...nsque adhuc erat illa viris. Interritus egi,
...nam mihi mandarat communis Græcia, causam:
...xosq; Parin, prædamq; Helenamq; repoſco, 200
...nuveo Priamum, Priamoq; [12] Antenora junctum,
...Paris, & fratres, & qui rapuere sub illo,
...ex temere manus (scis hæc Menelaë) nefandas:
...maque hæc nostri tecum fuit illa pericli.

1 Lib. 12. v. 112.
2 Thebæ in Cilicia. l. 12. vers. 110.
3 Troadis urbes.
4 Alii *Sestion*, *Siphnon* aut *Syron*, alii legunt ut sint urbes Troadis, Chrysæ, Cillæ & Lyrnesso adnumeratæ. Neque enim legerunt quod Eustathius scribit, Scyron insulam ab Achille captam ad Il. 9. v. 664. τὴν δὲ πόρε δῖος Ἀχιλλεὺς, Σκῦρον ἐλὼν αἰπεῖαν ἐυκτιμένην Ἐνυήος πολίεθρον.
5 Modo vers. 165.
6 Menelai, propter Helenam sibi ablatam.
7 Vide l. 12. v. 6.
8 Vide quæ ad vers. 30. lib. 12.
9 *Pietatem publicæ causæ, Reique patrem vicit.* v. 30. l. 12.
10 Prætextu sponsalium & nuptiarum cum Achille, Iphigeniam à matre petiit Ulysses. Euripides ramen in Iphigenia, literis ad Clytemnestram missis, accitam Iphigeniam narrat.
11 Hujus legationis meminit Antenor. Iliad. 3. Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ Λυκίων πρὸς ἄλυδας
Ὀδυσῆα Σιδόνιον ἀφίκανον σὺν Ἀρητῆϊ Μενελάῳ.
Antenor confert belli præcidere causam. Quid Paris? ut salvus regnet vivatque beatus, Cogi posse negat. Horat. Epist. 2. lib. 1. uterque ex Homeri Il. 7. ubi Antenor, Δεῦτε νύ μοι δόρπον μνησώμεθα παρ' ἀλλήλοισι καθίσαντες, &c.

Longa referre mora eſt, quæ conſilioque, manuq;
Utiliter feci [1] *ſpatioſi tempore belli.*
Poſt acies primas, urbis ſe mœnibus hoſtes
Continuere diu; nec aperti copia Martis
Vlla fuit: decimo demum pugnavimus anno.
Quid facis interea, quo nil niſi prælia noſti?
Quis tuus uſus erat? Nam ſi mea facta requiris,
Hoſtibus inſidior, [2] *foſſas munimine cingo,*
Conſolor ſocios, ut longi tædia belli
Mente ferant placida: doceo, qui ſimus alendi
Armandique modo: mittor [3] *quo poſtulat uſus.*
[4] *Ecce! Jovis monitu deceptus imagine ſomni*
Rex jubet incepti curam dimittere belli.
Ille poteſt [5] *autore ſuam defendere vocem:*
Non ſinat hoc Ajax, delendaque Pergama poſcat,
Quodque poteſt pugnet. Cur non remoratur ituros?
Cur non arma capit? det, quod vaga turba ſequatur,
Non erat hoc nimium, nunquam niſi magna loquenti.
Quid quod & ipſe fugit? Vidi, puduitque videndo
Cum tu terga dares, inhoneſtaque vela pararet,
Nec mora, quid facitis? [6] *quæ vos dementia, dixit,*
Concitat, O ſocii, captam dimittere Trojam?
Quidve domum fertis decimo, niſi dedecus anno?
Talibus atque aliis, in quæ dolor ipſe diſertam
Fecerat, averſos profuga de claſſe reduxit,
Convocat Atrides ſocios terrore paventes,
Nec Telamoniades etiam nunc biſcere quicquam
Audet, & auſus erat reges inceſſere dictis
Therſites, etiam per me [7] *haud impune proterve.*
Erigor, & trepidos cives exhortor in hoſtes,
Amiſſamque mea virtutem voce repoſco.
Tempore ab hoc quodcunque poteſt feciſſe videri
Fortiter iſte, meum eſt, qui dantem terga retraxi.
[8] *Denique de Danais quis te laudavit, petivit*
At ſua Tydides mecum communicat acta:

1 Pugnatum eſt, inquit Dares Phrygius, apud Trojam annos decem, menſibus ſex, diebus duodecim.

2 Foſſam munire videtur quæ à Græcis ante navium ſtationem ducta & muro munita eſt. de cujus porta ab Heſtore & Sarpedone rupta, ipſa denique foſſa à Neptuno merſa totus eſt lib. 12. Iliados.

Τάφρον θ' ἣν ἅμα λαὸς ἐπὶ σχεδὸν ἤλασε νηῶν
Δαιταλέων καὶ τεῖχος ἐπ' αὐτῇσιν ἔρυσσε
Εὐρὺν τοὔνεκα οὔ οἱ ἐυφρονέουσι θεοῖσιν
Ἱερὰ ῥέξαντι, &c.

3 Ulti cum Chryſeide, patri reſtituenda, Iliad. 1. & alio.

4 De pernicioſo ſomnio à Jove miſſo Agamemnone ſuorum animos explorante, Ulyſſe Græcos jam naves deducturos retinente, necnon Therſitæ petulantiam caſtigante, legendus eſt Homerus Iliad. 2. ſub initio.

5 Jove.

6 Ἀλλ' ἄγε δὴ λαὸν μὲν Ἀχαιῶν τοὺς ὄπιθεν πολέμοιο μάχης ἔτι νωλεμὲς ἔμμεν,
Σκήπτρῳ δ' ἅμμα Πελάσσῃ, &c. Iliad. 2

7 Σκήπτρῳ δὲ μετάφρενα καὶ πλάγας ἄμφω
Πλῆξεν, &c. ibidem.

8 Reſpondet ad illud quod dixerat Ajax, verſ. 100.

probat, & [1] socio semper confidit Ulysse.
aliquid, de tot Grajorum millibus unum
Diomede legi: nec me sors ire jubebat.
tamen & spreto noctisque hostisque periclo,
ipsum eadem quæ nos, Phrygia de gente Dolona
mo: non ante tamen, quam cuncta cœgi
dere, & edidici quid perfida Troja pararet.
nis cognoram, nec quid speculare habebam:
jam promissa poteram cum laude reverti.
ud contentus eo, petii tentoria [2] Rhesi,
ue suis ipsum castris, comitesque peremi:
que ita captivo victor, votisque potitus,
redior curru Lætos imitante triumphos.
Cujus equos pretium pro nocte poposcerat hostis,
ns negata mihi: [3] fueritque benignior Ajax.
id Lycii referam Sarpedonis agmina ferro
ssata meo? Cum multo sanguine fudi
eranon, Iphitidenque, Alastoraque, Chromiumque,
candrumque, Haliumque, Noëmonaque, Prytanimque:
itioque dedi cum Chersidamante Thoona;
Chersyden, fatisque immittibus Ennomon actum:
que minus celebres nostra sub mœnibus urbis
culuere manu. Sunt & mihi vulnera, cives,
[4] pulchra loco; nec vanis credite verbis,
icite en! (vestemque manu diduxit) & hæc sunt
ina semper, ait, vestris exercita rebus.
nihil impendit per tot Telamonius annos
guinis in socios: & habet [5] sine vulnere corpus.
idtamen hoc refert, si se pro classe Pelasga
ma tulisse refert contra Troasque Jovemque?
steorque tulit: neqzenim benefacta maligne
ferrare meum est: modo ne communia solus

1 Ad omnes enim res gerendas, optime inter se conveniunt Mens & Manus, Consilium & Auxilium, Ulysses & Diomedes, qui & ipse de Ulysse quem sibi socium elegerat. Τὼ τοι δ' ἰσόμοιρ', ἐπὶ τοι πυρὸς ἀίθομένοιο Ἄμφω ὁμοῦ μέμασον, ἐπεὶ περὶ οἶδε καὶ ἄλλους. Il. 10. & Qu. Smyrn. lib. 5. Τοὔνεκα δ' ἐν φρονέοντε δύω δρασύς τε μάχης τε Ὀτρεΐδεω Αἴξαντ' μ' ἐκ πάντων &c.

2 Missum ab Hectore exploratum castra Græcorum; sicut & nos speculatum res Trojanas.

3 Thracum regis. vide quæ nos ad Virg. Æn. 1. Necprocul hinc Rhesi niveis tentoria velis, &c.

4 Achillis, cujus ἴαινε χρυσέῃ ἀφύσσασα ποικίλα χαλκῷ. speculationis sum pretium ab Hectore poposcerat Dolon. Il. 10.

jorque sit Ajacis apud vos gratia quam mei. Ironice *ferat hæc ut dignior Ajax.* conjectura Ant. Mureti, quæ à Mss. omnibus discedit. 6 Missella hæc nomina, picta à poëtis cædi destinata. Ulysses apud Hom. Il. 5. Κοίρανον ἐξάγαγε, Χρομίον τ', Ἔννομον τ', Ἄλιόν τ', Νόημονά τ', Πρύτανιν τ'. Turnus apud Virg. Æn. 9. hos ipsos interficit *Alcandrumque, Haliumque, Noëmonaque, Prytanimque.* Verum sonora hæc nomina & congesta ad poëmatis ornatum potius quam ad successum historiæ advertit Servius. Il. 11. Αὐτὰρ ἐπεὶτα Θόωνα καὶ Ἔννομον ἐξενάριζεν (Ulysses) Φύξαντα δ' ἔπειτα. 8 Adversa, honesta, pectore excepta. vide his. 9 Vide quæ ad vers. 3. 391. infra.

Occupet,

Occuper, atque aliquem nobis quoque reddat h
Reppulit [1] Actorides ſub imagine tutus Achil
Troas ab arſuris cum defenſore carinis.
[2] Auſum etiam Hectoreis ſolum concurrere tel
Se putat, oblitus regiſque, duciſque, meique,
Nonus in officio, & prælatus munere ſortis.
Sed tamen eventus veſtræ, fortiſſime, pugna
Quis fuit? Hector abit violatus vulnere nullo,
Me miſerum! Quanto cogor meminiſſe dolore
Temporis illius, quo [4] Grajûm murus Achilis
Procubuit! nec me lacrymæ, luctuſque, timor
Tardarunt, quin corpus humo ſublime [4] referen
His humeris: his, inquã, humeris ego corpus Ac
Et ſimul arma tuli, quæ nunc quoq; ferre labor
Sunt mihi, quæ valeant in talia pondera, vir
Eſt animus certe veſtros ſenſurus honores.
Scilicet idcirco [5] pro nato cærula mater
Ambitioſa ſuo fuit, ut cæleſtia dona,
[6] Artis opus tantæ, rudis, & ſine pectore mil
Inducret? neque enim clypei cælamina novi,
Oceanum, & terras, cumque alto ſidera cælo,
[7] Pleïadaſque, Hyadaſque, [8] immunemque
Arcton,
[9] Diverſaſque urbes, nitidumque Orionis enſe
Poſtulat ut capiat, quæ non intelligit, arma.
[10] Quid, quod me duri fugientem munera belli
Arguit inceptoſerum acceſſiſſe labori?
Nec ſe magnanimo maledicere ſentit Achilli?
Si ſimulaſſe vocas crimen; ſimulavimus amb
Si mora pro culpa eſt; ego ſum maturior illo.
Me pia detinuit conjux; pia mater Achillem:
Primaque ſunt illi data tempora; cætera vobis.
Haud timeo, ſi jam nequeam defendere crimen
Cum tanto commune viro, deprenſus Ulyſſi
Ingenio tamen ille; at non Ajacis Ulyſſes.
[11] Neve in me ſtolidæ convitia fundere lingu
Admiremur eum: vobis quoque digna pudor
Objicit. An falſo Palamedem [12] crimine tu
Accuſaſſe mihi? vobis damnaſſe decorum?

1 Patroclus, Actoris nepos, armis indutus Achillis. Iliad. 16.
2 Reſpice ad verſ. 87. ſupra. vide Iliad. 7.
3 Οὐ μὰ τὸν ἠνορέην Ἕκτορος Ἀχαιοῖσιν ὑπολήσεται ὅστις ἐναντίος ἔλθοι. Iliad. 1.
4 Sed ſæpiſſime unus è principibus Græcorum, qui communiter Achillis corpus referebant, ut habet. Qu. Smyrnæus. lib. 3. Non ſolus.
5 Thetis Vulcano ſupplex fuit ut Achilli arma fabricaret. Il. 18. verſ. 457.
6 Armorum Achillis fabricam & cælaturam habes apud Homerum Iliad. 18. apud Qu. Smyrnæum lib. 15. Statium. Achilleid. 2. Silium lib. 7.
7 Ad verſ. 595. l. 2. vide & Iliad. 18. v. 486.
8 Ad verſ. 529. l. 1.
9 Ἐν δὲ δύω πόλεσι μ' ἀλγεα, &c. Iliad. 8. verſ. 490.
10 Reſpondet ad verſ. 36. ſupra, ad quem vide annotata.
11 Reſp. ad v. 56. de Palamedis proditione objecta. quem locum vide.
12 Auro in tentorio Palamedis tanquam proditionis pretio, per famulos ab Ulyſſe corrupto, verſ. 60.

d neg; Naupliales facinus defendere tantum,
aque patent valuit: nec vos audistis in illo
inius, vidistis, [1] pretio quæ objecta patebant.
, Pœantiaden quod habet Vulcania Lemnos,
rem merui, Crimen defendite vestrum,
lensistis enim: nec me suasisse negabo,
se subtraheret bellique viæque labori,
aunque feros requie lenire dolores.
nit, & vivit: Non hæc sententia tantum est
le, [2] sed, & felix cum sit, facit esse fidelem.
um quoniam vates delenda ad Pergama poscunt,
mandite mihi: [3] melius Telamonius ibit,
aque virum, morbisque, iraque furentem
iet, aut aliqua perducet callidus arte.
lante retro Simois fluet, & sine frondibus Ide
bit, & auxilium promittet Achaïa Trojæ,
am cessante meo pro vestris pectore rebus
cis stolidi Danaïs solertia prosit.
ius licet infestus sociis, regique, mihique,
et Philoctete, licet execrere, meumque
vereas sine fine caput, cupiasque dolenti
tibi forte dari, nostrumque haurire cruorem.
quæ tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:
tamen aggrediar, mecumque reducere nitar,
aque tuis potiar (faveat fortuna) sagittis,
um sum [4] Dardanio quem cepi, vate potitus;
am responsa deûm, Trojanaque fata retexi;
am rapui Phrygiæ [5] signum penetrale Minervæ
ibus e mediis. [6] Et se mihi comparat Ajax?
que capi Trojam prohibebant fata sine illo.
nis ubi est Ajax? ubi sunt ingentia magni
haviri? cur hic metuit? cur audet Ulysses
per excubias, & se committere nocti?
que feros enses, non tantum mœnia Trojæ,
um etiam summas arces intrare, suaque
que ede Deam raptamque efferre per hostes?

1 Resp. ad v. 45. ubi lege quæ à nobis adnotata.
2 Succedit consilii mei, vivente etiamdum in Lemno Philoctete, arguit me in consulendo fuisse fidelem. Sed nescio an sanior sit lectio, quam ex duobus Vaticanis, suo uno, & Cœlestino adduxit Herc. Ciofanus. *Non hæc sententia tantum est fida, sed & Felix cum sit satis esse fidelem.*
3 Ironicè.
4 Impossibilium conditiones negationis vim habent.
5 Apostrophe ad Philoctetem. qui annum jam decimum in Lemno relictus, uti dictum ad vers. 45. supra, Atridis & Ulyssi tanquam deserti sui autoribus mala omnia imprecatus est.

Τοιαῦτ' Ἀτρείδαις μ' ἔτ' Ὀδυσσεῖ βία,
ὦ παῖ, δίδωσι κοὐκ ἐμοὶ ξυνωμότης
Ὀλύμπιοι θεοὶ δοῦναι ποτ' ἀντιστῆναι βίᾳ
ἐμοῦ θανόντος. Sophoclis Philoctetes.

ides vers. 403. 7 Heleno, quem cepit Ulysses, omniaque Trojanorum fata re-
re exegit. lege quæ Photius in bibliotheca, expressit ex Conone & Apollodoro.
1 Palladium, quo Trojanis incolumi, ἀγαλμα σῶον fore Trojam in fatis
Q. Smyrn. lib. 10. vers. 334. Sil. Ital. l. 1. *genitricis pignora Trojæ*, & lib. 13.
& deinceps. Sapientia sc. ex urbibus sublata, tam demum everturitur Res-
ica. Allusam etiam ad Tutelares Deos. 9 Dixerat Ajax supra; *Et mecum*
ater Ulysses? vers. 6.

Quæ nisi feciſſem, fruſtra Telamone creatus
Geſtaſſet læva [1] taurorum tergora ſepiem.
Illa nocte mihi Trojæ victoria parta eſt:
Pergama tunc vici, cum vinci poſſe coëgi.
[2] *Deſine Tydiden vultuque & murmure nobis*
Oſtentare meum: pars eſt ſua laudis in illo.
Nec tu, cum ſocia clypeum pro claſſe teneba,
Solus eras; tibi turba comes: mihi contigit unus
Qui, niſi pugnacem ſciret ſapiente minorem
Eſſe, nec indomitæ deberi præmia dextræ,
Ipſe quoque hæc peteret; peteret moderatior Ajax,
Eurypyluſque ferox [4] claroque Andremone natus,
Nec minus Idomeneus; [5] patriaque creatus eadem
Merione; peteret majoris [6] frater Atridæ:
Quippe manu fortes, nec ſunt tibi Marte ſecundo
Conſiliis ceſſere meis. Tibi dextera bello
Utilis: ingenium eſt, quod eget moderamine noſtro.
Tu vires ſine mente geris: mihi cura futuri eſt.
Tu pugnare potes: pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides. Tu tantum corpore prodes;
[7] *Nos animo: quantoque ratem qui temperat remo*
Remigis officium; quanto eſt dux milite major,
Tantum ego te ſupero. Nec non in corpore noſtro
Pectora ſunt pottora manu: vigor omnis in illis.
At vos, O proceres, vigili date præmia veſtro,
Proque tot annorum curis, quas anxius egi,
Hunc titulum meritis penſandum reddite noſtris.
Jam labor in fine poteſt; [8] obſtantia fata refugi
Altaque, poſſe capi faciendo, Pergama cepi.
Per ſpes nunc ſociæ, caſuraque mœnia Troum,
Perque deos oro, quos hoſti nuper ademi,
Per, ſi quid ſupereſt, quod ſit ſapienter agendum,
Si quid adhuc audax, ex præcipitique petendum:
Si Trojæ fatis aliquid reſtare putatis,
Eſte mei memores; aut, ſi mihi non datis arma,
Huic date, & oſtendit ſignum fatale Minervæ.
Mota manus procerum eſt: &, quid facundia poſſet,
Tum patuit, fortiſque viri tulit arma diſertus.
Hectora qui ſolum, qui ferrum, ignemque, Jovemque
Suſtinuit toties, unam non ſuſtinet iram:
[9] *Invictumque virum vicit dolor. Arripit ensem*
Et mecum hic certe eſt; an & hunc ſibi poſcit Ulixes?
Hoc, ait, utendum eſt in me mihi; quique cruen-

1 Reſpice quæ ad v. 2. hujus lib.

2 Reſp. ad verſ. 100.

3 Oilei filius.

4 Thoas.

5 Creta. de his videatur Catalogus Homer. Il. 2.

6 Menelaus.

7 Ουτίδανόν με φῶτα κ' ἀριζηλόν περ ἐόντα
Ἔμμεναι, ὅτ' ἐν πολλὸν, σὺν πρέπει ἔυχομαι εἶναι
Μήδεσιν κ' μιθοισι, τά τ' ἀνδράσι κῦδος ὀπάζει,
Καὶ γὰ, &c.
Qu. Smyrnæus lib. 5.

8 Atque hinc toties ab Homero dictus eſt πολίπορθος & Ὀδυσσεύς.

9 Lege epigrammata Archiæ, Leontii & aliorum in Ajacem l. 3. Anthologiæ, cap. 14.

Phrygum maduit, domini nunc cæde madebit:
quisquam Ajacem, possit superare, nisi Ajax. 390
tis, & in pectus [1] tum demum vulnera passum,
patuit ferro, [2] lethalem condidit ensem.
veluere manus infixum educere telum.
alit ipse cruor: rubefactaque sanguine tellus
pureum viridi genuit de cespite florem, 395
prius [3] Oebalio fuerat de vulnere natus.
ittera communis mediis pueroque viroque
ripta est foliis: hæc [4] nominis, illa [6] querelæ.

1 Hercules aliquando Salamina adiens invisit Telamonem, ibi Ajaci adhuc infanti circumdedit λώπην suam, precatus, ut qua puer tegeretur, invulnerabilis fieret. latere filio, qua non tegebatur, erat vulnerabilis. Ic. Tzetzes ad illa Lycophronis, Αἰμυνῶ δορὰ Χαλκῷ τορευτὸν ἄτουξεν ἐν μάχῃ, vide vers. 267. supra. Qu. Smyrn. l. 1. v. 563. 2 Δῶρον ἄδωρον. Ajax Sophocles & Teucer apud eundem. Οὗτος δὴ ἰκνεῖτ' ἐμὸν δι' ἀνδρὸς αἷμα, Ἕκτορος πρὸς αὖτ' ὄλωλε δυσσεβεῖς πόσεως, Iliad. 7. & cap. 1. Anthologiæ. *Jam dabo purpureum claro de sanguine florem, Testantem gemina judicii.* Auson. Epitaph. Heroum. 3. 3 Hyacinthi. vide quæ ad 196. lib. 10. 4 Lege quæ ad vers. 207. & 215. lib. 10. & quæ Rigaltius habet Tertullianum de Coronis. 5 Ajacis ibidem ex Sophocle. 6 Apollinis deplorantis puerum. ibid.

...ba Polymnestoris oculos defodiens, & in canem versa. FAB 2.

Illos ad [8] *Hypsipyles patriam, clariq; Thoantis.*
Et veterum terras infames cæde virorum, 400
...erat: *tandem portu, votoque potitus*
...dat, *ut referat* [9] *Tirynthia tela sagittas.*
...postquam ad Grajos, [10] *domino comitante, revexit:*
...sita est *sero tandem manus ultima bello.*
...simul, *Priamusque cadunt. Priameia conjux*
...dit *infelix hominis post omnia formam,* 406
...aternasque novo [12] *latratu terruit auras.*
...in *angustum qua clauditur Helleſpontus,*
...ardebat, *neque adhuc consederat ignis,*
...inquumq; *senis Priami* [13] [14] *Jovis ara cruore* 410

7 Ulysses in certamine super armis Achillis Ajaci prælatus.
8 Lemnon insulam, ubi Hypsipyle regnabat, quæ patris vitæ sola pepercit, cum cæteras omnes Lemniades maritos suos, patres filiosque interfecissent; sive viris propter fœtorem à Venere irata iis immissum fastidirent; sive zelotypia aëra in maritos qui rem habuerant cum captivis ancillis: ut Smyrn. l. 9. v. 337. sive pellicatum in Atticis, ut habet Herod. lib. 6. 9 Herculis sagittas. Tirynthe opp. Argis vicinum, ubi nutritus est Hercules. 10 Philoctete, ab Ulysse cum Diomede ex Lemno pe... Euripid. Philoct. & Qu. Smyrn. lib. 9. 11 In Thracia sc. procul à patria. ...ta vers. 568. 13 De eodem Priamo, Seneca in Agam. vers. 651. & Juven. ...ra. sines quippe sanguine casti. 14 Herceï intra ædium ἕρκος, i. septa

Combiberat, tractiſque [1] *comis antiſtita Phœbi*
Non profecturas tendebat ad æthera palmas,
Dardanidas matres patriorum ſigna deorum,
Dum licet, amplexas, ſuccenſaque templa tenens.
Invidioſa trahunt victores præmia Graii.
Mittitur [2] *Aſtyanax illis de turribus, unde*
Pugnantem pro ſe, prosvitaque regna tuentem
Sæpe videre patrem monſtratum à matre ſolebat.
Jamque viam ſuadet Boreas, flatuque ſecundo
Carbaſa mota ſonant, jubet uti navita ventis,
Troja vale, rapimur, clamant, dantque oſcula terræ
Troades, & patriæ fumantia tecta relinquunt.
Ultima conſcendit claſſem, miſerabile viſu,
In mediis Hecube natorum inventa ſepulcris,
Prenſantem tumulos, atque oſſibus oſcula dantem
[3] *Dulichiæ traxere manus. tamen unius hausit*
Inque ſinu cineres ſecum tulit Hectoris oſſa,
Hectoris in tumulo canum de vertice crines,
Inferias inopes, crinem lacrymaſque reliquas.

Eſt, ubi Troja fuit, [4] *Phrygiæ contraria tellus*
Biſtoniis habitata viris: Polymneſtoris illic
Regia dives erat, cui te commiſit ſilendum
[5] *Clam, Polydore, pater, Phrygiiſque removit ab oris*
Conſilium ſapiens, ſceleris niſi præmia magna
Adjeciſſet opes, animi irritamen avari.
Ut cecidit fortuna Phrygum, capit impius enſem
Rex Thracum, jugulatque ſui dominiſit alumni,
Et tanquam tolli cum corpore crimina poſſent,
Exanimem [6] *è ſcopulo ſubjectas miſit in undas.*
Litore Threïcio claſſem religarat Atrides,
Dum mare pacatum, dum ventus mitior eſſet.
Hic ſubito, quantus cum viveret eſſe ſolebat,
[7] *Exit humo late rupta, ſimiliſque minanti*
Temporis illius vultum referebat Achilles,
Quo ferus injuſto [8] *petiit Agamemnona ferro.*
Immemoreſque mei diſceditis, inquit, Achivi?
Obrutaque eſt mecum virtutis gratia noſtræ!

1 *Ecce trahebatur paſſis Priameia virgo Crinibus, à templo Caſſandra adytiſque Minervæ, &c.* Virg. Æn. 2.

2 Hectoris ſ. dictus & Scamandrius. vide Euripid. Sen. Troad. verſ. 1069. & Smyrn. l. 13.

3 Ulyſſis. Dulichium inſ. maris Ionii Ithacæ vicina, Ulyſſi regnata cui & ſorte præda obtigit Hecuba. Eurip. Senec. Troad. verſ. 978.

4 Troadi è regione reſpondet Thracia, in qua lacus eſt Biſtonis.

5 *Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno Infelix Priamus, &c.* Æneid. 3. Virgil.

ὑπ ξιφεμ τρωικῆς χθονός, Πολυμηςορ θ' πρὸς δῶμα, &c. Polydori umbra Hecuba Euripidis prolog. vide & Auſonii, epitaphium Polydori.

6 Telis confixum & terra obrutum narrat. Virgil. 3. Æneid. Sed noſter Euripidem ſequitur, apud quem in Hecuba queritur Polydori umbra,

Κἄπειτ' με χρυσοῦ φ πολλ' ἐπωφελῶν χέρνιβ, κἀγκατῶν θ' ἑκατόμβας, κἀ κλαυτὸν ἐς οἶδμ' ἀλὸς Μίδῃ χ' ὑπα, &c.

Euripidis & Senecæ Troadas verſ. 379. & verſ. 938. & Q. Smyrnæum, l. 12.

7 Exit humo. Iliad. 1.

8 Petiturus erat. Iliad. 1.

facite: utq; meum non sit sine honore sepulcrum,
cet Achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit: &, immiti sociis parentibus umbræ,
ta sine matris, quam jam prope sola fovebat,
ris, & infelix, & plusquam fœmina virgo
ritur ad tumulum. Circumq; sit hostia busto.
e memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
ota est, sensitque sibi fera sacra parari;
ue Neoptolemum stantem ferrumque tenentem,
ut suo vidit figentem lumina vultu,
e jamdudum generoso sanguine, dixit.
a mora est, [1] Aut tu jugulo, vel pectore telum
demeo: jugulumq; simul, pectusq; retexit.
icet [2] haud ulli servire Polyxena vellem.
d per tale sacrum numen placabitis ullum:
ter tantum vellem matrem mea fallere posset;
r obest, minuitque necis mihi gaudia, quamvis
mea mors illi, verum sua vita gemenda est.
n modo, ne Stygios adeam non libera manes,
procul, si justa peto; tactuque viriles
mea removete manus: acceptior illi,
quis is est, quem cæde mea placare paratis,
rerit sanguis. Si quos tamen ultima nostri
movent oris, [3] Priami vos filia regis
captiva rogat: genitrici corpus inemptum
dite, neve auro redimat jus triste sepulcri,
lacrymis: Tunc, cum poterat, redimebat & auro.
mat: Et populus lacrymas, quas illa tenebat,
tenet; [4] ipse etiam flens, invictusq; sacerdos
ota conjecto rupit præcordia ferro.
per terram [5] defecto poplite labens,
lit intrepidos ad fata novissima vultus.
ne quoq; cura fuit partes velare tegendas,
caderet, castique decus servare pudoris.
les excipiunt, deploratosque recensent
nidis, & quid dederit domus una cruoris.

[1] Ἀλλὰ τόν̓ εἰ μὴ στέρνον ὦ τεκοῦσα πλήξεις Ἑλένην προβυμῇ, πλήσσου. εἰ δ̓ ὑπ̓ ἀγχόνα Χριστὸς πάρεσι λαμπὸς ἐυτρεπὴς ὅδε. Polyxena in Euripid. Hecuba.

[2] Ἀφίημ̓ ὁμμάτων ἐλεύθερον Φίλῳ τ̓ ἐμῷ, ἄδη προσθεῖσ̓ ἐμὸν δίμας, &c. ib

[3] Μαῖρ σὺ σῇ̓ ἐμὴν μηδὲν ἐμπεδὸν γόνε. & mox. ὡς πρὸν σφαγῶσι γ̓ ἐκτέτυκα καρδίαν Θρασσῖσι μητρὸς.

[4] Ἐκοῦσα θήσω, μή τις ἅψηται χεροῖν Τυμβ̃, Ἑλευθέραν δὲ μ̓ ὡς ἐλευθέρα δεῖ, γῆς Θεσσαλῶν μισθίοντες, κλείσατε. ibid.

[5] Τί γὰρ με δεῖ ζῆν, ἢ πατὴρ μὲν ἦν ἄναξ Φρυγῶν ἁπάντων. mox, Νῦν δ̓

Ἀλλὰ Polyxena apud Euripid. in Hecuba. [6] Ὁ δ̓ (Neoptolemus, Δάμαρτ̃ δ̓ ἐπιστάτης Ἰφιτὸς τ̓ ἐσίζει τῶνδε παῖς Ἀχιλλέως) ἀνὴρ ἡ γὰρ Θέλουσ̓, οἵπερ κάρτ̓, τίμιά σιδήρῳ πτεύμαθ̓ ἁλίσκεται. ibid. 7 Ciofanus è Vaticano adfert lectionem *deflexa* statuminare videtur apud Euripidem de hac eadem Polyxena, καθεῖσα πρὸς γαῖαν γόνυ. [8] Ἡ δ̓ ἐμὴ Θάνατος, ὅμως Ἕλλησιν πρόνοιαν εἶχεν εὐκλεᾶ θανεῖν. Eurip. de eadem, hanc vero morientium curam, ut honeste caderent, in Græcis observant historici, poetæ, alii.

Teque

Teque gemunt virgo, teque, O modo regia conjux,
Regi dicta parenti, Asiæ florentis imago,
Nunc etiam prædæ [1] mala sors: quam victor Ulixes
Esse suam nollet, nisi quod tamen Hectora passa
Ediderat. Dominum matri vix repperit Hector,
Quæ corpus complexa [2] animæ tam fortis inane,
Quas totiès patriæ dederat, natisque, viroque,
Huic quoque dat lacrymas, lacrymas in vulnera fundit,
Osculaque ore tegit, consuetaque pectora planxit,
Canitiemque suam concreto sanguine vertens,
Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit:
Nata tua (quid enim superest?) dolor ultima natarum
Nata jaces: videoq; tuum mea vulnera pectus,
Et, ne perdiderim quenquam sine cæde meorum,
Tu quoque vulnus habes: at te, quia fœmina, ferro
A ferro tutam. Cecidisti & fœmina ferro,
Totque tuos idem fratres, te perdidit idem,
Exitium Trojæ, nostrique orbator Achilles.
At postquam [3] cecidit Paridis Phœbique sagitta
Nunc certe, dixi, non est metuendus Achilles:
Tunc quoque mi metuendus erat. [4] Cinis ipse parentis
In genus hoc sævit: tumulo quoque sensimus hostem.
Æacidæ fœcunda fui: jacet Ilion ingens,
Eventuque gravi finita est publica clades.
Sed finita tamen: [5] Soli mihi Pergama restant,
In cursuque meus dolor est. Modo maxima rerum
[6] Tot generis natisq; potens, nuribusque, nepotum
Nunc trahor exul, inops, tumulis avulsa meorum
Penelopæ munus, quæ me data pensa trahentem
Matribus ostendens Ithacis, Hæc Hectoris ille
Clara parens hæc est, dicet, Priameïa conjux.
Postque tot amissos tu nunc, quæ sola levabat
Maternos luctus, hostilia busta piasti.

1 Ipsa in Seneca Troad. *Mea fors timetur: sola sum Danais metus*, vers. 62. & vers. 977. *Etne aliquis Hecubam qui suam dici velit!* Helen. *Ithaco obtigisti præda nolenti brevi.*

2 Polyxenæ, ὃν κατέθνησε θ᾽ ὑφ᾽ ἑαυτὴν ἄλεσης. Euripid.

3 Hoc moriens Hector male ominatus est Achilli. Iliad. 22. ὅτι κάρ τ᾽ Πάρις ἠδὲ Ἀπόλλων Ἕκτορ᾽ ὀλέσσουσιν ἐὺν σκαιῇσι πυλῇσιν vide quæ ad vers. 599. lib. 12.

4 Habet hoc Montanus vitium, inquit Seneca, controversia 28. sententias suas repetendo corrumpit, &c. solebat itaque Scaurus eum *inter Oratores Ovidium* vocare. Nam & Ovidius nescit, quod bene cessit, relinquere. Cum Polyxena esset abducta, ut ad tumulum Achillis immolaretur, Hecuba dixit; *cinis ipse sepulchri in genus hoc pugnat.* poterat hoc omitti esse, adjecit; *tumulo quoque sensimus hostem.* Nec hoc contentus adjecit, *fœcunda fui.* Ovidium asserit H. Stephanus. lib. de Criticis, & Io. Passeratius in *armorum judicium.*

5 *Diruta sunt aliis: uti mihi Pergama restant*, epist. Penel. ego. sc. omnibus omnium miseris misera superstes vivo. 6 Liberi Priami fuerint, & nomina eorum lege apud Hyginum cap. 90. & Apollodorum lib. 3. Εὐφημε πότ᾽ ὄυσα, νῦν δὲ γραῦς, ἄπαις δ᾽ ἄμμι, δέσποτα, ἀβλαπτὸς βροτῶν, Hecuba apud Euripid.

ferias hosti peperi : quo ferrea resto!
uidve moror ? quo me servas damnosa senectus ?
quo dii crudeles, nisi uti nova funera cernam,
necem differtis annum ? Quis posse putaret 520
Felicem Priamum post diruta Pergama dici ?
lis morte sua est. Nec te, mea nata, peremptam
icit: & vitam pariter, regnumque reliquit.
pes [1] funeribus dotabere regia virgo,
eturque tuum monumentis corpus avitis: 525
hæc est fortuna domus. Tibi munera matris
nigens fletus, [4] peregrinæque haustus arenæ.
ia perdidimus : superest, cur vivere tempus
rtæve sustineam, proles gratissima matri,
e solus, quondam minimus de stirpe virili ; 530
dus Ismario regi Polydorus in oras,
l moror interea [5] crudelia vulnera lymphis
ere? & sparsos immiti sanguine vultus ?
it, & ad litus passu procedit anili,
enes lacerata comas : date Troades urnam, 535
erti infelix, liquidas hauriret ut undas.
spicit ejectum Polydori in litore corpus,
aque Threïciis ingentia vulnera telis.
les exclamant, Obmutuit illa dolore :
riter vocem, lacrymasque introrsus obortas 540
nat ipse dolor ; duroque similima saxo
, & adversa figit modo lumina terra,
dam torvos extollit ad æthera vultus ;
positis spectat vultum, nunc vulnera [7] nati :
ra præcipue, seque armat, & instruit ira. 545
mul exarsit, tanquam regina maneret,
sci statuit : pœnæque in imagine tota est.
que furit catulo lactante orbata leæna,
gnalia pedum, sequitur quænon videt hostem :
ecube, postquam cum luctu miscuit iram, 550
blita animorum, annorum oblita suorum,
dit ad artificem diræ Polymnestora cædis,

1 Κἄπειτ' ἐγὼ μὲν οὐκ ἐθάπτουσαι τέκνα μ' ἐχρῆν, θανεῖν. Οὐδ' ἥλιον μὲν Ζεὺς τοιόνδ' ὁρᾷ ὅστις ὁρᾷ Κακῶν κακ' ἄλγη μείζονα. Ibid.

2 *Non est Priami miseranda mei Mars, Iliades. Felix Priamus,* &c. Senec. Troad. 140.

3 Funereo honore.

4 Leveque munus, terræ tibi injectæ, procul à patria, in externa regione.

5 Ad geminum morem alludit, abluendi cadaveris Polyxenæ, & sui purgandi.

6 Alia est hæc ab Euripidis œconomia : ubi ancillæ aquam petitum missa ad abluendum corpus Polyxenæ, corpus Polydori in litore invenit, & pallio involutum ad dominam portat.

7 Ὀργὴ. quæ πεμφείας ὀρέξει, ultionis appetitus Scal. exer. 313.

8 Σκύμνον μ' ὡς ἐξεδρίπτασι

ἀνδραία δολαίαν ἰσόψυχ χαρὰς ἀναρπασαι Σάκας, &c.

9 Apud Euripidem, accersitur ab Hecuba Polymnestor, pratextatus esse Iliï absconditos, quos illi vellet indicare ; itaque in tentorium Hecubæ à mulieribus ad hanc rem ab Hecuba in insidiis ibi positis excæcatur, et quos una adduxerat secum, cæsi.

Collo-

Colloquiumque petit: nam se monſtrare relictum
Velle latens illi, quod nato redderet, aurum.
Credidit Odryſius, prædæque aſſuetus amore,
In ſecreta venit. Tum blando callidus ore,
Tolle moras Hecube, dixit; da munera nato;
Omne fore illius quod das, quod & ante dediſti.
Perſuperos juro. Spectat truculenta loquentem,
Falſaque jurantem, tumidaque exæſtuat ira.
Atque ita correpto, captivarum agmina matrum
Invocat, & digitos in perfida lumina condit,
[1] *Expilatque genis oculos (facit ira valentes)*
Immergitque manus, fœdataque ſanguine ſomi
Non lumē (neq; enim ſupereſt) [2] loca luminis hau
Clade ſui Thracum gens irritata tyranni,
[3] *Troada telorum lapidumque inceſſere jactu*
Cœpit. At hæc miſſum rauco cum murmure ſa
Morſibus inſequitur, rituque ad verba parata
Latravit conata loqui: locus extat, & ex re
Nomen habet, veterumque diu memor illa mal
Tum quoque Sithonios ululavit mœſta per agr
Illius, Troaſque ſuos, hoſteſque Pelaſgos,
Illius fortuna deos quoque moverat omnes:
Sic omnes; [4] *ut & ipſa Jovis conjuxq; ſororque,*
Eventus Hecubam meruiſſe negaverit illos.

1 Al. *Expoliatque*, al. *expoſitque*.
2 Oedipus ad Sophoclem, ut & apud Senecam. vet. ſ. 965.
Suos Radice ab ima
fanditus vulſos ſimul
Evolvit arbos. hæret
in vacuo manus, &
ſua penitus unguibus
lacerat cavos: Alte
receſſus luminum &
inanes ſinus.
3 Hecubam propter maledictorum rabiem quibus Thracas inceſſebat, lapidibus ab iis obrutam in canem verſam fuiſſe prædicabant. Plautus in Menæchmis, Tzetzes in illa Lycophronis Ἐπισϭόλοις ἀϱχαίοις ἠϱϑϱισμένην, &c. Qu. Smyrnæus in ſaxeam canem mutatam vult, quod Straboni lib. 13. & Polluci, κυνὸς σῆμα. l. 5. c. 5. lege Hecubæ epitaphium apud Auſonium. 4 Fuitque hoſtis miſeranda vel hoſti.

Memnonis cineres in aves. F A B.

NOn vacat Auroræ, quanquam iiſdem ſu armis,
Cladibus & caſu Trojæque Hecubæque move.
Cura deam propior, luctuſque domeſticus angu
[5] *Memnonis amiſſi: Phrygiis quem lutea camp*
Vidit Achillea pereuntem cuſpide mater.
Vidit: Et ille color, quo matutina rubeſcunt
Tempora, palluerat; latuitque in nubibus ate
At non impoſitos ſupremis ignibus artus
Suſtinuit ſpectare parens: ſed crine ſoluto

5 Quem ſuum ex Tithono filium, Æthiopum regem, vel etiam domitorem (namque è Suſis Perſarum adveniſſe eum ſcribit Pauſanias in Phocicis) ad bellum Trojanum miſit Aurora. Multa de illo Qu. Smyrnæus lib. 2. lege Cl. Baccii ſive *Pranzaturum* in Sap. vet.

Sicut erat, magni genibus procumbere non eſt
Dedignata Jovis, lacrymiſque has addere voces.
Omnibus inferior, quas ſuſtinet aureus æther,
(Nam mihi ſunt totum variſſima templa per orbem)
Diva tamen veni, non ut delubra, [1] dieſque
Des mihi ſacrificos, calituraſque ignibus aras.
Si tamen aſpicias quantum tibi fœmina præſtem,
Cum cum luce nova noctis confinia ſervo,
Premia danda putes. Sed non ea cura, neque hic eſt
Hunc ſtatus Auroræ, meritos ut poſcat honores: 595
Memnonis orba mei venio, qui fortia fruſtra
Pro [2] patruo tulit arma ſuo, primiſque ſub annis
Occidit à forti (ſic Dii voluiſtis) Achille.
Si precor hunc aliquem ſolatia mortis honorem,
Summe deum rector, maternaque vulnera leni. 600
Supplex annuerat. Cum Memnonis arduus alto
Fremuit igne rogus, nigrique volumina fumi
Texere diem: veluti cum fluvina natas
Nebulam nebulas, nec Sol admittitur infra.
Ecce favilla volat, glomerataque corpus in unum 605
Conſtatur, faciemque capit, ſumitque colorem
Atque [4] animam ex igni: levitas ſua præbuit alas.
Ut primo ſimilis volucri, mox vera volucris
Movit pennis: pariter ſonuere ſorores
Alitis, quibus eſt eadem natalis origo. 610
Quæque rogum luſtrant; & conſonus exit in auras
Ter plangor: quarto ſeducunt caſtra volatu.
Tunc duo diverſa populi de parte feroces
Bella gerunt, roſtriſque & aduncis unguibus irati
Fercent, alaſque, adverſaque pectora laſſant: 615
Victæque cadunt cineri cognata ſepulto
Victimæ, ſeque viro forti meminere creatas.
Hæc petibus ſubitis nomen facit autor: ab illo
Memnonides dictæ, cum Sol duodena peregit
Signa, parem mali morituræ morte rebellant. 620
Quos aliis latraſſe [6] Dymantida flebile viſum eſt:
Quibus eſt Aurora ſuis intenta, piaſque
Hinc quoque dat lacrymas, & toto rorat in orbe.

1 Ms. unus bovesque. Al. *Decuſque Des mihi ſacrificum.*

2 Priamo: namque Tithonum Memnonis patrem Laomedontis filium eſſe volunt quidam, alii fratrem.

3 Αχλὺς γὰρ μεμιγμένη καθαρὰς ἀφ' ἁγνῶν Φαεσφόρος ὑδὼρ ἀναδέξαν Αὔρᾳ, &c. Pindarus od. 6. Nem.

4 Propter motum celerem quidam philoſophi animam igneæ eſſe naturæ dixerunt.

5 Ad ſepulchrum Memnonis in Ilio ex Æthiopia quotannis, (ut alii, quinto quoque anno) advolare aves Memnonidas & parentalia quaſi celebrantes depugnare, ſcribit Plyn. l. 10. c. 26. Pauſanias in Phocicis, alii. Sed adi Cœl. Rhodigin. l. 22. cap. 2. Qu. Smyrnæus tradit Memnonis ſocios in aves haſce verſos, l. 2.

6 Hecubam Dymantis filiam Homero, Ciſſei Euripidi.

NOn tamen eversam Trojæ cum mœnibus esse
Spem quoque [1] *fata sinunt.* [2] *Sacra, & sacra altera patrem*
Fert humeris venerabile onus Cythereïus heros,
[3] *De tantisque opibus prædam pius eligit illam,*
Ascaniumque suum, profugaque per æquora classe
Fertur ab [4] *Antandro, sceleratæque litora Thraces*
Et Polydoreo manantem sanguine terram
Linquit, & utilibus ventis, æstuque secundo
Intrat [5] *Apollineam, sociis comitantibus, urbem.*
Hunc Anius, quo rege homines, antistite Phœbo
Rite colebatur, temploque domoque recepit,
Urbemque ostendit, delubraque nota, duasque
Latona quondam [6] *stirpes pariente retentas.*
Thure dato flammis, vinoque in thura profuso,
[7] *Cæsarumque boum fibris de more crematis,*
Regia tecta petunt: [8] *positisque tapetibus altis*
Munera cum liquido capiunt Cerealia Baccho.
Tunc pius Anchises: O Phœbi lecte sacerdos,
Fallor? an & natum, cum primum hæc mœnia vidi,
Bisque duas natas, quantum reminiscor, habebat?
Huic Anius niveis circumdata tempora vittis
Concutiens, & tristis, ait, Non falleris, [9] *heros*
Maxime; vidisti natorum quinque parentem;
Quem nunc (tanta homines rerum inconstantia vexat)
Pene vides orbum. Quod enim mihi filius absit
Auxilium? quem [10] *dicta suo de nomine tellus*
Andros habet, pro patre locumque & regna tenentem.
Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber
[11] *Fœmineæ stirpi voto majora fideque*
Munera, Nam tactu natarum cuncta mearum

1 Vaticinium Neptuni de redivivo Trojanæ stirpis, in Æneæ posterit, imperio, lege apud Hom. Il. 20. vers. 306. & apud Qu. Smyrn. 13. vers. 334. præceptum & vaticinium Calchantis.

2 Ita & 4. Fast. *Jam pius Æneas sacra & sacra altera patrem Adferet.* & eodem lib. *pietas spectata per ignes, Sacra, patremque humeris altera sacra tulit.*

3 Capto Ilio, Græci per præconem denunciabant, ut singuli ex civibus quod vellent unum aliquod secum auferrent. Æneas Deos penates sustulit. Græci pietate viri moti permiserunt, ut unum aliquid insuper ex suis tolleret: ille patrem senio confectum humeris sublatum portabat, &c. Ælian. Var. hist. lib. 3. cap. 22.

4 *Classemque sub ipsa Antandro & Phrygiæ molimur montibus Idæ,* Æneid. 3.

5 Delon Claram. his lucem pete ex Æneid. 3. Virg. ibi, *egressi veneramur Apollinis urbem. Rex Anius, rex idem hominum Phœbique sacerdos, &c.* 6 Palmam hic vam. vide quæ ad vers. 314. lib. 6. 7 Non hoc ex ritu. namque in ara Apollinis tapetibus instratis. 9 *Conjugio* scil. *Veneris dignante superbo.* secus, hera altero parente Deo natus. 10 Quam tamen alii ab Eurymacho ita nominatam lunt. 11 Filiabus quatuor, œconomis diligentibus, quæ propter rem familiarem strenue auctam conservatamque, quæ attrectassent omnia in frumentum, vinum, oleum convertisse fingebantur.

In segetem, laticemque meri, baccamque Minervæ
Transformabantur : divesque erat usus in illis. 655
Hoc ubi cognovit Trojæ populator Atrides,
(Ne non ex aliqua vestram sensisse procellam
Nos quoque parte putes) armorum viribus usus
Abstrahit invitas gremio genitoris, alantque
Imperat Argolicam cœlesti munere [1] gentem. 660
Fugiunt quo quæque potest : Euboea duabus,
Et totidem natis Andros fraterna petita est.
Miles adest : &, ni dedantur, bella minatur
Villa metu pietas consortia corpora pœnæ
Addidit : & timido possis ignoscere fratri. 665
Ambic Æneas, non qui defenderet Andron
Victor erat, [4] per quos decimum duraftis in annum.
Itaque parabantur captivis vincla lacertis.
Ad attollentes etiamnum libera cœlo
Bacchia, Bacche pater, fer opem, dixere : tulitque
Veneris autor opem, (si miro perdere more
Rere vocatur opem) nec qua ratione figuram
Subduxerit, potui scire, aut nunc [5] dicere possum.
Summa mali nota est : Pennas sumpsere, tuæque
Conjugis in volucres niveas abiere columbas. 675

1 Gisanius & Mr. nonnulli classem, exponuntque exercitum.

2 Milites Græci ab Agamemnone missi.

3 Sorores fratri utcunque pias reddere coactus.

4 *Quicquid apud dictum cessatum est manus Trojæ, Hectoris Æneæque manu Victoria Gravium Hesit, & in decimum vestigia retulit annum.* Diomedes lib. 11. Æn. Virg.

5 Al. *discere.*

6 Veneris, cujus conjugio, hoc est, concubitu, tu Anchisa dignatus eras.

columbæ autem Veneris alites.

ionis filiæ pro Thebanis immolatæ, & duo juvenes ex earum favillis. FAB. 5.

Talibus atque aliis postquam convivia dictis
Implerunt, mensa somnum petiere remota,
Quæque die surgunt, adeuntque oracula Phœbi :
Hi petere [7] antiquam matrem, cognataque jussit
Numina. Prosequitur rex, & dat [8] munus ituris: 680
Anchisæ sceptrum, chlamydem, pharetramque nepoti,
Matrem Æneæ, quem quondam miserat illi
Deus ab [10] Aoniis Therses Ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses : fabricaverat Alcon

7 Italiam, unde Dardanus Trojanæ gentis autor in Phrygiam venerat. oraculum habes Æneid. 3. Virgil. *Dardanida duri, quos ab stirpe parentum Prima tulit tellus, &c.*

Al. *munera.* 9 Scipionem: Ascanio juveni pharetram, & arcum. *Et Phryx Ascanio chlamydem.* Æneid. 3. 10 Ita rectius, quam quod in aliis habetur, Aonia, in aliis *Aoniis.* Est enim Aonia pars Bœotiæ, ut & Ismenus fluvius.

1 Siculus. Mylæ enim opp. est Siciliæ, ad distinctionem ab illo Cretensi, cujus meminit Virgil. ecl. 5.

2 Thebæ urbs ἑπτάπυλος.

3 Ὀρίωνος τοῦ Τερείως καὶ Βοιωτίας θυγατρὸς, &c. Orioni Hyriei f. in Bœotia duæ erant filiæ, Methioche & Menippe. Cum grassaretur per Aoniam pestis, responsumque esset ex oraculo, placatum iri Deorum iram, si duæ virgines immolarentur, cæteris recusantibus, hæ pro salute patriæ se devoverunt, &c. Ant. Liberalis fab. 25. ex Nicandro & Corinna. 4 Mss. alter, *Coronos.* qui Græcè scribit Ipsas certe duas virgines apud Orchomenum consecratas ἔχει τὸν τρόπον γρηγυνοῦσι οἱ Αἰολεῖς, κορωνίδας παρθένους. ibidem.

1 *Myleus, & longo cælaverat argumento.*
2 *Urbs erat, & septem posses ostendere portas,*
Hæ pro nomine erant, & quæ foret illa, docebat:
Ante urbem exequiæ, tunulique, igneſque, rogique
Effusæque comæ, & apertæ pectora matres
Significant luctum: Nymphæ quoque flere videres
Siccaſque feri fontes: sine frondibus arbor
Nuda riget: lambunt arentia saxa capellæ.
Ecce! facit mediis 3 natas ab Orione Thebis,
Hanc non fœmineum jugulo dare pectus aperto,
Illam demisso per fortia pectora telo,
Pro populo cecidisse suo, pulchrisque urbem
Funeribus ferri, celebrique in parte cremari:
Tum de virgineæ geminos exire favillæ,
Ne genus intereat, juvenes, quos fama 4 Coronæ
Nomina; & cineri materno ducere pompam.

Judex Ambracius in saxum, & filii Molosi in aves. FAB. 6, 7.

5 De acantho, multa hic Herc. Ciofanus, quam Smilacem asperam esse probat.
6 Anio, qua sacerdoti, acerram; qua regi pateram, & *duplicem gemmis auroque coronam.* Æn. 1. vers. 639.
7 Cœlum insalubre & pestilens. *Dictæa negat tibi Jupiter arva.* Æneid. 3. Virgil. unde hæc omnia clarius in notescent. Alii leg. *Inem.* Virgilio *Celæno,* Æn. 3. 8 Cœta, ἑκατόμπολις. 9 Harpyiarum una. 10 *Dulichiumque, Sameque & Neritos ardua saxis,* ibidem.

Hæc 5 *Acanthus* [illegible]
Nec leviora datis Trojani dona remittunt,
Dantque 6 sacerdoti custodem thuris acerram:
Dant pateram, claramque auro gemmisque coronam.
Inde recordati Teucros à sanguine Teucri
Ducere principium, Cretam tenuere, locique
Ferre diu nequiere 7 Jovem: 8 centumque relictis
Urbibus Ausonios optant contingere portus.
Sævit hyems, jactatque viros: Strophadumque recessu
Portubus insidis exterruit ales 9 Aëllo.
10 Et jam Dulichios portus, Ithacamque, Samamque

Neritiſque domos, regnum fallacis Ulyſſei,
Præterreunt vetiti: certatam lite Deorum
Ambraciam, verſique vident ſub imagine ſaxum
Actiſci, Actiaco quæ nunc ab Apolline nota eſt,
Vocalemque ſua terram Dodonida quercu,
Chaoniaſque ſinus: ubi nati rege Moloſſo
Pulpia ſubjectis fugere incendia pennis.

1 Opp. Epiri. De lite hac Deorum N. L.
2 Actium promontorium Epiri eſt, ubi cultus Apollo, qui in navali prælio, quo devicit Auguſtus Antonium & Cleopatram, auxilium Auguſto tuliſſe credebatur. 3 Redditæque reſponſa è querceu columbas duas in ſylva prope Dodonæ urbem Epiri. Odyſſ. Hom. 14. & 19. Herodot. in Euterpe. Æſchylus in Prometheo vinct. Paus. in Phocicis. Strabo lib. 7. Natal. Comes l. 6. c. 12. Jacob. Boiſſardus de Divinatione in Jove Dodonæo. 4 Fab. obſcurior.

Polyphemus Galateæ amore captus, & Acis in fluvium. FAB. 8.

Proxima 5 Phæacum felicibus obſitapomis
Rura petunt: Epiros ab his, regnataque 6 vati
Phœbotos Phrygio 7 ſimulataque Troja tenetur.
Hic futurorum certi, quæ cuncta fideli
Damides Helenus monitu prædixerat, intrant
Pergamiam: 8 Tribus hæc excurrit in æquora 9 linguis:
Quibus imbriferos eſt verſa Pachynos ad Auſtros,
Callibus expoſitum Zephyris Lilybæon ad Arctos
Aquonis experies ſpectat, Boreamque Peloros.
Hanc ſubeunt Teucri remis, æſtuque ſecundo,
Ad noctem potitur Zanclæa claſſis arena.
Scylla latus dextrum, lævum irrequieta Charybdis
Infeſtat: vorat hæc raptas, removitque carinas;
Illa feris atram canibus ſuccingitur alvum,
Virginis ora gerens, & (ſi non omnia vates
Falſa reliquerunt) aliquo quoque tempore virgo.
Hanc multi petiere proci: quibus illa repulſis
Ad pelagi Nymphas, pelagi gratiſſima Nymphis,
Venit, & eluſos juvenum narrabat amores.
Hanc dum pectendos præbet Galatea capillos,
Talibus alloquitur referens ſuſpiria dictis:
Nomen, O virgo, genus haud immite virorum
Repetit; utque facis, potes his impune negare.

5 Pop. inſulæ, Corcyræ, h. e. Corfu, diſertis Alcinoi pomariis, nobilitatæ. Od. 8.
6 Heleno, cui, poſt Pyrrhum ab Oreſte cæſum, ceſſerat uxor ejus Andromache cum regno Epiri.
7 *Parvam Troiam, ſimulatæque magnis Pergama, &c.* Æn. 3.
8 Promontoriis tribus. unde inſula nomen Trinacria.
9 Meſſana urbe in ora Peloritana, prius Zancle dicta ab incurvo ſinu.
Ζάγκλιον δὲ τὸ σκολιόν. ὅθεν καὶ Ζάγκλη τὸ δρέπανον. Euſtath. ad Odyſſ. 12. *Quippe locus curva nomina falcis habet.* Ovid. Faſtor. 4.
10 *Dextrum Scyllæ latus, lævum implacata Charybdis*, &c. Æn. 3. 11 Vide lib. 14. Met. verſ. 69.

At mihi, cui pater eſt Nereus, quam cærula Dori
Enixa eſt, quæ ſum [1] *turba quoque tuta ſororum,*
Non niſi per luctus licuit Cyclopis amorem
Effugere, & lacrymæ vocem impediere loquentis,
Quas ubi marmoreo deterſit pollice virgo,
Et ſolata Deam eſt, Refer O rariſſima, dixit,
Neve tui cauſam tege, ſum tibi fida, doloris.
Nereïs his contra reſecuta [2] *Cratæide natam eſt.*
Acis erat Fauno Nymphaque [3] *Symæthide cretus,*
Magna quidem patriſque ſui, matriſque voluptas,
Noſtra tamen major: nam me ſibi junxerat uni
Pulcher, & octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugine malas.
Hunc ego, me Cyclops nullo cum fine petebat,
Nec ſi, quæſieris odium Cyclopis, amorne
Acidis in nobis fuerit præſtantior, edam.
Par utrumque fuit. Prob! Quanta potentia regni
Eſt, Venus, alma, tui! Nempe [4] *ille immitis, & ipſe*
Horrendus ſylvis, & [5] *viſus ab hoſpite nullo*
Impune, & magni cum Diis contemptor Olympi,
Quid ſit amor ſentit, noſtrique cupidine captus
Uritur, [6] *oblitus pecorum, antrorumque ſuorum.*
Jamque tibi formæ, jamque eſt tibi cura placendi:
Jam rigidos pectis raſtris, Polypheme, capillos,
Jam libet hirſutam tibi falce recidere barbam,
[7] *Et ſpectare feros in aqua & componere vultus.*
Cædis amor, feritaſque, ſitiſque immenſa cruoris
Ceſſant, & tutæ veniunt abeuntque carinæ.
[8] *Telemus interea Siculum delatus in æquor,*
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,
Terribilis Polyphemon adit: [9] *Lumenque, quod unum*
Fronte geris media, rapiet tibi, dixit, Ulyſſes.
Riſit: & O vatum ſtolidiſſime, falleris, inquit:
Altera jam rapuit. Sic fruſtra vera monentem
Spernit: & aut gradiens ingenti litora paſſu
Degravat; aut feſſus ſub opaca revertitur antra.
Prominet in pontum [10] *cuneatus acumine longo*
Collis, utrumque latus circumfluit æquoris unda.

1 Quinquaginta Nereidas numerat Heſiodus in Theogonia.

2 Scyllam, Phocri & Cratæidis, quæ & Hecate dicta.

3 Filia Symæthi fl. Siciliæ, prope Catanam. Cluverii Sicilia l. 1. c. 10.

4 Ἀρχαῖος Πολύφημος, &c. Ἰδὼν ἴσχυν ὑποκαρδίου ἔλκος Κύπριδος ἐν μεγάλαις. Theocr. Cyclops:

5 Nec viſa facilis, nec dictu affabilis ulli. Æneid. 3. ἀπρόσιτος ἀνήρ. Odyſſ. 9.

6 Πολλάκις τὰς ἴδιας ποτὶ ταὐλίον ἀυτὰς ἀπέπεμψε Χλωραῖς ἐν βοτάναις. Theocr.

7 Infra verſ. 481.

8 Ἔσκε τις ἐν Δελφοῖς μάντις ἀνὴρ ἠὺς ἐπὶ μάκρος, Τήλεμος Εὐρυμίδης ὃς μαντοσύνῃ ἐκέκαστο, καὶ μαντεύόμενος κατιγήσια κυκλώπων Hom. Od. 9.

9 Αἴ κέ σε πελώριος χερσὶν ἑλὼν ἐκπαίνυται, Τυφλὸν ἔθηκεν ἐνὶ σίδῃ χάρμῃ μ' ἰδών, ἰθείας ἀφορμηθείς. Euripidis. 10 In formam cunei longi & acuti.

Hæc ferus ascendit Cyclops, mediusque [1] resedit;
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postquam pinus, baculi quæ præbuit usum,
Ante pedes posita est, [2] antennis apta ferendis,
Sumptaque arundinibus compacta est fistula centum:
Senserunt toti pastoria sibila montes,
Senserunt undæ. latitans ego rupe, meique
Acidis in gremio residens procul, auribus hausi
Talia dicta meis, auditaque verba notavi.
[3] Candidior [4] folio nivei Galatea ligustri,
Floridior prato, longa procerior alno,
Splendidior vitro, [5] tenero lascivior hædo,
Levior assiduo detritis æquore conchis,
Solibus hybernis, æstiva gratior umbra,
Nobilior pomis, platano conspectior alta,
Lucidior glacie, matura dulcior uva,
Mollior & cygni plumis, lacte coacto,
Et, si non fugias, riguo formosior horto.
Sævior indomitis eadem [6] Galatea juvencis,
Durior annosa quercu, fallacior undis,
Lentior & salicis virgis, & vitibus albis,
His immobilior scopulis, violentior amne,
[7] Laudato pavone superbior, acrior igni,
Asperior tribulis, fœta truculentior ursa,
[8] Surdior æquoribus, calcato immitior hydro,
Et, (quod præcipue, si possem, demere vellem)
Fugit tantum cervo claris latratibus acto,
Ferum etiam ventis, volucrique fugacior aura.
Ah, bene si noris, pigeat fugisse: morasque
Accusatus damnes, & me retinere labores.
Sunt mihi pars montis vivo pendentia saxo
[9] Antra, quibus nec Sol medio sentitur in æstu,
Nec sentitur hyems: sunt poma gravantia ramos,
[10] Sunt auro similes longis in vitibus uvæ,
Sunt & purpureæ; tibi & has servamus, & illas.
Ipsa tuis manibus sylvestri nata sub umbra
Mollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,

1 Καθεζόμενος δ' ἐπὶ πέτρας
Τηλαυγέος, ἐκ πόντου, ὁρᾶν
ἔειδε τοιαῦτα.
Theocr. Cycl.

2 *Truncæ manum pinus regit, & vestigia firmat.* Æneid. 3. *Polyphemus ducentos Cyclops longus pedes, & porro huic manu baculum, Quam malus navis in corbita maximus ulla.* Lucilius & Jo. Boccacius l. 4. Geneal. refert inventum in Siculo antro cadaver, Polyphemi ut credebatur, cujus læva centum tenebat cujusvis navis malo majorem, &c.

3 Amatoria hæc cantilena est, & illæ Virgilii ecl. 2. & 7. adumbratæ sunt. ex Theocriti Cyclope: Ω λευκὰ Γαλάτεια, τί τὸν φιλέοντ' ἀποβάλλῃ; Λευκοτέρα πυκτᾶς, &c.

4 Flore ipso ligustri, cujus candor passim celebratur. vide J. Passeratium in l. 2. Claudiani, & Brodæi Advers. lib. 4. cap. 18.

5 Ἁπαλωτέρα σ' ἀρνὸς, Μάσχα μαυροτέρα. Theocr. Idyll. 11.

6 Laudatas ostentat avis Junonia penna, & spectata superbit. 7 Quorum rauci fluctus ad litora aut scopulos allisi vocem auferi negant. Si Nili Catadupa ab auribus accolarum amplitudinem fragoris excludunt. quid mirum? &c. Macrobius in somn. Scipionis l. 2. c. 4. 8 Ἀδίκει σὺ τὰ πρᾶγε παρ' ἰμέν, &c. Theoc. Cyclops. 9 Εἰτ' ἄμπαλοι ἁ γλυκυάρπαξ. Ibid.

Prunaque non ſolum nigro liventia ſucco,
Verum etiam generoſa, novaſque imitantia ceras.
Nec tibi caſtaneæ, me conjuge, nec tibi deerunt
Arbutei fœtus: Omnis tibi ſerviet arbos.
[1] Hoc pecus omne meum eſt: multæ quoque vallibus errant,
Multas ſylva tegit, multæ ſtabulantur in antris.
Nec, ſi forte, roges, poſſim tibi dicere, quot ſint.
Pauperis eſt numerare pecus: de laudibus harum
Nil mihi credideris: præſens potes ipſa videri,
Ut vix [2] ſuſtineant diſtentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ovilibus agni:
Sunt quoque par ætas aliis in ovilibus hœdi.
[3] Lac mihi ſemper adeſt niveum; pars inde bibenda
Servatur; partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi deliciæ faciles, vulgataque tantum
Munera contingent: damæ, leporeſque, capræque,
Parque columbarum, demptuſque cacumine nidus.
Inveni geminos, qui tecum ludere poſſint,
Inter ſe ſimiles, vix ut dignoſcere poſſis,
[4] Villoſæ catulos in ſummis montibus urſæ:
Inveni, & dixi, dominæ ſervabimus iſtos.
Jam modo cærulco nitidum caput exere ponto,
Jam Galatea veni: nec munera deſpice noſtra.
[5] Certe ego me novi, liquidæque in imagine vidi
Nuper aquæ: placuitque mihi mea forma videnti.
Aſpice ſim quantus: non eſt hoc corpore major
Jupiter in cœlo (nam vos narrare ſoletis
Neſcio quem regnare Jovem) [6] coma plurima tum vos
Prominet in vultus, humeroſque ut lucus obumbrat.
Nec, mea quod duris horrent denſiſſima ſetis
Corpora, turpe puta: Turpis ſine frondibus arbor;
Turpis equus, niſi colla jubæ flaventia velent.
Pluma tegit volucres; ovibus ſua lana decori eſt: [7]
[7] Barba viros hirtæque decent in corpore ſetæ.
[8] Unum eſt in media lumen mihi fronte, ſed inſi
Ingentis clypei. Quid? Non hæc omnia magno
Sol videt e cœlo: Solis tamen unicus orbis.

[1] Βατὶ χλια βόσκω. Cyclops Theocriti.
[2] Mſs. noſtri, & Cioſani duo, & Urſin. habent circumeant. interpretatur Rhegius, gregum ovium magnitudine uberum impediri.
[3] Κὰκ τύτων τὸ κράτιςον ἀμολγόμενον γάλα πίνω. Τυρὸς δ' ἀλίσκεται μ' ὄυτ' ἐν διρῇ ὄυτ' ἐν ὀπώρᾳ. Ου χειμῶν δ' ἄκρα. Theocr. Idyll. 11. Lac mihi non æſtate novum, non frigore deſit. Virg. Coryd. ecl 2.
[4] Καὶ σκύμνους τίκα ἄρκος ἀρειδομένα. Cyclops Theocriti.
[5] Καὶ γὰρ ἐγὼν ἐμὲ τὸν ἐνόησα καλὸν, ὡς μὲ λέγοντι. Ἢ γὰρ πρὸν ἐς πόντον ἐπὶ βλεπον ἐς δὲ γαλάτειαν. Theocr. Idyll. 6.
[6] Ου γενειὰς μοι λασία μὲν ὀμοῦς δὲ ὑπὸ ῥινὸς ἀνθεῖ πυκνὰ μιτύεσσα, &c. Idyll. 11. Theocr.
[7] Καὶ καλὰ μὲν γένεια, καλὰ δὲ κόμαι ἐμὸν ἄμμα ποιεῖ. Idyll. 6.
[8] Ἐν δὲ μέτωπον ἐπῆν σοι. Idyll. 11. 10 Impreſſa fronte ſolum ſub frontis honore, Ingentis clypei erat Phœbea lampadis inſtar. Ancus.

Adde, quod in vestro [1] genitor meus æquore regnat.
Hunc tibi do socerum: tantum miserere, precesque
Supplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni.
[2] Quique Jovem, & cælum spernо, & penetrabile fulmen,
Nerei [3] veneror: tua fulmine sævior ira est.
Atque ego contemptus essem patientior hujus,
Si fugeres omnes. Sed cur, Cyclope repulso,
Acin amas? præferque meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatque sibi, placeatque licebit,
quod nollem, Galatea, tibi: Modo copia detur,
Sentiet esse mihi tanto pro corpore vires.
Viscera viva trahам: divulsaque membra per agros,
Perque tuas spargam, si se tibi misceat, undas.
Uror enim, Lesusque exæstuat [4] acrius ignis,
Cumque suis videor transflatam viribus Ætnam
Pectore ferre meo: Nec tu Galatea moveris.
Talia nequicquam questus (nam cuncta videbam)
Surgit: & ut taurus vacca furibundus adempta
Stare nequit, sylvisque & notis saltibus errat.
Cum ferus ignaros, nec quicquam tale timentes
Me videt, atque Acin, Videoque exclamat, & ista
Ultima sit faciam, Veneris concordia vestræ,
Tantaque vox, quantam Cyclops iratus habere
Debuit, illa fuit, Clamore perhorruit Ætna,
Ast est vicino patefacta sub æquore mergor.
Terga fugæ dederat conversa [5] Symæthius heros,
Et, Fer opem Galatea, precor mihi ferte parentes,
Dixerat: & vestris periturum admittite regnis.
Insequitur Cyclops, partemque è monte revulsam
Mittit, & extremus quamvis pervenit ad illum
Angulus è saxo, totum tamen obruit Acin,
Actos, quod fieri solum per fata licebat,
Fecimus, ut vires assumeret Acis [6] avitas.
Puniceus de mole cruor manabat: & intra
Temporis exiguum rubor evanescere cœpit,
Inque color primo turbati fluminis imbre,

1 Neptunus. Viros virtute præstantes Jovis filios poëtæ appellaverunt, ut Æacum, Minoa, Sarpedona: feroces vero & immanes Neptuni filios dixerunt, ut Cyclopa, Cercyona, Scyrona, & Læstrigonas. hos mari genitos, illos cælo. Agell. l. 15. c. 21.

2 Ζευς ὁ ἰσχυρὸν ἐ
φίεται βέλος.
Οὐδ' ὀδύρεται
Ζεὺς ἐς· ἰσὸν
κρείσσων θεός.
Euripidis Cyclops.

3 Ita Mss. nostri, & Ciofani, & alii. Vulgo leg. *vereor*.

4 Mss. *acrior ignis*.

5 Acis Symæthidis Nymphæ filius, vers. 752. supra. Est autem Symæthus, vel ut aliis, Simethus, fluvius Siciliæ maximus, inter Pelorum & Pachynum se in mare exonerans, à Catena distans 8. millia passum, hodie accolis *La Iarrera* dictus. Cluverii Sicilia l. 2.

6 Rapidissimo agmine fertur Symæthus. Silius lib. 14. *rapidique coluit vada flava Symethi.* avum imitatus nepos non leniore fluit agmine Acis, à sagitta nomen sor-

τὸν δὲ Ἀκίν, ὀξυῤῥόας καὶ ἰχεῖον ποταμὸς, σὺν ἐκ τῆς πέτρας καὶ αὐτὸν ἀκίδος καλέσαντι. Eustathius in Homeri Iliad. 16.

Pucy.

Purgaturque mora. Tum moles [1] *tacta debiſcit,*
Vivaque per rimas, [2] *procreaque ſurgit arundo:*
Oſque cavum ſaxi ſonat exultantibus undis.
Miraque res, Subito media tenus extitit alvo
Incinctus juvenis flexis nova [3] *cornua* [4] *cannis,*
Qui, niſi quod major, quod toto cœrulus ore eſt,
Acis erat: Et ſic quoque erat, tamen Acis in amnis
Verſum, & [5] *antiquum tenuerunt flumina nomen.*

1 Al. *jacta.* pars ſcil. montis à Polyphemo jacta, & Acin obruens.
2 Ms. *properataque.* propere nata.
3 Ripas. vide quæ ad verſ. 80. l. 9. cur fluvii cornua habere dicantur.
4 Vide quæ ad verſ. 3. lib. 9.
5 Qui & hodie accolis vocatur *Aci* vel *Iaci.*

Glaucus in deum marinum. F A B. 9.

DEſierat Galatea loqui: [6] *cœtuque ſoluto*
Diſceduni, placidiſque natant Nereïdes undis.
Scylla redit: neque enim medio ſe credere ponto
Audet, & aut bibula ſine veſtibus errat arena,
Aut ubi laſſata eſt, ſeductos nalta receſſus
Gurgitis, incluſa ſua membra refrigerat unda.
Ecce! Fretum ſcindens, alti [7] *novus incola ponti,*
Nuper in Euboïca verſis Anthedone membris,
Glaucus adeſt, viſæque cupidine virginis ardet,
Et, quæcunque putat jugientem poſſe morari,
Verba refert: Fugit illa tamen, [8] *veloxque timore*
Pervenit in ſummum poſiti prope litora montis,
Ante fretum eſt ingens apicem [9] *conjectus in unda*
Longa ſub arboribus [10] *convexus ad æquora vertex.*
Conſtitit hic, & tuta loco, monſtrumne, Deuſne
Ille ſit ignorans, admiraturque colorem,
Cæſariemq; humeros ſubjectaque terga tegentem,
Ultimaq; excipiat quod tortilis inguina piſcis,
Senſit, & mnitens, quæ ſtabat proxima, [11] *meta.*
Non ego prodigium, nec ſum fera belua, virgo,
Sed Deus inquit, aquæq; nec major in æquore Proteus
Jus habet & Triton, [12] *Athamantiadeſq; Palæmon.*
Ante tamen mortalis eram, [13] *ſed ſcilicet altis*

6 Nereidum, nympharum pelagi cœtu dimiſſo.
7 Glaucus Anthedone, quæ Bœotiæ, Euboeam contra, urbs, natus, nuper Deus maris factus.
8 Τοὶς δ' φόβος ὦκυμορίς ὀξίονα θέσπιν ἔτευξε. pedibus timor addidit alas. Hen. Steph. Schediaſm, lib. 6. cap. 3.
9 Mſ. *collectus.*
10 Declivis, devexus ad mare.
11 Vide Iconem Glauci marini, l. 2. Philoſtrati Iconum.
12 Vel propter formam Sireniam; vel quod à nonnullis in balænam vertus dicatur.

Ἰχθὺν δὲ ἤδη τῷ λοιπῷ τ' Γλαῦκον ὁρῶ τὰ ἐσχία ἐξομοιοῦντα πρὸς τὸν ἰχθὺν ὑποτρίφοντα, Philoſtratus ibid. 13 Scopulo. 14 Lib. 4. verſ. 540. 15 Erat, inquit Palæphatus, Glaucus, natator atque urinator peritiſſimus. Ita ut portu Anthedonio in conſpectu civium enatans, & in litore inſuluſ deſerto per dies aliquot latitans, poſtmodo redires ſeque ſub undis per id tempus degiſſe affirmaret, &c. Quin & hyberno tempore, piſces, quoſcunque cives ſui perperam, adducebat, &c.

Dei

Delitus æquoribus, tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
Nunc in mole sedens molerabar arundine linum.
Sunt viridi prato confinia litora, quorum
Altera pars undis, pars altera cingitur herbis:
Quas neque cornigeræ morsu læsere juvencæ,
Nec placidæ carpsistis oves, hirtæve capellæ.
Non apis inde tulit collectos sedula flores,
Non data sunt capiti genialia serta, nec unquam
Falciferæ secuere manus. Ego primus in illo
Cæspite consedi, dum lina madentia sicco.
Utque recenserem captivos ordine pisces,
Insuper exposui, quos aut in retia casus,
Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
Res similis fictæ: sed quid mihi fingere prodest?
Gramine contacto cæpit [1] mea præda moveri,
Et motare latus, terraque uti in æquore niti.
Dumque moror, miroque simul, fugit omnis in undas
Turba suas, [2] dominumque novum, litusque relinquunt.
Obstupui: dubitoque diu, causamque requiro,
Num Deus hæc aliquis, num succus fecerit [3] herbæ.
Quæ tamen has, inquam, vires habet herba? manuque
Fabula decerpsi, decerptaque dente momordi.
[4] Vix bene combiberant ignotos guttura succos:
Cum subito trepidare intus præcordia sensi,
Alteriusque rapi naturæ pectus amore.
Nec potui restare diu: repetendaque nunquam
Terra vale dixi, corpusque sub æquore mersi.
Dii maris exceptum socio dignantur honore,
Utque mihi, quæcunque feram mortalia, demant,
Oceanum, Tethynque rogant. Ego lustror ab illis,
Et, purgante [5] nefas novies mihi carmine dicto,
Septora fluminibus jubeor supponere centum.
Nec mora: diversis lapsi de partibus amnes,
Undaque vertuntur supra caput æquora nostrum.
Quæ postquam redeunt, alium me corpore toto,
Nec facie nuper, nec eundem mente recepi.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cætera sensit.
Hanc ego tum primum viridem ferrugine barbam,
Cæsariemque meam, quam longa per æquora verro,
Squamigeros humeros & cærula brachia vidi,

1 Pisces capti, jamque exanimes.
2 Me.
3 Τῆς ἀειράσης βοτάνης, ἧς ὁ Ἀγχιδήνιος ἐπεὶ τὸ δέλεμνον ἐμφορηθεὶς, ἀθάνατος γέγονε, Athenæus l. 15. c. 7. vide eund. l. 7. c. 12. Τὴν δὲ βοτάνην ἧς ἐγεύσατο, φασὶ τινὲς ἀείζωον εἶναι. Il. Tzetzes ad illa Lycophronis Ἥρης κύμασι δύπτην ἐμπλησίμους, &c.
4 Ἀθάνατον δὲ βοτάνην ἐξ αὐτῆς φασὶν ἀσταθμήσαι τινα εἰς ἄκρον γήρας ἥκειν, μικρὰ τῆς φύσεως, ἐδήσχυσεν ἑαυτὸν εἰς θάλασσαν. ἐξ ἐτιμάθη εἰς θαλάσσιος δαίμων. Scholiastes in lib. 1. Apollonii Argonaut.
5 Vitiorum labem & sordes ex anteacta vita humana contractas & concretas.
6 Τὸν δὲ λαχνήεντα τὴν χρόαν γαῦλόν τε εἰσορᾷς, &c. Apollonius 1. Argonaut. lege & Glauci Icona apud Philostratum l. 2. Iconum.

Cru-

[1] Supra, ad vers. 916.
[2] In quibus homines in varias beſtiarum formas mutati carminibus & præſtigiis Circes. lib. ſequente. & Virg. 7. Æneid. ſub initio. ex Odyſſ. 5. Homeri expreſſ.

[1] *Cruraque pinnigero curvata novissima pisce.*
Quid tamen hæc ſpecies? quid Diis placuiſſe marinis?
Quid juvat eſſe Deum, ſi tu non tangeris iſtis? 966
Talia dicen'em, dicturum plura reliquit
Scylla Deum: furit ille, irritatuſque repulſa,
[2] *Prodigioſa petit* [3] *Titanidos atria Circes.*

[3] Solis, qui è Titanum familia & numero, filia.

LIBER XIV.

Scyllæ inguina in canes. F A B. I.

[4] Ætnæ incendia, cujus craterες evomunt lapides ignitos, flammarum globos & cineres Poëtæ imputant Encelado, Typhoëo & gigantibus à Jove debellatis, atque ex Ætna ſuperinjectæ caminis quaſi faucibus, ignem eructantibus. l. 5. verſ. 353.
[5] Arva tribus Cyclopum ſcopulis, hodie *Li Fariglioni*, ſubjecta, fertilia, ſed inarata.
[6] Glaucus Anthedonius. l. præced. v. 906.
[7] Mss. *Liquidarum.*
[8] Meſſanam urbem Siciliæ, cui è regione reſpondet Rhegium in Italiæ, interjecto freto Siculo, infami naufragiis, ſcopulis, Scylla & Charybdi.

Jamque [4] *giganteïs injectam faucibus Ætnam,*
[5] *Arvaq; Cyclopum, quid raſtra, quis uſus aratri,*
Neſcia, nec quicquam junctis debentia bobus,
Liquerat [6] *Euboïcus* [7] *tumidarum cultor aquarum:*
Liquerat & [8] *Zanclen, adverſaque mœnia Rhegi,*
Nivifragumque fretum, gemino quod litore preſſum:
Auſoniæ Siculæque tenet confinia terræ.
Inde [9] *manu magna Tyrrhena per æquora vectus,*
Herbiferos adiit colles, atque atria Glaucus
[10] *Sole ſatæ Circes,* [11] *variarum plena ferarum.*
Quam ſimul aſpexit, dicta, acceptaque ſalute,
Diva Dei miſerere, precor: nam ſola levare
Tu potes hunc, dixit, (videar modo dignus) amorem.
Quanta ſit herbarum, [12] *Titani, potentia nulli*
Quam mihi cognitius, qui ſum mutatus ab illis:
Neve mei non nota tibi ſit cauſa furoris,
Litore in Italico, Meſſenia mœnia contra,
Scylla mihi viſa eſt. Pudor eſt, promiſſa, preceſque
Blanditiæque meæ, contemptaque verba referre.
At tu, ſive aliquod [13] *regnum eſt in carmine, carmen*

[9] Σκιλλαν ἱστορίζαλο χειρί. Apoll. Argon. l. 1. de Glauco. 10 Lege quæ nos ad verſ. 74. lib. 7. Scholiaſt. ad Apollonii Argon. l. 3. verſ. 200. necnon Diodor. l. 5. Auguſtin. de civitate Dei l. 18. c. 17. & quæ ibi L. vives. Heſiod. in Theogon. Mythologi Sole natam referunt ad herbarum ſcientiam, quarum vigor à Sole. 11 De Circe Θαυμαλόεσσα. Hom. 10. Odyſſ. Lycophron. & commentator ejus. Pallad. l. 1. Anthol. c. 72. Virg. Æn. 7. ſtatim ab initio. Mythologi omnes. 12 Lib. præced. ultimo v. 13 Potentia, imperium, efficacia.

Ore move ſacro: ſive expugnantior herba eſt,
Vtere tentatis [1] operoſæ viribus herbæ.
Nec medeare mihi, ſaneſque hæc vulnera mando;
Fineque nil opus eſt: [2] partem ferat illa caloris.
At Circe (neque enim [3] flammis habet aptius ulla
Talibus ingenium: ſeu cauſa eſt hujus in ipſa,
[4] Seu Venus indicio facit hoc offenſa paterno)
Talia verba refert: Melius ſequerere volentem,
Optantemque eadem, paribique cupidine captam.
Dignus eras, ultro poteras orteque rogari:
Ei, ſi ſpem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
Ne dubites: adſitque tuæ fiducia formæ.
Ea! Ego cum Dea ſim, nitidi cum filia Solis,
Carmine cum tantum, [5] tantum quoque gramine poſſim,
Vt tua ſim, voveo, [6] ſpernentem ſperne, ſequenti
[7] Redde vices; unoque duas ulciſcere facto.
Talia tentanti, [8] prius, inquit, in æquore frondes,
Glaucus, & in ſummis naſcentur montibus algæ,
Sæpius quam Scylla noſtri mutentur amores.
Indignata Dea eſt: [9] & lædere quatenus ipſum
Non poterat, nec vellet amans, iraſcitur illi,
Quæ ſibi prælata eſt, Veneriſque offenſa repulſa,
Protinus horrendis infamia [10] pabula ſuccis
Conterit, & tritis [11] Hecateïa carmina miſcet,
[12] Cærulaque induitur velamina, perque [13] ferarum
Agmen adulantum media procedit ab aula,
[14] Oppoſitumque petens contra Zancleïa ſaxa
Rhegion, ingreditur [14] ferventes æſtibus undas.
In quibus, ut ſolida ponit veſtigia terra,
Summaque decurrit pedibus ſuper æquora ſiccis.
Parvus erat gurges curvos finuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ: quo ſe referebat ab æſtu
Lumaris, & cæli, medio cum plurimus orbe
Sol erat, & minimas à vertice fecerat umbras.
Hunc Dea prævitiat, portentificiſque venenis
Inquinat: hic [16] preſſos lutices radice nocenti
Spargit, & obſcurum verborum ambage novorum

1 Efficacis.
2 Mutuo mei amore ardeat.
3 Ejuſmodi amoribus conciliandis.
4 Seu Venus ulta indicium Solis, qui Martis adulterium ad Vulcanum detulit, turpiſſimis amoribus omnem Solis progeniem traducit. *Stirpem perofa Solis inviſa Venus, Per nos catenas vindicat Martis ſui.* Seuec. Hippolyt. verſ. 123.
5 Mss. *quantum quique gramine poſſim.* Sed nihil mutandum cenſeo.
6 Scyllam.
7 Me amantem mutuo amore proſequere.
8 Rerum naturæ inverſarum conditio aut impoſſibilium, vim negationis implicitam habet.
9 In quantum Glaucum jam Deum lædere non poſſet & quæ ipſa illum amaret.
10 Mss. aliquot *gramina.*
11 Incantationes à matre Hecate edoctas. vide l. 7. v. 74.
12 Nigra, magicis ſacris convenientia.
13 Hominum in feras & beſtias tranſmutatorum ſupra v. 10. & ult. v. l. præced.
14 Supra ad v. 5.
15 Fretum pedes tranſgreditur, tre-

um autem à ſimilitudine ferventis aquæ dictum vult Varro lib. 6. de L. L. & alii.
16 Succos ex herbis noxiis expreſſos.

Ter-

Ter novies carmen magico demurmurat ore,
Scylla venit, mediaque tenus descenderat alvo,
Cum sua fœdari [1] *latrantibus inguina monstris*
Aspicit [3] *ac primo non credens corporis illas*
Esse sui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterva canum: sed quos fugit, attrahit una,
Et corpus quærens femorum, crurumque, pedumque,
[2] *Cerbereos ritus pro partibus invenit illis;*
Statque [3] *canum rabies subjectaque terga ferarum*
Inguinibus truncis, uteroque extante coërcet.

1. Scyllam nonnulli saxum esse ajunt muliebrem referens superne formam, ad cujus exesas inferne cavernas allisi fluctus luporum ululatus & canum latratus referant. Justin l. 4. Navigantes, inquit magnis pelagi defidentis vorticibus territi, latrare putant undas, quas sorbenits æstus vorago collidit. Strabo l. 1. interpretatur versus Homeri Odyss. 8. innuere venationem galeotarum piscium, quos Canes & Xiphias vocant, apud Scyllæum. Palæphatus Scyllam fuisse triremem prædatoriam in mari Siculo exponit. Ethici exp. homines divinæ animæ compotes per obscœnas voluptates degenerare in belluas, canes puta, lupos, sues, &c. Poëticus Heraclides, Σκύλλαι τὰς πολύμορφον ἀναίδειαν ἀλλήγορεῖ. Alii unum extremorum in medio quorum consistit virtus, Charybdin vero alterum. Ex Homero Aristoteles, l. 2. Ethic. Nicom. καθάπερ ἡ Καλυψὼ παρήνει, Ὡς τὼ μὲ κατὰ καὶ κύμαλ' ἐκτὸς ἴσχε νῆα. 2 Terribiles, instar trifaucis canis Cerberi. 3 Virg. 6. ecl. & 3. Æn. & Scholiastes Apollonii ad l. 3. v. 217. Lycophr. ἑρμηνεὺς μιξοπάρθου κύων.

Scylla in saxum. F A B. 2.

Flevit amans Glaucus, nimiumque hostiliter usæ
Viribus herbarum fugit connubia Circes.
Scylla loco mansit: cumque est data copia primum,
In Circes odium [4] *sociis spoliavit Ulyssem.*
Mox eadem Teucras fuerat mersura carinas,
Ni prius in scopulum, qui nunc quoque saxeus exit,
Transformata foret: scopulum quoque navita vitat.

4 Sex. Ἐπὶ τοῖς ἑταίροις ἐξ ἁλιᾶ' ὃς χρῆσιν φ βίηφι Φέρτατοι ἦσαν. Hom. Odyss. 10.

Cercopes in simias. F A B. 3.

Hunc ubi Trojanæ remis, avidamque Charybdin
Evicere rates, cum jam prope litus adessent
Ausonium, [5] *Libycas vento referuntur ad oras.*
[6] *Excipit Æneam illic animoque, domoque,*
Non bene discidium Phrygii latura mariti
Sidonis: inque pyra sacri sub imagine facta
Incubuit ferro [7] *deceptaque decipit omnes.*
Rursus arenosæ fugiens nova mœnia terræ

5 Errores, amores, descensum Æneæ ad inferos latius habet Virgilius sex prioribus libris Æneidos, quorum hic quasi epitome est.
6 Visit Æneas 286. annos ante Dionem. historiæ tamen fidem pragravat Virgilii figmentum, uti dictum à nobis ad 1. & 4. l. Æneid.
7 Ab Æneæ deserta deceptaque decepit & ipsa moritura sororem.

Ad [1] *ſedes Erycis, fidumque relatus Aceſten,*
Sacrificat, tumulumque ſui genitoris honorat,
Quaſque vates Iris Juxonia pene cremarat,
Solvit, & [2] Hippotadæ regnum, [3] terraſque calenti
Sulphure fumantes, [4] Acheloïadumque relinquit
Sirenum ſcopulos. [5] Orbataque præſide pinus
[6] Inarimen, Prochytenque legit, ſterilique locatas
Colle Pithecuſas habitantum nomine dictas.
[7] Quippe Deûm genitor fraudem & perjuria quondâ
Cercopum exoſus, gentique admiſſa doloſæ,
In deforme viros animal mutavit, ut iidem
Diſſimiles homini poſſent, ſimileſque videri,
Membraque contraxit, nareſque à fronte remiſſas
Contudit, & rugis peraravit anilibus ora,
Tunaque velatos flaventi corpora villo
Miſit in has ſedes, nec non prius abſtulit uſum
Verborum, & natæ dira in perjuria linguæ:
Poſſe queri tantum rauco ſtridore reliquit.
Has ubi præteriit, & [8] Parthenopeïa dextra
Mania deſeruit, læva de parte [9] canori
Æolidæ tumulum, & loca fœta paluſtribus undis
Litora Cumarum, [10] vivaciſque antra [11] Sibyllæ
Ignarat: & ut manes adeat per Averna paternos,
Orat. At illa diu vultum tellure moratum
Erexit, tandemque [12] Deo furibunda recepto,

1 Siciliam, in qua mons Eryx, ab Eryce Veneris filio ibi condito.

2 Æolias inſulæ: Æolus cur dictus Hippotades, habes lib. 4. verſ. 663.

3 Vulcani inſulas, Liparam, Hieram, Strongylen.

4 Sirenum de quibus dictum ad verſ. 552. lib. 5.

5 Deſtituta gubernatore Palinuro. Æn. l. 5. ſub fine.

6 Ænariam inſ. Pithecuſas. Ichiam, ſed de nomine Inarimes ab Homero ἐν Ἀρίμοις lege quæ differit Erythræus in indice Virgilii.

7 Inſulæ Inarimes incolæ, ut habet Suidas, impii atque improbi erant impoſtores. in his fratres duo Candulus & Atlas, quorum alter *pauſtus*, alter *incus* dictus: fidem

ui datam cum violaſſent, omnes in ſimias mutati ſunt. *Accepit fabula priſtia fidem.*
id enim aliud quam clunæ in purpura, & byſſini ſimii ſunt, non, ſeurræ tantum,
blandi moriones, plani, agyrtæ, ſaltatores, cinædi, quorum *Limidus*, ut habet
artialis, *velat Gallica palla nates?* ſed & ipſi majorum gentium fures, fumivendu-
, Thurini, bipedum nequiſſimi Reguli, ranæ Ægyptiacæ, delatores, quadruplato-
, inſtrumenta palatina, Reſp. Harpyiæ, polypi, verricula? 8 Neapolin, prius
arthenopen dictam à Sirene cognomine ibi ſepulta. 9 Miſeni Æoli ſ. *quo non*
ædantior alter Ære ciere viros, Martemque accendere cantu. Æn. 6. 10 Infra, verſ.
44. redditur ratio. 11 Vatis Cumanæ. Fœminæ vero vates, ut habet Lactantius
l. 1. Sibyllæ erant à veteribus nuncupatæ, vel ab unius Delphidis nomine, vel à
ultis Deorum denunciandis: σιὸς enim Deos, & conſilium βυλὴν appellan-
nt Æoles. Alii quaſi σιὸς βυλὴ. quaſi Deo plena. De numero earum varie
ti. Lactantius libro dicto de falſa Religione numerat nominatque decem. vide
idam. Pauſaniam in Phocicis. Diodorum Sic. l. 5. Lil. Giraldi Syntagm. Poët:
d. 2. Auguſtin. l. 11. de Civit. Dei, cap. 28. atque ad eum L. Vivem. Bulenge-
de Divination. l. 4. Cluverium in Italia antiqua l. 4. c. 2. J. Boiſſardum de
ivinatione c. 2. Sed videatur Iſ. Caſaubonus ad Ann. Baron. n. 18. necnon R.
antacutii Apparatus 3. 12 Vide quæ nos ad l. 6. Virg. Æn. ſub initio. quæ item
Lucanum. l. 5. v. 83. de origine oraculorum ex Juſtino l. 24. & Diodoro Siculo
l. & 16.

Magna petis, dixit, vir factis maxime, cujus
Dextera per ferrum est, pietas spectata per ignes.
Pone tamen, Trojane, metum: potiere petitis;
Elysiasque domos, & regna [1] novissima mundi
Me duce cognosces, simulacraque chara parentis.
Invia virtuti nulla est via. *Dixit: & auro*
[2] Fulgentem ramum sylva Junonis Avernæ
Monstravit, jussitque suo divellere trunco.
Paruit Æneas, & formidabilis Orci
Vidit opes, atavosque suos, umbramque senilem
Magnanimi Anchisæ: didicit quoque jura locorum,
Quæque novis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lapsos adverso tramite passus,
Cum duce Cumæa fallit sermone laborem.
Dumq; iter horrendum per opaca crepuscula carpit,
Seu Dea tu præsens, seu Diis gratissima, dixit,
Numinis instar eris semper mihi, meque fatebor
Muneris esse tui; quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me visæ voluisti evadere mortis:
Pro quibus ærias meritis evectus ad auras,
[3] Templa tibi statuam, tribuam tibi thuris honores.
Respicit hunc vates, & suspiratibus haustis,
Nec Dea sum, dixit, nec sacri thuris honore
Humanum dignare caput. neu nescius erres,
[4] Lux æterna mihi, carituraque fine dabatur,
Si mea virginitas Phœbo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat, dum præcorrumpere donis
Me cupit: Elige, ait, virgo Cumæa, quid optes,
Optatis potière tuis. Ego [5] pulveris haustis
Ostendens cumulum, Quot haberet corpora pulvis,
Tot mihi [6] natales contingere vana rogavi.
Excidit, ut peterem juvenes quoque protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat, æternamque juventam.
Si venerem paterer. contempto munere Phœbi
Innuba permaneo. Sed jam [7] felicior ætas
Terga dedit, tremuloque gradu venit ægra senectus,
Quæ patienda diu est: nam jam mihi [8] secula septem
Acta vides; superest numeros ut pulveris æquem,

1 Ima, id est, inferos. Namque supremum mundi regnum, est cœlum; medium, terra cum aquis; ultimum, inferi.

2 Aureum Prudentiæ ramum, Proserpinæ deferendum munus. Homer. Odyss. 11. Virg. Æn. 6. Igitur ille (de Ulysse loquitur Apulejus) hac (Prudentia seu Minerva) duce, omnia horrenda sublit, omnia adversa superavit. Quippe ea adjutrice Cyclopis specus introivit, sed egressus est; Solis boves vidit, sed abstinuit: ad inferos demeavit, sed adscendit, &c. lib. de Deo Socratis, sub exitu.

3 *Te quoque magna manent regnis penetralia nostris*, &c. Æneas Sibyllæ. Æneid. 6. Virg.

4 Immortalitas.

5 Arenæ pugillum.

6 Annos.

7 Lege sis quæ Seneca commentatur, epist. 108. super illis versibus Virgilii, *Optima quoque dies miseris mortalibus ævi Prima fugit, subeunt morbi, tristisque senectus. Et labor & duræ rapit inclementia mortis.* Georg. lib. 3.

8 Annos 700. vide quæ ad vers. 188. lib. 12.

Tercentum messes, [1] tercentum musta videre.
Tempus erit, cum de tanto me corpore parvam
Longa dies faciet, consumptaque membra senecta
Ad minimum redigentur onus; nec amata videbor,
Nec placuisse Deo. Phœbus quoque forsitan ipse
Vel non agnoscet, vel dilexisse negabit.
[2] Usque adeo mutata ferar, nullique videnda,
Nec tamen noscar: vocem mihi fata relinquent.

1 De Nestore, *Qui dextra computat annos, Quique novum toties mustum bibit.* Juvenal. Satyr. 10.

2 Varro, l. 1. cap. 1. Neque patiar Sibyllam non solum cecinisse, quæ, dum viveret, prodessent hominibus; sed etiam quæ cum periret ipsa, &c.

Ulyssis socii in sues, & rursus in pristinam formam. FAB. 5, 6.

TAlia [3] convexum per iter memorante Sibylla,
Sedibus [4] Euboïcam Stygiis emersit in urbem
Unius Æneæ: sacrisque ex more litatis,
Nomina adit nondum [5] nutricis habentia nomen.
Hic quoque substiterat post tædia longa laborum
Veritius Macarem, comes [6] experientis Ulyssei:
Desertum quondam mediis in rupibus Ætnæ
Fecit [7] Achæmeniden, improvisoque repertum
Videre miratus, Quis te casusve deusve
Servat Achæmenidem? Cur inquit, [8] barbara Grajum
Ora vehit? Petitur vestra quæ terra carina?
Ille quærenti jam non hirsutus amictu,
Nec suus, & spinis [9] concreto tegmine nullis
Horruit Achæmenides: Iterum Polyphemon, & illos
Aspiciam fluidos humano sanguine victus,
Nec mihi vi potiar domus est, Ithacique carina,
Meminus Æneam veneror genitore. Nec unquam
Me satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Quod loquor, & spiro, cœlumque & lumina Solis
Video (possumne ingratus & immemor esse?)
Debeo: quod non anima hæc Cyclopis in ora
Fugit, & ut lumen jam nunc vitale relinquam,
Tumulo, aut certe non illa condar in alvo.
Quod mihi tunc animi, nisi quod timor abstulit omnem
Fuit, animumque, fuit, cum vos petere alta relictum

3 Ascensu arduum.
4 Cumas Chalcidensium coloniam: Chalcis autem oppidum est Bœotiæ.
5 Postea ab Æneæ nutrice Cajetam dictam. Sed vide quæ nos ad vers. 1. lib. 7. Æn. & infra vers. 443.
6 Ithacensis. Neritos mons est Ithacæ.
7 Πολυμήχ.
8 Vide l. 3. Æn. sub exitu libri.
9 Trojana navis.
10 *Jam non forma viri, miserandaque cultu, Cui dira inuvies, immissaque barba, & Consertum tegmen spinis.* Ut Æn. 3. sed cultus & liber, & sibi redditus.
11 Miseré peream Polyphemi redditus antro, nisi mihi hæc sub Æneæ conditio potior fit, quam illa sub Ulysse, &c.

Æquora

[1] Ηκα δ' ἀπερρῖξας καρυὸν ὄρι ☞ μιχάλοιο, &c. Homer. Odyſſ. 10. verſ. 481.

Ἔνθ' ἐτι τ' ἀπερρῶξας πέτρας Λυτοῖσι σὺν ναυτῆσι συντρίψαι Καλὸν Eurip. Cyclops, verſ. 700.

[2] Αὐτὰρ ὁ γ' ἐξαῦτις πολὺ μείζονα λᾶαν ἀείρας, &c. Od. 10. verſ. 536.

[3] Execratus ſcil. modo ab Ulyſſe.

[4] Αλλ' ἄγε δὴ Οδυσῆϊ, ἵνα τοι πὰρ ξείνια δείω. Odyſſ. 10. verſ. 516. item. verſ. 535. imprecatur Ulyſſi reditum moleſtum.

[5] Henr. Glareanus diſtinguendum putat poſt *ter*, hoc ſenſu: vidi ter bina corpora quater affligi. Quia apud Homerum Polyph. devoravit ſex Ulyſſis ſocios. Sed durior eſt illa Anaſtrophe & noſtro inuſitata. Simplicior & ſanior erit conſtructio, Vidi bina meorum ſociorum corpora, tribus ſcil. vicibus affligi terra. Ita nempe Virg. Æn. 3. *Vidi egomet, duo de numero cum corpora noſtro, &c.* Mar. Accurſ. legit *vita* pro *bina*. Homer.

Æquora [1] *conſpexi? volui inclamare; ſed hoſti*
Prodere me timui: veſter quoque clamor Ulyſſi
Pene rati nocuit. Vidi, cum monte revulſum
Immanem ſcopulum mediis permiſit in undis:
[2] *Vidi iterum veluti tormenti viribus acta*
Vaſta giganteo jaculantem ſaxa lacerto:
Et, ne deprimeret fluctuſve lapiſve carinam,
Pertimui, jam me non eſſe oblitus in illa.
Ut vero fuga vos ab acerba morte reduxit,
Ille quidem totam gemebundus obambulat Ætnam
[3] *Prætentatque manu ſylvas, & luminis orbum*
Rupibus incurſat, fœdatque brachia tabo
In mare protendens, gemitum execratur Achivum,
Atque ait: [4] *O ſi quis referat mihi caſus Ulyſſei,*
Aut aliquem ex ſociis, in quem mea ſeviat ira,
Viſcera cujus edam; cujus viventia dextra
Membra mea laniem, cujus mihi ſanguis inundet
Guttur & eliſi trepident ſub dentibus artus!
Quam nullum, aut leve ſit damnum mihi lucis ademptæ!
Hæc & plura ferox. Me lurvidus occupat horror
Spectantem vultus etiamnum cæde madentes,
Crudeleſque manus, & inanem luminis orbem,
Membraq; & humano concretam ſanguine barbam.
Mors erat ante oculos, minimum tamen ipſa dolenti
Et jam prenſurum, jam nunc mea viſcera rebar
In ſua merſurum: mentique hærebat imago
Temporis illius, quo vidi [5] *bina meorum*
Ter quater affligi ſociorum corpora terræ;
[6] *Cum ſuper ipſe jacens hirſuti more leonis*
Viſceraque, & carnes, cumque albis oſſa medullis,
Semianimeſque artus avidam condebat in alvum.
Me tremor invaſit: ſtabam ſine ſanguine mœſtus:
Mandentemque videns, [7] *ejectantemque cruenta*
Ore dapes, & fruſtra [8] *mero glomerata vomentem*
Talia fingebam miſero mihi fata parari:
Perque dies latitans multos, omnemque tremiſcens

[1] Ἠϋν δὲ νῶϊ μαρψας ὥς τ' ὀκυλος ποτὶ γαίῃ Κόπτε, Odyſſ. 9. verſ. 180. [2] Ἤδησ δ' ὥς τ' λίην ὀρο ☞, ὑδ' ἀπτλίστι, Εγκατὰ τ' σίρκας τ' κ' ὀστία μωλύσι ibid. [9] Φέρυ ☞ δ' ἐξίστυτο ὀ ☞ ψωμοὶ δ' ἀνθρ verſ. 373. [10] Dato ſibi ab Ulyſſe.

Ad ſtrepitum, mortemque timens, cupidusque moriri,
Glande famem pellens, & miſta frondibus herba,
Solus, inops, exſpes, letho pœnæque relictus,
Hanc procul aſpexi longo poſt tempore navem,
Trevique fugam geſtu, ad lituſque cucurri,
Ei movi, Grajumque ratis Trojana recepit. 225
Tu quoque pande tuos. comitum gratiſſime, caſus,
Si ducis, & turbæ, quæ tecum eſt credita ponto.
Kolon ille refert Thuſco regnare profundo,
Kolon [2] *Hippotaden cohibentem carcere ventos,*
Quos bovis incluſos tergo (memorabile munus) 230
Ulichium ſumpſiſſe ducem, ſtatuque ſecundo
Acibus iſſe novem, & [4] *terram aſpexiſſe petitam:*
Nona poſt nonam cum ſeſe aurora moveret,
Invidia ſocios, prædæque cupidine victos
Se ratus aurum, [5] *dempſiſſe ligamina ventis,* 235
Et quibus iſſe retro, per quos modo venerat undas,
Solique ratem portus repetiſſe tyranni.
Ille Lami veterem Læſtrygonis, inquit, [6] *in urbem*
Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
Miſſus ad hunc ego ſum, numero comitante duorum, 240
Atque fuga quæſita ſalus comitique, mihique:
Tertius e nobis Læſtrigonis impia tinxit
Dentibus ore ſuo. Fugientibus inſtat, & agmen
Concitat Antiphates; coëunt, & ſaxa, trabeſque
Conjiciunt, merguntque viros, merguntque carinas; 245
Una tamen, quæ nos, ipſumque vehebat Ulyſſem,
Effugit. [9] *Amiſſa ſociorum parte dolentes,*
Cætaque conqueſti [10] *terris allabimur illis,*
Quas procul hinc cernis: Procul hinc (mihi crede) videnda
Inſula viſa mihi: Tuque O juſtiſſime Troum 250
Summa Dea (neque enim finito Marte vocandus
Pallas et Æneas) moneo, fuge litora Circes.
Me quoque Circæo religata in litore pinu
Naſamonæ memores, [11] *immanſuetique Cyclopis*
Segregabamus, vel tecta ignota ſubire. 255

1 O Macareu.
2 Jovis ex Aceſta Hippotæ Trojani filia, filium, v. 663. lib. 4.
3 Δῶκε δὲ μοι δείσας ἀσκὸν, βοὸς ἐννεάζυγος Ἐνδυ δὲ βυκλάσιον ἀνέμων, κατέδησεν κέλευθα, &c. Odyſſ. 10. v. 19.
4 Ithacam.
5 Ἀσκὸν μὲ λῦσαν, ἄνεμοι δ' ἐν πόντῳ ὄρουσε, Odyſſ. 10. ver. 47.
6 Quæ poſtea Formiæ dicta eſt Λάμου αἰπὺ πτολίεθρον. Hom.
7 Ἀνδρῶν δύω κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἅμ' ὀπάσας, v. 107.
8 Αὐτὰρ ἐγὼ μιχθεὶς ἑτάροις, αἱπλίαστα δόρπον, verſ. 121.
9 Ἐς πόντον ἱπποσίας φύγομεν πέτρας Νηῦς ἐμὴ· ἀλλ' ἐνταῦθ' αἱ ἄλλαι ἀπώλοντο ἅπασαι. verſ. 136.
10 Circæum indigitat promontorium, olim inſulam, nunc continenti junctam. Virgil. 7. Æn. ſtatim ab initio.
11 Epitheton hoc pro abjecto & nimis leni vellicant

lli. defendit Mariang. Accurſius & Herc. Giofanus; non ſegnius quam *illuſtridis aras* apud Virgilium, Agellius lib. 2. cap. 6.

[1] Κλῆρος ἐγὼ καὶ ἐταῖροι ἐμοὶ χαλκήρεϊ πάλλομεν αἶχμὴ
Εἰς ἑτέρην ἐλθόντες ἐπὶ χθόνα δῖαν Ἀλαίης
Ἔνθα δ' ἔπειτα λύκοι μεγαλήτορες ἠδὲ λέοντες
Οὐρήεσσ' ἐπέβημεν ἐμοῖς ἐνὶ φάρμακα δόλοις.
Homer. Odyss. 10. vers. 206.

[2] Ἀσσον μὲν δ' αἶμον καὶ αἴσιμα κακὰ κομίσσαι
Ἀμφὶς ἀολλίσθησαν ἐπὶ ὀτρηρῶς.
Ἐλπήνορος umbra. Odyss. 11. vers. 61.

[3] Viginti duos præter Eurylochum, Homero, ἅμα τῷ γε δύω καὶ εἴκοσ' ἑταῖροι. Odyss. 10. vers. 208.

[4] Ἀμφὶ δὲ μιν λύκοι ἦδε ὀρῖφοι, ἠδὲ λέοντες.
vers. 212. Quid aliud, inquit Erasmus, innuit Circes fabula, veneficiis homines vertentis in feras, nisi quod homines rationis clavo destituti in pecudum degenerant naturam, libidine sc. in ursos, rapacitate in lupos, ebrietate in sues, ferocia in leones, &c. Quid Ulysses, non mutatus, nisi constantem sapientis habitum, qui nec affectuum illiciis, nec diserimium terroribus ab honesto abduci potest? lege & Palladæ Epigr. Anthol. cap. 72.

[1] *Sorte sumus lecti: sors me, fidumque Politen,*
Eurylochumque simul, [2] *nimiique Elpenora vini,*
[3] *Bisque novem socios Circæa ad mœnia misit.*
Quæ simul attigimus, stetimusque in limine tecti,
[4] *Mille lupi, mistique lupis ursique, leæque*
Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
Nullaque erat nostro facturа in corpore vulnus.
Quin etiam [5] *blandas movere per æra caudas;*
Nostraque adulantes comitant vestigia, donec
Excipiunt famulæ, perque atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. Pulchro sedet illa recessu
Sublimi solio, pallamque induta nitentem:
Insuper aurato circum velatur amictu.
Nereides, Nymphæque simul, quæ vellera mutis
Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducunt,
Gramina disponunt, sparsosque sine ordine flores
Secernunt calathis, variasque coloribus herbas.
Ipsa, quod hæ faciunt, opus exigit: ipsa quis usus
Quoque sit in folio, quæ sit concordia mistis,
Novit, & adverlens pensas examinat herbas.
Hæc ubi nos vidit, dicta, acceptaque salutе,
Diffudit vultus, & [6] reddidit omnia votis,
Nec mora: [7] misceri tosti jubet ordea grani,
Mellaque, vimque meri, & cum lacte coagula passi,
Quique sub hac lateant furtim dulcedine succi.
Adjicit. Accipimus sacra data pocula dextra.
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
[8] *Et tetigit virga summos Dea dira capillos,*
Et pudet, & referam, Setis horrescere cœpi,
Nec jam posse queri, pro verbis edere [9] *raucum*
Murmur, & in terram toto procumbere vultu,
Oscque meum sensi pando occallescere rostro,
Colla tumere toris, &, [10] *quæ modo pocula pars*
Sumpta mihi fuerant, illa vestigia feci.
Cumque eadem passis (tantum medicamina possunt

[5] Οὐρῇσι μακρῇσι σαίνοντες ἀΐσσειν. Odyss. 10. vers. 215. [6] Exporrecta fronte, vultuque læto, nobis omnia pro voto benigne respondit: [7] Τυρόν τε καὶ ἄλφιτα καὶ μέλι χλωρὸν Οἴνῳ ἐπὶ Πραμνείῳ ἐκύκα, ἐπέμισγε δὲ σίτῳ Φάρμακα λυγρά, &c. Odyss. v. Ῥαδάμῳ πτυχλωσία καὶ συφιοῦσιν ἰδέσθαι. ibid. [8] Grunnitum. [9] chia in crura anteriora abierunt.

Claudor in antra. ſuis ſolum caruiſſe ſigara
Vidimus [1] Eurylochum : ſolus data pocula fugit.
Quæ niſi vitaſſet, pecoris pars una maneret
Hanc quoque ſetigeri : nec tantæ cladis ab illo
Certior ad Circen ultor veniſſet Ulyſſes.
[2] Pacifer huic dederat, [3] florem Cyllenius album
Moly vocant ſuperi, nigra radice tenetur.
Tutus eo, moniiſque ſimul cœleſtibus, intrat
Dedomum Circes, & inſidioſa vocatus
Pocula, [4] conantem virga mulcere capillos
Repulit, & ſtricto pavidam deterruit enſe.
Inde fides, dextræque datæ, [5] thalamoque receptus
Conjugii dotem ſociorum corpora poſcit.
Imaginur ignotæ ſuccis melioribus herbæ,
Mutatumque caput converſæ verbere virgæ,
Verbaque dicuntur dictis contraria verbis.
Vox magis illa canit, magis hoc tellure levati
Stringimur, ſetæque cadunt, biſidoſque relinquit
Unca pedes : redeunt humeri, & jubjuncta lacertis
Brachia ſunt, flentem flentes complectimur illum,
Extremuſque ducis colle, nec verba locuti
Illa priora ſumus, quam nos teſtantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora, multaque præſens
Corpore tam longo vidi, multa auribus hauſi :
Nec quoque cum multis, quod clam mihi retulit una
Quatuor è famulis ad talia ſacra paratis.
Nam duce namque meo Circe dum ſola moratur,
Cumibi niveo factum de marmore ſignum
Prodit juvenile, gerens in vertice picum
Aede ſacra poſitum, multiſque inſigne coronis.
Cur ſit, & quare ſacra coleretur in æde,
Hanc ferret avem, quærenti, & ſcire volenti,
Accipe, ait, Macareu, dominæque potentia quæ ſit
Nec quoque diſce meæ. Tu dictis adjice mentem.

1 Qui ſolus ex 23 ſociis Ulyſſis non intrabat, οἱ στείμενος δ' ἄλλος ἔτι, quique ſupereſſet nunciaturus hæc Ulyſſi.

2 Pacis internuncius & conciliator *caduciſer* dictus lib. 2. verſ. 71. ad quem vide quæ not.

3 Ῥίζῃ μὲ μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθῳ, Μῶλυ δὲ μὲ καλέουσι θεοὶ χαλεπὸν δέ τ' ὀρύσσειν Ανδρράσιν, &c. Odyſſ. 10. verſ. 304. Plin. lib. 25. cap. 3. Photius ex Ptolem. Hephæſtione, Lycophron. Lil. Girald. 14. dialogiſm. herbam hanc à Mercurio Ulyſſi datam tanquam amuletum adverſus veneficia præſentiſſimum, φρόνησιν alii συμφροσύνην interpretantur, alii, cujus aditum arduum, exitum felicisſimum eſſe volunt. vide quæ ad verſ. 114. ſupra, Τὰς ἀρετὰς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν Ἀθάνατοι, &c. Heſiod. Ἔργ. ἐλάσσῃ πρεσμικαι ῥᾴζδῳ Δὴ τί τε σὺ ξίφος, Odyſſ. 10. v. 293. Ibid. verſ. 295. 6 Ibid. verſ. 392. Ἀλλ' ὅτε γὰρ ἐνιαυτὸς ἦεν, &c. Odyſſ. 10. v. 469. Ancillas vero quatuor anni tempeſtates exponunt quidam ; alii quatuor, ipſam Circen interpretantur mixtionem & alternationem diverſarum rerum, unde generentur omnia, beneficio Solis, cujus filia Circe.

1 Picus patri Saturno ſucceſſit in regno Latii; quo, à Jove pulſus, confugerat Saturnus.

2 *Picus equûm domitor.* Virg. 7. Æn. ἱππόδαμος.

3 Nondum illi per ætatem (ut qui viceſimum non attigiſſet annum) licuit quater agere ſpectatorem ludorum Olympicorum, quos quinto quoque anno ineunte edebant Græci. Expeditior hæc lectio, quam Lipſienſis, *Quinquennem poterat Grajam quater edere pugnam.* & ſanior expoſitio, namque ibi corrector *edere* interpretatur *dicere.* hac mente atque ordine: nondum poterat Picus dicere, ſe quater ſpectaſſe Olympia. Mſs. aliquot, *Graja quater edere pugna.*

4 Qui non longe à fonte ſuo ſe in Tiberim exonerat.

5 Nymphæque colentes ſtagnum in nemore Aricino, quo Dianam ex tauris Scythicis, ubi immolabantur illi victimæ humanæ, tulit Oreſtes, 3. Paſt. 1. de Ponto. el. 3.

1 PIcus in Auſoniis, proles Saturnia, terris
Rex fuit, 2 utilium bello ſtudioſus equorum.
Forma viro, quem cernis, erat: licet ipſe decorem
Adſpicias, fictaque probes ab imagine veram.
Par animus formæ; 3 nec adhuc ſpectaſſe per annos
Quinquennem poterat Grajos quater edere pugnam,
Iluе ſuos Dryadas Latiis in montibus ortas
Verterat in vultus: illum fontana patebant
Numina Naïades, quas Albula, quaſque Numici,
Quas Anienis aquæ, 4 curſuque brevиſſimus Almo
Narve tulit præceps, & opacæ Farfarus undæ,
5 Quæq; colunt Scythicæ ſtagnum nemorale Dianæ
Finitimoſque lacus; ſpretis tamen omnibus, unam
Ille colit Nymphaм, quam quondam in colle Palati
Dicitur 6 ancipiti peperiſſe Venilia Jano.
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis,
Præpoſito cunctis Laurenti tradita Pico eſt.
Rara quidem facie, ſed rarior arte canendi,
7 Unde Canens dicta eſt: ſylvas, & ſaxa movere,
Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore ſuo, volucreſque vagas retinere ſolebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina voce,
Exierat tecto Laurentes Picus in agros,
Indigenas fixurus apros, tergumque premebat
Acris equi, lævaque haſtilia bina gerebat,
8 Phœniceam fulvo chlamydem compreſſus ab auro
Venerat in ſylvas & 9 filia Solis eaſdem:
Utque novas legeret fœcundis collibus herbas,
Nomine dicta ſuo Circæa reliquerat arva.
Quæ ſimul ac juvenem virgultis abdita vidit,
Obſtupuit: 10 cecidere manu quas legerat herbas,
Flammaque per totas viſa eſt errare medullas.

6 Bifronti, bicipiti. 7 *Ipſa mone, quæ nomen habes à mine dictum.* Ovid. 1. Faſtorum, 8 Purpuream indutus chlamyden, quam aurobibat limbus. vel potius, *lato quam circumplectitur aura Baltheus, & tereti fi fibula gemma.* Æneid. 5. vide & v. 394. infra. 9 Circe v. ult. l. b. 13. Cadm. comitibus l. 3. *Effluere unda manibus; ſanguiſque reliquit Corpus, & ex tos ſubitus tremor occupat artus.*

Ut primum valido mentem collegit ab æstu,
Quid cuperet fassura fuit. Ne posset adire,
Cursum equi fecit, circumfususque [1] satelles.
Nec tamen effugies, vento rapiare licebit,
Si modo me novi, si non evanuit omnis
Herbarum virtus, nec me carmina fallunt.
Dixit: & [2] effigiem nullo cum corpore falsi
Finxit apri, præterque oculos transcurrere regis
Fecit, & in densum [3] trabibus nemus ire videri, 365
Ultima qua sylva est, & equo loca pervia non sunt.
Haud mora: continuo prædæ petit insciam umbram
Vecors, equique celer spumantia terga reliquit,
Demque sequens vanam, sylva pedes errat in alta.
Concipit illa preces, [4] & verba precantia dixit, 370
Ignotosque Deos ignoto carmine adorat,
Quæ solet & niveæ [5] vultum confundere Lunæ,
Et [6] patrio capiti bibulas subtexere nubes.
Hinc quoque cantato densatur carmine cœlum,
Et nebulas exhalat humus, cæcisque vagantur 375
Amicitibus comites, & abest custodia regis.
Nuda locum, tempusque, Per, O, tua lumina, dixit,
Quæ mea ceperunt, per hanc, pulcherrime, formam,
Me quæ facit, ut supplex tibi sim Dea, consule nostris
Laribus, & socerum, qui prævidet omnia, Solem 380
Despice, nec durum Titanida despice Circen.
Dixerat. Ille ferox ipsamque, precesque repellit,
Quæcunque es, ait, non sum tuus: altera captum
Detinet, & teneat per longum comprecor ævum,
Te Venere externa [8] socialia fœdera lædam, 385
Nam mihi Janigenam servabunt fata Canentem.
Hæc retentantis precibus, Titania frustra,
Non impune feres, neque ait, reddêre Canenti;
Læsaque quid faciat, quid amans quid fœmina, discet
Deus, ait: sed amans, & læsa, & fœmina, Circe est.
Vertitur his ad occasum, his se convertit ad ortum: 391

1 Comites, stipatores, circumsus.
2 Effigiem hanc umbratilem adumbrasse Noster videtur ad illam quam Juno *nube cava tenuem sine viribus umbram, In faciem Æneæ finxit*, Æneid. 10. vers. 636. vel uterque ex Hom. Iliad. 5. ubi Apollo idolon fecit Æneæ simile; aut Iliad. 21. ubi idem Apollo se Agenori assimilat, quem persequitur Achilles. An vero ejusmodi effigies compingi possint, vide Delrii Disquisit. Magicas, lib. 3. quæst. 27. sect. 2.
3 Arborum ramis, arboribus.
4 Bullengerus l. 2. adversus Magos, c. 1.
5 Vide quæ ad vers. 333. l. 4. & vers. 263. l. 12.
6 Soli l. præced. vers. ult.
7 Oculi quippe sunt in amore duces. ὀφθαλμοὶ δὲ δηλωταὶ τοῦ ἔρωτος, animi sui indices, aliem exploratores & prædatores. *Carpit enim vires paulatim, uritque videndo Fœmina.* Æneid. 4. ἀφὴ τῆς ὄψεως ἐστὶν. Arist. Eth. Nic. lib. 9. cap. 5. Ipsi tui oculi per oculos, ad intima delapsi præcordia, meis medullis acerrimum commovent vulnus, inquit Apulejus lib. 10. Metamorphos. *Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis.* Propter l. 1. el. 1. reflexu scilicet radiorum lippiunt amatores oculi & *inflammant læsos, lædantur & ipsi.* vide vers. 440. lib. 3. 8 Conjugalia. 9 *Duri sed amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina possit.* Æn. 5. vers. 5.

[1] Ter juvenem baculo tetigit, tria carmina dixit,
Ille fugit; [2] sed se solito velocius ipse
Currere miratus, pennas in corpore vidit;
Sequе novum subito Latiis accedere sylvis
Indignatus avem, duro fera robora rostro
Figit, & iratus longis dat vulnera ramis.
Purpureum, chlamydis pennæ traxere colorem:
Fibula quod fuerat, vestemque momorderat, aurum
Fluma fit, & fulvo cervix præcingitur auro,
Nec quicquam antiquum Pico, nisi nomina, restat.

1 Religionis summæ Pythagoricus hic numerus, & masculæ virtutis, & Deorum superûm propter trinam regulam divinæ rationis. vide quæ nos ad Virgilii eclog. 8. *numero deus impare gaudet.*

2 *Picus equûm domitor: quem capta cupidine conjux* (lege quæ nos ad locum illum) *Aurea percussum virga, versumque veneno Fecit avem Circe, sparsitque coloribus alas*, Virg. Æn. 7.

Pici socii in feras. FAB. 8.

Interea comites clamato sæpe per agros
Nequicquam Pico, nullaque in parte reperto,
Inveniunt Circen, (nam jam tenuaverat auras,
Passaque erat nebulas ventis ac sole resolvi)
Criminibusque premunt veris, regemque reposcunt
Vimque ferunt, sævisque parant incessere telis.
Illa [3] nocens spargit virus, succosque veneni,
Et nocitem, nociisque deos, [4] Erebove, Chaoque
Convocat, & longis Hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) sylvæ,
Ingemuitque solum, vicinaque palluit arbor,
Sparsaque sanguineis rubuerunt pabula guttis,
Et lapides visi mugitus edere raucos,
Et latrare canes, & humus serpentibus atris
Squallere, & tenues animæ volitare videntur.
Attonitum monstris vulgus pavet. Illa parentum
Ora venenata tetigit mirantia virga:
Cujus ab attactu variarum monstra ferarum
In juvenes veniunt. Nulli sua mansit imago.

3 Carmina quid possint, incantationes scil. & veneficia, prædicant passim poëtæ, quos citat Index noster Poëticus titul. *Magica vis.* Vide etiam quæ nos ad vers. 200. & 223. lib. 7. supra.

4 Ita Mss. nostri & Ciofani. atque ita legit Priscianus lib. 6. exponitque, *ab Erebo & ad Chao.* Neque enim placet quod obtrudunt nonnulli *Erebonque Chaonque*, contra fidem lib. referuntque ad *nostri Deos*, qui intelliguntur Pluto Hecate, Demogorgon. vide quæ nos ad Lucanum l. 6. vers. 476. Est autem Erebus obscurissimus Inferni locus. de Chao dictum ad vers. 6. lib. 1.

Canens Pici uxor in auras. FAB. 9.

PResserat occiduus [1] *Tartessia litora Phœbus,*
Et frustra conjux oculis animoque Canentis
Expectatus erat: famuli populusque per omnes
Discurrunt sylvas, atque obvia [2] lumina portant.
Nec satis est Nymphæ flere, & lacerare capillos, 425
Et dare plangorem; facit hæc tamen omnia, seque
Proripit, ac latos errat vesana per agros:
Sex illam noctes, totidem redeuntia Solis
Lumina viderunt: [3] inopem somnique cibique,
Per juga, per valles, qua sors ducebat, euntem, 430
Ultimus aspexit fessam lucluque viaque
Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lacrymis ipsos modulata dolores,
Verba sono tenui mœrens fundebat: ut olim
[4] Carmina jam moriens canis exequialia cycnus. 435
Lucibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit, inque leves paulatim evanuit auras:
Fama tamen signata loca est, quem ritè Canentem
Nomine de Nymphæ veteres dixere coloni.
Talia multa mihi longum narrata per annum, 440
Visaque sunt. resides, & desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare vela jubemur:
Incipiteque vias, & iter Titania vastum
Dixerat, & sævi restare pericula ponti.
Ipse timui, fateor, nactusque hoc litus adhæsi. 445

1 Al. *Carthesia litora.* Cirrhæa enim Melæ, Ptolemæo, & Plinio eadem cum Tartesso, quæ aliis *Tarissa* est, opp. Hispaniæ Bæticæ inter Calpen & Belonem: aliis *Algezira*: aliis Gadium insula. Strabo lib. 3. refert veteres Bætin appellasse Tartessum. Secundum verò opinionem vulgarem è litore Hesperio prospicientibus Sol in Oceano, tanquam in plano, occidere videtur.

2 Funalia, facer.

3 Expertem. Homini non utique ante septimum lethalis est inedia. Durasse & ultra undecimum plerosque certum est. Plin. l. 11. c. 54.

4 Cycnum tanquam Apollinis avem, fati sui approximantis præsicum suavissime canere scribunt Platon in Phædone, Cic. Tusc. quæst. 1. Callimachus, Philostratus, Oppianus, Lucretius, alii innumeri. Negat Athenæus l. 9. c. 11. ὁ δὲ Μύρσιλός φησι Αλίεσσι πολλοῖς γλαυκῶν παρακολουθήσας, ὅτε ἀκούσειε ᾄδοντων. Ælianus lib. 1. cap. 9. Ἐγὼ δὲ ἐδόντος κύκνου οὐκ ἤκουσα, ἴσως δὲ ἦν ἄμουσος. Nemon Pierius lib. 23. Hieroglyph. cap. 1. & Scaliger 232. exercitat.

Diomedis comites in aves Diomedeas. FAB. 10.

CInerat *Macarem, urnaque* [5] *Æneïa nutrix*
Condita, marmoreo tumulo breve [6] *carmen habe-*
t me Cajetam notæ [7] *pietatis alumnæ, (bebat:*

5 Cajeta, vide vers. 167. supra, & quæ nos ad lib. 7. Æn. vers. 1.

6 Epitaphium hoc.

Hic *me Cajetam*, &c. 7 Redi ad vers. 627. hujus lib. & quæ nos ad eum.

Ereptam Argolico [1] quo debuit igne cremavit.
Solvitur herboso religatus ab aggere funis,
Et procul insidias, [2] infamataque relinquunt
Tecta Deæ, [3] lacosque petunt, ubi nubilus umbra
[4] In mare cum fulva prorumpit Tybris arena,
[5] Faunigenæque domo potitur nataque Latini,
Non sine Mariæ tamen. Bellum cum [6] gente feroci
Suscipitur, pactaque furit pro conjuge Turnus.
[7] Concurrit Latio Tyrrhenia tota, diuque
Ardua sollicitis victoria quæritur armis,
Auget uterque suas [8] externo robore vires,
Et multi Rutulos, multi Trojana tuentur
Castra; neque Æneæ Evandri ad mœnia frustra,
At Venulus frustra [9] profugi Diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub [10] Ipyge maxima Dauno
Mœnia condiderat, dotaliaque arva tenebat;
Sed Venulus Turni postquam mandata peregit,
Auxilium petiit. Vires [11] Ætolius heros
Excusat, nec se, aut soceri committere pugna
Velle sui populos, aut quos è gente suorum
Armet habere ullos. Neve hæc commenta putetis,
Admonitu quanquam luctus renoventur amari,
Perpetiar memorare tamen. Postquã alta cremata
Ilios, & Danaas paverunt Pergama flammæ,
[12] Nariciusque heros à virgine, virgine rapta,
Quam meruit pœnam solus, digessit in omnes:
Spargimur, & ventis inimica per æquora rapti,
Fulmina, noctem, imbres, iram cœlique marisque,
Perpetimur Danai, cumulumque [13] Capharea clad.
Neve morer referens tristes ex ordine casus,
Græcia tum potuit Priamo quoque flenda videri.
Me tamen armiferæ servatum cura Minervæ

1 Funebri.
2 Famosæ veneficiis Circes.
3 *Atque hic Æneas ingentem ex æquore lucum Prospicit,* Æneid. 7.
4 *Vorticibus rapidis, & multa flavus arena In mare prorumpit.* ibid.
5 Fauno & Marica geniti.
6 Rutulis quorum rex Turnus. verum hæc omnia liquent ex Virg. lib. 7. Æneid.
7 Mezentius rex Thuscorum à partibus Turni stat contra Latinos & Troas.
8 Copiis externis. Æneæ ab Evandro auxilium petente; Turno à Diomede. Æneid. l. 8.
9 Diomedes à bello Trojano reversus, ubi comperiret uxorem Ægialen à Comata filio Stheneli corruptam, vitæque suæ insidiantem, in Apuliam profugit: ubi regni parte & filia in uxorem à Dauno donatus, Argyripam condidit.
10 Apulc. ut l. 6. Fastor. *Et generum Oeniden, Apuleiumne, tuum.* Confunduntur hæc nomina, Apulia, Calabria, Japygia: quæ proprie continet Messapios, Peucetios, Daunios. Cluver. Italia. l. 4. c. 10. 11 Diomedes Tydei Ætoliæ regis filius. Sed lege orationem ipsam Venuli lib. 11. Æneid.
12 Ajax Oilei filius Naritia, quæ Locridis urbs est, oriundus: Cassandram rapto virginem è templo Palladis raptam stupravit. Sacrilegium ultura Dea iram in universam Græcorum classem diffudit, tempestate deprehensam in reditu. Virgil. Æneid. 1. *Unius ob noxam,* &c. Qu. Smyrnæus lib. 14. 13 Nauplius Palamedis filii mortem ulturus. Minervæ fualu, faces extulit noctu Græcis tempestate laborantibus quasi portus signa. unde plerique ad Capharea & cautes Euboicas naufragi interierunt, *ultorque Caphareus,* Æneid. 11.

Fluctibus eripuit: patriis sed rursus ab agris
Pellor, & [1] antiquo memores de vulnere [2] pœnas
Exigit alma Venus; tantosque per alta labores
Æquora sustinui, tantos terrestribus [2] armis,
Ut mihi felices sint illi sæpe vocati,
Quos [3] communis hyems, importunusque Capharens
Mersit aquis, vellemque horum pars una fuisse.
Ultima jam passi comites belloque fretoque,
Deficiunt, finemque rogant erroris. At Acmon
Fervidus ingenio, tum vero & cladibus asper,
Quid supereſt, quod jam patientia nostra recuset
Ferre, viri? dixit. Quid habet Cytherea, quod ultra
(Velle puta) faciat? [4] Nam dum pejora timentur,
Est locus in voto: Sors autem ubi pessima rerum est,
Sub pedibus timor est: securaq; summa malorum.
Audiat ipsa licet; &, quod facit, oderit omnes
Sub Diomede viros: odium tamen illius omnes
Spernimus, & magno stat magna potentia nobis.
Talibus iratam Venerem [5] Pleuronius Acmon
Instimulat verbis, veteremque resuscitat iram.
Dicta placent paucis: numeri majoris amici
Acmona corripimus; cui respondere volenti
Vox pariter, visque via est tenuata, comæque
In plumas abeunt, plumis quoque colla teguntur,
Pectoraque, & tergum, majores brachia pennas
Accipiunt; cubitique leves [6] sinuantur in alas.
Magna pedis digitos pars occupat, oraque cornu
Indurata rigent, finemque in acumine ponunt.
Hunc Lycus, hunc Idas, & cum Rhetenore Nycteus,
Hunc miratur Abas: & dum mirantur, eandem
Accipiunt faciem, numerusque ex agmine major
Involat, & remos plausis circumvolat alis.
Si volucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
Non Cycnorum, sic albis proxima cycnis.
Hæ quidem has sedes, & [8] lapygis arida Dauni
Arva gener teneo minima cum parte meorum.

1 Quod à me olim acceperat bello Trojano, Iliad. 5. & Æneid. 11.
2 Furiosa adultero amore uxore, ut modo ad vers. 457.
3 Universæ classi immissa tempestas.
4 Magnitudo cladis etiam vota damnat, spei nervum incidit, & desperare jubet. *fortuna miserrima tuta est*, &c. l. 2. de Ponto el. 2.
5 Ex Pleurone, opp. Ætoliæ.
6 Al. *curvantur*. Alii *tenuantur*.
7 Ἐφιππίδες vocat Aristot. lib. περὶ ζώων μορ. ἀνατομ. Gaza *ardeas* vertit. Cataractas à Juba vocari scribit Plin. l. 10. cap. 45. De his lege quæ habet August. l. 18. de civit. Dei. & quæ ad eum L. Vives. & Virgil. Æn. 11.
8 Ad v. 458. supra.

Apulus pastor in Oleastrum. FAB. II.

[A]Etenus [9] Oenides, Venulus [10] Calydonia regna,
Pelucetiosque sinus, [11] Messapiaq; arva reliquit:

9 Diomedes Oenei nepos.
10 Apuliam in cujus parte dotali ad vers. 457. supra.

habat Diomedes ex Ætolia in qua Calydon, advena. Messapiam peninsulam, in qua Calabri & Salentini.

In quibus antra videt, quæ multa nubila ſylva,
Et levibus guttis manantia [1] *ſemicaper Pan*
Nunc tenet, at quodam tenuerunt tempore Nymphæ.
Apulus has illa paſtor regione fugatas
Terruit, & primo ſubita formidine movit:
Mox ubi mens rediit, & contemptſere ſequentem,
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has paſtor, ſaltuque imitatus agreſti
Addidit obſcœnis convitia ruſtica dictis:
Nec prius obticuit, quam guttura condidit arbor;
Arbor enim eſt, ſuccoque licet cognoſcere mores.
Quippe [2] *notam linguæ baccis oleaſter amaris*
Exhibet: aſperitas verborum ceſſit in illas.

1 De Pane adi Servium in eclogą 2. Virg. Nat. Comit. l. 5. c. 6. Lil. Gyrald. hiſt. Deorum. Syntagm. 15. Clariſſ. Baconum de Sapientia veterum, *Panſive Natura*. Alciati emblema 97. atque ad illud Claud. Minoëm.

2 Amarulentiam, qua lingua notabatur.

Æneæ naves in Nymphas. F A B. 12.

Hinc ubi legati rediere, negata ferentes
[4] *Arma Ætola ſibi. Ruiuli ſine viribus illis*
Bella infauſta gerunt: multumque ab utraque cruris
Parte datur. [5] *Fert (ecce!) avidas in* [6] *pinea Turnus*
Tecta faces: igneſque timent, quibus unda pepercit.
[7] *Jamque picem & ceras, alimenta quæcætera flammæ*
Mulciber urebat, perque altum ad carbaſa malum
Ibat, & incurvæ fumabant tranſtra carinæ.
[8] *Cum memor has pinus Idæo vertice cæſas*
Sancta deûm genitrix, [9] *tinnitibus æthera pulſi*
Æris, & inſtati complevit murmure buxi,
Perque leves domitis invecta [10] *leonibus auras,*
Irrita ſacrilegæ jactas incendia dextræ,
Turne, ait: Eripiam, nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente dea, tonitrumque ſecuti
Cum ſaliente graves ceciderunt grandine nimbi:
Æraque, & tumidum ſubitis concurſibus æquor
E quibus alma parens unius viribus uſa,

3 *Ecce ſuper mœſti magni Diomedis ab urbe*
Legati reſponſa ferunt, &c. Æn. 11.
4 Auxilia Diomedis Ætoli,
5 *Claſſem, qua lateri caſtrorum adjuncta tuebatur*, &c. Æn. 9.
6 Naves. Ita epiſt. 19. *Piſta mea tetigi quo pede tenta ratis.*
magiſtro uſus Catullo in Nuptiis Pelei & Thetidos. *Pinea conjungens inflexa tenta carina.*
7 *Picem fert fumida lumen Tada, & commiſtam Vulcanus ad aſtra favillam.* Æneid. 9.
8 Adi Virgil. lib. 5. Æneid. *Tempore quo primum Phrygia formabat in Ida Ænea claſſem*, &c.
9 Cymbala & tibiæ buxeæ, teſtata Deam adeſſe, ſonuerunt.
10 Lib. 10. verſ. 704.
11 Venti, Aſtræi gigantis & aurorę Ἀστραίῳ δ' ἠοῖ ἀνέμους τέκε κεκριμένα φῶτα, &c. Heſiodus in Theogonia.

[1] *Stuppea prærupit Phrygiæ retinacula puppis,*
Fertque rates pronas, medioque sub æquore mergit.
Robore mollito, lignoque in corpora verso,
Incapitum facies puppes mutantur aduncæ,
In digitos abeunt & crura natantia remi,
Quodque sinus fuerat, latus est, mediisque carina
Subdita navigiis spinæ mutatur in usum,
Lina comæ molles, antennæ brachia fiunt,
Cærulus, ut fuerat, color est, quasque ante timebant,
Illas virgineis exercent lusibus undas.
Najades æquoreæ, [2] summis in montibus ortæ,
Molle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
[3] *Non tamen oblita quam multa pericula sæpe*
Petuerint pelago, jactatis sæpe carinis
Supposuere manus, nisi squa vehebat Achivos.

1 Funis quo navis litori alligatur, Græcis dicitur ἐπίγειον & πέτρα, Latinis ora, ut Quintilianus: Subjatæ sunt anchoræ, solvimus oram. Gyrald. l. de navigiis.

2 *Pinea silva mihi multos dilecta per annos, Lucus in arce fuit summa, &c.* Cybele apud Virg. 9. Æneid. vers. 85. lege & epigrammata in Naves. lib. 1. Anthologiæ cap. 57.

3 Non ignaræ mali miseris navigantibus succurrere didicerunt: exceptis tantum Græcis, qui Trojæ hostes, estque transitio ad sequentem tabulam.

Navis Ulyssis in scopulum. F A B. 13.

Cladis adhuc Phrygiæ memores, odere Pelasgos,
[4] *Neritiæque ratis viderunt fragmina lætis*
Vultibus, & Latis videre vigescere [5] *puppim*
Vultibus Alcinoi, saxumque increscere ligno.

4 Quia vectus est Ulyssis Ithacæ, in quo mons Neritos, dux.

5 Ulyssem è naufragio enatantem hospitio excepit Alcinous Phæacum rex: navique & comitatu instruxit, qua in Ithacam veheretur. Hanc navem Neptunus Polyphemi sui vindex in scopulum mutavit, Homer. Odyss. lib. 13.

Ardea Turni civitas in avem. F A B. 14.

Spes erat in Nymphas [6] *animata classe marinas*
Posse metu monstri Rutulum desistere bello.
[7] *Perstat; habetque deos pars utraque quodque deorum*
Instar, habent animos. nec jam dotalia regna,
Nec sceptrum soceri, nec te Lavinia virgo,
Sed vicisse petunt, deponendique pudore

6 Mutata in Nymphas.

7 *At non audaci cessit fiducia Turno: ultro animos dictis tollit, atque increpat ultro: Trojanos hæc monstra petunt, &c.* Æneidos 9.

[8] Hæc Venerem, illa Junonem. *Sat fatis Venerique datum, &c. sunt & mea contra vota mihi*, &c. Turnus Æn. 9. vers. 137.

Bella gerunt: tandemque Venus victricia nati
Arma videt, Turnusque cadit; cadit Ardea, Turno
Sospite dicta potens. Quam postquam [1] barbara ignis
Absulit, & tepida patuerunt tecta favilla,
Congerie è media tum primum cognita [2] præpes
Subvolat, & cineres plausis everberat alis:
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam
Quæ decuit urbem, nomen quoque mansit in illa
Urbis; & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.

1 Trojanus. Namque Ardeam Rutulorum regni caput. interfecto Turno, Æneas incendit. Frustra sunt Servius & alii, qui hoc ad Annibalem referunt. Trojani enim, aliique omnes Græcis Barbari habiti, mox etiam Latinis.

2 Avis, utut in auguriis præpetes dicantur felices aves, & quæ altius subvolant. Agel. l. 6. c. 6.

Æneas inter deos Indigetes translatus. FAB. 15.

JAmque deos omnes, ipsamque Æneïa virtus
Junonem veteres finire coërcuit iras:
Cum bene fundatis opibus crescentis Iuli,
[3] Tempestivus erat cælo Cytherëius heros.
Ambieratque Venus superos, colloque parentis
Circumfusa sui; Nunquam mihi, dixerat, ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto:
Æneæque meo, qui te de sanguine nostro
Fecit avum, quamvis parvum, dea, optime, nunta,
Dummodo des aliquod. [4] Satis est [5] inamabile regni
Aspexisse semel, Stygios semel isse per amnes.
Assensere dei. [6] nec conjux regia vultus
Immotos tenuit; placatoque annuit ore.
Tum pater. Est is, ait, cœlesti numine dignus:
Quæque petis, pro quoque petis, cape nata, quod optas.
Fatus erat: gaudet, gratesque agit illa parenti,
Perque leves auras junctis invecta columbis,
Litus adit Laurens, ubi tellus arundine serpit
In freta flumineis vicina [7] Numicius undis.
Hunc jubet Æneæ quæcunque obnoxia morti
Abluere, & tacito deferre sub æquora cursu.

3 Ut qui gloriæ suæ satis vixisset, meritis jam onustus, cœlo maturus, Divis adscribendus esset.

4 Satis fit Heroi semel vidisse Inferorum regna, semel Styga transisse supervect. 116. & Virg. Æn. 6. vide quæ nos ad illa Æneid. 6. *Bis Stygios innare lacus, bis nigra videre Tartara.*

5 Lege quæ Agellius l. 2. cap. 6. atque ejus compilator Macrobius l. 6. c. 7.

6 Annuebat & Juno ipsa.

7 Latii 8. Æneæ terminus vitæ. Secundum inde prælium Latinis, Æneæ etiam ultimum operum mortalium fuit. inquit Livius lib. 1. Namque ibi pugnans cum in flumine interiisset, nec corpus ejus inveniretur, ad Deos migrasse credebatur. Dionysius Li... Juvenal. Satyr. 11. Hercules & Æneas, *Alter aquis, alter flammis, ad sidera missi* & Tibul. l. 2. eleg. 3.

Comi...

[1] *Corniger exequitur Veneris mandata, ſuiſque,*
Quicquid in Æneæ fuerat mortale, repurgat
Et reſperſit aquis : [2] pars optima reſtitit illi.
Luſtratum genitrix divino corpus odore
Unxit, & ambroſia cum dulci nectare miſta
Contigit os, fecitque deum : quem [3] turba Quirini
Nuncupat [4] indigetem, [5] temploque ariſque recepit.

1 Fluvii cur cornuti & tauriformes, vide lib. 9. verſ. 80. & lib. 13. verſ. 895.

2 Pars melior, anima.

3 Populus Romanus.

4 Situs eſt, inquit Livius lib. 1. quemcunque eum dici fas juſque eſt, ſuper Numicium fl. Jovem Indigetem appellant. Indigenes autem ſunt qui ex mortalibus indigenis in Deorum numerum relati ſunt, quales in Diis agentes. vide quæ nos ad lib. 12. Æneid. verſ. 794. *Indigetem Æneam ſtis ipſa*, &c. & quæ Lil. Gyrald. primo Syntagmate de Diis.

5 Latini ſacellum tanquam Heroi dicaverunt, cum inſcriptione hujuſmodi : Γαΐῳ Διὶ Ἰνδιγέτῃ, ὃς ποταμῷ Νομικίῳ ῥίψας ἐφάνη. Dionyſius lib. 1.

Tyberinus in Tyberim : Aventinus mons : Pomona à pomis dicta, & Vertumni varia metamorphoſis. F A B. 16.

Nde ſub Aſcanii ditione binominis Alba
Reſque Latina fuit. ſucceſſit Sylvius illi :
Quo ſatus antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum ſceptro. Clarus ſubit Alba Latino ;
Epitus ex illo : poſt hunc Capetuſque, Capyſque ;
Sed Capys ante fuit, regnum Tyberinus ab illis
Sumpſit, & in Thuſci demerſus flumine undis
Nomina fecit aquæ, de quo Remuluſque, feroxque
Acrota ſunt geniti : Remulus maturior annis
Fulmineo periit imitator fulminis ictu.
Patre ſuo ſceptrum moderatior Acrota ſorti
Tradit Aventino : qui, quo regnarat, eodem
Monte jacet poſitus, tribuitque vocabula monti.
Hunc Palatinæ ſummam Proca gentis habebat :
Rege ſub hoc Pomona fuit, quæ nulla Latinos
Inter [8] Hamadryadas coluit ſolertius hortos,
Nec fuit arborei ſtudioſior altera fœtus ;
Unde tenet nomen. non ſylvas illa, nec amnes ;
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes.

6 Ceſſit novercæ Lavinium Aſcanius ſive Julus, Albamque condidit. in hac Albanorum regum genealogia diſſentit à ſe noſter, in quarto Faſtorum. A Noſtro Livius lib. 1. & Dionyſius. ſucceſſionem vero breviter ſic cape. 1. Aſcanius. 2. Sylvius Poſthumus Æneæ filius. 3. Æn. Sylvius : manſit enim Sylvius poſtea omnibus cognomen. 4. Latinus. 5. Alba. 6. Atis, ſeu Epitus. 7. Capis. 8. Capetus, ſeu Calpetus. 9. Tiberinus. 10. Remulus. 11. Agrippa, qui noſtro Acrota. 12. Aventinus. 13. Proca. 14. Amulius, Numitor. 7 Alter Salmoneus, *Qui flammas Jovis & ſoni imitatus Olympi* ἀντίθεον τύπτων, vero interiit fulmine. 8 Nymphas, quæ ſeu ſint Hamadryades dictum ad verſ. 777. lib. 8.

Nec jaculo gravis est, [1] sed adunca dextera falce,
Qua modo luxuriem premit, & spatiantia passim
Brachia compescit, fisso modo cortice lignum
Inserit, & succos [2] alieno præstat alumno,
Nec sentire sitim patitur, bibulæque recurvas
Kalicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studium. Veneris quoq; nulla cupido est:
Vim tamen [3] agrestium metuens, pomaria claudit
Intus, & accessus prohibet refugitque viriles.
Quid non & Satyri saltatibus apta juventus
Fecere, & pinu præcincti cornua [4] Panes,
Silenusque suis semper juvenilior annis,
[5] Quique deus fures vel falce, vel inguine terret,
Ut petirentur, ea? Sed enim superabat amando
Hos quoque [6] Vertumnus: neque erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
Corbe tulit, verique fuit messoris imago!
Tempora sæpe gerens fœno religata recenti.
Dejectum poterat gramen versare videri.
Sæpe manu stimulos rigida portabat; ut illum
Jurasses fessos modo disjunxisse juvencos.
Falce data frondator erat, vitisque putator.
[7] Induerat scalas: lecturum poma putares.
Miles erat gladio, piscator arundine sumpta.
Denique per multas aditum sibi sæpe figuras
Reperit, ut caperet spectatæ gaudia formæ.
Ille etiam capitis redimitus tempora mitra,
Innitens baculo, positis per tempora canis,
Assimulavit anum, cultosque intravit in hortos,
Pomaque mirata est, [8] tantoque potentior, inquit,
Omnibus ex Nymphis, quas continet Albula ripis,
Salve virginei flos intemerate pudoris:

1 *Inutiles falce ramos amputat, Feliciores inserit.* Horat. 2. epod. Institutum genera docent Columella lib. 5. de re rustica cap. 11. idem lib. de arboribus. Palladius in Februario, tit. 17. Plin. lib. 17. c. 14. Virgil. 2. Georgic. vers. 69.

2 *Miraturque novas frondes & non sua poma.* Ibid.

3 Vide quæ ad vers. 150. lib. 1. & vers. 500. lib. 8.

4 Al. *Fauni.* Τὰς μὲ ἀλικιώτας τῶν σατύρων περὶηκοντας ὀνομάζουσι σειληνούς. Pausanias in Atticis. Ms. *Sylvanosque.*

5 Priapus, cujus *fures dextra corrceret, Obscenoque ruber porrectus ab inguine palus.* Horat. Serm. lib. 1. Sat. 8.

6 Qualis Deus fuerit Vertumnus, quæ nominis ratio, & in varias formas mutabilitas docet Propertius l. 3. el. 2. & ad eum Beroaldus & Jo. Annius. vide & Lil. Gyrald. Synt. 4. necnon Baptistæ Pii Annot. Poster. cap. 33. Ad anni vertentis varias vices refertur Vertumnus, quia vertentis fructus percepimus anni, &c. Propertius ibid.

7 Sicubi scalas admisisset, arboribus eas admoturus.

8 Laborat hic locus, & in est multi; necdum felicitati restitutus convaluit. Mss. aliquot Ciofani, & ex nostris unus habent, *tantoque peritior, inquit.* Sed versus duo qui sequuntur *Omnibus ex Nymphis & Salve virginei*, qui in vulgatis leguntur, in castigationibus editionibus Aldina, Naugeriana, Heinsiana, non admittuntur, ut qui in Vaticanis Mss. octo, aliisque quos citat Ciofanus non compareant. Prior quidem in Ms. nostro non reperitur, utut hi pro nothis aque adulterinis ejiciantur, aliquid tamen mihi ad contextum & sensum desiderari videtur.

Paucaque laudatæ dedit oscula, qualia nunquam
Vera dedisset anus, glebaque incurva resedit
Suspiciens pandos Autumni pondere ramos.
Ulmus erat contra speciosa [1] *nitentibus uvis,*
Quam socia postquam pariter cum vite probavit,
[2] *At si staret, ait, cœlebs sine palmite truncus,*
Nil præter frondes, quare peteretur, haberet:
Hæc quoque quæ juncta vitis requiescit in ulmo,
Si non juncta foret, terræ acclinata jaceret.
Tu tamen exemplo non tangeris arboris hujus,
Concubitusque fugis, nec te conjungere curas,
Atque utinam velles! Helene non pluribus esset
Sollicitata procis, nec [3] *quæ Lapitheïa movit*
Prælia, nec [4] *conjux timidi, aut audacis Ulyssei.*
Nunc quoque, cum fugias, averseriseque petentes,
Mille viri cupiunt, & semideique, deique,
Et quæcunque tenent Albanos numina montes,
Sed tu, Si sapies, si te benè jungere, anumque
Hanc audire voles, quæ te plus omnibus illis,
Plus quam credis amo, vulgares rejice tedas,
Vertumnumque tori socium tibi delige; pro quo
Me quoque pignus habe: Neque enim sibi notior ille est,
Quam mihi, nec toto passim vagus errat in orbe,
Hæc loca magna colit, nec, uti pars magna procorum,
Quam modo vidit amat: Tu primus & ultimus illi
Ardor eris, solique suos tibi devovet annos.
Adde, quod est juvenis [5] *quod naturale decoris*
Manus habet, formasque aptè fingetur in omnes,
Et, quod erit jussus, (jubeas licet omnia) fiet.
Quid, quod amatis idem? quod, quæ tibi poma colunntur,
[6] *Primus habet, lætaque tenet tua munera dextra,*
Sed neque jam fœtus desiderat arbore demptos,
Nec, quas hortus alit, cum succis mitibus herbas,
Nec quicquam, nisi te. Miserere ardentis, & ipsum
Quod petit, ore meo præsentem crede precari.
Utor sque deos, & pectora dura perosam

1 Al. *tuventibus.*

2 Ut nisi maritatæ haberent vites ulmi aut populi, nil præter frondes suas haberent. Cœlebs unde dicatur, vide quæ ad Senecæ Hippolytum v. 230.

3 Hippodamia, cujus pulcritudo incitabat bellum inter Lapithas & Centauros, in nuptiis Pirithoi. l. 13. vers. 220.

4 Mss. Noster unus habet *conjunx timidi? aut audacis Ulyssi.* & in margine adjicitur: *color est rhetoricus, correctio.* Aldus, Naugerius & Heinsius *timidi atque audacis Ulyssei.* quod exponitur à Raph. Regio, timidi in pugna, audacis in frumendis insidiis.

5 *Opportuna mea est cunctis natura figuris: In quamcunque voles, verte; decorus ero.* Propertius l. 4. eleg. 2. & mox: *At mihi quod formæ unus vertebar in omnes, Nomen ab eventu patria lingua dedit.*

6 Vertumno dicabantur fructuum primitiæ. ipse dicto Propert. loco: *Prima mihi variet liventibus uva racemis, Et coma lucenti spicea fruge tumet, &c.*

1 Nemesis Dea superborum insolentiam & fastum ulciscentis. de qua vide quæ adnotavimus ad v. 406. l. 3.

Idaliam, memoremque time [1] *Rhamnusidis iram.*
Quoque magis caveas, (etenim mihi multa vetusta
Scire dedit) referam tota notissima Cypro
Facta, quibus flecti facile, & mitescere possis. 704

Iphis amoris impatientia laqueo vitam finit, & Anaxarete in saxum. F A B. 17.

2 Quem Telamon pater, quia Ajacis fratris necem non fuerat ultus, Salamine arcebat. is itaque in Cypro insula novam condidit Salamina.

3 Hunc versum habes antea lib. 7. vers. 10.

4 Hæc ex peritissimis artis & experientiæ suæ mysteriis docta. solebant enim amatores per nutrices, ancillas, famulos sollicitare amicas suas; tabellis, prece supplici & obsequio ambire; postes noctu coronis & sertis ornare; cantu delinire, querelis implorare; in limine pernoctare; lacrymas, vinum, aquam ad januæ cardines effundere, &c. Plautus in Curculione Act. 1. scen. Horat. lib. 1. od. 25. & lib. 3. od. 10.

Videbat à veteris genere sam sanguine [2] *Teucri*
Iphis Anaxareten humili de stirpe creatus:
Viderat; & totis perceperat ossibus ignes,
[3] *Luctatusque diu, postquam ratione furorem*
Vincere non potuit, supplex ad limina venit.
[4] *Et modo nutrici miserum confessus amorem,* 710
Ne sibi dura foret, per spes oravit alumnæ:
Et modo, de multis alicui blanditus amicis,
Sollicita petit propensum voce favorem.
Sæpe ferenda dedit blandis sua verba tabellis:
Interdum madidis lacrymarum rore coronas 715
Postibus intendit, posuitque in limine duro
Molle latus, tristisque serè convitia fecit.
Sævior illa freto surgente, cadentibus [5] *hœdis,*
Durior & ferro, quod [6] *Noricus excoquit ignis,*
Et saxo, quod adhuc vivum radice tenetur, 720
Spernit, & irridet: factisque immitibus addit
Verba superba ferox, & spe quoque fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis; & ante fores hæc verba novissima dixit:
Vincis Anaxarete, neque erunt tibi tædia tandem 725
Ulla ferenda mei, lætos moliere triumphos,
Et [7] *Pæana voca, nitidaque incingere lauro,*
Vincis, ait, moriorque libens; age ferrea, gaude,

Persius Sat. 5. *dum Chrysidis udas Ebrius ante fores extincta cum face canto.* Noster in lib. de arte passim. in 2. *Sæpe feres imbrem cœlesti nube solutum, Frigidus & nudo sæpe jacebis humo,* &c. 5 Stellis duabus infra carram sub humero Erichthonii, quæ ortu & occasu suo tempestatem cient. 6 Apud Noricos Austriæ, vel, ut alii, Europæ pop. optima ferri & vena & temperatura. Plin. l. 34. c. 14. 7 Lætum, quasi parta victoria, carmen, quod proprie tamen hymnus est Apollini sacer, qui & ipse Pæan.

Cere

Certe aliquid laudare mei cogeris, eritque
quo tibi sim gratus, meritumque fatebere nostrum. 730
Non tamen ante [1] *mihi* [2] *curam excessisse memento,*
quam vitam: [3] *geminaque simul mihi luce carendum est.*
Nec tibi fama mei ventura est nuncia lethi:
Ipse ego, ne dubites, adero, præsensque videbor,
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas. 735
[4] *Si tamen, O superi, mortalia facta videtis,*
Esse mei memores (nihil ultra lingua precari
Sustinet) & longo facite ut narremur in ævo,
Et, quæ dempsistis vitæ, date tempora famæ.
Dixit: & ad postes [5] *ornatos sæpe coronis,* 740
Humentes oculos, & [6] *pallida brachia tollens,*
Cum foribus laquei religaret vincula summis,
Hæc tibi serta placent, crudelis & impia, dixit,
Inseruitque caput: sed tum quoqz versus ad illam est.
Atque onus infelix elisa fauce pependit. 745
Illa pedum motu [7] *trepidantem, & multa gementem*
Visa dedisse sonum est, adapertaque janua factum
Prodidit: exclamant famuli, frustraque levatum
(Nam [8] *pater occiderat) referunt ad limina matris.*
Accipit illa sinu, complexaque frigida nati 750
Membra sui, postquam miserandi verba parentum
Edidit, & matrum miserarum facta peregit.
Funera ducebat mediam lacrymosa per urbem,
[9] *Luridaque* [10] *arsuro portabat membra feretro:*
Forte viæ vicina domus quo flebilis ibat 955
Pompa, fuit; duræque sonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes, quam jam [11] *deus ultor agebat:*
Mota tamen, videamus, ait, miserabile funus,
Et patulis iniit tectum sublime fenestris,
Vixque bene impositum lecto prospexerat Iphin. 760
Dirigere oculi, caliduque è corpore sanguis
Subito pallore fugit, conataque retro
Ferre pedes, hæsit; conata avertere vultus,
Hic quoque non potuit: paulatimque occupat artus,
Quod fuit in duro jampridem pectore, saxum. 765
Neve ea ficta putes: domini sub imagine signum
Servat adhuc Salamis, Veneris quoque nomine templum

1 Al. *tui.*
2 Amorem tui.
3 Vitæ & tui, quæ lux mea. sic enim Catullo, Propertio, aliis sonat amica.

4 *Siqua est cælo pietas, quæ talia curet.* Æneid. 2.
Εἰπερ που καὶ ἐχθρῶν γε θεοὶ νέμεσίν τινα ἔχουσιν.
Odyss. Hom. 17.
5 Lege quæ modo ad vers. 705.
6 Ex amore. *Pallet omnis amans, color hic est aptus amanti.* De arte l. 1. *Et tinctus viola pallor amantium.* Hor. ode 10. lib. 3.
7 Al. *trepidantem & multa gementem.*
8 Iphidis.

9 Utpote strangulati juvenis, cui fauces laqueo elisæ.
10 Feretrum una cum cadavere rogo impositum comburebatur, ut & torus super quo compositus jacebat mortuus. vide quæ nos de ritu funebri in Misenum funere Æneid. 6. & Pallantis. Æn. 11.
11 Πόνιμος θεὸς Ἐκδικητής vel, Nemesis potius de qua modo ad vers. 696. & plura ad vers. 406. lib. 3.

Fre-

1 Nomen hoc sumpsisse videtur à specie & forma prospicientis è fenestra cum fastu & contemptu Anaxaretes, eadem specie à Venere ultrice in saxum conversæ.

2 Vertumnus ut supra vers. 642. & 687.

3 Mitram, baculum, canos, habitum una & formam anilem quam assumpserat. vers. 655. supra.

1 *Prospicientis habet. Quorum memor, O mea lenis*
Pone (precor) fastus, & amanti jungere, Nymphe:
Sic tibi nec vernum nascentia frigus adurat
Poma, nec excutiant rapidi florentia venti.
Hæc ubi nequicquam formas 2 deus aptus in omnes
Edidit: in juvenem rediit, & 3 anilia demit
3 Instrumenta sibi, talisque apparuit illi,
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Evicit nubes, nullaque obstante reluxit,
Vimque parat. 4 sed vi non est opus, inque figura
Capta dei Nympha est, & mutua vulnera sensit.

4 Multa hic Rhegius, ut *s* finalis in *opus* liquescat, & sequatur, *namque figura*. Plura contra Rhegium Micyllus. Sed vi non est opus, si admittamus lectionem, quam in nonnullis veteribus calamo aratis codicibus se reperisse ait Mariangelus: *vimque parat: sed opus non est vi 3 namque figura.*

Aquæ frigidæ in calidas, & Romulus in Deum Quirinum. F A B. 19.

5 Amulius armis potentior, & ipse injustus, ut qui pulso fratre nato majore Numitore regnum occupavit, filio Lauso interempto, filia Rhea Vestæ sacerdotio consecrata, cujus tamen ex Marte filii, interfecto Amulio regnum avo Numitori restituerunt.

6 Festum hoc, sive Palilia, à Dea pastorum Pale, sive à partu pecorum Parilia, nuncupatum, agebatur XII Calendas Majas, quo die urbis fundamenta jacta sunt. 7 Propter raptum Sabinarum. videantur h storici. Livius, Florus, Plutarchus, Dionysius, Victor, ut & noster, i de Arte, 1 Fastor. & Propert. lib. 4. eleg. 4. ubi & agitur de Tarpeja---8---Qua 8 9. Tarpei i arcis Rom. præfecti filia, arcem hosti prodidit, sed & ipsa clypeis rum obruta, pacta armillas quas in sinistris habuerunt. 9 Sabini, quorum ut princeps Cures. 10 Romulus Iliæ filius. 11 Janualem tamen Tarpeja virgo re cluſit. 12 Sacello Jano, qui & hoc auxilium sibi adscribit. Fastorum 1.

Proximus Ausoniæ 5 injusti miles Amuli
Rexit opes: Numitorque senex amissa nepotum
Munere regna capit, festisque 6 Parilibus urbis 781
Mœnia conduntur. Tatius, patresque Sabini
7 Bella gerunt, arcisque via 8 Tarpeja recluſa
Dignam animam pœna congestis exuit armis.
Inde 9 sati Curibus, tacitorum more luporum, 785
Ore premunt voces, & corpora victa sopore
Invadunt, portasque petunt, quas obice firmo
Clauserat 10 Iliades: 11 unam tamen ipsa recluſit,
Nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit: 790
Et clausura fuit, nisi quod rescindere nunquam
Diis licet acta deum. 12 Jano loca juncta tenebat

Najade

Najades Ausoniæ, gelido rorantia fonte:
Has rogat auxilium. Nec Nymphæ justa petentem
Sustinuere deam, venasque, & flumina fontis,
Elicuere sui: nondum tamen invia Jani,
[1] Ora [2] patentiis erant, nec iter præcluserat unda.
Lurida supponunt fœcundo sulphura fonti,
Incenduntque cavas fumante bitumine venas:
Viribus his, aliisque vapor penetravit ad ima
Fontis, & [3] Alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non cedatis ignibus ipsis.
Flammifera gemini fumant aspergine postes,
Portaque nequicquam rigidis promissa Sabinis
Fonte fuit præstructa novo, dum [4] Martius arma
Induerat miles: quem postquam Romulus ultro
Obtulit, & strata est tellus Romana Sabinis
Corporibus, strata estque suis, [5] generique cruorem
Sanguine cum [6] soceri permiscuit impius ensis,
Pace tamen sisti bellum, [7] nec in ultima ferro
Decertare placet, Tatiumque accedere regno.
[8] Occiderat Tatius, populisque æquata [9] duobus,
Romule, jura dabas; posita cum casside Mavors
Talibus affatur divúmque hominumque parentem:
Tempus adest genitor (quoniam fundamine magno
Res Romana valet, & præside pendet ab uno)
Præmia jam promissa mihi, dignoque [10] nepoti
Solvere, & ablatum terris imponere cœlo.
Tu mihi concilio quondam præsente deorum,
(Nam memoro, memorique animo pia verba notavi)
[11] Unus erit, quem tu tolles ad sydera cœli,
Dixisti: rata sit verborum summa tuorum.
Annuit omnipotens: & [12] nubibus æëra cæcis
Obduluit, tonitruque, & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa [13] rapinæ,
Innixusque hastæ pressos temone cruento
Impavidus conscendit equos Gradivus, & ictu
[14] Verberis increpuit; pronumque per æëra lapsus

1 Oraque, qua pollens sæpe fui, fontana recluso, Sumque repentinas ejaculatus aquas. Ibidem.
2 Quod signum belli: uti clausum Jani templum signum pacis. *Ante tamen modicis subjeci sulphura venis Claderet ut Tatio fervidus humor iter.* Fast. 1.
3 Alpium, quæ nivosis rigent aquis.
4 Romanus, Marte oriundus.
5 Romanorum, qui filias rapuerant-----
6----Sabinorum.
7 Non ad internecionem.
8 Lavinii, cum ad solemne sacrum eo veniss:t, concursu facto, interfectus est. postquam annos quatuor pari cum Romulo potestate imperasset. Liv. 1.
9 Romanis & Sabinis.
10 Romulo filio meo, tuo nepoti. recensetur & hæc ἀναθήματος Fastor. 2.
11 Versus hic Ennii, sed paulum immutatus. integrum usurpavit, Fastor. 2. *Unus erit, quem tu tolles in cærula cœli Templa.*
12 Hoc ex historia. namque Romulo exercitum recensente ad Capræ paludem, orta est tempestas cum magno fragore & tonitru, ita ut rex nimbo opertus non ultra in terris visus fuerit. 13 Romuli rapiendi è terris, & cœlo adscribendi.
14 *Intonuitque flagello*, Æneid. 7.

Con-

Conſtitit in ſummo nemoroſi colle Palati:
Reddentemque ſuo [1] non regia jura [2] Quiriti
Abſtulit Iliaden. Corpus mortale per auras
Delapſum tenues, ut lata plumbea funda
Miſſa ſolet medio glans intabeſcere cœlo.
Pulchra ſubit facies: & [3] pulvinaribus altis
Dignior eſt, [4] qualis trabeati forma Quirini.
Flebat ut amiſſum conjux: cum regia Juno
Irin ad Herſiliam deſcendere limite curvo
Imperat, & vacuæ ſua ſic mandata referre.

1 Æqua & civilia; non tyrannica & ex arbitrio regis.
2 Romanis ſuis.
3 Lectis, qui Diis extrui ſolebant in templis.
4 Tunica purpura & albo trabeatim diſtincta induti.

Herſilia in Oram Deam, F A B. 20.

OEt de Latio, O & de gente Sabina
Præcipuum matrona decus, digniſſima tanti
Ante fuiſſe viri conjux, nunc eſſe [5] Quirini,
Siſte tuos fletus: &, ſi tibi cura videndi
Conjugis eſt, duce me lucum pete, colle Quirino
Qui viret, & templum Romani regis obumbrat.
Paret; & in terram pictos delapſa per arcus,
Herſiliam juſſis compellat vocibus Irin.
Illa vercundo vix tollens lumina vultu,
O dea (namq; mihi nec quæ ſis dicere promptum eſt,
Et liquet eſſe deam) duc, O duc, inquit, & offer
Conjugis ora mihi: Quem ſi modo poſſe videre
Fata ſemel dederint, cœlum accepiſſe videbor.
Nec mora: Romuleos cum virgine [6] Thaumantes
Ingreditur colles. Ibi ſydus ab æthere lapſum
Decidit in terras: à cujus lumine flagrans
Herſiliæ crinis cum ſydere ceſſit in auras.
Hanc manibus notis Romanæ conditor urbis
Excipit, & priſcum pariter cum corpore nomen
[7] Mutat, Oramque vocat: quæ nunc dea juncta
Quirino eſt.

5 Romulus cum ad Capræ paludem exercitum luſtraret, deorta inter patres & populum ſeditione, Julius Proculus vir nobilis in concionem proceſſit, & jurejurando firmavit, Romulum à ſe in colle, qui inde Quirinalis dictus eſt, viſum, auguſtiore forma, cum ad Deos abiret, &c. Hinc pro Deo cultus & Quirinus, ut ipſe mandarat, appellatus eſt. Liv. 1. Victor. cap. 1. alii.

6 Iris, cur vero dicta Thaumantias, vide quæ ad verſ. 408. lib. 4. 7 Aliam mortalium linguam à lingua Deorum ſtatuunt poëtæ. Ον Βελέφιον καλέουσι θεοὶ, ἀνδρες δὲ τε πάντες Αἰγαίων. Iliad. 1. Sic Ξάνθον & Σκαμάνδρον. noſter lib. 11. *Hunc Icelon Superi, mortale Phobetera vulgus Nomine.* Ennius Annal. 1. *Teque Quirine pater veneranſ, Oramque Quirini.*

LIBER XV.

Myſcellus abſolutus, calculis nigris in albos converſis. FAB. I.

Quæritur interea [1] *quis tantæ pondera molis*
Suſtineat, tantoque queat ſuccedere regi.
Deſtinat imperio clarum [2] *prænuntia veri*
Fama Numam. [3] *Non ille ſatis cognoſſe Sabinæ*
Gentis habet ritus: animo majora capaci
Concipit, &, quæ ſit rerum natura, requirit.
[4] *Hujus amor curæ, patriæ, Curibuſque relictis,*
Fecit, ut [5] *Herculei penetraret ad* [6] *boſpitis urbem.*
Graja quis Italicis autor poſuiſſet in oris
Mania quærenti, ſic è ſenioribus unus
Retulit indigenis, veteris non inſcius ævi:
Dives ab Oceano bobus Jove natus iberis
[7] *Litora felici tenuiſſe* [8] *Lacinia curſu*
Fertur, &, armento teneras errante per herbas,
Iſſe domum magni nec inhoſpita tecta Crotonis
Intraſſe, & requie longum relevaſſe laborem,
Atque ita diſcedens, ævo, dixiſſe, nepotum
Hic locus urbis erit. promiſſaque vera fuerunt.
Nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Myſcelus, illius diis acceptiſſimus ævi.
Hunc ſuper incumbens preſſum gravitate ſoporis
Claviger alloquitur: Lapidoſas [8] *Æſaris undas*

1 Quis tanti Imperii oneri ferendo par ſit, poſt Romulum.
2 Magna, inquit Plinius ep. 3. l. 2. Iſæum fama præceſſerat, major inventus eſt.
3 Neque ingenio tantum ad virtutes dotatus, aut ſevera & tetrica Sabinorum diſciplina inſtitutus videbatur; ſed & ſtudioſus naturæ indagator rerum cauſas ſpeculabatur. Sed lege Livium l. 1. Curibus Sabinis habitabat Numa, vir conſultiſſimus, &c.
4 Per Placentiam potius quam Veronam ſibi aditum ſtruit Noſter ad narrationem Pythagoricæ doctrinæ.

ieri non poteſt, inquit Dionyſius Halicarn. libro 1. Rom. ant q. ut Numa cum hagora, qui quatuor poſt ætatibus floruerit, Philoſophiæ operam dederit, & dem Crotonæ, quæ nondum erat audita. Audi & Livium libro 1. Autorem dō ina ejus falſo Samium Pythagoram edunt, quem Servio Tullio regnante Romæ, amplius poſt annos, circa Metapontum & Crotonem, juvenum cœtus habuiſſe ur, &c. 5 Croto Herculem ex Hiſpania redeuntem cum armentis Geryonis pitio excepit. ab eo didicit foreut aliquando eodem in loco urbs conderetur. tandem cord dit Myſcellus, ut habet Strabo libro 6. & Scholiaſtes Ariſtopha- Nubibus. Suidæ eſt Myſcelos. Luciano in Catapl. Micyllus. Ab Hercule juſ- ædificari, in gratiam Crotonis, ſcribit Iamblichus cap. 9. lib. de vita Pythago- 6 Lacinium promontorium, à Lacinio latrone nuncupatum. à quo diſtat Cro- 6 mill. paſſ. 7 Hercules. 8 Fl. qui mediam Crotonam interfluit.

Ipse 1 diversi, patrias age desere sedes:
Et, nisi paruerit, multa ac metuenda minatur.
Postea discedunt pariter, Somnusque Deusque.
Surgit Alemonides: tacitaque recentia mente
Visa refert, pugnatque diu sententia secum.
Numen abire jubet. prohibent discedere leges:
Pœnaque mors posita est patriam mutare volenti.
Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat densissima syderum nox:
Visus adesse idem Deus est, eademque monere,
Et, nisi paruerit, plura & graviora minari.
Pertimuit: 2 patriumque simul transferre parabat
In sedes 2 penetrale novas. Fit murmur in urbe,
Spretarumque agitur legum reus: utque peracta est
3 Causa prior, crimenque patet sine teste probatum,
Squalidus ad superos 4 tendens reus ora, manusque,
O cujus cœlum bis 5 sex fecere labores,
Fer, precor, inquit, opem: nam tu mihi criminis autor,
5 Mors erat antiquus, niveis, atrisque lapillis,
His damnare reos, illis absolvere culpa.
Tunc quoque sic lata est sententia tristis, & omnis
Calculus immixtem demittitur ater in urnam.
Quæ simul effudit numerandos versa lapillos,
Omnibus è nigro color est mutatus in album:
Candidaque Herculeo 7 sententia numine facta
Solvit Alemoniden, Grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ: ventisque faventibus æquor
Navigat Ionium; 8 Lacædemoniumque Tarentum
Præterit, & 9 Sybarim, Salentinumque; 10 Neæthum
Thurinosque sinus, 11 Temesenque & 12 Iapygis arva
Vixque pererratis, quæ spectant litora, terris
Invenit Æsarei 13 fatalia fluminis ora;
Nec procul hinc tumulum, sub quo sacrata Crotonis
Ossa tegebat humus: jussaque ibi mœnia terræ
Condidit, & nomen tumulati traxit in urbem.
Talia constabat certa primordia famæ
Esse loci, positæque Italis in finibus urbis.

1 Longe hinc ab Argis sc. distantis.

2 Paternos lares 3 supellectilem 3 mobilia, ut dicunt, bona.

3 Accusatio, crimen migrationis è patria, legibus interdictæ.

4 Mss. & alii excusi *tollens.*

5 Lib. 9. vers. 183.

6 Notus hic mos ex illo Alcibiadis, qui cuidam quærenti, ἀποτίνεις τῷ πατρὶ τὰ περὶ σε κρίσιν, respondit ἀλλὰ τῇ μητρὶ· δίδωσι γὰρ μὴ ἀγνώμονα σε τίτεται πάλιν μάλιστα ἐμοὶ ἀλλ' ἄν τι τῶν λευκῶν ψήφων. Ælian. Var. hist. lib. 13. c. 38.

7 Cum respectu ad candidos calculos.

8 A Phalanto Lacone conditum.

9 Urbem magnæ Græciæ, postea Thurium dictam.

10 Fluvium in Salentinis. 11 Opp. ære clarum. 12 Promontorium Iapygium. 13 Fato & jaculis indicio sibi debita.

Pythagoræ oratio, ab esu carnium dehortans.
FAB. 2.

VIr fuit hic ortu [1] Samius: sed fugerat una
Et Samon, & [2] dominos, odioq; tyrannidis exul
Sponte erat; isque, licet cœli regione remotus,
Mente deos adiit, & quæ natura negabat
Visibus humanis, [3] oculis ea pectoris hausit:
Cunque animo, & vigili perspexerat omnia cura,
In medium discenda dabat, [4] cœtumque silentum,
Dictaque mirantum, [5] magni primordia mundi,
Et rerum causas, & quid natura, docebat,
Quid Deus, unde nives, qui fulminis esset origo;
Juppiter, an venti, discussa nube tonarent;
Quid quateret terras; qua sidera lege mearent;
Si quodcunque latet: primusque animalia mensis
Arguit imponi, primus quoque talibus ora
Docta quidem solvit, sed non & credita, verbis.
[6] Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora: sunt fruges; sunt deducentia ramos
Pondere poma suo, tumidæque in vitibus uvæ;
Sunt herbæ dulces; sunt quæ mitescere flamma,
Mollirique queant; nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia flore.
Prodiga divitias, alimentaque mitia tellus
Suggerit, atque epulas sine cæde & sanguine præbet,
Sunt quibus ingenium est, immansuetumq; ferumque,
Armeniæ tigres, iracundique leones,
Cumque lupis ursi, dapibus cum sanguine gaudent.
O! quantum scelus est in viscere viscera condi,
Congestoque avidum pinguescere corpore corpus,

1 Ex inf. Samo. Sed Iamblicho c. 2. ex Samo opp. Cephaleniæ inf. Lærtio l. 8. Eusebio Evangel. præp. l. 10. c. 4. Thuscus. Mnesarchi filius Pherecydis auditor, post cujus obitum profectus in Samum Hermodamanti se in disciplinam dedit. Porphyrius ex Cleanthe Syrum fuisse refert. ex Lyco, Phliasium, alias Metaponticum.

2 Ex Ægypto reversus patriam, à tyranno Polycrate occupari offendens Crotonem in Italia petiit. Laërtius l. 8. & Porphyrius in vita Pythag.

3 Animi opticis vacavit,

4 Ἐχεμυθίαν innuit. silentium sc. ad tempus pro æstimato solertiæ captu injunctum iis quos exploratos admisit Pythagoras, voluitque prius ἀκροατὰς esse quam μαθηματικὸς aut φυσικούς.

5 De Deo, rerum principiis & caussis, cœlo, meteoris. quid senserit Pythagoras, vide Porphyrium, Iamblichum, Laërtium in vita Pyth. Photii bibliothecam. vide & Plutarchum de placitis Philosophorum, & conlib. quæstionibus, necnon Philosophos meteorologos, astronomos, &c. 6 Ad phyrium, l. 5. ἀρχὴ δ' ἁγνείας τῶν ἐμψύχων. Iamblic. c. 24. Laërtium ita Pythagoræ l. 8. Luciani Somnium. Photii biblioth. Ælian. l. 4. c. 17. Philostr. vita Apollonii lib. c. 6.

c. 9. l. 1. Agellii & quæ Apulejus 2. Florib. sub calce. *Prima apud eum meditatio, sapienti futuro, fuit linguam coercere: verbaque quæ volantia Poëta appellant, verba, detractis pinnis, intra mirum candentium dentium premere*, &c. Iamblic.

Alteriusque animantem animantis vivere letho
Scilicet in [1] *tantis opibus, quas optima matrum*
Terra creat, nil te nisi tristia mandere sævo
Vulnera dente juvat? rituſque referre [2] *Cyclopum?*
Nec, nisi perdideris alium, placare voracis
Et [3] *male morati poteris jejunia ventris?*
At vetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen,
[4] *Fœtibus arboreis, &, quas humus educat, herbis*
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
Tunc & aves tutæ movere per æra pennas,
Et lupus impavidus mediis erravit in arvis,
Nec sua credulitas [5] *piscem ſuſpenderat hamo:*
Cuncta ſine inſidiis, nullamque timentia fraudem,
Plenaque pacis erant. Poſtquam non utilis autor
Victibus invidit, ([6] *quiſquis fuit ille deorum)*
Corporeasque dapes avidam demerſit in alvum,
Fecit iter ſceleri: primoque è cæde ferarum
Incaluiſſe putes maculatum ſanguine ferrum;
(Idque ſatis fuerat) noſtrumque petentia letbum
Corpora miſſa neci ſalva pietate fatemur:
Sed quam danda neci, tam non epulanda fuerunt.
Longius inde nefas abiit. [7] *Et prima putatur*
Hoſtia ſus meruiſſe mori: quia ſemina pando
Eruerit roſtro, ſpemque interceperit anni.
Vite caper morſa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris. Nocuit ſua culpa duobus.
Quid meruiſtis oves placidum pecus, inque tuendis
Natum homines, pleno quæ fertis in ubere nectar?
Mollia quæ nobis veſtras velamina lanas
Præbetis, vitaque magis, quam morte, juvatis?
Quid meruere boves, animal ſine fraude doloque,

1 Lege orationes duas περὶ σωφροσύνης, quæ adſcribitur Plutarcho.

2 Ἀνθρωποφαγίαν. vide quæ de Polyphemo ſupra l. 14. v. 205. & Virg. Æneid. 3. Homer. Odyſſ. 9. Eurip. in Cyclope.

3 Incontinentis, diſſoluti ἀκολάστου. cui *carne opus eſt ut ſatur eſſe queat.* Mſt. margo habet *male conſueti* à *moribus.*

4 Lib. 1. verſ. 103.

5 Quin & piſcium eſum interdixit ſuis Pythagoras. An, quod ἄλογοι ſint, ſilentii cultores, quod ipſe divinum quid exiſtimabat? ut habet Athenæus lib. 5. cap. 16. An hoc à Pherecyde Syro habuit. Piſces enim inter numina venerantur Syri. vide quæ ad verſ. 45. l. 4. ſupr. capturam piſcium redemiſſe Pythagoram ſcribunt Iamblichus, Laërt. Apulejus in Apologia.

6 Jovi hoc imputant poëtæ, autori ſcilicet tum facilis vitæ atque ſimplicis vitæ inviſæ & amotæ, tum immiſſæ Pandoræ. vide quæ Tzetzes ad illa Heſiodi, Αὐτὰρ Ζεὺς ἐκύλισε, &c. & Virgil. 1. Georg. *Pater ipſe colendi Haud facilem eſſe viam voluit*, &c. *Prima Ceres avido gaviſa eſt ſanguine porca*, &c. Faſtor. 1. mox, *Rode caper vitem; tamen hinc cum ſtabis ad aras*, &c. quam aras incruentas voluit, & placentas tantum obtulit, ſacrificia inanima. tamen, inquit Laërtius, qui gallos atque hœdos mactaſſe dicant. imo cuncta illa animata in cibum permiſiſſe, μόνον δὲ αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν ἔμψυχων κρεῶν. Idem Iamblichus. Lege & cap. 25. lib. 6. Lactantii, & Ælian. variar. hiſtor. libro quinto, capite decimoquarto.

Innocuum, ſimplex, natum tolerare labores?
Immemor eſt demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit, curvi dempto modo pondere aratri,
[1] *Ruricolam mactare ſuum: qui trita labore,*
Illa, quibus toties durum renovaverat arvum, 125
Tot dederat meſſes, percuſſit colla ſecuri.
Nec ſatis eſt, quod tale nefas committitur: ipſos
[2] *Inſcripſere deos ſceleri, numenque ſupernum*
Cede laborifera credunt gaudere juvenci.
Victima labe carens, & præſtantiſſima forma 130
(Nam [3] *placuiſſe nocet) vittis præſignis, &* [4] *auro*
Suſtitur ante aras, auditque ignara precantem,
Imponique ſuæ videt inter cornua fronti
Quas coluit [5] *fruges, percuſſaque ſanguine cultros*
Inſcit in liquida [6] *præviſos forſitan unda.* 135
[7] *Protinus ereptas viventi pectore fibras*
Inſpiciunt, menteſque deûm ſcrutantur in illis.
Unde fames homini vetitorum tanta ciborum eſt?
Audetis veſci genus O mortale? quod, oro,
Te facite: monitis animos advertite noſtris, 140
Cumque boum dabitis cæſorum membra palato,
Credere vos veſtros ſcite & ſentite colonos.
Et quoniam deus ora movet, ſequar ora moventem
Scite deum, [8] *Delphoſque meos, ipſumque recludam*
Æthera, & auguſtæ reſerabo oracula mentis. 145
Magnd, nec ingeniis inveſtigata priorum,
Neque diu latuere canam: Juvat ire per alta
Aſtra, juvat terris, & [10] *inerti ſede relicta,*
Sabe vehi, validique humeris inſiſtere [11] *Atlantis,*
Mentesque homines paſſim, ac rationis egentes 150
Depellere procul, trepidoſque obitumque timentes
Te exhortati, ſeriemque evolvere fati.

1 Ruſtici laboris ſocium.
2 Quin & Diis invidiam fecere; hos in partem præda, & nidorem victimarum adſciſcentes.
3 Non enim niſi eximiæ, lectæque aris admoventur hoſtiæ. *placet in vulnus maxima cervix.*
4 Neque vittis tantum præſignes ducebantur victimæ, ſed & auro. χρυσόκερως, cornibus auratis & bracteatis.
5 Saltas fruges, molam, farinam ſale miſtam, qua frons victimæ, focus & cultri aſpergebantur.
6 Aqua in ſacris adhibita, & per pelves diſpoſita. *An quia præviſos in aqua timet hoſtia cultros?* lib. 1. Faſtorum.
7 De aruſpicina, & extiſpicina, vide quæ nos ad Senecæ Oedip. act. 2. ſc. 2. & Thyeſt. verſ. 763. & ad Lucanum l. 1. verſ. 610.

aculum meum, ſententiam æque certam ac Apollinis Delphici cortinam. A- ſimul ad illud poëtæ cujuſdam Samii, cujus meminerunt Porphyrius & Iam- Πυθαγόρην δ' ὃν ἔπεφνε Διὶ φίλον Ἀπόλλωνι Ῥυδιλε, &c. ippus ita appellatum ait, ὅτι πλὴν ἀληθίαν ἀγόρευεν οὐ δῆθεν. Laërt. lib. 8. Ælian. 2. lib. 26. Apollo Hyperboreus dictus. 9 *Avia Pi-* *peragro loca, nullius ante Trita ſolo*, &c. Lucret. lib. 4. verſ. 1. 10 Terra, *mittere*, Horat. 34. Ode, lib. 1. 11 Qui cœlum ſuſtinere fingitur, verſ. 661.

Euphor-

Euphorbus in Pythagoram, & quòd cuncta rerum temporibus mutentur. FAB. 3.

O Genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Quid [1] *Styga, quid tenebras, & nomina vana timetis,*
Materiam vatum, falsique pericula mundi?
Corpora sive rogus flamma, seu tabe vetustas
Abstulerit, mala posse pati non ulla putetis.
[2] *Morte carent animæ: semperque priore relicta*
Sede, novis domibus vivunt, habitantque recepta.
[3] *Ipse ego (nam memini) Trojani tempore belli*
Panthoides Euphorbus eram: cui pectore quondam
Hæsit in adverso gravis hasta [4] *minoris Atrida.*
Cognovi clypeum lævæ gestamina nostræ
Nuper [5] *Abantæis, templo Junonis, in Argis,*
[6] *Omnia mutantur, nihil interit: errat, & illinc*
Huc venit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus
Spiritus, eque feris humana in corpora transit,
Inque feras noster, nec tempore deperit ullo.
Utque novis facilis signatur cera figuris,

1 Veterum de inferis sententiam lege apud Cœl. Rhodig. lib. 10. cap. 12. & Tertullian. adverſ. gentes. cap. 11. Macrob. in Somn. Scip. lib. 1. cap. 10. & 11. Tuſcul. quæſt. Cic. 1.

2 Ψυχὴ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως ζῇ διὰ παντός Phocylides. De animæ immortalitate quid ſenſerint ſaniores Philoſophi, conſulendi Plato in Phædone, Phædro, Timæo, Philœbo, & alii tum Platonici & Pythagorei, Plotinus, Iamblichus, Porphyrius, Proclus, Apulejus, &c. & Ariſtoteles, Seneca, Epictetus, Philoſtratus de vita Apollonii l. 8. c. 13. Plutarchus de placitis Philoſoph. libro quarto. Tum Theologi, Tertullianus lib. de anima, cap. 54. Auguſtinus de Civitate Dei, lib. 12. cap. 26. Lactantius lib. 3. cap. 18. lib. 7. cap. 8. & 12. Euſebius præparat. Evangel. lib. 1 cap. 4. Clemens Alexandr. lib. Stromat. tertio. Qui & 6. libro Stromatum. quod & Herodotus ſcribit primus lib. ait Pythagoram, inter alia & hoc περὶ τῶν μετεμψυχώσιος τὸ ψυχὴ dogma ab Ægyptiis duxiſſe. Verum quæ fuerit ipſius μετεμψύχωσις ſeu μετεμψυχίσεως, doceant ipſi Pythagorici, Porphyrius, Plotinus, Iamblichus, &c. Laertius in vita ipſius. quam refellit Lactantius lib. 3. cap. 18. & lib. 7. cap. 12. Auguſtinus lib. 10. de Civitate Dei, cap. 3. 3 Primum ſe Ætthaliden fuiſſe memorabat; ſecundo Euphorbum, quod teſtatus eſt, agnito ſcuto ſuo ſuſpenſo in alia ſpolia, in Junonis Argivæ templo: tertio, Hermotimum: quarto Pyrrhum, quinto Pythagoram. O miram & ſingularem Pythagoræ memoriam, inquit Lactantius lib. 3. cap. 18. quem locum vide. Hoc nimirum habuit ex munere Mercurii, ut vivens, tum vita functus, omnium quæ contingerent, memoriam retineret. Laertius in vita Pythagor. 4 Menelai, cujus manu cecidit Euphorbus. 5 A regente, ſed & Abantes inter Iones & Achivos memorantur ab Herodoto lib. 1. & bæa etiam pop. ſunt. 6 Πρῶτον μὲν ἀθάνατον εἶναί φησι τὸν ψυχὴν &c. Primum quidem, animam eſſe immortalem affirmavit; deinde eam diverſa animantium genera ſubire: ad hæc, poſt certos temporum circuitus, idem olim fuerat rurſus fieri; & nihil omnino novum exiſtere; & animata omnia ſe cognata eſſe, &c. Laertius in vita Pythag.

Nec manet, ut fuerat, nec formas ſervat eaſdem,
Sed tamen ipſa eadem eſt: animam ſic ſemper eandem
Eſſe, ſed in varias doceo migrare figuras.
[1] Ergo ne pietas ſit victa cupidine ventris,
Parcite (vaticinor) cognatas cæde nefanda
Exturbare animas, ne ſanguine ſanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore, plenisque ventis
Vela dedi: nihil eſt toto quod perſtet in orbe;
[4] Cuncta fluunt omniſque vagans formatur imago.
[4] Ipſa quoque aſſiduo labuntur tempora motu,
Non ſecus ac flumen: Neque enim conſiſtere flumen,
Nec levis hora poteſt; ſed, ut unda impellitur unda,
Urgeturque eadem veniens, urgetque priorem,
Tempora ſic fugiunt pariter, pariterque ſequuntur,
Et nova ſunt ſemper: nam quod fuit anterelictum eſt,
Fitque quod haud fuerat, momentaque cuncta novantur.
Omnis & emenſus in lucem tendere nocte,
Et [5] jubar hoc nitidum nigræ ſuccedere nocti.
Nec color eſt idem cœlo cum laſſa [6] quiete
Cuncta jacent media, cumque albo Lucifer exit
Clarus equo: rurſuſque alius, cum prævia lucis
Tradendum Phœbo [7] Pallantias inficit orbem.
Ipſe dei clypeus, terra cum tollitur ima
Mane rubet, terraque rubet, cum conditur ima:
Candidus in ſummo eſt, melior natura quod illic
Liberis eſt, terræque procul contagia fugit.
Nec par, aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Eſſe poteſt uſquam: ſemperque hodierna ſequente,
Accreſcit, minor eſt; [9] major, ſi contrahit orbem.
[9] Quid? Non in ſpecies ſecedere quattuor annum

1 Abſtinendum ab animatis, ſuaſit propter tranſmigrationem animarum. ex Photii excerptis, vide & Crinitum lib. 11. cap. 3. & Hieroclem in aurea carmina Pythagoræ.

2 *Conſtat, æterna poſitumque lege eſt, ut conſtet genitum nihil*, Boëthius l. 2. metr. 3.

3 Omnia in fluxu ſunt & motu. mutantur rerum omnium facies. περὶ φύσεως καὶ γενέσεως & corruptio unius eſt generatio alterius.

4 Tempus ipſum, ens potius eſt rationis quam rei; numerus quippe motionis ex eo, quod eſt prius & poſterius. Ariſtot. l. 4. Phyſic. cap. 14. cujus ne minimum quidem momentum conſiſtit. non τὸ νῦν. Fluit tempus, & avidiſſimos ſui deſerit. Nec quod

rum eſt, verum eſt; nec quod fuit. In puncto fugientis temporis pendeo, &c. ec. Natur. cap. 6. ultim. quem vide & lib. de Brevitate vitæ cap. 10. 5 Solem. Nocte media. 7 Aurora, Pallantis filia. 8 Ipſe orbis Solis. An utique è forma ei, quæ rotunda? an ſerte concepit hoc noſter, atque expreſſit ex illo Plautino ute, *ut ſplendor meo ſit clypeo clarior, Quam Solis radii eſſe olim, quum ſudum eſt*, t. Miles gloriosus ver. 1. an ex illo Virgiliano Æneid. 3. *Argolici clypei, aut ræa lampadis inflar.* de Polyphemi oculo. 9 Ubi decreſcit luna, hodierna maeſt quam craſtina. 10 Διαιρεῖ δὲ καὶ τὴν ἀνθρώπου βίον οὕτως, ἔτη, &c. Sunt autem ætates iſtæ & anni temporibus accommodæ veri puer, æſtati adoleſcens, &c. Laërtius in vita Pythagor. lege & quæ Petrus nius lib. 5. de Honeſta diſciplina, cap. 9.

Aſpicis, ætatis peragentem imitamina noſtræ?
Nam tener, & lactens, puerique ſimillimus ævo
Vere novo eſt: tunc herba nitens, & roboris expers
Turget, & inſolida eſt, & ſpe delectat agreſtes.
Omnia tum florent, florumque coloribus almus
Ludit ager: neque adhuc virtus in frondibus ulla eſt.
Tranſit in Æſtatem poſt Ver robuſtior annus,
Fitque valens juvenis: neque enim robuſtior ætas
Ulla, nec uberior, nec, quæ magis ardeat, ulla eſt,
Excipit autumnus, poſito fervore juventæ,
Maturus mitiſque inter juvenemq; ſenemque
Temperie medius, ſparſus quoque tempora canis.
Inde ſenilis hyems tremulo venit horrida paſſu,
Aut ſpoliata ſuos, aut, quos habet, alba, capillos.
Noſtra quoque ipſorum ſemper requieque ſine ulla
Corpora [1] vertuntur: Neo quod fuimuſve, ſumuſve
Cras erimus. [2] Fuit illa dies, qua ſemina tantum
Speſq; hominum primæ, matriſq; habitavimus alvo:
Artifices natura manus admovit, & angi
Corpora viſceribus diſtentæ condita matris
Noluit, æque domo vacuum emiſit in auras.
Editus in lucem jacuit ſine viribus infans:
Mox [3] quadrupes, rituque tulit ſua membra ferarum.
Paulatimque tremens, & nondum poplite firmo
Conſtitit, adjutiſque aliquo [4] conamine nervis.
Inde valens, [5] veloxque fuit, ſpatiumque juventæ
Tranſit, &, emeritis medii quoque temporis annis,
Labitur occiduæ per iter declive ſenectæ.
Subruit hæc ævi demoliturque prioris
Robora. Fletque [6] Milo ſenior, cum ſpectat inanes
Illos, qui fuerant ſolidarum morte ferarum
Herculeis ſimiles, fluidos pendere lacertos.
Flet, quoque, ut in ſpeculo rugas conſpexit aniles
[7] Tyndaris, & ſecum, cur ſit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuque invidioſa vetuſtas

1 Accretione aut diminutione mutantur. adveniente ſcil. nova materia, aut fluente, parte poſt partem 3 manente tamen forma materiali, id eſt, anima vegetativa per totam vitam, eadem numero.

2 Ita per gradus & numeros, è ſemine, coagulo, ſanguine, embryo, formamur in utero matris, infuſa denique anima, tempeſtiva tandem maturitate in lucem producimur. Plinium adi l. 7. cap. 6. Et quæ ex Hippocrate ad illum Dalecampius. Solinum c. 4. phyſicos alios & medicos.

3 Reptans. videturque alluſum ad Sphingis ænigma: *Qui quadrupes firet, & bipes, & tripes unus & idem.* vide quæ nos ad Thebaida Senec. v. 219.

4 Adminiculo geniculis adaptato, ne varæ, aut compernes fierent. Varro lib. 8. de L. Lat. ſerperaſtrum vocat.

5 Alii leg. *furit*, alii *fugit*.

6 Qui, cum jam ſenex eſſet, inquit Cicero in Catone, videretque athletas ſe exercentes, aſpexiſſe lacertos ſuos dicitur, illacrymanſque dixiſſe, At hi quidem jam mo ſunt. Hujus miſerabilem exitum refert Pauſanias in Corinth. poſt. Agellius L. c. 16. alii. 7 Helena, Tyndari & Ledæ filia, à Theſeo novennis rapta, fratribus Dioſcuris recuperata, Menelao in matrimonium data, mox à Paride pta, &c.

Omnia deſtruitis, vitiataque dentibus ævi
Paulatim lenta conſumitis omnia morte.
Hæc quoq; non perſtant, quæ nos elementa vocamus:
Quæſque vices peragant, animos adhibete, docebo.

Elementorum mutationes, & aquæ in terras, montes in valles, & contra. F A B. 4.

QVattuor [1] *æternus* [2] *genitalia corpora mundus*
Continet: ex illis duo ſunt oneroſa, ſuoque
Pondere in inferius tellus atque unda feruntur;
Et totidem gravitate carent, nulloque premente
Alta petunt, aër, atque aëre purior ignis.
Quæ quanquam ſpatio diſtent, tamen omnia fiunt
Ex ipſis, & in ipſa cadunt: reſolutaque tellus
In liquidas rareſcit aquas; tenuatus in auras
Aëraque humor abit; dempto quoque pondere rurſus
In ſuperos aër tenuiſſimus emicat ignes.
Inde retro redeunt, idemque retexitur ordo:
Ignis enim denſum ſpiſſatus in aëra tranſit;
Hinc in aquas; tellus [3] *glomerata cogitur unda.*
[4] *Nec ſpecies ſua cuique manet: rerumque novatrix*
Ex aliis alias reparat natura figuras.
Nec perit in tanto quicquam (mihi credite) mundo,
Sed variat faciemque novat: [5] *Naſcique vocatur,*
Incipere eſſe aliud, quam quod fuit ante; [6] *Morique*
Deſinere illud idem. [7] *Cum ſint huc forſitan illa,*
Hæc tranſlata illuc: ſumma tamen omnia conſtant.
Nil equidem durare diu ſub imagine eadem
Credilerim: [8] *ſic ad ferrum venitis ab auro*
Saecula; ſic toties verſa eſt fortuna locorum.
Vidi ego, quod fuerat quondam ſolidiſſima tellus,
Eſſe freturn; vidi factas ex æquore terras:
Procul à pelago conchæ jacuere marinæ;
Et vetus inventa eſt in montibus anchora ſummis;

1 Hoc ex Schola Ariſtotelica, cui mundus fuit ab omni æternitate.
2 Elementa 4. corpora ſimplicia, ex quibus componuntur ſublunaria; & in quæ reſolvuntur. | de quorum qualitatibus primis; ſecundis; activis, passivis; συζυγίαις, ſymbolizatione, mutua in ſe | tranſmutatione; corruptione à contrario, generatione à ſimili; ita, ut alteratio generationem antecedat, &c. conſulendi philoſophi naturæ rerum ſyſtæ. Lucretius lib. 1. & Jovian. Pontan. cap. 2.
3 Condenſata.
4 Supra ad v. 178. *Cuncta fluunt, omniſque vagans formatur imago.*
5 Generari.
6 Corrumpi.
7 Ut rerum conſtet æquilibrium & proportio; nihil, in tanta rerum vi

tudine & mutationibus, de ſumma deperit. 8 De quatuor mundi ætatibus vide plin. verſ. 88. 9 De inſulis è mari enatis, Plin. lib. 2. cap. 86. & 87. & Seneca 2. Natur. Quæſt. cap. 26. quibus locis maria receſſerint. Plin. lib. 2. cap. 85. & terras interruperint maria lib. 2. cap. 88. & Seneca lib. 6. Natur. Quæſt. c. 29.

Quodque, fuit campus [1] *vallem decurſus aquarum*
Fecit, & eluvie mons eſt deductus in æquor:
Eque paludoſa ſiccis humor aret arenis;
Quæque ſitim tulerant, ſtagnata paludibus humet.
Hic fontes natura novos emiſit, & illic
Clauſit: & antiquis tam multa [2] *tremoribus orbis*
Flumina proſiliunt; aut exſiccata reſidunt.

1 Diluvio, inundatione.
2 Terræ motæ cauſas erudite examinat Seneca lib. 6. cap. 4, 5, 6. & ſeq. Plin. lib. 2. cap. 79. Ariſtot. 2. Meteorolog. cap. 7. Lucr. lib. 6.

Quæ deinceps ſequuntur fabulas ad numerum uſque 43. require in margine. F A B. 5.

Sic ubi terreno Lycus eſt epotus hiatu,
Exiſtit procul hinc, alioque renaſcitur orbe.
Sic modo combibitur, tecto modo gurgite lapſus
Redditur Argolicis ingens Eraſinus in agris.
Et Myſum capitiſque ſui ripæque prioris
Pœnituiſſe ferunt, alia nunc ire, Caicum.
Nec non Sicanias volvens Amaſenus arenas
Nunc fluit: interdum ſuppreſſis fontibus aret.
Ante bibebatur; nunc quas contingere nolis
Fundit Anigrus aquas: poſtquam (niſi vatibus omne
Eripienda fides) illic lavere Bimembres
Vulnera, clavigeri quæ fecerat Herculis arcus.
Quid? Non & Scythicis Hypanis de montibus ortus
Qui fuerat dulcis, ſalibus vitiatur amaris?
Fluctibus ambitæ fuerant Antiſſa, Pharoſque,
Et Phœniſſa Tyros: quarum nunc inſula nullæ eſt.
Leucada continuam veteres habuere coloni;
Nunc freta circumeunt. Zancle quoque juncta fuiſſe
Dicitur Italiæ; donec confinia pontus
Abſtulit, & media tellurem repulit unda.
Si quæris Helicen, & Buran Achaïdas urbes,
Invenies ſub aquis: Et adhuc oſtendere nautæ
Inclinata ſolent cum mœnibus oppida merſis.
Eſt prope Pittheam tumulus Trœzena, ſine ullis
Arduus arboribus; quondam planiſſima campi

5 Lycus Aſiæ fl. terræ hiatu abſorptus, poſt 5. ſtadia rurſus emergit. Plin. l. 2. cap. 103. Senec. Nat. quæſt. lib. 3. cap. 26.
6 Eraſinus fl. Arcadiæ. Plin. lib. 2. cap. 103.
7 Myſus fl. terra hauſtus, fontem, alveum & nomen mutavit, nunc Caicus dictus.
8 Amaſenus fl. Siciliæ.
9 Anigrus fl. Peloponneſi, ex dulci amarus potu factus eſt, poſtquam in eo lavere ſe Centauri ab Hercule vulnerati.
10 Inſulæ continentes factæ.
11 Antiſſa Lesbo inſ. Pharos Ægypto, Tyros Phœniciæ adjectæ.
12 Leucadem à continenti avulſit accolarum opera: Meſſanam, totamque Siciliam ab Italia pontus. Æn. 3. Virg.
13 Terræ motu urbes iſtas abſorptas ſcribunt Oroſius l. 3. c. 3. Strabo l. 1. Dio l. 15. 14 Prope Trœzena urbem Peloponneſi Pittheo quondam regnatam, exhalationum in cavernis ſubterraneis vi in collem intumuit, non ſecus ac veſica aut uter inflatur.

Area, nunc tumulus : Nam (res horrenda relatu)
Vis fera ventorum cæcis inclusa cavernis
Expirare aliqua cupiens, luctataque frustra
Liberiore frui cœlo, cum carcere rima
Nulla foret toto, nec pervia flatibus esset,
Extentam tumefecit humum, ceu spiritus oris
Tendere vesicam solet, aut bireptæ bicornis
Terga capri. Tumor ille loci permansit, & alti
Collis habet speciem, longoque induruit ævo.

15 *Plurima cum subeant audita aut cognita nobis,*
Pauca super referam. Quid ? Non & lympha figuras
Datque, capitque novas ? Medio tua, Corniger Ammon,
Unde dies gelida est, ortuque obituque calescit.

16 *Admotis Athamanis aquis accendere lignum*
Narrauit, minimos cum Luna recessit in orbes. (dit

17 *Flumen habent Cicones, quod potum saxea red-*
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

18 *Crathis, & hinc Sybaris vestris conterminus*
Electro similes faciunt auroque capillos. (oris

19 *Quodque magis mirum est, Sunt qui non corpora tantum,*
Verum animos etiam valeant mutare liquores,
Cui non audita est obscœna Salmacis unda ?

20 *Æthiopesque lacus ? quos si quis faucibus hausit,*
Aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.

21 *Clitorio quicunque sitim de fonte levarit*
Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis :
Seu vis est in aqua calido contraria vino,
Sive, quod indigenæ memorant, Amithaone natus
Pratidas attonitas postquam per carmen & herbas
Eripuit furiis, purgamina mentis in illas
Misit aquas, odiumque meri permansit in undis.

22 *Hinc fluit effectu dispar Lyncestius amnis :*
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quam si mera vina bibisset.

15 De fontis hujus, nec non aliorum, miraculo, vide Plin. l. 2. c. 102. Curtium lib. 4. Arrianum l. 2. Lucret. l. 6. de Jove Ammone arietina forma culto, vide quæ nos ad Lucanum l. 9. v. 512.

16 Apud Athamanas Epiri popul. fons Dodonæus faces extinguit, extinctas accendit, &c. Plin. lib. 2. cap. 103. Solinus cap. 12. Mela lib. 2. cap. 3. Lucret. l. 6.

17 Plin. cap. 103. lib. 2. & Seneca l. 3. Natur. quæst. c. 10.

18 Ὁ δὲ Κρᾶθις τὰς λευκὰς τρίχας ξανθὰς ποιεῖ, καὶ λευκοτέρας χεῖρον πανοῦ. Strabo sexto lib. ubi & de Sybari, Eurip. in Troad.

19 De Salmacide fonte Cariæ, dictum lib. 5. vers. 285.

20 Lacus quidam in Æthiopia epoti furorem inducunt ant veternum.

21 Vinum tædio venire his qui ex Clitorio lacu biberint, scribit Plin. lib. 32. cap. 2. est autem lacus ille Arcadiæ in Peloponneso. Virruvius l. 8. refert epigramma in eandem sententiam, fontis lapidi inscriptum. Prætidas filias βεμανία laborantes Melanthus Amithaonis filius sanæ menti restituit, morbique ἀποκαθάρματα in fontem conjecit ; ut Poëtæ placet. Lyncestis aqua, in Macedonia, vini modo temulentos facit, inquit Plin. l. 2. cap. 103.

23 Lacum hunc Arcades Styga vocant, inquit Pausanias in Arcadicis. vide & Plinium, lib. 4. c. 6.

24 De insi. Delo erratica, supra lib. 6. vers. 186. & ad Æneid 3. Virgil. De Cyaneis insi. vide quæ ad v. 63. lib. 7. & quæ ad Senecæ Medeam vers. 341. & ad Hercul. Fur. v. 1212. Hom. Odyss. 40. Pindar. Pyth. 4. Oden Apollon. Argonaut. l. 2.

25 Præter Poëtas à me citatos in *Indice Poëtico* ult. *Ætna*, Lucretium, Virgilium, Claudianum, &c. vide Aristotelem libro de mundo. Senec. epist. 79. Plin. lib. 3. cap. 8. Solin c. 11. Strab. l. 6. adfert noster tres incendii causas. 1. ab animali spiritu; 2. à ventis inclusis; 3. à bitumine & sulphure.

26 Herodotus in Melpomene, pennas has interpretatur nives. & Plin. l. 2. c. 12. Mox, inquit, Riphæi montes, assiduo nivis casu, pinnarum similitudine, Pterophoros appellata regio, &c.

27 Adi autores à me citatos ad vers. 200. & 223. lib. 7.

23 *Est lacus Arcadiæ, Phenium dixere priores,*
Ambiguis suspectus aquis; quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ; sine noxa luce bibuntur.
24 *Sic alias aliasque, lacus & flumina, vires*
Concipiunt. Tempusque fuit cum navit in undis,
Nunc sedet Ortygie. Timuit concursibus Argo
Undarum sparsis Symplegadas elisarum:
Quæ nunc immotæ persistant, ventisque resistunt.
25 *Nec quæ sulfureis ardet fornacibus Ætna*
Ignea semper erit: neque enim fuit ignea semper.
Nam sive est animal Tellus, & vivit, habetque
Spiramenta locis flammam exhalantia multis;
Spirandi mutare vias, quoties que movetur,
Has finire potest, illas aperire cavernas:
Sive leves imis venti cohibentur in antris,
Saxaque cum saxis, & habentem semina flammæ
Materiam jactant, ea concipit ictibus ignem;
Antra relinquentur sedatis frigida ventis:
Sive bituminea rapiunt incendia vires,
Luteave exiguis arescunt sulfura fumis;
Nempe ut terra cibos, alimentaque pinguia flammæ
Non dabit, absumptis per longum viribus ævum,
Naturæque suum nutrimen deerit edaci,
Non feret illa famem, desertaque deseret ignes.
26 *Esse viros fama est in Hyperborea Pallene,*
Quis soleant levibus velari corpora plumis,
Cum Tritoniacam novies subiere paludem.
Haud equidem credo: 27 *Sparsæ quoque membra veneno*
Exercere artes Scythides memorantur easdem.
28 *Siqua fides rebus tamen est addenda probatis:*
Nonne vides quæcunque mora, fluidoque calore
Corpora tabuerint, in parva animalia verti?
I quoque, delectos mactatos obrue tauros.
(Cognita res usu) de putri viscere passim
Florilegæ nascuntur apes, quæ more parentum

quin & Pamphile sit bubo. Met. 3. Apulei. 28 Μίλισσαι βυγάτες. Aristæi inventum. 1. Fastorum. Columella lib. 9. c. 14. Varro lib. 3. R. R. c. 16. cui illud Archelai; βοὸς φθιμένης πεπυσμένα τέκνα. Plin. lib. 11. c. 20. apes in totum amissas reparari ajunt ventribus bubulis recentibus cum fimo obrutis: Virg. 4. Georgic. juvencorum corpore exanimato, sicut.—

Rara

Rura colunt, operique favent, in ſpemque laborant.
29 *Preſſum humo bellator equus crabronis origo eſt.*
30 *Concava litoreo ſi demas brachia cancro,*
Cetera ſupponas terræ: de parte ſepulta
Scorpius exibit, caudaque minabitur unca.
31 *Quæque ſolent canis frondes intexere filis*
Agreſtes tineæ (res obſervata colonis)
Perali mutant cum papilione figuram.
32 *Semina limus habet virides generantia ranas,*
Et generat truncis pedibus: mox apta natando
Crura dat, utque eadem ſint longis ſaltibus apta,
Poſterior ſuperat partes menſura priores.
33 *Nec catulus partu quem reddidit urſa recenti,*
Sed male viva caro eſt: lambendo mater in artus
Fingit, & in formam quantam capit ipſa reducit.
34 *Nonne vides quos cera tegit ſexangula fœtus*
Melliferarum apium ſine membris corpora naſci?
Et ſeroſque pedes, ſacraſque aſſumere pennas?
35 *Junonis volucrem, quæ cauda ſydera portat,*
Armigerumque Jovis, Cythereïadaſq; columbas,
Et genus omne avium mediis è partibus ovi,
Ni ſciret fieri, quis naſci poſſe putaret?
36 *Sunt qui, cum clauſo putrefacta eſt ſpina ſepulchro,*
Mutari credant humanas anguemedullas.
Hæc tamen ex aliis generis primordia ducunt.
37 *Una eſt quæ reparet ſeque ipſa reſeminet ales,*
Aſſyrii Phœnica vocant: nec fruge nec herbis
Sed thuris lacrymis, & ſucco vivit amomi.
Hæc ubi quinque ſuæ complevit ſecula vitæ
Ilicis in ramis, tremulæque cacumine palmæ,
Unguibus & duro nidum ſibi conſtruit ore,
Quo ſimulac caſias, ac nardi lenis ariſtas
Quaſſaque cum fulva ſubſtravit cinnama myrrha,
Se ſuper imponit, finitque in odoribus ævum.

29 ---Equorum corpore veſpas atque crabrones. Ἵππων μὲν σφῆκες γίνεται, μόσχων δὲ μέλισσαι. Varro ibid.
31 Inde vermiculus parvus, & triduo eruca; rupto deinde cortice volat papilio. Plin. l. 11. c.
32 Neque enim opus eſt hæc de bombycibus intelligi.
33 Urſarum fœtus naſci informes lambendo figurari ſcribunt autores non ultimi commatis. Falſum id eſſe, oculatus contrarii teſtis aſſeverat Dalecampius ad c. 36. l. 8. Plin. hiſt.
34 Servio, quod ſine pedibus naſcantur, nomen habere dicuntur. quaſi ἄποδες. Scaligero vero l. 4. de L. L. c. 94. ab opere, παρὰ τὸ ἀπάζειν.
36 Anguem ex medulla hominis ſpinæ gigni, accepimus à multis. Plin. lib. 10. cap. 66. circa ſepulchra itaque viſuntur.
37 Præter Claudianum & alios à me citatos in *Indice meo Politico.* tit. *Phœnix.* Lege Tacit. Annal. lib. 5. Ælian. lib. 17. hiſt. Hieroglyph. lib. 20. Gesnerum, alios. Phœnicem ja tant Indi, avem unicam, neſcio an fabuloſe, inquit Plin. lib. 10. c. 2. Soli ſacram, vivere annos 660. caſia thuriſque aceruli nidum conſtruere & ſuperemori. ex oſſibus & medullis ejus naſci vermiculum, inde fieri pullum, &c. juſti priori reddere, totum nidum deferre prope Panchaiam, in Solis urbem, & in ara ibi deponere, &c.

Inde ferunt, totidem qui vivere debeat annos
Corpore de patrio parvum Phœnica renasci.
Cum dedit huic ætas vires, onerique ferendo est,
Ponderibus nidi ramos levat arboris altæ,
Fertque pius cunasque suas, patriumque sepulcrum,
Perque leves auras Hyperionis urbe potitus
Ante fores sacras Hyperionis æde reponit.

38 Hyænis utramque esse naturam aonis alternis credit vulgus, Aristoteles negat, inquit Plin. lib. 8. cap. 30. Tales, inquit Sabinus, sunt Theologi ambigue de gravissimis rebus pronunciantes & docentes, &c.

38 *Si tamen est aliquid miræ novitatis in istis,*
Alternare vices, & quæ modo fœmina tergo
Passa marem est, nunc esse marem miremur Hyenam,

39 Chamæleon omnium quæ tangit refert colorem. rubrum candidumque excipit Plutarchus lib. de Adul. de quo Plin. lib. 8. c. 33. Tertul. de Pallio. Pierius l. b. 27. Alciat. embl. 53.

39 *Id quoque quod ventis animal nutritur, & aura,*
Protinus assumulat tetigit quoscunque colores.

40 Ex urina lyncis lapis lyncurius.

40 *Victa racemifero Lyncas dedit India Baccho,*
E quibus, ut memoram, quicquid vesica remisit
Vertitur in lapides, & congelat aëre tacto.

41 Ut ante lib. 4. vers. 744.

41 *Sic & Coralium quo primum contigit aura*
Tempore durescit: mollis fuit herba sub undis.
Desinet ante dies, & in alto Phœbus anhelos
Æquore tinget equos, quam consequar omnia dictis
In species translata novas. 42 *Sic omnia verti*
Cernimus, atque alias assumere robora gentes,
Concidere has: sic magna fuit censuque virisque
Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos:
Nunc humiles veteres tantummodo Troja ruinæ,
Et pro divitiis tumulos ostendit avorum.

a Lacedæmon. Mycenæ, Athenæ, ab Amphione conditæ Thebæ, Oedipodæ regnatæ, Urbes quondam florentissimæ, nunc prostratæ & diruta, urbium cadavera projecta jacent, ut Sulpitius, epist. 5. lib. 4. ad Ciceronem,

a *Clara fuit Sparte; magnæ viguere Mycenæ;*
Necnon & Cecropis; necnon Amphionis Arces:
Vile solum Sparte est; altæ cecidere Mycenæ;
Oedipedoniæ quid sunt, nisi nomina, Thebæ?
Quid Pandioniæ restant, nisi nomen, Athenæ?

Roma ab Ænea fundata, & quod carnibus non est omnino vescendum. F A B. 43.

2. A Dardanidis conditam Romam, quam alluit Tybris ex Appennino medio profluens.

Nunc quoque 2 *Dardaniam fama est confugere Romam,*

Atten-

Appenninigenæ qua proxima Tybridis undis
Mole sub ingenti rerum: fundamina ponit.
Hæc igitur formam crescendo mutat; & olim
Immensi caput orbis erit: sic dicere vates 435
Faticinaque ferunt sortes, [1] *quantumque recordor,*
Dixerat Æneæ, cum res Trojana labaret,
Priamides Helenus flenti, dubioque salutis:
Nate Dea, si nota satis præsagia nostræ
Mentis habes. Non tota cadet te sospite Troja. 440
[2] *Flamma tibi ferrumque dabunt iter: ibis, & una*
Pergama rapta feres; donec Trojæque, tibique
Externum patrio contingat amicius arvum.
Urbem etiam cerno Phrygios debere nepotes,
Quanta nec est, nec erit, nec visa prioribus annis.
Hanc alii [3] *proceres per sæcula longa petentem,* 446
Sed dominam rerum [4] *de sanguine natus Iüli*
Efficiet: quo, cum tellus erit usa, fruentur
Æthereæ sedes, cælumque erit exitus illi.
Hæc Helenum cecinisse [5] *Penatigero Æneæ* 450
Mente memor refero, cognataque mœnia lætor
Crescere, & [6] *utiliter Phrygibus vicisse Pelasgos.*
Ne tamen oblitis ad metam tendere longe
Expatiemur equis: Cælum, & quodcunque sub illo
est, 454
Immutat formas; tellusque, & quicquid in illa est.
Nos quoq; pars mundi (quoniam non corpora solum,
Verum etiam [7] *volucres animæ sumus, inque ferinas*
Possumus ire domos, pecudumque in pectora condi)
Corpora quæ possint animas habuisse parentum, 459
Aut fratrum, aut aliquo junctorum fœdere nobis,
Aut hominum certe, tuta esse, & honesta putemus:
[8] *Neve Thyesteis cumulemus viscera mensis.*
Quam male consuescit, quam se parat ille cruori
Impius humano, vituli qui guttura cultro
Rumpit, & immotas præbet mugitibus aures! 465
Aut qui vagitus similes puerilibus hœdum
Edentem jugulare potest, aut alite vesci
Cui dedit ipse cibos! Quantum est quod desit in istis

1 Fictionem hujus prædictionis apposite imputat ἀναμίσον suæ Pythagoras, qui se temporibus Trojanis Euphorbum fuisse deliravit. sed vide quæ Æneæ Helenus. Virg. 3. Æneid.

2 Deos patrios, patremque ferenti ensis & ignis cesserunt. infra.

3 Reges, Consules, alii toga & sago clari.

4 Octavius Augustus, Julii Cæs. adoptione filius, qui maternum genus ad Ascanium, qui & Iulus, Æneæ filium referebat.

5 Repete quæ ex Æliano, adnotavimus ad vers. 625.

6 Jactura utique Phrygibus utili, utpote in bonum cedente. è Trojæ cineribus Roma, urbium principe & orbis capite, renata.

7 Adeoque ex alio in aliud corpus migrantes.

8 Ne itaque vim inferamus peccatibus in quarum corpora migrarunt sorte parentum nostrorum aut cognatorum animæ: nec viscera eorum in nostra condamus, impie

Atreum imitati & mensas Thyesteas. de quibus vide Senecæ Thyesten, & quæ nos ad illum.

1 Ultimæ crudelitatis consummationem, i.e. homicidium & dapes Cyclopeas ac Thyesteas.
2 Lanam ad vestes.
3 Formidinibus, i. e. lineis quibus plumæ versicolores intertextæ, eademque ustulatæ suspenduntur, quæ cervos visu & odore territos in veras impellant. *Puniceæ agitant pavidos formidine pennæ.* Virg. Georg. 3. Senec. Hippol. vers. 46. & Lucan. lib. 4. vers. 437.

Ad [1] *plenum facinus? Quis transitus inde paratur?*
Bos erat, aut mortem senioribus imputet annis.
Horrifera contra Boream ovis [2] *arma ministret.*
Ubera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
Retia cum pedicis, laqueosque, artesque dolosæ
Tollite, nec volucres viscata fallite virga,
Nec [3] *formidatis cervos includite pennis,*
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite, si qua nocent, verum hæc quoque perdite tantum:
Ora vacent epulis, alimentaque congrua carpant.

Numa deorum cultum instituens, & Egeriæ luctus. F A B. 44.

4 Vide quæ adnotavi ad vers. 7. hujus lib. Sunt tamen qui alium à Samio Pythagora, Lacedæmonium scil. fuisse Numæ σύγχρονον autumant, quem in Italia exulantem audiverit.
5 De imperio Numæ delato, religione & pace ab eo institutis, Egeria nympha, &c. consulendi historici, Livius, Dionysius, Plutarchus, alii, Virgil. Æneid. 6.
6 Dianæ Scythicæ simulachrum & sacra ex Taurica in Italiam tulisse fertur Oreste cum Iphigenia sorore, & in nemore Aricino statuisse. vide Lil. Girald. Syntag. 12. & Lactant. lib. 1. cap. 21. 7 Hippolytus Thesei filius, vitæ ab Æsculapio restitutus & templo Dianæ in Aricina sylva præfectus, ut infra.

Talibus atque aliis [4] *instructo pectore dictis,*
In patriam remeasse ferunt, [5] *ultroque petitum*
Accepisse Numam populi Latialis habenas:
Conjuge qui felix Nympha, ducibusque Camœnis
Sacrificos docuit ritus, gentemque feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postquam senior regnumque, evumque peregit,
Extinctum Latiæque nurus, populusque, patresque
Deflevere Numam: nam conjux urbe relicta,
Vallis Aricinæ densis latet abdita sylvis,
Sacraque [6] *Orestææ gemitu quæstuque Dianæ*
Impedit. Ah quoties Nymphæ memorisque lacusque,
Ne faceret, monuere, & consolantia verba
Dixerunt! quoties fleuti [7] *Theseïus heros,*
Siste modum, dixit! nec enim fortuna querenda
Sola tua est: Similes aliorum respice casus;
Mitius ista feres. *Utinamque exempla dolentem,*
Non mea te possent relevare! Sed & mea possunt.

Hippo-

Hippolytus in Virbium. q. d. bis virum. FAB. 45.

FAndo aliquem Hippolytum, veſtras ſi contigit aures,
Credulitate patris, ſceleratæ & fraude novercæ
Occubuiſſe neci, mirabere, vixque probabo.
Sed tamen ille ego ſum: me Paſiphaëia quondam
Tentatum fruſtra patrium temerare cubile,
Quod voluit, finxit voluiſſe, & crimine verſo,
Indiciine metu magis, offenſave repulſæ
Arguit; immeritumque pater projecit ab urbe,
Hoſtilique caput prece deteſtatur euntis.
Pittheam profugo curru Trœzena petebam,
Jamque Corinthiaci carpebam littora ponti,
Cum mare ſurrexit, cumuluſque immanis aquarum
In montis ſpeciem curvari, & creſcere viſus,
Et dare mugitus, ſummoque cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis,
Pectoribuſque tenus moles erectus in auras
Naribus, & patulo partem maris evomit ore.
Corda pavent comitum: mihi mens interrita manſit
Exiliis contenta ſuis. Cum colla feroces
Ad freta convertunt, arrectiſque auribus horrent
Quadrupedes, monſtrique metu turbantur, & altis
Præcipitant currus ſcopulis: ego ducere vana
Frena manu ſpumis albentibus oblita luctor,
Et retro lentas tendo reſupinus habenas.
Nec vires tamen hæ rabies ſuperaſſet equorum:
Nivata, perpetuum quæ circumvertitur axem,
Stipitis occurſu fracta & diſjecta fuiſſet.
Excutior curru, loriſque tenentibus artus
Viſcera viva trahi, nerveſque in ſtirpe teneri,
Membra rapi partim, partim reprehenſa relinqui,
Oſſa gravem dare fracta ſonum, feſſamque videres
Exhalare animam, nullaſque in corpore partes,
Noſſere quas poſſes: unumque erat omnia vulnus.
Num potes, aut audes cladi componere noſtræ,
Nympha, tuam? vidi quoque luce carentia regna,
Et lacerum ſovi Pitheæ corpus in undis.

1 Fabula notiſſima ut notior fit, legendum argumentum Hippolyti apud Euripidem & Senecam, adeoque ipſa tragœdiæ.
2 Phædra, Paſiphaës & Minois filia, uxor Theſei, Hippolyti noverca.
3 *Erubuit nempe hæc, ceu fallidita repulsâ.* Juven. 10. Sat. de eadem Phædra.
4 Ex tribus optatis, inquit Cic. 1. Off. hoc erat ultimum, quod de Hippolyti interitu iratus optavit. Ὦ Διὸς, Ῥόσειδον, ὡς ἀρ' ἦδη ἡμὶς σὸν πατὴρ, Οὐδὲν ἀχεύσας τῶν ἐμῶν κατευγμάτων. & Senec. Hippol. vers. 940.
5 Trœzena urbem Peloponneſi, ubi educatus fuerat Hippolytus à Pittheo rege.
6 Audi nuncium hæc referentem apud utrumque tragicum. Eurip. & Senec.
7 Fruſtra retinere equos territos laboranti.
8 *Omnia plenis Membra fluunt venis: totum eſt pro vulnere corpus.* Lucan. l. 9. vers. 814.

Nec, nisi [1] *Apollineæ valido medicamine* [1] *prolis,*
Reddita vita foret: quam poſtquam fortibus herbis
Atque ope [2] *Pæonia, Dite* [3] *indignante, recepi,*
Tum mihi ne præſens augerem muneris hujus
Invidiam, denſas objecit [4] *Cynthia nubes.*
Utque forem tutus, poſſemque impune videri,
Addidit ætatem; nec cognoſcenda reliquit
Ora mihi, Cretenque diu dubitavit habendam
Traderet, an Delon: Delo, Cretaque relictis
Hic poſuit, nomenque ſimul, quod poſſit equorum
Admonuiſſe, jubet deponere; quique fuiſti
Hippolytus, dixit, nunc idem Virbius eſto.
Hoc nemus inde colo, de diiſque minoribus unus
Numine ſub dominæ lateo, atque aſſentior illi.

1 Æſculapii. Adi Virgil. 7. Æn. verſ. 765. *Namque ferunt fama Hippolytum, &c.* & Lactantium, l. 1. cap. 10.

2 Medica. Paan nomen medici apud Hom. à quo curatus Pluto, quin & Pæan, Apollo medicinæ inventor.

3 Minui ſibi imperium, violari regni fœdera, vitæ reſtitutis qui interierant.

4 Diana. ut Apollo Cynthius; à Cynthо monte Deli, ubi nati. 5 Qui primum fuerat *Demophoon*; deinde ab equis imperium ſolventibus dilaniatus, *Hippolytus*; nunc vitæ reſtitutus, *Virbius* dictus.

Egeria in amnem. F A B. 46.

NOn tamen Egeriæ luctus aliena levare
Damna valent; montiſque jacens radicibus imis
Liquitur in lacrymis; donec pietate dolentis
Mota ſoror Phœbi gelidum de corpore fontem
Fecit, & æternas artus tenuavit in undas.

Gleba in puerum Tagen, qui futurorum apud Hetruſcos ſcientiam invenit. F A B. 47.

ATnymphas tetigit nova res: & [6] Amacone natus
Haud aliter ſtupuit, quam cum [7] Tyrrhenus aratro
Fatalem glebam motis aſpexit in arvis
Sponte ſua primum, nullaque agitante moveri,
Sumere mox hominis, terræque admittere formam,
Oraque venturis aperire recentia fatis.
Indigenæ dixere Tagen: qui primus Hetruſcam
Edocuit gentem caſus aperire futuros.

6 Hippolytus.

7 Thuſco cuidam aranti, emerſit ſubito è terra ſub vomere preda, puer cui inde nomen indium Tages. is Etruſcos aruſpicinam docuit. Cic. lib. 2. de Divinatione. Lucan. lib. 1. verſ. 636. Marcellin. l. 21. Arnobius lib. 2. Crinitus lib. 10. cap. 7. & lib. 16. cap. 1. Gyrald. Syntagm. obſcurum hunc aliquem, Terræ filium, & quaſi ex gleba Theologum interpretatur Sabinus.

Lancea

Lancea Romuli in Cornum arborem. FAB. 48.

Ulque Palatinis hærentem collibus olim,
Cum ſubito vidit [1] frondeſcere Romulus haſtam,
Quæ radice nova, non ferro ſtabat adactâ:
Et jam non telum, ſed lenti viminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.

1 Meminit hujus lanceæ cornea Plutarchus in vita Romuli. quod prodigium ſignificavit ſtatum imperii Romani armis fore florentem.

Cippus cornutus factus, & regnum reſpuens. FAB. 49.

At ſua fluminea cum vidit [2] Cippus in unda
Cornua: videt enim, falſamque in imagine credens
Eſſe fidem, digitis ad frontem ſæpe relatis
Quæ vidit, tetigit: nec jam ſua lumina damnans
Reſtitit, ut victor domito veniebat ab hoſte,
Ad cœlumque oculos, & eodem cornua tollens,
Quicquid, ait, ſuperi monſtro portenditur iſto,
Seu lætum eſt aliquid, patriæ populoque Quirini,
Sive minax, mihi ſit: viridique è ceſſite factas
Placat odoratis herboſas ignibus aras,
Vinaque dat [3] pateris, mactatarumq; bidentum
[4] Quid ſibi ſignificent trepidantia conſulit exta.
Quæ ſimul aſpexit [5] Tyrrhenæ gentis aruſpex,
Magna quidem rerum molimina vidit in illis:
Non manifeſta tamen. Cum vero ſuſtulit acre
A pecudis fibris ad Cippi cornua lumen,
Rex ait, O ſalve: tibi enim, tibi Cippe, tuiſque
Hic locus, & Latiæ parebunt cornibus arces:
Tu modo rumpe moras, portaſque intrare patentes
Adpropera, ſic fata jubent. Namque urbe receptus,
Rex eris, & ſceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedem, torvamque à mœnibus urbis
Avertens faciem, Procul O procul omina, dixit,
Talia dii pellant: multoque ego juſtius ævum
Exul agam, quam me videant Capitolia regem.
Dixit, & extemplo populumque gravemque ſenatum

2 Genitio Cippo) Prætori paludato portam egreſſo, in capite ſubito veluti cornua emerſerunt, inquit Valerius Max. l. 5. cap. 6. reſponſumque eſt eum regem fore, ſi in urbem revertiſſet. quod ne accideret, voluntarium ac perpetuum ſibimet indixit exilium.

3 E pateris vero vinum inter victimæ cornua, & in aram fundere moris erat.

4 Vide quæ nos ad Lucan. l. v. 617.

5 Etruſcos à Tage aruſpicinam acceppiſſe, modo dictum ad verſ. 553. Accitos ex Etruria aruſpices ad luſtrationes & prodigia procuranda; quin & ex Romanorum principum filiis tradi ſex in diſciplinam ſingulis Etruriæ populis, notum ex Cicer. lib. 1. de Divinatione.

Con-

Convocat: ante tamen capitis nova [1] *cornua fronde*
Velat, & aggeribus factis à milite forti
Insistit, priscosque deos de more precatus,
Est, ait, hic unus, quem vos nisi pellitis urbe,
Rex erit: is qui sit, signo, non nomine dicam. 595
[1] *Cornua fronte gerit, quem vobis indicat augur,*
Si Romam intrarit, famularia jura daturum.
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas;
Sed nos obstitimus: quamvis conjunctior illo
Nemo mihi est, vos urbe virum prohibete Quirites,
Vel, si dignus erit, gravibus vincite catenis, 601
Aut finite metum fatalis morte tyranni.
Qualia [2] *succinctis, ubi trux insibilat Eurus,*
Murmura pinetis fiunt: aut qualis fluctus,
Æquorei faciunt, si quis procul audiat illos: 605
Tale sonat populus; sed per confusa trementis
Verba tamen vulgi vox eminet una. Quis ille est?
Et spectant frontes, prædictaque cornua quærunt.
Rursus ad hos Cippus, Quem poscitis, inquit, habetis,
Et dempta capiti, populo prohibente, corona 610
Exhibuit gemino præsignia tempora cornu.
Demisere oculos omnes, gemitumque dedere:
Atque illud meritis clarum (quis credere posset?)
Invitis videre caput: nec honore carere
Ulterius passi, festam imposuere coronam. 615
At proceres, quoniam muros intrare vetaris,
Ruris honorati tantum tibi Cippe dedere,
Quantum depresso subjectis bobus aratro
Complecti posses, ad finem lucis ab ortu:
Cornuaque [3] *æratis miram referentia formam* 620
Postibus insculpunt, longum mansura per ævum.

1 Coronam regium gestamen à cornu dictum volunt, ut habet Pierius l. 41. Hieroglyph. quem adi. Bacchus cur cornutus fuerit dictus, vide quæ nos ad Senecæ Hippolytum vers. 753. atque ibidem de Mosis facie cornuta seu radiata. Cornua inquit Plinius quadrupedum genetri tantum data. Actæonem enim, & Cippum, etiam in Latina Historia, fabulosus reor, l. 11. cap. 37.

2 Pinus enim, tereti trunco, a te quasi succincta, prope cacumen ramos profundit.

3 *Aratis* habent scripti & cusi codices, prætulerim tamen *æratis*, ductus ratione & fide historiæ, quam habes apud Valer. Maxim. l. 5. c. 6. Cujus testandæ rei gratia, capitis (Cippi) effigies æreæ portæ, qua exierat, inclusa est, dictaque Raudusculana; quod olim Rauda æra dicebantur. Idem Festus, & Varro.

Æsculapius Romam accersitus & in serpentem mutatus. F A B. 53.

4 *Pandite nunc Helicona Deæ, cantusque movete, &c. Et meminisse unum Divæ, &c.* Virgil. 7. Æneid. uterque ex illo Homeri Iliad. 2. Εσπετε νυν μοι Μουσαι, &c.

PAndite nunc Musæ, præsentia numina vatum,
(Scitis enim, nec vos fallit spatiosa vetustas)

Unde

Unde [1] *Coroniden circumflua Tibridis alti*
Insula Romuleæ sacris arcesserit urbis.
[2] *Dira lues quondam Latias vitiaverit auras,*
Pallidaque exangui squallebant corpora morbo.
Funeribus fessi, postquam mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum,
Auxilium cæleste petunt; [3] mediamq; tenentis
Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
Utque salutifera miseris succurrere rebus
Sorte velit, tantaque urbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
Intremuere simul, [4] cortinaque reddidit imo
Hanc adyto vocem, pavefactaque corpora movit:
Quod petis hinc, [5] propiore loco Romane petisses,
Et pete nunc propiore loco: nec Apolline vobis,
Qui minuat luctus, opus est, sed Apolline nato.
Ite bonis avibus, prolemque accersite nostram.
Jussa Dei prudens postquam accepere Senatus,
Quam colat, explorat juvenis Phœbeius urbem:
Quique [6] petant ventis Epidauria litora mittunt.
Quæ simul incurva missi tetigere carina:
Concilium, Grajosque patres adiere, darentque
Oravere Deum, qui præsens funera gentis
Finiat Ausoniæ: [6] cerdon ita dicere sortes.
Dissidet, & variat sententia; parsque negandum
Non putat: auxilium multis retinere, suamque
Non emittere opem, nec numina tradere suadent.
Dum dubitant, feram pepulere crepuscula lucem,
Umbraque telluris tenebras induxerat orbi,
Cum Deus in somnis [7] opifex consistere visus
Ante tuum, Romane, torum; sed [8] qualis in æde
Esse solet: [9] baculumque tenens agreste sinistra
[10] Cæsariem longæ dextra deducere barbæ,

1 Æsculapium, Coronei nepotem, Apollinis ex Coronide filium. qui enim prodeunt secto matris utero, huic, utpote medicinæ Deo, sacri sunt. l. 2. vers. 647.

2 Æsculapium Epidauro accitum Romam, amoliendæ pestilitatis gratia, refert Liv. 10. dec. l. 1. & 9. dec. l. 3. Aur. Victor. c. 22. Val. Max. l. 1. c. 8.

3 Parnassum montem, sub quo Delphi opp. Apollinis oraculo clari, umbilicum orbis statuunt. Strabo l. 9. Lucan. l. 5. v. 71. Claudian. præfat. ad Manlii Theodori consulatum.

4 Occiso Pythone tripodis custode, inquit Jul. Scaliger, oraculum suum fecit. Cujus corio obducus tripus, inde etiam cortina fuit appellatus. vide quæ nos ad Virg. Æn. 3. *& mugire adytis cortina reclusis.* & ad Senecæ Oedip. v. 33. & ad Lucan. l. 5. v. 81.

5 A Roma tamen brevior est navigatio per Corinthiacum sinum ad Delphos, quam ad Epidaurum in Peloponneso, ut recte H. Glareanus. Sed λοξῶς Apollo, interdum & vates ipsius. 6 Sic Ms. mei, & alii, unde expeditior sensus, quam ex lectione Vatic. *cernunt addicere sortes.* quæ viam affectat ad verbum prætorium *addico.* 7 Τίκτον Λητοΐδην ἄμμιγα γυμνασίῃ καὶ Ἀσκληπιὸν ἄρμα παλαιτάτων ἀλιχθόνα τίσσον. Pyndar. Pyth. ode 3. 8 Humana specie. 9 Æsculapio prout medico cur tribuantur insignia baculus & draco, lege apud Phornutum de Nat. Deorum. Macrob. Sat. l. 1. c. 10. Pier. Hieroglyph. l. 16. Natalis Com. l. 4. c. 11. 10 Demulcere sibi barbam, quæ cur Æsculapio promissa, vide apud Pierium lib. 12. hieroglyph.

Et placido tales emittere pectore voces,
Pone metum, veniam, simulacraque nostra relinquam.
Hunc modo serpentem, baculum, qui nexibus ambit,
Perspice, & usque nota, visum ut cognoscere possis:
Vertar in hunc, sed major ero, tantusque videbor,
In quantum verti cœlestia corpora possunt.
Extemplo cum voce Deus, cum voce Deoque
Somnus abit: somnique fugam lux alma secuta est.
Postera sydereos Aurora fugaverat ignes;
Incerti quid agant [1] *proceres, ad templa petiti*
Conveniunt [2] *operosa Dei,* [3] *quaque ipse morari*
Sede velit, signis cœlestibus indicet, orant.
Vix bene desierant, cum cristis aurea altis
In serpente Deus prænuncia sibila movit,
Adventuque suo, signumque, arasque, foresque,
Marmoreumque solum, fastigiaque aurea movit,
Pectoribusque tenus media sublimis in æde
Constitit, atque oculos circumtulit igne micantes.
Territa turba pavet: cognovit numina castus
Evinctus vitta crines albente sacerdos.
En! Deus est, Deus est; * *animis, linguisque favete,*
Quisquis adest, dixit. Sis, O pulcherrime, visus
Utiliter, populosque juves tua sacra colentes.
Quisquis adest, visum veneratur numen: & omne
Verba [4] *sacerdotis referunt geminata, piumque*
Æneadæ præstant & voce, & mente favorem.
Annuit his, motisque Deus rata pignora cristis,
Et repetita dedit vibrata sibila lingua.
Tum gradibus nitidis elabitur, oraque retro
Flexit, & antiquas abiturus respicit aras,
Assuetasque domos, habitataque templa [5] *salutat.*
Inde per injectis adopertam floribus ingens
Serpit humum, flexitque sinus, [6] *mediamque per urbem,*
Tendit & incurvo munitos aggere portus.
Restitit hic: agmenque suum, [7] *turbæque sequentis*
Officium placido visus dimittere vultu,
Corpus in Ausonia posuit rate. Numinis illa
Sensit onus; pressaque Dei gravitate carina,
Æneadæ gaudent, [8] *cursuque in litore tauro;*
Torta coronatæ solvunt retinacula navis.
Impulerat levis aura ratem: Deus eminet alte
Impositaque premens puppim cervice recurvam
Cæruleas despectat aquas, modicisque per æquor

Ionios

1 Epidaurii.
2 Magnificis operibus exstructi, instructi, ut mox ver. 672. fastigio aureo solo marmoreo, &c.
3 Epidauri, an Romæ.

* Animo ad sacra attento, præstate sacris silentium, pia vota concipite, bona verba dicite, mox vers. 682. *præstant & voce & mente favorem.*
4 Præeuntis sc. verbis conceptis.

5 *Diique relinquendi, &c. Este salutati tempus in omne mihi.* Trist. 1. el. 3.
6 Lege quæ Val. Max. l. 1. c. 8. & quæ Pietius l. 16. Hieroglyph.
7 Epidauriorum Deum abeuntem prosequentium.
8 Felicis navigationis sacro.

Ionium [1] *Zephyris* [1] *ſextæ Pallantidos ortu*
Italiam tenuit, præterque [3] *Lacinia templa*
Nobilitata Dea, Scyllæaque litora fertur.
Linquit Iapygiam, levibuſque [4] *Amphryſia remis*
Saxa fugit, dextra prærupta Ceraunia parte,
Romechiumq; legit, Caulonaque, Naryciamque,
Evincitque [5] *fretum, Siculique anguſta Pelori,*
[6] *Hippoadæque domos regis,* [7] *Temeſeſque metalla,*
[8] *Leucoſiamque petit, tepidique* [9] *roſaria Pæſti:*
Inde legit [10] *Capreas, promonteriumque Minervæ,*
Et Surrentino generoſos palmite colles,
[11] *Herculeamque urbem, Stabiaſque, [12] & in otia natam*
Parthenopen, & ab hac [13] *Cumææ templa Sibyllæ.*
Hinc [14] *calidi fontes, lentiſciferumque tenetur*
Linternum, multamque trahens ſub gurgite arenam
Vulturnus, niveiſque frequens Sinueſſe colubris,
Minturnæque [15] *graves, & [16] quam tumulavit alumnus,*
[17] *Antiphatæq; domus,* [18] *Trachaſq; obſeſſa palude,*
Et [19] *tellus Circææ, & ſpiſſi litoris* [20] *Antium.*
Huc ubi veliferam nautæ advertere carinam,
(Aſper enim jam pontus erat) Deus explicat orbes,
Perq; ſinus crebros & magna volumina labens,
Templa parentis init flavum tangentia litus.
Æquore placato patriæ Epidaurius aras
Linquit, & hoſpitio [21] *juncti ſibi numinis uſus*
Litoream trahit ſquamæ crepitantis arenam
Sulcat, & innixus moderamine navis, in alta
Puppe caput poſuit: donec [22] *Caſtrumque, ſacraſque*
Lavini ſedes, Tyberinaque ad oſtia venit.
Huc omnes populi paſſim, matrumque, patrumque

1 Ventis. Synecdoche. Namque Epidauro in Italiam navigantibus non convenit Zephyrus.
2 Sextæ Auroræ.
3 Lacinium promontorium, ubi Junonis templum.
4 Calabriæ, quæ olim Magna Græcia dicta eſt, litus legens, agnoſco Lacinium & Iapygium promont. Caulona, Locros, Naryciorum coloniam: Verum ubi ſint Amphryſia vel Amphiſſia ſaxa, ubi in Italia ſint Ceraunia, vel Celenia, ubi Romechium, nec mihi vola aut veſtigium apparet. in prodigiis hiſce procurandis laborat Adr. Turnebus lib. 1. cap. 22. neque tamen litat.
5 Siculum, inter Scylleum Italiæ prom. & Pelorum Siciliæ.
6 Inſulas Æoliæ: vide lib. 4. verſ. 663.
7 Temeſen, ſeu Tempſam opp. Brutiorum æriſodinis nobilem.
8 Inſulam Lucaniæ, in ſinu Pæſtano.
9 Opp. Lucaniæ roſis nobile, *biſeriique roſaria Pæſti.* 10 Inſ. maris Tyrrheni contra Promontorium Minervæ, Tiberii ſeceſſu notam. 11 Campaniæ urbs. 12 Amœnitate, & ſtudiorum ſeceſſu nobilem Neapolim. Horat. Epod. 5. *ociosa* dicitur. 13 Cumas. vide quæ nos ad Æneid. 6. verſ. 2. 14 Baiæ, forte 5 quanquam & hæ prius occurrunt. 15 Propter exhalationes paluſtres. 16 Cajetam, Æneid. 7. verſ. 1. 17 Formiæ. Antiphatæ Læſtrygonum regi regnatæ. 18 Tarracina. Amur. 19 Circæi. 20 Recte. namque *Anxur* ordine ſuo præceſſit. *Anxon* longe diſtat. Valerium teſtor lib. 1. cap. 8. Ac proſperam emenſi navigationem, poſtquam Antium appulerunt 5 angues, qui utique in navigio remanſerat, prolapſus, &c. 21 Apollinis ſcil. templi. 22 Caſtrum Inui. i. Panos, Latii. opp.

1 Virgines Vestales.

Obvia turba ruit, [1] quæque ignes Troïca servat 730
Vesta tuos: lætoque Deum clamore salutant.
Quaque per adversas navis cita ducitur undas,
Thura super ripas, aris ex ordine factis
Parte ab utraque sonant: & odorant æra fumis,
Ictaque [2] conjectos incalfacit hostia culteros. 735
Jamque caput rerum, Romanum intraverat urbem:
Erigitur serpens, summoque acclivia malo
Colla movet, sedesque sibi circumspicit aptas.
Scinditur in geminas partes circumfluus amnis,
[3] Insula nomen habet, Isterumque à parte duorum
Porrigit æquales media tellure lacertos. 740
Huc se de Latia pinu Phœbëius anguis
Contulit, & finem, [4] specie cœleste resumpta,
Luctibus imposuit, venitque salutifer urbi.

2 Subjectos. Jos. Scalig.

3 Cur sibi in insula Tiberina sedem legerit Æsculapius, vide apud Plutarchum, problem. 94.

4 Resumpta imagine divina, deposita anguinea.

Julii Cæsaris per cometam Apotheosis. FAB. 51.

Hic tamen accessit delubris advena nostris: 745
Cæsar [5] in urbe sua Deus est, quem Marte, to-
Præcipuum, non bella magis finita triumphis, (que
Resque domi gestæ, properataque gloria rerum
[6] In sydus vertere novum, stellamque comantem,
Quam [7] sua progenies. Nec enim de Cæsaris actis 750
Ullum majus opus, quam quod pater extitit hujus.
[8] Scilicet [9] æquoreos plus est domuisse Britannos,
Perque [10] papyriferi septemflua flumina Nili
[11] Victrices egisse rates, Numidasque rebelles,
[12] Cinyphiumque Jubam, [13] Mithridateisque tumentes,
Nominibus Pontum, populo adjecisse Quirini, 756
[14] Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos,
Quam tantum genuisse virum, quo præside rerum
Humano generi, superi, favistis abunde.
Ne foret hic igitur mortali semine cretus, 760

5 Non receptus aliunde Deus, sed Indigena, Indiges, vide quæ nos ad lib. 12. Æn. *Indigetem Æneam scin ipsa*, & quæ ad vers. 608. lib. 14. supra. Deos enim reliquos accepimus (inquit Val. Maximus) Cæsares dedimus, in præfat. ad Tiberium.

6 Infra ad vers. 848.

7 Octavius Augustus, adoptione Julii Cæsaris filius & hæres, quem C. Octavio peperit Accia filia Juliæ sororis C. Julii Cæsaris.

8 Ironicè elevat gesta Cæsaris, quo adoptionem Augusti confilii gestisque omnibus præferat. 9 Mari cinctos, insulares. 10 Adi Meciborris Guilandini commentarium de papyro, & in eum animadversiones Josephi Scaligeri. 11 Devicto Ptolemæo rege. Suetonius in vita Cæsaris c. 35. 12 Mauritaniæ regem, à Cinyphe fl. Scipionis & reliquiarum Pharsaliæ partes tuentem. Appianus videndus, Plutarchus, Dion, Suetonius, alii. 13 Mithridates, Pontum cum Romanis annos 40. bellum gessit, Pharnacem filium ejus bella ferocius moventem Cæsar ex Alexandria advolans una acie profligavit. 14 De triumphis Cæsaris & diverso eorum apparatu & instrumento lege Sueton. in Cæs. cap. 37. & Velleium lib. 2.

Ille

Ille Deus faciendus erat, quod ut [1] *aurea vidit*
Æneæ genitrix, vidit quoque triste [2] *parari*
[3] *Pontifici lethum, &* [4] *conjurata arma moveri:*
Palluit, & cunctis, ut cuique erat obvia divis,
Aspice, dicebat, quanta mihi mole parentur
Insidiæ, quantaque caput cum fraude petatur,
Quod de Dardanio solum mihi restat Iulo.
Solane semper ero injustis exercita curis;
Quam modo Tydidæ Calydonia vulneret hasta;
Nunc male defensæ confundent mœnia Trojæ?
Quæ videam [5] *natum longis erroribus actum,*
Fallarique freto, sedesque intrare silentum,
Bellaque cum Turno gerere; aut, si vera fatemur,
Cum Junone magis? Quid nunc antiqua recordor
Damna mei generis? Timor hic meminisse priorum
Non sinit. In [6] *me acui sceleratos cernitis enses:*
Quos prohibete, precor, facinusque repellite, neve
Cede [7] *sacerdotis flammas extinguite Vestæ.*
Talia nequicquam toto Venus anxia cœlo
Verba jacit, superosque movet: [8] *qui rumpere quamquã*
Ferrea non possunt veterum decreta sororum,
[9] *Signa tamen luctus dant haud incerta futuri.*
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
[10] *Terribilesque tubas, auditaque cornua cœlo*
Præmonuisse nefas. Solis quoque tristis imago
Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces visæ mediis ardere sub astris:
Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
Cærulus & vultum ferrugine Lucifer atra
Sparsus erat: sparsi lunares sanguine currus.
Tristia mille locis [11] *Stygius dedit omnia bubo;*
Mille locis lacrymavit [12] *ebur: cantusque feruntur*
Audiri, sanctis & verba minantia lucis.
Ultima nulla latet, magnosque instare tumultus
[13] *Fibra monet, cæsumque caput reperitur in extis,*
Atque foro, circumque domos, & templa deorum
Nocturnos ululasse canes, umbrasque silentum
Pavisse ferunt, motamque [14] *tremoribus urbem.*

[1] Χρυσῆ Ἀφροδίτη, Homero.
2 Infra ad ver. 776.
3 Ios. ad vers. 778.
4 Diomedes, filius Oenei, Calydoniæ regis vulneravit Venerem. Hom. Il. 5.
5 Æneæ errores, descensus ad Inferos, bella cum Turno, pueris nota ex Virgilio.
6 Progeniem meam. In Cæsarem conjuratum à 60 amplius, Cassio, Marcello, Bruto principibus conspirationis. Sueton. cap. 80.
7 Julii Cæs. Pontificis max. Suetonii Cæsar. cap. 13.
8 Ex Stoa hoc. vide quæ ad vers. 431. lib. 9.
9 Prodigia, quæ Cæsaris cædem portenderunt, lege apud Virgilium (sub exitu primi lib. Georgicon. Plutarchum, & Suetonium in vita Cæsaris c. 81. vide iis autores quos citat *Iuden Poeticus* noster tit. *Prodigia, portenta*, causas examinat Plutarchus in Coriolano.
10 *Atque tubas, atque arma*, &c. Tibul. lib. 2. eleg. 5. Lucan. l. 1. v. 578.
11 Funestus, *dirum mortalibus omen*, lib. 5. supra.
12 Simulachra Deûm eburnea. Seneca, Oedip. v. 701. Tibullus lib. 1. eleg. 5. 13 Virg. Georg. 1. vers. 480. Tibul. lib. 1. eleg. Seneca Oedip. vers. 356. Lucan. lib. 1. vers. 618. 14 Terræ motu.

Non

Non tamen insidias, venturaque vincere fata
Prænoritus potuere Deum 3 *stricklique feruntur*
In templum gladii: Nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus, diramque placet, nisi 1 *curia, cædem.*
Tum vero Cytherea manu percussit utraque
Pectus, & ætherea molitur condere nube,
Quæ prius infesto 2 *Paris est ereptus Atridæ,*
Diomedeos Æneas fugerat enses.
Talibus hanc genitor: 4 *Sola insuperabile fatum*
Nata movere paras? Intres licet ipsa sororum
Tecta trium: cernes illic molimine vasto
Ex ære, & solido rerum 5 *tabularia ferro,*
Quæ neque 6 *concussum cæli, neque fulminis iram,*
Nec metuunt ullas tuta atque æterna ruinas.
Invenies illic incisa adamante perenni
Fata tui generis: legi ipse, animoque notavi,
Et referam, ne sis jam nunc ignara futuri.
Hic sua complevit, 7 *pro quo Cytherea laborat,*
Tempora, perfectis, quos terræ debuit, annis.
Ut Deus accedat cælo, templisque colatur,
Tu facies: natusque 8 *tuus, qui nominis hæres*
Impositum feret unus 9 *onus,* 10 *cæsisq; parentis*
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspiciis obsessæ mœnia pacem
Victa petent Mutinæ: 12 *Pharsalia sentiet illum,*
Emathiique iterum madefient cæde Philippi,
Et 13 *magnum Siculis nomen superabitur undis.*
Romanique ducis conjux Ægyptia tedæ
Non bene fisa cadet; frustraque erit illa minata
Servitura suo Capitolia nostra Canopo.
Quid tibi barbariem, gentesque ab utroque jacentes
Oceano numerem? Quodcunq; habitabile tellus

1 In senatu in Curia Pompeii trucidatus est Cæsar 23 vulneribus confossus.
2 Homer. Iliad. 3.
3 Iliad. 5.
4 Supra ad vers. 781. & lib. 9. v. 431.
5 Parcæ quippe decreta Jovis excipiunt, utpote librariæ superum, archivique custodes. Martian. Capella lib. 1.
6 Tonitru. *Cælique serena Concutiet sonitu.* Lucret. lib. 2.
7 Jul. Cæs. complevit datam à fatis ætatem, nempe 56. annos.
8 Octavius Augustus, vide quæ ad 750. vers. supra.
9 Imperii molem, vers. 1. lib. præsentis.
10 Bellorum initium & causa, prætextus, avunculi necem ulciscí. Sueton. cap. 10. Aug.
11 D. Brutum Mutinæ obsederat Antonius. obsidionem levavit missus à Senatu Octavius. Sueton. cap. 10. Florus, l. 4. c. 4. 12 Perperam ab auctoribus confundi Pharsalum & Thessalia, ubi depugnatum est inter Cæs. & Pompeium; & Philippos in Thracia, ubi victi Brutus & Cassius ab Octavio & Antonio, dictum à nobis ad l. b. 1. Lucan. vers. 680. 13 Sextus Pomp. filius Cn. Pompeii Magni, navali pugna ab Octavio victus. Appian. l. 5. civil. bel. 14 Cleopatræ non bene cedent nuptiæ cum Antonio, quos *dementes ruinas Funus & imperio parantes*, ad Actium devincet Octavius Aug. Horat. 1. lib. 37. ode. Florus lib. 4. c. 11. Sueton. c. 17. Aug. Vellejus l. 2. Appian. l. 5. Bell. Alex. Zonaras l. 2. Dio. l. 51.

Sustinet, hujus erit : pontus quoque serviet illi.
Pace data terris, [1] *animum ad civilia vertet*
Jura suum, legesque feret justissimus autor,
Exemploque suo [2] *mores reget, inque futuri*
Temporis ætatem venturorumque nepotum
Prospiciens, [3] *prolem sancta de Conjuge natam*
Ferre simul nomenque suum curasque jubebit.
Nec, nisi cum senior [4] *similes æquaverit annos,*
Æthereas sedes cognataque sydera tanget.
[5] *Hanc animam interea cæso de corpore raptam*
Fac jubar, ut semper Capitolia nostra, forumque
Divus ab excelsa prospectet Julius æde.
Vix ea fatus erat, media cum sede senatus
Constitit alma Venus, nulli cernenda, suique
Cæsaris eripuit membris, nec in æra solvi
Passa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
Dumque tulit, numen capere, atque ignescere sensit,
Emissique simul : simul evolat altius illa,
[6] *Flammiferumque trahens spatioso limite crinem*
Stella micat, [6] natique videns benefacta, fatetur
Esse suis majora, & vinci gaudet ab illo.
Hæc sua præferri quanquam vetat æmula paternis,
Libera fama tamen, nullisque obnoxia jussis,
Invitum præfert, unaque in parte repugnat.
[7] *Sic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus ;*
Ægea sic Thesei ; sic Pelea vincit Achilles :
Denique ut exemplis ipsos æquantibus utar,
Sic & Saturnus minor est Jove. Jupiter arces
Temperat ætherias, & mundi regna [8] *triformis ;*
Terra sub Augusto : Pater est & Rector uterque.
[9] *Dii, precor,* [10] *Æneæ comites, quibus ensis, & ignis*
Cesserunt, Diique [11] *Indigetes, genitorque Quirinæ*
Urbis, & invicti genitor Gradive Quirini,

1 Sueton. c. 27.

2 Censor.

3 Tiberium ex Livia Drusilla uxore, sed gravida impetrata à Druso. successorem nominis & Imperii creabit.

4 Moribus, ut interlinearis Ms. mei. addo, pace, felicitate. Virg. Ecl. 4. *Talia sæcla suis dixerunt currite fusis concordes Parcæ.* Martial. 4. lib. 1. ep. *& hoc vultu, vel meliore nite.* Neque enim subscribo Pontono cui placet Glareani scholion ; videri scripsisse hoc Ovidium, Augusto nondum consecuto annum 56, quæ fuit ætas Julii, quam tamen postea superavit, annis 20. Qui enim potuit senior esse, & æquare tamen annos tantum.

5 In numerum Deorum, inquit Suetonius, relatus est : non ore modo decernentium, sed & persuasione vulgi. Si quidem ludis, quos primo consecratos ei heres Augustus edebat, stella crinita per 7 dies continuos fulsit, &c. creditumque est, animam esse Cæsaris in cœlum recepti, c. 88. Dio l. 45. Zonaras alii. 6 Augusti ut vers. 750. supra. 7 Sic Horat. 15. ode, *Tydides melior patre.* 8 Cœli, ætheris, aeris. namque terræ & maris imperium tenet Augustus. *Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.* 9 Precatione simili libri Georg. 1. claudit Virgilius ; *Dii Patrii, Indigetes & Romule, Vestaque mater,* &c. Necnon Seneca, Consol. ad Polybium. & Plin. Panegyr. ad Trajanum. 10 Vide quæ ad 625. vers. lib. 13. 11 Ad vers. 608. lib. 14.

1 Vestaque Cæsareos inter sacrata penates,
1 Et cum Cæsarea tu Phœbe domestice Vesta,
Quique tenes 2 altus Tarpejas Juppiter arces,
3 Quosque alios vati fas appellare, piumque est:
Tarda sit illa dies, & nostro serior ævo,
Qua caput augustum, quem temperas orbe relicto,
Accedat cœlo; faveatque precantibus absens.

1 Sacellum Vestæ erat in Palatio; cujus in parte Apollini templum excitavit Augustus, addita porticu, cum bibliotheca.
2 Al. *Latius*, al. *celsus*.
3 Cum respectu fortassis ad numinum Tutelarium nomina vera, quæ ignota esse voluerunt, ne quando hostium carmine evocarentur, Macrob. Saturnal. lib. 3. cap. 9.

PERORATIO

4 Jamque opus exegi, quod nec Jovis ira, nec ignis,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
Cum volet illa dies, qui nil nisi corporis hujus
Jus habet, incerti spatium mihi finiat ævi:
5 Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum.
Quaque patet domitis Romana potentia terris,
Ore legar populi; perque omnia secula fama,
Si quid habent veri vatum præsagia, vivam.

4 De signaturis quas operibus suis adfigunt Poetæ in Exordiis & Epilogis, lege censuram Julii Cæs. Scaligeri cap. ult. lib. 5.
5 Ingenii fama & nomine.

FINIS.

INDEX

INDEX RERUM,
tum in Autore ipſo, tum in notis ad eum, memorabilium.

Prior numerus, cui character Romanus, librum; alter, cui barbarus ſeu Arithmeticus, verſum deſignat.

A.

Acheloi cum Hercule certamen IX, 1
Achilles XI, 85
Aconitum I, 147. VI, 139. VII, 411
Actæon III, 192
Adonis. idem qui Oſiris, Attis, Sol X, 726
Æneæ pietas XIII, 625
Æolus IV, 662
Æs in magicis VII, 228
Æſculapius II, 647. XV, 640
Ætates animalium III, 191, 444
Ætna II, 22. V, 353. XIV, 1. XV, 340
Albanorum regum ſeries XIV, 610
Alpheus V. 409, 487, 610
Amalthææ cornu IX, 87
Amicus, pars animæ VIII, 406
Ammon V, 17, 328
Amoris lineæ IX, 560. X, 343
Amphiaraus IX, 408
Amphion traxit lapides VI, 152
Animalia ex corruptione I, 416
Animis linguiſque favete XV, 677
Ante obitum nemo felix III, 135
Anubis IX, 691
Aper Calydonius VI, 415
Apis I, 749. IX, 692
Apollo & Bacchus comati I, 564
Apollo, cur Smintheus XII, 585
Apollo Admeti pavit armenta II, 681
Apollo & Neptunus auxiliares Priamo in condendis Trojæ mœnibus XI, 204
Aqua Nectar VI, 356
Aquila XII, 560
Aquila ſerpentem rapiens IV, 362, 714
Arachne VI, 5
Argo VI, 721
Argos I, 625
Ariadnes corona VIII, 178
Arma miniſtrat furor V. 82
Aſpis IX, 695
Athenienſium regum ſeries VI, 677
Atalanta Meleagri VIII, 317
Atalanta Hippomenis X, 564
Athenis unde nomen II. 836. VI, 77
Atlas II, 296. IV, 628, 655
Aurea mala IV, 637, 655
Athenienſium tributum 14. è libris VIII, 170
Atys X, 104
Aureum vellus VII, 155
Aurora Pallantias IX, 433. XV, 700

B.

Babylon IX, 58
Bacchi tres III, 520
Bacchanalia III, 528. VI, 590. IX, 642
Battus II, 684
Baucis & Philemon VIII, 632
Bœotia III, 13
Boreas VI, 680
Byblis IX, 454

C.

Cadmus & Draco Cæneus III, 59
Cæſaris mors XII, 459
Cæſaris mors XV, 760
Cæſtuum pugna V, 107
Capaneus IX, 405
Caput velatum, &c. in ſacrificiis I, 382
Carchefium XII, 326
Cecrops *diphues* II, 556
Cenotaphia VI, 568. XI, 429
Centauri XII, 211
Cephalus & Procris VII, 666
Cerberus IV, 430. VII, 412
Ceres legifera V, 343
Cervus longævus III, 194
Ceyx XI, 412
Chaos I, 6
Chimæra VI, 339. IX, 648
Chiron Centaurus II, 632
Cippus cornutus XV, 565
Circe XIII, 969. XIV, 10, 255
Ciſſos X, 199
Githarœdorum proceſſus in ſcenam XI, 167
Citheron II, 223
Cnidos X, 531
Cœnæ tres miſſus VIII, 675
Coralium IV, 744
Coronati in conviviis XI, 92
Cornua hoſtiarum inaurata VI, 162
Corycides nymphæ I, 320
Cunei navis XI, 114
Creta Jovis incunabula II, 407. pro
Cretenſia, Cydonia, Dictea, Gnoſſia, Gortynia VII, 494. VIII, 40
Curæ non ipſa in morte recedunt III, 504

Curetes

Curetes IV, 282. VIII, 153
Cybele Turrita X, 696
Cycnus II, 378
Cycnus an fati præscius canat XIV, 430
Cygni & Achillis certamen XII, 75
Cythorum buxo abundans IV, 310
Cyparissus X, 106
Cyprus, Ceraftis dicta X, 223
Cythero X, 529

D.

DAphne in laurum I, 472
Dedali alæ, quæ VIII, 221
Delos erratica VI, 186. I, 454
Deliberatio VII, VIII, IX, X, 611
Decumanus fluctus XI, 530
Dentes apri cur fulminei I, 305. VIII, 289
Deóida VI, 113
Dercetis IV, 45
Dia insula VIII, 147
Dictynna II, 442
Dii majorum gentium I, 173
Dii quieti agunt II, 623
Dii conjugales IX, 797
Diluvium I, 261
Diomedes XI, 459
Dirus X, 177
Doris II, 269
Duplicata vulnere Niobe VI, 293
Durus IX, 614

E.

EBur ostro tinctum IV, 332
Echinades VII, 575
Echo III, 357
Elementa XV, 239
Electrum II, 364
Eleusinia X, 431
Emphasis X, 422
Erichthonius II, 554
Erigone X, 451
Erichthon VIII, 745
Erycina V, 362
Evoe IV, 523. VI, 597
Europa rapta II, 859
Excipit IV, 790

F.

FAma XII, 39
Fames VIII, 794
Fax rotata per eundem orbem IV, de Tisiphone.
Fabulæ è sacris fontibus I, 211, 260. VIII, 616
Fata Stoicè X, 431
Felicitas quæ VI, 155
Fide pro fidei III, 341. VII, 733
Flammeum X, 1
Fulmen trisulcum II, 325
Fluvii cur tauriformes IX, 80. XIII, 895
Fluvii arundine redimiti IX, 3
Fluvii cur anguinei IX, 63
Furiæ IV, 452, 480. X, 349
Formido. linea venatica XV, 475
Funalia XII, 247
Furor, amentia IX, 498
Flamma emicans, boni ominis X, 279

G.

GAnymedes X, 155
Gigantes anguipedes I, 151, 181
Glaucus in Deum marinum XIII, 899
Graiæ IV, 779
Galeæ ἐπιπρόσωπαι XII, 81

H.

HAlcyones IX, 797
Hamadryades VII, 777
Harpocrates IX, 185
Hecate VI, 74. triceps VII, 194
Hecate Perseis VII, 74
Hecuba XIII, 481
Herculis labores IX, 182
Hermaphroditi, Androgyni IV, 378
Herculis sagittæ fatales ad capiendam Trojam IX, 28
Hecuba in canem XIII, 567
Hippolytus XV, 497
Hippomanes X, 175
Horizon, mare II, 518
Hostiarum frontes coronatæ, cornua aurata VII, 162. XV, 131
Hyacinthus X, 162. XIII, 396
Hyades III, 198
Hydra IX, 81
Hymenæus IV, 751
Hymnus in Bacchum IV, 11

I

JAsonis expeditio VII, 1
Icarus VIII, 190
Ilithyia IX, 282
Imago, Idolum, umbra ad inferos delata XI, 60
Impossibilium conditiones negant XIII, 351
Inania Tartara XI, 63
Inarime IV, 1
Indigetes Dii XIV, 600
Inferorum descriptio IV, 452
Insultatio Ironica V, 151
Invidiæ descriptio II, 760
Invidiam facere IV, 544
Invulnerabilis XII, 138, 172. XIII, 391
Io, acclamatio IV, 511
Jovis amores & furta VI, 180
Jupiter Panomphæus XI, 1
Iphigenia XII, 1
Iris, Thaumantias IV, 4

The IX, 688, 774
Isthmus Corinthiacus VI, 419
Iuitare per caput I, 764
Ixionis supplicium IV, 461. IX, 123

L.

Labyrinthus VIII, 157
Lacryma in funeribus & inferiis XI, 669
Latona allegor. VI, 315. parturiens VI, 334
Laurus Phœbo sacra I, 553
Leiegeia mœnia. Megaræ VIII, 6
Lemniades XIII, 400
Linigeri sacerdotes Ægyptiaci I, 748
Loci honoris, medius, dexter, &c. IV, 754
Lustratores arena sparguntur IX, 35
Luna deficienti auxiliari IV, 333. III, 2
Lyram resonant mœnia Megarenſia VIII, 15
Lyrcea I, 598
Lycanthropi I, 236. VII, 270

M.

Magia VII, 200, 223. XIV, 405
Maleander II, 246. VIII, 162
Malia inter symbola Veneris X, 650
Maleficia per effigies VIII, 522
Mars & Venus deprehenſi IV, 176
Medea recoquit Æsonem VII, 250
filios occidit VII, 389
Medusæ allegor. IV, 794
Meleager VIII, 324
Memnon XIII, 580
Mercurius caduceifer II, 710, 745
Mexyhus XV, 18
Midas XI, 95
Minotaurus VIII, 156. IX, 740
Minyæ VI, 720
Miseranda vel hosti, VI, 276
Moly XIV, 292
Moriens pulsat humum V, 40, 86
moriens animam cum sanguine fundit VI, 253
Mors portus à malis IV, 15
Mortes violenti & naturales cœlorum II, 70
Mota tellure jacentem VII, 422
Mundi deflagratio I, 256
Mycilus XV, 18
Myrmidones VII, 659

N.

Narcissus III, 388
Naufragia interire, mors acerbiſſima XI, 542
Nemesis III, 406
Neptuni filii, qui immanes, XIII, 855
Neptunus, equus VI, 117
Nexa Triseclinex XII, 186
Nilus II, 254
Niobe VI, 158
Noctua II, 595
Nomina mutant in Deos relati IV, 541
Nubere de viro I, 700
Numa XV, 4
Numerus impar VII, 262. XIV, 387
Nuptiæ inauſpicatæ VI, 428. X, 4
in Nuptiis ara & sacra V, 37. IX, 797 XII, 258
Nuptiæ tribus modis fiebant VII, 54

O.

Oceanus & Tethys cani II, 510
Oculi in amore duces III, 440. XIV, 373
Oculi in morte natantes V, 71
Oculos morientium claudebant proximi IX, 391
Oculos jam morte gravatos tollere vocati IV, 145
Orcus capax omnium IV, 439
Ore legunt animam VII, 870. XII, 425
Orgia. vide Bacchanalia
Orpheus X, 3. XI, 1
Ortygia Syracuſana V, 495
Oſiris IX, 694
Oſſibus ora confudit V, 58
Oxymoron III, 5. VII, 341. VII, 477

P.

Palladis feſta canephoria II, 714
Palladium XIII, 337
Pan amat Syringa I, 690
Panos certamen Muſicum cum Apolline XI, 156
Panchaia X, 309
Paruadus.
Paſiphaë, vide Minotaurus
Pegaſus fontem pede elicuit V, 257
Peleus & Thetis XII, 239
Pelias à natabus cæſus VII, 300
Pentheus III, 512
Perſeus IV, 611
Peſtis VII, 528
Phaëton I, 752. II, 1
Phaëtontis ſorores II, 340
Philemon & Baucis VIII, 632
Philoctetes XIII, 45
Philomela, Procne, Tereus VI, 420
Phineus VII, 3
Phlegræi campi X, 151
Phryxus, vide Aureum vellus.
Phœnix XV, 392
Picæ V, 669
Pierides in Picas à Muſis victæ V, 300
Pilæ ad irritandas feras in arena XII, 104
Pirithoi nuptiæ XII, 20
Pleiades III, 595
Plutonis equi V, 402

Polydorus XIII, 433
Polynices IX, 406
Polyphemus XIII, 760. XIV, 180
Polypus IV, 366
Polyxena XIII, 448
Poma, baccæ IV, 88
Portus arte factus XI, 730
Potens, voti compos VIII, 66. 80 X, 604
Procris & Cephalus VII, 695
Profani arcentur sacris VII, 256
Prometheus I, 364
Pronuba IX, 763
Prosecta XII, 152
Proserpina V, 438
Protesilaus XII, 67
Proteus VII, 735
Pugna tumultuaria V, 4. XII, 350
Pygmalion X, 243
Pyramus & Thisbe IV, 55
Pythagoras XV, 60
Python I, 438

R.

RAmus aureus XIV, 114
Rhodus IV, 204. VII, 367
Rubor verecundus III, 183

S.

SAcra, ut Diis inferis fiant VIII, 244
Salmacis fons IV, 285. 385
Salutatio fanorum, ararum, &c, VI, 307
Deorum I, 320. III, 24
Scylla Nisi VIII, 17
Scylla Phorci XIII, 750. XIV, 60
Seculum XII, 188
Sedes scelerata IV, 456
Semeles & Bacchi allegor. III, 310
Serpens II, 37
Serpens posita senecta novus IX, 267
Serpentis dentes missi partim ad Æeten III, 105. VII, 122
Serpens custos aureorum malorum IV, 647
Sibi quisque est Deus VIII, 72
Sibylla XIV, 104
Sinistra & dextra pars cæli II, 841
Sirenes V, 552
Sistrum IX, 785
Sol oritur & occidit mari II, 68
Solis regia II, 1
Somni regia XI, 592
Somnia IX, XI, 633
Stella cadens II, 321
Striges VII, 270
Styx Deorum timor & jusjurandum II, 45. III, 290
Styga non transvehuntur insepulti IV, 435
Stylus ferreus IX, 523
Sudat marmor VI, 313
Supplicia inferorum IV, 457
Symplegades VII, 63
Syncopationes VIII, 500
Synecphonesis I, 230

T.

TAges XV, 553
Tanarus X, 19
Taurus an Jovi mactetur IV, 755
Tedæ IV, 60
Telæ descriptio VI, 54
Telephi vulnus & auxilium XII, 112
Temesæa æra VII, 208
Tempe I, 569
Tempestas XI, 500
Terra navigantibus recedere videtur VI, 512. XI, 466
Thebæ III, 12
Themidos oraculum I, 321
Theologica. fab. I, 89, 151, 211, 260 XII, 34
Thesmophoria V, 343
Theseus VII, 405
Thetis XI, 221
Tithonus IX, 423
Tiresias III, 103
Torus VIII, 657
Tridens Neptuni VIII, 526
Trieterica VI, 587
Triptolemus V, 646
Triton I, 333
Tritonia II, 781. V, 1
Trivia II, 416
Typhon III, 302. V, 321, 348
Tyrrheni Lydis, & Mœoniis orundi III, 5, 83

V.

VElamina supplicium oleagini rami vittis laneis obvoluti XI, 280
Venus cum Marte deprehensa, IV, 178
Venus ἀφροδίτη IV, 158
Vertumnus XIV, 642
Verbena VII, 228
Vestes discindere in dolore usitatum XI, 680
Victoria dubiis volitat pennis VIII, 13
Vitta V, 110
Ulyssis cum Ajace contentio XIII, 1
Ulyssis errores & socii in bestias XIV, 252
Vota quæ irrita cupiebant, ventis trahebant X, 642

Z.

ZOnæ I, 67

FINIS.